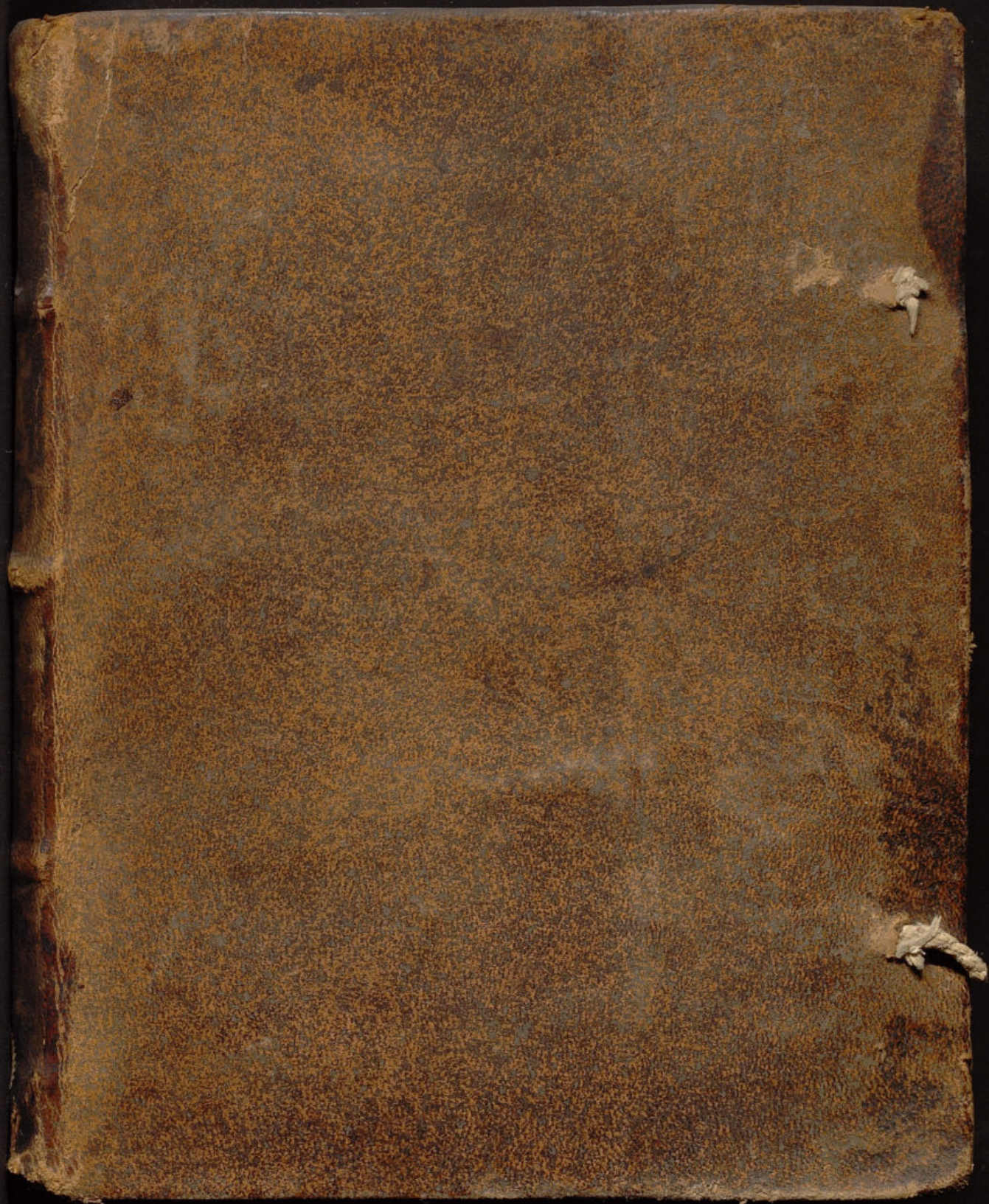

N^o A
5 - 258

21.a. 6.4

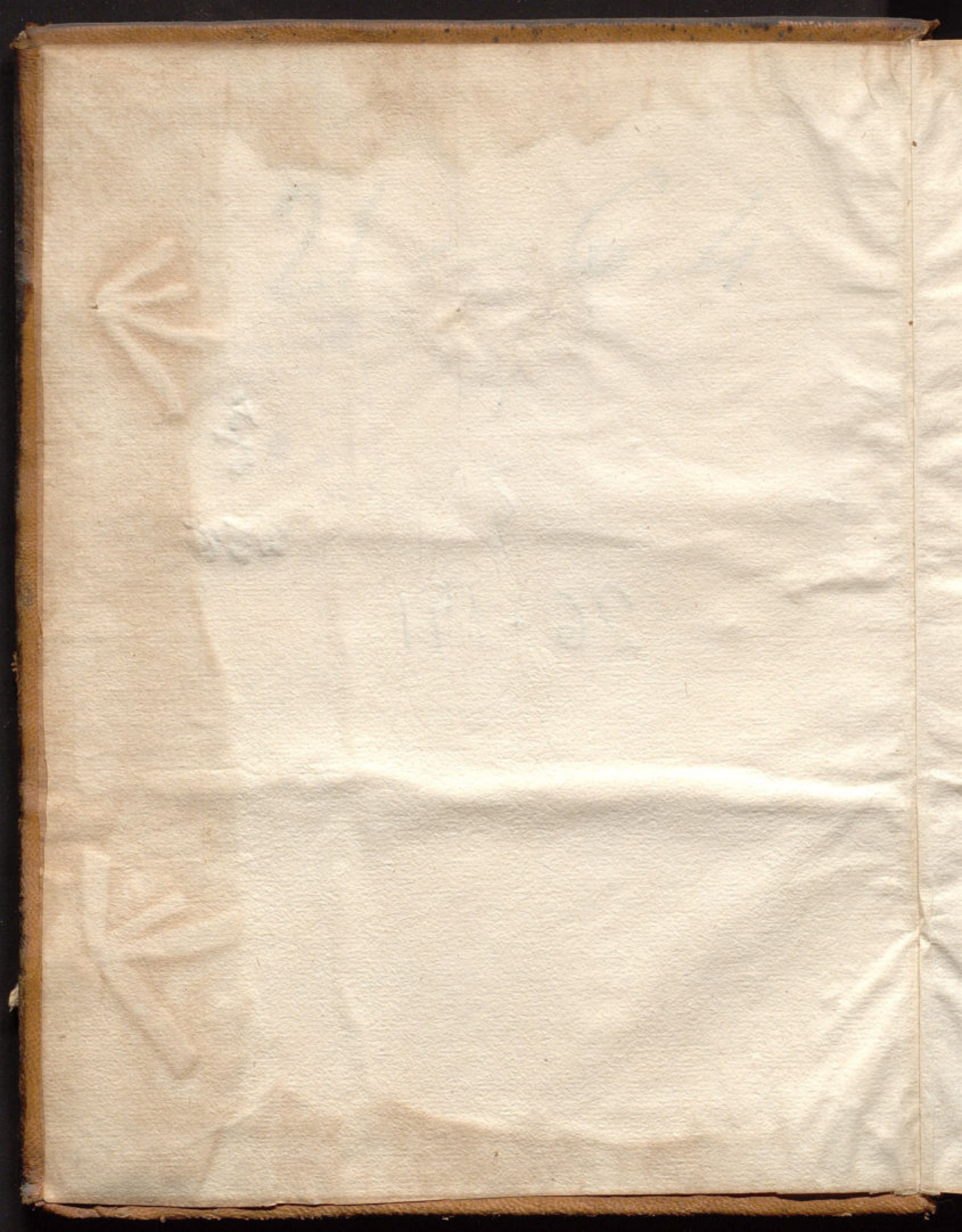
258

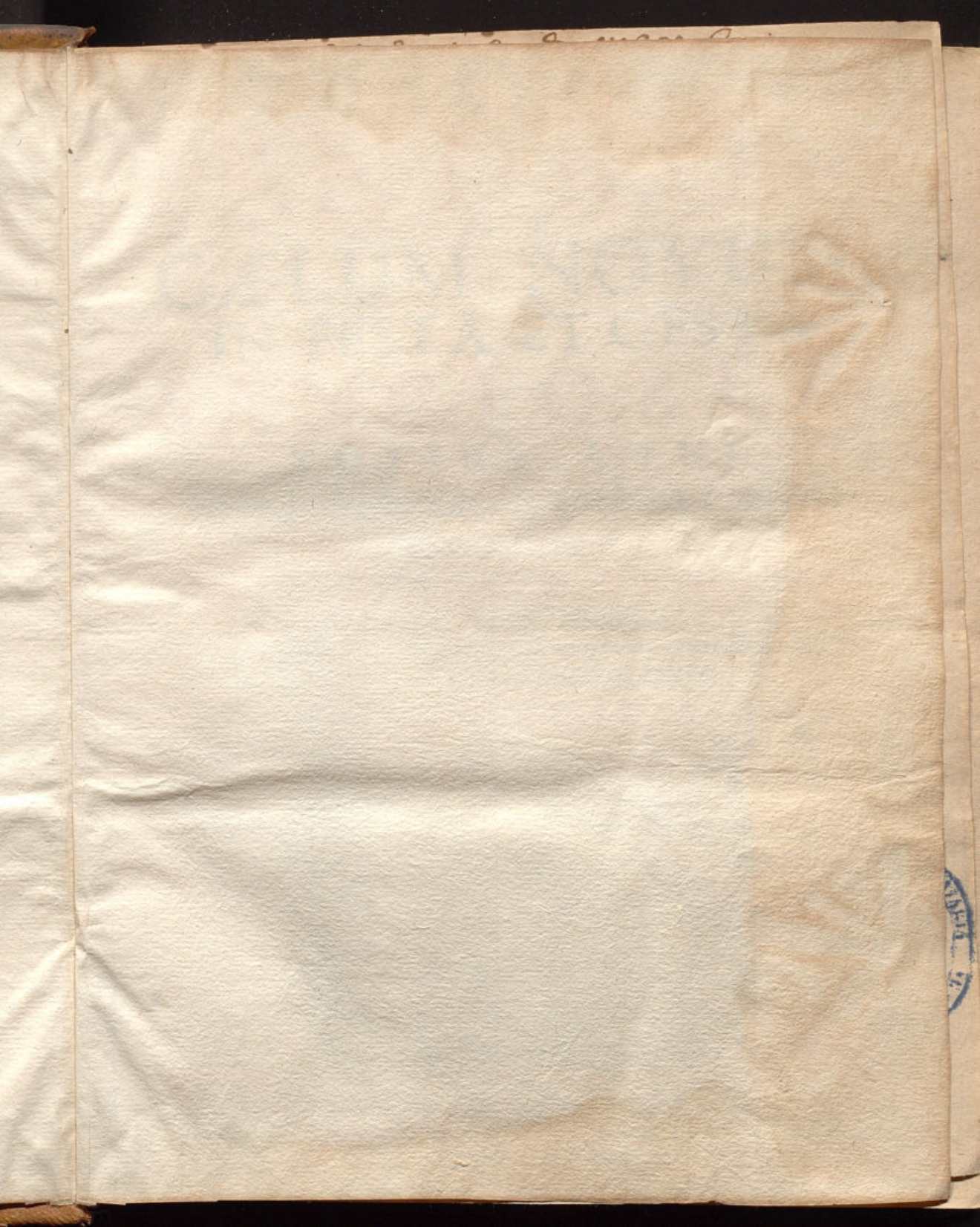

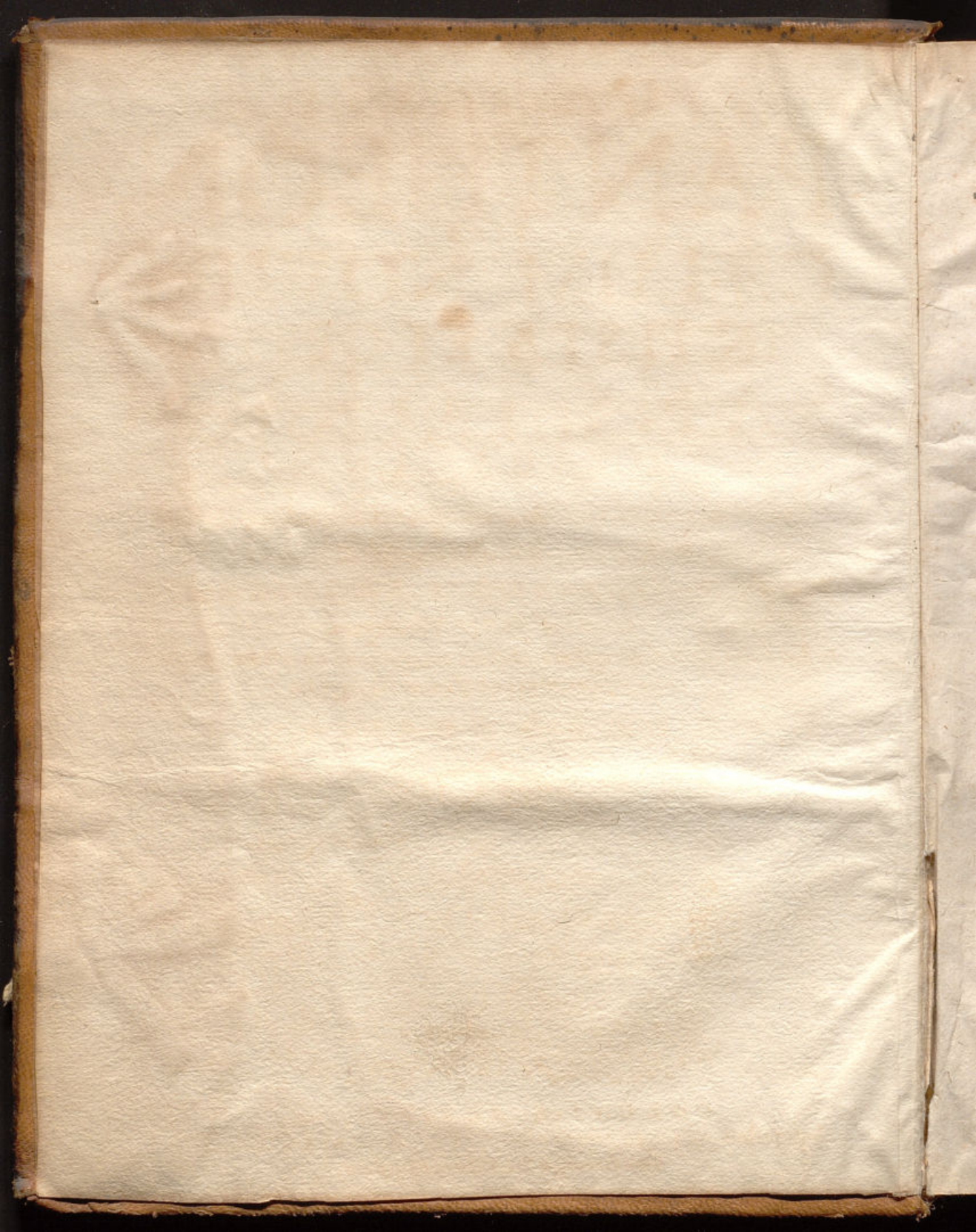
BIBLIOTECA DE DOCUMENTOS	
GRADUADA	
Rata	A
Edición	5
Tabla	258

3

26-191

Del Allegro della Sma. de' S. de Granada.
CÆLESTE R. 3603

PANTHEON,

SIVE

CÆLUM NOVUM,

IN FESTA ET GESTA

SANCTORUM

TOTIUS ANNI.

Morali doctrina, ac profana Historia
variè illustratum

Per R. P. HENRICVM ENGELGRAVE,
Societatis IESU Theologum.

*In hac sexta editione ab ipso Auctore recognitum, correctum, auctum,
nova in super in nova Festa materia suggesta.*

PARS PRIMA.

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
Sumptibus **HERMANNI DEMEN,** Anno M. DC. LXXX.
Cum Privilegio Sac. Cæsareæ Majestatis.

M. 2002

Handwritten text, mostly illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

Additional handwritten text at the bottom of the page, which is very faint and difficult to decipher.

ILLUSTRISSIMO AC
Reverendissimo Domino,

D. ANDREÆ
CRUESEN,
V. ARCHIEPISCOPO
MECHLINIENSI,
BELGII PRIMATI.

Iteat mihi, ILLUSTRISSIME PRÆSUL, de
Te Belgii *Primate*, quod olim Philoso-
phus Romanus de Urbis Principe usurpa-
vit: *Tibi non magis quàm SOLI latere con-*
tingit: eo quæ lucem spectant, hæc tenues lucubra-
tiones meæ, non tam in coeli, quàm mentis nocte
conceptæ, queunt illuminari. PANTHEON il-
lud vetustum, quod Plinius *inter pulcherrima ope-*
rum recensuit, infame quondam Deorum delu-
brum, nunc *DIVUM DOMVS*, supernè uni
SOLI patet; vidisti. Habes & inter illos hîc, AN-
DREA, in quo Tuam videas effigiem, rudi quidem

*Seneca l. 1.
de Clemen.
c. 8.*

DEDICATIO.

S Bern.
serm. 29.
in Cant.

penicillo, sed virtutum coloribus expressam. *Cælum* est: nam, si Dioni fides, PANTHEON sic dictum, *quia cælum referret*. Quàm aptè nos, dicat, qui docuit melleâ suâ facundiâ: *Habet Ecclesia CÆLOS suos, homines spirituales, vitâ conspicuos, fide puros, spe firmos, latos charitate, pluentes pluviâ Verbi salutarem. Hi tonant increpationibus, coruscant miraculis. Hi enarrant gloriam Dei.* Illos refers: Plura non audeo, ne in modestiam vestram impingam. *Utque homines spirituales, Tuique gregis Pastores sanctè æmulentur, patere hoc CÆLVM NOVVM Tuo nutu, seu PRIMATE INTELLIGENTIA* volvatur. Gandavi, Natalitiis Marianis.

Illustrissima Dominationis Vestra

INFIMUS SERVUS,

HENRICUS ENGELGRAVE,
SOCIETATIS JESU.

PRÆ-

PRÆFATIO AD LECTOREM.

PAntheon dum Tibi pando, mi Lector, ne in vestibulo offendas, dum plures Tibi fortè Deos fingis, & verè. Sic porrò homines æterna Patris sapientia indigitavit: *Ego dixi, Dii estis vos, & filii Excelsi omnes.* Quæ sic illustrat Ecclesiæ lumen, & columen, Augustinus: *Si filii Dei facti sumus, & Dii facti sumus; sed hoc gratiæ est adoptantis, non naturæ generantis.* Hieronymus verò, illa cælestis tuba Evangelii, viros Apostolicos cum primis Deos rectè compellari docuit, dum dixit: *Pulchrè interrogat, quem dicunt homines esse filium hominis? quia qui de filio hominis loquuntur, homines sunt; qui verò Divinitatem ejus intelligunt, non homines, sed Dii appellantur.* Atque hos inter, & vos accenseri posse, manifesto indicat, cum ait: *Qui Cooperatores sunt Christi, Dii vocantur.* Quæ sacri divinarum Litterarum Commentatores uberiùs prosequuntur. Sed instar omnium, una nobis Aquinas Aquila, qui non usitata, nec tenui penna hæc exaravit: *Unigenitus Dei Filius suæ Divinitatis volens nos esse participes, naturam nostram assumpsit; ut homines Deos faceret, factus est homo.*

*Psal. 81.
& 10. 10.*

*Augustin.
Psal. 49.*

*S. Hieron.
in Math.
c. 26.*

*Hieron. in
Jerem.
c. 10.*

Horat.

*S. Thom.
opus. 57.*

P R Æ F A T I O.

JOAN. 10.

Quod si hîc in terris Justi, atque omnes, ad quos sermo Dei factus est, Dii nuncupentur, quantò magis Divi, qui in Celeste Pantheon recepti, & Superis adscripti sunt? Quod doctè & disertè tradit Hippo-

Aug. l. 9.
de Civic.
cap. 23.

nensis Antistes: Si homines, inquit, dicti sunt Dii, quod in populo Dei sunt, quantò magis immortales eo nomine digni sunt, qui ea fruuntur beatitudine, ad quam Deum colendo cupiunt homines pervenire.

Baron. an.
Chr. 1186

Accedit minimè insolens videri, hanc gestis Sanctorum frontem præfigi, quam Cardinalis Baronius ab aliis usurpatam asserit, qui res gestas Principum virorum, Pantheon appellârunt, atque Urbano III. Summo Pontifici dicarunt.

Unum est, in quo potissimùm desudavi, ut Argumentum non Festis dumtaxat, sed & Divorum gestis, (quæ plures, Evangelio inhærentes, intacta relinquunt,) accommodum seligerem, Principes in eo Ecclesiæ Doctores, & Oratores, Angelicum & Seraphicum, sectatus.

Aug. l. 4.
de doct.
Christi.

Denique, ut alibi præfatus sum, alii meros flores loquantur, & folia; nos humili stylo, & tenui modulamur avena: sic tamen, ut si tuo, mi Lector, spiritu, hoc est, qui sacrum Ecclesiasten decet, Apostolico animetur, vincet avena tubas.

Martial. l.
7. Epig. 3.

FACVL-

PRIVILEGIUM CÆSAREUM,

ET

FACULTAS R.P. PROVINCIALIS.

Um ex mandato Sacræ Cæsareæ Majestatis omnibus & singulis Typographis, Bibliopolis, & aliis quamcunque librariam negotiationem exercentibus ferriò firmiterque inhibeat, ne quitquam libros ullos à Societatis nostræ Patribus hæctenus editos, aut impostero edendos, intra S. Rom. Imperii, Regnorum & Dominiorum suæ Cæsareæ Majestatis hæreditariorum fines, simili aliove caractere aut formâ, sive in toto, sive in parte excudere, recudere, vel aliò excudendos, vel recudendos mittere, vendere, distrahere clam seu palam citra supradictorum PP. consensum ac testimonium audeat vel præsumat.

Ego Fridericus Lamberti Societatis Jesu per Provinciam Rheni inferioris Præpositus Provincialis concedo HERMANNO DEMEN facultatem recudendi libros, quibus Titulus, P. HENRICI ENGELGRAVE Societatis Jesu *Opera Concionatoria*, in quorum fidem hoc ei testimonium manu propriâ subscriptum & consueto officii sigillo munitum dari volui. Hamburgi 1686. 10. Julii.

Fridericus Lamberti.

(L.S.)

CENSURA ORDINARIÆ.

Cæleste Pantheon, *Christiana pietatis Emblematis, Festa & Gesta Sanctorum totius anni comprehendens*, A. R. P. Henricus Engelgrave, Societatis Jesu Theologus Lectori exhibet: quod cum fidei aut bonis moribus non adversetur, omniaque sana, pia & docta contineat, insuper fidelem animam stylo concionatorio ad Calum novum invitet, præsentem Tractatum typis committi posse, concedo Colonia 20. Augusti, 1657.

Adrianus de Walenburch, Metrop. Eccles. Colon. Presbyter Canonicus, & Censor Librorum ordinarius.

PRI.

PRIVILEGIUM CÆSAREUM SPECIALE.

LEOPOLDUS Divinâ favente clementiâ Electus Romanorum Imperator semper Augustus, ac Germaniæ, Hungariæ, Bohemiæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Sclavoniæ &c. Rex, Archidux Austriæ, Dux Burgundiæ, Styriæ, Carinthiæ, Carniolæ & Wittenbergæ, Comes Tyrolis, &c. Agnoscimus & notum facimus, tenore præsentium; Quod cum nobis Noster & sacri Imperii fidelis dilectus, HERMANNUS DEMEN, Civis & Bibliopola Colonienfis humiliter exposuerit, se ab Honorabili, Devoto nobis dilecto Patre FRIDERICO LAMBERTI, Provinciæ Rheni Inferioris Societatis Jesu Præposito Provinciali, *Omnia Opera Concionatoria Patris Engelgrave*, ejusdem Societatis Jesu facultatem imprimendi accepisse. Ideoque illa sumptibus, prælo in bonum publicum committere constituisse, vereri autem, ne, quod fieri assoleat, alii etiam Typographi quæstus causâ eadem Opera fraudulenter ac magno dispendio suo imitentur, prælo committant, distrahant, atque venundent: Ideoque nos supplicorârît, ut dicta Opera Concionatoria Privilegio Nostro Cæsareo, contra omnes ejusmodi fraudes præmunire clemënter dignaremur, Nosque submissæ pariter & æquæ huic petitioni annuendum censuerimus; Idcirco omnibus & singulis Typographis, Bibliopolis, Bibliopegis, aliisque quibuscumque librariam negotiationem exercentibus, firmiter inlubemus, & vetamus, ne quis prædicta Opera Concionatoria per spatium decem annorum, à prima, novæ Editionis die computandum, in Sacro Romano Imperio, Regnorumque & Provinciarum Nostrarum hæreditariarum finibus, simili aut alio typo vel forma, aut sub quovis vel additionis, correctionis, aliove prætextu, sive in toto, sive in parte recudere, vel aliò recudenda dare, alibi impressa apportare, vendere, distrahere, clam vel palam, citra voluntatem & absque HERMANNI DEMEN expresso

presso & inscriptis obtento consensu, & licentiâ præsumat: si quis
verò secus faciendo Privilegium & Interdictum hoc nostrum Cæ-
sareum violare aut transgredi ausus fuerit, eum non modò ejusmo-
di libris, perperam quippe reculis & adductis, si quos quidem præ-
dictus HERMANNUS DEMEN ubicumque deprehensos, sive propriâ
authoritate, sive Magistratus auxilio sibi vindicare poterit, de fa-
cto privandum, sed & pœnâ insuper decem Marcarum auri puri,
Fisco Nostro Cæsareo, & fraudis vindici ex æquo pendendâ, omni
spe veniæ sublâtâ decernimus mulctandum: dummodò tamen præ-
dicta Opera, quorum debita jam tum quinque Exemplaria ad Can-
cellariam nostram Imperialem Aulicam sunt exhibita, bonis mori-
bus, sacrique Imperii Constitutionibus contrarii quippiam non
contineant, hujusque Privilegii nostri Cæsareitenor pro publica
notitia, atque cautela, in fronte impressus exhibeatur; Mandamus
proindè universis ac singulis Nostri, & Sacri Imperii Regnorum-
que & Provinciarum nostrarum hæreditariarum subditis, cujus-
cumque gradus, Status, Ordinis, aut dignitatis existant, tam Ec-
clesiasticis, quàm Sæcularibus, præsertim verò iis, qui in Magistra-
tu constituti, vel proprio, vel superiorum suorum nomine & loco,
Juris & Justitiæ administrationem exercent, ne quenquam Privi-
legium hoc nostrum Cæsareum temerè & impunè transgredi aut
violare patiantur, quin potius contumaces, si quos compèrerint,
præscriptâ pœnâ plecti, aliisque modis idoneis coërceri curent:
quatenus & ipsi eandem mulctam evitare voluerint. Harum Te-
stimonio Litterarum manu nostrâ subscriptarum, & Sigilli Nostri
Cæsarei appensione munitarum. Quæ dabantur in Civitate No-
stra Viennæ, die nonâ Mensis Maii, Anno Domini Millesimo sex-
centesimo octuagesimo septimo, Regnorum Nostrorum Romani
vigesimo nono, Hungarici trigesimo secundo, Bohemici verò trige-
simo primo.

LEOPOLDUS.

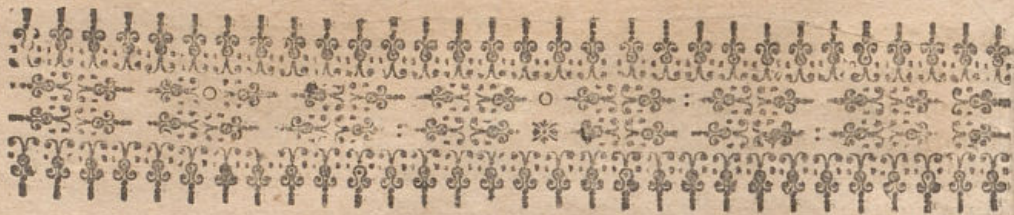
(L.S.)

Vt Leopoldus Guilielmus
Comes in Kinigsfegg.

Ad Mandatum S. Cæsarea Majestatis proprium.
F. W. de Bertram.

**

INDEX

INDEX

FESTORUM ET PARAGRAPHORUM, in hac Prima Parte Cælestis Panthei.

FESTUM CIRCUMCISIONIS DOMINI. fol. 1.

VOratum est nomen eius *JESU S.* Luc. 2.

EMBLEMA I.

Genius, qui nomen JESU cortici arboris insculpsit.

Fulcrum properat per vulnera NOMEN. Virg. l. 9. *Æncid.*

§. 1. *Majori cura laborare adnitendum, ut SS. Nomen Domini celebretur, quam cæci mortales studeant, ut inane suum nomen amplificent.*

§. 2. *Exemplo JESU, qui verè JESUS & Salvator fuit, nomina nostra præclaris factis & heroicis virtutibus comprobanda, ut secundum NOMEN, sic & laus. Psalm. 47.*

§. 3. *Extremo spiritu, SS. Nomen JESU ingeminare.*

FESTUM EPIPHANIÆ DOMINI. fol. 16.

Rex est hodie, & cras morietur. Eccl. 10.

EMBLEMA II.

Nomina ac tituli dignitatum, & officiorum, qui hodie forte educi solent.

Aufert una dies. Ovid. *Fast.*

§. 1. *Regna omnia, officia omnia, nomina omnia NON DIUTURNA, SED DIURNA ESSE.*

§. 2. *Omnem crede DIEM tibi diluxisse SUPREMUM.* Horat. l. 1. *epist. 4.*

FESTUM CONVERSIONIS S. PAULI. fol. 27.

VAS admirabile, opus Excelsi. Eccl. 43.

EMBLEMA III.

Sol exoriens.

PAULO majora canamus. Virg. Ecl. 4.

§. 1. *Peccator sit VAS admirabile, & opus Excelsi, dum è tenebris venit in ADMIRABILE LUMEN GRATIÆ.*

§. 2. *Paulus VAS coruscum, VAS clarum, & lumenosum S. Thom.*

§. 3. *Paulus VAS solidum, per donum patientiæ: VAS aureum, propter constantiam firmitatis, quia nulli afflictioni cedebat.*

Bona-

I N D E X.

Bonaventura in Convers. S. Pauli.

FESTUM PURIFICATIONIS SS. VIRGINIS MARIE. fol. 38.

Nigra sum, sed formosa. Cant. 1. v. 5.

EMBLEMA IV.

Umbella, quæ virginis formam servat. *Nova causa decoris erit.* Ovid. lib. 5. Fast.

§. 1. *Maria umbra humilitatis NIGRA, SED FORMOSA.* Cant. 1.

§. 2. *Quomodo Virgo exemplo filii peccati umbram incurrisse videatur.*

§. 3. *Sub umbra Virginis astus superbie, iracundie, luxurie, aliorumque vitiorum restinguitur.*

FESTUM CATHEDRÆ S. PETRI. fol. 49.

Porta inferi non prævalent adversus eam. Matth. 16.

EMBLEMA V.

Sedes plicatilis in formam crucis.

IN CRUCE SOLA QUIES.

§. 1. *Petri Cathedra, est æterna, & primæ veritatis.*

§. 2. *Quinam sideas IN CATHEDRA PESTILENTIÆ.* Psalm. 1.

§. 3. *Crux, Cathedra Christi in qua sola quies.*

FESTUM S. MATTHIÆ APOSTOLI. fol. 65.

Vnus assumetur, & alter relinquetur. Luc. 17.

EMBLEMA VI.

Vnâ hydriâ in puteum descendente, altera ascendit.

Erit alter ab illo. Virg. eclog. 5.

§. 1. *Episcopatum ejus accipiet alter.* Act. 2.

§. 2. *Qui se existimat stare, videat, ne cadat.* 1. Cor. 10.

§. 3. *Discipuli crimina, in magistrum non refundenda, nec membri vitium toti corpori asserendum.*

FESTUM SANCTI JOSEPHI. fol. 78.

Nemo natus est in terra, sicut JOSEPH Eccl. 49.

EMBLEMA VII.

Aureum vellus agni immaculati.

Deque vi in collo, dulce pependit onus. Ovid. 2. Fast.

§. 1. *Faciamus ei adjutorium simile sibi.* Gn. 2.

§. 2. *Nemo est in terra sicut Ioseph, qui Pater Filii Dei dictus, & creditus est.* Bernard. serm. 2. super Missus.

§. 3. *Constituit eum Dominum domus suæ, & principem omnis possessionis suæ.* Psalm. 104.

FESTUM ANNUNTIATÆ VIRGINIS MARIE fol. 91.

Quia respexit. Luc. 2.

EMBLEMA VIII.

Plena luna ex conspectu Solis oppositi.

— quid virgine figis in una, Quos mundo debes oculos. Ovid lib. 4. Met.

§. 1. *Quia respexit.* Luc. 2.

§. 2. *Gratia plena.* Ibidem.

SOLENNITAS RESURRECTIONIS DOMINI JESU CHRISTI.

fol. 104.

Reformabit corpus humilitatis nostræ, ut configuratum corpori CLARITATIS suæ.

Philipp. 3. v. 31.

4* 2

EMBLE-

EMBLEMA. IX.

Radius solaris vitrum penetrans.

Transit, non frangit.

- §. 1. *Prima dos Corporis gloriosi, est IMPASSIBILITAS, juxta illud Pauli: SEMINATVR CORPVVS IN CORRUPTIONE, SVRGET IN INCORRUPTIONE.* I. Corinth. 15.
- §. 2. *Alter a dos Corporis gloriosi, est CLARITAS: SEMINATVR CORPVVS IN IGNOBILITATE, SVRGET IN GLORIA.* Ibid.
- §. 3. *Tertia dos est AGILITAS, quam teste S. Thomâ, Apostolus his verbis innuit: SEMINATVR IN INFIRMITATE, SVRGET IN VIRTUTE.* ibid.
- §. 4. *Quarta dos est PENETRABILITAS, ut patet ex eo: SEMINATVR CORPVVS ANIMALE, SVRGET SPIRITALE.* ib.

FESTUM SECUNDUM PASCHÆ.
fol. 120.

Tu solus peregrinus es in Ierusalem. Luc. 24.

EMBLEMA X.

Peregrinus.

— *natale solum dulcedine cunctos*
Ducit. Ovid. de Ponto l. 1. Eleg. 4.

- §. 1. *Omnis homo IN HAC VITA PEREGRINVS est, ait Aug. in Psal. 35.*
- §. 2. *Qua partes, ac proprietates veri peregrini?*
- §. 3. *Molestias via, amor patria peregrinantibus breves, ac leves facit.*

FESTUM TERTIUM SOLENNITATIS PASCHÆ. fol. 134.

Pax vobis. Luc. 24.

EMBLEMA XI.

Columba ramum olivæ portans.

Non semper imbres. Horat. lib. 2. Ode 9.

- §. 1. *Gratia vobis, & PAX à Deo.* Ad Rom. 1.
- §. 2. *Cum omnibus PACE M habentes, maximè cum domesticis.* Rom. 12.
- §. 3. *PAX DEI, exsuperat omnem sensum.* Ad Philipp. 4.

FESTUM SANCTI MARCI EVANGELISTÆ fol. 148.

Animal primum simile LEONI. Apocal. 4.

EMBLEMA XII.

Unguis leoninus,

Ex ungue LEONEM.

- §. 1. *Marcum, velut EX VNGVE LEONEM dignoscendum.*
- §. 2. *Omnes sanctimonia via Illustres, ab infriori aliquo facinore exorsos, VELVT EX VNGVE LEONES dignoscendos esse.*

FESTUM S. PHILIPPI APOSTOLI.

Invenit Philippum. Joan. c. 1.

EMBLEMA XIII.

Regale numisma PHILIPPI. Horat. l. 2. epī.

- §. 1. *Cum homo sit numisma Dei, monet Apostolus: Si portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem celestis.* 1. Cor. 12.
- §. 2. *Multis valet ille PHILIPPIS.*

FESTUM S. JACOBI MINORIS.
fol. 161.

Si bona suscepimus de manu Domini, male quare non suscipiamus? Job. c. 2.

v. 10.

EM-

FESTORUM AC PARAGRAPHORUM.
EMBLEMA XIV.

Canis projectum baculum Domino
referens.

Acceptum refert Domino.

- §. 1. *Quare via impiorum prosperatur?* Jerem. 12.
§. 2. *Quem diligit Dominus, castigat.* Heb. 12.
§. 3. *Quinam adversitates, & cruciatus omnes, ab amica DEI manu exceperint, & maximi beneficii loco habuerint.*

FESTUM INVENTIONIS SANCTÆ
CRUCIS, fol. 174.

Quis invenit locum ejus, aut quis intravit in thesauros ejus? Baruch. 3.

EMBLEMA XV.

Thesaurus repertus.

— SACROS tellure recludit
THESAUROS, Virg. l. i. Æneid.

- §. 1. *Quis invenit locum ejus, aut quis intravit in THESAUROS ejus.* Baruch. 3.
§. 2. *Crux Christi spiritualis, per adversa quarenda, ex illo Iob probatur: Numquid ingressus est THESAUROS NIVIS, aut THESAUROS GRANDINIS aspexisti?*
§. 3. *Nil proderunt THESAURI impiis.* Proverb. 10.

FESTUM ASCENSIONIS DOMINI.
fol. 186.

Videntibus illis elevatus est. Act. 2. v. 9,

EMBLEMA XV.

Pyrobolum quinque stellulis in cœlo
micans.

Quinque tenent cœlum. Virg. 1. Georg.

- §. 1. *Cicatrices servavit, ut in perpetuum victoria sua circumferat triumphum.* S. Th. 3. p. 9. art. 4.
§. 2. *Retinuit cicatrices vulnerym, ut Patri pro nobis supplicans, quale genus mortis pro homine pertulerit, semper ostendat.* S. Th. ibid.
§. 3. *Præces piæ adorandi, & venerandi quinque sacratissima Christi vulnera.*

SOLENNITAS PENTECOSTES.
fol. 169.

In omnem terram exivit sonus eorum.
Psalm. 18.

EMBLEMA XVI.

Ex arce, 12. tormenta bellica, in omni partem explosa.

Adventum testata Dei.

- §. 1. *In omnem terram exivit sonus eorum.* Psal. 18. v. 5.
§. 2. *Ignem veni mittere in terras, & quid volo, nisi ut accendatur?* Luc. 12.
§. 3. *Apparuerunt illis dispersa lingua, tanquam ignis.* Act. 2. v. 3.

FESTUM SECUNDUM SOLENNITATIS PENTECOSTES.

fol. 206.

Sic Deus dilexit mundum. Joan. 3. v. 16.

EMBLEMA XVII.

Fax, seu candela.

— *vestros consumor in usum.*

- §. 1. *Sic Deus dilexit mundum, ut omnia sua nobis communicaret.*

** 3

§. 2. *Sic*

FESTORUM AC PARAGRAPHORUM.

- §. 2: Sic Deus dilexit mundum, ut non solum dederit sua, sed & se, totusque consumptus sit in usus nostros.
- §. 3: Deus redamandus juxta illud Augustini: O anima dilige eum, a quo tantum dilecta es, ama amantem te. August. manual. c. 24.

FESTUM TERTIUM SOLENNITATIS PENTECOSTES.

fol. 220.

Ut vitam habeant, & abundantius habeant.
Joan. 10.

EMBLEMA XVIII.

Pelicanus suo sanguine pullos pascens.

— *Amor nullum novit habere modum.*
Tibull. l. 2.

- §. 1. *Ut vitam habeant, & ABUNDANTIUS habeant.* Joan. 10.
- §. 2. *Officia etiam gratuita, & opera supererogatoria ex affectu superabundanti exhibenda.*

FESTUM SANCTISSIMÆ TRINITATIS. fol. 229.

Hi tres unum sunt. 1. Joan. 5.

EMBLEMA XIX.

Sol relucens in speculo sub aquis, unde per refractionem, tertia Solis imago refulget.

— *mirabile visu.* Virg. 12. Æneid.

- §. 1. *Videmus nunc per speculum in anigmate.*
1. Corinth. 13.

- §. 2. *Quæ ratione homo, perfecta augustissima Triados imago existat, & esse debeat?*
- §. 3. *Quinam cultores sacratissime Trinitatis eximii eluxerint.*

OCTAVA SANCTISSIMI CORPORIS DOMINI SUB SACRAMENTO MIRABILI, fol. 242.

Memoriam fecit MIRABILIVM suorum
Psal. 110.

EMBLEMA XX.

Sol relucens in modico aquæ vasculo.

Maximus in minimo.

Mirabilis Deus in Sanctis suis, mirabilis in omnibus operibus suis, sed nusquam mirabilior, quàm in Sacramento mirabili: ubi velut exhausta potentia existit miraculum, ab ipso factorum maximum. Fecitque memorans mirabilium suorum. Psal. 11.

I. MIRABILIVM.

Maximus in minimo.

Caro cibus, sanguis potus, manet tamen Christus totus sub utraque specie.

Totus hic, quantus quantus est, immensus ille Deus, sub minima mica ac stillicidio existit, ut & nos doceat humilitate ac demissione minimos, catelli instar, ex hac mensa micæ emendicare.

II. MIRABILIVM.

Transubstantiatio.

Dogma

INDEX FESTORUM AC PARAGRAPHORUM.

*Dogma datur Christianis, quod in carnem
transit panis, & vinum in sangui-
nem.*

Quam divinam metamorphosim, ubi contra Heterodoxos, solidis argumentis, & dilucidis rationibus ostendero, fideles omnes, qui hoc coelesti cibo reficiuntur, vita & moribus in Christum transire debere, comprobabo.

III. MIRABILIUM.

Replicatio.

*Sumit unus, sumunt mille, quantum isti
tantum ille.*

Quia unus ille, qui sumitur, millies & millies, & ubique in Eucharistia est. Quod stupendum prodigium, majorem ejus in nos amorem declarat, nec minorem à nobis venerationem postulat, quàm si semel, aut uno loco SS. illud Corpus in Eucharistia sumendum exponeretur.

IV. MIRABILIUM.

Cibus indeficiens.

Nec sumptus consumitur.

Quod nullis aliis conviviis conceditur, quæ quantumvis splendida ac regia paucis diebus, aut ut opulentissimum Assueri, aliquot mensibus finiuntur.

V. MIRABILIUM.

Inter sacrilegorum sicas illa sus.

*Assumente non concisus, non confractus, non
divisus, integer accipitur.*

Detestandas ac planè execrandas sanctissimi Corporis Christi injurias Judæi, magi, aliique sacrilegi calcibus proterendo, brutis objicendo, et tyliis configendo, inferre conati

funt; sed Christus hic radii instar solaris, illæsus & indivisus persistit. Unde monet Bonaventura, ut & cornu nostrum indivisum, & integrum offeramus. Atque ad hoc Sacramentum concordia, quod ex iis, quæ unum aliquid rediguntur, instituit, omni odio ac dissensione seposita accedamus.

VI. MIRABILIUM.

Veneratio à brutis exhibitæ.

*Quod non capis, quod non vides, animosa firmat
fides, præter rerum ordinem.*

Qui ordo hic omnis invertitur, dum ipsa bruta animantia, quem homines Creatori suo cultum ac venerationem negant, exhibent.

VII. MIRABILIUM.

Species extra subjectum.

*Sub diversis speciebus signis tantum
& non rebus.*

Latet Deus noster absconditus, qui dixit, quod habitaret in nebula; sub his tamen, quasi pellibus Esau, noster Jacob delitescens, mille benedictionibus nos adimplebit.

VIII. MIRABILIUM.

Omnis bonitatis & sanctitatis compendium.

Latent res eximia.

Adeò, ut quidquid mente excogitari, vel exoptari queat, hic eminentissimo modo contineatur: Alterum est, non solum omne bonum hoc Sacramento contineri, sed & omnibus malis ipsum mederi.

FESTUM

INDEX FESTORUM AC PARAGRAPHORUM.
FESTUM B. ALOYSII SOCIETATIS
JESU. fol. 277.

Qui facis Angelos tuos spiritus. Psalm. 103.

EMBLEMA XXII.

Seraphim totus alis contectus.

Terrena nil facis habentes. Ovid. l. i. Met.

- §. 1. B. Aloysius moribus & vita Angelus.
- §. 2. Aloysius ut aliis virtutibus excelluerit, castitate positissimum Angelus existit.
- §. 3. Qua ratione B. Aloysius Angelis major, & excellentior dicendus sit?

NATIVITAS SANCTI JOANNIS
BAPTISTÆ. fol. 303.

Quis putas, puer iste erit? Luc. i.

EMBLEMA XXIII.

Serpens, quo infans implicitus, con-
figitur.

Fortunate puer. Virg. ecl. 5.

- §. 1. *Quis putas puer iste erit?* è testimoniis sacra

pagina ac ipsius prima veritatis oraculo de-
claratur.

- §. 2. *Quis putas puer iste erit?* non quarendum ab astrologis, magis, necromanticis, aut Ægyptiacis, nec etiam ex physionomia.
- §. 3. *Certior conjectura ex natura, genio & ingenio parentum, ex nutricibus & puerorum educatione,*

FESTUM SS. PETRI ET PAULI
APOSTOLORUM. fol. 320.

Ego confirmavi columnas ejus. Psalm. 74.

EMBLEMA XXIV.

Dux columnæ Herculis cum hac
Epigraphe.

PLUS ULTRA;

Hic ego nec metas rerum, nec tempora pono,
Virg. l. i. Æneid.

- §. 1. *Varia è sacris paginis figura duas has Ec-
clesie columnas designant.*
- §. 2. *COLVMNÆ cæli contremiscunt.* Job. 26
- §. 3. *Ego confirmavi COLVMNAS ejus,*
Psalm. 76.

Psalm. 48.
Gen. 11.

FESTVM

CIRCUMCISIONIS

DOMINI.

Vocatum est NOMEN EIVS IESVS. Lucæ 2.

EMBLEMA I.

Genius qui nomen IESV, cortici arboris insculpit.

Pulchrum properat per vulnera NOMEN. Virg. 9. Aeneid.

ARGVMENTVM.

Hoc optatissimo anni exorientis auspicio, nomen illud *amabile*, nomen *laudabile*, nomen *admirabile*, nomen *super omne*: augustissimum, inquam, JESU Nomen, vobis in Strenam propono, omnium linguis celebrandum, calamis exarandum, cordibus efformandum: Amantum more, & amore, qui ut suorum, quos ardent, nomina corticis haud secus meliori flammâ incensi, JESUM corpori, IESUM cordi insculpserunt. Ubi quam maximè ridenda, vel potius desclenda, sese cum primis objicit, mortalium cæcitas: qui omne ingenium, studium, solertiam contulere ut inane nomen suum posteris commendarent; quod vel chartis, & codicibus inscriptum, flamma absumpsit; aut marmoris incisum, vetustas abolevit: aut ipsis superbis substructionibus, & Mausolæis insculptum, invidia obfuscauit, livor subvertit. Atque hi omnes *qui vocaverunt NOMINA in terris suis*, non secus ac Babylonii, qui dixerunt: *faciamus nobis civitatem, & turrim, & celebremus NOMEN NOSTRUM*, turpiter decepti sunt. At qua ratione quis veram nominis sui immortalitatem consequi queat, hodie sua luce vobis comprobabo.

- §. I. Majori cura & labore adnitendum ut SS. nomen Domini celebretur, quam cæci mortales studeant, ut inane suum nomen amplificent.
- §. II. Exemplo JESU, qui verè JESUS & Salvator fuit, nomina nostra præclaris factis, & heroicis virtutibus comprobanda, ut secundum NOMEN, sic & laus. Psal. 47.
- §. III. Extremo spiritu, SS. nomen JESU ingeminare.

FESTVM CIRCUMCISIO NIS DOMINI.

Vocatum est NOMEN EIVS IESVS. Lucae 2.

Lib. 4. de
Legib.

DIVINUS ille Plato, Philosophorum omnium celeberrimus, hanc verissimam quoddam proculit sententiam: *Industria humana semper enituit, ut NOMEN suum dilataret.* Mortalium studium in eo maxime desudavit, ut nomen suum immortalitati commendaret: ad hoc omnes corporis vires, omnes ingenii nervos, omnes fortunas contulerunt, ut

Æneid.

*famâ super aethera noti,
Æternumq; foret per secula nomen.*

Parach. 3.

Ac primum quidem Hannon; Carthaginensium gubernator, ut viros *inter NOMINATOS ac famosos* censeret; quin imo per orbem universum velut Deus alter, aut Numen aliquod decantari, ac celebrari posset, consiliu cepit plenum vanitatis, & arrogantia. Aves vocales garrite suetas, ut sunt picæ, monedula, psittaci, aliaq; consimiles undique conquiri & voce humanâ hæc pauca verba edoceri iussit *ὄδὸς ἐστὶν Ἀνναῦ* Hannon est Deus; in animum inducens suam mox ut hæ volucres libertati restituerentur, ubiq; genitum Epiphonema illud decantaturas sibique racitus applaudebat illud Poeta:

Ælian l. 14.
var. hist.

Iam canitur toto NOMEN in orbe meum: sed quam turpiter spe sua elusus fuerit, eventus docuit: nam aves illæ tanto molimine, tanto tempore instructæ, vix ad suas sorores, in silvas redierant, vox sua quamque sonat, rursus in ore, ac ore suo obstrepebant, Hannonis oblita.

Ovid. l. 2.
Fast.

Plus fortasse quibusdam probabitur solers & ingeniosum Metelli commentum, qui ne morte Cæcilia Metellæ, nobilissimæ Matronæ, nomen quoque interiret; sed *post facta superstes*, in auribus omnium resonaret, in animis viveret, propter viam Appiam, in funere Cæciliæ, turrim rotundam è Pario

Boterus de
origine ur-
bium l. 1. c. 6.

martore eo artificio exadificavit, ut si quis hunc versum: *CÆCILIA!*

Semper honos NOMENQUE tuum, laudesque manebunt.

Virg.
Eclog. 5.

pronuntiaret; Echo admiranda, eundem redderet integrum, & articulatim octies ut minimum resonaret; *Semper honos NOMENQUE tuum, &c.* Nusquã gentium ejusmodi Echo octophona exauditur; eoque, mirã in usuriã ac magno impendio constructa, ut Matronæ hujus inane nomen, in cælum extolleret, ac divulgaret. Verum enim vero non expenderat, voces illas in auram evanescere, eaq; silente conticescere, atq; omnem memoriam Metellæ, cum sonitu perire. Quemadmodum & hæc nostra tempestate fieri videmus, ab iis, qui nominis celebritatẽ, aut ab argutis Oratorum, Poetarumque vocibus; aut a festivo Tormentorum boatu; aut etiã effendi, à funebri Campanarum sono, studiose aucupari consueverunt; ignari; quia *perit memoria eorum cum sonitu* Scopum suum attingisse videntur, qui ingenii sui monumenta prelo, & nomina typis mandarunt: nam, poema præstant, ut ille cecinit.

Longum Scriptori provogat ævum.

Sic honor, & NOMEN divinis Vatribus, atque Carminibus venit; hinc alter vanes; & insanè gloriatur:

Horat. de
Arte.

Victura meis mandantur NOMINA charis Pulchrum enim verò ad nominis claritatem inventum; nisi flamma famam aboleret, & luce Vulcani, quam propria laude non ignobiles Scriptores, illustriores forent. Aristarchus ad mille Commentarios conscripsit, quorum *ne linea ducta superstes*. Chrysippus septingenta lucubrando volumina, oleum perdidit, omnia quippe flamma absumpsit. Dionysius Grammaticus fertur tria millia, quingentos libros composuisse; quorum ne pagina reperitur, 153.

Joseph. l. 1.
Antiq. c. 1.
Euseb. de
preparat. 8.

Lipsius de
bibliothec
c. 1. Lipsius
c. 2.
Ammian.
l. 22.
Seneca de
tranquil.
c. 9.

Nierenb.
different
atomi &
temp. pag.
153.

Lipsius cit
c. 3. Centr.

CIRCUMCISIONIS DOMINI.

Trismegistus sudra 36525. libros propria manu exaravit; è quibus ne litera, aut apex ad posterum provenit, sed parum hoc ingen- tes, quam maximè bibliothecas luculenta incendia depopulata sunt: ut non injuria il- lud Poëtæ quæri posses,

stinum, centum viginti pedes longum, cui aureis literis Homeri Ilias atque Odyssæa fuerint inscripta; atque hæc univerfa igne depopulante in cineres redacta sunt. Licet hic exclamare:

O curas hominum: quantum est in reb⁹ inane!

ZONARÆ

Exitus est studii parva favilla mei.

§. I.

Ovid. lib. 5.
Trist. Lip-
sius de bi-
bliothecis c.
2. Cedrenus
l. 22.

Protopolæus Philadelphus, Rex Ægypti, Bi- bliothecam sumptu planè regio Alexan- driæ instruxit, cui præfecit vitum scriptis, & factis illustrem, Demetrium Phalereum, Athenis exulem, qui, teste Cedreno, libros sacros, Chaldaicos, ægyptios, & Romanos, aliosque que diversa lingua in Græcam omnes converti curavit; in unum, ad centum millia vo- luminum: cumq; Regis aures fama tetigisset Hebrææ, sapientiæ, sacrasq; paginas ab orbe condito, nõ alio quàm Hebræo ideomate pro- stare; misit qui Hebræa biblia conquiritent, & idoneos homines simul conduxit septua- ginta numero, qui in Græcâ linguam verte- rent; quod ut quam fidelissimè fieres, om- nes distinctis cellulis, à se ipsis divisit, & hinc illa ab Ecclesia recepta Septuaginta interpretum versio. Nunc amplitudinem Bibliothecæ hujus Alexandrinæ attendite.

Majori curâ & labore conitendum ut SS Nomen Domini celebretur, quam cæcis mortales studeant, ut inane suum nomen amplificent.

AUdistis quanto conatu, industria, so- lertia, quibus studiis, laboribus, lucu- brationibus, quam immensis sumpti- bus, fortunis, impensis mortales, & frustra quidè, desudârunt, ut vanam NOMINIS um- bram sibi compararent. Unū vos hoc auspi- catissimo anni exorientis die precor, ut quã- tum hi peritura famæ, & vanissimi Nominis sectatores, tantum vos studii, operæ, ac in- dustriæ conferatis, ut Nomen Admirabile, nomen amabile, nomè laudabile, nomen su- PER OMNE NOMEN augustissimum, in quâ, il- lud Jesu nomen omni veneratione celebra- re, per omniū ora resonare, in omnium cor- da dilatate studeatis. Hoc nomen Jesu, in- tantes vestros ante Alpha & Beta, longe u- tilius, & argutius, quam pistracos Hanno- nis nomen, pronuntiare docete. Frater ille Seraphici Ordinis B. Felix, Religiosus Do- ctor, Romæ, per decem & quatuor annos, stipè ostiãtim emendicans, parvulos obvios coëgit, nomenq; Jesu invocare, ac in clama- re, instituit. Hoc cum lacte parvulis vestris instillare, ut piissima Mater Monica lacten- ti Augustino: quod quantum illi profuerit ipse profiteretur dicens se lectitando Tullii ad amorem Philosophiæ vehementer in- flammari. Excitabar, inquit, sermone illo, & accendebar, & ardebã, & hoc solū me in tanta flagrantia refrigerabat, quod nomen Christi nõ erat ibi: hoc nomen Salvatoris mei (id est Jesu) filii tui, in ipso adhuc lacte Matræ, tenerum cor mecum piè biberat, & alid retinebat: & quid- quid sine hoc NOMINE fuisset, quã vis litera- rü, & expolitum, & veridicum, non me totum rapiebat. Ubi & illud obiter inculcandum, quod piis etiam Matronis familiaritate novi,

Bern. ser. 1.
de Circum.

Indicum 9.
Psal. 112.
Philipp. 2.
v. 9.

August. l. 7.
Confes. c. 4.

Virg.
Eclog. 5.

Psal. 9. 7A

Horat. de
Arte.

Tibull.

Nierenb.
different
æterni &
temp. pag.
153.

Joseph. l. 12.
Antiq. c. 11.
Euseb. de
preparat. l.
8.

Lipsius de
bibliothec.
c. 1. Lipsius
c. 2.
Ammian.
l. 22.
Seneca de
tranquil.
c. 9.

Lipsius cit.
c. 3. Cedr.

Tradit Josephus, Demetrium aliquandò à Philadelpho interrogatum, quot millia librorü jam haberet; respõdisse, ducenta millia, sed sperare brevi, ad quingenta. Vides quam auxerit sed quantò magis postea, atque etiam alii Reges profecto ad septingenta millia vene- runt, Agellio, & ipso Ammiano testibus.

Egregium hoc, quin imo maximè regium opus, Justus Lipsius suspiciens, ait Reges & Dynastas immensam hanc librorum copiã sibi comparasse, non in usum solum, sed ambi- tionè aut splendore NOMINIS. Sed quam si- ne suo frustrati sũt, eorum flamma & cinis comprobavit, unde idem exclamat Volumi- num septingenta millia: O thesaurum! sed in re æterna, nõ æternum! nam totum hoc, quid- quid fuit librorum, bello Alexandrino, cum sub Cæsate urbs diripitur, conflagravit. En quò pulcherrimum regia opulentia monumen- tum; nil nisi butlum, & acerba cinis

Huic accenseri potest bibliotheca Con- stantiana, in qua centum viginti millia li- brorum recondita, interea Draconis inre-

Stengelius
lib. de mon-
stris. c. 5. §.
21.

ut gravidæ SS. JESU nomen sæpius ingeminent, & fœtui suo, vel in utero imprimi exoptent. Id nemini peregrinum videbitur, si attenderit quod Stengelius noster commemorat: puerum fuisse ouper, nobili sanè pro sapia oriundum, nominis autem, ac familiæ sibi notissimæ, qui Bruntruti literis operam navavit, omnibusque spectandum dedit sæpius, ex utero secum natum paternum nomen, post aureum expressum, quod acceperat hoc modo. Mater illius ante conjugium, ita sponsa sponsum efficitim amabat, ut quidquid manu arripere, in eò statim sponsi nomen inscriberet. Prægnans postea, fortè territa, aurem fricit; quo contactu id nomen, quod animo intuebatur, fœtui eleganter impressit.

Hoc turissimum contra omnia pericula munimentum, ut vel in puero Ethnico, (quod literæ Indicæ referunt) manifestum est. In flumen is fortè inciderat, jamque totus hauriebatur, dum è ripa Lusitanus Christianus sic ad illum: ô puer, inquit, invoca JESU nomen. Parvulus ille JESUM inclamavit, & ecce illi aquæ, ad instar solidi marmoris per illas inambulat, & littori redditur. Hoc nomine liberi vestri, ab omni discrimine liberi, contra omnes casus tuti, ac muniti sunt. Hoc nomen frontibus eorum, digitis vestris inscribere, ut parvulus JESUS Edmundum parvulum cælestis Magister edocuit, dum illi se stitit, venerandum nomen fronti aureis litteris inscriptum ostentans: illud que illi documentum reliquit hoc nomen fronti suo digito inscribat. Longè argutius omnium vestrum ora, ubi manè expectecti, & sub noctem cubitum concessuri, nomen JESU, quam Echo illa octophona nomen Metella, resonabunt. Non è concavis faxis, sed è foraminibus petrae, è sacratissimis JESU vulneribus cælestis tibi Echo respondebit, si quoties in cubili tuo illum intuitus pio corde & ore proclamaveris *Iesu! esto mihi Iesus!*

Aug. lib. de
contrit.
cord. tom. 9.

- Amor! ô JESU, quoties clamatur, amatur;
Hic mea mortis sua, crimina demit: emit
- Amor! ô JESU! te cum vobis vivere verè.
JESUS amor nunquam corde recedat, edat:

illum quoties respiratis, ejus nominis

gloriam, non vestram sectamini. Sensit hoc, & censuit, proximum cælo caput, Gregorius XIII. de quo ita Lorinus, oculus testis Memini anno 1584. audire me optimi, maximi, optimeque & maxime tum de Ecclesia universa, tum de Societate nostra, meriti, Gregorii XIII. summi Pontificis, postquam in aula scholarum, quas non magis nobis, quam urbi & orbi, publicæque omnium utilitati, verè Pontificia magnificentia construxerat, ab Oratore nostro Stephano Tuecio, & festivo omnium applaudentium sono exceptus est, has colla-crymantis, dias & modestas raucas licet, ac exiles ex Christiano & magnanimo profecto corde voces: *Non vobis Domine, non vobis sed NOMINI tuo agloriam.* Sectentur alii deniq; è scriptis suis, è combustibili charta, ex incendiaria papyro gloriam infumos abituram; nos immortalem illam gloriam in eo consequi studeamus, ut cum Augustino nullus nobis codex placeat, nullus liber volvatur, ubi hoc non *salvatoris* nomen reperitur, & quidquid sine hoc NOMINE, quantumvis litteratum, & ex-politum, non nos rapiat. Nullus itaque vobis liber teratur, nulla pagina volvatur, nulla charta scribarur, ubi JESUS non legatur Doctor gentium, qui magnum, & memorabile NOMEN ad omnes gentes evolare fecit, nullâ propè paginâ conscripsit, quæ non JESU nomine insignita sit, cum justo calculo ducenties decies novies, NOMEN JESU; Christi verò, quadringentis, & semel expresserit memor illius de se dicti Actorù 9. *Vas electiõnis est mihi iste, ut portet NOMEM meum coram gentibus, & filiis Israël.* Unde Hierony. *Hoc patiebatur Paulus de nimio amore Christi; ut eum semper què diligebat etiam super se, & extraordinarie. NO MINARET.* Expressus Doctor Angelicus, apud quem Paulus tanto in pretio fuit, ut sociis aliquando laudantibus, & ostendentibus amplitudinem urbis Parisiensis, ejusque palatia omnemque opulentiam, animi sui sensum candidè exposuerit: pluris se scripta Chrysofomi, quam universam Lutetiam Parisiorum, cum omni divitiarum affluentia, facere. Hic, inquam, qui Paulum Doctorem habuit, sic in laudes ejus excurrit: *Portavit in corde (nomen JESU) semper de eo cogitando in fronte, de*

Lorin. in
Psal. 117.
v. 9.

Psal. 117.

Aug. l. 3.
Confess. 1.

Virg. l. 2.
Æneid.

Hieron. in
Epist. ad
Ephes. c. 1.

Breviar.
Ord. Pro-
dic. lect. 7.
Officii de
Thom.

Causin. p.
rallata clq.
l. 35. 12.

S. Thomæ
serm. 1. in

Convers
S. Pauli.

Bern. ser-
m. Cant.

Psal. 148

Psal. 47

Psal. 112

Lorin. in
Psal. 117.
v. 9.

Conv. vers.
S. Pauli.

eo gloriando: *in ore*, semper de eo loquendo: *in Manu*, omnia in nomine ejus faciendos; *in calamo*, de eo scribēdo: *in toto corpore* pro eo patiendos; & *inde salit in os*, in ipsam morietis linguam: resēctum etenim à cervice corpus, ingenti miraculo *Iesu, Iesu, Iesu* sonabat, & tribus se saltibus, vi quadam spiritus librans, tres ibi fontes, dum lac pro sanguine dedit, excitavit. B. Joannem verò, qui Jesum totum sumerat, ducenties & quinquagies sanctissimum hoc *Iesu* nomen, scriptorum foliis expressum reliquisse comperimus. Consimile quid in Sancto Joanne Columbino observare est, qui ordinem Jesuitarum instituit, in cujus paucis epistolis quæ exstant millies & quingenties sacrum Jesu nomen legitur exaratum. Quod ut & nos aliqua ratione æmulemur, suavissimum mellei Doctoris monitum sequamur, qui hoc sapuit: *Si scribas, nō sapit mihi, nisi legero ibi Iesū, si disputes, aut conferas, nō sapit mihi, nisi sonuerit ibi JESVS*. Nec scriptis duntaxat, sed ut magnates omni supellectili suæ gentilitias testeras, ita omnibus verbis, actibus, cogitatis, venerandum illud nomē præfigendum, commendat: dicens: Tam singularis est reverentiæ nomen Jesu, ut ab ejus venerabili laude nullus excipiat status, nullus excludatur locus, nullum præscribarit tempus, nullum removendum sit opus.

Bern. ser.
16. Cant.

Aug. l. 3.
Confess. 1.

Virg. l. 2.
Æneid.

Psal. 148.

Hieron. in
Epist. ad
Ephes. c. 1.

Breviar.
Ord. Prædic.
lect. 7.
Officii de
Thom.

Causin. p.
rallaela elq.
l. 35. 12.

S. Thomæ
serm. 1. 10.

Psal. 47.

Psal. 112.

1. nullus excipitur status, ut Propheta testatur: Reges terræ, & omnes populi, principes, & judices terræ, juvenes & virgines, senes cum junioribus laudent **NOMEN DOMINI**; quia exaltatum est **NOMEN ejus solius**, cui omne genu flectitur, *caelestium, terrestrium, & infernorum*.

2. Ab ejus laude nullus excluditur locus: etenim gloriosi nominis præco Apostolus illud per orbem universum diffudit. Unde Psalter regius; *Secundum NOMEN tuum, sic & laus tua in omnes fines terra, & ne credas fortē ullū orbis angulum exclusum, addit: A solis ortu usque ad occasum LAUDABILE NOMEN DOMINI*.

3. Nullum tempus præscribitur: quia nomen ejus benedictum ex hoc nunc, & usque in saculum, ut hic illud celebrare non pigeat quod omni æternitate laudare delectat.

4. Nullius opus, hoc illustri titulo de-

stituitur monente Apostulo ad Colof. 3. v. 17. *Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia in NOMINE DOMINI JESU Christi*. Optimus enim hic ordo est, ut omnis vel verbi, vel operis, à nomine Jesu, nobis origo & initium sumatur, ac in Jesum consummatio referatur. Quare sicut bitum concedis, si strato assurgis, sicut cibum vel potum sumere incipis, aut si scribis, vel legis, seu aliud aliquid operis, hoc nomen Jesu *reverentialiter* interponas.

Aliud Darius Imp. ingenii sui perspicacitate, ut nominis immortalitatem consequeretur, collimavit, qui argenteis, autelique nummis, imaginem suam, subiecto nomine excudi fecit; ut hisce veluti prætoriosis, & canoris tubis, nominis famam per omnes regiones, ac regna divulgaret: dum tandem deprehendit nummos cum effigie ac nomine suo, crumenis abdi, cistis concludi, & nec lucem posse conspiciari. Aliud à vobis caelestis Sponsus postulat, qui illud sculpi vul, *ut signaculum super cor, & super brachiū*

Quærit Theodoretus, ut quid dulcissimo Sponso non sufficiat cordi incidum esse, sed & brachiō? *Vult inquit Salvator noster, ut eum pro signaculo in actibus nostris omnibus habeamus, & notam ipsius in omnibus tam dictis, quam factis imprimamus*. Jesum cor cogitet, Jesum os proferat, Jesum oculi legāt, manus scribant, mores referant; quidquid agam Jesu auspice agam Vigilabo? in oculis Jesus erit: dormiam: Jesum somniabo, ambulabo? comes Jesus ibid. Sedebo: latus claudet Jesus. Studebo: Jesus erudiet, Scribam? calamum cum manu Jesus ducet, & Jesus Jesum scribet. Orabo: verba Jesus formabit, animabit Jesus, fessus ero? recreabit Jesus. Esuriam: sitiam? Jesus pascet, Jesus potabit, in tenebris ero? lux est nomen Jesu. Unde Bernardus: *Nec tantum lux est nomen Jesu, sed & cibus Annon toties confortaris, quoties recordaris? quid aquē mentem cogitantis impinguat? quid ita exercitatos reparas se assus virtutes roborat, vegetat bonos mores, castas fovet affectiones: Aridus est omnis anima cibus, si nō oleo isto infunditur: infidus est, si nō hoc sale conditur* Ægrotabo denique? aderit medicus Jesus. Moriar: Jesu moriar meo. Jesu oculos claudet. Jesu sinus, mihi tumultus; tumuli in scripto, Jesu nomen erit. Si veteres

Cant. 3.
v. 6.

Bern. ser.
15. in
Cant.

Psal. 48.

teres, filii hujus sæculi, *vocaverunt* NOMINA in terris suis; quin & nos nomen Domini extollamus in cælis.

Basil. in
Psal. 48.

Sunt qui perennem nominis gloriam in excelsis palatiis, amplis atriis, marmoreis substructionibus collocarunt, quorum summum studium, à faxis, & lapidibus, nominis immortalitatem emendicare, in quos stylum acuit Magnus Basilius: Nonne *vides eos, qui fora, & gymnasia in civitatibus adificarunt, muros excitarunt, aquæ ductus adornarunt, quo pacto eorū NOMINA, hujce sint in dicitur adificiis terrenis: commenti modū quo in longum vita tempus SUI MEMORIAM NOMINIS prorogarent.* Hinc passim uncialibus literis in publicis curiis, thermis, pilis, portis, porticibus, obeliscis, statuis, exarata sunt Præfæcti operis, Senatoris, Consulis, Prætoris nomina: tali anno, Consule tali, hæc moles posita est. Atque utinam in hoc genere, quodam veluti rudimento delirii non plures teneantur! quos non injuria cavillus ille perstringeret, quæ in Trajanum, qui omnibus operibus suis, tam novis, quam innovatis, suum nomen inscripserat, Constantinus Magnus apud Aurelium Victorem conjecit ut *quasi parietaria herba* exstantes, muris omnibus adhærescant. Cui non absimilem, Lampadium quemdam prætorianum præfæctum, explodit Ammianus Marcellinus: *Homo, inquit, erat indignanter admodum sustinens, si etiam cum spueret, non laudaretur; & addit: Vanitatis ejus exemplum, ne latius evagemur, hoc unum sufficere potest, leve quidem, cavendum tamen: per omnia enim civitatis membra, quæ divitiorum Principum exornantur impensa, NOMEN PROPRIUM inscribebat, non ut veterū instaurator, sed ut cõditor, quo vitio: laborasse dicitur Trajanus; unde eum herbam parietinam jocando cognominarunt. Ubi, ut videtis vel ipsi gentiles, hanc vanitatem cavendam, vitio vertendam, ludibrio ac dedecori habendam, manifestè declararunt. Quo ex capite Christianos plerosque exagitat in hunc modum Chrysostrimus: *Vocaverunt nomina sua in terris suis; ecce aliud genus amentia; adificiis, agris, & balneis sua NOMINA inscribere, & putare magnam se consolationem ex eo accipere, & umbram [ut canis Æsopieus] pro rei veritate persequi.**

Chrysostr.
in psal. 48.

Aliam profectò, eamque verissimam ad nominis immortalitatem viam ipse assignat: *Si enim inquit, perpetuam memoriã desideras, ne NOMEN: ò homo, adificiis inscribas: sed trophæa rectè factorū erigas, quæ & in præterita vita NOMEN tibi conservant & in futura vita immortalem tibi requiem comparant. Si sis memoria cupidus, ego te docebo viam verã, & apertissimã: virtutis curã gere, nihil enim facit NOMEN adedò immortale, ut natura virtutis. Id ostendunt Martyres, ostendit Apostolorū reliquie, ostendit memoria eorū, qui rectè & ex virtute vixerūt. Quod Reges urbes everterunt: portas extruxerunt, & NOMINIBUS suis inscriptis decesserunt: nec eis tamè quidquam posuit; sed silentio, & oblivioni mandati sunt. Piscator autem Petrus, qui nihil fecit eorū, quoniam virtutem est prosecutus, & civitatem maximè regiam occupavit, etiam post mortem splendet Sole clarior, & ab ortu Solis, usq; ad occasum LAUDABILE NOMEN ejus Quod tu autem facis, & ridiculū, & plenū ignominia. Sed parum hoc, publicis illis substructionibus, magnificis operibus, Consulium nomina inscribi; cum hujus gloriose, partem vel maximam, civium frequentia, atque ipsa Respublica cujus vetingalibus, ac publico ærario erecta sunt, jure sibi vindicare censeatur. At illorum nomina, æternà oblivione obliteranda, qui excelsas moles, amplissimas ædes, marmorea atria, vasta prædia, laros fundos, amœnissimas villas suburbanas sibi construunt, atq; iis insignia præfigunt, viri opulenti, ac potentis, sibi nomen comparant; cum interrim non advertunt, nec attendunt quot plaustra injuriosorum nomina, cognominum, calumniarum à transcurantibus, illis, ingerantur. Et cum illa domus istius avari, istius raptoris viduarum, & orphanorum spoliatoris. Hac enim monumeta, inquit Chrysostrimus, non te clarum reddent: sed ora omnium aperient. Edificia enim nō sunt tuam avaritiam, qua oblivioni tradi poterat, temporis excursu extinguunt, & sicut veluti columna, & trophæa erecta avaritia. Hi ære alieno, pauperū sanguine, tot viduarum ac pupillorū substantia, altissimas teterrum moles educunt, nec tam in ædes, quam in calum ituri videntur. Quid quòd in iis alter altero, non pariete, sed integrà contiguatione dividitur,*

S. Vincen
die Luna
post Dom
Lstarã,Basil. in
Psal. 48.

Gen. 11.

Chrysostr.
hum. 3. 0
in Gen. 11.Hieron.
l. 5. Com-
ment. in
Isaiam,
c. 14.

tur, & cubicula cum vix unum plures occupent, uni tamen plura præscribunt, toridemq; veluti oppida intra domos excitant; cum tamen non ideo latius, quia latius, vivere contingat. Ipsa cubicula in prospectu disponunt, ut ad nutum oculorum atque intuitum omnia simul præsto sint! unoque veluti aditu, remotissimū in recessum, acies intuentium ducitur. Nempe, ut Dominus remotis velis, procul appareat, velut in sacratio Numen; aut certe adeuntibus, tanquam ex alio terrarum orbe sensim accedere videatur; cum interim æternum sibi apud Deum & homines nomen compararent; si debita laniorum suorum, pictorum, sartorum, sutorum, fabricorum, aliorum opificum in multos annos dilata, extinguerent; si egenis se munificentiam Deos exhiberent; si nofocomia, hospitalia, ædículas sacras, & aras, in pios usus erigerent. Atque utinam ex voto S. Vincenti, dives ille in partibus Mosellanis, qui hic ad centum domos numerabat in terris, vel unam cellulam sibi ædificasset in caelis! Enimverò illud vel maximè excrandum, ut nomen sit post fata superstes, qui vitam planè vilem duxere, literis aureis sua nomina sepulchris inscribere non erubescunt. *Quin & in sepulchris inscripserunt sua ipsorum NOMINA* inquit Basilius ad propria ostentationem magnificentiæ. *Hi sunt qui terrena, presentissq; gloriam temporis sapunt, ac per hominū ora volitare tantum student, atq; ista satis esse ad felicitatē putant; cum interim eorum nomina, transeuntium calcibus obterantur, aut pulvere inducantur.* Hujus tam insana superbæ Auctores, & incensores exlitere Babylonii *Venite*, ajunt ipsi *faciamus nobis civitatem, & turrim, & CELEBRÉMUS NOMEN NOSTRUM.*

D. Hieronymus In illud Isaia: *Perdam Babylonis NOMEN*, stupendam illam turris Babylonicæ molem, ait ex ocularis testibus qui illam propriis oculis curiosè spectarant in altitudinem ad quatuor millia passuum, seu tria milliaria nostratja exstructam fuisse *Turris*, inquit, *illa, quæ ædificata est post diluvium, quam in altitudine, quatuor millia dicunt tenere passuum, paulatim ex lato in angustias coarctata, ut pondus imminens, facilis à latioribus sustentetur, describunt ibi templa marmoreis, aureas statuas, plateas lapidibus,*

aur:que fulgentes, & multa alia, quæ penè incredibilia videntur. At quorsum hæc tam ingens, tam insolens, tam immanis in calos educta fabrica?

Pererius variis Auctoribus causas excogitatas esse asserit, genuinam ipse sacer Textus adducit: *Venite faciamus nobis civitatem, & turrim, & celeberrimus NOMEN NOSTRUM*, ut aliquo mirabili facinore, & memorabili monumento, *CELEBRITATEM MONIS*, & fama, apud posteros acquirerent, jamque ut moles lateritia cœpit in immensam surgere altitudinem, nemo fere (si Philoni credimus) operatius erat, qui non lapicida fieret, *summeque nomen fama insculperet.* Atque horum primo exemplo apparuit, quæ naturalis, quæ vehemens, quam in animis omnium mortaliū infixus amor, & cura posteritatis, ut sui memoriam, & nomen cum laude posteritati commendent. Verum in eo plerique decipimur, graviterque peccamus, quod cum avidissimi simus laudis, & gloriæ, eas res ferè adamamus, & confectamur, quibus insigne dedecus, atq; infamia est adjuncta; vel certè non solida, nec vera semperque mansura; sed fucata tantum, & adumbrata, ut summum, *magni nominis umbra* acquiritur. Audiamus Chrysostomum, ut alia sic etiam hoc diserte tractantem nam cum exponeret illa verba, *Faciamus nobis NOMEN*, *Vide*, inquit, *radicem mali, tale opus faciamus, ut nunquam oblivioni tradatur, sunt multi etiam hodie, qui illos imitantur, & talibus operibus celebrari volunt. Ati splendidas domos ædificant, balnea, porticus, ambulationes: quorum si quem rogaveris quare tantopere labore, tantisque sumptus faciat: non aliud respondebit, quam ut immortalè sui memoriam, celebratèq; NOMINIS relinquat, interiri non est qui cogitet, domos hic nos luteas ædificare, quæ una cum Domini in cineres redigendæ sunt.* *Miramur perisse homines: monumeta fatiscunt mors etiam saxi, nominibusque venit.*

*Steen en rycken,
Hebben hun lijcken.*

Stultorum nomen cineri inscribitur, quod vento & aura popularis oblivioni diffatur. Certissimam ad immortalitatem nominis viam, Antiochenus Præful assignat. *Et æternam igitur memoriam amas, liberalitatem*

*Perer. in
Gen. l. 16. c.
11. v. 4. n. 54*

*Philo l. 6.
Antiq. Pe-
rerius cit.*

*Bernard.
ser. 1. de
Circum.*

*Chrysost.
hom. 30. in
Gen.*

Auson.

*S. Vincent.
die Luna
post Dom.
Lstara,*

*Basil. in
Psal. 48.*

Gen. 11.

*Chrysost.
hom. 3. 0
in Gen. c.
11.*

*Hieron.
l. 5. Com-
ment. in
Isaiam,
c. 14.*

tatem tuam, & pecuniarum largitionem in pauperes confer, relictis villis, balneis, aliisque adificiis, larga elemosyna immortalem viri memoriam reddit: sicut scriptum est; dispersit pauperibus, iustitia eius manet in seculum saeculi. Vno die dispersit divitias; sed iustitia eius id est, liberalitas & misericordia, aeternum mansura est memoria. Et rursus scriptum est; In memoria aeterna erit iustus, ab auditione mala non timebit. Rectè ab auditione mala non timebit: nam sicut improbi male audiunt a pupa homines, omniumque vituperatione, & detestatione lacerantur sic contra, boni omnium praedicatione celebrantur à hominem, inquit misericordem! ô benignum! ô mansuetum! ô dignum immortalitate! Ultima demum amplificandi nominis ratio, quam vesani mortales excogitarunt, fuit, ea inscribere arboribus?

Virg. Ecl. 10. *Ut quantum trunci, tantum sua nomina crescant.*

Quemadmodum ingeniosus amor advenit, ut amantium nomina, cum ipso cortice arborum sensim crescerent, seq; dilatando.

Virg. cit. *— crescant illa crescentis amores.*

Hanc profectò methodum, ad amantissimū Jesu nomen dilatandum, hujus unius amantes, eminentiotti quadam ratione sectati sunt, dum non cortici, sed corpori, non trunco, sed carni, & cordi suo insculperunt. Talis existit ardentissimus ille Jesu amator, cui illud unicum in votis, ut Jesus in corde suo radices ageret, omniumque animis inscriptus legeretur, quin & ipsis inanimatis Plantis, si quam in ambulando arborem conspexisset, scalpello NOMEN INDELEBILE JESU scitè incidebat;

Teyligeni Paradisi. l. 1. c. 7.

Ut quantum trunci, tantum tua nomina crescant.

Camus conc. 2. in Circumc.

Bern. ser. 15. in Cant. Festi Martiani 25. Jan.

Plinius refert compertum fuisse, qui singulari artificio nomen, & insignia sua, seu gentilitiam resseram, radici arboris eo artificio insculperit, ut folia enata, nomen cum insignibus distinctè referrent. Quod naturæ prodigium, perciperet Bernardus, ut quisque nostrum in se exprimeret, Jesum radici cordis inscribendo, ut inde in linguas seu folia prodiret. Veniat, inquit, in cor Jesus, & inde saliat in os, in linguam.

B. Henricus Suso, Jesu nomen non arbori, sed pectori insculpsit, ingeniosus cælator, Digitales erant literæ, quæq; ad cordis motum, & ipsæ movebantur, & Jesum suspirare faciebant, atque ipsi vivæ carni melius, quam viridi trunco accrescebant, & penitus ad adyta cordis penetraabant. Subinde inter dolorem deficientem è cælo lapsum nomen Jesu, auro, gemmisque rutilans recreavit. In corde B. Catharinæ Raconisæ hæc argenteis literis inscripta erant: JESUS spes mea; quas dein in aureas divinus Proculus convertit: unde ex plenitudine cordis lingua, nil nisi Jesum resonabat. Unus instat omnium, gentium Doctor, qui, ut supra diximus, magnum & MEMORABILE 2. *Æteli* NOMEN JESU portavit, & inde salit in os, & in singula chartæ folia, quæ exaravit: uti & de S. Joanne Evangelista, & Columbino diximus, qui Jesum quem cordi impressum gestabant, singulis scriptorum foliis expressum reliquerunt.

Alterum est, quod Salvator noster, Nomen illud incisit, in vulnere, & sanguine acquisivit. Unde Bernardus: Merito sanè dum circumciditur puer, Salvator vocatur; quod videlicet ex hoc jam coepit operari salutem nostram, immaculatum illum pro nobis sanguinem fundens. Sed ô mi Jesu! amor mi! si vitæ tuæ aurora tam multo cruore jam rubet, quam largos sanguinis imbres in sero vitæ vespere prænuuntias, ut te Salvatorem comprobet! Tanti stetit filio Dei, nomen bonum, & pretiosum, ut dolore illud summo, pretio sanguinis, sibi comparavit, cujus vel stillâ, mille mundi redempti, illum nomine Jesu, & Salvatoris insignire potuissent. Ubi illa quæstio ventilatur, ut quid Doctor gentium ad Philippenses dicat, & doceat: Factus est obediens usque ad mortem, propter quod, &c. Cornelius hic, sic ait: Meruit illud nomen per humilitatem, & obedientiam usque ad mortem: licet enim nomen Jesu in circumcisione sit illi impositum, opus nostræ redemptionis, quâ Salvator dictus est, per tot opprobria, & tormenta, in cruce complexit, propter quod illud nomen Jesus, id est Salvatoris, opere abundantissimè consignavit: nec ulli nomen suum carius stetit; nemo majori labore, sudore, sanguine illud emit.

Monet

Ecl. 41.

Prov. 2. v. 1.

2. Æteli

Bern. ser. de Circumc.

Bonarum Festo S. Thomæ Apost. serm. 2.

Philip. 6

Eccl. 41.

Monet nos Ecclesiasticus : *Curam habe de BONO NOMINE*. Etenim non in minimis ponendum est, ut quis audivit vir alicujus nominis, boni nominis, magni nominis; & quæ apud Philosophos, futilis habetur quaestio de nomine, hic utilis comprobatur. Porro ipso sapientissimo mortalium attestante: *Melius est NOMEN BONUM, quam divitiae multa*. Sed si auctorem Jesum spectemus, nomen bonum caro constat: multis dolore & ærumnâ, aliis sudore & labore, nonnullis cilicio & cinere, quibusdam lactymis & sanguine stetit. Mercatorem percunctare, quanti tibi *nomen bonum*, ut vir fidelis, ut in rebus tractandis sincerus habearis? Usuras, inquit, ultro ablatas millium, merces adulterinas respuendo, aut nõ distrahendo, summam ingentẽ despiciendo, viri incorrupti nomen acquisivi. Tu Consultissime, amplissime Domine, quanto *nomen bonum* tibi in pretio est? ego talem causam iniquam, ex qua emolumentum aliquod centenorum, rejeci; ego nomen bonum prætorque & armillis aureis, præ crumenis aut oppletis, existimandum duxi: quia *melius est NOMEN BONUM, quam divitiae multa*. Ejusmodi, inquit Bonaventura, possunt illud Scipionis usurpare. Scipio Princeps nobilissimus Romanorum dum postularetur, ut rationem redderet de innumerabili quasi pecunia sibi commissa, tradidit eis librum, in quo expensæ erant, quas fecerat, dixitque ad Senatorem: Nolite, Patres, de mea innocentia dubitare; quia licet Africam totam vestræ potestati sub-

jecerim, tamen nihil ex ea quod meum possit dici, præter NOMEN & gloriam reputavi. Tum exclamat Doctor Seraphicus: *Si tales hodie essent Christiani, quam securi viverent, quam bonum NOMEN morituri posteris relinquerent!* Tu Ecclesiastice, Religiose, quanti NOMEN BONUM æstimas? plures quam convivia, quam symposia, quam gratam, sed minus consultam salutationem. Huic nomini ut ne labes inuratur, aut Ordini, tot visitationes, vigiliæ, curæ Superiorum, tot quisque sibi adhibet carnis afflictiones usque ad sanguinem. Tu filia, quanti *nomen bonum* facis? plures quam amica & lasciva verba, quam perulantes ad citharæ sonitum choreas, quam speciosa ac *Cælestis Panthei Pars 1.*

pretiosa munuscula quam infamis proci gratiam, & spretj injuriam. Tanti nomen bonum venit, & emitur:

Alexander Magnus Sichonio in obsidione saucio, & sanguine madenti dixisse fertur: *Quam caro emitur PRÆCLARUM NOMEN!* Ita nemo carius, quam infans Dei Verbum, *lesu nomen emittit?* ut ex pretio illius sua quoque esset apud mortales, immortalesque æstimatio. Certè homines inter ea nomina plures fiunt, quæ labore, sudore, sanguine steterẽ, quam illa, quæ à parentibus imponuntur. Ita Themistius Valenti Imperatori elegariùs quam verius assentatur: Venit inquit, mihi in mentem veterum Imperatorum, quorum unus, pro eo, quod Græciam evertisset, Achaicis est nominatus; alter Macedonicus quod Macedoniæ vastitatem, ac solitudinem induxisset. Scipio verd ille magnus, summus Scipionis nepos, à S. P. Q. R. Africani cognomen obtinuit quod defessam ac peritum afflictam Carthaginem solæ aquasset, ac perdidisset. Quod si ex iis quos illi profligaverant, meritò hæc cognomina sunt consecuti, quanto justius es ab iis, quos servatis, appellandus? quod nemini mortalium, aut cælitum, nisi soli *Jesu*, ab Orbe universo servato, jure meritissimo competere potest.

§. II.

Exemplo JESU qui verè *lesus* & *Salvator* fuit, nomina nostra præclaris factis & heroicis virtutibus comprobanda, ut SECUNDUM NOMEN, SIC ET LAUS Ps. 47.

olim veteres Solẽ pinxerunt, tres radios cateris fulgentiores evibrant. Unum in prægrandem nivis globum, quem calore suo totũ colliquefcere faciebat. Alterum in arduam rupem defigebat, quam igneo velut aculeo diffidit, ac dirumpi cogebat. Tertium in hominis demortui cadaver derivabat, cui calorem naturalem, & lucem sensim effundere, atque in vitam revocare videbatur. Hoc commentũ, solertissimum divinæ benignitatis inventum est. Solem quippe, radiosque JESU nomen, descripsit purpureus Vates, dum dixit. *Orietur Malach. 4. vobis timensibus NOMEN meum, SOL JUSTITIA; qui omni solari radio potenti, gelida corda*

Prov. 22.
v. 1.

2. Æntil

Bern. ser.
de CircumBonavent.
Festo S.
Thoma
Apost.
serm. 2.

Philip. 6

corda colliquefcere & animos ſcleratorū, inftar rupis obduratos, fundi ac fundi fecit. *Frigida ſupra niuem ſunt corda noſtra, frigida verba, frigida ſunt opera.* Melleo hic flumine opus eſt. *Cui ſtetit aliquando ante faciem ſalutaris NOMINIS, duritia cordis? cui ſons fortaſſe ſiccatus lacrymarum invocato JESU, nō continuò erupit uberior, fluxit ſuauior? vis mortuos in vitam, & quidem æternam revocatus? Idem Bern. in illud, Oleum effuſum nomen tuum? ſic ait: Labitur quis in crimen, currit in ſuper ad laqueum mortis deſperando; nonne ſi in vocer NOMEN VITÆ, conſeſtim reſpirabit ad vitam?*

Sicarius horrenda in cirmina lapſus, ad mortem æternam deſperandum currebat, & Jeſu nomine invocato reſpiravit ad vitam. Ex quibus rectè conficitur, quòd Jeſus, ſit verè nobis Jeſus, & Salvator, virtutem NOMINIS implens. Experto credite, dulce NOMEN Angelus non tacuit, quia hoc mihi maximè neceſſarium fuit. Alioquin quid agerem, audiens Dominū venientem? nunquid nō fugerem, ſicut Adā, qui à facie ejus fugit, ſed nō effugit: nonne deſperarem audiens, quia venit ille, cuius legem ſic prævaricatus ſum, cuius patientiā ſic abuſus ſum, cuius beneficiis tam ingratus inventus ſum? que vero major conſolatio poterat eſſe, quàm in dulci vocabulo, in NOMINE conſolatorio? propterea & ipſe dicit, quia non venit filius ut iudicet, ſed ut ſalvetur mundus per ipſum. Veni conſulenter accede: jam fiducialiter ſupplico, quando Salvator venit in domum meam ad me.

De Domoſthene locuturus aliquando Valerius Maximus, quantum ſciſſet breviter demonſtraturus: Cuius, inquit, COMMEMORATO MOMINE, maxima eloquentia conſummatio audentis animo oboritur. Dicam ego, commemorato illo Jeſu Salvatoris noſtri nomine, maxima mihi manſuetudinis, modeſtiæ, benignitatis, temperantiæ, caſtimoniæ, miſericordiæ, omnique ſanctimonix conſummatio, audientis animo oboritur: *Siquid eum nomine Jeſum, hominè mihi propono mitem & humilem corde, benignum, ſoberium, caſtum, miſericordem, & omni ſanctitate conſpicuum, & verè JESUM, qui ſalvet populum ſuum.*

Ita Abbas ille in Claravalle ſua, melli ſivā dulcedine imbutus, & oleo ſuaſiſſimi no-

minis delibutus, ubi arida & inania mortaliū nomina ſecum expendit, ſic tandem concludit, benigniſſimum Redemptorem noſtrum ſe verè Jeſum exhibuiſſe. *Neque enim, inquit, meus iſte JESUS nomen vacuum, aut inane portat; non eſt in eo magni NOMINIS umbra, ſed veritas.*

Quam multi apud mortales vano, profano & inſano nomine, non tolerando faſtu gloriantur? Sapor Perſarum Rex, epistolam quam ad Conſtantinum Imperatorem dedit ſic eſt exortus: *Rex Regum Sapor particeps ſiderum, frater Solis & Luna Conſtantino ſalutem plurimum.* Non multò aliter Solymannus, noſtro Cæſari ſcripſit his verbis: *Carolo V. Imperatori ſemper Auguſto, Belga, coævus Solymann ex victrici, nobiliſſimāq; Ottomanorū proſapia ortus, Imperator Turcarū. Rex Regum & Dominus dominantium Imperator Trapezuntinorū, ac Conſtantinopolitanorū, dominator mundi, & terra domitor, &c.* Quid hoc aliud quàm magni nominis umbra? Major longè inſania exſtitit Regis Briſnagenſis, qui hiſce ſplendidis nominibus ſalutatur: *Sponſus bonæ ſortis, magnarū provinciarum Deus, Regum potentiſſimorum Rex, omnium equitatuū Dominus, Magiſter & Doctior loqui neſcientium, triū Imperatorum Imperator, omnium qua videt conquiſitor, cōquiſitorum conſervator, quem octo mundi partes metuunt. Eques cui nemo pars & fortiſſimorum quorumq; Debellator, Elephantorum venaſtor, Dominus Orientis Auſtri, Septentrionis, Occidentis & maris. Nunquid titulorum & magnorum nominum ſatis? Si lubet, addamus elogiorum ſeriem, quam Soldanus literis præmiſit in hunc modum. *Salmander omnipotens ante Carthaginem Dominus Iordanis, Dominus Orientis, Dominus Bethlehè, Dominus Paradyſi, Præſectus inferni maximus Imperator Conſtantinopoleos, Dominus aridaſicus, Dominus quo Sol & Luna meant, Protector primi accidotis Joannis, Imperator, Rex Regū Dominus Chriſtianorū, Iudaorū, Turcarum, Amicis Deorum.* Alta ſanè nomina; ſed quæ tantæ virtutis, ut ne morſum pulicis valeant impedire. In hac claſſe, ſeu nave ſtultorum. Rex Iuſulæ Summatræ in India, ad Angliæ Regem has litteras miſit:*

Perdika Syria Sultanus, Rex Regum à bellis famigeratus: ſol' Rex Sumatra, Rex ſupra omnes

Bona v.
ſerm. 2.
in Feſto
Magdal.

Bernard.
ſerm. 15.
in Cant.
Bern. ib.

V. Lob.
bet. Feſto
Circumc.
2. 4.

Ovid. de
Pont. l. 1.
Bern. ſer.
1. de Epi-
phan.

Valerius
Maxim.
l. 8. c. 7.

Bernard.
ſerm. 15.
in Cant.

Deuterm.
Amor in
creat pag
367.

Bern. ſer.
1. in Cir-
cumc.

Marcellin
l. 17.

Nieremb.
different.
temp. &
ætern.
Bern. cit.

Garaffus
doct. ſcuri
Hiſt. in h.
ſa l. 7. ſect.
tom. 1.

Ovid. l. 3.
Triſt.

Drexel.
Prodrom.
c. 1. §. XI

Horat. de
Arte.

Bergeron
tract. de
navigat.
nes

Deuterian.
Amor in
creat pag.
367.

nes majores suos famosus quem timent sui, honorant externa nationes omnes, in quo vera est Regis imago, & regiminis forma. efficitur ut sic dicam, ex puriori metallo, & vivis depictus coloribus: Rex Priamini, & montium auri Dominus novem generis gemmarum & duplicis umbella aurea; cui sedile est ex laminis aureis conflatum. Latere in super, nec non & sepulchrum ejus, ex auro puro sunt: Rex cui plures subiecti sunt Reges, qui cepit Regem Arnonis, & omnes Regiones Primani, Tecuo, Barouta, cum Septuaginta Elephantis, cui Deus plures quam ulli majorum largitus est victorias. Elic inquam, Rex, hanc epistolam cum salute, ad Iacobum magna Britannia Regem mittit significatum, &c. nec minus infanite visus est Rex ille Persarum, qui vel eo solum ritulo suum regnum regno barbarorum præcellere dicebatur; quod Magnates apud Persas habeant magna, & ampla nomina, seu ut Tertulianus ait, *jugera nominum*: ut Spheudadates, Artaxerxes, Vavazaues, Omixiudinas, &c.

Nomina sunt ipso penè timenda sono.
Barbaros autem habere parva nomina, v.g. Caunus, Bythes, Davus, &c. Idem de Pleuronis Regno dici posse, inquit, Garassus, ubi omnia magna illa, ac dominantia nomina, Alexandri, Tamberiani, Sardanapali, Diocletiani, Machiavelli, Quabacondoni, Thefauro chrysonico chrysidis, in cælis autem S. Pier. S. Paul. S. Luc. S. Ioan. S. Jaco. &c. quate hoc, à gentili licet salubre documentum accipere:

Vsibus edocto, siquidquam credis amico,

Crede mihi, & longè NOMINA MAGNA fuge.

Magni nominis vanitatem, & inanitatem devita, quam filii hujus sæculi studio se fecerant, ut doctissimi, amplissimi, eximii, illustriissimi, excellentissimi, eminentissimi, augustissimi, serenissimi, invictissimi nominentur: ut decem, ac viginti pagorum, oppidorum Toparchæ, Regionumque Domini nuacupentur, & innumera dominantia nomina jactent. Cæterum, congere in unum cumulum, omnium sæculorum, omnis memorie, omniumque gentium trophæa fixa gentilibus, aut etiam Christianis heroibus, aureis subscriptis nominibus: omnes triumphos, omnia monumenta honoris, laudis insignia, quæ omnium literis celebran-

tur. Adde quidquid scripsit acutè Seneca, disertè Tullius, doctè Aristoteles, divinè Plato. Hæc omnia, tot, tanta, tam exquisita simul congesta, non tantum illis omnibus pepererunt in magno illo Theatro coram Domino, Deique administris, quantum sibi comparat justus, vel semel ore promendo, vel stylo scribendo, vel corde suspirando, illud suscipiendum & adorandum nomen *Iesu*. Non tam vanè, quam verè Carolus V. cum tempore induciarum scriberet ad Franciscum I. Gallie Regem, & pro amplitudine imperii, & magnificentia Domus Austriacæ, Epistolam nomine Caroli signasset, omnes suos titulos regnorum, ac provinciæ, quæ paginam prope totam occupabant, adjunxit. Franciscus indignanter hæc lætans, ne tot titulis, ac nominibus inferior videretur: paucis rescriptis, suoque nomini adjecit: *Francois, Roy de France, Roy de Franco, Roy de France*, donec hæc pariter, paginam implestet: pro clausula subjungens unum suum Gallie regnum, sufficere omnibus Imperiis provinciisque Caroli domandis. Scio invictissimum illum Imperatorem Carolum, bellica fortitudine insignem, animi robore constantem, labore ac ludore, multoque sanguine fuso, gentes domuisse ac hæreses debellasse, populoque Christiano libertatem donasse, atque immanissimo jugo complures eripuisse, ut à quibusdam Orbis Christiani conservator, ac liberator vocaretur: sed & hæc *magni NOMINIS UMBRA* Chrytologum audite: *Sicut regestrumphorum suorum titulis nuncupantur, & subjectarum gentium NOMINIBUS, conquirunt numerosissima cognomenta, que illis minime debentur: sed suorum militum robori, ducum solertia, ac fortunæ id est, unius omnia moderantis, summi Numinis, benignæ providentiæ.*

Quam multi hodierna luce,

-- praclaro NOMINE TANTUM Insignes,

nil nisi *magni nominis umbram* præferre consueverunt? Nomen sine re habent, id est corticem sine nucleo, pallium sine Philosopho, arcam sine peculio, lucernam sine elichnio, vana omnia nomina. In Academiis fatigare scribendo articulos, legendo ocularos, cogitando ingenium vociferando fau-

Picorti de-
cade 4. c. 10.

Chrysol. ser.
57.

Juven. Sat. 8

Bern. ser.
1. in Cir-
cumc.

Marcellin.
l. 17.

Nieremb.
different.
temp. &
etern.
Bern. cit.

Garassus
doct. scurio-
sa l. 7. sect. 11
Hist. ind.
tom. 1.

Ovid. l. 3.
Trist.

Drexel.
Prodrom.
c. 1. §. 11

Horat. de
Arte.

Bergeron
tract. de
navigat.

do fauces: pulsare pulpita, frequentare Gymnasia, terere subscelita, ut *præclaro* NOMINE tantum insignesint, ut in Philosophia doctissimi, vel in Medicina expertissimi, vel in Theologia eximii Domini vocitentur. miser! tu nocturnis lucubrationibus tantum insumpisti olei, ut esset velur oleum effusum nomen tuum: id est, ut more olci, primo per Academiam, aut concionem hanc, deinde ad vicina oppida, tum ad exteras provincias, inde ad latè distitas regiones, nominis tui amplitudo diffunderetur? oleum quin & operam perdidisti. Quam sit nomen tuum, & notum paucis & ignotum multis, paucis te docebo. Univerſus hic quantus quantus terrarum orbis, si Cosmographis credimus, cælo collatus, non est nisi punctum. Omne vitæ hujus tempus, quantumvis prolixum: æternitati comparatum, Augustino teste, non nisi momentum est. Quid angustius, si locum consideres puncto? quid brevius si tempus attendis, momento? O mentis humane! stupor! vel potius amentia! Compello vos viros Martios, bellicos Duces, ut quid æstum & frigora, famem & frim vulnere & mortem ultro suscipitis? nisi ut PRÆCLARO NOMINE tantum insignes, nominis Vmbra[m] sectemini. Ad hoc contendunt plerique, & impendunt omnes tum corporis labores, tum ingenii nervos, tum industriæ vires, ut clarum in hoc orbe nomen, ex nomine famam, ex fama gloriam, ex gloria honorem, ex honore denique immortalitatem inter mortales consequantur. Audite futilis pompæ aucupes, vanissimi nominis, & sæcularis famæ negotiatores, & ut loquar cum Tertuliano, gloria animalia. Si veram nominis gloriam, nunquam interituram, si immortalitatem specteris, nomina factis probate. Nomen Christiani geris, vide ut & te ipsa sis. Nomen Religiosi habes, attende ut etiam sis opere. Nomen tibi Sacerdos est, elabora ut dignitati tantæ, par vita respondeat. Hoc Mediolanensis Præfulis monitum: NOMEN congruat actioni. actio respondeat NOMINI: ne sit NOMEN inane, & crimen immane.

Commendatus olim *Probus* apud Vopiscum quod *Adoleſcens* esset, ac *Vir sui* NOMINIS: hoc est, quod speciosum ac pulchrum

Probi nomen impleret, insigni quadam motum, ac vitæ probitate. Nomen tibi *Constantinus*? constantiam tuere. Vocaris *Alexander Maximus, Maximilianus*? fac animo magno, excelſo quo sis:

--- mensuram NOMINIS imple. Nuncuparis *Andreas*: cave ne imbellis sis: ἀδρῆαυ, virilem, fortemque significat. Audis *Petrus*: sis petra, rupes fortitudinæ, invicto animi robore. Est tibi nomen *Ioseph*, filius accrescens: indies prudentiæ, pietatisque incrementa facias. Vocaris *Ioannes*, id est gratiæ: fac ut sis filius gratiæ: ut Deo, & hominibus gratioſus sis. Hoc aureo sermone inculcat *Ioannes Chryſostomus*: Vocatur inquit, & alii *Ioannes*, sed non propter NOMEN sunt id, quod vocantur: quemadmodum & ego, licet eodem quo iste vocor nomine non tamen uno, & eodem cum illo res, vocabulo vocor, non sum *Ioannes*, sed vocor, sis vir tui nominis.

Convenient rebus NOMINA ritè suis. Laudatur à *Gregorio Theologo Meletius*, quod fuerit revera is, quem nomen præferat: scilicet, ut nomen, sic linguam, morumque suavitatem habuisse melleam. Est & illa magni *Hieronymi* ad *Pammachi* nomen allusio. Ex interpretatione nominis tui,

quodam varicinio futurum, omni arti pugnandi adversus diabolum, & contrarias potestates, te bellare demonstras. Egregiis factis Patronum tuum tutelarem æmulare. Hic obiter observandum, ne parentes infantibus nomina gentilium; Assueri, Pompeii, Iulii, &c. dum baptismatis fonte lustrantur, imponant. Francorum Annales referunt. Legatos à rege *Francia*, *Philippo I.* ad *Alphonsum II.* Castellæ Regem, missos, ut *Delphino* alterutram ejus filiam, jam nubilem, deposecerent. Obrulit *Alphonſus Primogenitam*, forma præstantem, *Vrracam* nomine. Perculit Legatos asperitas nominis, *Delphino*, ut aiebant, displicitura, quærunt itaque de altera, ecquod ei nomen foret? Respondit parens *Blancam* nuncupari hoc est, inquit, quod convenit nobis; *Vrraca* Francis terrori, *Blanca* amori futura est. Sed minus, ait Pater, formosa. nomen, inquit, supplebit: Ducta ad sponſum solo nomine placuit,

Ovid. de Ponto. l. 2. Eleg. 2.

Chryſost. hom. 32. Actu.

Hier. in Amos. 6.

Chryſost. hom. 51. i. Gen. Lyræ Christi I. mit. p. 371.

Aug. l. 1. d. Vita Christi l. 1. tom.

Curtius l. 8.

Amb. cit.

Amb de dignit. Sacerd.

6.3.

placuit, in Reginam adlecta, & Divi Ludovici Mater effecta est. Ita timendum, ne cœlestis Sponsus regno suo arceat, quos barbaro nomine norit insigniri: eorum potius nomine, parentes liberos suos compellari curent, quos apud cœlorem Regem paternos adipisci, ac quorum virtutem sectari queunt. Sic olim sanctiores Partes à principio erudiebant pueros, qui ipsi nascebantur, admonentes appellationibus quas ipsis imposuerat; ut virtute exerceant. Hoc Dionysius Sicilia Rex spectasse videtur; qui uni è filiabus nomen Justitiæ, alteri Temperantiæ imperavit, ut quoties compellari contingeret, ad nomen virtutem excitarentur. Eodem spectat, quod de viro celeberrimo refert Jacobus Pontanus. Cum tres omnino filios sua ei uxor genuisset, quos ipse præstantes omnes Juris consultos fieri perciperet, uni Bartoli, alteri Baldi, tertio autem Codicis, quem sæpe in foro nominari audierat, velut maximi alicujus Jure consulti vocabulum esset, nomen imposuit: ut hac ratione eorum industriam æmularentur, quorum nomina referrent.

Per baptismum insuper tibi pulchrum, ac præclarum Christiani nomen imprimatur: sed vide, ne in te severissima Hipponenfis Præfulis cadat censura: *Quid tibi prodest vocari, quod non es, & NOMEN tibi usurpare alienum? Si CHRISTIANUM te esse delectet, qua Christi sunt, gere.* Christianus, si vim nominis spectes, est qui Christum colit, veretur ac revereatur, ejusque justis obtemperat. Quid Christiani hominis & nominis in te, qui vitam belluinam duxisti, hæcenus eluxit; Decantatum est in Rhetorum subselliis, Alexandri Macedonis dictum ad militum ducem, in Tyri obsidione Alexandrum vocitatum: *Animosè, clamabat Rex ò commilito, fac facinus; NOMINE quod geris dignum.*

Age aliquid Christiano nomine, quod geris dignum, Christiani nomen titulus est honoris, & sanctitatis: sed vide, ne sit nomen inane, & crimen immane. Inane omne est, quod nomen sine re præfert: unde apud saccharopegos, capsas inscriptas bellariis ac cupediis, inania sine re nominata comperis, Deus, ut multi in scholis, des-

picit nuda nomina, respicit bona opera, suscipit sola merita. Quod nominamur, hoc esse debemus, magna gloria ingens dignitas, ut filii Dei NOMINEMUR, ET SIMUS: ubi non hoc satis, ut NOMINEMUR: sed consultò S. Joannes adjungit, ut simus quia ut divinè S. Augustinus, qui vocantur & non sunt, quid illis prodest, ubi res non est; quam multi vocantur Medici; (causidici, chiturgi) qui curare non norunt; quam multi vocantur vigiles, qui tota nocte dormiunt; sic multi vocantur Christiani, & in rebus non interveniuntur, quia hoc, quod vocantur, non sunt. Qui Christum, à quo vocantur, indies suis diis, perjuriis, ac blasphemis proficiunt hoc, quod vocantur, non sunt, qui tumulentia, lascivia, injustitia sua, ejus jura violant hoc, quod vocantur non sunt. Qui in sacratissima Christi domo, inque ejus conspectu, ridere nugari, fabulari, procati non erubescunt, hoc quod vocantur, non sunt qui utinam illud Massilensis Antistitis in se vibratum percipiunt! Per NOMEN rei sumus: quia magis damnanda est malitia, quam titulus bonitatis accusat.

B. Franciscus Borgia, ubi audiit nebulonem quandam ideo reum, & ad remos damnatum, quod Francisci personam, & nomen mentitus esset, altè ingemuit, dicens? Heu me infelicem! si miser ille, qui pauculos dies peccatoris personam sibi sumpsit: tam infami, atque atroci supplicio addictus est: quid me oportet fieri, qui tot annos revera peccatoris opera, & partes exerceo, quamvis Religiosum, & veste & nomine profitear? Quandò veriùs hæc nos qui adulterino nomine vitæ palliamus? Nondum silet Salvianus: *Qui Christiani NOMINIS opus non agit, Christianus esse haud videtur: NOMEN enim sine actu, atque officio suo nihil est. Quid est dignitas in indigno, nisi ornamentum, in luto verissimum illud nomen sine actu, atque officio, nihil est. Nomen sacerdotis sine actu, atque officio, qui vix semel in anno celebrat; divino officio oscitantur perfungitur: aut, quod detestabilius, intermittit, nihil est Nomen Monachi, Monialis sine actu, sine officio, qui de votis parum sollicitus more & ore sæcularis sic nihil est Vocabulum, Monachi hoc est NOMEN, quid facis in turba, qui solus es? NOMEN*

r. Ioan. 3.
v. 1.

August.
Tract. s. in
Ioan.

Salvians
lib. 3. de gubern. in Vita.

Salvian.
lib. 4. de prov.

Hier. ad
Heliad.

Ovid. de
Ponto. l. 1.
Eleg. 2.

Chrysof.
hom. 51. in
Gen. Lyraus
Christi I-
mit. p. 371.

Chrysof.
hom. 52. in
Actu.

Hier. in
Amos. 11.

Aug. l. 1. de
Vita Christi
l. 1. c. 9.

Curtius lib.
8.

Amb. cit.

Hier. lib. 1.
adv. Iovinian.

Causidici, Medici, Præsidis, Præsulis sine actu atq; officio, nihil est inspicias, superintendas, inquit Hieronymus: præsis, & profis, qui Episcopus, Presbyter, Diaconus es: non sunt meritorum NOMINA sed officiorum. Quare, quod olim Rex Macedo ad militem: Aut nomen Alexandri muta, aut gere te, ut Alexandrum decet. Dicam & ego: Aut nomen muta, aut gere te, ut Sacerdotem, Canonicum, Episcopum decet. Rectè intellexerat id Sanctus Bonifacius, qui virtute nominis sui, ad excellam, & heroicam Martyrii palmam inflammatus, sic interpellat Othone Imp. *Quid vanam ego NOMINIS UMBRAM gero: quid Martyris titulum circumfero si non victorias etiam, & palmas? Superos testor, & COGNOMINEM Divinum, aut non dicar Bonifacius, aut ero simul.* Ad Monasterium abiit, Martyrii tyrocinia positurus, quod denique in Prussia invenit. Hortatur & nos aurea sua eloquentia Chrysofomus ut appellatione nominis Christiani, ad virtutem amplectendam excitemur, nec quidquam indignum tanto nomine agamus, quod cum Dei filio habemus commune. Mox hunc fere in modum ratiocinatur: Si is, qui Principis alicujus, aut alterius clari viri nomen sortitus est, cum id audit, sibi complacet, gloriæ ac honori ducit, ejusque auctoritatem pro vitibus servare adnititur: quid nobis faciendum, qui non Principis, non Serenissimi, non Illustrissimi, non Farnesiani, aut Caraffæ, non Angeli, aut Archangeli, sed ipso omnium Regum, ac Principum summo Christi nomine compellamur? Unum hic epilogi loco subnecto.

Chrysof.
hom. 18.
in Ioan.

B Per. Do-
miani.

§. III.

Extremo spiritu, nomen Iesu
ingeminare.

UT quis per medios militum cuneos, per frequentes ex omni parte excubias, per sclopos & enses nocte intempesta securus in castris transeat, militari telera dumtaxat opus est. In supremo vitæ agone, tessellatio Jesu nomine instructus, omnes inferorum infidias, omnes dæmonum catervas intrepidus penetrabit. Ubi illud nomen reddiderit, ut verus Christi miles agnitus, salvus evadet: at testante Propheta: *Omnis, qui invocaverit* (quemadmodum oportet) *NOMEN DOMINI, salvus erit:* & ut princeps Apostolorum ait *non est aliud NOMEN datum hominibus, in quo oporteat nos salvos fieri.* In hoc omnium affectum, omnem fiduciam, omnem spem collocandam docet Claravallensis Abbas, qui expendens illud: *PROTEGAM eum, quoniam cognovit NOMEN meum,* sic ait: *In presentia vultus, glorificatione: in notitia NOMINIS protectio exhibetur: spes in NOMINE, res in facie est. Beatus vir, cujus est NOMEN Domini, spes ejus.*

Ea propter non tam mirari, quam imitari juvat tria hæc Hugonis à S. Victore optatissima, & optima vota: 1. Ut cibus ejus ultimus esset SS. Eucharistia. 2. Ut ultima ejus cogitatio, seu meditatio esset de Passione Christi. 3. Ut ultimum ejus verbum, esset dulcissimum nomen Iesu. Quo suavissimo mortis genere B. Victoria expiravit, quæ nihil nisi Jesum loqui, nil nisi Jesum audire gestiebat: quem in cælos abitura, hisce verbis amantiissime salutabat:

*Aleen ick u, o JESU min:
Aleen v'vont ghy in mynen sin:
Want v'vy syn bruygoms bey te gaer.
Myn Stel van u, enghy van haer.*

Qui in calu porrò ascendere desiderat hoc NOMEN IESU invocet: Domine Iesu, suscipe spiritum meum. Rochus Gonfales, inclutus Societatis nostræ Martyr, quanto ardore Jesum dilexerit, etiam à morte testatus est: recisa quippe cervice, non lingua, quod in Paulo supra luspeximus, sed cor audi-

In vita c.
27.

S. Bernardi
ser. 4
art. 2. c. 4.

Ioel. 2.

Psal. 115.

Act. 4.

Bern. ser. 15.
in Ps. Qui
habitat.

Lyrans imi-
tat. Christi
patient. pag.
520.

Barry
Faveurs
de Iesu.

S. Aug. l. 1.
de contrit.
corr. tom.

Bernard. Ser.
3 in Circum.
Lobbet. de
Fortitud.
Christiana.

auditum est clarâ expeditâque voce Jesum vocitare, Jesum inclamare. Hoc quique nostrum; in consilio disparis æternitatis constitutus, piè amuletur; ac Jesum corde, & ore suspirando, expiret: quemadmodum de Catharina Bononiensi legimus, quæ paulatim deficientibus viribus, vultu pulchriore, ac lucidiore apparens, sanctissimi, suavissimique Jesu nomen tertio invocans, suavi suspirio animam exhalavit.

8. Bernar-
dini ser. 49.
Art. 2. c. 4.

Quid? quod S. Bernardus, tantam vim sanctissimo huic nomini inesse affirmet, ut homini in extremâ luctâ omni Confessarii ope destituto, ad veram contritionem eundem suaviter excitando, salutem afferre, religiosissimi viri probet testimonio, Ut, inquit, verba Cassiodori senis, & Monachi "venerabilis inferamus; hic Prophetæ ver-
sus: Diripisti, Domine vine ula mea: tibi
"sacrificabo hostiam laudis & NOMEN DOMI-
"NI invocabo; tantum virtutis creditur
"habere, ut nonnullis diceretur posse homi-
"nibus peccata dimittere, si eum quis in fine
vitæ suæ, internâ confessione, devoto corde ingeminet.

Ad hoc ut omnes incitemur, tot summi Pontifices pronuntiantibus sacrosanctum hoc Nomen in articulo mortis, plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam concessere. Quare dicamus fervidè, dicamus fidènter. *Iesu amabilissime, Iesu suavissimè, Iesu desideratissime, Iesu per dulcissimam matrem tuam, miserere mei agonizantis!* Domine Jesu Nazarene, Rex Judæorum, tu non nisi sub hoc nomine *Iesu* supra caput collocato, voluisti inclinato capite expirare; da ut sub hoc, & in hoc nomine, inclinato capite emittam Spiritum. Deniq; moriturus omnis hanc efficacem S. Augustini orationem contrito corde, & dio ore usurpet: **JESU, propter NOMEN TUUM DULCE fac mihi secundum NOMEN tuum, JESU Obliviscere superbum te provocantem, respice piè miserum, te invocantem.**

8. Aug. l. 1.
de contrit.
cap. tom. 9.

JESU NOMEN TUUM DULCE, NOMEN - DELECTABILE, NOMEN CONFORTANS peccatorem, & NOMEN BEATÆ SPEI: quid est enim *JESUS* nisi *Salvator* ergo propter te ipsum *JESU*, esto *MHI* *JESUS*, *Esto mihi Salvator benignus*. *Obone Domine Jesu, etsi ego admisi, unde me damnare possis, tu non amisisti, unde salvare potes.*

Hæc ut in extremo vitæ articulo, in promptu sint, identidem per vitam deprimere consuefcas. Sic paries tibi nomē, quod nulla delebit ætas, stupebit posteritas, commendabit æternitas. Sic nomen tuum indelebili caractere, æternis fastis inscribes; si nomen Jesu cultu prosequaris, & reverentiâ, & virtutes Jesu moribus exprimas, & vitâ Sic à Jesu post hanc vitam, tota æternitate dicēris **JESUITA**. Quid stupes verbi insolentiam? omnes vos in cælis *Jesuitas* fore assevero. Sed quia, quod dixi, videtur ut omnibus admirabile, ita singulis incredibile, sisto pro me fide jussorem illum, cui fidem derogare, est piaculum, illum, qui à toto mundo habetur mundi oraculum, Ludolphum à Saxonia, celeberrimum ac sanctissimum Scriptorem, Carthusianæ familiæ, qui ab annis viginti septem supra trecentos, vaticinatus est: Sicut hic per gratiam baptismalem, à Christo dicuntur Christiani; sic in cælesti gloria, ab ipso Jesu, dicemur **JESUITÆ**; etiam ii, qui jam vel ipsum *Jesuitatum* nomen non benevolis auribus excipiunt, nec propensis animis admittunt. Quæ ut eminentissimo Hugonis purpurati Patris, factimonia, eruditione celeberrimi confirmem testimonio, ipsum audite, jam inde à quingentis annis hæc vaticinantem: *In cælesti gloria ab ipso Jesu, omnes dicemur Jesuitæ* quo nominis omine, ut vobis cum omni æternitate perfrui contingat, hoc felici, faustoque anni exortentis auspicio, ex animo precor, **voveoque.**

Ludolph. de
Vita Christi
p. 1. c. 10 de
Circum.

Hugo Card.
inc. 2. Apoc.
Bez. l. 2. in
Evan. c. 6. s.
4.

F E S T V M

EPIPHANIÆ DOMINI.

Rex est hodie, & cras morietur. Eccl. 1

E M B L E M A I I.

Nomina ac tituli dignitatum, & officiorum, qui hodie
forte educi solent.*Auferet una diei. Ovid. Fast.*

A R G V M E N T V M.

Regalia diurna, non diurna Mundus colebrat. Varios hac luce,
cœci Mortales, dignitatum titulos fortiuntur: hic Regis, ille
Oeconomi, alter Consilarii, alius Medici personam gerit, at-
que hanc uno vespere omnes rursus ponunt, unoque die clau-
duntur omnia, & alta evanescent nomina.

Quid aliud per omnem vitam agitur? quam si unam dumtaxat diem
durare vobis demonstravero, nonnè & Principum regna, & Nobilium
insignia, Præsidis, Prætoris, Consulis officia, *diurna non diurna* esse con-
vicero? Ex quo sapientum virorum documento, saluberrimus hic, fructus
existet ut, dum *singulos dies*, singulas vitas ducimus, ita suo quisque munere
sanctè, integrèque fungatur, quasi hanc lucem supremam nactus esset; quòd
multis efficax ad omnem perfectionem, incitamentum fuit.

Seneca epist.
103.

§. I. Regna omnia, officia omnia, nomina omnia NON DIUTUR-
NA, SED DIURNA ESSE.

§. II. Omnem crede DIEM tibi diluxisse SUPREMUM. Horat.
lib. 1. Epist. 4.

F E S T V M

EPIPHANIÆ DOMINI.

Rex est hodie, & cras morietur. Eccl. 10

ETERI consuetudine inter Christianos receptum est, Regalia ritu solemniter celebrare: omni propè in familiâ schedæ distribuuntur, & Rex, alique Officiales, sorte educuntur. Hic à secretis, alter à cubiculis, alius à poculis est: sunt qui Aulædi, Citracædi, Coci, Morionis partes agant. Hic ludus indies in Orbe luditur, & Orbis hic in orbem assiduo Regalia celebrat: de facto etenim agitur, quis ducturus filiam Regis Hispaniarum, quem fors Regem educet? literæ, ac schedæ eduntur, quibus ille caput Finantiarum, alter Generalis exercitus, hic equitatus, iste peditatus præfectus declaratur. Alius Canonicus, alter Consiliarius, iste summus Prætor, iste Præses denuntiatur. Schedas quot annis Gandavi, Bruxellis, Antverpiæ & quavis in Urbe edi videtis, in quibus Commissarii, Consules, Scabini denuntiantur. Quid in his regiiis schedis (*Coninks-brief*) discriminis, nisi quod hi annum, alii diurnum habeant officium? Demus etiam ad sexennium, decennium, in omnem vitam conferri; omnia non nisi uno die, eoque minus reputanda esse, nihilque conferre, sive hic Regis, alter Morionis hic Cræsi, alter Iri personam egerit, modò bene suo munere functus sit, demonstrabo. Atque id Religiosus familiis etiam congruit, quæ dum sanctum fundatorem, sanctum aliquem Regem, sanctum Coquam, & Morionem (ut Jacoponum, Genesium, Pantaleonem) sorte suis elargiuntur, virtutes eorum, in omni vita, quæ instar unius diei est in se exprimentantur. Quod fiet, si Reges, si Princeps, Præsides, Præsules, Medici, Causidici, Religiosi, Ecclesiastici, id certò sibi persuaserint, & altè in animum demiserint, humana omnia (ut in Regalibus fieri consuevit) unius diei spatio circumscribi; juxta illud

Cælestis Panthei Pars I.

Quintiliani: Si cuncta gaudia nostra, si vobis *Quintil. luprates* (dignitates) diligenter excutias, tota *decl. 4.* *vitæ hominis,* UNUS EST DIES.

§. I.

Regna omnia, officia omnia, nomina omnia
NON DIURNA, SED
DIURNA ESSE.

Juxta illud Senecæ, Singulas dies, singulas *Seneca epist. 101.* *vitæ puta.* Pythagoras & Galenus, mortalium vitam anno comparant, quam proinde in quatuor anni partes, *ver, æstatem, autumnum, hyemem* dividi convenientissimè posse existimarunt. Habet nimirum homo *vernum tempus*, quando in primæ ætate florescit: habet *æstatem*, dum firmus, ac vegetus; calore, & sanguine effervescent: habet *autumnum* dum judicio maturo, & calore naturali sensim deficiente, frigescent: habet *hyemem*, cum frigus iners omnes artus occupat, capilli de capite, velut frontes ex arbore, decidunt, & canis, velut nive, obtegatur.

Aliis verò, exiguo vitæ hujus curriculo spectato, dici potius, quàm anno vita conferri posse videretur, quatuorque has ætates per hæc quatuor, *Manè*, scilicet, *Meridiem, Vesperam, & Noctem* aptissimè declarari, ut homo unius diei ambitu circumscribatur: habet etenim homo suum *manè*, dum in lucem primò editus, in quadam veluti aurorâ oritur, & cursum suum orditur: habet *meridiem*, cum altissimè supra vitæ, ut ita dicam, horizontem proventus, in calore mediæ ætatis fervescit, æqualique vivendi initio, & sine distat intervallo: habet *vesperam*, cum languente jam ætate, vergit in occasum; ac tandem morte opproquinante.

Virg. l. 12. --- In ÆTERNAM clauduntur lumina
 Æneid. Pli- NOCTEM.
 meus l. 11. a.

36.

Hujus rei symbolum flos exstat, *Hemerocallis*, cujus vita, & pulchritudo, diaria est. Sole quippe oriente oritur; meridie folia sua, velut quosdam radios, expandit: *vesperi* marcescit, sole denique occidente, decidit. Sic homo, qui velut flos egreditur & conteritur oritur, floret, languescit, & moritur.

Ansonius.

Quam longa una dies atas tam longa osarum est:

Vna dies aperit, conficit una dies.

Typotii
 Symb. Pet.
 Ol. Harang.
 hist Navar.
 D'Outre-
 man. Amor
 increat.
 pag. 382.

Id secum reputans Joannes Dux Clivæ in gentilitiam tesseram, sibi florem adlegit, cum lemmate: *Hodie, eras nihil*. Quot mortalium reperire est: *heden root, morgen doot*. Flosculum se repentino intuitu fassus est Franciscus, ab oris venustate Phœbus cognominatus, Navarra Rex? qui cum in atatis vere mereretur, ex veneno, fistulæ, quæ canere solebat, affuso, jamque diem sibi extremum imminere perentileret, verissime pronuntiavit: *regnum meum non est de hoc mundo*. Quid tumemus, & extollimur mortales? quorum vita, ut Epicharmus dixit, est *uter inflatus: qui judice Aristophane, sumus generationi foliorum similes imbecilli cera figmenta, folia instar umbræ reddentia evanidi, volucros, UNIUS TANTUM DIEI VI-TAM HABENTES*. Refert utrumque Clemens Alexandrinus.

Clem. Alex.
 l. 4. Sermon.
 c. 4.

Alii, retentâ hac hominis cum die unicâ similitudine, vitæ ejus spatium, in tres dumtaxat ætates dividunt, quas vocant *Manè, Meridie, & Vesperam*. Huc alludebat celeberrimum illud Sphingis Ænigma, apud totam Antiquitatem decantatissimum: quodnam animal existeret *Manè* quadrupes, *Meridie* bipes, *Vesper* tripes? quod Ænigma post Oedipodem, omnes de homine interpretantur, qui *manè*, in vitæ crepusculo, manibus & pedibus reptando, velut quadrupes perrepat: *meridie* ætatis bipes solidè graditur: *vespere* senectæ, viribus fractis, baculum, ut tertium pedem, assumen, stripes incedit. Atque hinc antiquus Romanorum mos promanavit, qui vitam

hominis in pueritiam, juventutem, & senectutem dividebant, juxta illud Poëta:

*Exultat levitate puer, gravitate senectus:
 Inter utrumque manus stat juvenile
 decus.*

Idem propè sensit Epaminondas, qui hominem tribus verbis salutari posse dictitabat, à nativitate ad annum tricesimum, precandi illi *bonum diem*, seu *bien-venu*: ab anno trigésimo ad quinquagesimum *bonam vesperam*, seu *bon soire*: post annum quinquagesimum, *Noctem quietam*, seu *Adieu*; quod vivo & perapposito exemplo Plinius comprobavit. Volueris est ad Hypanum fluvium in Ponto, *Hemerobios* dicta, quæ non ultra diem vivit, & eadem luce qua lucem inchoat, finit, morientique soli commoritur; eodem die, pueri, juvenis, & senis ætatem experta *Manè* nascitur, meridie viget, vespere consenescit, & moritur. Sed & hoc magis demirandum, hanc voluerem unius dieculæ, non minus de alimento sibi prospicere, quàm si corvi, aut cornicis annos esse victura.

Animalculo huic simillima est humana vita. Ad fluvium illa est, perpetuo fluentis temporis: quin & volueris est, magis, quàm avis ulla vel sagitta; & sæpe omnis pompæ suæ terminum, diem unicum habet, sæpe horam, sæpe paulò productius momentum. Quid ergo titulos, & dignitates, in annos & sæcula meditatur? Grande profectò mirum est, hanc vitæ diei unius instar, volucerrimam breviter, à tot divinis Vatibus proclamari ab omnibus omnium sæculorum Scriptoribus confirmari; nihilominus miscellos homunciones addè ad omnium voces obsurdescere, & diurnam sibi vitam, diurnam æstimare. Clamat Ezechias per Isaiam: *De mane usque ad vesperam peries me*. Job, qui vitam hominis *curfiori* unius diei comparat, quærit, & penè conqueritur, quod vix natus denasceretur: *Manus tua fecerunt, & blasma verum in totum incircuitu; & sic repente precipitas me?* Quam multos vidimus, qui cum jam ad dignitates Ecclesiasticas, Canonicas, Prælaturas, Episcopales, tricornides infulas perven-

Plinius l. 2.
 c. 36.

Deuter. 2.

S. Basil. in
 illud De
 ter. (Att
 de tibi) q
 est: inter
 hom. var

Ierem. 16.

Psal. 118.

Isaias c. 13.
 Job. 101.

venissent, brevi sublatis, exclamare poterant: *De mane usque ad vesperam finies me.* Alii ad Consulatus fasces, ad togam, ad sagum, ad primas in bello, in Repub. functiones eve-cti, illud Jobi jure ingeminant: *Et sic repente precipitas me:* Quæ cum ita sint, quisque munere suo, quod illi à divina providentia obrigit, recte ac sitè fungatur, memor saluberrimi illius moniti quod Venustus vates præscribit.

§. II.

Omnem crede diem, tibi diluxisse supremum. Horat. l. 1. E-pist. 4.

DIVUS Basilus illa Deuteronomii verba, ex septuaginta Interpretum versione, luculenter explicans: *Attendet tibi ipsi;* hanc, ait, sententiam, omnibus temporibus, omnibus ordinibus, omnibus hominum classibus præscriptam, ut suo quisque munere rectè fungatur. *Habet,* inquit, *domus Dei viventis, quæ Ecclesia est, Venatores, Viatores, Architectos, Edificatores, Agricolas, Pastores, Athletas, Milites.* Omnibus his convenit breve hoc verbum; singulis, & ad exactam operis obeundi cognitionem, & ad perficiendum studium propense voluntatis. Quæ omnia officia & munia, Ecclesiasticis ac Religiosis viris, Confessariis, Concionatoribus, Pastoribus, Superioribus, potissimum convenire videntur. Venator es missus à Deo, ita monente: *Ecce ego mitto multos Venatores, & venabuntur eos super omnem montem; attende igitur magna cum diligentia, ne fortè fugiat te prada, ut efferat os per improbitatem, verbo veritatis convictos, Salvatori offeras, Viatores, ei similia qui orabat: Gressus meos dirige. Attendet tibi ipsi ne qua exorbites, ne ad dexteram deflecteris, aut sinistram: progreditor via regia Architectus solido, tutoque in loco jacias, & collocet (humilitatis &) fidei fundamentum, quod est Christus Iesus. Edificator, quo pacto adificet, videat, ut non lingua, non sœnum neque calamus, sed aurum, argentum lapides pretiosos. Sartor, furor, pistor, textores? attende ejusdem officii*

patronos, viros sanctitate eximios. Primo mane, præmissa oratione, omnem laborem ac sudorem Deo consecra: nec jacturam temporis arbitrare, si indies sacrificio Missæ inter sis: quidquid molestiæ, quidquid difficultatis, aut tædii occurrerit, facile exantlandum, si melius quam filii tenebrarum tibi dixeris: *Laboremus & sudemus; cras enim moriemur. Pastores (animarum) attende, ne quid te prætereat eorum quæ ad obediendum munus illud pastorale attinent. Hæc porro quæ tandem sunt, pabulabundum pecus, & erraticum convertito: quod conquassatum est; & contritum, colligato: quod agrotum, sanato. Agricolationi ne professor sicum, instructuosas est, circumfodito, illique ingerito, quæ conductura noveris, ad edendum fructus. Miles: [ut quisquis nostrum; quia militia est vita hominis super terram] collabora Evangelio, milita bonam militiam contra spiritus nequitia. *Iob. 7.* ad versus vitiosas carnis affectiones: induitor omnem armaturam Dei ut probes te ei si si que gratiosus Duci tuo, qui huic te militia ad legit. *Athleta es: attende tibi ipsi, ne quam ex legibus athletico agoni præscriptis, inveniare transgressus: nam nemo coronatur, nisi qui legitime certaverit. Imitare Paulum, & cursu contententem, & in palestra colluctantem, & in agone pugilari decertantem. Ut strenuus pugil, ipse habet oculos animam nunquam evariantem, sed attentum ac pervigilem. Præmuni ac tuere partes, quarum plaga letalis sit: in adversarium immotum oculum intendito fixius. Instadario cursu, qui tibi præcurrunt, in eoste extendens fac assèquaris: sic currito, ut prævertas; &c. Cupienti me singula per censere, hic deficiet dies. Hactenus Magnus Basilus, qui in domo Dei: quem admodum privatis in familiis hodierna die fieri aliolet, variis variorum officiorum sortes obtingere docet, ac quemque, ut suo sanctè fungatur, hortatur, quod fieri Christianum monitum illud Romani Philosophi semper meminerimus, quod Lucilio suo tradidit: *Mi Lucili, inquit, Seneca E-propera vivere, & singulos dies singulas vitas puta. Qui hoc modo se aptabit; cui vita sua quotidie sicut tota, securus est; imo sanctus est. Quis Rex, quis Princeps, aut nobili stemmate oriundus, inani fastu turgeat, subditos tyrannicè premat, iræ, gulæ, luxui, vitiis***

Deuter. 25.

S. Basil. in
illud Deu-
ter. (Atten-
de tibi) qua
est inter
hom. varias

Ierem. 16.

Psal. 118.

Seneca E-
pist. 101.

Ecc1.10.

omnibus frena laxet, si recordetur illud Sapientis: *Rex est hodie, & cras morietur: De Coninghen alhier, hoemachtichen hoeryck Gelyck Schrifture ons leert, seyn morgen stof en slyck:*

Men roept, den Coninck drinckt, men roepe nu overluyt.

Tu cort Ryck Coninck hier; vuant morghen is het uyt.

De Fabio Mario olim Trebellius pronuntiavit: Uno die factus Imperator, altero visus regnare, tertio occisus est. Quam fabam ne quis uni Fabio cusam arbitretur; omnes Reges, ac potentes sæculi complectitur Ecclesiasticus; dum ait: *Omnis potentatus vita brevis.* Hoc docent Imperatorum Romanorum, hoc summorum Pontificum diurna imperia. Urbanus VII. dies duodecim regnavit, Leo XI. dies sex: Stephanus II. dies tres.

Ecc1.10.

1. Reg. 28.

Saul à mortuo Samuele audit: *Cras tu, & filii tui mecum eritis;* ac repente tanto timore conturbatur, ut ceciderit *porrectus in terram extimuerat enim verba Samuelis, & robur non erat in eo.* Unus mortuus dicit, *Cras morieris,* & potentissimi ac validissimi Regis vires confregit: quidni potentius potentes conturbet prima veritatis oraculum *Rex est hodie, & cras morietur.* Quod unum Sapientis monitum sufficiens est, ut omnes Reges terræ, Reges sanctos, qui sibi & passionibus imperent, efficiat, & regni, cuius non erit finis, heredes constituat. Non alto folio confidere, non amplissimos exercitus sub signis numerare, non jura populis dare, regnare, aut imperare est: sed *imperare sibi maximum imperium est.* Philosopho concinit, ac consonat Poeta:

Seneca Ep. 113.

Hor. Car. 1. 2. Ode 2.

*Latius regnes avsum domando
Spiritus quam si Libyam remotis
Gadibus jungas, & uterque pœnus
Serviat uni.*

Seneca Epist. 37.

Tales vos omnes hodierno die Reges evadere potestis. *Si vis tibi omnia subicere, te subice rationi.* Multos Reges *siratio* terexerit. Multos indomitos affectus, desideria, anxietates: perturbationes *reges siratio* te rexerit.

Claudia.

*Tunc omnia jure tenebis.
Cum poteris Rex esse tui.*
Tunc tot Regibus imperabis, quot passio-

nes subjeceris. Tunc reges fines regni, cuius regni non erit finis. Quod fiet, si illud alta mente repositum fuerit: *Hodie extollitur, & cras non invenietur.* Reges hujus mundi diurni sunt, non diuturni; quorum memoria perit cum sonitu, cum in condita vociferatione potantium, ac bacchantium: *Rex bibit, den Coninck drinckt.* Hæc in parte Barbari, Christianis multò religiosiores sunt. In navigatione Hollandica, scribit Auctor se vidisse in Angeloma, dum Rex bibit, Campanam sonare, atque omnes illico summo silentio se in terram prosternere, nec sub pœna capitis quemquam spectare posse Regem potantem. Puer, heres regni futurus, forte se humi non abjecerat, & ita tim capite plexus est. Tantum abest, ut populis, & insulsis clamoribus in multam noctem, imò in ipsam lucem, cum Rege decerent Modum certè epulis, ac poculis imponere nos docuit Pacuvius, Syria Princeps, qui mensis remotis, quoque vespere in cubile se deferri curabat, funebri famulorum cantu ingeminantium: *Vixit, vixit;* unde Seneca: *Nulla non se die exulit.* Hoc & tumulare, & recordare, ut verè Rex sis.

1. Mach. 2. v. 6.3.

Regnum diuturnum fingis tibi fortè diurnū: Qui modo scepra gerit, cras velut umbra perit,
Regna sua aternant, animum quicumque gubernant:

Seneca Epist. 12.

Hoc Rex nempè sui, dignus honore frui.

Sic sibi imperare didicit alter ille Europæus Alexander, Carolus V. qui exequiis sibi vivo exstructis, *nullo non se die extulit.* Quod & cuique nostrum ambrosia sua Suada Mediolanensis Præsul inculcat: *Corporis diurnus magis, quam diurnus est usus.* *DIEM hominis non desideravi,* inquit Ieremias. Cornelius hic? *Dies hominis est ille, quo homo prosperatur, potens est, gloriosus, honoratur, laudatur, deliciatur.* Hunc diem D. Bernardus averfatur. *Sapiens inquit, Diem hominis non desideravi: ego tamen plus aliquid, quam non desiderat, desidero: ut ne recipiam quidem.* Hunc hominis diem timebat David: *Ab altitudine diei timebo.* Hugo Cardinalis, *Diei altitudinem, prosperitatis ac hilaritatis, interpretatur, quæ tantum DIEI est, & parum durat.* Sed quoniam ad eos mihi sermo est, qui

S. Amb. 1. 2. de Acram. 7. Jerem 7.

Bern. ser. 11 in Ps. Qui habitat.

Psal. 55. Hugo Card. in Psal. 55.

Con-

Iustin. i. Tryph. I. naus l. 5. contra rejes.

Aug. ser. de verb. Dom.

V. Macro. 2. Satur. cap. 2.

Consulis, Consiliiarii, Causidici, Medici, Mercatoris, Opificis, &c. partes sortiti sunt iis quoque, ut rectè munere suo quisque fungatur, illud inculcatum pervelim:

Omne crede diè tibi diluxisse supremū.

Præsides, Prætores, Consules quibusdam in locis perpetui sunt, id est, per omnem vitam: & hic quid non diurnum est? Justinus Martyr, & Irenæ⁹ è priscis nobilissimi Scriptores acutè observant, post latam mortis sententiam in protoplastum, nemiæem omnino mortalium, secundum Dei Calendarium, diem integrum vixisse: nam, Prophetis & Apostolis testibus: *unus dies apud Dominum, sicut mille anni, & mille anni sicut dies.* Atqui nullus hominum vixit mille annis; ergo nec diem totum. Quid, quòd si mille etiam annis quis vixerit, ubi mortem imminere senserit, omne tempus transactū, velut diem unum duxerit; quæ ad magis mortales nunc vitam suam diariam reputarint atque ita indies sibi ac rebus suis consulant, ac si in crastinum non essent victuri? Augustinus, *Aprima, inquit, infantia usq; ad decrepitam aetatem spatium breve est. Quod tam diu vixerit Adam; quid profuisset magis si mortuus fuisset hodie? quid diu est, ubi finis est? & modo cum loquimur, (cū ridemus, dū bibimus, comedimus) ubique transimus, verba currunt: hora volant: sic atas nostra sic actus nostri: sic honores nostri, (Consulatus Præturæ Prælaturæ) sic ista felicitas nostra: In hoc ergo spatio vita bene vivamus, ut illo eamus, unde non transeamus, ubi magistratus, & Consulatus perpetui. Lepidè Cicero in re feria lufit, de Caniniū Rebulo (alii cajū alii Caniniū Serviliū, alii Revilū appellat) in Fabii Maximi locū Consule suffecto per unum diem: *Vigilantem sanè habuimus Consulem, qui nunquā in Consulatu suo somnū vidit:* qui crastinum non vidit, sed se vidit crastino, & Consule, in ordinem redactū. Mors consulares fascēs, & scepra legionibus aquat: nec inter Calvariam Consulū, & civium, ac plebejorum quidquam discriminis est. Quod si capita Reipubl. secum maturè expenderent: hoc si Domini Scabini, qui hic in pulvinis sedent, recogitarent, non sic Pauperes, orphanos, desertas*

viduas despicerent, sed accuratè hanc legē Deuteronomii servarēt: *Nulla erit distantia personarum: ita parvū audietis ac magnum.* Scitent certè, se aliis præesse, ut prodesse possint. Nemo quisquam concivem suum (cum sumus invicem membra) contemneret; ut contra, velut caput etiam in infimum talium, benignè influeret, & saucio medereretur. Hanc optimam politiam nosce- ret, non suo commodo, aut lucro, sed bono publico, Religioni, Dei gloria, postpositis omnibus Machiavelli principii, consuleret: nec se, quem omnes verentur, ac reverētur; infano superbiæ typho effretet; quin potius illud veridici Vatis semper præ oculis haberet:

*Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens jacentem:
Rex Deus nostras celeri cicatas
Turbine versat.*

Seneca
Choro 3.
Thyestia,

*Cōsulis hoc munus bene cōsulat omnibus unus
pauperibus mater sic viduisque pater.*

Consiliarius, ac Judex omnis, quos ipse hodie in consilio judicavit, de his se meminerit cras corā supremo tribunali judicandū. Quare virgam justitiæ ferream norit, quæ nullo auri pondere à rectitudine deflectat. Quod lege, & quidem divina, olim cautum: atque utinam hoc aureo sæculo servaretur! *Non accipies munera, quæ etiam excacant prudentes, & subvertunt verba justorum.* Uade iste nobilis in civem tenuem, tam iniquam litem vicit? Judex auro excæcatus est: quid æquum, quid iniquum, non videt. Qui sit causam Prælati, viri potentis, tam citò expeditam? *Pretio tollitur ipsa mora:* non spectatur jus eorum, quorū lites ad decenniū protractæ, aut suppressæ.

Exodi. 23.

Prop. 63.
Eleg. 13.

Qui caret argēto, frustra utitur argumēto.

Non attendunt avari Judices, quod, quantum auri in crumenam, tantum sceleris in animam admittant: ut rectè Cassiodorus: *Cum vendunt aliena crimina, sua faciunt esse peccata.* Consimiles hic pretio inhiantes, lubet paucis percunctari: *Quæ mihi dabis ex his, qui aliquod pretiū temporū ponat? qui diem aestimet: qui intelligat se* QUOTIDIE

Cassid. l. 6.
Epist. 1.
Seneca
Epist. 1.

1. Mach. c. 1
v. 6. 3.

Justin, in
Tryph. Ire-
naul. 5.
contra ha-
reses.

Seneca
Epist. 12.

Aug. ser. 42.
de verb.
Dom.

S. Amb. l. 1.
de Acram.
7. Jerem 7.

V. Macrob.
2. Saturnal.
cap. 2.

Bern. ser. 11
in Ps. Qui
habitat.

Psal. 55. Ho-
go Card. 11
Psal. 55.

MORI: Qui cras se ad Curiam supremi
Judicis qui *justitias judicabit*, sistendum,
indies in animum inducat, atque illud affi-
duo verfer.

Horat. l.
4. Carm.
Ode 7.

*Quis scit, an adiciat hodierna crastina vita
Tempora, Dii superi?*

Boethicos, Symmachos, Moros sibi imitan-
dos proponat.

*Dic mihi, Magnatū quidnam est recessisse se-
nasum?*

*Consiliumque roga, quid nituisse tega?
Christum, nempe, bonum si non habet ille pa-
tronum.*

Consuluisse sibi non bene fertur ibi.

Cassiod. l.
2. variar.
epist. 12.

Advocatus es? nobilem provinciam nactus
es. Sic enim Cassiodorus: *Advocationis offi-
cio, si purè impendatur, nihil ornatus; sed ut
rectè munus exequaris, vir literatus docu-
mentò sit, qui omnibus Causidicis, Legis pe-
ritis, ac quavis scientia, & eruditione claris,
hoc sibi, & aliis in Italia Epitaphium condi-
dit: Id ago, ut mihi instar totius vite sit Dies:
ut moriens vivam, vivo ut moriturus.*

Penné-
qui A-
mour di-
vin part.
3. p. 961.

Dum vetustos codices, & antiqua vo-
lumina voluis, scias te inter mortuos versa-
ri, atque ex his vivere discere, & optima Juris
præcepta hauries. Nulli causam iniquam
suades, nullius suscipias, aut defendas. Ne
pauperur, pupillorum, viduarumque lites
negligas: ne in annos plurimos, restionum
in morem, protrahas. Theophilum, Ivo-
nem, Elzearium sectare, qui se Advocatos
pauperum professi sunt, eorumque causas,
nemine rejecto, in pera secum asportabant,
& prandio etiam posthabito, expediebant:
ut fasè diximus Parte 1. Lucis Evang. Dom.
18. post Pentecosten.

Ioan. epist. 1.
c. 2.

Denique, absolutissimum omnis Justitiæ
exemplar tibi proponas, *Advocatum, quem
habemus apud Patrem, Jesum Christum*. Cete-
rum, illud Sapientis quemque vestrum mo-
nitum velim: *Abstine à lite & minues pec-
cata.*

Eccle. 28.

*Te precor evites semper super omnia lites:
Causidici solos discere cavere dolos.*

Hic spectat plenā nummis sarcere crumenā

*Sed malè parca fluunt, ut malè structa
ruunt.*

Medicus quantumvis expertus, Apollinem,
Podalirium, Melampum, divos habeat pa-
tronos: nec sibi, nec alteri crastinum valet
polliceri.

*Nemo tam divos habuit faventes,
Crastinum ut posset sibi polliceri.*

Quotidiana funera, & inopinati exitus, sa-
tis commonent illud Pœtæ:

*Non est crede mihi sapientis dicere vivam:
Sera nimis vita est crastina, vive hodie*

Et eas, quæ Medici sunt Christiani, partes,
tuere.

1. Medicus non gravetur intempesta no-
cte, pauperi ægro tanti succurrere. Docet
quippe doctor Doctorum S. Thomas. Me-
dicum teneri gratis mereri pauperi: quod
probatur ex illo Joannis: *Qui viderit fra-
trem suum necessitatem habere, & clausit
viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei man-
et in eo?*

2. Non vereatur potentes, & opulentos
(spretis uxoris lacrymis, ac lamentis) præ-
sentis periculi commovere: ut domui suæ
tempori prospiciant. Unde cum salus non
corporis, sed animæ aeterna dependeat, ju-
re meritissimo Pius V. motu proprio, anno
1566. publico edicto cavet, ne ultra ter-
tium diem, post monitionem confessionis,
Medici visitent infirmum, & ut in solenni
Doctoratus actu jurent se han clegem ser-
vaturus.

3. Cum causas & radices morborum, po-
dagræ, chiragræ, è frequenti potu: apople-
xiæ, ex vehementi cholera: luis venereæ,
ex vitio luxuriæ, & adulterino congressu: &
plures crapula quam ferro perire indies o-
culari testes deprehendant, illud sibi dictū
autument: *Medico, cur a te ipsum. Quod au-
rea sententia inculcat Doctor aureus: Quo-
modo Lectori non sic opprobrium, velle curare
alios, ipsum in majoribus manere peccatis, cū
possit amplius meliusque sibi quàm aliis medi-
cinā facere: Quibus animæ morbis potius,
quàm corporis curandis, divini illius Me-
dici*

Honora M-
dicum pro-
ter necessi-
tatem.
Eccle. 38.

Seneca
Choro 3.
Thyesta.

Seneca epist.
101.

Martialis.

Luc. 12.

S. Th. 22. q.
71. a. 1. in
Cor. 1. Ioan.
3. v. 17.

Hier. ad
Marcell.

Bonacina in
recepti. 2.
disp. 4. q. 1.

Fagundez
in Summa

Iacobi 4. v.
13.

Luc. 4.
Chrysost.
hom. 15. O-
peris imperi

Seneca cit.

dici opem implorare; quemadmodum ægri corpore ipsius deprecantur.

Honora Medicum propter necessitatem.

Ecl. 38.

Hunc clamant totis agrorum pectora votis
Hunc celebrare jubet: sic Deus ipse jubet.
Sed magis oremus, Medicus Deus, ille supremus.

O Medicus qualis! sit medicina malis.

Mercatoris fortè tibi fors obtigit? expende, qui rationem accepti & expensis expendere consuevisti, quam stultum sit atatem dispendere: ne crastino quidem denominamur. O quanta dementia est, spes longas inchoantium! Emam, edificabo, credam, exigam, honores geram; tum demum lassam, & plenam senectutem (divitiis undique corratis) in otium referam. Quam stultè ac stolidè futura in annos plurimos ordinabat dives ille Evangelicus, qui cogitabat intra se dicens: *Quid faciam, quia non habeo, quo congregem fructus meos? & dixit, hoc faciam: destruiam horrea mea, & majora faciam, & dicam anima mea: Anima, habes multa bona posita IN ANNOS PLURIMOS, requiesce, comede, bibe, epulare;* (ut hac festivitate plerique helluones faciunt.) At quam brevis hæc voluptas omnis, quam non diuturna, sed diurna fuerit, terrificæ de cælo vox emissa declaravit: *Stulte, HAC NOCTE (lux tibi hæc postrema est) animam tuam reperent à te: que autem parasti, cujus erunt? Quod Hieronymus non tam Marcellam, quam nos monitos voluit dum dixit: Nunc cura superflua in annos plurimos duratura peragis at, nec recordamur Evangelii dicentis: Stulte, HAC NOCTE animam tuam reperent à te. Divitiis fluxis inhias ô stulte, & fortè hac nocte Dominus omnium reperet à te: & quæ parasti, cujus erunt? Clamat Apostolus: Ecce nunc quid dicitur; Crastino ibimus in illam civitatem & faciemus sibi quidem annum, & mercabimur, & lucrum faciemus: qui ignorantis quid erit in crastino. Quod salutare monitum, utinam tam avidè Christiani, quam Gentiles arripent! Unum ex omnibus Senecam audite: Ipsam quam tremimus horam, casus incidit. Navigationes longas, & seros in patriam reditus proponimus, procurationes officiorumq; filiis nostris per officia processus: cum interim ad latus mors est. Quæ cum om-*

nibus te exuat, ita lucrum temporale spectes, ut non amittas æternum: ne sit, ut Augustinus monet, *lucrum in arca, & damnum in conscientia* & cave, ne quem defraudes, ne fallas, & adulterinas merces obtundas, ne ultra sortem exigas, ne ulla pollice brevior, mensura minor, libra serupis aliquot gravior sit; quia statera dolosa abominatio est apud Dominum.

2. Quemadmodum mercator nunquam habet satis mercium, satis suppellectilis, satis fundi, satis auri, & argenti, sed

Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit.

Ex centenis millenos, & alios millenos, & mille millenos conquirens; ita nos Bernardus hortatur, ut Mercatorum studium curam, ac solertiam sectando indies cælesti peculium adaugere, ire de virtute in virtutem, gratiarum ac meritum thesauros accumulare nitamur. *Videas, inquit, Mercatorem quotidie de re augenda, & multiplicanda sollicitum, omne suum studium, ac sollicitudinem convertere, ut novum lucrum faciat, suasq; opes indies magis, ac magis adaugeat: hoc amulari oportet, ut indies in virtute proficiat. Atque utinam eo studio, ac sollicitudine quisque vestrum incumberet, ut divitias cælestes, opes æternas, regnum cælorum; bonum infinitum sibi comparet, quemadmodum ut ad caduca, fluxa, & peritura bona, hac brevi lucis usura fructurus conquirat.*

Impiger extremos currit Mercator ad Indos, Horat. l. 1.
Per mare pauperiè fugiens, per saxa per ignes! epist. 1.

Hoc illum agit infatigabilis sitis habendi, & auri dira fames, semper & ubique lucro inhians, seu mensæ accumbat, seu cubitum concedat, seu strato assurgat, de eo diu notæque cogitat. Quod dum mellifluis Doctor, è clarâ valle sua attentius considerat, jure omnibus ruborem incutit, dicens: *Vtinam sic essemus cupidi gratia spiritualis quæ admodum sæculares [Mercatores] pecunie temporalis magna enim confusio, magna valde; quod ardentius illi pernitiosa desiderant quam nos utilia! citius illi ad mortem, quam nos ad vitam.*

Redemp-

Seneca
Choro 3.
Thyesta.

Seneca epist.
101.

Martialis.

Luc. 12.

S. Th. 2. 2. q.
71. a. 1. in
Cor. 1. Joann.
3. v. 17.

Hier. ad
Marcell.

Bonacina in
recepti. 2.
disp. 4. q. 1.

Fagundex
in Summa

Jacobi 4. v.
13.

Luc. 4.
Chrysost.
hom. 15. O-
beris imperi

Seneca cit.

Brev. 20.

Juvenal.
Sat. 14.

Bern. ser. 1.
de altitud.
& bassit,
cordis.

Bern. cit.

Luca 19.

Iob. 9.

Aug. ser. 25.
de verbis
Apost.Lorin. inc.
4. Iacob.
vers. 15.
Turjell. in
vita.

Redemptor noster vos omnes negotiari iussit: *Negotiamini, dum venio*. Nundina virtutum, bonorum operum, meritorum æternitatis beata, unâ duntaxat lucestant. Anima cuiusque nostrum sit *navis institutoris*, quæ aut, argento, gemmisque, id est, bonis operibus onerata in patriam redeat. At quam multi animum fluxis, ac terrenis onerant! sunt velut *naves poma portantes*. Opes quippe honores, voluptates, nonne poma quædã aurea, speciosa, odifera; sed quæ paucis diebus computrescunt? de his audi gravissimum Doctorem, Hipponensem Antistitem: *Vbi sunt delicia vestra, (divitiæ vestrae) propter quas ambulatis vias pravas? non dicimus ubi erunt? sed modo ubi sunt: cum hesternum diem, hodiernos dies abstulerit, & hodiernum crastinus ablaturus sit, quid eorum quæ diligitis, non transcurrit & transvolat? quid non fugit penè, antequam rapiatur? cum ex ipso hodierno die, nulla possit vel hora retineri omnia momenta fugitiva sunt: cumque dies abierit, & dormierint viri divitiarum, nihil invenient in manibus suis. Quodque gravius detestandum, poma sæpè portant mortifera, & Gomorrhæa, fraudis, injustitiæ, omniumque flagitiorum, quibus onustæ, ac oppressæ animæ, in profundum barathri demerguntur. Vide ergo, ita negotieris, ut animam lucreris. Quod magnus ille Indiarum Apostolus, S. Franciscus Xaverius per literas ex Indiâ, à Simona sodali suo petiit, persuaderet Regi Lusitano, ut vel horæ quartam partem quotidie meditaretur super illo Matthæi: *Quid prodest homini, si universum mundum lucretur, animam vero suam detrimentum patiatur?**

Per mare per terras quid tu, mercator oberas?

Quaris opes, quales vix numerare vales. Quidquid acervasti, quidquid tibi stulte, parasti,

Dum nil ipse scies, auferet UNA DIES.

Confessarius es? Hic suas, & suorum partes agat. Doctor Angelicus non injuria miratur, & porrenti instar execratur, mortalem reperiri, qui audeat, cum nemo sit,

qui crastinum sibi valeat polliceri. *Cum in S. Basil. lectulo ad quiescendum membra posueris, noli considerare de lucis adventu.* Si quis subito catartho, pleuritide, apoplexiâ, aliove lethali morbo obruatur; è vestigio ad chirurgum, ad Medicum concursatur. Ardentior febris charam conjugem invasit; illic omnis Medicorum turba convocatur. Filius unicus leto vespere pectus, aut caput faucius, totus cruentus domum deducitur; num parens mensæ accumbere, cubitum secedere, vulnus in diem crastinum obligare differet? minime, inquit Antiochenus Præsul, cuius efficacissima argumentatio est: *Si forte aliquid morbi corpus pulsaverit, statim & Medicos adhibemus, & pecuniam profundimus, & omni observantiâ, quod convenit, agimus; nec prius cessatur, quam, quæ molesta sunt, mitigentur. Anima vero cum quotidie vulnere tur, cum per singula lanietur, uratur, precipitetur, & modis omnibus pereat; ne parva quidem pro eâ nos cura sollicitat, ut ad Medicum animæ, hoc ipso die, quo lethale virus admisissum est, recurramus. Ecco, inquit Gregorius, hunc diem, de quo loquimur, ad inducias conversionis accipimus, & salutis nostræ incurri procrastinamus. Tum subdit terrificum Chrysaorii exitum, quem altè stertentem, Stygii tortores aggressi sunt, & ne quidquam inducias vel usque manè, horrenda vociferatione clamitantem, ad inferos rapuerunt; atque hoc epiphonematis loco subjungit; *ut ejus visio nobis proficiat, quos ad huc divina patientia longanimitèr expectat.**

Quare pœnitentibus omnibus, quin & ipsi Confessariis, unum non longe petitum, & in hoc genere planè illustre exemplum, ob oculos ponam. P. Joannes Gauda, Societatis nostræ Orator disertissimus, animi vel levissimos navos; quotidiana ex homolegesi, idque eâ ratione, ac si in crastinum non victurus, expiabat, atque hoc modo indies augustissimis Eucharistiæ Mysteriis operabatur, animumque ita advertebat, ac si nunquam amplius facturus. Hac cogitatione armati omnes Confessarii, sacro in tribunali confidentes, Deise Vicarios, ac Judices meminerint; pœnitentiam medicinalem adhibeant,

Biblioth.
Scriptor.
Societat.
variâ
ent. hist.
c. 3.

Bern. se
S. Ioa
Baptist.

August.
de contr
cordis c.

Chrysost.
de com
punct.

S. Th. 2.
124. a.

Greg. ho.
in Evang.

S. Thom.
pisc. 62.
div. mor.
S. Deu
omnia
ne fecit.

Bernard
serm. ho
vit. col.

beant: non vereantur, ne opulenti ac divites, salubriter perstricti, se spreto, alio despectant. *Nemo* inquit Bernardus, *vitia palpet*. Nemo Confessorum vitia palpet: concubinam dimittendam liberè edicat: restitutionem fama, aut pecunia, faciendam præscribat: occasionem peccandi, præsens periculum declinandum, præcipiat. *Quod* nemo in crastinum differet, qui verissimum illud Augustini secum ruminarit: *Latet ultimus dies, ut observentur omnes dies.*

Religiosus fortè aut Monialis est? Hic enim verò advenisti, eritendum, cum viri religiosi ac tamine professionem fecerint, sectandi perfectionem, ut disertè sanctus Thomas: *Status Religiosorum, est status hominum, ad perfectionem tendentium.* Quæ verò ad hanc via brevissima, quæ methodus certissima, sancti Patres, ac viri ascetici paucis edocent, dum diem omnem, velut supremum ducere, & opus omne (quod quantumvis arduum, leve fiet) ut ultimum, peragere præscribunt. Audiendus hic cum primis, omnis perfectionis, & sanctitatis Doctor Angelicus, qui sic ait: *Diligentiam apponere debemus, ut singula opera nostra, quantum unquam melius possumus, faciamus ex omni virtute Domini nostri Jesu Christi, & cum omni desiderio triumphantis & militantis Ecclesia: & sub nomine Creatoris, quasi tota salus nostra, & omnis laus Dei, & uni versitatis utilitas (pondera, Lector verba singula) ex uno opere dependeat: QUASI NUNQUAM AD ID OPUS REVERSURI, NEQUE ALIUD POSTMODUM FACTURI.* Qui sic divinas laudes persolveret, sic ad populum verba faceret, sic opus humilitatis, mortificationis impositum exerceat, quantâ cum animi puritate, fervore, perfectione quanta illud adimpleret! Nec aliud Doctor mellissimus suis curæ ac cordi esse volebat, dum ad singula verba, & opera, eos ex se ipsis hæc sciscitari præcipit: *In omnibus cogitationibus, locutionibus sive actibus tuis, dic tibi: Itane ageres, si hanc scires pro certo NOVISSIMAM (non dico diem sed) HORAM.*

Hoc ultimum monitum inculcavit *Supra Cælestis Panthei Pars I.*

premus Magister noster Christus Beate Magdalene de Pazzi, tradensei regulas perfecte vivendi, quas inter hæc eminet: *Imaginare omnia opera & verba tua fore ultima.* Saluberrimum sanè consilium: nam supremus, in his quæ postremo agimus, conatus effundere, levius videtur, quasi non ultra laboraturis. Hæc doctrinâ omnes suos imbutos volebat SS. Patriarcha noster Ignatius, qui hoc in negotio, animi sui sensus, subita admiratione prodidit: dicentem enim unum è suis; tertium post mensem, facturum se rei aliquid, de qua tum agebatur; admiratus confidentiam: *Meliora, inquit, frater; bone Jesu! quod tibi verbum excidit? tunc tantum vita tibi polliceris, qui NE DE CRASTINO securus es?*

Sic olim antiqui Patres, & spiritu ferventes Religiosi, ut testatur Patriarcha Venerus; *Sancti, omne vita sua tempus prudentissimè dedicaverunt Domino, AC SI ESSENT SINGULIS HORIS MORITURI.* Utque & singulares habeant, quod imitentur, inter proposita, quæ sibi in seculari vita præscriperat servanda B. Clara de monte Falco unum erat, *vivendi cum multa cautela, & operandi ad eam accuratè, ac si quævis hora foret vocanda ad reddendam rationem supremo Iudici.* Nec pudebit à gentili Philosopho postremum hoc documentum accipere, qui sic epistolam concludit: *Fac ergo, mi Lucili, quod facere te scribis, omnes horas complectere; SICHET, UT MINUS EX CRASTINO PENDEAS, SI HODIERNO MANUM injeceris.*

Denique, ut eo revertamur, unde exorsimus, ut *diurna, non diuturna hæc Regalia, transigamus, si ad Regem Regum, non jam vagientem in præsepio, sed regnantem in cælo pervenire nitamur.* Quod fiet si omnem diem duxeris supremum. Quævis dies, erit tibi dies salutis, si quavis die credas te obiturum diem; atque indies sollicitè expecteris, quæ, eveniet tibi, in articulo illius diei, quando te coles pavida mente, repetes quærela voce, illa verba Jobi: *Dies mei transferunt.* Quid hoc die non ageres? Hæc est dies tua; ergo *salva animam tuam.* Hæc est dies tua; ergo *miserere anima tua.* Hæc est

Lancitius opusc. 3. c. 9. n. 287.

Ribaden. in vita P. Rho varia vite. hist. l. 5. c. 3.

B. Laur. Justin. de vita solit. cap. 9.

Bapt. Pergilius in vita p. 1. c. 5.

Seneca epist. 1.

Gen. 7. 13.

Iob. 7. 11.

S. Basil. cui tit. Almonitio filium squ

Bern. ser. de S. Ioan. Baptist.

August. l. 1. de contrit. cordis cap. 1.

Chrysostr. de compunct.

St. Th. 2. q. 124. a. 75.

Greg. hom. in Evang.

St. Thom. opusc. 62. de div. mor. §. Deus omnia bene fecit.

Biblioth. Scriptor. Societat. varia tur. hist. c. 3.

Bernard. serm. hon. vit. col. 2.

est dies tua; ergo sic componas te, & disponas tua, ut quodlibet verbum, cogitatio, opus quasi ultimum, sit semen æternæ felicitatis, sit fructus felicitis æternitatis; ut illo, qui non habet occasum, aliquando perfrui valeamus, qui ut nunquam non menti inhæreat, religiosus juxta ac ingeniosus Poëta, hæc pauca chartæ, animoque imprelsa voluit:

*Denckt hoe het wvesen mach al daer,
Daer eenen Dach duert duyent laer:
En peysteens, hoet het wvesen mach,
Daer duyent laer is eenen Dach.*

Quærunt hic cœci mortales habere dies bonos, ducere in bonis dies suos, & non attendunt, quod dies hi transitorii sunt, quod dies pauci sunt, quod dies mali sunt. Audiant hi

Africanum Præsulem, ejusque dictis obaudiat: *Vita beata esse non potest, nisi aeterna, de verbis ubi sunt dies boni, nec multi, sed unus. Dies illa nescit ortum, nescit occasum: illi diei non succedit crastinus*, de hoc die Propheta Regius: *Melior est dies una in aruit tuis super millia*; quæ idem Doctor expendens, ac disertè exponens, ait: *Millia dierum desiderant hic homines, & multum volunt hic vivere: contemnant milliadierum; desiderant unum diem, qui non habet ortum & occasum, unum diem, diem sempiternum, cui non cedit besternus, quem non urget crastinus.*

Aug. ser. 1. de verbis Dom.

Psal. 83. v. 11,

August. in Psal. 85.

* *

FESTVM
CONVERSIONIS S.
PAULI APOSTOLI.

Vas admirabile, opus excelsi. Eccl. 43.

EMBLEMA III.

Sol exoriens.

Paulo majora canamus. Virg. Eclog. 4.

ARGVMENTVM.

Solem illum, mundi oculum, lucis fontem è spissis noctis tenebris exorientem, omnes jure contemplantur & admirantur: cujus fulgore attonitus Ecclesiasticus, exclamat, *VAS admirabile, opus Excelsi.* At si lubet, hodie *PAULO majora canemus*, ubi eù ex altâ perfidiâ nocte, & densâ infidelitatis caligine exorientem, *VAS Electionis*, *VAS admirabile*, quod per univrsam orbem, doctrinæ ac sanctimonix suæ radios, supra omnem Solem, largissimè diffudit, ostenderimus. Habet quidem Deus quædam *vasa in honorem, quædam in contumeliam*; at hodiernâ die si velitis, exemplo ac monito Doctoris gentium, divinâ aspirante gratiâ, vos reddere potestis vasa in honorem, digna quæ in mensâ Domini redonantur. Ad quod plurimum conferret, eos sibi proponere, qui è tenebris in admirabile lumen ejus devenerunt, & qui antea vasa lutea, fictilia, fragilia, vasa ira; tandem metamorphosi mirabili, in *vasa, aurea, solida, munda, corusca*, ut Sanctus Bonaventura loquitur, commutata sunt: quæque prius vasa vacua, (qualia etiam hic non pauca reperiuntur) postea, Dei gratiâ, non vacua, sed plena redundarunt.

Virg. Eccl. 7: Añ. 9.

Bonav. Serm. in Convers. S. Pauli.

- §. I. *Peccator sit VAS admirabile, & opus excelsi, dum è tenebris venit in ADMIRABILE LUMEN GRATIÆ.*
- §. II. *Paulus VAS coruscum, VAS clarum, & luminosum. S. Thom.*
- §. III. *Paulus VAS solidum per donum patientiæ: VAS aureum propter constantiam firmitatis: quia nulli affectioni cedebat Bonavent. in Convers. S. Pauli.*

Aug. ser. 1. de verbis Dom.

Psal. 83. v. 11.

August. in psal. 85.

CONVERSIONIS S.

PAVLI APOSTOLI.

Vas electionis est mihi iste. Act. 9. v. 15.

Sumus ille rerum omnium opifex Deus, jam universam hanc terrarum molem, cum herbis & frugibus; jam flumina & fontes, vallesq; cœlorum orbis, atque immensam illam Empyræ domûs Reginam cœnihiloduxerat: nec quidquam à beatis illis mentibus, in hoc mirando trium dierum artificio laudis vel encomii audio personare; nulla in hisce tantis divinæ omnipotentæ prodigiis, Conditoris præconia audio celebrari: at verò ubi illa duo luminaria magna, lucidissimum mundi oculum Solem, illud *vas admirabile* procreavit exemplo omnium ora in divinas laudes resoluta sunt. Hoc auctori Oratoris inventum, & documentum est: *Laudarunt te simul, inquit, omnes Angeli, cum creares Solem; tunc subilarunt omnes filii Dei;* atque hæc præfatus ad de prædicandum eum, quem cœlestem Doctorem habuit in terris sermonem convertit: *Veruntamen non ira, quemadmodum cum Paulum nobis toto orbe conspicuum faceres, propterea calosplendidior facta est terra: nam clatior ille solari lumine, illustriorem emisit splendorem. Solem quidem Ecclésiasticus, præclaro elogio: VAS ADMIRABILE, opus excelsi pronuntiavit, cuius fulgorem, atque in res omnes sese diffundentem virtutem, cœlestes illæ intelligentiæ, admiratione defixæ, laudibus celebrarunt. Verùm ubi benignus Deus Paulum de tenebris vocavit in admirabile lumen suum, alio stupore attonitæ, super peccatore altiora lōge, & PAULO MAJORA caven da censuerunt. Eminentissimum illud Ordinis S. Dominici columen, &*

perfulgidum Ecclesiæ lumen; Hugo Cardinalis in Eccles. 41. paucis multa, in rem nostram: Vas admirabile B. Paulus, opus excelsi, quia immediatè à Domino, sine ministerio hominis, est conversus. 1. qui paulò antè vas abominabile, jam admirabile. 2. Qui vas sordidum, jam fulgidum. 3. Qui vas fictile & fragile, jam solidum & aureum; idque subito (hoc opus excelsi) effectus est. In hac tanta, tamque mirabili vicissitudine, & prodigiosa metamorphosi, divinam potentiam quodammodò exeruisse, observat idem Chrysostomus dicens: Quis loquetur potentias tuas, Domine; quod Paulum non es passus delitescere, sed Orbi uni verso virum hunc in lucem exhibuisti? Quis loquetur potentias tuas, Domine; quod Paulum ex nocte ignorantia & infidelitatis toti mundo Solem dedisti? Quis loquetur potentias tuas Domine; quod Paulum lupum rapacem, in mansuetissimam ovem, persecutorem in prædicatorem commutasti? quam repentinam ac subitam conversionem, profus stupendam, in omni peccatore per veram pœnitentiam & sinceram Confessionem indies fieri posse comprobabo.

§. I.

Peccator fit VAS ADMIRABILE & opus excelsi, dum de tenebris, venit in admirabile lumen gratia.

Augustinus inter miranda quæ maxime divinæ potentia opera, inter quantumvis illustria, quæ usquam aut

Chrysost.
serm. 4. in
epist. ad
Philipp. &
Theod. in
encom.
Pauli.

Ecc. 43.

Ioan. 14.

August.
Serm. 15.
de verbis
Apost.

Psal. 47.

Cassian.
coll. 2. c. 22.

S. Greg. I.
3 dialc.
17.

Chrysost.
1. 1. 5.
Ser. 47.
in illa
verba:

aut unquam patrata miracula, nullum opus *Excelsi* æque mirandum iuxta ac prædicandum, quam Conversionem peccatoris affirmare non dubitavit ponderans quippe illa Redemptoris verba: *Qui credit in me, opera quæ ego facio, & ipse faciet & majora horum faciet*; Prima fronte difficilia censet explicata; quamvis enim umbra Petri, & semitinctia Pauli, prodigiosa Christi opera admirabilitate excessisse dicerentur: id tamen eximius dumtaxat, iisque paucissimis viris, per gratias gratis datas concessum: Christus autem ad omnes fideles loquitur: *qui credit in me, &c.* Solvit igitur questionem D. Augustinus, dicens: opus maximè admirandum à fidelibus patrari per justificationem, quæ omnibus cæteris excellentius miraculum est. Redemptor noster complures subito curavit, mortuos in vitam revocavit: nihilominus asserit sanctissimus Doctor: *si hominem te fecit Deus, & tu facis teipsum justum, melius aliquid facis, quam fecit Deus*: quia quod Deus per se non potest, salva tua libertate, hoc facit homo, Dei gratia adjutus. Liber hinc vos Prophetæ verbis invitare, ut hæc miracula contemplerini: *Venite & videte opera Domini, quæ posuit prodigia super terram* Multa quidem in terra Ægypti signa & prodigia edidit, sed longe alia per gratiam. *Quod majus potest esse prodigiū, ait Cassianus, quam sub momento brevissimo, ex rapacissimis Publicanis, Apostolos fieri: ex persecutoribus truculentis, predicatores Evangelii patientissimos reddidit: ut eam quam persequebantur fidem, etiam effusione sui sanguinis profagarint: illa sunt opera Dei.* Ejusmodi prodigium describit Petrus Blesensis, Tractatu de conversione S. Pauli, qui cum esset vas blasphemiarum, contumeliarum, & iræ, factus est vas honoris, vas electionis, & gratiæ, *vas admirabile, & opus Excelsi*, quod adeo excellens, sublime, ac divinum Magnus Gregorius æstimavit, ut suscitacioni Lazari præferendum judicaret; Chrystonus verò præponit præcellentissimis quibusque Christi miraculis, Etenim, *quid facilius sit, dicere dimittuntur tibi peccata tua; an dicere surge & ambula* ex eo manifestum est quod dimittendo peccata, evidētius in-

quit S. Thomas, *propriam declarat potestatem spirans mīdicens: ut autem sciatis &c.* atque his præmittit: *consolidare corpus facilius est: & quanto nobilior est anima corpore, tanto excellentior absolutio criminum.*

Hæc divinæ potestatis miracula, hæc supernaturalium prodigia, quotidiana sunt, & à Confessariis, à vicariis Christi indices plurima perpetrantur. Pharisæi quidem, ut inquit S. Thomas hic, *verum dicunt: quia nemo peccata dimittere, nisi Deus potest; & quibus dimittendi tribuit potestatem*: ac tandem subjungit *fortis sumus & nos* (sacerdotes) *ab eo tam mirabilem gratiam: adeo mirabilem, ut longè excellentior absolutio criminum, quam gratia sanitarum. Longè altioris virtutis videtur scelerum, quam morborum curatio: sublimioris denique potestatis, animatarum, quam corporum, à morte resuscitatio: quia præstantius est anima mederi peccatis mortua, quam iterum revocare ad vitam mortua corpora, iterum moritura. Nihil prope tantum mortales in admirationem rapit, quam mortuorum resuscitatio, illudque supra omnem captum humanum, fidei lumine dumtaxat speculandum, proponitur, non unum alterumve vita functum, sed universum genus humanum in cineres redactum, aut quovis fari genere absumptum, in ictu oculi, ubi novissima tuba intonnerit, resurrecturos: illo tamen fidei articulo, quid longè admirabilius observat Eusebius Gallicanus: *Videamus inquit, quanto plus est quod præstat Gratia, ecce vera miracula, ecce prædicanda miracula, stupendas immutationes, quas quotidie in nobis operatur Redemptor noster, quando de pessimis bonos facit, castos de luxuriosis, humiles de superbis, de sectatoribus facili amicos Dei: atque ut veram resurrectionem, quasi è cinere ostendat exclamat: Quæ potest majora exerce miracula, quam quando hominem de substantia pulveris, in Angeli statum provehit?* Hæc eximia dextera Excelsi facinora Peccator, qui profundum scelerum luto demersus, qui in pulverem mortis quodammodo redactus, & jam plusquam quatruiduanus, imo plusquam quadrienis cœtet mortuus, per gratiam quæ in*

spirans mīdicens: ut autem sciatis &c. atque his præmittit: *consolidare corpus facilius est: & quanto nobilior est anima corpore, tanto excellentior absolutio criminum.*

Chrysof.
inc. 14, 10am

Euseb. ser.
2. in Epiph.

10mo. 14.

August.
Serm. 15.
de verbis
Apost.

Psal. 47.

Cassian.
coll. 2. c. 22.

S. Greg. I.
dial. c.
27.

Chrysof.
tum. 5.
Ser. 47.
in illa
verba:

Chrysof.
supra cit.

sacra ex homolegesi ei impertitur, illico reviviscit, & in *statum Angelorum provehitur*.

Alterum est, non solum miracula in substantia, ut Theologi loquuntur; sed & in modo, omnibus admirationi esse; sic subitas, & instantaneas morborum curationes obstupescimus, & altiori virtuti meritò adscribimus? at repentinam peccatorum conversionem, *verè opus excelsi*, longè plus admirationis ac stuporis sibi jure postulare, Ecclesie Patres ac Doctores omnes mecum suffragantur subitani conversionem Glossa in cap. 9. Matth. Ioannes de Turrecremata, aliique Interpretes miraculis plenam affirmant; nec sine divinæ virtutis adminiculo hic *publicanus Evangelista conversum evasit*, Sanctissimus Patris Venetus conferens celestissimam Matthæi & Pauli sanctificationem, *opus hic dextera excelsi* agnoscit: *Quemadmodum, inquit, crudelitas est extincta in Paulo, ita avaritia cupiditas occisa in Matthæo. O felix mutatio dextera excelsi! qua de Publicano Apostolum Ep. de persecutore Doctorem eximium effecit!* Sic è vestigio quæ fuerat in civitate peccatrix, facta est *Apostola*. Tandem ut concludam, quoniam de Pauli conversione agimus, Saulum, aut Saulo simillimum Neaniam, induco. Patrem hic Martyrem, Matrem habuit gentilè, Theodoram nomine, quæ ad mariti sui sanguinem, pro Christo effusum, ad eum non erubuit, ut filium Neaniam Diocletiano obtulerit, in aula ac ritu idolorum enutriendum: qui forma liberali, & acricum esset ingenio, præfectus militum factus, à Diocletiano Alexandriam mittitur, ut Christianos illic excinderet: jamque spirans minarum, ut alter Saulus, prope Apameam in Syria pervenerat, cum derepentè terra tremere, cælum tonare & fulgurare, tum vox de cælo audire: *Quo Neania? Ecce*, cum que interrogaret quis esset? vidit Christum Cruci confixum, & hanc omni fulmine acutiorem vocem audivit *Ego sum Christus quem tu persequeris: VAS ELECTIONIS tui mihi eris.* Atque è vestigio convertus. Crucem ex auro fieri curavit, colloque appendit. Hæc signa vix intulit Agarenis, cum nobilem victoriam reportavit; sed [quod mirere] victori reduci, ubi filium pri-

mò triumphandum complexa, bellum alterum, bellum crudele mater movit: quæ ut inaudit ad Christi Castra confugisse, idolorum fana ac statuas evertere; furæ instar, apud Diocletianum tyrannum, ipsa proprium filium atcescere non dubitavit, Hos barbaros animos in ipsa matre obstupuit vel ipse tyrannus: nam confestim Neaniam virgis cædi; atque in carcerem detru-di jubet, ubi à Christo sacra baptismatis lymphæ tinctus, Procopii nomine insignitus est. Jam ducebatur, cum sui impotens mulier, tam crudeli spectaculo interesse sustinuit: sed ut Pauli adstantem: ita & hujus vox inter adstantes (hoc Paulo superior fuit) matrem permovit, & moriturus filium matrem peperit. Stupendam non minus illam latronis metamorphosin attentius secum expendens Arnoldus Carnotensis, ad tantum divinæ clementiæ prodigium exclamat: *Domine, Dominus nosser, quam admirabile est nomen tuum in universa terra! qui ex impiorum ore perficis laudem.* Facinorosum hunc hominem multis homicidiis, ut Chryso-stomus, quin & fratricidio, ut S. Eulogius loquitur infamem, adhuc eadem spirantem & humanum sanguinem sitientem, brevi temporis intervallo, meritis magnos æquasse Apostolos, aliosque Ecclesie invictos pugiles, purpuratus sui sanguinis ostro Carthaginensis Doctor testatur: *Quid tu Domine amplius Stephano contulisti? quid amplius ille obtinuit dilectus tuus, qui supra pectus tuum in cæna recubuit? quid amplius Pauli meruere sudores? quid labores sanctorum: quid tot annorum tormenta? quid Martyrum plagæ? una hora huic collatum est præmium, ad quod illi per tot discrimina pervenerunt. Sic tu, Domine armentarios, statim facis Prophetas, opiliones Reges, telonarios Apostolos, viceatores Doctores, atque ut plane divinum, & admirabile opus excelsi animadvertas, subitam commendat mali curationem: Neque, inquit, ab his quo sanas, lente languor abscedit: sed illico, quem restitutus ex integro convalescit.*

Humana Medicorum industria quam diu laborat, ut hominem graviori morbo dejectum sibi restituat? & quis non, ubi morbi tenacioris dolor, aut ardentioris febris calor remisit, in convalescentis

Ioan. de Turrecre
gg. Evang.
in Festo
Matth.
art. 2.
B. Laur.
Justin.
ser de S.
Matth.

B. Pet.
Damian.
Festo S.
Martini.
Meta.
phrast.
Causin.
Aula Jan.
Et tom. 3.
Max. 6.

Arnoldus
Carnot.
2. Chryst.
verbo Ps.
76. Chryst.
hom. 55.
Gen. S. E.
log. in ap.

Chrysof. in
c. 23. Luc.
Hodie me
cum B. Pe-
trus Dami-
an. Ser. de S.
Martino.

Ang. Ser. 10.
de verbis
Apostoli c. 4.

S. Cyprian.
ser. de Cas.
Dom.

S. Greg. I. I.
Reg. c. ultim.
Bern. Sermon.
2. incon-
vers. S.
Pauli.

corpore languor? at ubi cælestis ille architectus manum admovet: ubi divina Gratiæ medicina operatur, quantocius non modo omne malum detergit, sed ne ægritudinis vestigium relinquit. Hoc aureo dicendi flumine confirmat Chrysof. *Deus quando peccata aboles nullam reliquam facis cicatricum B. Petrus Damiani integro curatum scribit: David illud singulare sancti Spiritus organum, quem invenit Dominus secundum cor suum, cui revelata sunt incerta & occulta sapientia Dei, nonne cum homicidio & adulterio insignitus est nota & nomine proditoris? sed vide quam celeri saltu pœnitentia, resiliit ad arcem innocentia: & grandia vulnera sic revinxit, ut non solum vulneris sed nec cicatricis vestigia remanerent.* Pulcherrime ad præsens quod tractamus argumentum, Hipponensis Antistes ipsum D. Paulū inducit, tamquā ægrum depositum, subito sanatū à cælesti medico, qui ad artis suæ specimen ostendandū, hominē de quo conclamatū, illico curavit, ut confidenter omnes quavis infirmitate devexati, ad illū recurrant: *Faciunt hoc Medici quando ad ea loca veniunt, ubi ignoti sunt, quos curent primitus eligunt desperatos: ut in eis & benevolentia exercceant, & commendent doctrinā: ut unusquisque in illo loco dicat proximo suo, Vade ad illum Medicū securus esto, sanat te. Et ille: Me sanat: Non vides quid patiar: Ego novi quid simile. Tu quod pateris, & ego passus sum. Sic dicit Paulus unicuique ægroto, & de se volenti desperare: Quicurarvit me, misit me ad te: si dixit mihi: Vade, dic ægroto, clama desperatis: Fidelis sermo, omni acceptatione dignus, quia Christus Jesus venit in mundum peccatores salvos facere. Quid timetis, quid trepidatis? quorū prim⁹ ego sū! Ego vobis loquor, san⁹ ægotantib⁹ &c*

Proverbii loco olim ventilatam est: *num & Saul inter Prophetas? ita & in præsentia num & Saulus inter Apostolos? in testem adduco maximum Orbis oraculum, S. Gregorium Pontificem doctrina & sanctitate maximum: Tunc ii qui audiebant, dicere poterant: nū & Saulus inter Apostolos! hoc jam in electorum Proverbium versum est. Conversio B. Pauli Apostoli, inquit Bernardus, facta est Proverbium peccatoris. Nemo itaq; desperet,*

nemo etiam maxima gravissimorum scelerum mole pressus, de auxiliatrice Dei manu, quæ non est imminuta, diffidat. Hos stimulos, contra quos recalcitrandum est leniter subdit Doctor mellifluus: *Quis desperet S. Bernard. ultra pro magnitudine cuiuslibet criminis, Ser. 1. in con-*

quandoquidē Saulū audiat adhuc spirantem vers. S. minarum, & cadis in discipulos Domini, subito factum VAS ELECTIONIS: Quis dicat iniquitatis pondere pressus assurgere sã ad studia meliora non valeo: quando in ipso itinere, quo sanguinem sitiens Christianū, dirum tpo peccatore virus efflabat, persecutor crudelissimus in fidelissimū repente mutatus est prædicatorem:

Consimile quid evenisse competio Andree Corsino. Videbatur sibi mater ejus, Pellegrina nomine, utero lupum ferre: sed qui paulo post in agnum convertebatur. Oraculū non somnium fuit: Corsinus etenim adolescentior vitæ licentioris, aliquamdiu cum mundo ululavit: tandem cælesti radio collustratus, Carmelitane familiæ se addixit: ac deinde ad insulas assumptus Ecclesiæ Fesulanæ, post exantlatos Dei causæ labores, divorum fastis adscriptus est. Tum, ne verbis inhærere videamur, praxim ostendo, modum exhibeo, methodum ostendo, ut quemadmodum S. Paulus subito factus est vas electionis, ex persecutore repente mutatus in prædicatorem & factus ovīs ex lupo: ita tu peccator subito fieri possis vas electionis, cælesti gratia refulgens, ex hoste Dei repente hæres regni; ovīs ex lupo, agnus ex porco, columba ex milvo. Dilectissimus Pauli encomiastes Chrysof. illud solerti suo ingenio annotavit, a similia qualia arcem ingressa, talia egressa fuisse, ingressus inquit, est milvus, egressus est milvus: introit lupus, exiit lupus, & sic de cæteris: Paulus vero, ut Ecclesiam arca præstantiorem ingressus est milvus, egreditur columba: introit lupus, exiit ovīs; ingressus est serpens, egressus est agnus; non quidē immutata natura, sed ex loja malitia.

Quæ si cupiam parva videantur, adjicit maior dum ipsum Paulum arca huic mythicæ in qua hæ animarum metamorphoses fiunt, comparavit, *Arca, inquit, illa corvum recipiens, corvum rursus emisit, & includens lupum, feris atem ejus mutare non potuit; hæc vero, [agens de Paulo] accipitres milvosque suscipiens fecit colūbas, & excludens omnem irra-*

Bolland. 6.
Januar.

Chrysof. in
proa ad
Isciam.

Chrysof.
hom. 1. de
laudibus S.
Pauli.

Chrysof. in
c. 23. Luc.
Hodie me-
peccata aboles nullam reliquam facis cicatricum B. Petrus Damiani integro curatum scribit: David illud singulare sancti Spiritus organum, quem invenit Dominus secundum cor suum, cui revelata sunt incerta & occulta sapientia Dei, nonne cum homicidio & adulterio insignitus est nota & nomine proditoris? sed vide quam celeri saltu pœnitentia, resiliit ad arcem innocentia: & grandia vulnera sic revinxit, ut non solum vulneris sed nec cicatricis vestigia remanerent.

Aug. Ser. 10.
de verbis
Apostoli c. 4

Arnoldus
Carnot. in
2. Christi
verbo Pf.
76. Chrysof.
vi
hom. 55. in
Gen. S. E.
log. in ap

S. Cyprianus
ser. de Car
Dom.

S. Greg. I. I.
Reg. c. ultim
Bern. Sermon.
2. in con-
vers. S.
Pauli.

S. Vincent.
Dom 3 post
Ost. Epiph.

irrationabilitatem atque ferociam, mansuetudinem spiritus introduxit, ut in Augultino, qui ex corvo cygnus factus, aliisque patuit. Porto quod vos spectat, divinissimus Ecclesiastes S. Vincentius, Arcam Noe, Sacramento penitentiae, atque adeo sedi confessionali (quae *Arcalongo praestantior*) conferre voluit, ubi quod de Paulo dictum est, efficaciter fieri comprobatur: hanc etenim ingressus *milvus* carnivorus, spirans vindictam, egreditur *Columba* sine felle: intrat lupus, aut leo iracundia, & rabie omnia devallans, ac evertens domesticos suos: & exit ovis mansuetudine: ingreditur serpens callidus & versipellis: & exit agnus totus innocens & sincerus: ingreditur Camelus, avaritia gibbo gravatus: & evolat omnibus terrenis spiritus, avis Paradisi: subintrat porcus, immunditiae sordibus contaminatus: & egreditur candidissimae castimoniae pennis insignis cygnus *non quidem immutata natura, sed expiata malitia*. Qui ejusmodi in Matthæo, in peccatrice foemina, in latrone, in Paulo mirabilem conversionem obstupescitis, in vobis ipsis cum lubuerit hanc Arcam ingrediendo, experiri potestis, idque in momento, ut in illis factum est, *nec erit mora inter consistentem & remittentem*. Accedit Doctoris Angelici irrefragabile testimonium, qui ad ægros alludens; ait: *nec mora ulla, sanitas interveniet, unum dictorum remediumque MONUMENTUM est*.

S. Pet. Damian.
Ser. de
S. Martino.
S. Thomas
in c. 5. Luc.
quid est factus.

Cyprian.
Ser. de
Cæna Dom.

Justificatio à Theologis, in animo fieri asseritur, quemadmodum tenebras lumen, & noctem dies pellere, nulla mora median- te videmus: ut inter terminum noctis desinentis & lucis advenientis, nihil mediet: ita inter noctem peccati, & lucem gratiae, nullum momentum intercedit. Talis illa repentina, & momentanea latronis conversio *Latrocinium damnationem meruerat, & supplicium: sed cor contritum poenam mutavit in martirium, & sanguinem in baptismum*, in MOMENTO impietas religionem, crudelitas induit Pietatem: & statim consummatus civis Sanctorum, & Domesticus Dei, pramissus est in regnum. Quod luculentius in admiranda Pauli conversione, & in justificatione, observandum est: *in occidente verus, in oriente novus: in occidente Saulus, in orien-*

te Paulus. Ortus ab occidente duo includit: occasu Solis & ortu Solis: duo etiam in remissione peccatorum concurrunt: occasus culpæ, & ortus gratiae: *quando inquit Aug. peccatum remittitur, occidunt peccata tua, oritur gratia. Peccata tua tanquam in occasu sunt, gratia, qua liberaris in ortu est*. Et quidem si per Contritionem, & Confessionem peccatum dumtaxat remitteretur, sine infusione gratiae: inestimabilis pretii & valoris esset Contritio ac Confessio, at modo non solum est occisus peccati, sed & ortus, & lumen gratiae: quare qui fuistis *aliquando tenebra*, id est interprete S. Thoma *tenebrosi per peccatum*: nunc rogo vos, ut fiat lux in Domino per participationem: *quia gratia est participatio infinitae claritatis*: qui fuistis VASA MORTIS, & VASA INIQUITATIS: qui fuistis VASA IRÆ, VASA INCONTUMELIAM, ignibus æternis addicendi hodierna die vos reddere velitis cum possitis, *vasa in honorem*: alius vestrum *vas electionis*: alter *vas dilectionis*: alius *vas admirabile opus excelsi*. Refert Sabellicus, & Aeneas Silvius, anno salutis 790. imperante Carolo Magno, Ducem gentis, Ingonem nomine, ingens convivium Provincialibus Dynastis hæreticis, simul & agrestibus Catholicis extruxisse: atque his quidem benevole ad conspectum suum intromissis, in vasis aureis atque argenteis: nobilibus vero ac magistralibus heterodoxis, alio in conclavi procul à se remotis, fœdilibus ministrari jussisset, interrogatus cur id faceret? respondit: non tamundos esse qui urbes, alta palatia, quam qui agros & humiles casus incolunt, Rusticis qui Christi Evangelium accepissent, baptismatis unda ablutis, candidas & nitidas esse animas, nobilibus vero ac potentibus, qui spurcitiis idolorum sequerentur, sordidas & nigerrimas: se ergo pro animarum qualitate instruxisse, convivium. Perstricti hoc salubri documento nobiles, brevi tempore sub Vergilio, & Annone Episcopis, vitis omnibus, & spurcitiis reiectis, Christi fidem suscipere: de quibus illud Pauli ad Romanos rectè pronuntiaro. *Sustinuit Deus in multa patientia VASA IRÆ, apta in interitum; ut ostenderet divitias gloriae suae* IN VASA MISE-

Aug. hom.
14 Orso.

Aug. in Ps.
102.

Lamprid. in
vita Helio-
gabali. c. 24
26.

S. Thom. ad
Ephes.
v. 8. S. Th.
22. q. 24.
P. 7. Gen.
Sabel. l. 3.
Æne. Sil.
20. Euvip.

S. Bonav.
Ser. 1. de
S. Martino.

S. Thom.
Ser. 1. de
S. Paulo.

Bonavent.
Festo Con-
versionis S.
Pauli.

Rom. 9. v.

MISERICORDIÆ, sustinet & vos in multa patientia VASA IRÆ, apta ad interitum, id est, interprete D. Thoma; in se habentia aptitudinem ad aeternam damnationem, vasa iniquitatis, vasa toxico & veneno flagitiorum redundantia. Cujusmodi vel ethnicus & barbarus Imperator Heliogabalus desperatus habuit, de quo Lampridius; Imperatorem misisse parasitis percellarios salaria annua, vasa cum scorpionibus & serpentibus, aliisque hujusmodi monstris: addebatur simul iis vasis infinitum muscatum numerum; significare volens, ipsos esse vasa sapientibus plena, atque instar muscatum voltare per mensas, & cupidias sectari. O si intropicere contingeret vasa, quæ hic congregata: quot scorpionibus, serpentibus, muscis optata cernerentur? De ejusmodi olim divinus Vates questus est: *Israel factus est quasi VAS IMMUNDUM.* In quem locum S. Bonaventura: *Immundum & repletum sordibus, hoc est, abjectis cogitationibus, indecoris verbis, turpibus actibus.* Talem se dolēbat Juvenis ille apud Sophoclem, quod turpiter esset educatus: *ita me bellum vasculum, turpitudine replevis.* Nonne plures id de se facile queri possunt: ego vas repletum sordibus, foedis cogitationibus, indecoris lasciviarum verbis, turpibus luxuriarum actibus, quasi tot serpentibus & scorpionibus refertum; quos ut expiare velitis, moveat illud, quod Lorinus in Acta c. 9. docet eos, qui hac festa luce Conversionis S. Pauli nascuntur, non morderi à serpentibus. Utinam (quod excellentiori beneficio adscribendum) qui hodie cum Paulo, Deo renati sunt, nunquam à mortifero noxæ serpente inficiantur! Nunc, ut cum Divo Thoma loquar ad secundum sic proceditur: *Quis Sol fuit, nuntians in excelsis, VAS ADMIRABILE, ut comprobavit, miraculis coruscando, verbis predicando, exemplis demonstrando.* Doctore Angelico consentit Seraphicus, qui eadem bibliothecæ insudavit, hic omni Tullio & Tertulliano eloquentior, sic ad populum: *Paulus fuit VAS CLARUM ET LUMINOSUM, per donum sapientia: unde de ipso potest exponi illud Eccl. 43. VAS castrorum in excelsis, in firmamento cali resplendens, VAS CASTRORUM dicitur; quia per eum castra Christiana militia illuminantur, Quis*

unquam sic docuit, si Christum predicavit, & quis sic mundum illuminavit; ut Paulus! unde dicitur, quod in firmamento cali resplenduit.

Atque hisce principibus Ecclesiæ Doctoribus, Angelico & Seraphico lubens subscribo, quidque velit, fulius enarrabo.

§. II.

PAULUS VAS CORUSCUM, VAS CLARUM, ET LUMINOSUM.

S. Thom.
S. Bonav.

BArronius Cardinalis, anno 407. refert D. Proclum non semel conplexisse Chrysofomo scribenti S. Paulum adstantem, ejusque auri omnia suggerentem: cujus fulgore quam collustratus fuerit, ipse de se luculenter faretur, dum sic exorditur: *Sape fulgido cali globo delectatus oculus, ad spectaculum oppositum è regione luminis, sese volenter intendit; & licet sentiat de se acriam suam imparem radiorum esse certamini, desiderio tamen illius pulcherrimi luminis inveniendi, libenter inaccessibili radiantis orbis reluctatur splendori.* Tale igitur quidpiam ego ipse perpeior, qui cum videam propria mentis oculos ex radiis Apostolici splendoris hebetari; cupio tamen Pauli animam, miro fulgore virtutum radiantem, velut eminens intueri: *solenim quidam hominibus est Paulus.* Tum aurea fandi copiâ, naturales Solis nostri muti & inanimati proprietates & effectus, cum iis, quos divinus ac vividus ille Sol Paulus in mortalium animis operatus est conferre aggreditur, ipsam audite: *Sicut radiis Solis orientibus, fugantur tenebrae, fura latitant; recondunt se fures & latrones, sic predicant fulgente, & Evangelium disseminante Paulo fugabatur error, veritasque remeabat; idolatria, ebrietates, comestiones, stupra, adulteria, aliaque dictu scæda defecerunt, atque consumpta sunt instar cere, ignis vapore pereuntis & instar palearum, qua subito cremantur incendio.* Errabat Augustinus in tenebris, & in umbra mortis, noctemque suam flagitiorum ipsiusmet exhorrebat; cum forte quod figeret gressum non videret, sub arbore ficæ abjecit se, & ecce intonuit auribus ejus vox: *Tolle lege, tolle lege, arripit, & aperit quem penes se*

Chrysof.
hom. 8. de
laudib. S.
Pauli.

Chrysof.
hom. 4. de
laudib. S.
Pauli.

E habe-

Aug. hom.
14 & 50.

Aug. in P.
102.

Lamprid. in
vita Helio-
gabali. c. 24.
26.

S. Bonav.
Serm. 1. de
S. Martino.

S. Thom.
Serm. 1. de
S. Paulo.

Bonavent.
Festo Con-
versionis S.
Pauli.

Rom. 9.

Ad Rom.
43.

habebat codicem, & illa sibi Pauli verba offerri vidit: *Non in comestationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitis, non in contentione & amulatione; sed induemini Dominum, Iesum Christum, quibus verbis tanta derepente animo illius lux suboriri visa est, ut è vestigio à Venere, ab impudicitis, ab hæresi, a noxiis omnibus, seu nocte criminum, in lucem fidei ac virtutis ambulare cœperit. Quor apices epistolis suis continet, tot radios evibrareprehenditur, quibus heterodoxi innumeri prætricti, homines flagitiosi per sacros Ecclesiastes, sententiis Pauli salubriter illuminati; opera tenebrarum, erroresque exosi, in die honestè ambularunt; ut de illo Ecclesia: Deus, qui univèrsum mundum Beati Pauli Apostoli prædicatione docuisti.*

Si unica Pauli sententia, si mutæ voces, chartis leviter asperæ, si expertes animi sensusque typi, tantum ardoris, tantum splendoris mentibus asperere; quos non animorum motus concitasse putatis ipsam Pauli vocem, & qui in voce emicabat, spiritum? te tuaque vota testor, Augustine: tria tibi cœlo propitio optasti olim? Christum videre in carne conversantem, Romam in flore triumphantem, Paulum in sede pulpitoque fulminantem. Si hoc tibi concessum fuisset, ut è cathedra tonantem audire, & vivæ vocis oracula seu fulmina vibrantem excipere licuisset; quomodo non totus in flammis abiisses, qui ut in scriptis spirantem videre, & legere dumtaxat contigit, usque eo exarsisti? Paulo quippe per orbem fulgurante, quis est, qui se abscondere potuit a calore ejus? *Sol siquidem est hominibus Paulus non mutus & elinguis, sed qui totum prorsus orbem fulgentibus lingua sua radiis illustrans, qui que universas circumveundo gentes, cursum omnino Solis imitatus est.*

Prodigium illud humanæ industriæ, & naturæ miraculum, Memnonis statua. Solis radiis divino velut spiritu animata, humanas voces articulatè proferebat, parum hoc: non voces humanas, sed divinas tonitrua & fulgora à Sole nostro emicare clare & magnificè docuit Hieronymus: PAULUS VAS ELECTIONIS, tuba Evangelii, rugitus Leonis nostri, flumen eloquentiæ

Christiana. *Quam quotiescunque lego, videoor mihi non verba; sed audire tonitrua. Ita quoddam illo apud Præsidem Felicem disputante de justitia, & castitate & de judicio futuro, tremefactus Felix, quasi ingenti tonitru percussus, cætera audire reformidavit; ut de eo verum sit illud Prophetæ regii: Ab incerpatione tua fugient, à voce tonitru tui formidabunt. Etenim si Vespasiano datum est laudi, quod de eo Plinius: Quanto tu ore, patris laudes tonas? si Pericli Oratori, gloria hoc fuit quod de illo Quintilianus: Non loqui, non orare, sed fulgurare, & tonare videbatur; quanto magis, ut & nos Pauli æmulatores, sumus, hoc Christiano Oratori, Superiori omni, Patrifamilias, vito cui libet honorato satagendum est, ut Dei laudes tonet; in vitia, in spurcitiis, in detractiones, in perjuriam, in irreverentiam in domo Dei, fulmina ejaculetur. Sed ut ad Paulum revertamur; nec aquilæ, nec telo quantumvis validis lacertis emissio, nec globo æneo summa vi è machina bellica explosio, ea pernicitas, quæ fulguri, & Soli, qui quaque hora conficit quingenta octo millia & octingenta milliaria, Paulus agebat annum quartum supra trigessimum, cum exoriri cœpit, & instar fulguris paruit ad Oriente in Occidentem. De Palladio, curfore quodam Romani Imperii celeberrimo, dicere solebant ad Theodosium, ejus principes ac dynastæ, cum festivo quodam plausu, Palladium fecisse augustissimum illud Romanorum Imperium breve & angustum; quia tanta illud celeritate circuibat, ac perlustrabat, ut breve & angustum videretur. Quid vero Paulus? non modo Romanum Imperium, sed univèrsum Orbem, exiguum reddebat & angustum: tanta illum pernicitate decurrebat, quod D. Chrysofostomus disertè expressit, dicens: *Apostolum totam sub cœlo regionem, quanta, quanta est, volitando circumvisisse; & iterum: Tanquam pennatus, totum docendo pervolaris Orbem.**

Ipsum testem habemus ad Romanos 15. Ab Ierusalem, inquit, per circuitum (Solis instar gyrando) ad illyricum replevit Evangelium. Quare D. Thomas hic: Nullus, inquit, Apostolus tot loca prædicavit, & annuntia-

Ad Pammachium.

Act. 24. v. 25.

Psal. 103.

Plin. in triptol. sat.

Quintil. l. 1. c. 16.

Nicepho. l. 14. c. 21.

Chrysof. hom. 1. de laudib. S. Pauli.

S. Hieron. lib. 2. in 15. Amos Ps. 18.

Chrysof. hom. 4. in epist. ad Philippum

Malach. 4. B. Pet. Damian. Ser. de S. Paul.

1. Cor. 4. v. 16.

Delrio in aliquis. mag. l. 2. g. 10.

Posidon. in Vita.

Chrysof. hom. 3. de de laudib. Pauli.

Hieron. in Apologet.

Ad Pampha-
chium.Act. 24. v.
25.

Psal. 103.

Plin. in pro-
fat.Quintil.
l. 16.Nicepho.
l. 14. c. 21.Chryso-
st. hom. 1. de
laudib. S.
Pauli.S. Hieron.
lib. 2. in 15.
Amos Psal.
18.Chryso-
st. hom. 4. in
epist. adPhilip-
pumMalach. 4.
B. Pet. Da-
mian. Ser. 3.
de S. Paul.1. Cor. 4. v.
16.Deltio in
diquis.
mag. l. 2. g.
60.

vit Christum, ut Paulus. Cui accedit ir-
fragabile Hieronymi testimonium: Paulus
ab oceano usq; ad oceanum cucurrit, imitans
Dominum suum, & Solem iustitiae, de quo legi-
mus: a summo caelo egressus ejus, & occur-
sus ejus usque ad summum ejus: ut ante eum
terra desiceres, quam studium pradicandi.
Quod quo effectu, quo fructu factum sit, ex
aliis Solis proprietatibus cuique facile est
divinare: sic enim de illo Chrylostomus, ubi
solari lumine illustriorem pronuntiallet:
Quantum inquit, hic nobis peperit fructum,
non spicas, pinguefacies, aut humectans;
sed pietatis frugem & proferens, & ad matu-
ritatem perducens.

Tum aliud in Paulo prodigium animad-
vertit, dicens: Sol ille si quid ex arborum fru-
ctibus emarcidum fuerit, nihil poterit juvare;
Paulus vero etiam eos qui innumeram de pec-
catis mercedinem contraxerant resituit: tra-
nsiit etenim sanando omnes corporis animi-
que morbos: imò mortuos ad vitam revo-
cando. Solis instar istius, de quo Malachias:
Et sanitas in pennis ejus; ut ex illo splendido
purpurati Patris manifestum sit elogio:
Respice Paulum, totum Illyricum peragrante,
suscit autem mortuos, subvertente templum deo-
rum & in splendore hujus lucis totius Orbis il-
luminare circuitu. Currit Paulus, & potenti
virtute sermonis illuminat qua in tenebris
sunt, clarus sermone, opere clarior. Nunc ad
vos auditores, sermonem converto, & Pau-
lum vos hodierna die paucis hortantem in-
duco: Imitatores mei estote, sicut & ego Christi
non in illyricum vos, non in terras exteras,
ad animas Deo lucrandas ablego: sed ut cla-
ri sermone opere clariores, filiis, fratribus, do-
mesticis, ac subditis omnibus prae luceatis,
& frugem pietatis proferatis, quos Deus hic
ut luminaria magna lucere voluit. Vos Re-
ligiosi, & Ecclesiastici, vos qui in magistra-
tum subcellis, in tegatorum curiis splen-
didi eminetis, vos estis lux mundi, ut luceatis:
non sicut ignes fatui, qui, ut Deltio ait,
pelliciant in stagnorum fluminumque vo-
ragines, ac praecipitia: sed velut secunda si-
dera & cynosura, ad quam se fluctuantes di-
rigunt, & in portum salutis appellant. Sa-
pientissimus Graecorum Solon viros princi-
pes ac magnates Soli, populares verò homi-
nes, eorum umbras vocitabat: ut enim um-

brae, figuras corporis: ita hi nobilium ac po-
tentium mores concinnos, aut distortos qua-
les quales fuerint, ad umbrae consueverunt.
Pater familias lux sit: luceat filiis, famulis,
domesticis suis morum integritate, lingua
continentia, victus temperantia: luceat mu-
nificentia in pauperes, pietate in Deum &
Caelites, quot hebdomadis, ut minimū men-
sibus, praemissa exhomologesi, animā sacra
synaxi reficiat. Mater familias luceat filiabus,
ancillis, pedissequis, fructum pietatis pro-
ferat nonquam otiosa desiderat, saepius se ad
domesticum Oratorium recipiat Virgini
Matri peculiarem cultum exhibeat, omnes-
que in ejus amorem inflammet.

§. III.

PAULUS VAS SOLIDUM per donum pa-
tientia, vas aureum propter constantiam fir-
mitatis; quia nulli afflictioni cedebat.

Audax quibusdam illud Pauli dictum
censeri posse: Abundantius omnibus
laboravi, constat quippe, alios Apo-
stolos, à caelesti patre familias summo mane
in vineam missos, ac proinde tulisse pondus
diei & aestus; Paulum verò serius venisse ad
laborandum, sub undecimam, anno aetatis
suae 34. quod nec ipse erubescit, dicens: No-
vissime autem omnium, tanquam abortivo, vi-
sus est & mihi. Apostolos in super atrociori
supplicio affectos fuisse, quis veltrum am-
bigat? Petrus etenim in verso corpore Crucem
confixus, lenta morte exspiravit: Andreas
biduum in patibulo suspensus, magnis cru-
ciatibus efflavit animam: Bartholomæo cutis
toto corpore detracta est: D. Jacobus &
lapidatus, & ex eminenti praecipiti detur-
batus, tandem impacto ad caput fullonis
fuste excerebratur: D. Thomas multis jaculis
confossus, mortem pulchra per vulnera
oppetit: imò & ille dilectus Domini Joan-
nes, si non mortem, saltem tormenta ad
mortem inferendam quam acerbissimā, su-
stinuit, & sic de ceteris: Paulus verò uno
ictu capite & vita minutus, quod genus
mortis, intervoluta brevissimum & suavis-
simum & censetur: nihilominus testimonio
ipsius Pauli, qui non ut vanus suarum lau-
dum ostentator, sed ut verus suorum laborum
ad aedificationem totius Ecclesiae, Scriptor,

Bonar.
Serm. in
Convers.
S. Pauli.
1. Cor. 15.

Ibid. v. 8.

3. Tho. 2. ad
Corinth. 2.1.

patet, ex 1. ad Corinth. 15. *Abundantius omnibus laboravi.* Ubi inquit D. Thomas, se omnibus Apostolis, qui plurimos labores pro fide susceperunt, anteposit, & fusius probatur ex multitudine laborum ac difficultatum, quarum ipse brevem catalogum contexit; usque in hanc horam & esurimus, & sitimus. & colaphis cadimur, & rursus. In laboribus plurimis, in carceribus, in plagis supra modum, in moribus frequenter &c. Quæ quanta & qualia fuerint, his verbis testatur Chrysostomus, dicens: *Si omnia qua toleravit & celeriter percurrit Apostolus, narranda essent sexcenta volumina implevisset* tum ut probe omnibus abundantius laborasse

1. Cor. 4.
2. Corint.
11.

Chrysost.
hom. 25. in
2. ad Corint.

Quemadmodum ait si miles unus ab uno verso terrarum orbe, bello imperritur, inter medios hostium cuneos versatus, nec quidquam adversi patiatur, sic etiam Paulus solus inter barbaros, inter gentiles ubique terrarum invictus permanebat; atque epiphonematis & acromatis loco subjungit: *Qua Sancti omnes in tot corporibus pertulerunt, ea hic unus versa in uno toleravit.* Ea quippe fuere laborum pondera, tam gravia & frequentia, ut non laborare, sed animam exhalare quotidie videretur; juxta illud Apostoli ejusdem testimonium: *Quotidie morior propter vestram salutem fratres,* quod expendens Chrysostomus, notat alios Apostolos semel mortuos fuisse; Paulus vero addit, *semetipsum per singulos dies emolabat, quotidie moriens, & consummans voluntate martyrium.* Et alibi expressius: *Qui martyrio perfungitur semel moritur; at beatus ille vir, in uno corpore atque una anima tot pericula tamque gravia sustinuit, ut vel adamantinum pectus turbare possint.* Nec minus deserte hom. 1. de laudibus Pauli: *Quanam est ista adamantina anima, qua Pauli patientiam possit imitari? quæ nullis persecutionum ictibus cedebat; nullis adversarum rursionibus frangebatur, ipso etiam Jobo, singularis patientiæ exemplo, tolerantior; quæ enim Job in corpore, etiam Paulus mente sustinuit.*

1. Corinth.
25.

Chrysost.
hom. 1. de
laud. Pauli.
Chrysost.
hom. 25. in
2. ad Corin-
th.

Hieron.
epist. 31.
ad Paulin.

Denique ut laboribus, ita & meritis, Apostolum omnibus antecellere, Divi Hieronymi testimonium est: *Noli fidem pensare temporibus: nec me idcirco meliorem putes quod prior in Christi exercitu cæperim milita-*

re; Paulus Apostolus & vas electionis, de persecutore mutatus, novissimus in ordine, primus in meritis est; quia extremus licet, plus omnibus laboravit. Magni hujus Pauli gloriosus æmulator, & vas solidum, ex altero orbe, cum hic desinit, peratamus. Nicolaus trigautius ex India redux narrare & depulso de prædicare, vel ad illius regionis commendationem, vel ad nostrum ruborem, quod hic subijcio, solebat. In India adolescens erat Paulus nomine, isque viro nobiliter servus est pedibus, ab hæro suo sæpius male excipi solitus, vel eo tantum, quod Christianus esset. Gestabat ille ex regionis illius more laxiores in vertice comas; quas die quadam prensans, stringensque sui impotens herus, stricto pugione jugulo servi sui imminet, & incumbit totus; jamque ferrum in viscera adacturus videbatur, cum ei hæc famulus: Absit, inquit mi Domine, ut datam Christo fidem fallam, ut eum ejutem: absit etiam, ut adeo inglorius moriar; ut velut vas fictile primo ictu concidam, & conterat, optem millies pro Jesu meo mori: utque se *Vas solidum*, nullis ictibus confringendam, comprobaret, si pro religione, inquit, Christoque mori voles, jube nudum rotis tuis regionibus, urbibus, oppidisque circumduci, & per compita flagris cædi, atque à capite ad calcem horrendum contundi: tum per omnes corporis partes, membratim jube dissecati, extremos digitorum articulos, dein manuum, tum brachia truncando; demum capite minui: ita tamen, ut non uno ictu à truncato dividatur, sed iterum iterumque repetitis ictibus avellatur, hoc mihi mortis genus eligo, adolescens Christiano dignum. Invictum adolescentis animum, vita morteque majorem suspexit, & dilexit herus, abjectoque ferro, omniaque ferocia, per me, inquit, Christianus ut voles, esto: necesse enim est, sanctissimam esse religionem illam, à qua non nascuntur, sed sunt viri fortes, solidissimeque heroes, nullis ictibus tormentorum confringendi. Quis nostrum ad hæc non ruborem suffundatur? nos vasa fictilia, fragilia, vitrea, (quod amantissimè & suis olim temporibus Bonaventura deploravit)

Bonav. ser.
in Convers.
S. Pauli.

Bonav. ser.
1. in Con-
vers. Pau.

Lobbetim
Vita Vita
mortis l.
c. 5. §. 10.

Plin. l. 37.
2.

Bonav. c.

Chrysost.
hom. 15. in
epist. ad
Rom.

Thom. 4.
Bernard.
ser. 2. in il-
lud:
regnum n-
non est es-
neque po-
tus.

facti

Bonav. ser.
in Convers.
S. Pauli.

facti sumus hodie vasa ferrea & nō aurea, nō argentea, sed vitrea, qua modico tactu franguntur. Modico tactu morbi, febriculæ alicujus animo frangimur, acutior calamus nos frangit, obliquus oculus nos frangit; non verbete opus, verbum acerbius nos frangit: imo suspiciones & umbræ vitrei sumus, & vitro fragiliores Paulus vas gemmeum, imo adamantinum; ut qui vinci frangique nequeat, Concludo splendo Seraphici Doctoris encomio dicentis: De soliditate veri vasis hujus exponi potest illud Eccl. 50.

Bonav. ser.
1. in Convers.
Pauli.

Plin. l. 37. c. 2.

VASAURI SOLIDUM ornatum omni lapide pretioso. Nero, teste Plinio, vas ex achate, è quo biberet, trecentis sestertiis emit, hoc est septem millibus & quingentis scutatis, ut admirabundus Historicus exclamet: Memorandâ res est, tanti Imperatorem vas illud sibi comparasse! At pluris longè Redemptor noster, Paulus vas auri solidum ornatum omni lapide pretioso, sibi comparavit. Cujus præcium ac fulgorem, mox subjungit: Vas aureum dicitur propter resurgentiam charitatis, quia totus ardebat: tanta etenim corde Pauli flagrabat charitas, ut si necesse ad hominum salutem, libens è cælo in ipsam gehennam descendisset, Hoc aurei oris oraculum est: Paulus quidem ob Christi amorem vel in gehennam decidere libens admisit, & à regno excidere non recusat.

Bonav. c. 8.

Chrysof.
hom. 15. in
epist. ad
Rom.

Tales deberent esse milites Christi, sic per omnia solidi, charitate Christi aurei, amore proximi aurei, omni lapide pretioso solidatum virtutum ornati: sed eheu! cogor hic, non sine lacrymis, illud è Threnis Jeremiæ ingeminare: Filii Sion in clyti, & amici auro primo, quomodo reputati sunt in VASA TESTEA? in quæ verba mellissius Doctor, amaritudine plenus excurrit: Filii Sion illius videlicet speculati va civitatis, quam edificavit Dominus, ut videatur in gloria sua: filii superna Ierusalem qua est mater nostra in clyti, per dignitatem conditionis; amici auri primo, per dignitatis imaginem: quomodo ergo reputati sumus in VASA TESTEA, in hæ

Thren. 4.
Bernard.
ser. 2. in
Iud:
regnum dei
non est esca
neque potus.

lutea & fragilia corpora degeneravimus? illud vas sapere ac redolere solet, quo impletur: quot vasa terrea, quæ terrena sapiunt Quædam inveniuntur vasa vini, inquit sanctus Thomas, quædam olei, (quædam cerevisiæ, quædam carnis) & diversa diversi generis, suum quodque liquorem sapit, ac redoler. Quid homines tumulenti, nisi vasa vini & cerevisiæ? quid homines opulenti, gulosi; curi curandæ, & abdomini nati, quam vasa olei, ad comburendum in adipe suo? quid homines libidinosi, nisi vasa carnis, quæ nil cœlesti sapiunt? Sunt & VASA VACUA non pauca: & de his idem Angelicus Doctor pronuntiavit: Cuidam sunt VASA INUTILIA secundum illud Ieremiæ 51. Reddidit me quasi vas inane. Hunc itaque fructum hodierna die referatis, ut imitatores Apostoli, in quo gratia vacua non fuit, & vos impleamini gratia, evacuatis quidquid vanitatis, & inanitatis est sæculi, quidquid sceleris ac flagitii. Quisq; nostrum clamet cum Augustino: Quoniam fons vite tu es Domine: ad te lavavi animam meam, tanquam vas attuli eam: imple ergo me & lava me! qui hæcenus fuistis vasa remulentiæ, gula, luxuriæ, nunc in vasa temperantiæ, abstinentiæ, castimoniæ, in vasa munda: qui hæcenus vasa lutea, fictilia, nunc in vasa aurea convertamini VAS FUIT AUREUM Iudas: & in fite Fite conversus est VAS ERAT FICTILE Paulus: sed evasit aureum: ut tandem cum Paulo in mensa Domini reponi, & Deo toti impleri mereamur: juxta illud Divi Maximi: Cor VASCULUM QUIDEM PARVUM: sed in quo reperiuntur omnia: ibi vita, ibi regnum, ibi cœlestes urbes, ibi thesauri gratiarum, ibi Angeli, ibi Deus, qui est benedictus in sæcula.

S. Th. proœmio epist. Pauli.

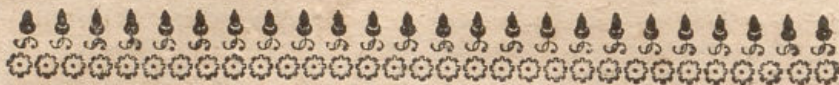
L. 4. Reg. c. 4.

S. Th. cit.

Aug. in. ps. 14.

Chrysof. hom. 6. in epist. 2. ad Timoth. S. Maxi. hom.

* * *
* * *

FESTVM

PURIFICATIONIS SS.

VIRGINIS MARIAE.

Nigra sum, sed formosa. Cant. i. v. 5.

EMBLEMA IV.

Umbella quæ virginis formam servat.

Novi causa decoris erit. Ovid. lib. 5. Fast.

ARGVMENTVM.

Mulari hic vos sanctè pervelim, Virgines pulchritudinis amātes, formæ maximè studiosas, ac venustati conservandæ impensius deditas: quibus hoc potissimum, & unicum studium ardentis Solis radios devitate, umbram amare, in ea ambulare ac sub ea suavissimè requiescere. Haud aliter, omnis venustatis ac pulchritudinis miraculum MARIA, dum hodierna die humilitatis umbram captat, & in ea per omnem vitam ambulat, ac tandem sub morientis Filii umbra requiescit, tantum abest ut divinum illud formæ decus vel minima fuligine asperferit, ut potius miram illi elegantiam, & splendorem contulerit. Amabo vos, Adollescentes, Virgines, Conjuges, hanc umbram amate, in ea ambulare, sub ea requiescere, sub MARIE umbra vos prosterne, hic æstus superbiæ, iracundiæ, luxuriæ, declinare valeris: quod sanctorum Patrum testimoniis, Doctorum sententiis, ac stupendis quæ quibusdam sub Virginis umbra contigèrè prodigiis, comprobare aggredior. Huc vos invitat, & ut confido, non invitos, Guaricus Abbas Igniacensis, qui sub Virginis umbra nunquam non delievit, & ad hanc potissimum, sub vitæ suæ exitum confugit ipsam perorantem audite, & obaudite: *Aspira, ô dies dierum! OBUMBRA super caput nostrum in die belli. Inclina super nos, [SANCTISSIMA VIRGO MARIA,] UMBRAS salutis & refrigerij: & inclinentur subius nos, UMBRÆ MORTIS.* Hanc & nos umbram captemus, amemus, clamemus: *O Domine, ut non noceat nobis caliditas inimici, SUB UMBRA aliarum tuarum protege nos.*

Bonav in
Pjal. Virg.

§. I. MARIA sub umbra humilitatis NIGRA, SED FORMOSA. Cant. 1.

§. II. Quomodo Virgo, exemplo Filii, peccati umbram incurrisse videatur.

§. III. Sub umbra Virginis, æstus superbiæ, iracundiæ, luxuriæ, aliorumque vitiorum restinguitur.

FESTVM

F E S X U M
 PURIFICATIONIS
 BEATAE VIRGINIS.

Nigra sum sed formosa. Cant. I. v. 5.

Lluxit aliquando illa dies, Auditores, qua nulla unquam amœnior cœli facies terris arsisit. Etenim magicus ille luminũ apparatus, fulgore suo inuisitato siderum nitorem æmulatus, spectantiũ oculos, animosq; stupore quodam jure defixit: quæ inter, ubi cœli Regina, Sõle convellita, divinã quadã graditur majestate, tantus de repente divinitatis splendor, mentis aciem præstinxit, ut nisi eximã, quã pollebat, animi modestiã, veluti injecto spatio, virtutum suarum radios attemperasset; tantum tam illustre, omniq; comprimis veneratione dignum spectaculum, hæc lucubrationes nostras, non tam in cœli quam mentis nocte conceptas, luce sua, altiori prorsus caligine, & sacro quodam silentio involvisset.

Dum ea mihi, quæ olim Oratori Romano, solertia in mentem venit; pace tua dixero, ô Augustissima Regina! qui laudum tuarum præconia enarrare audeat, ignorat tuam, excelsam super omne quod humanum est, dignitatem: qui non audet; non dico humanitatem, sed & humilitatem tuam ignorat. Patiantur interim peritiores aures *humilitatis* vocem, aureo sæculo proscriptam, quam *Verbum* illud divinum, omniumque Oratorum Magistra, in se expressit, hodiernã die à me usurpari, cumque more meo non tam verba, quam rem sectari soleam, si quid minus tersum adduxero, penes vos statuere, tantisper dum dicturus sum, Tullium rursus in exilium commigrasse.

Portentum quoddam naturæ est, lucidum Mundi oculum, luminis fontem, diei promum, colorum omnisque pulchritudi-

nis instauratorem, flagrantissimo lucis suæ amictu, lugubri velut peplo, mortaliũ vultus obducere, & nigram adustionis notam iis populis, quos maximè irradiarit, aspergere: aded ut qui proximè Solis radiis collustrantur, vultu colorem noctis iaduisse videantur; quod minimè hic fabulosus Poeta, de incendio Phaëtonis agens, cecinit:

Sanguine tum credunt in corpora summa Ovid. l. 2.
vocato. Metam.

Æthiopum populos nigrum traxisse colorẽ. Hæc quam verè, Philosophorum principes, & Græcus Aristoteles, & Romanus Seneca cõtestantur. Ille quidẽ in problemate; *Curdentes Æthiops candeani, quamvis ratio sit? an quod albescere illa solent, quibus vis Solis humorem destrahit: quomodo ceram albescere novimus, (& linum) ac cutem superinficit calore.* Alter in quæstionibus naturalibus sic scribit: *Æthiopiam ferventissimã esse, indicat hominũ adustus color.* Cõsentit solers naturæ indagator Plinius: *Æthiops vicini sideris vapore torrerit, adusti q; similes gigni, barba & capillo vibrato, non est dubium.*

Quare, nactus quis sit hanc aptam corporis symmetriam, ut longitudo ad latitudinem sit sextupla: ad crassitiem decupla: ad cubitum quadrupla: ad extensionem utriusque brachii, æqualis: ad pedè exporrectum sextupla: omnia denique omnibus numeris membra absoluta sint, & ad unguem expolita, si vultu Mauris, aut Æthiopsis attorè induerit, nobis omnibus terribi spectri instar, atque ipsi Cacodæmoni similis, horrore ac terrori futurus est. Quam aded tetram speciem, ut à se amoliantur, & venustati ac candori suo conculant, pulcherrimæ filix; cum ut pravissimos Solis æltus viri principes devitent, amœni-

Aristotol. problem. sec. XI. n. 61.

Seneca quest. nat. l. 4. c. 2. Plinius l. 2. c. 78.

Lessius de provident. Numinis l. 1. n. 36.

amœnitatis ergo, umbras arborum amare, umbras captare, & umbellas seu umbracula excogitare, & a donare studuerunt, eoluxu, ut Athenæus eburnea, Plutarchus aurea, non Indis modò, sed & Græcis ac Romanis, in usu fuisse asseverent, quo spectat illud Poetæ:

Aurea pellebant tepitos umbracula soles.

Verùm, ut nulla unquam creatura fuit formâ præstantior, ita nulla fuit Virgine MARIA, umbræ amantior: quam ut & nos studiosè captare; æstus superbiæ, iracundiæ, luxuriæ devitare possimus, modestissimæ Virginitis vestigia, umbræ instar, sectemur, ejus in umbra semper versetur necesse est. Nemo sit qui ab hac umbra se obfuscari timeat; cum speciosissima mortalium, de se ipsa fateatur: *Nigra sum, sed formosa*, quæ verba, ne quibusdam implexa videantur, pulcherrime edisserit Bernardus: *Videamus jam, inquit, quid illud fuerit dicere, NIGRA SUM SED FORMOSA.* Nullane in his verbis repugnantia est; absit. Non omne quod nigrum est, continuò deforme est, Nigredo, verbi causa, in pupilla non dedecet, & nigri quidam lapilli in ornamentis placent, & nigri capilli candidis vultibus etiam doctorem augent, & gratiam, unde illæ.

Spectandus nigris oculis nigroque capillo.

Quin & pretiosis tabulis, artificiosis picturis, umbræ ipsæ splendorem conferunt, & Attalicis, ac Damascenis pannis; obscuræ officinæ, & lux quædam umbratilis, nescio quid pretii addidit & æstimationis ut exiis, quæ rudi carbone, adumbravimus, clarius innotescet.

§. I.

MARIA sub umbra humilitatis, NIGRA, SED FORMOSA. Cant. 1.

NON ita pridem Rex Perfarum, potentissimo Hispaniarum Regi literas dedit, hæc perillustri inscriptione notatas: *Regi, qui Solè habet pro galero.* Hispanicè *sumbrero*, seu umbraculo, quod quem admodum fieri queat, ut lucidissimus Sol galeri vicem subeat, umbram præbeat, & lux, velut noctem quandam inducat, in Augustissima cœli Regina luculentius juvat con-

templari. Etenim mulier hæc amicta Sole, omnium virtutum, & gratiarum splendore conspicua, ab ipso lucis fonte, (quis credat: Job umbratur, quo in recondito, ac maximè obscuro divinæ humanitatis mysterio, Divus Athanasius faciem præluere visus est, dum ait; *OBUMBRAVIT Mariam virtus Altissimi, corroborans eam, & DIVINÆ UMBRÆ imaginem induxit; ut in dæ lineamentis collectus videre posset, quatenus possibile est, Dum forma expertem in se concipit; ut pote & OBUMBRANTE illam virtus Altissimi, & UMBRAS lineamenta que quasi faciente* Atque ita factum, ô MARIA! teste tuo Bernardo; *ut dum vestis Solem nube, quasi candore sublato, crassam cæterarum prægnantium umbram; apud vulgus incurritis; ubi per appositè Rupertus Abbas: Dicat ergo MARIA, nigra sum, sed formosa, secundum opinionem malè vincendum, nigra sum; secundum fidem rectè credentium, formosa.*

Quid quòd ipsa in summo illo divini amoris ætu, quo Solem sinu suo complexa est quo Mater Dei, *Domina mundi potentissima Imperatrix cælorum, Regina Mater, simulque cali terræ que Regina constituitur, abjectam ac humilem se Ancillam nuncupavit, & magnum Regina nomen OBUMBRAT.*

Hanc tam profundam, tam altam Virginitis humilitatè demiratur Doctor Seraphicus, & exclamat: *O mira & profunda humilitas Maria! ecce Mariam Angelus alloquitur: Maria gratiâ plena dicitur, in Matrem Domini assumitur jam omnibus creaturis antepositur, jam Domina cali & terra efficitur; sed in his omnibus mira humilitate deprimitur, dicens: ECCE ANCILLA DOMINI.* Siquidem ita compertum est, ut quos divina virtus obumbrat, humiliores reddat, omnemque fastum, Dei umbra excludat. Cum tres discipulos *nubes lucida in monte obumbraret* ceciderunt in facies suas.

A cœlestis aula Legato, Maria in altum effertur, gratia plena, inter mulieres benedicta, quod nascetur ex ea filius Altissimi, & ipsa Mater Dei indigitatur, supra omnem creaturam exaltatur; dum illa ad laudes suas erubescens, humilitatis umbra se involvit: omnes gratiarum ac virtutum

Athen. l. 12. Plut. de Xerxe.

Ovid. l. 2. Fest.

Cant. 1. Bernard. serm. 25. in Cant.

Horat. de arte.

Ioannes Chifletius in Vindic. Hispan. cap. 4.

S. Athan. ser. de SS. Deipara.

Bern. ser. Signum magnum. Rupert. in Cant. c. 1. v. 5.

Anselm. allo. cal. 26. Bonavent. in Psalm. nun. Pet. Cluniac. in proœm. de B. Virg. Virg. l. XI. Æneid. S. Bonav. Specul. Virg. c. 4.

Nierenb. de amore Mariae. 24. A Castro de Deipar. tract. 2. de humilit. disc. Bernard. serm. 4. super missus. P. Teyligen. Paradys. Gasp. Enos. Epist. dardidom.

Tertull. lib. de ve. l. Virg. c. 2. Rupert. in Cant. c. 4. Luc. 1.

Beda in Luc. c. 1.

Nierenb. de amore Mariae. 24.

A Castro de Deipar. tract. 2. de humilit. disc. Bernard. serm. 4. super missus. P. Teyligen. Paradys. Gasp. Enos. Epist. dardidom.

Mart. 17. v. 54.

tutum dotes, modestiæ cortice contegit, atque concludit. Hanc in Sponsa sua celestis Pater venustatem observat, dum genas ejus cum cortice mali Punicæ comparandas duxit. *Sicut cortex mali Punicæ, sic genæ tuæ.* Cortex enim inde commendatur, quod cælet, & abscondat in se innumera grana, cui proinde hac Epigraphe non insecitè adscripta: *Plura latent, quam cæsi que patent.*

Ita exemplo Virginis, omnis filia Deo dicata, quæ sub insigni demissionis cortice præclaros virtutum ac bonorum operum fructus repositos habet, eosdem ab humanis oculis abscondit, & tum vel maximè et ubi scit, si aperiti contigerit. Nec mirum: quia ipsum bonum (ut ait Tertullianus) *erubescendum est*, & subdit Rupertus: *Verè laudabilis verecundia, ubi intus conscientia mundæ, & foris facies verecunda.*

Fecit Matri verè magna, qui potens est; sed in umbra; se ipsa major, ac formosior longè apparuit, dum infra omnes se dimisit. Audiamus Venerabilem Bedam, hac Virgini modestia delectari solitum: *Fecit illi magna, nostris quæ? magnum, quia Virgo; magnum, quia Mater; majus, quia autrumque: maxima, quia Dei Mater; sed majus, quia cum tanta sit, putat se nihil esse.* Quis jam alta & magna de se audeat sentire, vel cogitare: quis jam splendorem nominis, illustres titulos, jactare præsumat? dum Mundi Domina, Regina cæli, Mater Dei, non Angelo dumtaxat in arcavo cubili, sed publicis Orbi universo, quas exaravit, literis, se Ancillam professæ sit; & exstantque epistolæ ejus, non alio nomine signatæ, quàm *humilis Ancilla Iesu.* Jure hic in admirationem raptus Bernardus: *Quæ est hac, inquit, tam sublimis humilitas, quæ cedere non novit honoribus insolescere gloria nescit? Mater Dei eligitur, & Ancillam se nominat.* Tum subdit: *Non magnum est esse humilem in adjectione: magna proferus, & rara virtus, humilitas honorata.* Ratiun hoc, verum maximè præclarum, in Constantrino Magno laudat, Nazarius Opusculo 38. de Euch. *Immensus cum sis majestate imperatoria, tuæ te modestia contines.*

Orbis dominum & domitorem Calorum V. ab eo commendat posteritas, quod tantus cum esset, ad fervile obsequium se di-
Calestis Panshei Pars 1.

miserit: in multam quippe noctem, negotiis cum Seldio Ferdinando fratris Legato protractis, signo nola dato, nullo è ministris, somno vinoque sepulcis, accurreat, ipse Carolus candelam arripit, se famulum ejus dixit, & præbuit, ac Seldio quantumvis renitenti præluxit. *Rara virtus, humilitas honorata*; & illa quidem rarior: quia hætenus exemplum sine exemplo, cum eo gloriæ ac dignitatis evectus esset in terris, ut *plus ultra* ascendere nequiret, per Orbem universum splendoris sui radios, & PLUS ULTRA diffusos, intra Religionis claustra modeste contraxit, quo factum, ut Sol ille universitatis speculator, cum omnia lustrasset, nihil illustrius, quàm Carolum in umbra conspexerit. *Rara profecto virtus, humilitas honorata.* Alterum non minus mirandum, & maximè laudandum, quasi in altero Orbis hemisphærio exhibuit Petrus Cælestinus, summum in terris supra omnem secularem, & Ecclesiasticam dignitatem caput: *servum* tamen *servorum Dei* ita se præbuit, ut dum in infans primùm fari potuit, hoc Matri indicarit, *volo esse bonus servus Dei*; Quod te ipsa præstitit, dum unicum modestiæ miraculum, exemplo antehac inviso, postea nunquam repetito, existit, summo se Pontificatu sponte abdicando, & è Sole ad umbram redeundo. Norant hi, virtutum splendorem, humilitatis umbra; non secus ac ignem sub cinere, conservari. Quæ similitudo B. Huberto placuit, dum ait: *humilitas illa quæ amat latere atque abscondi, cinis virtutum est.* Ut enim sub cinere ignis servatur accensus, sic etiam sub humilitate, & piæ mentis fervor, & aliæ virtutes conservantur. Sed ne umbrâ longius recedamus, Theophylactus modestissimum hoc Virginis responsum: *Eccè Ancilla Domini*, sic exponit: *Tabula sum pictoria, pingat pictor, quod voluerit, faciat Deus quod voluerit.* Ubi observandum occurrit, omnem picturæ ac colorum quandam velut eminentiam, umbris suis non tam obscurari, quam illustrari: ita quidquid est, quantumvis amplum, id certè parum est, nisi modestia, quasi umbra augeatur. Proinde ut pictores inquit, Seneca, fuscis in tabulis colores, omninoque subducendos oculis,

Bern. cit.

Surius
Fast. Ma-
riani 19.
Maii.Hubert.
de utilit.
humilit.
cap. 36.Theophyl.
lact. in c.
1. Luca.Seneca.
de tran-
quillit.S. Athan.
ser. de SS.
Deipara.Bern. ser.
Signum
magnum.
Rupert. in
Cant. c. 1.
v. 5.Anselm.
allo. cal.
26. Bona-
vent. in
Psal. m.
Pet. Cluniac.
in proem.
de B. Virg.
Virg. l. XI.
Æneid.
S. Bonav.
Specul.
Virg. c. 4.Mart. 17.
v. 54.Tertull.
lib. de ve-
lud. Virg.
c. 2. Ru-
perc. in
Cant. c. 4.
Luc. 1.Beda in
Luc. c. 1.Nierend,
de amore
Mariae c.
24.A Castro
de Deipa-
ra tract. 3.
de humi-
lit. diste.
Bernard.
serm. 4.
super
millus.
P. Teyli-
gen. Pa-
radys.
Gasp.
Eni. Epi-
darpidon.

prænitentibus aliis atque viscendis coloribus inducere atque interlinire soleat: ita in animis, ut virtutes reluceant, modestiæ umbra, & fuscio veluti humilitatis colore obducendæ sunt, ut tabula omnium oculis perfectissima appareat: qualem doctissimus juxta ac sanctissimus Antistes Florentinus, Virginem exhibet: *Considerandum est, inquit Mariam perfectissimam fuisse Dei imaginem ab ipso Deo summa arte, ac singulari providentia depictam: quæ ad eod vivaciter divinum suum prototypon expressit, ut nihil umquam propius ad divinitatem accesserit; quo facit illud Genesios 1. Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Textus Hebræus habet: *Faciamus hominem, umbram nostram.* Habet hoc umbra, quod perfectissimè omnes gressus, motus, nutus corporis imiteret: nec mortaliū quisquam perfectius Dei Matre, virtutes Christi, ac cumprimis humilitatem ejus, æmulata est. Origenes Adamantius super illud Jeremiæ: *In umbra tua vivemus, sic dislerit: In umbra ejus vivemus; hoc est, ad imitationem ejus.* Perfectissima imago divini archetypi Maria, teste Andrea Cretenfi. Cui congruit illud Augustini: *Si formam Dei te appellem, digna existis.* Refert sacra Regum historia: *In septima autem vice, ecce nubecula parva, quasi vestigium hominis* Nubecula hæc, Virginem designabit. Sed cur vestigium viti habet, quæ mulier fuit? an quia Christum, quem genuit, ita virtutibus imitata est, ut ab eo distingui vix posset? Utique, inquit Joannes Patriarcha Jerosolymitanus: *Ecce nubecula parva, quasi vestigium hominis ascendit in Carmelum; quia Maria in hoc suo spiritali ascensu, non feminam quam imitaretur, sed hominem divinum habuit exemplum.* Dum videt Solem justitiæ in umbra se velle occultare, absit ut ipsa, luce sua velit esse conspicua: nam ut ipse se umbram amavit, niger fuit, & formosus (uti plenius enarrabimus) ita & Virgo, Dei Mater, umbram capavit, & sub hac, nigra fuit, & formosa.

Pulchrè de Christo Guilielmus in Cant. cap. 2. v. 3. *Sub umbra illius, quam desideraveram sedi, sic ait: Quis posset sustinere Solem justitiæ nudum? quis non consumeretur ardentibus radiis ejus? assumpsit ergo Sol justitiæ*

in hominem mediatorē, & ita ex conjunctione Solis, & humani corporis, facta est umbra. Hæc non modo illius, sed & Principis Theologorum doctrina est? sic enim Doctor Angelicus 3. p. q. 32. a. 1. **OBUMBRAVIT tibi, id est corpus in te humanitatis accipiet incorporeum lumen divinitatis.** Umbra enim à lumine formatur & corpore. Quod ipsum confirmat S. Thomas de Villa Nova, qui Virginem adumbratam fuisse asserit: nisi forte adumbrationem istam, Domini corporis formationē mavis intelligere; componententi namque similitudine, Christi sanctissima caro, *Deitatis umbra nuncupatur: quia sicut umbra corporis motus, formamque insequitur; ita à Deitatis nutibus, lacertima humanitas illa ne ad modicum deviat.* Quæ omnia paucis Bernardus: **UMBRA ejus caro ejus;** quam perfectissimè Dei Mater expressit: quod nemo mirabitur, qui M. Alberti doctrinam audierit, **UMBRAM,** inquit, *in ea sua similitudinis (filius) reliquit, quod nulli unquam alteri rei facere potuit.* Unde per appositè in amoris cantico se liliū convallium nominare non dubitavit: *Ego flos campi, & liliū convallium.* Sed quid umbrosa vallis ad liliū? Si altissimam hic fortè humilitatem indicare voluerit, suffecerit se liliū vallis nuncupare. Audiendus hic Alanus, qui ait, rectè dici *liliū convallium: quia perfecta humilitas fuit in Maria, & in humana Christi natura, ideo persona Virginis & humana Christi natura Verbi, valles dicuntur propter eminentiam humilitatis, & non solum valles sed convalles ratione similitudinis.* In hisce umbrosis vallibus

--- locus est & pluribus umbris.

Homines mundani, homines vani, nominis splendore clari, avito sanguine illustres: umbram declinant, Solem amant, Commissariatibus, Magistratibus, dignitatū splendorem spectant, & expectant: & quisque nunc ferè gestit ex umbra in Solem prodire, omnibus spectabilis esse, qui ut culices, ad lychi splendorem volitantes, se perdunt, *cupiuntque suum reperire periculum.* Quod potissimum in iis execratur Bernardus, qui vilitatis ac paupertatis umbrâ, in sæculo involuti; ubi in Religione lucere,

F. Cala
S. Antonio
disj. 43. n. 8.

Thren. 4.
v. 20. O-
rigenes in
Catena.
And. Cre-
tenf. orat.
2. de deip.
3. R. 18.

Ioan. Hierosol.
de instit. monast.
c. 33.

S. Thom.
Villa Nova
Conc. 1. in
Annunt.

Bern. ser. 1.
Super mis-
sus.

Psal. 55.

Hug. Card.
in p. 55.

Bernard.
ser. 48. in
Cant.
Alberti in
1. Luca.

Cant. 2.

Baron. anno
874.

Amb. 1. ep. 25.

Cornel. in
c. 12. Luc.

Ovid. 18
Metam.

Bern. ser. 4.
super mis-
sus.

ac clarescere incipiunt, nequeunt umbella
humilitatis, lucem ac splendorem obum-
brare. Videas, inquit, plerosque de ignobilibus
nobiles, de pauperibus divites factos subito in-
tumescere, pristina oblivisci abjectionis, genus
quoque suum erubescere, & infimos dedigna-
ri parentes, audiant quot quot tales sunt, quid
illa responderit, qua Dei Mater eligebatur, sed
humilitatem non obliviscatur. Ecce, ait, An-
cilla Domini! Aliter profecto sapuit & docu-
it, qui dixit: Ab altitudine dei timebo. Ubi

Psal. 55.

Hugo Cardinalis in rem nostram, per alti-
tudinem dei, breves sæculi hujus dignita-
tes, ac potentatus timendos iradit. Ab alti-
tudine dei, inquit, timeo, quæ tantum dei est,
& parum durat, OMNIS POTENTA-
TUS, BREVIS VITA. Ab hac altitudine in-
gens præcipitium & eminentiss. vita exitium
cadere est. Exitiū hunc, & præsens exitiū cum
plures prospicerent, latebras, cryptas, silvas,
umbras, captarunt, quo se ab altitudine dei
ab æstu curarum subducerent. Talis ævo
suo fuit Ambrosius, qui cum ex umbra in
Solem protraheretur, fugam circumspexit,
latebras quæsit, & ficti cujusdam flagitii
nocte se involvens, elabi visus est: pellices
quippe, ut Baronius refert in ædes suas de-
duci curavit; ut nominis sui splendori tene-
bras offunderet, & melius lateret ut verissi-
me de se dixerit: Quam resistebam ne ordina-
rer! postremo cum cogerer, saltem ordinatio
proclaretur.

Baron. anno
774.

Amb. l. ep. 25.

Ejusdem animi fuit B. Petrus Damiani,
latueta ille in obscura solitudine, & densis
eremi tenebris abditus, cum ecce à Grego-
rio, hujus nominis decimo, evocatur in lu-
cem Romanæ curiæ, inter purpuratos Ec-
clesiæ Principes adscribitur, parere com-
pulsus, ab altitudine dei sibi metuens, Grego-
rium persecutorem suum appellavit, donec
ab ejus successore Alexandro missionem
petiit, & impetravit: Unum hoc sibi verus
in gentilitiam tessera assumens: Bene qui
latuit, bene vixit: Non minus ab alto hono-
ris die sibi timuit Pius V. cujus hoc effatum
est: Quamdiu in Religione abditus fui, optime
de salute mea speravi, factus Episcopus, capi
formidare: jam creatus Pontifex pene de ea
despero. Mitto Borromæum, Bellarminum,
aliosque qui ad purpuram erubuerunt. Jo-
annes de Lugo ita expalluit, ut ad primum

Cornel. in
c. 12, Luc.

Ovid. 8
Metam.

nuntium, animi deliquium passus sit. Sex-
centos alios adferre possem, Regum, prin-
pumque virorum filios ac filias, qui aulae lu-
cem exosi, monasticam umbram amarunt,
de quibus fusc Platus noster. Quid, quod re-
petti sunt, qui ut lucem hanc effugerent,
umbram mortis incurrere non dubitarunt.
Ita quondam ab infula fugit, & à pedo pe-
dem retraxit. Ammonius Monachus: qui
à suis ad mitram compulsus, diem sibi suis-
que consiliis petit, quam dum in oratione
exigit, Deum, superoque obsecrat & obte-
stat, ut eo se onere eximant. Annuit voris
Deus, & vita curisque exemit. Quis non
sanctimonia vita illustrem duxerit Goarem,
qui Pallium in ipsius solis radiis suspendit?
Longe tamen extitit illustrior, dum à Sige-
berto Galliarum Rege ad infulas evocatus,
cum Regem flectere non posset, Deum exo-
ravir, ut infesta morborum cohors, sese
potius ad umbram mortis deduceret, quam
ut hanc lucem aspiceret, ita porro factum, ac
morbo stipatus, placidam mortis umbram
quam exoptarat, incurrit. Hæc longior ac
mores instituta à me fuit velificatio, ut sa-
cro horrore, & salutari fuga, altitudinem
dei quisque vestrum devitet: ad quod si non
horum satis Sanctorum, Dei Matris, & Dei
Filii umbra invitat.

12. Tom. 1. in
dedic. ad
Lugo Card.
Platus de
bono status
Relig. l. 2. c.
26. & 27.
Ierem. 15.

In vita.

Doctor ille, è cuius calamo nil nisi mel
fluxit, humilitatis cera obductum, disparem
profus æternam generationem, & tempo-
ralem describit, dicens: In splendorebus San-
ctorum ex utero ante luciferum genui te.
Verum id quidem, Pater; at Mater sanè eun-
dem ipsum in splendore non genuit, sed in
UMBRA. Pater illum genuit in luce æterna
Mater in nocte densa; Pater in splendore
divinæ Majestatis, Mater in umbra humani-
tatis, & summæ vilitatis; Pater in luce om-
nis opulentia, Mater in caligine pauper-
tatis, calamitatis & miseria: non in illustri
aula, sed in obscura caula: non in splendido
palatio, sed in vili stabulo, sed in umbra. Ean-
dem umbrâ Virgo Mater gaudebat, latebat
obscura, omnibus & nigra, sed & tor-
mola. Vis tibi aliam demonstram animam,
& nigram pariter & formosam? Paulum
Romanum contemplare;

Bern. in Na-
tiv. B. Virg.

Bernard.
ser. 25. in
Cant.

Hier. ep. 27.
ad Eust. de
Epiap. Pau-
la.

quæ ut generis splendorem, opum fulgorem, illustres amicitiae corporis dotes, clarissimos denique virtutum suarum radios contraheret, in Palæstina secessit solitudinem, antri Bethlemi umbram captavit; ubi teste Hieronymo. *Sicut jubar Solis parvos igniculos stellarum obruit, & obcurat: ita cunctorum virtutes & potentias, sua humilitate superavit: latebat, & non latebat; fugiendo gloriam, gloriam merebatur; qua virtutem quasi UMBRA sequitur, & appetitores suos deserens, appetit contemptores, Quod enim Poëta cecinit:*

Honor fugacem prosequitur virum,

Fugit sequacem;

Aug. l. 5. de
civ. c. 12.

Id verissimè Augustinus expressit: UMBRÆ instar gloria est, quæ fugientes sequitur, sequentes fugit. Hæc siquidem vera ad honores via; hac sola Dei filius, cum per naturam divinitatis non haberet quo cresceret, per descensum quomodo cresceret advenit; hac sola placuit Altissimo Maria. Unde rectè Bernardus: *Casitate placuit, humilitate concepit.* Atque ne hic præter morem prolixior sim, aliis tractandum relinquo quam per omnem reliquam vitam, Maria semper humilitatis studiosa exstiterit: jam Deo gravidam, & Numinis Matrem effectam, ad ades Zachariæ peditem properasse ut mulieri proveccta atatis viro juvencula ministerium sedulo impenderet; ut Domina famulæ, Regina subditæ, Dei Mater Elisabethæ, infima demissionis ministeria exhiberet: fabro deinde in omnibus obtemperasse; obscuram & in umbra semper victitasse, qui voluerit pluribus enarrare poterit. Ego ad id, quod huic Festivitati proprium est, & quo omnia hæctenus enarrata humilitatis obsequia longè Virgo antecelluit, enarrandum festino.

Bern. ser. 4.
super Mis-
sus.

Beda ho.
de Visit. Vir.

§ II.

Quomodo Virgo exemplo Filii, PECCATI UMBRAM incurrisse videatur.

Pergit portò S. Bernardus umbram Filii Dei; atque ejus imitationem sanctissimæ Matris, crassam quam maximè inducere, dum Christum in Circumcisione, Mariam in Purificatione, peccati notâ, quâ major sub cælo ignominia nequit excogitari, turpissimè denigratos ostendit. *Ipsa die (Nativitatis) minoratus est ab Angelis, & ha-*

bitu inventus ut homo; hodie vero mirabilis aliquid audio: jam minoratus est multo minus ab Angelis, qui non solum formam hominis, sed formam habet peccatoris, & insigitur velut quodam cauterio latronis.

Umbra hæc peccati planè execrabilis, exitialis, umbra Ilygis, umbra mali dæmonis, umbra Deo, supra omnes injurias & cruciatus, longè gravissima; nihilominus ut doctissimè Augustinus, *Christus suscepit Circumcisionem, oblaturus Circumcisionem, suscepit UMBRAM, daturus lucem, Umbra tax, umbra cupressi, umbra juglandum gravis, & noxia etiam capiti humano, omnibusq; juxta satis, non dubiè venenum est; sed nulla ad eò pestilens ac virulenta sicut umbra peccati; hæc tamen Virgo Mater, à filio edocta. Hodie incurrit. Non enim erubescit ingredinem quam novit & præcessisse in Sponso, & vidit præcessisse in Filio. Maria itaque fecunda Virginitatis prærogativa, mortalibus nimium quantum superior, infra omnes majestatis demissione se abiecit: & cui natura legem ferre erubuerat, se legi subjecit. Putas non poterat animus Virginis commoveri ac dicere: quid mihi opus est purificatione: cur absteineam ab ingressu templi cuius uterus nesciens virum, factus est templum Spiritus sancti: cur non ingrediar templum, quia peperit Dominum templi: nihil in hoc conceptu, nihil in partu impurum fuit, nihil purgandum; nimirum cum proles ista fons puritatis sit, & purgationem venit facere delictorum. Tamen paupercule in morem, Dei Mater templum ingreditur, turtutes desert, qui vel gemitu suo arrogantiam nostram queri videbantur; & quasi scdam illam humani foetûs illuviem, quandam veteris noxæ tabem, contraxisset, lux ipsa lustranda procedit; tamen ab eo quem ulnis gestabat, animi demissionem edocta, sic etenim eam compellat Bernardus: *Verè, ô beata Virgo, vere non habes causam, nec tibi opus est purificatione; sed numquid Filio tuo opus erat Circumcisione! esto igitur inter mulieres, tanquam una earum; nam & Filius tuus sic est in numero puerorum. Scio lucidissimum illud cæli sidus, Solem ipsum quorundam Opticorum oculos incurrisse, qui lituras & maculas solates, [ut vocant] seu nævos quosdam, hoc tam illustri**

Bern. ser. in
Circumcis.

P. de Puel
in Cant. c.
hort. 26. §

Aug. ser. 3
in Nativ.
Chr. Plim
l. 17. c. 12.

Bern. ser.
25. in Can.

Bern. ser. 3
in Cant.

Ezech. c. 3

Bern. ser. 1
Purif. B.

S. Thom. 2
q. 73. c. 1.

Serius 29.
Oß.

Bern. cit.

Ribaden i
vita.

in corpore se notasse gloriantur; dum hæc Virgo Mater, tota pulchra, uti nihil habuit in conceptu fornicis: ita plena fuit in partu fulgoris: quem omnem hodierna die obscurasse, & velut eclypsasse videtur.

P. de Puente
in Cant. ex-
hort. 26. §. 3.

“Quod expendens pius & gravis Auctor, sic ait. Cum Filio ascendit in templum, ut se purificaret: tunc enim apprimè quadrat illi elogium illud: *Nigra sum, sed formosa, filio Ierusalem*: & cum subdit. *Decoloravis me Sol*, scilicet Filius meus tuo exemplo fulcurem hunc mihi colorem indidit: atque ita quidem, **o MARIA!** in te nigredo est: sed forma simul, & similitudo Domini: Hujus nigredinis, & umbræ Virginis, ac Filii Dei, lectatores exultare, quos illo suo vaticinio depingit Propheta: *Nigrescere faciam Stellas cœli*: hoc est interprete Doctore Angelico, justos omnes: qui in Ecclesiâ firmamento sunt, quod in cœlo stellæ: *videlicet ardentes Spiritu caritatis, lucentes verbo veritatis*. **NIGRESCENTES** virtute humilitatis: quia contemni, despici, injuriis, calumniis, detractionibus impeti, hoc scèdè denigrati est: ut rectè dixerit S. Thomas, *Detractio est denigratio fama alterius quàm viri integerrimi, sanctissimi, doctrinæ & miraculis clari, candidissimæ mentes, super carbonem obscurata sunt.*

Bern. ser.
25. in Can.

Ezech. 6. 32.

Talis existit odore virtutis; omnibus notus, Jerosolymorum Pontifex Narcissus, sed ex tam pulchro flore pemissa aranea invidia venenum sibi suxit. Terni & ex mendaciis confuti cives in Innocentiam conspirarunt, & candorem vitæ scèdissimi criminis impolitura denigrare sunt aggressi, utque ruitura mendacia perjurio tulerent, si fallerent, pœnas ipsi sibi iudices rei dictarunt: & prius ignes, alter morbum fœdum, ultimus oculorum orbitatem imprecatu est, omnes à Cœlitibus non surdi, auditi, & puniti. Narcissus interim hac turpissima labe aspersus, ne se purgare cogereetur, subduxit se, & silvarum umbris innocentem se occultavit. Alterum Dominicanæ familiæ decus, Petrum Martyrem audivimus non semel Cœlitum contubernio recreatum, eique sæpius humana specie Virgines inclytas, Agnetem, Catharinam, Cæciliam, sese viscendas exhibuisse; cum forte eas advertit Religiosus unus aliquis, & in

S. Thom. 22.
9. 73. c. 1.

Serius 29.
O. 7.

Ribaden in
vita.

virum Sanctum, seu errore, seu zelo, acris exarsit, quasi Virgines in claustra, in intima cubiculi penetralia, contra religiosæ vitæ morem & leges amississet: nec levis flagitii nota iniusta accusatur, damnatur, & domestico carcere tacens multatur. Ita luminaria Ecclesiæ, & stellæ cœli, Francisci, Dominici, Borromæi, Ignatii denigrati fuere; sed clamat ex humili valle Doctor melleus: **FELIX NIGREDO**, quæ mentis candorem parit, & conscientia puritatem! quam pauci hujus nigredinis amantes! nemo quisquam familiæ nomen obscurari, famam denigrati paritur: vel levissimam notam sibi, aut suis iniustam, sanguine eluere decernit

Bern. ser. 25.
in Cant.

Bern. cit.

Quisquis es, vade ad Esaiam, & describet tibi qualem in spiritu illum viderit (Regem Regum, Dominum Dominantium) tanquam leprosum & percussum à Deo, & humiliatum, Ecce unde **NIGER!** Et ne vobis, aut splendore vestro, Viri aulici, famosi, potentes sæculo, nigredo hæc officere videatur, quisquis es, junge & illud sancti David: *Speciosus forma præ filiis hominum. Non tibi rectè & ipse videtur posse respondere, NIGER SUM, SED FORMOSUS? NIGER plandè: cui non erat species, neq; decor. NIGER quia opprobrium hominum, & abjectio plebis. Deniq; se ipsum fecit peccatum, & nigrum dicere verear? Intuere sane pannis sordidum, plagis lividum; illi tum putis, pallidum morte, & **NIGRUM** vel tunc profecto fatebere. Percundare etiam Apostolos, eundem ipsum qualem in monte perspexerint: aut cerè Angelos, in qualem prospicere concupiscant: & nihilominus formosum mirabere. Ergo formosus in se, **NIGER** propter te. Hæc species filii Dei, quæ semper oculis obvestratur, omnium gratiarum ac virtutum copia abundantem **MARIAM** impulit, ut se etiam infra scelestissimos mortalium demitteret.*

Fida porrò relatione accepimus, Deiparam à S. Luca, Evangelicam historiam, & Apostolorum res gestas scripturienti, seriò atque obnixè rogasse, ut in libro generationis, in quo & reprehensibiles solummodò mulieres numerantur, perverfi quidam, adulteri, idololatræ recensentur, se omnium postremam collocaret. Amplius

Nierenb.
de amore
erga Dei
par. c. 24.

Bern. ser.
signum
magnum.

plius (quod & magis stupendum) humilitatis prodigium in Dei Matre S. Bernardus observavit, dum infra gravissimos Orbis peccatores se abiecit: *Legis, inquit, in Actibus Apostolorum, quod redeuntes a monte Oliveti unanimiter perseverabant in oratione. Qui si forte MARIAM affuit, nominetur prima, quæ super omnes est, tam filii prerogativa, quæ suæ privilegio sanctitatis: Petrus & Andreas, ait, Iacobus & Ioannes, & ceteri, qui sequuntur, hi omnes perseverabant unanimiter cum mulieribus, & Maria Matre Iesu. Itane? & mulierum sese ultimam exhibebat, ut novissima omnium poneretur? ac tandem (quis non totus in admirationem rapiatur?) subiicit: *Infra viduas & poenitentes, infra eam de qua ejecta fuerunt septem Dæmonia, ineffabili mansuetudini inclinabat. Nos de elemosynis, jejuniis, de parvis corporum afflictationibus, de proluxa oratione, de frequenti Communione, de quotidiana auditione sacri, aliisque piis operibus nobis adblandimur; cum interim, si vani, si fraudulenti, si perfidi si politici, si perjuri, si adulteri si peccatores simus, minimè ejusmodi audire volumus; qui utinam attenderemus illud gravissimi Doctoris pronuntiatum: Qui peccatum non fecit, non dedignatus est, se peccatorem reputari; & quæ peccatum non fecit, non dedignata est se peccatricem reputari; nos & esse volumus & nolumus estimari, Mendaces esse volumus & illud Mentiris, sanguine eluimus, vita corporis & animæ in duello vindicamus. Ambitiosi, superbi, arrogantes esse volumus, ambitus nos infimulari indignissimè sustinemus. Denique ut hic suam imponam, cum Virgo reliquerit post se nobilem, eamque nubilem filiam, animi modestiam, vobis locandam, post hac titulos. Sole illustriores, non ex avito sanguine, non è statuis, aut marmoreo populo, aut ex aura populari, quasi è futile bractea, aut è pelvi splendorem, sed**

ex umbra Virginis sciamini.

* * *

§. III.

Sub umbra Virginis astus superbia, iracundia, luxuria, aliorumque vitiorum refringuntur.

Quod de Themistocle Plutarch^o commemorat: *Comparabat se platano, sub quam tempestate coortà homines confugerent, in longo potiore jure Virgini Matri congruere Ecclesiasticus confirmat, qui sic eam loquentem inducit: Quasi Oliva speciosa in campis, & quasi platan^o exaltata sum juxta aquam in plateis. Ubi Richardus l. 12. de laudibus Virginis, ita ex mente nostra Philosophatur: *Maria platanus, patulam se exhibet peccatoribus, omnes, quantum in se est, parata recipere sub sua protectione, & omnes refrigerare malo igne exustos. Et nota, quod ubi sunt folia lata, ibi EST UMBRA MAGNA & MAGNA EST UMBRA PROTECTIONIS ejus: nam protegit contra ventum mundana vanitatis: quia humillima: contra carnalem concupiscentiam quia Virgo: contra fervorem Solis, quia Mater Solis justitia, ÆSTIVA GRATIOR UMBRA. Ac primum quidem, quod umbram humilitatis spectat, ferunt Lydios lex remotissimis terræ plagis, per mare Jonium in Italiam platanum devehisse, atque inde ad Morinos devenisse: tanto autem in pretio apud eas gentes fuisse, ut vestigal pro UMBRA ejus penderent. At meliori longe ratione omnes virtutes uni umbræ humilitatis vestigales sunt, eique tributa perfolvunt. Cuncta virtutes, inquit Rupertus omnes gratia, cuncta dona qua Virginem exornabant, humilitat: ejusdem tributa pendebant.**

Borrus sub umbra pampini, fructus sub umbra foliorum, optimè delitescunt, sensim maturescunt, mitescunt, dulcescunt: unde quidam subscripsit: *Dulce latere. Consimile quid in fructibus interioris viridarii cernere, ac videre est. Justum hoc encomio commendat Plales: Erit tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum: & fructum suum dabit in tempore suo. Non erit arbor illa sterilis, aut infœcunda; sed fructibus abundabit. Quid præterea in ejus commendationem facit; & so-*

Plut. in
Apoph.

Plinius l.
12. c. 22.

Eccl. 24.
v. 19.

S. Basili-
us hom. 2.
in hexam
S. Ephre.
hom. de
marg. pre-
tiosa.
Ricq. à S.
Laur. c.
23. in
Cant.

Ovid. 13.
Met.

Rich. à S.
Laur. l. 2.
Claud.
Virg. p. 1.

Plin. l. 11.
cap. 1.
Ruper. in
2. Cant.

Meta-
phrast. 4.
Feb. Fast.
Mariani.

Psal. 11

Et folium eius non defluet, etiam hoc ad viri
 iusti laudem conferre potest; scitè Euthy-
 mius hic: *Fructum*, inquit, *suum dabit in tē-
 pore suo, ipsas nempe virtutes oportuno ferens
 tempore: solia nō dimittet; hoc est, humilitatē
 non deponet, quā virtutes omnes, non secus ac
 fructus protegit atq; conseruat*; ut si quis ar-
 bori folia decerperet, umbram tolleret, is
 fructus perderet: non enim, si naturæ, &
 quotidianæ experientiæ credimus, exigua
 virtus umbræ est. Plinius ait in Africa fer-
 tilitatem summam ex eo oriri, quòd sub
 umbra unius arboris altera delitescit, &
parua sub ingenti matris se subicit UMBRA.
 Vultis alterum Viri sanctissimi, & anti-
 quissimi Ecclesiæ Doctoris testimonium?
 S. Ephremum Syrum attendite, qui (ut S.
 Basilius loquitur) *tantum à Mundi sapien-
 tiā distabat, quanto verarū scientiarū pro-
 pinquior erat.* Hic docet: *Palmarum mares
 dum obumbrant feminis, fructuosas eas effici-
 unt. Et ficulnearum quoque nonnulla fructū
 non ferunt nisi ramis maribus obumbrentur.*
 Hæc in plantis & rebus inanimatis admi-
 ramur, cum multò gratior & efficacior um-
 bra sit *palma nostra Virgineæ*, quæ extendit
 ramos suos a mari usque ad mare, largissi-
 mam humilitatis umbram jaciendo, quæ
 nos omnes adversus inanis gloriæ turbines
 propugnaret, ut verissime Richardus
 asseveravit: *Maria protegit nos in umbra hu-
 militatis contra ventum inanis gloriæ, vel
 tempestatem superbiæ.* Ambitionis æstu,
 inanis gloriæ turbine, superbiæ tempesta-
 te, vāstissimas moles, ingentes myopar-
 ones, viros, inquam, gravissimos, quos
 nulla tentationum aura commovere po-
 terat, in syrtis & devia abripiendos, &
 præsentissimo exitio involvendos fuisse
 novimus, nisi umbra Virginis tecti, ac
 protecti fuissent. Unum hic Theophilum
 induxisse, sufficiat, qui fortè amulorum
 invidia ac malevolentia, officio Oeconomi
 ab Episcopo exutus; & gradu dejectus,
 astuare animo, ac tanta intemperie agita-
 ri cœpit, ut magicis præstigiis in auxilium
 Orcum excire, Christum ac ejus Matrem
 ejurare, & proprio signata sanguine syn-
 grapha sese diabolo devovere non vereret-
 ur. Quid faceret, quòd se verteret impius
 transfuga: sicælum spectat, fulmina, si ter-

ram, objiciuntur oculis parata apud infe-
 ros supplicia, ad quem confugiat? ad Deum?
 illum ejuravit, ad Christum? illius sangui-
 nem fœdè calcavit, ad ejus Matrem? & illi
 nuntium remisit: & tamen ad Matrem au-
 sus est confugere; memor semper Matrem
 facilius flecti, quam Judicem. Itaque ad
 Marianæ ædis lumina, quadraginta ipsos
 dies noctesque perstare, & sub Virginis um-
 bra pernoctare statuit. Excipit illum ma-
 terno sinu, & in eo tutum facit ab irati cœli
 fulmine, flammis vindicibus, ab hoste tarta-
 reo, quem etiam cogit syngrapham facinor-
 ris testem restitueret. *Quid tibi negavit Ma-
 ria, cui negatum non est Theophilum de ipsis
 perditionis faucibus revocavit?* Ita ambitione
 tumidos, saltu turgidos, superbia inflatos
 Maria protegit, IN UMBRA HUMILLI-
 TATIS, contra ventum inanis gloriæ. Prodi-
 gii cœlestis illud fuerit, quod Aquila Bea-
 rum Medardum alis suis a vento, pluvia,
 omni que aëris injuria defenderit, hoc à
 Natura yolucris inditum est, ut pullos
 suos alis tegere, ac protegere soleant; qui
 similitudine usus regius Pfalter exclamat: *Psal. 60.*
Protegar in velamento alarum tuarum.
 Quod quid est aliud, interprete B. Richardo
 Pampolitano hic, quam *protegar ab æstu vi-
 tiorum, in protectione humilitatis?* De S. Pe-
 tro Apostolorum Principe referunt eorum
 acta, umbram illius adeo nascenti Ecclesiæ
 medicam fuisse, ut quicumque febribus æ-
 stuant, aliove malo conflarentur, ubi in
 umbram irent, illico irent in pedes. Factum
 est enim, ut in plateis ejicerent infirmos, &
 ponerent in lectulis ac grabatis, ut veniente
 Petro saltem UMBRA illius OBUMBRA-
 RET quemquam illorum, & liberarentur ab
 infirmitatibus suis; qui curabantur omnes At-
 tiratio & auctoritas convincat: quod vel
 paucis mortalium constat esse collatum, non
 est fas suspicari, tanta Virgini fuisse negatum;
 aliam umbræ Virgineæ contra libidinis
 æstus, & calidissimas luxuriæ febres
 efficaciam inesse, nemo dubitavit. Fuit
 è Parnasso nescio quis Aglaïdus, qui
 oblitus, virgines esse, quas colebat,
 Musas impuris amoribus Justinam An-
 tiochenam virginem, extremum ardebat,
 sed Palladem scilicet castitatis ægide con-
 tra omnes preces & minas armatam,
 reperit,

B Pet. Da-
 mian. Ser. 1.
 de Nativit.
 Virg. Ri-
 char. cit.

Psal. 60.

Act. 5.

Bern. ep. 174
 ad Canon.
 Lugdum.

Nazianzen.
 Ora 18. in
 lau. Cyprian

Plut. in
 Apoph.

Plinius l.
 12. c. 22.

Eccl. 24.
 v. 19.

S. Basili-
 us hom. 2.
 in hexam
 S. Ephre-
 hom. de
 marg. pre-
 tioja.

Ricq. à S.
 Laur. c.
 23. in
 Cant.

Rich. à S.
 Laur. l. 2.
 Claud.
 Virg. p. 1.

Plin. l. 12.
 cap. 1.
 Ruper. in
 2. Cant.

Meta-
 phrast. 4.
 Feb. Fast.
 Mariani.

Psalm. 11

reperit. Itur ergo ad Cyprianum, nobilem tunc cum primis Magum, qui & ipse hujus amore captus, Orco incendia in pectus puellæ evocar. Sed hoc in æstu Justina umbram ac refrigerium respectans, ad Dei Matrem confugit; quæ ita ardores suos temperavit, ut Cyprianus, incestas faces exosus, libros, & in libris Venerem, Vulcano dederit, & ab amoris insania, gentilitiisque erroribus, & ad veræ religionis, pudicitiaque portum appulerit.

August.
Serm. 29, de
Sanctis.
Lipsius monita polit. c.
17. n. 12.

Libet hic demum cum sanctissimo Doctore exclamare, & ad Virginis umbram, illam Petri conferre. *Si tunc opem ferre poterat umbra corporis: quanto magis nunc (ô Maria) tua plenitudo virtutis: si tunc supplicantiibus proderat, aura quoddam transeuntis: quanto magis gratia nunc permanentis?* Recentioris memoriæ est factum illud, quod alii Francisco Sforziæ, alii Carolo octavo Regi Galliarum adscribunt: potuit tamen hoc in utroque evenisse. Igitur Carolus (hujus nomen usurpamus, ut dignius) in reditu à Regno Neapolitano, quod quæsit fortius, quam tenuit, cum oppidum, aliquod Italiæ expugnasset, in militum direptione & discurtu, Virginem perhonestâ tormâ, ad pedes ejus accidisse ferunt, turelam à vi militum, & custodiam pudicitia suæ rogantem; atque illum à militibus quidem defendisse, sed ut juvenem, & talium rerum satis liberum statim oculos & cupidinem ad eam adjecisse, & seductam abjecisse jam minuendam. Ibi ea tali in æstu, tota pro Virginitate depugnanda effervescens, umbram Virginis, tabulam, inquam, in pariete suspensam videt, in qua Diva Virgo Puerum, Muadi Salvatorem sinu gestabat: & ea Carolo ostensa: *Per intactam hanc Virginem, ait oro, adjuro, virgini mihi parce.* Movit ita Regem (non sine vi Virgineæ umbræ) ut libidinem bullientem coercuerit, lacrymis temperaverit, & filiam cum dote quingentorum aureorum liberam dimiserit: sed & propinquos, & affines captos ei donavit, O Animæ ca-

stæ! Jesu Sponse devote! quæ sulphureas hæc Veneris faces ab infami proco aut à Stygio leone vobis intentari, corpori & animo subdi perferentibus; ad hanc Umbram confugite, & refugium ac refrigerium experiemini, ut deserte Bonaventura: *Sub tegumento manus tue, servi tui illasi conservantur, & per se suscipimus refrigerium contra cupiditatis æstum.* Ad hanc itaque saluberrimam umbram confugite sub hac requiescite, hic tuti dilitescite, hæc ab omni æstu effervescens libidinis proteget: hæc ab ardore diei illius extremi, qui lethalem sudorem exprimere solet, vos defendet, hæc tartareas umbras, & umbram mortis dispellet. Ea propter quisque nostrum, illud B. Guarrii usurpet: *Aspira, ô dies dierum! OBUMBRA super caput nostrum in die belli, inclina super nos UMBRA SALUTIS ET REFUGII, & inclinetur subius nos UMBRÆ TORPORIS TÆDII; & licet contingant nos umbra de cogitatione terrenorum, non nos contegant tenebræ: id est UMBRÆ crassiores, de amore eorum: licet nos infestent demonum umbræ ac terrificæ larvæ, in UMBRA alarum tuarum sperabimus, ô Domina! Sub hac umbra protege me, & præfidenter dicam cum Propheta: *Si ambulavero in medio UMBRÆ mortis, non timebo mala quoniam tu mecum es, ô MARIA.* Testis, hic mihi, qui vasto codice Virgineam umbram illustravit, Novarinus: *Sub Maria UMBRA ac regmine inquit, fuit bonus ille latro, qui cum Christo pendebat in Cruce: nam, ut B. Damiani, aliorumque sententia est, Virginis præcipue precibus ad Christum conversus est.* Eadem Virgo SUA UMBRA refrigerium patienti præbuit, ne in illo extremi agonis æstu torreretur. Clamemus & nos, ubi gelido sudore perfusi æstuebimus, cum S. Bonaventura: *IN UMBRA ALARUM TUARUM, Domina, requiescam: quia delectabile est mihi refrigerium tuum.**

Bonav. in
Psalm.

Guar. Ser.
3. in festo
Petri &
Pauli.

Psalm. 21.

Novar.
umbræ
l. 4. ex
74. n. 75
Damian.
Passion.
Bonav.
in Psalm.
Virg.

FESTVM
CATHEDRÆ SANCTI
PETRI.

Portæ inferi non prævalerunt adversus eam. Matth. 16.

EMBLEMA V.

Sedes plicatilis in formam Crucis.

IN CRUCE SOLA QUIES.

ARGUMENTVM.

Ultræ Cathedræ, pestilentia, superbia, falsitatis: supra quas sederunt Scribæ, & Pharisei; una dumtaxat Cathedra veritatis, & sanctitatis: ut contra Heterodoxos, sacrarum literarum testimoniis, sanctorum Patrum, Doctorumque sententiis, atque irrefragabili totius Ecclesiæ auctoritate demonstrabo. Tum ad mores velificando, Cathedram Petri, in quâ ipse obdormivit, & conqueivit, Cathedram, inquam, Crucis, unicam & solam esse, in qua animus ab omnibus secularium negotiorum, turbis, à temporalium curarum turbinibus, securè conqueiscere possit, exponam. Quemadmodum in proposito symbolo videre est; ubi Crux, Cathedræ in morem efformata, locum exhibet quietis. Atque in hac Cathedrâ Sancti, quin & amantissimus Jesus noster obdormivit. Etenim.

IN CRUCE SOLA QUIES.

Quod aptâ similitudine Divus Anselmus expressit, dum puerum inducit, cum aviculâ lusitantem, quæ Cruculæ colligata, volat, avolat, revolat nec usquam quietem reperit, nisi ad Crucem redierit.

Ansel. lib. Similit. c. 189.

§. I. Petri Cathedra, est aterna, & prima veritatis.

§. II. Quinam sedent in CATHEDRA PESTILENTIÆ. Psalm. I.

§. III. Crux, Cathedra Christi, in quâ sola quies.

Celestis Panthei Pars I.

G

FESTUM

JM

(501)

FESTVM CATHEDRÆ SANCTI PETRI.

Portæ inferi non prævalebunt adversus eam. Matth. 16.

DE Cathedra Moysis, quaestione movet D. Augustinus, cur jussit Christus servare quæ dicerent, non quæ gerent Pharisei: juxta illud Matth. *Super CATHEDRAM MOYSIS sederunt Scribæ & Pharisei; omnia ergo quæcunque dixerint vobis, servate & facite; secundum opera verò eorum nolite facere.*

An non dicere mala potuerint, qui facere etiam pessima potuerunt: cur igitur jubet servare quæ dicerent? Hanc controversiam dilucidè solvit illustrissimus Hipponensium Antistes: ait enim, suavi & miræ Dei providentiæ, eam vim ac virtutem Cathedræ isti inditam, ut qui in eâ confederit, non nisi bona, veraque proferre queat. *Ille Cathedra, inquit, non eorum, (nempe Phariseorum) sed Moysis cogebat eos bonum dicere, etiam non bona facientes. Agebant ergo sua, in vitâ suâ; docere autem sua, CATHEDRA illos non permittebat aliena.*

Quod ipsum disertis verbis alibi confirmat: docet enim, providentiam divinam, ita incubuisse isti Cathedræ, non ut sit passa, ex eâ falsa dogmata, unquam pronuntiarit: *In cuius CATHEDRA, inquit, etiam mali sederent, bona dicere cogebantur.* Et Epistola sexagesima supra centesimam, de eadem Moysis Cathedra, sic piè philosophatur: *In qua coguntur etiam mali, bona dicere, neque enim sua sunt, quæ dicunt, sed Dei, qui in CATHEDRA unitatis, doctrinam posuit veritatis.*

§. I.

Petri Cathedra, est æterna, & prima veritatis.

Campum hic mihi apertum video, ut pro Cathedra Petri, contra heterodoxos, etiam ad sanguinem decertem. Porro si Phariseos, homines perditæ ac prostitutæ vitæ, malum tamen, aut falsum è Cathedrâ Moysis efferre non permisit Deus: quomodo è Petri sede, Cathedraque veritatis, aut malum, aut falsum dogma proficisci patietur? in qua supra viginti septem suo sanguine purpurati Martyres; insuper duo & septuaginta in Sanctorum album relati Sanctissimi Pontifices confederunt. Perstabit in omne ævum, inconcussa ea veritas, quam huic Cathedræ Servator noster tam fitimter alligavit, ut ne inferorum portæ, ne hæreticorum calumniæ, nec fidelium scandala, adversus eam valeant prævalere. Nec sanctitatem ac infallibilitatem evertet, si, ut Sectarii deblaterant, etiam inter Pontifices, nonnulli vitiis, ac flagitiis infames extiterint. Ideo vocant illam Cathedram *Petram scandali*: Donatistæ, *Cathedram pestilentis*: Waldenses, *Purpuratam meretricæ* Joannes Wiclef. *Synagogam Sarana* Lutherani, Calvinistæ, Anabaptistæ, *Antichristi solium*. Quam objectionem sic refutat S. Augustinus: *Redemptor noster in CATHEDRA MOYSIS figurabat suam; dicens quippe, illos (Phariseos) super CATHEDRAM MOYSIS sedentes, dicere & non facere; monet tamen populos facere quæ dicunt, & non facere quæ faciunt, ne CATHEDRÆ sanctitas deseratur, & propter pastores malos gregis unitas dividatur.* Quæ

Matth. 23. v. 2. & 3.

S. August. de Doctrina Christ. l. 4. c. 27.

Augustin. l. 16. contra Faustum.

Boxius de signis Eccl. c. 3.

S. August. contra literas Petri liani l. 4. c. 59.

S. Cyprian. l. 3. Ep. 3.

Baron. an. 909. n. 111.

Aug. contra literas Petri liani l. 4. c. 51.

ut observat Baronius, hoc misero Ecclesiæ statu, magno Dei miraculo & peculiari erga Sedem Petri providentiæ cura, integra quam maximè, atque inviolata, permansit: Nam cum tanta ista vigerent toto hoc sæculo mala, non est inventus, qui eâ de causâ se ab Ecclesia Romana abscinderet, schismate vel hæresi illam impugnaret, sed omnes ubique gentium, eidem hdei vinculo, & obedientiæ nexu juncti perseverarunt. Unde rectè monet Augustinus, scribens contra Petilianum, qui objicit vitia Sacerdotum: *Veruntamen si omnes per totum orbem tales*

essent, quales vanissime criminariis, CATHEDRA tibi quid fecit Ecclesia Romana, in qua Petrus sedet, & in qua hodie Anastasius sedet? quare appellas CATHEDRAM pestilentia, CATHEDRAM Apostolicam? Si propter homines quos putas legem loqui, & non facere: numquid Dominus Iesus Christus propter Pharisæos, de quibus ait: Dicunt & non faciunt. CATHEDRÆ, in qua sedebant, ullam fecit injuriam.

Quid, quod hæreticis imprudenter, ac impudenter hæc nobis Doctorum scandala objicientibus, ad hominem responderi possent; attenderent quales ipsi Doctores super Cathedram constituant, è quorum grege non ita pridem Minister Prædicator Sylvæ ducis, dum multum in vitia, & mores perverfos inveheretur, atque ipse interim homo prostituta esset nequitia, a quo dam perstrictus, quod deberet opere exequi quod verbis docebat: respondit se annuè à Statibus recipere centum libras ad dicendum, at si darent sex millia, ad faciendum quæ dico, conditionem inquit, non admitterem.

Nolim hic subtilius, ac subtilius disceptare, quod in scholis ventilatur, an Pontifex in animo; & ut homo particularis, possit esse hæreticus? nobis sat est demonstrare, illum ex Cathedra hac veritatis, erronea suis dogmata proponere non posse, quem admodum ex conformitate definitionum omnium Petri successorum contra fidei errores manifestum est. Ut usurpare liceat illud S. Cypriani: *Ad Romanam fidem; perfidia non habet accessum.*

Quod nemo quisquam demirabitur, qui

S. Petri ac successorum oracula, à Deo ipso noverit confirmata. B. Petrus Damianus Purpuratus Pater, serm. de S. Petro. *O quam potens [exclamat] dignitas! quam digna potentia! judicat Petrus, & Petri judicia confirmat Omnipotens.*

B. Pet. Dam. ser. de S. Petro.

Hinc Catholicum semper habitum, quod à Papa decretum, Justinianus Imperator in Epistola ad Hormisdam Papam. *Hoc, ait, credimus esse Catholicum, quod vestro Religioso responso nobis fuerit intimatum.* Quod qui non credit, meritò, ut hæreticus aut schismaticus, damnandus, & execrandus est juxta illud Lucæ XI *Qui non colligit mecum, dispergit.* Unum instar omnium S. Hieronymi testimonium est, de quo Augustinus in Epistola ad Cyrillum; *gloriosissimus Christiana fidei Athleta, sanctæ Matris Ecclesiæ lapide angularis, nullus hominum unquam servit* Hic tantus Doctor ita scribit ad Damasum papam: *Ego Beatitudini tuæ, id est, CATHEDRÆ Petri communionem consocior super illam petram adificatam Ecclesiam, scio: qui tecum non colligit, dispergit.*

Apud Baro. an. 519.

Hier. Ep. 57. ad Damasum Papam.

Ecquis Minutellorum (compello vos viros, qui omni affectu & passione semota, secundum lumen, quod super vos signavit Altissimus, judicatis) ecquis inquam Minutellorum, ingenio, scientia, sacrarum literarum eruditione, & interpretatione, vitæ castimonia, & sanctimonia, Hieronymo (ut alios mittam) se parem, vel per umbram audeat comparare? ecquis non verissimè quondam pronuntiatum illud fatebitur; plus valet hic unus Ecclesiæ Doctor, quam centum Lutheri, ducenti Melancthones, trecenti Bulengeri, quadringenti Petri Martyres, & quingenti Calvinii, qui omnes si in uno mortario contunderentur, non exprimeretur uva unica veræ Theologiæ. Er hi vel excucullati Monachi vel homines Veneri, & abdomini nati, imbelles ac inertes hanc Cathedram, linguæ telis imperere, calumniis, ac blasphemis proscindere non verentur.

Ramund de ortu hæreseos, l. 2. Pontan. in artibus bellar. p. 2 Sales. c. 39.

Unum ex his adduxisse sufficiat. Sub annum Christi 1600. certis auctoribus compertum est, fuisse in Hollandia virum ad eò pinguem; ut mortuo viginti sex

D. Oultreman. Amor increatus p. 207.

Baron. an. 909. n. 111.

Bozius de signis Eccl. 3.

S. August. contra hæretas Petri lian. l. 2. c. 19.

S. Cyprian. 2. Ep. 3.

homines vix effereudo pares essent. Cathedram Romanam Petri, hic ut cariosam aspernabatur, jactabatque ille olim, velle se Petri naviculâ, hujus vitæ pelagus trajicere, quod vetus esset, & impar tanto oneri, novam ea propter se velle. Triduo ab hoc joco mortuus, & cymba Charontis veteri ac sutili ad Stryga tranavit. Non minus Turcorum ac Saracenorum in hanc Cathedralam odium est, quam omnibus viribus evertere frustra conati sunt, cujus stabilitatem magna sancti Bernardi confirmat auctoritas, [quem Calvinus pium Scriptorem nuncupat] Hic Dignum, ait, *arbitror indere, arci damna fidei, ubi non potest fides sentire defectum. Cui enim alteri SEDI dictum est aliquando: Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: Ubi non agit de Sede, seu Cathedra Alexandrina, Antiochena, Hierosolymitana, sed de Romana: scribit enim ad Innocentium II. Pontificem Romanum, Anno Christi 1016. Saraceni Ecclesiæ litora innumeris copiis invadentes, orbi Christiano excidium meditabantur dum Benedictus VIII. Deo auspice, eos ad internectionem delevit, ipsorum Rege fuga elapso, Reginâ vero captâ, & capite truncata Rex autem morte conjugis, & sociorum admodum turbatus, summo Pontifici saccum castaneis plenum misit, tot se in proximam ætatem milites esse ducturum, & Sedem Petri everfurum dictitans; Pontifex vero saccum granis milei plenum, eidem remisit: tot illum loricatedos in Italia reperiturum affirmans. Enim vero nil mortalium vires ei pertimescenda, quam ne inferorum portæ valeant subtrere. Præclare Augustinus: *Numerate sacerdotes, vel ab ista Petri SEDE, & in illo ordine Patrum, quis, cui successerit, videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt superba inferorum portæ.* Nobiles familiæ, quæ antiquam stemmatis jactant originem, probant eam successionem unius generationis ex altera, quemadmodum Dux Archoranus prope Lovanium in Cælestinorum templo, profapiam suam ab Adamo derivat. Sic dici quodammodo potest; Petro Lino Lino Cletum, Cleto Clementem, huic Anacletam successisse, & successionem hanc, usque ad supremam orbis diem, spiritu prophetico, obsecuris symbolis, de factio lucu-*

lenter comprobatis, jam inde à quingentis sæculis posteris consignavit S. Malachias Archiepiscopus Ardinacensis, qui obiit Anno Christi 1148 die 2. Novembr.

Ex castro Tyberis CÆLESTINUS II. origine Tiphernas.
Inimicus expulsus, LUCIUS II. familia Caccianemica.
Ex magnitudine montis. EUGENIUS III. ex oppido Montis magni.
Abbas suburbanus. ANASTASIUS IV. ex Abbate S. Rufi, familia suburna.
De rure albo. ADRIANUS IV. rurali familia ex oppido S. Albani.
Ex tetro carcere. VICTOR IV. Cardin. S. Nicolai in Carcere Tulliano.
Via Transiberina. CALLISTUS III. Card. S. M. trans Tiberim.
De Pannonia Tuscia PASCALIS III. Ungarus, Card. Tusculanus.
Ex Anjere custode. ALEXANDER III. familia Paparona
Lux in ostio. LUCIUS III. Card. Ostiensis.
Sus in cribro. URBANUS III. Cribellus, cujus insignia Sus.
Ensis Laurentii GREGORIUS VIII. cujus insignia enses, Cardinalis S. Laurentii.
De Schola exiet. CLEMENS III. Rom. domo scholari.
De rure Bovensis: CÆLESTINUS III. familia Bovenfi.
Comes signatus. INNOCENTIUS III. Comes Signiæ.
Canonicus de latere. HONORIUS III. Canonicus Laterani.
Avis Ostiensis. GREGORIUS IX. insignia Aquila, Cardinalis Ostiensis.
Leo Sabinus. CÆLESTINUS IV. cujus insignia Leo, Cardinalis Sabinus.
Comes Laurentius. INNOCENTIUS IV. Comes Fliscus, Cardin. S. Laurentii.
Signum Ostiense. ALEXANDER IV. Comes Signiæ, Cardinalis Ostiensis.
Hierusalem Campania URBANUS IV. Campanus Patriarcha Hierosolymitanus.
Draco depressus. CLEMENS IV. cujus insignia Aquila, Draconem unguibus premens.
Anguinis Vir. GREGORIUS X. Viccomes: insignia anguis.

D. Arnol.
 Wion. Ord.
 S. Benedicti
 lignum v.
 p. 307. Ga.
 briel. Bus.
 linn. hist.
 univ. v.

Calv. l. 4.
 Instit. c. 7.
 §. 18. S. Bern.
 Epist. 190.

Baron. a.
 1016.

Aug. in ps.
 contra par-
 tem Donati

Concio-

- Concionator Gallus*: INNOCENTIUS V. Gallus Ord. Prædicatorum.
- Bonus Comes*: ADRIANUS V. Otobonus Comes Fliscus.
- Piscator Tuscius*: JOANN. XXI. Petrus Cardin. Tusculanus.
- Rosa composita*: NICOLAUS III. dictus compositus, familia Ursina, cujus insignia, Rosa.
- Ex telonio liliacei Martini*: MARTINUS IV. cujus insignia lilia, thesaurarius S. Martini Thronensis.
- Ex Rosa Leonina*: HONORIUS IV. Sabellus, cujus insignia Rosa, a leonibus gestata.
- Picus inter ejcas*: NICOLAUS V. Picenus, patria Efulanus.
- Ex Eremitibus*: CALESTINUS V. ex Eremita, Pontifex.
- Ex undarum benedictione*: BONIFACIUS VIII. Benedictus Cajetanus, cujus insignia, Vnde.
- Concionator Patercus*: BENEDICTUS XI. Nicolaus, Ord. Prædicatorum.
- De fossis Aquitanicus*: CLEMENS V. Aquitanus, cujus insignia, toflæ.
- De futuro Osseo*: JOANN. XXII. familia Ossa, futoris filius.
- Corvus schismaticus*: NICOLAUS V. Garbarius, Antipapa.
- Frigidus Abbas*: BENEDICTUS XII. Abbas fontis frigidi.
- De Rosa Atrebatensi*: CLEMENS VI. Atrebas, insignia Rosa.
- De montibus Pammachii*: INNOCENTIUS VI. Cardin. tituli Pammachii, cujus insignia, sex montes.
- Gallus Vice Comes*: URBANUS V. Gallus, ad Vice Comites Mediolanenses Nuncius, &c.
- Novus de Virgine forti*: GREGORIUS XI. Belfortis cogn. Cardin. tit. S. Mariæ Novæ.
- De Cruce Apostolica*: CLEMENS VII. de luna Cardin. SS. XII. Apostol. cujus insignia Crux.
- Luna Cosmedina*: BENEDICTUS XIII. de luna Cardin. B. M. V. de Cosmedin.
- Schisma Barchimonium*: CLEMENS VIII. Antipapa, Canonicus Barchimonensis.
- De inferno pragnanti*: URBANUS VI. Pregnantus, natus in loco, qui infernus dicitur.
- Cubus de mixtione*: BONIFACIUS IX. Thomacellus, cujus insignia Cubi.
- De meliori sydere*: INNOCENTIUS VII. dictus Cosmatus de Melioratis, cujus insignia sydus.
- Nauta de ponte nigro*: GREGORIUS XII. Venetus, Præses Ecclesiæ Nigropontanæ.
- Flagellum solis*: ALEXANDER V. Archiepiscop. Mediolani S. Ambrosii, illius insignia sol, qui, ut in nummis antiquis videre est, cum flagello.
- Cervus Sirena*: JOANN. XXIII. Card. S. Eustachii, cum cervo, Bononiæ Legatus, Neapolitanus.
- Corona veli aurei*: MARTINUS V. Columna, cujus insignia, Columna cum corona. Card. S. Georg. ad velum aureum.
- Lupa Cælestina*: EUGENIUS IV. Canonicus Cælestinus, Episcopus Senensis.
- Amator Crucis*: FELIX V. Dux Sabaud. Amadeus, cujus insignia, Crux.
- De modicitate luna*: NICOLAUS V. Ludensis humili genere.
- Bos pascens*: CALLISTUS III. insignia, Bos pascens.
- De capra & Albergo*: PIUS II. Secretarius Cardinalium, Captanici, & Alberguti.
- De Cervo, & Leone*: PAULUS II. Præses Eccles. Cervienfis, Cardinalis S. Marci, qui Leo dicitur.
- Piscator Minorita*: SIXTUS IV. Piscatoris filius, Minorita.
- Præcurzor Sicilia*: INNOCENTIUS VIII. Joan. Baptista, Aulicus Regis Siciliae.
- Bos Albanus in portu*: ALEXANDER VI. cujus insignia Bos, Cardin. Albanus & portuensis.
- De parvo homine*: PIUS III. Picolhomineus.
- Fructus Jovis in vabit*: JULIUS II. insignia Quercus, arbor Jovis.
- De craticula Politiana*: LEO X. Laurentii Medices filius, Politiani discipulus.
- Leo Florentinus*: ADRIANUS VI. Florentii filius, insignia Leo.
- Flos pilei agræ*: CLEMENS VII. Medices Florentinus, cujus insignia, boli, & lilia.
- Hyacinthus Medicorum*: PAULUS III. Farnefcus

sius; infigne, lilia cærulea, Cardin. SS. Cosmæ & Dam. Medicorum.

De coronâ montana. JULIUS III. antea dictus Joan Maria de monte.

Fruentum floccidum. MARCELLUS II. cujus insignia Fruentum floccidum, brevi Pontificatu.

De fide Petri. PAULUS IV. antea Petrus Carafa.

Æsculapii pharmacum. PIUS IV. Joan. Angelus Medices.

Angelus nemorosus: PIUS V. Ord. Præd. Michaël, ex oppido Bolchi.

Medium corpus pilarum: GREGORIUS XIII. cujus infigne, medius draco, gestans Cardinalis pila Pii IV. à quo creatus est Cardinalis.

Axis in medietate signi: SIXTUS V. qui axem in medio Leonis pro insigni habet.

De rore caelesti: URBANUS VII. Archiepiscopus Rossanensis in Calabria, ubi manna legitur.

Ex antiquitate urbis: GREGORIUS XIV. utroque parente antiquissimæ familiæ, ipse Antiquitatum Urbis restaurator.

Piâ Civitas in bello: INNOCENTIUS IX. Nemo hucusque explicavit.

Crux Romulea: CLEMENS VIII. cujus infigne trabs argentea, tribus segmentis interstincta, ad modum Crucis Pontificis Rom.

Vndosus vir: LEO XI. Paralyti obnoxius:

Gens perversa: PAULUS V. Nemo explicavit.

In tribulatione pacis: GREGORIUS XV. sub quo Imperium maximè turbatum, nunquam hucusque respiravit.

Lilium & Rosa: URBANUS VIII. Florentinus, cui Urbi lilium pro insigni, ipsi rosis amicissimæ apicula. Cæterum respici ab Octavo videtur Urbanus IV. cujus insignia lilium & rosa.

Incunditas Crucis: INNOCENTIUS X. cujus insignia columba, suavem pacis Olivam gestans, electus festo S. Crucis.

Montium custos: ALEXANDER VII. cujus insignia montes quibus sidus cæleste, velut oculus vigil, & custos supereminet; juxta illud: *Stella dederunt lumen in custodiis suis* Baruch. 3.

Sequuntur Prophetica ejusdem S. Malachia sequunturorum Pontificum symbola.

1. SYDUS Olorum.
2. De Flumine magno.
3. Bellua insatiabilis,
4. Pœnitentia gloriosa.
5. Rastrum in porta.
6. Flores circumdati.
7. De bona Religione.
8. Miles in bello.
9. Columna excelsa.
10. Animal rurale. — *Bened. XIV.*
11. Rosa Umbria.
12. Ursus velox.
13. Peregrinus Apostolicus.
14. Aquila rapax.
15. Canis & Coluber.
16. Vir religiosus.
17. De balneis Erruræ.
18. Crux de Cruce.
19. Lumen in cœlo.
20. Ignis ardens.
21. Religio depopulata.
22. Fides intrepida.
23. Pastor Angelicus.
24. Pastor & Nauta.
25. Flos florum.
26. De Medietate Lunæ.
27. De labore Solis.
28. Gloria Olivæ.

In persecutione extrema S. R. Ecclesia se debet.

Petrus II. Romanus, qui pascet Oves in multis tribulationibus; quibus tranclactis Civitas septicollis diruetur, & Judex tremendus judicabit populum suum.

Hucusque.

Meritissimus de S. R. E. Archiepiscopus & Primas Hiberniæ S. Malachias, Monachorum gloria, Mellisui Doctoris Bernardi amicissimus.

Atque hæc continua in Cathedram Petri Pontificum successio, Ecclesiæ antiquitatem, unitatem, veritatem, soliditatem maximè comprobatur, atque confirmat

Extractii
Catholic.
Amsterii,
g. 22. pag.
204.

Jilum

Tertull.
lib. de pra-
scrip.

Florem.
Ramund.
le orcu
rare jeos.
18. cap. 15.

mat; quam omni nisu heterodoxi infirmitate conantur. Perappositè non ita pridem, fœmina hæretica in Zeelandiâ *Ter Goes* siliaducens, nendo dicebat vicinæ fœminæ Catholicæ sibi assidentis: non eredo hunc modernum Pontificem esse successorem Petri; Respondit altera, bene: sed si ego non credam ultimum filium quod in glomere tuo est, connexum esse primo, qua ratione id mihi persuadebis? cui heterodoxa: evolve totum glomerem, & deprehendes successivè à primo ad ultimum, omnia ab invicem dependere. Tum Catholica, & tu vicissim seriem revolve Pontificum, & invenies post Petrum, Linum &c. ad hunc usque, sibi omnes in Cathedra Petri successisse, ut apud Baron. Rotveydū aliosque videre est. Labet hic cum Tertulliano, Reformatores novos compellare, qui sic hæreticos sui temporis alloquitur: *Edant, inquit, origine Ecclesiarum suarum, evolvant ordinem Episcoporum suorum, ita per successiones ab initio decurrentem, ut primus ille Episcopus aliquem ex Apostolicis viris, qui tamen cum Apostolicis perseveravit, habuerit auctoritatem & necessitatem.* Quæ unica probatio, ad tuendam veterem nostram possessionem sufficiens est; ut & defectus illæ continuæ successions, quæ novella Ecclesia apud se reperiri, negare non potest, satis declarat, novam illam esse doctrinam, ac proinde falsam.

Beza antecessorem Calvinum, hic locum nobis Farrellum monstrabit. En tibi totam seriem. Sed ô miseram successiorem, quæ ad tertium gradum non pertingit! At quemadmodum Deus ipso Diabolo patre mendacii, quandoque utitur, ita eorum ministris ad extorquendam veritatem. Cui rei notabilem Florimundus adfert historiam. Homo quidam Druetus nomine, honesta familia apud Mediomatrices ortus, hærescos abreptus, & in Germaniam missus, quod ille officium aliquamdiu in Helvetiâ exercuit. Hominis hujus operam cum Sillerius vir tam litteris quam multarum rerum experientia ac prudentia instructissimus, commodam sibi, atque utilem existimaret, Genevam eum misit, quo ille profectus, Bezam apud quem di-

verterat, pro more suo ad populū, calumnias jacentem, diligenter audiebat. Quodam die, dum Beza textum ex capite Act. Apost. 11. de S. Stephano explicaret, & Catholicæ Ecclesiæ lati fundia cum parvi sui gregis an justa cohorte compararet: tandem ad Apostolorum successionem delapsus, inquit, quod si Adversarii rogent, ubi sit apud nos illa successio. *Et S. Petri* SEDES? mittimus omni ad hanc questionem; cum negare non possimus, personalem hanc successionem velut de manu in manum traditam, penes Papistas esse. Paulò post, ad Bezam revertitur, Minister ille, ut & alii pensionarii, ecquid novi haberet, rogatus? Mirabile quid, inquit ille. Tum Beza quidnam, aut à quo? tum ille, certe à te ipso Domine: dixisti enim Apostolicam successionem penes Papistas esse, inde à S. Petro, ad hæc usque tempora continuare ordine. Quod fura est, ergo nos sumus schismatici & leditiosi: nam *seditio*, id est, à *se* ditio. Ubi Beza: habent illi, inquit successionem personalem, nos verò doctrinam. Quomodo verò agebat Minister, personalis successio à doctrina separari possit? Ubi ergò illa capita sunt, in quibus doctrina illa residet? quinam illi erunt Pastores, ad ovile legitime vocati? tandem abrupto sermone, ne circumstantes offenderentur, probus ille vir ad Sillerium reversus, animi sui serupulum ei exposuit, Lutetiamque primum ad pontificis Legatum Cardinalem Florentinum, ac demum anno 1600. Romanum profectus, à S. D. N. Clemente VIII. Pontifice, cum septuaginta sex aliis, ad Catholicæ Ecclesiæ Communionem receptus fuit. Qui mihi ipse (inquit Auctor) Conversionis suæ, cujus prima fundamenta Beza jecerat, historiam narravit. Ex quibus omnibus certissimum eruitur illud mysterium, quod aureo suo sermone observavit Chrylogos serm. 74. quod Angelus in Resurrectione Domini ledit super petram seu lapidem monumenti, cuius causam hanc assignat: *Ut fides Doctor, ut Resurrectionis Magister sedebat super petram: ut SOLIDITAS SEDIS, daret credentibus firmitatem* Denique ne hic longior sim, vel ipsi materiali Cathedra Petri, virtus inhæsit, de qua Baron. S. R. E. Card. ipsa prima Pontif.

Chrysol.
serm. 74.

Extracitū
Catholic.
Amsterii,
q. 22. pag.
204.

Johann

Tertull.
lib. de pra-
script.

Florum.
Ramund.
de ortu
hæreseos.
lib. cap. 15.

Baron.
ann. Chr.
46. n. xi.

Pontificum sedes Petri, Cathedra, inquam, ligna, dignum plane tantæ rei, eximiumque monumentum, quamplurimis semper miraculis illustrata, à majoribus asseruata, in eisdem Petri Basilicâ Vaticanâ recondita, hæcenus custoditur, & certis diebus populo visenda exponitur. Quare qui eam dente Theonino, vel mortu Leolino profcindunt, videant cur Virga Moysis, gladius Goliath, Semicinctia Pauli, ut sacræ paginæ docent, asseruata, & summâ in veneratione fuerint.

Jam itaque Cathedram hodierna die nequidquam frendentibus hæreticis, per totum orbem Roma celebrat, & veneratur, & exaltat Ecclesia: de Redemptore dixit olim Archangelus, Lucæ 1. *Dabit illi Dominus SEDEM DAVID Patris ejus.* Quam sedem, eandemque auctoritatem & primam suâ potestatem in Petrum transtulit. At quam Magnus Gregorius alludens & Psalmistæ verba usurpans ait: *ideo merito exaltent eum in Ecclesia plebis, & in CATHEDRA seniorum laudent eum.*

S. Greg.
ad Maur.

Pepinus
serm in
Festo Ca-
thedra S.
Petri Le-
genda au-
rea.

Concludo, quod ad Cathedræ hujus exaltationem miraculè facit, stupendo prodigio: disertissimus Ecclesiastes Parisiensis & Theologus eximius, Guilielmus Pepinus, refert: eum S. Petrus Antiochiæ moraretur, & fidei rudimenta tradere cepisset, Theophilus Urbis Præfectus, coniecit Petrum in vincula, ut illic inediâ conficeretur: dum fama de caelestibus à Petro prodigiis, ubique gentium perpetratis, ad aures Theophili pervenit: qui & sibi signum fieri, & quidem maximè luculentum à Petro postulavit: videlicet ut filium jam annos quatuordecim conspultum, in vitam revocaret: quem cum Petrus, fatis ad Deum precibus, à mortuis suscitasset, tanto tamque stupendo miraculo orthodoxam ipsè Theophilus, cum omni populo, fidem amplexus est, ædes suas in sacram Basilicam commutavit: in cujus medio Excellam Cathedram, qua S. Petrum, vnum admirabilem: omnibus spectabilem redderet, & velut in cælos exaltaret, consecdere fecit.

Hæc tandem Cathedrâ veritatis, sanctitatis, unitatis firmatâ, alias Cathedras pestilentia, falsitatis, luxuriæ, iracundiæ,

superbiæ lustremus, ac mortalia inde documenta eruamus.

§. II.

Quinam sedeant in CATHEDRA PESTILENTIÆ? Psalm. 1.

Cælestis Aquila Joannes, bestia sedem, non usitatâ pennâ describens, inter cetera ait: *Et quintus Angelus iratus effudit Phialam suam super SEDEM Bestia. & factum est Regnum eius tenebrososum: atque altæ bestia furore rapida: manducaverunt Deum cali.* Ubi indubitatum est, hæc terrâ & abominandâ bestia illius tarrææ sede execrandam hæreseos Cathedram de signari. Hugo Cardinalis illud Apocalypseos: *effudit phialam suam super SEDEM bestia* accuratè expendens: *id est, inquit, super gentes consentientes Antichristo in quibus tamquam in SEDE conquiescit* Quinam verò illi sunt, in quibus conquiescet, expressius Hieronymus epist. 1. ad Damasum Papam: *Si quis in arca non fuerit, peribit, regnante diluvio: quicumque tecum (ô Dama se) non colligit, spargit, hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.*

Psaltes Regius beatum deprædicat, qui in CATHEDRA pestilentia non sedit, quam ut varia scelerum monstra occupare, sacri Interpretes asseverent, Augustinus tamen sic loquitur: *quamquam accommodatius accipiatur CATHEDRA PESTILENTIÆ, perniciose doctrina, cuius sermo ut cancer serpit.* In eundem sensum, ac sententiam accepit B. Chrysológus, Ravennatum Antistes: *in CATHEDRA PESTILENTIÆ sedit, qui sub specie fidei, scindit, rumpit, destrahit unitatē.* Hæc Cathedra falsitatis, impietatis, iniquitatis, ex qua errores suos, insana & impia dogmata sua deblaterant. Unde idem vates Regius scelestam hanc Cathedram, aliter etiam describit, nominatque sedem iniquitatis, & abominationis, Psalm. 93, *nunquid adhæret tibi SEDES INIQUITATIS?* Hujus imago, & figura extitit, Sedes Pharaonis: scriptum quippe in Exodo, filium ejus in eodem throno confidentem ab Angelo exterminatore, qui universo per Ægyptum primogenitos, una nocte inter-

Exod. 12.

1. Hæret.
Apo. 16.

Curt. 1. 8.
cap. 9.

Hug. Ca.
in Apo.
cap. 16.

Apo. 2.

Psalm. 1.

August.
psal. 1.

Superb.
August.
psal. 1.

Exod. 12.

interfecit, percussum interiisse; textum & contextum audite: factum est autem in noctis medio, percussit Dominus omne primogenitum in terra Ægypti, à primogenito Pharaonis, qui in SOLIO ejus sedebat. Atq; ut illi sedes immanis tyranni, parentis sui, fatalis exitit, ita & heterodoxi omnes qui sedem bestia, & Cathedram hanc pestilentia occupant, eam sibi cum Apostatis Angelis, qui à cœlestibus sedibus ad terreas æterno igne candentes Cathedras deturbati sunt, profus exitialem experientur.

Apud Persas fatale est, Regis sui, hominis barbari Cathedram occupasse, & quisquis huic insidere ausus, capite supplicium luit. Hinc factum est, ut refert Curtius, cum Alexander igni assideret, ut rigida hyeme se calefaceret, forte gregarius miles, frigore prope enectus, qui que nec animi, nec seipsum sustentabat, inducitur. Eo viso Rex è Sellâ suâ assurrexit, torpentemque militem, & mentis impotem, demptis armis, in sede sua confidere jussit; ille diu, nec ubi requiesceret, nec à quo exceptus esset, agnovit. Tandem recepto calore vitali, ut fatalem Cathedram, Regemque vidit, è vestigio terribus exilivit, atq; de capite suo actum proclamavit, Quamquam huic gratiam factam Historici referant; at iis, qui in pestifera hæreseos Cathedra, quæ SEDES est SATANÆ confederunt, omnis gratiæ, & misericordiæ expectes, ad igneam inferorum Cathedras damnandi sunt. Accidit sedem hanc, non unam esse, nec uno loco; sed maximè variam, instabilem, ac quamque sectam, suam sibi pro arbitrio deligere, ac fabricare Cathedram Synodus Dordracena commodissimam & igni aptissimam, fœnum seu stramen sibi delegerat, unde Poëta:

*Quid Synodus? nodus: fratrum chorus integer? ager
Conventus, ventus: Sesto stramen.
Amen.*

Alii, qui Cathedram pestilentia occupant, sunt superbi, inflati; & inani fastu turgidi: sic enim Augustinus in psal. 1. *Superbia idèd CATHEDRA PESTILENTIÆ rectè in Cælestis Panthei Pars 1.*

telligitur, quia non serè quisquam est, qui careat amore dominandi, & humanam non appetat gloriam. Pestilentia est enim morbus lætè pervagatus, & omnes, aut penè omnes involven; non modò plebeios, sed & nobiles, Magnates; quin & viros religiosos, Ecclesiasticos, Prælatos hoc virus invadit, quos Sapiens sapienter monet Eccl. 7. *Noli quarere ab homine ducatum, neque à Rege CATHEDRAM HONORIS.* In quæ verba Hugo Cardinalis: *Redarguit hic ambitiosos. Primo quia se ingerunt non vocati; undè dicit, noli quarere &c. Secundo quia carnaliter, & à carnalibus promoventur non intuitu Dei, sed sanguinis; undè dicit, neq; à Rege CATHEDRAM honoris.* Quo sensu Phariseos ambitione tumidos, in Evangelio Magister humilitatis perstringit, dicens: *Amant autem primos recubitus in canis; & primas CATHEDRAS in Synagogis:* Chrysostomus hoc ut cumque tolerabile ducit, ut quis in convivio primum locum ambiat; at in schola Christi, in curia Ecclesiastica ed aspirare id Doctor humilitatis, ut quem maximè indignum, execratur: *Intende, inquit, ubi in Pharisæa vana gloria dominatur; in Synagogis scilicet, in quas intrabant alios directuri. In canis hoc pati qualitercunque tolerabile erat, quamvis doctorem in administratione esse oporteat, non in Ecclesiâ solum, sed ubique.* Ac tandem concludit, quemadmodum Ecclesiasticus vetat quarere, ita Christus prohibet diligere primas Cathedras: *Si autem diligere talia est incusatio, quod malum est findere, ut his aliquis potiatur? Quod male studere eos; ut primis Cathedris potiantur, qui superbia, fastu, avaritia, luxuria infames sunt? de quibus Bern. l. 4. de Confid. c. 7. Monstruosas are gradus summus, & animus infimus. SEDES PRIMA, & vitima. Nihilominus quam multi hoc corruptissimo sæculo, ambiunt primas Cathedras Doctorum, primas Cathedras Senatorum, primas Cathedras Concionatorum? quos inter censeri posset Orator ille Granatensis, cui cum è Cathedra descendenti, vir primæ Nobilitatis manum porrigeret, respondit: *malle sibi manum porrigi, ut ascenderet ad Cathedram, nempe sublimiorem Episcopalem.* Chrysostomo suffragatur Venerabilis Beda; qui expendens illud Luc. 20. *attendite à Scribis,**

Hugo Car. in Eccl. 7.

Cit. d. Thom. in Matt. c. 23.

Chrysost. ibid.

Acastro. serm. parte hyemali pag. 68.

H qui

1. Hæret. Apoc. 26.

Curt. l. 8. cap. 9.

Hug. Car. in Apoc. cap. 16.

Apoc. 2.

Psalm. 1.

August. in psal. 1.

Superb. August. in psal. 1.

Ven. Beda
Thom. in
Luc. c. 20.

Velasques
in epist. ad
Philipp.

S. Thom. in
Matth. cap.
23. Bonav.
in visa.

Nulla
quies in
Cathedra
pestill.

qui amant PRIMAS CATHEDRAS, recte observat in curia Ecclesiastica & saeculari, debere esse Primates, Praelatos, Principes, ac Reges à Deo constitutos, sed non indebitè per aureos gradus debere sibi viam ad eas Cathedras honoris sternere: *Non primos, inquit, sedere vel discumbere vetat eos, quibus hoc officii ordine competit? sed eos, qui hoc indebitè amant, docet esse cavendos: animum, vel gradum redarguens.* Quod Christi monitum, piissimum ac prudentissimum Hispaniae Rex Philippus II. Sanctum ac inviolatum servavit: delegerat hic in Episcopum, virum Religiosum, jamque literas Regio sigillo munitas ad illum deferri curarat, cum nuntiatur in aula adesse, ac in atrio praetolari; quod ut rescivit, illic literas conscidit, dicens: Monachum aulam frequentantem, sacris infulis indignum esse; Ad quas illi assumendi, qui sibi imperate, ac proprio honori; & existimationi praedominari norunt; ejusmodi in Principes Ecclesiae allumendos B. Laurentius Justinianus dicitur abbat, qui de S. Matthiae agens: *Primum, inquit, ad optus est gentium, quia prius sibi met ipsi didicit principari, sic namque ad veri honoris conscenditur Cathedram, ut ante quis sibi, deinde dominetur & ceteris.* Haec ad veros honores, ad solidam gloriae Cathedram via est, cujus ambitione, vos omnes duci; & sanctè inflammari percuperem: ut nempe per bona opera & heroicas virtutes, sedes illas beatorum, quam maxime honorificas occupate possitis, ad quod Doctor Angelicus quemque nostrum hortatur dicens: *Christi autem Discipulus diligit cum Apostolis sedentibus, super duodecim Thronos, PRIMAS CATHEDRAS, actibus bonis dignum se praeberere festinans CATHEDRIS HIS.* Talem se Christi discipulum praestitit Seraphicus Franciscus, qui cum se ultimum mortalium, atque inter sceleratos Principem dicitaret, inter Seraphicos in Caelo sociatus est & in supremam Cathedram, unde Lucifer superbia deturbatus humilitate confedit. Franciscus ex humili Cathedra Crucis, cui affixus erat, ad illam sublimem evectus est. Hic Cathedrae honores, dignitates, opulentiae, Cruces sunt, sed nullam suis possessoribus quietem praebent. Ut scite Hugo Cardi.

mus dicit, quemcumque osculatus fuero, dignitatem, vel divitiarum osculo, ipse est, tenete in Prov. eum, O vos divitia & dignitatis: & crucifigite. Quin potius studeamus nos humilitate, mansuetudine, vitae sanctimonia, bonisque operibus, nos illis sedibus dignos efficere, in quibus solis vera & unica requies quaerenda, & invenienda est. Diabolus quidem Cathedras honoris substernit mollibus plumis, ut locus quieti aptus esse videatur, sed decipit, nam huic CATHEDRAE PESTILENTIAE, ut ait Bernardus opponitur pulvinar, ut suaviter sedeat. Pulvinar sit de levibus pennis avium, significans vanam gloriam, & favorem popularem, quibus homines delictati extolluntur. Quomodo verò Ambitiosi in hac Cathedra, nonnulla ratione quiescant, praclare è Clara Valle sua, alibi docuit, exclamans: *O infinita semper ambitio, & insatiabilis avaritia! cum primum honoris gradum meruerint in Ecclesia, verbi gratia, cum factus fuerint in quacunque Ecclesia Decanus, Praepositus, Archidiaconus non ideo corda QUIESCUNT, duplici semper astuant desiderio: quo utique magis ac magis & dilatentur in plura, & ad celsiora subleventur.*

Cum tu ad subbellia Magistratus evectus, non ideo corda quiescunt. Cum tu in curiam Senatoriam adlectus, non ideo corda quiescunt. Cum tu summus Praetor, Praefes, Praesul effectus, non ideo corda quiescunt. Miseram prorsus istiusmodi hominum conditionem, miseratur Augustinus, qui omni vita per summos labores, dolores, pericula, vulnera & mortem, paucos dies quietis quaerunt: *Veterani homines, inquit, qui in militia laborant, & versantur inter vulnera, tot annos incipiunt militare à juventute, exeunt senes, ut habeant paucos dies QUIETOS senectutis suae, quando eos jam ipsa aetas incipit gravare. Quos bella non gravant? quam dura tolerant? qua itinera? qua frigora? quos soles? quas necessitates? qua vulnera? qua pericula? & non attendunt patientes haec omnia, nisi PAUCOS DIES QUIETIS, ad quos utrum pervenient, nesciunt. Nec ex millibus unus, perventurus est. Experientia & ipse propria edoctus, palam fatetur, in rebus omnibus creatis se requiem frustra quaesivisse: Fecisti nos ad te, & INQUIETUM est cor nostrum, donec*

RE

Hugo Card.
in Prov.
cap. 26.

Aug. ix.
Confess.
cap. 1.

Bernardus
35. ex
vis.

In Vita
17. nov.
Cornel. in
Ecc. pag.
273.

Bernardus
ad Henr.
cum Sen.
nem Ep.

Aug. in
38. Con.

8. Avai

Chrysol.
serm. 28.

Embr. l.
3. in Luc.

REQUIESCAT *in te*. Hujus sententiæ testis & arbiter, Miles ille apud Plutarchum qui cum per omnes militiæ gradus, ad Imperatoris solum conscendisset, nec in eo etiam conquiesceret, illud veritati testimonium dedit: *Omnes omnium dignitatum gradus percurri, & in nullo QUIETEM inveni.*

Quare si nos veram quietem sectemur; non nisi in sede humilitatis, eam capere poterimus; quæ nos hic humiles & abjectos, ad Cathedram gloriæ in cælis sublimabit. Ad rem facit quod de S. Gregorio, Antistite Turonensi, sacri annales referunt. Hic ut corporis mole omnino pusillus erat, ita multo minor animi modestia, in oculis suis apparebat, deque se demissimè sentiebat. Evenit autem cum Romam excurrisset, & limina Apostolorum summa veneratione visitaret, eum à S. Gregorio Magno, tum Pontifice Romano, introductum in Basilicam S. Petri, ac Pontificem arcanam Dei dispositionem admiratum fuisse, quod in hominem adeo parvum brevisque staturæ, tanta cælicus dona derivasset; quas Cogitationes Pontificis, cum ille divinitus cognovisset, placido, vultu suam sanctitatem respiciens, illud psalmi usurpavit: *Domini, inquit, fecit nos; & non ipsi nos.*

Quò cum internæ suæ cogitationi Sanctissimus Pontifex respondere advertisset, magis eum venerati cœpit, tantoque in honore habuit, ut aurea eum Cathedra donaret, quæ etiamnum à Turonensibus religiosè asservatur. Sed nunc ad alios festinemus.

In Cathedra pestilentiæ sedent avari, quos inter Matthæus, cujus sedere, erat iniquitatis pondere ad ipsos inferos subsidere; Audi Chrysol. *Mattheum publicanum divitiam in fornace avaritiæ sic publicabant. sacculorum ponderibus sic premebant, ut levare ad innocentiam, ad justitiam surgere, ad virtutem progredi non valeret; unde & SEDERE eum, erat jã SUBSIDERE, non sedere.* Ne quis tamen tanto rerum terrenarum pondere oppressus, assurgere se posse diffidat, noverit Matthæum cum federet, & subsideret, à Christo vocatum illicò assurrexisse, qui ut Ambrosius loquitur: *Vile illud SEDILE destituens, toto post Dominum vestigio mentis in-*

cessit. Surgite & vos Eucliones, viri divitiarum, Amatores mammonæ iniquitatis, atque attendite quam feliciter, fortunatèque Publicanus, Cathedram pestilentiæ, in Cathedram Ecclesiæ commutavit: Quis audiens, inquit Cardinalis Damianus, Publicanum à Domino non modo in clientelam discipulatus electum, sed & Senatus in super Apostolici conscendisse fastigium, non proinus animetur ad consequendam suorum veniam peccatorum; de telonio quippe cumulanda pecunia; in CATHEDRAM transfertur Ecclesiæ: & qui prius exigendi vectigalis fungebatur officio, constitutus est fidei, divitiarumque cælestium ministrare thesauros.

Denique ne longior sim, in Cathedra pestilentiæ sedent homines iracundi, vindictam & sanguinem spirantes, nec nisi eo haulto quiescere se posse affirmantes, *quorum interiora absque ulla REQUIE, QUOS profecto vindex Deus, ferrea ac candenti Cathedra apud Inferos sedere, æternumque sedere faciet: cujus ut vel levem umbram cernere possitis, audite paucis, quæ Antverpiæ, in urbe orbis celeberrime, tragœdiæ excitata sit.*

Simon Turcus Lucensis, à Joanne Baptistâ Theodato, populari suo vulnus in facie acceperat: simulata reconciliatione, vindictam meditans, Cathedram confici jussit, quæ sessorem arctissimè constringeret: invitatus in viridarium Theodatus, & sellæ affixus, multis vulneribus à Simone confossus est: tandem deprehenso facinore, miro casu, Simon in foro Antverpiensi publicè in eadem Cathedra totidem vulneribus confectus est, sub annum 1555. Ex quibus hæcenus dictis, cum Regio Psalte exclamo: *Beatus vir*, qui cum superbis, avaris, luxuriosis, iracundis, in CATHEDRA pestilentia non sederet, sed in Cathedra Crucis felicissimè requievit.

(*)

B. Pet.
Damian.
serm. 50.

4. Iracundi.

Iob. 30.

Cardan. l.
11. variar.
rerum. c. 1.
Beyerslin.
theat. tit.
astutia.

Aug. l. 1.
Confess.
cap. 1.

Bern. ser.
35. ex
via.

In Vita
17. nov.
Cornel. in
Ecl. pag.
273.

Bern. ser.
ad Hæc
cum Sev
nem El.

Aug. in
38. Com.
9. Avari

Chrysol.
serm. 28.

Ambros. l.
5. in Luc.

§. 3.

*CruX, Cathedra Christi, in qua sola
quies.*

REgiam Davidis Cathedram, veram
CruXis formam aut figuram exhi-
buisse, sacra paginae satis aperte indi-
care videntur. 2. Reg. 23. *David sedens in
CATHEDRA sapientissimus Princeps inter
tres, ipse est tenerimus ligni vermiculus, qui
octingentos interfecit impetu uno.* Quibus
verbis Spiritus Sanctus, sub persona Davidis
iunure pergit, xerum Davidem, manu for-
tem, Christum Dominum extitisse, qui
propter nimiam charitatem suam factus
homo, & Rex Israel, super CruXis Cathedram
voluntarie sedere voluit, & pro suo
profundissima atque immensa humilitatis
excessu, se ipsum vermiculum, per ipsum
Davidis os nominavit: *Ego sum vermis,
& non homo.* Qui quidem vermiculus im-
petu uno octingentos, imò Dæmonum u-
niversitatem delevit; quod autem CruX
Cathedra sit, Doctorum Principes Augu-
stinus & Thomas tradiderunt, ac ille qui-
dem in cap. 12. ad Hebr. *in Cruce invenitur
doctrina & exemplum omnis virtutis; CruX
non solum patibulum fuit patientis, sed &
Cathedra docentis.* Augustinus vero lib. de
agone Christiano: *Lignum CruXis, in quo fixa
erant membra patientis, etiam Cathedra
fuit Magistri docentis.* Ex hac Christus cœ-
lesti doctrina instruxit Latronem, ut alibi
ait: *CruX illa, schola erat, ibi docuit Magister
Latronem. Lignum pendens, Cathedra fa-
ctum est docentis.*

Ex hoc potentius, quam è pulpito De-
mosthenes, aut Cicero è rostris, aliusve
disertissimus Orator ulla unquam è Ca-
thedra, in subiectos mortales peroravit.
*Tot ora, ut inquit Bernardus, quot habet vul-
nera, mansuetudinem, humilitatem, pa-
tientiam, amorem ejus disertissime lo-*

quantur. Ectū ō homo! si tuos monere,
adhortari, atque ad eos potenter concio-
nari volueris, nunquam id efficacius, quàm
è Cathedra CruXis cum Andrea (qui de Cru-
ce, tanquam de Spirituali Cathedra prædi-
cabat) è Cathedra ignominia, è Cathedra
patientia, è Cathedra CruXis præstiteris. Si
quis de gradu dejectus, falso insimulatus,
innocenter oppressus, aliis eodem secum
nimbo involutis, monita salutis dederit,
efficacissimè ex hujus CruXis Cathedra con-
cionatur; si quis per plures menses, imò an-
nos variis morbis, ac molestiis divexatus
fuerit, circumstantibus aut aliis, leviori
quandoque malo oppressis, patientia Christi-
anae doctrinam tradiderit, fortissimè è
lecti Cathedra perorabit.

Etenim ut sanè, & sanctè sacrarum literarum
Professor Regius? Afflictio seu CruX
omnis, est CATHEDRA Spiritus Sancti, res sa-
cra, & velut ara, & Thronus Dei, qua in Ca-
thedra sola & vera quies reperitur. Pictor
olim insignis artifice manu, docto que pen-
cillo, in tabula expressit Cupidinem potum,
& ebrium, & quasi sui oblitum, in ea sua-
vissimè dormientem. Fuit illud vivum
amoris, & quidem crucifixi Symbolum:
Christus enim amore ebrius, (ut eum
Ambrosius, & Rupertus in Noemo tem-
ulentio describunt) adeoque suæ
Majestatis velut immemor, in lectulo Cru-
cis suavissimè obdormivit. CruX siquidem
illa post omnes, & acerbissimos dolores,
quieti & solatio fuit, juxta illud Prohetæ:
consolabitur me Lectulus meus. Ibi eum se-
dulò quaesivit Sponsa, fidelis anima: *Indica
mihi, ubi pascas, ubi Cubes in meridie.* In il-
lo nempe meridie, æstu caritatis, cubat, &
requiescit in Cruce, ut in amoris lectu-
lo. Amor sternit Cruces, in lectulum,
ad quiescendum: erit. & piis mentibus
amoris Lectulus, & fuit cumprimis S.
Laurentio, de quo Chrysologus. Serm.
135. *Craticulam supplicis, LECTUM QUI-
ETIS putabat.* Ita fuit B. Angelæ de
Fulgino, quæ inter excessus ora-
tionis, hæc ad Christum amores suos,
jacta-

Thom.
in cap. 12.
ad Hebr.
Aug. lib.
de agone
Chr. c. 11.

P. Euseb.
Nierenb.
de adora-
tione in
Spiritual.
c. 18.

Bernard. in
Cant. Serm.
46.

Iob. 7:
Cant. 1.
v. 6.

Platus de
bono status
Relig. l. 3. c.
9. in fine,

Hier. Ep. 1.
ad Paulin.
la Nuz. a
hom. 29. n. 6.

Bolland. in
vita 4. Janu-
arii.

Cant. r.

jaſtare ſolita: *Laudote dilectum, & in Cruce tua habeo LECTUM MEUM.* Hunc porro ita componebat, ut pro cervicali paupertatem, pro culcitra dolores, pro ſtragulis deſpectum haberet & conſuſionem, quo ſe cooperiret: hic enim inqueibat, ſibi dilectus meus lectulum ſtravit, in his quievit, jacuit; & expiravit: Et ego in eodem quieſcere; jacere atque emori volo. Hæc illa. Quæ & tu, ſi ſapis, dices cum Bernardo; *Dulcis mihi Lectulus Crucis tua.* Si veram requiem hic, ac dein æternam ſecteris Religioſam obſervantiam, Monasticam diſciplinam, viri Aſcetiſi, perpetuam Crucem aptè nunc pavent, eam tam Spiritus Sanctus, ſi Bernardo credimus, Lectuli, & quidem floridi vocabulo deſcripſit, cum dixit: *Lectulus noſter floridus eſt;* quia ut nullus eſt locus, in quo ſuavius homines quieſcunt, quam in lecto ita & in Religione, in Eccleſia inquit, *Lectum in quo quieſcitur, clauſtra exiſtimo eſſe; & monaſteria, in quibus quietè à curis vivitur ſæculi & ſolicitudinibus vita: Atq; is Lectus FLORIDUS demonſtratur exemplis, & inſtitutis Patrum, tanquam quibusdam floribus.*

tem: vexationes, agitationes, concuſſationes, dicerentur hominem reddere inquietum: & tamen ſi vis, ut infans in cunis altum dormiat, ſecurè quieſcat, à fletu & ejuſtulo abſtineat, cunæ agitantæ ſunt: cui rei ingenioſus Poëta ſcite ſubſcripſit:

— parit irrequieta QUIETEM.

Quod ut ſtilo ſanctiori confirmem, S. Hilarius c. 11. in Matt. *Nunquam, inquit, dulcius ſancti REQUIESCUNT, quam dum laboribus fatigantur.* Vos homines ſæculares, qui multum terris jaſti & alto, ubi tandem quietem circumſpiciſtis? Columba ex arca demiffa non invenit ubi REQUIESCERET pes ejus, Gen 7. quam arcam crucem deſignaffe, & Scripturæ, & ſanctorum Patrum convincit auctoritas, quod arca fuerit figura probroſi olim, nunc vero glorioſi & adorandi Crucis ligni, in quo æterna & ſumma Dei incarnati ſapientia, Chriſtus Dominus noſter humanum genus, à profundis, atque lethaliſibus, infernalis diluvii undis mirabiliter ſervare decreverat, Spiritus ſanctus per os Sapientis inducit, dum dixit: *Propter quem, dum aqua deleteret terram, ſanavit iterum ſapientia per CONTEMPTIBILE lignum, juſtum gubernans.* Ubi qui volet, interpretes conſulat. S. Ambroſius variis locis, Arcam typum Crucis fuiſſe comprobat, diſertiffimè hic: *Volens Deus, reparare quod deerat, diluvium fecit & juſtum Noë, in arcam juſſit aſcendere. Qui jam decedente diluvio, corvum dimiſit prius, qui non revertitur. Dimiſit columbam, & ac tandem ſubjungit: Vides aquam, vides LIGNUM, Columbam aſpicias, & dubitas de myſterio? Ita & Cyrillus Hæc crux eſt arca. Sed quis mihi dabit pennas ut Columba, ut volem, & requieſcam, non in luto divitiarum, ac ſordium hujus mundi, non in cadaveribus ſœdæ voluptatis, ſed hæc crucis arca? Corvum certè crocitantem, cras cras, Auguſtinus aliquando ſe fuiſſe deplorat, & palam fatetur.*

Inquietum eſt cor noſtrum, donec requieſcat in te.

Inſtar acus nauticæ, quæ niſi polarem reſpexerit, in aſſiduo motu eſt: Etenim cor huma-

Sap 10.

S. Ambr. de his qui myſteris intantur c. 3.

Aug. l. 1.

Conf. c. 2. S. Aug in manuali c. 25.

Holland. in vita 4. annuarii.

Cant. r.

P. Euſeb. Nieren. de adoratione in Spiritu. l. 6. 18.

Bernard. in Cant. Sermon. 46.

Iob. 7: Platus de bono ſtatu Relig. l. 3. c. 9. in fine, Cant. 1. v. 6.

Hier. Ep. I. ad Paulin. la Nuzza hom. 29. n. 6.

Porro id Viri religioſiſſimi, ac ſanctiſſimi teſtimonium ſæculares ad ſe minimè ſpectare forte arbitrantur: Audiunt hi hominem Philoſophum, eumque gentilem, Hiarcas nomine, qui nec in Cathedra aurea illam invenit, quæ in ſola cruce quaerenda eſt: Quis credat, dum homo vexatur, agitat, jaclatur, quod tunc inducatur ad quietem?

humanum, omni volubilitate volubilius, de alio in aliud transit quarens requiem, ubi non est. In his autem caducis & transitoriiis, in quibus ejus affectus captivi tenentur, veram requiem invenire non valet. Sicut enim fluvius perpetuo cursu fertur in mare, nec amœnis pratis, ac hortis: nec opimis prædiis, nec opulentis urbibus, ejus motus retardatur; sed in solo mari seu centro suo requiescit, ita hominis animo accidere consuevit.

Invenerat profecto centrum suum, in quo suavissimè requiesceret, felix illa anima quæ sic gloriabatur: *Sub umbra illius, quem desideraveram, SEDI. Uoi suavissimè Bernardus: felicitus aliquid illa expertam se gloriatur in eo, quod se umbra (Crucis) dicit non ut Propheta vivere, sed SEDI SSE: SEDERE enim QUIESCERE est. Hanc quietem vos animæ vagæ, instabiles, errabundæ, frustra sub umbra opacæ alicujus arboris, quæritis: frustra mundi hujus silvas, & omnia ligna cedrina, & cypressina lustratis; sub arbore mali anima devota & amans suaviter REQUIESCIT, id est sub umbra crucis: Nam Christus affixus ad lignum, sicut malum pendens in arbore inquit Ambrosius.*

Quod aliam non minus apram similitudinem spectat, ubi vobis fluctuantibus, ac periclitantibus in mari hujus sæculi spes ubi requies, nisi in cruce, quæ sacra anchora est? Elegantissimè S. Eucherius, Lugdunensis Episcopus, scriptor si quis alius, inter Patres floridus, in Parænesi ad Valerianum, quem ad Christianam Philosophiam, sæculique contemptum invitat, argumento inter reliqua allato, de sacra crucis anchora, quæ sola in turbido vitæ pelago fluctuanti quietem præstat: *circumfer, inquit, oculos, & de pelago negotiorum tuorum, velut in quandam professionis nostræ portum prospice, proramque converte. Unus hic pror'us est in quem nos ab omni fluctuanti sæculi jactatione referamus, quem inter irruentes mundi turbines fessi petamus. Huc cunctis confugiendum est qui frementis sæculi tempestate vexantur. Hic statio fidiissima QUIESCERTA; huc cum fueris delatus, ut non navis tua post inanes labores, hic ad CRUCIS ANCHORAM fundata retinebitur.*

Volucres quæ viris literatis pennas suppeditant, subinde etiam morali documento fuere, ut S. Anselmus, magnus ille Cantuariensium Præsul, observat, puerum, inquit, vides cum avicula in via lustrantem, quæ pedem cruculæ annexum habens, volat, revolat, avolat, nec usquam quietem reperit, nisi ad Crucem redierit, *in cruce sola quietes.* Uade Poëta Belgæ lufit:

*Hynam dit Crusken in de hant,
Ent vincken vloogh aey alle kant,
En nergens vondt het vvaer het socht.
Een plaetsken, daer het rusten mocht:
Tot dat het naer het CRUYSKEN quam,
Alvvaer het volle RUSTE nam.*

Plerosque mortales, inquietas volucres rectè dixeris, Mechanicos, Metcatores, Causidicos, Nobiles, Juvenes, ac puellas, contemplare, quid non in iis inquietum, instabile, volatile; volant oculi, volant cogitationes, volant desideria, volant corda, nunquam requiem, nisi in sola Cruce repturi. Hanc quietem sibi, vobisque ex animo optat Bernardus, è clara valle sua ingeminans: *Quando renascat ad sessionem miser homo, natus ad laborem? ò si unquam SEDERO totus, cujus modo ne minima quidem portio SEDET, in quo nihil tranquillum, nihil QUIETUM, SEDATUM nihil. O animulæ vagæ, volatiles, in quibus modo ne minima quidem portio SEDET, in quibus modo ne minima quidem QUIETUM, SEDATUM nihil. O si unquam tota SEDEATIS: SEDERE enim QUIESCERE est. O si unquam sitis, sedatis affectibus, sensibus, moribus, amoribus, nec usquam quietem, nisi in Cruce sectemini!*

Exemplo vobis si ille Monasticæ disciplinæ tiro, qui cum aliquando cogitabundus, è cellæ suæ fenestra, subiecta prata, amenissimas silvas, atq; hæc inter, limpidißimos fluvios, placidè dilabi contemplaretur, suoque cantu, argutissimæ volucres, hac autem libertate perfruentes, aures suas demulcerent: subiit animū jam pridem tædio cellæ ac carceris sui dejectum, iis se tandè angustis

S. Anselm.
simil. c. II

S. Bern.
Ecce no.
liquim
omnia,

S. Bern. Ser.
48. in Cant.

Bern. cit.

Amb. in ps.
118.

S. Eucherius
in Parænesi
ad Valerem.

aliis prospere, & totum se pristinae libertati dare: dumque penes se agit, quâ ratione fugam commodissimè adornaret, eccetibi in vicinam arborem, avicola devolat, quæ saltitando, cantilando, hunc novitium ad liberio rem auram pellicere quodammodo videbatur; unde hæc secum lamentari cœpit: ah animula mea! ut quid in primo ætatis vere hoc me carcere damnavi? ah quanto feliciori sorte, volucres ratione expertes perfruuntur?

*Non bene pro toto libertas venditur auro!
Daer vryheit is blyheit.*

Silla conditorem suum in libero aëre, & aperto campo, collaudare valeant cur non & ego id in sæculari vita queam? an non æquè mihi conjugium, ac aliis sacramentum sanctum esse possit? Accedit non unum illibatum castitatis lilium reperiri, etsi non quatuor parietibus obseptum: Quid tandem proderit, si me hunc vivum assiduo dolore; & desperatione interimam? miserabilior futurus omnibus hominibus utpote nec terrenis, nec cœlestibus deliciis fruiturus, fixum statutumque est, hæc die, hæc horâ, hoc carcere me expedire, atque hujus aviculæ libertatem sectari. Vix dum hæc in animum induxerat, deque ramuna in ramum, de uno in alterum arbufculum, avicula cantillando volitaret, inspiratè milvus irrumpit, ac miserum animalculum unguibus arripit, & fœde discerpit, plumis in aëra; & usque hujus Tironis cellulam eventilatis. Hic enim verò commoverit, ac alia prorsus saniora cogitare capit. O avicula, inquit, quam te beatum deprædicabam! quam tuam libertatem plane auream ducebam! at nunc facile prospicio, quanto tibi melius in brevi corbe conclusam, & securo carcere detentam fuisse! Ad me quod atrinet, falsâ hactenus imaginatione delusus sum, in eo, quod arripui Religionis propositum, ad mortem persistam: minus quidem libertatis, sed plus securitatis habiturus: Etiam in cellâ angustis, animæ sanctæ liberè evolare, & deliciis paradysi frui possunt, in cellula, in cruce Domini securus quiescam: *Hic Re-*

QUIES mea erit in saculum sæculi, ac de facto verissimum expertus est, quod piissimus Doctor de se fatetur: in omnibus REQUIEM quasi frui, & nusquam inveniri, nisi in angello cum libello.

Ad hæc quietem benignissimus Redemptor invitat, & vos, dicens: *Tollite jugum meum super vos, & invenietis REQUIEM animabus vestris.* Cardinalis Cajetanus hic: *Animabus dixit, non corporibus;* nam & his requies in patria aeterna disponitur. Unde quod de Noë Genes. f. dicitur: *Isti consolabuntur nos, & REQUIESCERE nos faciat à laboribus manuum nostrarum, in terra, cui benedixit Dominus,* apertissimè Hieronymus, de Christo Salvatore exponit, qui requiem suis aeternam præparavit in cælis. Qui hic in Crucis Cathedra requiem cœperunt, qui hic nati ad laborem, aliquando ad aeternam requiem, & sessionem assumendi, aliis omnibus tremantibus ac horrescentibus, sedebunt judicantes duodecim tribus Israël. De hac quiete Doctor mellifluus: *Ex tunc sanè tempus erit REQUIEI, nimirum quando iam Spiritus ipse dicet, ut REQUIESCAT à laboribus suis. In regeneratione, inquit, cum sederit filius hominis in sede Majestatis suæ, sedebitis & vos. Felix regeneratio! quando enim renascat ad sessionem miser homo, natus ad laborem? O Sessio! quis mihi tribuat, ut dignis exprimam verbis, quod de Sessione hæc cordis affectione concipio? Imò quis mihi tribuat Sessionis hujus imperturbatè frui REQUIE, quam desidero, quam cupio, quam requiro? recte enim dixi, nil in me SEDET, sed cuncta in motu sunt, omnia nutant fluctuant universa.*

O Sanctissime Bernarde, non est, quod de hac sessione, de hac requie dubites, ipsum Christum habes fidei jussorem: *SEDEBITIS & vos;* quisquis enim hic in Crucis Cathedra sederit, ac quieverit in extremo illo universi orbis lastro, sedebit in judicaria Cathedra, requie aeterna corporis, & animi fruiturus; *in sedibus enim QUIES imperturbata est in judicio dignitatis eminentia commendatur.* Quam dignitatè, quâ quietem, quas sedes, homines sæculares, si mente conciperent

Thom. à Kemp.

Matt. 12.

Hieron. de nomin. Heb. 1. Vide Nie-remb. in hom pag. 421.

Bern. ser. ecce nos reliq.

Bern. cit.

S. Anselm. simil. 6.

S. Bern. Ecce nunc liquimur omnia.

perent, omni labore, omni sudori, omni impendio comparare sibi studerent; ut idem Doctor profectitur: *Quis verò secularis honor excogitari potest, qui non prorsus in tanta sublimitatis comparatione vilescat: non unius siquidem Civitatis, aut populi seu Regionis unius; sed universitatis iudices habent praesidere cum Christo, nec solum homines, sed Angelos iudicabimus.*

Sacerdotes, ac viros Apostolicos, Confilium Toletanum gloriolo nomine sanctos THRONOS, sede s; q; augustas Numinis; appellandos iudicavit, cum censeret, indignum esse, ut qui THRONI DEI vocantur, levi motione, irave, aut alia animi perturbatione commoverentur. Si & vos Throni esse velitis, & sedes in iudicio, nolite ò Iudices ullis oblati muneribus commoveri, nolite ò Patres familias ob vitrum fractum, aliam levem ob causam perturbari; sed animi quietem præ his omnibus illo potissimum die, quo omnia perturbanda, spectare. Nòstis, quanti hanc requiem Hipponensis Præsul æstimârit? ipsum

peritissimum rei æstimatorem audire: *O anima, inquit, si quotidie oporteret nos pati tormenta, & perferre pallas, si ipsam gehennam longo tempore tolerare, ut Christum in gloria sua possemus videre, & Sanctis eius associari, non esset dignum pati omne quod iriste est, ut tanti boni, tantaq; gloria participes haberemur? insidientur ergo demones, parent suas tentationes, frangant corpus jejunia, premant vestimenta, labores gravent, vigilia exsiccent, inclamet iste, inquietet me ille, frigida incurvet, conscientia murmuret, calor urat, caput doleat, pectus ardeat, infletur stomachus, palleat vultus, infirmior totus, deficiat in dolore vita mea, & anni mei in gemitibus, ingreditur putredo in ossibus meis, & quorsum hæc omnium, tantorumque malorum ac dolorum strues, & colluvies? ut REQUIESCAM, inquit, in die tribulationis, ut in die illa, quæ etiam Columnæ cæli contremiscent, requiescant.*

S. August.
in specul.
c. 38.

F E S T V M
 SANCTI MATTHIÆ
 A P O S T O L I.

Vnus assumetur, & alter relinquetur. LUC. 17.

EMBLEMA VI.

Vnâ hydrâ in puteum descendente, altera ascendit.

Erit alter ab illo. Virg. Eclogl.

ARGUMENTVM.

Ydrias hîc vobis binas ob oculos pono, quarum una inanis & vacua, ad infernâ descendit: altera purissimo latice plena, in auras ascendit: per appositum ad disparis, quam Judas proditor, & S. Matthias subiêre, fortis symbolum. Ille siquidem ex alto Apostolatus fastigio, omni, qua completus fuerat, gratiarum copia privatus, ad inferos delapsus est: hîc verò in Collegium Christi adoptatus, locum *Minister* i huius sortitus est. Ita ab ipsis nascentis Ecclesiæ incunabilis, divina providentia in eo peculiariter eluxit, ut quibusdam à fide turpiter apostatantibus, alios iis velut columnas sufficeret, qui Domum Dei, ne unquam collaberet, fulciunt, juxta illud Job: *Stare fecit alios pro eis.* Hoc interim salutari nobis documento relicto, ut si Judas, omni quo cæteri Apostoli donati, privilegio, ut etiam (gravissimorum Actorum testimonio) mortuos suscitavit, præditus, in sanctissimo Christi contubernio, sub divino hujus Magisterio, tantum temporis versatus, adeò fœdè prolapsus sit, ut benignissimum Dominum, Judæis ad mortem infamis proditor tradiderit, Paulinum illud monitum omnibus terrori sit: *Qui se existimat stare, videat, ne cadat*; Si tamen (quod Deus ayertat) cadere contigerit, hos ne alios depravent, & *pars sincera trahatur* à sanctorum contubernio, ut membra putrida rescindenda esse pronuntio.

§. I. *Episcopatum eius accipiat alter.* Act. 1.

§. II. *Qui se existimat stare, videat ne cadat.* 1. Cor. 10.

§. III. *Discipuli crimina, in Magistrum non refundenda, nec membri vitium toti corpori aspergendum,*

Cælestis Ranshei Pars I.

I

FESTUM

FESTVM SANCTI MATTHIÆ APOSTOLI.

Vnus assumetur, & Alter relinquetur. Luc. 17. v. 35.

AXIOMA illud principis Philo-
sophorum, quotidianâ expe-
rientia comprobatū est: *cor-
ruptio uni⁹ est generatio alte-
ri⁹*. Sic primæ veritatis testi-
monio: *granū frumenti nisi corruptū, & mor-
tuum fuerit, nullum fructum adfert*. Glandes
ut in frutices, & quercus adoleſcant, cor-
rumpantur, neceſſum eſt: ex ovo niſi putri-
do, & corrupto, nemo pullum excludet: *mortuo tauro putreſcente, apes gigni, Prin-
ceps Poëta cecinit.*

*Arist. l. 1. de
generat. &
corrup. tex.
17. l. 12. me-
saph. c. 2.*

— mille animas, una nec a dedit.

Si ex arbore ramum avulſeris, altera ex
parte, alterum prorruet, &

*— primo avulſo, non deficit alter
Aureus.*

*Virg. l. 6.
Æneid.*

Conſimile quid in præfixo ſymbolo vide-
re eſt, dum ſitula una in putei profundum
demergitur, altera in auras attollitur: dum
hæc vacua deſcendit: hæc plena aſcendit.

Quod in rebus naturalibus contingere
videmus, id enim verò ab Auctore naturæ,
in rerum ſupernaturalium ordine ſervari,
vel ex ipſo, quem hodierna die præ manibus
habemus, eventu manifeſtum eſt.

S. I.

Episcopatum ejus accipiat alter.

ACT. 1.

JAm ab ipſo mundi naſcentis exordio ſin-
gularis numinis providentia præclarè
ſemper enituit, ut ruinas ſæde prouen-
tium, aliorum exurgentium ſanctitate
inſtauret: Eccleſiæ damna, novo aliunde

Religionis incremento reſarciat: zizaniis &
lolio ſtirpitis evulſis, triticum uberius ger-
minare faciat. *Si evellat, deſtruat, diſſipet ſi-
mul & adificet, & plantet, ac ruina horum,
inſtauratio fit aliorum.*

Ierem.

Ubi cæleſtis aulæ Principes, Lucifero An-
teſignano turpiſſimè apoſtataſ, ea ſum-
mo illo Empyreï domicilio, in profundiffi-
mam terræ abyſſum deturbati ſunt, ſuavi
Numinis providentia, homines ab omni æ-
ternitate à Deo præordinati ſunt, qui eorum
ruinas reſarcirent: *Propter hoc enim, inquit
Sanctus Bernardus, & ipſe creavit homines,
qui ſupplerent locum illorum, & ruinas; atq;
ita inquit Lorinus, contingit in natura u-
ni⁹ corrupta, ſuccedere generationem
alterius. Hoc olim Regius Pfalter vaticina-
rus eſt, implebit ruinas, Hugo Cardin. Ange-
lorum ait. Graviffimi Doctores non ſolum
tot omnino homines aſſumendos in glo-
riam, quot Angeli deciderunt, ſed copioſio-
ri numero, eorum cladem tradidere lup-
plendam.*

*Bernard.
ſerm. 1.
ven. v. l.
rin. in l.
109. ſer-
bit rui-*

Hic ſenſus, hæc ſententia Hipponenſis
Præſulis eſt: *Superna Jeruſalem, mater noſtra,
civitas Dei, nulla civium ſuorum numeroſi-
tate deſraudabitur, aut etiam uberiore forti-
ſe copia abundabit neque enim numerum im-
mundorum ſpirituum novimus, in quorum
locum ſuccedentes filii Catholica matris, in ea
pace, de qua ipſi ejeçti ſunt, ſine fine permane-
bunt. Exprefſius divus Gregorius docet tot
homines ſalvandos, quot è beatis illis men-
tibus perſtiterunt: *Suprema illa Civitas ex
Angelis, & hominibus conſtat, ad quam tan-
tum credimus humanum genus aſcendere,
quanteo illic contingit electos Angelos reman-
ſiſſe. Atqui idem divi Anſelmi judicium
eſt.**

*S. Aug. Job. 34.
ſer. diſt. 7. 24.*

*S. Greg.
34. in l.
vang.*

*Anſelm.
cur Dio
homo*

Nobis

*S. Thom.
1. part. q.
23. q. 7.*

*Bonav.
in vita.*

Nobis cum Angelico Doctore dixisse, ac docuisse sufficiat, numerum hunc nobis quidem esse incertum, sed certam, quod ad propositum nostrum facit, ruinae instaurationem: *dicunt quidam, ait S. Thomas, quod tot ex hominibus salvabuntur, quot Angeli ceciderunt; quidam verò quod tot salvabuntur, quot Angeli remanserunt. Sed melius dicitur, quod soli Deo cognitus est numerus Electorum in superna civitate locandus.* Hac cum primis suavissimâ Dei providentiâ, ac benignissimâ in nos misericordiâ perspectâ, quis, nō admirabundus, & adorabundus in laudes infinitæ hujus bonitatis erumpat? quis non pro viribus totus incumbat, ut in numero electorum cenferi valeat, qui eorum ruinas resarciant? Quis non per quosvis cruciatus, per mille mortes atque heroica virtutum exercitamenta, sortem illam longè beatissimam, unde illi exciderunt, eorumque vacuas sedes, omni mundi Cathedralâ sublimiores, in caelesti illa Jerusalem, comparare satagat? Hoc Seraphicum Franciscum Sanctus Bonaventura consecutum testatur: cui divina revelatione, vacans in cælis splendidissima Cathedra, ac supra omnes beatas intelligentias sublimissima, è qua Lucifer præcipitatus fuerat, humili Francisco asseruari prædicebatur. Unde nonnulli interpretes, de Angelis Apostatis ipsi accommodârunt illud Luc. *1. deposuit potentes de sede, & exaltavit humiles.* Sublimi mentis oculo hunc divinæ providentiæ ordinem Propheta intuitus, hæc oraculi instar denuntiat: *Conteret multos, & innumerabiles, & STARE FACIET ALIOS PRO EIS.* In locum Judæorum Gentiles, in locum Hæreticorum & Scismaticorum, sanos & Sanctos Doctores surrogavit, & *stare fecit alios pro eis.* Percurrite, si placet ætates singulas. Primâ, exstiterunt Simoniani, Cerinthiani, Philetiani: secundâ, Montanistæ & Gnostici: tertiâ, Manichæi & Novariani: quartâ, Atiani & Donatistæ, inde Trithertæ: septimâ, cum Mahometanis fuere Armeni: octavâ, cum Iconoclastis Albanenses: nonâ, Taurinenses & Phoriani: decimâ, Anthropomorphitæ: undecimâ, Berengariani: duode-

cimâ, Arnoldistæ: decimatertiam, Albigenes: decimaquartâ, Wiclefistæ & Lollardi: decimaquintâ, Lutherani & Calvinistæ. Verum quam stare fecerit alios pro eis, historiæ monumenta fidem faciunt. Primo siquidem seculo Simonem Petrum, Simoni Mago opposuit: Joannem Evangelistam cum Cerintho, Paulum cum Phileto commisit. Secundo Irenæum ac Papiam veræ fidei propugnatores dedit: tertio: Clementem Alexandrinum, atque Cornelium summum Antistitem: quarto: Basilium & Athanasium: quinto, Cyrillum atque Augustinum: sexto Gregorium Magnum, Silveriumque Pontifices: septimo, Maximum & Eugenium: octavo, Damasenum cum Albino: nono, Stephanum & Jonam Episcopos: decimo, Moysen Barcepham: undecimo, Hermannum contractum: duodecimo, Bernardum: decimotertio, Dominicum & Franciscum: decimoquarto, Durandum à Sancto Portiano, & Henricum Susonem: decimoquinto, Ignatium. De quo observat Genebrardus, vir doctissimus, natione Gallus, qui mortuus est Episcopus Aquisgranensis, quo tempore Lutherus à Sede Apostolica apostatavit, & in præceps ruere capit, assurrexisset Ignatium: *quo tempore: inquit, Satanas ad diruendum aliquos erigit, Deus alios ad adificandum excitat.* Quo tempore Novatores Hæretici omnia erroribus involvere cæperunt, populus qui habitabat in tenebris, vidit lucem magnam: Nationes barbaræ: quæ in India, America, China, Japonia, in Regno Chili, in orbe altero degunt, fidei radio collustrati, ad Ecclesiam confugerunt. Superiore sæculo, in solo Regno Mexicano, vix tum à Christi fidem traducto, fuere extructa octoginta Religiosorum cœnobîa; deinceps autem, hoc est, ab ejusdem sæculi anno septuagesimo, numerata sunt septuaginta, & eo amplius templorum millia, à Castellæ Regibus ibidem condita, in quibus sunt quadraginta amplissimi ac ditissimi Episcopatus.

Jactet Lutherus ejusque Sectatores, innumeros è cælo in cœnum Apostatas, stare fecit Deus alios pro eis; contendit

S. Thom.
1 part. 9.
23. q. 7.

Bonav.
in vita.

Job. 34.
7. 24.

S. Greg.
34. in 2.
vang.

Anselm.
cur Du
homo.

Genebrar.
in Chron.
An. 1521.

Scriban.
in pras.
polis.
Christian.
Surius
comment.

Bozcius de
signis Ecc.
lib. 6.

Vide Im-
ago l. seculi
l. 3. c. 12.

S. Gregor.
l. 23. mor.
c. 7.

portò Thomas Bozcius ab omnibus simul
Hæreticis, qui jam inde à Simone Mago
primipilo suo, innumera millia conficiunt,
non tot Ethnicos ad Sæctam perverfam tra-
ductos, quot ab uno Xaverio ad Christum
esse conversos; vel ipsi hujus Indiæ Apostoli,
socii subsecuti, uno quandoque anno, tre-
centa hominum millia in solis Indiis ad
Christum adduxerunt. Quid alii in aliis
regnis effecerint, longum esset enarrare. Ex
quibus omnibus compertum est quia stare
faciet alios pro eis; quod inquit Magnus Gre-
gorius, indies accidere videmus: *Alii per-
dunt quod tenere videbantur, & alii accipi-
unt, quod alii ex meritis perdunt. Hoc quoti-
die agitur: labuntur à statu iustitiæ, & locum
vita illis cadentibus, alii sortiuntur: veris-
simè pronuntiarum: hoc quotidie agitur, ut
viri, qui hætenus probi, pii, integri, in pau-
peres effusi, gratis & meritis apud Deum
opulenti, nescio cuius mulierculæ contu-
bernio illecti, & decepti, perdant, quod te-
nere videbantur; è contra alii vel verbo, ut
gladio ancipiti à sacro Ecclesiæ perstricti
aut repentino uxoris, aut unicæ prolis fato
perculsi, aut interiori radio everberati ad
Deum sincerè convertantur, & accipiant,
quod alii ex meritis perdunt.*

*Hoc quotidie agitur, ut Adolescentes vul-
tu verecundi mente candidi, moribus inte-
gri, Religionis candidati, ubi manum feru-
læ subdixerint, licentiori vitæ frena laxan-
tes, è cælo quodammodo, ut Bernardus lo-
quitur, in cœnum præcipites ruant.*

*Hoc quotidie agitur, ut filia innocentis-
simæ, castissimæ, divino cultui addictissimæ,
cælestis sponsi columbæ unicæ ac can-
didissimæ, unius lascivi proci consuetudi-
ne, labantur à statu iustitiæ, & locum vita il-
lis cadentibus, alii sortiuntur: qui sæculo
spreto & mundi ac carnis illecebris nuntium
renuntiantes ad religiosa claustra, &
portum salutis appellant. Quod in tirones
illos aptè quadrat qui à monastico institu-
to turpiter resilientes, respiciunt retro sic
ut locum vita, illis cadentibus, alii in propo-
sito constantes, sortiuntur.*

Hic & famulos, & ancillas monitos ve-
lim, ne minimo verbo læcessiti, plusculo
operis ex propinquorum confluxu, aliave
occafione defessi, à benevolis heris, ex

amplis familiis, unde fortuna corporis &
animi pendebat, cum stomacho temerè di-
scendant, in ædes ignotas, ubi omnis pudici-
tiæ flos perit, commigrant, iisque locum
cedant, qui fortunam illic sibi auream fa-
bricant.

Idem subinde domesticis filiis accidit,
quorum major natu in bello, in duello aut
alio maligno fato mortem incurrrens, se-
cundo genito aut extero etiam heredi, om-
nium dominiorum, amplissimarumque op-
pum possessionem relinquit. Alius, qui in
spem familiæ educabatur, parenti rebellis,
infames nuptias contrahens, & domo pa-
ternâ, & hereditate proscibitur; in cuius
locum frater omnibus fructurus admitti-
tur, aut alius quispiã nepos adoptatur. Quæ
omnia vivacissimè in perfido Juda, & san-
ctissimo Marthia, qui servus est locum mi-
nisterii hujus, expressa cernuntur. Infamis
portò ille proditor, è beatissima illa Christi
familia, gratiâ tam munifici Domini, dis-
ciplinâ tam benevoli Magistri, hereditate
felicitatis æternæ, cælo ipso excidit: fuit en-
nim aliquando in cælis, & discipulus Chri-
sti, cum ceteris sanctis Apostolis, sed erat
unus de principibus, de quo dictum est:
*Vos autem sicut homines moriemini, & sicut
unus de Principibus cadetis.* Quæ Analtasius
Sinaita de Juda sic exponit: *Electus ad prin-
cipatum Apostolatus, & quasi in calo confictus
tus, cecidit tanquam fulgur de calo in prodi-
tionis ruinam: & Episcopatum ejus accipit al-
ter.* Revera alter, inquit Lorinus: *alter vitâ,
alter moribus, alter probitate, pietate, fide
in Dominum suum; hic in locum Judæ, in
Christi scholam, in Apostolorum Collegi-
um, in dignitatem Sacerdotalem, in privi-
legiorum & gratiarum omnium possessionem,
in Episcopatum longè splendidissimum
succellit.*

Video vos tacitos huic fortunatissimæ
divi Marthiæ forti applaudentes, & aureæ
illius fortunæ fausta ac festivâ gratulatio-
ne apprecantes; sed ut vos hodiernâ lu-
ce cum Marthia faustam ac felicem sortem
nancisci valeatis, quemque vestrum Epi-
scopatus dignitatem adipisci posse, tot,
quot hic adestis, juvenes, cælibes, conju-
gatos, illiteratos, Episcopos fieri posse
comprobabo.

Episco-

Ambros. de
dignit. Sa-
cerd. c. 2.

Nazian.
orat. 7. ad
veres.

Act. 11

Corne. hic

Vide Barbo-
sa de officio
& dignitat.
Epis. pag. 54
& p. 71.

Anast.
Sinaita
l. 7. Ex-
am. Lor-
in in
Psal. 108

Bernard.
serm. 63.
in Cant.

Episcopalis dignitas tam sublimis & excellentio in Ecclesia loco habetur, ut sanctus Ambrosius pronuntiare non dubitavit: *Honor sublimitas Episcopalis, nullis poterit comparationibus adæquari. Si Reges fulgore compares, & principum diademati, longè erit inferius, quam si plumbi metallum ad auri fulgorem compares.* Idem confirmat Nazianzenus: *quantum calum terrâ preciosus est, quantum anima corpori, spiritus carni divina humanis præstant, tancum Episcoporum principatus, omnia civilia regna & potestates antecellit.* Nihilominus hodierna die, liquido demonstrabo vos omnes, Laicos, uxoratos, negotiis publicis ac politicis adstrictos, posse Episcopos esse, & Episcopali munere ritè ac rectè fungi. Apostolus 1. Timoth. 3. tradens perfectam muneri Episcopalis administrationem, asserit debere esse *unius uxoris virum, filios habentem subditos.* Ubi ca primum à Theologis quæstio movetur, quid per *unius uxoris virum* Paulus intelligat? Lutherus sic explicat: non sit scortator, sed unam habens uxorem. Beza: Episcopus non sit talis, qui temerè repudiata uxore, aliam ducat. Calvinus: Episcopus simul non habeat multas uxores, ut Judæis permisissum fuit. Hæc è Veneris hara blaterones. Itaque sanctorum Patrum, Doctorum, & Ecclesiæ sensus est, intelligi hic Monogamum, qui secundas non iniiit nuptias, aut uxorejus alterum maritum non habuerit. Hoc ergo posito, quod quis bigamus non sit, quaeritur, an vir uxoratus possit in Episcopum assumi? Respondet Barbosa, continentiam & cœlibatum, etsi ex jure divino & naturali Episcopatu annexa non sint, tamen à temporibus Apostolorum in usu fuisse, quantum ad Episcopos, qui uxorati suas postea uxores solum ut sorores retinuerunt. Idque Canonones, & omnia sanctorum Patrum testimonia evincunt, etiam in Ecclesia Græcorum, ubi, licet Sacerdotes uxorati sint, nunquam tamen in Episcopis id passa est, quos propterea Monachos ad eam dignitatem assumit, voto castitatis adstrictos. Licet tamen in Episcopum assumitur conjugatus, si uxor non solum ætate perfecta sit, aut castitatem in sæculo profiteatur, sed ut omnis incontinentiæ suspicio amoveatur, si ipsa

perpetuam in Religione castitatem profiteatur. Ita Couvar. de sponsal. p. 2. c. 6 § 3. Pet. Ledesma. Azot. Sanchez. de matrim. l. 7. disp. 41. n. 2. quem vide. Verum enim vero cum nec vobis integrum uxores deserere, nec uxoribus statutum in religiosis claustris continentiam profiteri, cuique propè omnes diffident, eam sibi capaciter esse ad Episcopale munus requisitam, paradoxum id fortè existimabitis, si vos omnes, Episcopos esse posse & debere ostendero. Quot ut non meo, sed irrefragabili ipsius D. Augustini testimonio, manifestum fiat. Primo notandum est, quod Episcopus, idem sit quod inspector, speculator, superintendens [ab *ἐπιτοροειν*, id est speculatore] qui alicui rei intendit, & invigilat. Sic Cicero fuit Episcopus in Campania, ut ipse scribit lib. 7. epist. 0. ad Atticum: *Vult, inquit, me Pompeius esse, quem tota hac Campania & maritima ora habeat Episcopum, ad quem delectus, & negotii summa referatur.* Eusebius quoque non dubitat appellat e Constantinum, *communem Episcopum*, Ambrosius Episcopum dici vult quasi *superinspectorem*. Augustinus Episcopo *speculatores* appellat.

Hinc ad rem nostram perappositè demonstrat, quomodo patres familias Episcopi esse queant, ipsum audite: *Cum ergo auditus Dominum dicentem: ubi ego sum, illic & minister meus erit, nolite tantummodo bonos Episcopos, & Clericos cogitare: etiam vos pro modo vestro, ministrare Christo bene vivendo, elemosynas faciendo, nomen doctrinamque ejus, quibus potueritis (monitione, correptione, bono exemplo potissimum) predicando; ut unusquisque etiam Pater familias hoc nomine (Episcopi) agnoscat paternum affectum sua familia se debere. Pro Christo, & pro vita æterna suos admoneat, doceat hortetur, corripiat, impendat benevolentiam, exerceat disciplinam, ita in domo sua ECCLESIASTICUM, & quodammodo EPISCOPALE implebit officium.*

Videris ex mente Augustini, munus Episcopale ad vos spectare, vos omnes Episcopos esse, id est Speculatores: quid in familiis agatur, ne, ut Seneca ait,

Ambros. de dignit. Sacerd. c. 2.

Nazian. orat. 7. ad civis.

Act. 10.

Corne. hic

Vide Barbosa de officio & dignitat. Episc. pag. 54 & p. 71.

Anast. Sinaita l. 7. Ex. am. L. rin in P. sal. 101

Euseb. in vita Constant. c. 57. Amb. de dignitat. Sacerd. c. 6. Augustin. de civit. l. 1. c. 9 Aug. in Ioan. tract. 51.

domus vitia vos postremi videatis. Ut autem hoc munere Episcopali dignè & laudabiliter fungi possitis, conditiones, virtutes, quas Paulus adhuc requirit, in vobis exprimere debetis. Proprium perfecti Episcopi munus, Paulus 1. ad Timoth. 3. describit, ubi primo omnium dicit: *Oportet ergo Episcopum irreprehensibilem esse: quod divus Hieronymus expendens, ait: omnes virtutes in uno sermone comprehendit*, quibus ita se gerat, ut quasi in pulchro corpore aut navium, aut verrucam non habeat: quod paucorum est, inquit Hieronymus lib. 1. ad versus Pelagium, c. 8 ut nemo de illo quid sinistri loquatur, nullam dando occasionem in sermone, in actione, in conversatione, domi, foris, in curia, in foro, in convivio, in templo.

2. *Sobrium*, absque hac virtute, nulla alia consistit. temulentia vero, ut Basilius loquitur, *omnium vitiorum mater*, de qua alia diximus, & alibi fusius dicemus, nunc id ago, ut quam Patrem familias dedecet expendere velitis. Verissimum illud aurei Oratoris oraculum: *Vini largior usus, insinctorum est causa malorum*: domestica hic duntaxat perstringam: nam sicut.

*Gutta cavat lapidem non vi sed saepe cadendo;
Sic
Vina cavant bursas, non vi, sed saepe bibendo.*

Athenæus lib. 2. cap. 1. ex Timæo refert, quosdam Agrigentinos ad eam insaniam redactos, ut jam temulenti, in medio mari se jactari arbitarentur, & quasi exorta tempestate, oneribus navem sublevare satagerent, omnem suppellectilem desultorie per fenestras in plateam præcipitabant, ut lepidè Angelinus noster describit. Eiusmodi tempestatem complures Patres familias indies concitare cernimus, quam sæpè non siccis oculis liberi ac uxores contuentur, dum omnem suppellectilem, omnem pecuniam multo sudore & labore corrogatam maritus ebrius quasi in mare præcipitat: dum splendida convivia exstruuntur, post quæ diu esurire, necesse est, *De Keel Kofveel*,

Diogenes Cynicus videns ædes hominis ebriosi venum propositas: minimè du-

bitabam, inquit, quin hic homo, qui adeo liberaliter se ingurgitabat, tandem post crapulam etiam domum evomeret. Quam frequentes huic similes reperite est, qui uxore ac liberis esurientibus, in tabernis potitant, & lucellum omne, tota hebdomada collectum, una hora abliguriunt, hoc Hipponensis præsul graphicè execratur: *Vnde trium vel quatuor dierum refectio nem poterant habere, uno die cum grandi peccato contendunt perdere potius, quam expendere: & utinam potum tantummodo perderent, & non etiam ipsi perirent!* Ambros. lib. de Elia c. 12. *Vno die bibunt multorum dierum labores.* Quo fit, ut tandem bonis omnibus dilapidatis, se ac suos agant in extremam desperationem. Rem plane tragicam hic obiter attendite. Mulier nacta virum potatorem, die quadam popinam adiit, ubi illum comperit inter tesseras & pocula, reliquum quod supererat, marsupii abligutientem: agit illa pro penuria, qua extrema confictabatur impotenter ut desistat, ac lucellum aliquod sibi ferret suæ ac liberorum indigentia, dumque instat pertinacius, pugno illam ad terram allisit: quæ, ut animum resumpsit, domum perreptavit: & ecce duo è liberis obviam clamantes, vociferantes, lacrymantes, panem, panem sibi dari postulabant, quo jam ad biduum famelici caruerant: mater viri rabie, & miserando spectaculo concitata, videns se ac viscera sua ad extrema redacta, cultro miserias accideret, in iras exarsit, & cultro arrepto, utrumque jugulat. Intempesta nocte maritus bene potus, mente ac marsupio privatus domum regressus, cubitum deducitur, jam que altum stertentem, eodem cultro confodit. Immane illud facinus ut ad iudices delatum, mulierem comprehendunt; & quasi de re bene acta gloriantem morti addicunt: quæ tandem in carasta, novissima verba, ac salutaria monita ejusmodi maritis dedit, quæ utinam in hærent, & hunc cultrum potaturis, suo gutturi, vel sola recordatione imponerent, quam omnes sobrii, &

3. *Prudentem*. Viri ascetici Prudentiam virtutum omnium aurigam, Bernardus

Abba.

Hier. epi. ad Oceanum.
Chryso. hom. 10. in 1. ad Timoth.

Chryso. hom. 10. in Gen.

Angelinus Cazæus pia Hilaria.

Apotege. Lyeçsthen

Aug. in 2. 231.

Ioannes b. nediçtu. summa p. catorum. c. 8. Alar. de Roy. de fam. pag. 101.

vide Barbo-
sari. pag.
70. Nazian.
Apol. 1.

Bern. l. 2. de
consul. 2. 13.

1. Tim. S. Greg. E-
pist. 16. lib.
12.

vide Barbo-
sacit. pag.
76. Nazian.
Apol. 1.

Abbatissam virtutum vocitavit, quæ Patri-
familias in domesticis regendi (si opus E-
piscopi adimplere velit) perquam necessaria
est Nazianzenus: *Ars artium, scientia scien-
tiarum mihi esse videtur, hominem regere: a-
nimal scilicet maximè varium & multiplex,*
quod cum potissimè in fæminam cadat, quæ
varium & mutabile semper, magno viro
prudencia opus est, ut eam regat, ut filios in
moribus, literis, negotiis educet, atque ex-
colat, familiaræ prospiciat, apto tempore, cel-
læ cerevisia, vino, granaria, frumento: pe-
nuaria butyro, caseo, aliisque necessariis in-
struantur. Nil temerè, fervide, præcipitan-
ter sed præmeditatè agat, loquatur, statuat.
In arduis audiat & sequatur eruditorum
consilia. Ne facilis sit ad credendum quæ à
famulis & ancillis, de liberis: ab externis,
de uxore: à vicinis, de propinquis deferun-
tur, quo vitio optat Bernardus, Eugenium
Episcopum summum esse immunem.

4. *Pudicum.* Os, oculi, manus, gestus om-
nes & motus corporis, imò & cogitatus, pu-
dici sint. Os nil lascivi loquatur, oculi non
invirecundè in alias coniciantur, piacul-
um sibi grande ducat liberius & petulan-
tius manum extendere; noverit & animum
ita illibatum servare, ne etiam mœchetur in
corde suo. Nulli libri, nullæ tabulæ in domo
obscœnæ sint: molle nil in liberis, in famu-
lis, in ancillis toletet

5. *Hospitalem.* Affines tenuioris fortunæ
non erubescat, non excludat, convivio adhi-
beat, secum sportulas deferre jubeat. Vici-
nos pauperculos festivis diebus, ac hilaris
feriis sua mensa reficiat, &c.

6. *Non percussorem.* Famuli & ancillæ, si
sæpius & gravior deliquerint, dimittantur,
ne pugnis aut fustibus ædibus deturbati, de
te velut de carnifice aut tyranno fanda, &
infanda evoment. Filios non impetu, odio
aut rabie effervescentes, fuste aut ferro percu-
tiant, mutilent, lædat, sed, dum flagellat, dulce-
dinem charitatis, ut monet Gregorius, in
mente referret: & dum filium flagellat, tamen
ei omnia bona sua servet, & eum heredem ha-
bere desideret. Uxorem verberare immane

scelus, quod in ipsa bruta non cadat, Chry-
sostomus æstimat.

7. *Non litigiosum.* Infame viro jurgare, li-
tigare, de lana caprina contendere, quod
mulierculis proprium ac familiare est: hac
quippe ratione, filius vicinis, sibi famæ, sani-
tati, paci domesticæ, pessimè consulit; quin
potius odia, diffidia, ac simultates maximè
domesticas sopire, ac penitus extinguere
satagat: Amicos, propinquos, vicinos dissi-
dentes componere studeat: à litibus prorsus
abstineat, quod olim suis Augustinus ean-
tum voluit. *Lites, inquit, aut nullas habeatis, aut
aut quàm celerrimè finiatis, ne ira creseat in
odium, & trabem faciat de festuca, & animam
faciat homicidam.*

Deniq; ne hic longior, sim *sua domus be-
nè propositum* Domui non præest, nec pro-
dest; qui semper propè abest. Qui in mul-
tam lucem stertit: mox foras progreditur,
extrà prandet, sero vespere domum diver-
tit, frequenter proficiscitur, negotiis ita di-
stentus, ut nec quid filii, quid filiæ, quid do-
mestici agant, attendat, aut sciat, nullamque
eorum curam gerat Utinam hic salubri Pau-
li monito telispicat *qui suorum, maximè do-
mesticorum curam non habuerit, fidem nega-
vit, & est infideli deterior.* Alios perfecti E-
piscopi proprietates, aliis relinquo, & cum
Lotino Interprete doctissimo hic concludo:
qui pressius simulque expressius vos omnes
Episcopos pronuntiat, dum illud Psaltes re-
gii: *Episcopatum ejus accipiet alter*, sensu
moralis, ad Episcopatum spirituales refert:
quo ratio sensualitati dominatur? regit,,
populum, dum cogit affectionem & ple-
bem operationum quinque sensuum, do-
mum suæ conscientiæ præest, filios habet,,
subditos rectorum cogitationum, pura-
rum affectionum, bonorum operum,,
Clericos ordinat, deputando contempla-
tivas cogitationes ad sortem Dei e-
lectas, & separatas divinis officii laudi-
busque, ut incommutabili veritati,
inhæreant: nec se implicat seculari-
bus negotiis: virgines consecrat castas,
affectiones, complexibus bonitatis divi-
næ sociando parvulos confirmat, robo-
rando certitudine propositi, cogita-
tiones & affectiones adhuc infirmas. Coer-

Aug.
Ep. 109.

1. Tim. 5.

Lovinus in
Psal. 108. v.
88.

Aug in 2
231.

Ioannes;
nedi sum
summa
catorum
c. 8. Alar
de Roy
de famul
pag. 101.

Bern. l. 2. de
consul. 2. 13.

1. Tim. 5.

S. Greg. E-
pist. 16. lib.
12.

Coerct censurâ; v. g. suspendendo sensus, cum peccandi præbent occasionem, &c.

Hæc hæctenus prolixius, quam puraram, nunc ut unde exorsus sumus, propositum prosequamur, qui stat exemplo Judæ ne cadat, sibi quisque ostendat, Doctore gentium salubriter commoneat.

§. II.

Qui se existimat stare, videat, ne cadat. 1. Cor. 10.

PRæclarè è clara valle sua Doctor mellifluus, in qua tot Sanctos numerare erat, quot Monachos: adeo ut locus ille, verè sanctus diceretur, ubi sub tali Præsule, tali sub disciplina, tot innocentia, & vitæ sanctimonia viri Religiosi militarent; nihilominus securus esse non patitur, sed aculeum, & quidem gravissimum lubdit dicens: *Nusquam est securitas fratres, neque in cælo neque in paradiso, multo minus in mundo: in cælo enim cecidit Angelus, sub præsentia divinitatis: Adam in paradiso, de loco voluptatis: Iudas in mundo, in schola Salvatoris.* Tum insurgit: *hæc idcirco dixerim, ne quis sibi de illo blandiatur, quia dicitur: locus iste sanctus est; quia non locus homines, sed homines locum sanctificant.*

Quisque vestrum se circumspiciat, & quam lubrico loco consistat, accuratiori indagine expendat. Bernardus nec locum in cælo, nec in paradiso, nec in clauistro, ubi homo vivit purius, cadit rarius, surgit velocius, incedit cautius, &c. à lapsu omnium & immuncem esse profitetur; vos verò in sæculo, in lubrico stare citra casus periculum posse confiditis? Quis sanctiori, quis tutiori loco steterit, quam Judas? cujus a summo adimum attendens præcipitum divus Hieronymus, omnibus nobis jure meritissimo, metum incurrit *Episcopatum eius accipiat alter non solum illo tempore de Iuda dictum est, sed usque hodie dicitur, & usque in diem iudicii. Si ipse Iudas Apostolatam perdidit, custodiant se Sacerdotes, & Episcopi: si Apostolus cecidit, facilius Monachus potest cadere.*

Verum enim verò *quantò facilius tu Adolescens, qui indies inter mundi ille-*

cebras: tu puella, quæ vanitati, similis facta es, ut scintilla in arundine confititur: tu ancilla, pedissequa quæ famulo, utinam non herodes heterodoxo, perfido, lascivo cohabitatis, quantò facilius potes cadere? Altius hic insonantem audi tubam illam Ecclesiæ: Quid tibi necesse est, in ea versari domo, in qua necesse habeas quotidie aut perire, aut vincere: quis unquam mortalium apud viperam securus somnum capit: quæ etsi non percutiat, certè sollicitat?

Alubrico recedamus, quia in sicco ne quidem stabiles sumus. Ubi Judas cecidit, quamnam ulli potest esse securitas? Judas unus de duodecim illis præelectus discipulis, infamis Magistri sui proditor? unus ex sanctissima illa familia fur & latro? unus ex duodecim illis charissimis ovibus lupus rapax? unus ex tam parvo Apostolorum collegio, Apostata? unus de Ecclesiæ Principibus, Princeps tenebrarum, & dux latronum? ex duodecim illis prædilectis filiis amantissimi Patris, unus Diabolus & filius perditionis? è tam exiguo duodenario numero, unus in æternum reprobatus! O creator & Redemptor hominum! commemorati in domo tua, & in æternum perire: tua sanctissimæ consuetudini, ac saluberrimo alloquio perfuisti, & in æternum perire! coram oculis intueri signa & prodigia, & in æternum perire! Sacerdotali charactere insignitum, in æternum perire! Episcopatus Apostolatam dignitate fulgere, & in æternum perire! gratia sanitarum præcellere, demones expellere, leprosos mundare, mortuos suscitare, ut SS. Patres de Iuda tradiderunt, & in æternum perire!

Et tu, qui in domo versaris, ubi fœdæ tabulæ oculis obijciuntur, obscæni codices manibus inseruntur, lascivi sermones auribus instillantur, innumera sese ingerunt libidinis fomenta, te tutum, securum ac stabilem arbitraris? Timorem omnibus salutarem inculci vobis S. Augustinus, dum è domo Dei, è religioissima sua familia, sub sanctissima Patris disciplina, quaritur stellas cæli decidisse ut casus paucorum, sit cautela multorum: *Magna sunt hæc iudicia tua Domine Deus, quæ cum considero, contremiscunt omnia ossa mea: vidi-*

Matt. 26.

Luc. 6. 11.

Cyprian. de singul. Cleric.

Ioan. 17.

Chrysol. in acta A. post. serm. 1. 2.

v. Reyn. de Iuda prodit. c. 3. n. 11.

1. Cor. 10.

Aug. in soliloq. vidi-

Bern. ser. de diversis de triplici genere cogitationum serm. de ligno sano & stipula.

Bernard.

Hier in P. 208.

c. 29. 82.

vidimus enim multos Domine, & audivimus à Patribus nostris, quod utique sine magno tremore non recolo sine multo timore non confiteor, ascendisse primitus quodammodo usq; ad calos, & inter sidera nidū suum collocasse, postmodum autē cecidisse usq; ad abyssos, & animas eorū in malis obstupuisse. Vidimus stellas de calo cecidisse: ab impetu ferientis cauda draconis, & eos qui iacebant in pulvere terra, à facie sublevantis manus tua Domine, mirabiliter ascendisse. Vidimus viros morientes, & mortuos à morte resurgentes, & eos qui inter filios Dei ambulabant, in medio lapidum ignitorum quasi lutū ad nihilum defluxisse.

Quare iterum iterumq; moneo, ut cum timore & tremore salutem vestram operemini: nimis præceps est, inquit Cyprianus, qui transire contēdit, ubi aliū conspexit cecidisse.

Circumpectionem profectō, & attentionem majorem circa salutis ac perfectionis propriæ negotium, facile aliorum magnorum ruina ingenerat, ac boni proprii amor, & salutis suæ cupiditas commendat; quod vel Ecclesiæ columnas fecit contremiscere: Bernardus Serm. 54 in cantica. *Pavens, tremens quo aio ad me ipsum: si sic actum est cum Angelo, quid de me fiet terra & cinere: ille in calo inmutuit, ego in sterquilinio? Quis non tolerabiliorem in divite superbiam quam in paupere ducat? ve mihi si tam durē in potente illo animadversum est, pro eo quod elevatum est cor illius, quid de me exigendum, & misero & superbo? Ipsa magnorum ruina quorum nonnulli avaritia, alii luxuria, quidam superbia prolapsi sunt, nobis hoc boni præstant, ut horum malo edocti, quasi remediis occurramus: quemadmodum & malus princeps, hoc commodi habet, ut ejus postea cadaver per anatomiam introspicere posteris, & causas morborum in his rimari, atque in se extirpari liceat, juxta illud:*

Felix quem faciunt aliena pericula cautū.

Illud itaque Paulinum alē inhæreat: qui se existimat stare videat, ne cadat. Hugo Card. *A Deo stat, à se cadit, si cadit.* Bernardus: *considera, unde venis, & erubescas ubi es, & ingemisce quo vadis, & contremisce.*

Cælestis Panthēi Pars I.

Origenes iste Adamantius, agens de eorum casibus, qui molliori sexui familiares esse non dubitarunt, ad timorem inde ceteris incutiendum, potenter perorat: *Metuite quantum potestis, ejusmodi casus extia, & in ista subversione, labentium vos experimenta perterreant, & vehementur infrenus est, cui non incutitur timor alio pereunte. Amator vero est salutis suæ, qui sollicitus sit claudibus ceterorum: sicut Salomon approbat dicens: astutus videns malum punitur, vehementer eruditur. Et iterum cadentibus impiis, justi vehementer terrebuntur.*

Miramur quandoque, & attoniti spectamus ingentem ac validam quercum, turbine aut tempestate radicibus evulsam & everfam, solo prostratam, & tæcti nobiscum agitamus: quam vehemens ventorum impetus, quam ingens turbo & tempestas fuerit, quæ talem stragam fecit! cum longè potentiori admiratione & stupore, multoque attentiori consideratione mentis oculis contemplari debemus cedros Libani, & duces gregum (ut Augustinus loquitur) cecidisse, qui per 20. 30. 50. annos plantati in Domo Domini, in charitate radicati, bonorum operum fructus ubertim produserant. Similitudini allaræ insistit Richardus Victorinus, succisam arborem, de qua Danielis 4. considerans, Judam quoque præsignasse affirmat. Audiamus quid de hac arbore dicat, & quid quisque timere debeat, discat & ingemiscat: *Videbam in visione capitis mei super stratum meum: & ecce vigil & sanctus de calo descendit, & clamavit fortiter, & ait sic: succidite arborem & cæ. præcidite ramos ejus, excutite folia ejus, & dispergite fructū ejus. Fugiant bestia, quæ subter eā sunt, & volucres de ramis. Va filiis Adæ! va conditioni humanæ! quis, quæso, quantumq; profecerit, quantum, cumque ascenderit, de reliquo poterit, esse securus, si tantus vir, tamque perfectus, quati sub unius horæ momento, poruit de tanta sublimitate cadere? Recolamus ergo, qualis superius ea arbor describitur, quis hic præcidi jubetur, & tunc melius agnoscimus, in qualicumque virtutis fastigio constitutus, morum, ruina, quam justè timeretur. In magnitudine arboris, miramur modam fortitudinis:*

Oreg. lib. de singul. Cleric.

Richard. Victor. l. 2. de erudit. inter hom. c. 19 & 20.

K. dinis:

Hieron. I. p. 47.

Matt. 26.

Luc. 6. 11

Joan. 17.

Chrysol. in acta post. serm. 1. 2.

v. Reyn. de Iuda prodit. c. 3. n. 12.

Aug. in soliloq.

1. Cor. 10.

“dinis, in altitudine ejus, profunditatem
 “sublimitatis: in aspectus dilatione, magni-
 “tudinem autoritatis. In pulchritudine
 “foliorum, facundiam sermonis: in nimie-
 “tate fructuum, multitudinem erudicio-
 “nis: in esca, universorum doctrinam ædifi-
 “cationis: in subjectione bestiarum, rigo-
 “rem severitatis, in cohabitatione volu-
 “crum, providentiam circumspeditionis.
*Quis ego, inquit, nisi insanus, in tanto mu-
 tabilitatis ancipiti, sibi securitatem promit-
 tit, si verè aliquando talis fuit, qui postea
 succusis cecidit: verè ut Scriptura dicit, bea-
 tus homo, qui semper est parvidus; nescit enim:
 quid futurum pariat dies.*

Apo. 3.

Nec minus anxium, sollicitum ac cir-
 cumspectum quemque nostrum vult Apo-
 calypticus ille Angelus, dum ait: *Tene, quod
 habes, ut nemo accipiat coronam tuam. Quem-
 admodum Sapphirus accidit* Fuit Nicephoro
 (ut Metaphrastes commemorat) familiaritas
 cum Sapphirus Sacerdote, à teneris con-
 tracta; ea cum pueris crescere, & adolesce-
 re non exiguo virtutis incremento cum a-
 dolescentibus visa. Demum præter opinio-
 nem omnium, in grave odium vertit. In-
 terea sæva in Christianos tempestas Anti-
 ochiæ exorta, turbine suo etiam Sapphirus
 involuit; at ille omnia fortiter & constan-
 ter pro Christo toleravit: jamque ad coro-
 nam vocabatur, cum semel iterumque Ni-
 cephorus ad genua ejus accidit, lachri-
 mansque à Martyre veniam rogat, daret
 hanc moriturus pro Christo, si non sibi, cer-
 tè ipsi Christo mortuo inter preces pro ho-
 stibus sursum. Audiebat hæc Sapphirus, ne-
 que tamen qui mundum, carnem, & Caco-
 dæmonem triumpharat, seipsum vincere
 voluit; sed nec verbis, nec oculo dignatus
 Necephorum est. Ergo quam jam tenere
 videbatur coronam, placuit cælo, alteri
 tradere Cervicem præbere jussus, mortem
 turpi vitæ redemit, & Christi Sacerdos, fa-
 cere Eheu! Jovi promittit, nec quidquam
 per omnes superos obtestante Nicephoro,
 non refertur, quem cælo jam posuisset pe-
 dem: non dimitteret, quam jam iam pren-
 sabat palmam. Quid sit? *cecidit corona capitis
 ejus, & è vestigio accurrit ipse Nicepho-
 rus in locum ejus, ac succedaneam victi-
 mam offerens, in aliena præmia invola-*

Thren. 5.

vit, atque alterius coronam accipere me-
 ruit.

Idem ne & vobis in suprema cum morte
 lucta accidat, attendite: ne pertinaci odio,
 ne invidiæ malo, ne vindictæ cælo, ne lu-
 xuriæ aut injustitiæ stimulo concitatus,
 coronam, quam tibi jam tenere videris, a-
 mittas, eamque diabolus tibi eripiat. Quod
 disertè satis eminentissimus ille è Domini-
 cana familia Doctor insinuat, in illud Apo-
 3. *Tene, quod habes, ut nemo accipiat coro-
 nam tuam. Ubi sic disserit: Nemo id est nul-
 lus homo. Secundo, non diabolus: quia hæc est
 magna diaboli invidia, quod homo coronam
 accipit, quam haberet diabolus, si stitisset.
 Quid, quod alios rerum temporalium pen-
 nura, bonorum jactura, improborum cal-
 lumnia, morborum, aliorumque crucia-
 tum lanicæ, per impatientiam, pusillani-
 mitatem, diffidentiam, aut desperationem,
 coronam, quam se tenere arbitrabantur a-
 mittere faciat. Ut uni illi è quadraginta Se-
 bastenis militibus, turpissimo transfuga
 contigit, qui alius in gelidum stagnum de-
 mersus, cruciatus impatiens, in tepida bal-
 nea desiliit, ubi mortem, eamque æternam
 invenit. Interea cælo coronæ 40. delaban-
 tur, & singulorum Martyrum capita am-
 biunt; dumque unam de custodibus ali-
 quis, vacare spectat, Christianum se procla-
 mat; simul in aquas insiliens, coronam alte-
 ri præripuit, & palmam quasi in manibus
 contregit. *Miserabile spectaculum, exclamat
 Basilus, miles transfuga Christi, ovis à lupo
 direpta, & miserabilis à vita perpetua ex-
 cidens, coronam amisit.**

Hug. Ca-
dinal. in
Apo. c. 3.S. Thomas
opusc. 19. c.
20.Chryso-
stom. de vir-
tut. & vi-
tium.Brevi-
Rom. 9.
mart.S. Basil.
hom. de
40. mart.

*Felix, quem faciunt aliena pericula can-
 tum.*

Felix, qui tantorum virorum lapsus, quos
 adduximus attenta mente revolvens suum
 etiam à longe casum prospectat; sic
 tamen ut unum hic vos moni-
 tos velim.

Hieron. lib.
adv. Helvi-
dium.

§. III.

Discipuli crimina in Magistrum non refundenda, nec membri vitium toti corpori aspergendum.

Hoc sæculares nonnulli, ceterum Catholici cum Heterodoxis sibi familiarē habent, integram Religiosam familiam, ob unius nævum denigrare, traducere, execrari: filios, qui à Deo sæpè eo sine vocantur, ut ruinam illam instarent calumnias in totum ordinem gravissimas deterrerent, & vi, & vinculis etiam injectis attinere non dubitant. S. Thomas ex eo, quòd Judas pessimus fuerit in cœtu optimo, infert, perperam maculam unius membri religiosi, in universum corpus transfundi.

Prolixius idem profequitur Chrysolomus: *Si videris Sacerdotem indignum, non ob id etiam calumniari Sacerdotium debes: neque enim calumnianda res, sed ille solum meretur onerari conviciis, qui tanto bono abutatur. Non enim quòd Judas proditor fuit, hoc Apostolica professione, crimen, sed unius tantum viri mens improba fuit, quòd varia illustrat similitudine: Medici quidem multi carnivores sunt, qui pro medelis venena propinant, nec tamen artem vituperò; sed qui arte suā iniquius abutitur. Et nauta complures navigia amiserunt, nec ideo ars navigandi damnanda est.*

Quis amœnissimum viridarium contemnat, aspernetur, quòd inter pulcherrimos flores, inter præstantissimas plantas, araneus, aut bufo reperiat. Solidius argumentum, & ad hominem inducit Hieronymus, qui Ecclesiam non damnandam ducit ex eo, quòd quidam pravi & perversi, velut zizania in medio tritici excrescant. Unde Helvidium Hæreticum, cum virginitati bellum indixisset: quia inter virgines, quasdam tabernarias esse proclamaret, sic confutet: *Ego, inquit, plus dico, esse in eis & adulteras, & quòd magis mireris, Clericos esse cauponas, & Monachos impudicos. Sed quis non statim intelligat, nec tabernariam virginem, nec adulterum Monachum, nec Clericum posse esse cauponem. Nunquid virginitatis est culpa,*

si simulator virginitatis in crimen est? licet autem hujus exemplum capere ab Ecclesia, & ex toto corpore, de uno membro argumentari. Nam etsi in Ecclesia multi tam perditè vivunt; ea tamen nihilominus sancta appellatur, neque id impedit, quo minus hac fidelium universitas à Paulo Apostolo sine ruga, & sine macula dicatur: quoniam ipsa per se institutio, quomodo à Deo condita est, non quo modo à plerisque deformata est, inspicit debet.

Itaque si Ecclesia, in qua plures sunt mali, ac perversi enormibus flagitiis deturpati, tamen sine macula, & ruga, tota pulchra & amica Dei vocitetur, quanto magis Religionēs, in quibus plerique boni, casti, pacifici? *Quapropter etsi cōtristamur inquit Augustinus, de aliquibus purgamentis, cōsolamur tamen etiā de pluribus ornamentis Nolite ergo propter amurcam, qua oculi vestri offenduntur, corcularia detestari, unde apotheca Dominica fructu olei lumine implentur. Compello vos Auditores, an Senatam, an curiam secularem, Ecclesiasticam, everfam vultis, quia in iis iniquus aut corruptus iudex repperit est? An statum vestrum matrimoniale contempibilem, detestabilem existimatis, quia plures in eo & frequentiores adulteri, quàm pravi Religiosi, numerentur? Hunc clypeum Africanus Doctor, horum calumnia objecit. Hippone in Cœnobio Sancti Augustini, grave inter duos exarserat jurgium, cum alter alteri magnum crimen impingeret, ut necesse esset alterutrum ingentis culpæ reum esse, vel turpis facti, aut enormis mendacii. Qua de re cum in populo non mediocri orta esset querula, Augustinus ad eos luculentam scribit Epistolam, qua sic illos reprehendit: *Ad quid aliud, inquit, sudant illi, & quid aliud captant, nisi ut quisquis Episcopus, vel Clericus, vel Monachus, vel sanctimonialis ceciderit, omnes tales esse credant, sed non posse omnes manifestari? & tamen etiam ipsi, cum aliqua maritata invenitur adultera, nec projiciunt uxores suas, nec accusant matres suas, cum autem de aliquibus, qui sanctum nomen profitentur, aliquid criminis, vel falsitatis (etiam rarissimè) sonuerit, vel veri patuerit instant, satagunt, ambiunt, ut de omnibus hoc credatur.**

August.
epist. 134.

August.
epist. 137.

Hug. Cardinal. in Apoc. c. 3.

S. Thomas
opusc. 19. c.
20.

Chrysol.
hom. de virtut. & vitii.

Breviar.
Rom. 9.
mart.

S. Basil.
hom. de
40. mart.

Hieron. lib.
adv. Helvidium.

Qui calumnia hoc manifestius societatem nostram afflare coniecit, quot Oceani instar putrida cadavera in litus omnibus spectanda ejiciat: & toties in publicis curiis, cæcibus, convivis, totum corpus vapulat, quoties putre corruptumque membrum, *ne pars sincera trahatur*, præscinditur. Quo in negotio, ignorantia sola caput, quæ non capit. Equis porò non probet unum contagione infectum, tempore effereendum, ne in ceteros idem sese virus diffundat: Etiam cum sensu, & læsione propria subinde noxius sanguis emittitur, ut totius corporis incolumitas servetur. Ita Regine Lusitanie admiranti aliquando perennem illum, vegetumque societatis florem & causam roganti, aptissimè respondit Collegii Rector, hanc esse, quia venam sibi societas aliquando incidit. Non absimilem similitudinem adduxit Joannes Clavius, Nobilis in Acadamia Lovaniensi quondam Theologiae Doctor, hic cum celeberrimus quidam Concionator esset dimissus, Jesuitæ, inquit, non solent aquam mundam effundere, sed fæcem & spumam solent subducere. Ut apposite olim Humbertus Ordinis PP. Prædicatorum V. Generalis Oportet, inquit, ut Religio despumetur, ad hoc ut in sua puritate servetur. Vbi nulla est despumatio, est impuritas multa. Quod ipse Christus innuere visus, dum Juda ex cœtu Apostolorum digresso, subjunxit: *Nunc clarificatus est filius hominis*: sic pravis sublatis major lux cæteris affulgere cernitur, quem admodum candela, quam si emunxeris, clariorem lucem diffundet.

Inutiles in vite tradices, inutiliter rescantur: *nec dabit inde minus*; sed e contra, *snoen doet bloyen*. Quod ipso nominis omne manifestum est: SOCIETAS JESU Anagramma. VITIOSA SECES. Huic rei consentit summorum Pontificum suffragium, è quibus illud Gregorii XIV. suffecerit, audite oraculum: qui dum hanc dimittendi, & votorum obligationem tollendi potestatem confirmat: *eam*: inquit, *ratam & intactam esse volumus, tanquam rem magni momenti, ad Societatis PURITATEM, & conservationem retinendam*. Unde non incongruè Velasquez noster, *polito Vir inge-*

nio, ad Religiones viridi observantiâ florentes, id potissimum spectare affirmat, ut luxuriantes ramos amputent, illud enim Cantic. 2. *Flores apparuerunt in terra nostra, tempus PUTATIONIS advenit*, sic aptè connectit, quasi ex eo florens Ecclesiæ ac Religionis status extiterit, quod arefcentium palmitum putatio vigerit: uti ad hunc locum annotavit Venerabilis Apollonius: *Tempus putationis advenit; illud procul dubio, in quo pater agricola peritissimus putator sterilia Sarmenta de vera vite Christi, ulcionis amputat falce: eos scilicet, qui in se nullam similitudinem factoris sui, filii Dei, per imitationem boni operis ostenderunt. Æstruum tempus namq; putationis advenit, quando ex una stirpe corporis, boni separantur à malis, ne vicinitate malorum pereant boni. Bene peritissimus putator, qui eos amputet, qui vanitate frondium, nascentis vineæ fructus aut zizaniorum instar exurgens ac efflorescens triticum supprimerent; quam causam allegat S. Isidorus Pelusiota, adeò severè sub nascentis Ecclesiæ exordium Divum Petrum in Ananiam & Saphiram animadvertisse: Nam cum tunc, inquit, Evangelii sementem facere incepissent, ac statim enata zizania conspexissent, sapienti consilio ea confestim evulserunt, ne una cum tritico autzâ, futuro igni ad ultionem servarentur. Consimili zelo Paulus incensus clamat: ut inam & abscondantur, qui vos conturbant; ubi Anselmus sicut Dominus in Evangelio præcepit, membra, quæ nos scandalizaverint abscondi vult, & projici à nobis: ut quia isti pseudo-Apostoli scandalum generant inter eos, separètur penitus, alienentur ab eis. Quare autem Apollolus inter suos mitissimus, hos in gladio percutere, & resecare statuerit, respondet Hieronymus: *Fermentum à masse vicinia semovendum: secunda putride carnes: & scabiosum animal à caulibus ovium, repellendum, ne tota domus, massa, corpus, & pecus ardeat, corrumpatur, putrescat, intereat*. Errant itaque gravissimè, qui hac de causa superiores, aut Religiosum institutum, aut Patres familias inclementer ac severitatis coarguunt; quibus aptè respondet Origenes: *Qua est ista bonitas? qua est ista misericordia? uni parcere, & om-**

Imago 1. faculi pag. 100.

Humber. de erudit. Relig. lib. 5. part. 2. c. 3. Ioan. 13. v. 31.

In Bibliis scriptis.

Valesequi Philippi pen. c. 3. 2.

annot. 3. 7.

S. Isidorus l. 1. p. 1. 81.

ad Galat. 5. 12.

Hieron. Galat. 5.

Origenes & om.

hom. 7. in Iosue. 8. Bern. epist. 102.

Theodor. 9. 11. in 1. Reg. Hieron. in 6. 65. l. 1. a. a.

Nyssen. in vita Moysis. Philo lib. 2. de vita Moysis.

Chryso. hom. 9. in Matth.

hom. 7. in
Iosue. S.
Bern. epist.
102.

Omnes in discrimen adducere. Nec minus opportunè Bernard. epist. 102. ad quemdam Abbatem: *Ne timeas esse contra charitatem, si unius ejectione, scandalum multorum recompenſaveris pace, quippe qui sua forsè malitia fratrum cohabitantium turbare facillè poterat unanimi atem, & post pauca, nervosè concludit: Melius est enim, ut pereat unus, quàm unitas.* Atque hoc, quæ hæcenus de Religiosis, divinus Ecclesiastes Patribus fam. in famulis, ancillis, pedistis, ephelis pravis refecandis ac expellendis inculcet.

Alterum est: parentes, viros integerrimos, sanctissimos, totamque familiam præclaris factis & virtutibus illustrem notati, obscurari, turpissimè a malevolis prociundi, ob unius filii prodigi, filii perditionis nequitiam; quasi verò Aquilæ non imbellem quandoq; progenerent columbam, quasi verò ex optimis parentibus, non pessimi filii subinde editi sint: Quis obsecro sanctior Samuele; quem Theodoretus: *Virum divinis suorum appellat, Plaltes regius, vir secundum eor Dei, de his tamen sic loquitur Hieronym. Samuel vir beatus, & iustus filios pessimos genuit, qui non ambulaverunt per viam patris.* Et David, de cuius Christus natus est semine, duos genuit filios, Ammon & Absolon, quorum alter fratris, alter patris exitus parricida. An curam suorum illis parentibus tam piis, tam prudentibus, tam sanctis, an monitionem detuisse arbitramini? Quis iustior Noe, qui impudentem filium nactus est? Moyses vir tantus, ut de eo Gregorius Nyssenus & Philo Hebræus: *Moysem stupori fuisse omnibus tanquam novum naturæ miraculum, in certis qualis mens habitaret in eius corpore, humana an divina; & tamen filios habuit tam degeneres; ut virtute paterna spreta nemo aptus esset, quem sibi sufficeret.* Unde Chrysostomus: *Quid Moysis liberis profuit paterna cura iustitia, cuius illis non successit imitatio? Itaque non illos patris impertium, sed ad eum, Reipublica administratio migrat, qui illius erat filius virtute, Ita &*

Adam, ita & Abraham, ita & Heli, innumeri- que de facto viri probi & sancti, improbos, perfidos, perduelles in familia habent filios, quorum parentes illud illustissimi Præfatis, qui omnia complexus est, in solatium adferre possunt testimonium: *Quantūlibet vigilet disciplina domus mea, homo sum, & inter homines vivo, nec mihi arrogare audeo, ut domus mea melior sit, quàm arcæ Nos, ubi tamen inter octo homines, reprobis unus inventus est. Aut melior sit, quàm domus Abrahæ, ubi dictum est: ejice ancillam, & filium ejus. Aut melior sit, quàm domus Isaac, cui de duobus geminis dictum est: Jacob dilexi, Esau autem odio habui. Aut melior sit, quàm domus ipsius Jacob, ubi lectum patris filius necessavit. Aut melior sit, quàm domus ipsius David, cuius filius cum sorore concubuit: cuius alter filius, contra patris tam sanctam mansuetudinem rebellavit. Aut melior quàm cohabitatio ipsius Domini Jesu Christi, in qua undecim boni, perfidiam & furem Judam tolerarunt. Aut melior sit postremo, quàm calum, unde Angeli cecièrunt.*

Illud denique ejusmodi parentibus solatio, & obrectatoribus freno esse debet, unum discolum ac rebellem filium, aliis non raro miserabili catastrophe, omnibus ad virtutem & probitatem stimulos subdere: quemadmodum ruina Angelorum, alios confirmasse tradit Ambrosius, Bernardus, Rupertus, alique ut apud Raynaudum videre est. Aded ut si Judas unus sit in familia, divina providentia fiat, ut & Matthias aliquis oriatur, super quem cadat fors Domini & benedictio omnis, quique totius familie splendorem tueatur & amplificet. Id ipsum & nos omnes, te sanctissime Apostole deprecamur, ut inter tot cum proditore Juda à Domino recedentibus; tecum in æternum frui mereamur sorte sanctorum!

August.
epist. 137.

Raynaudus
de Iuda
proditore
pag. 452.

F E S T V M
S A N C T I J O S E P H I.

Nemo natus est in terra, sicut IOSEPH. Eccles. 49.

E M B L E M A VII.

Aurum vellus agni immaculati.

Deque viri collo, dulce perpendit onus. Ovid. 2. Fastor.

A R G V M E N T V M.

UIS, quantusque Sanctissimæ Dei Genitricis Sponsus, multis ante hac incognitus; Josephus exstiterit, hoc primum argumentum erit, quod *Virum Mariæ* fuisse, divinâ fide manifestum sit. Etenim si in omni bene ordinato connubio, maxime paritas & similitudo conjugum inter se spectanda sit; ubi quis Josephum, *Virum Mariæ* audierit, eum & gratiâ, & vitæ sanctimoniâ, & generis excellentiâ, & animi, corporisque castimoniâ omnium denique virtutum abundantiâ, ei simillimum fuisse, dubitare nequitiam debet. Atque hic parentes obiter commonebimus, ne filias suas viro heterodoxo, homini temulento, aleatori, scortatori, quamvis opulento, jungi sinant. Ipsos verò Adolescentulos adhortabimur, ut potius exemplo Josephi, Mariam sibi in Sponsam assumant, suamque virginitatē castis nuptiis, agno immaculato devoteant. Alterū est Josephū supra omnes caelites, dignitate, & auctoritate valere plurimum, quod filii Dei Pater esse meruerit. Quâ prerogativâ cum tantum consecutus sit, ut omnia posse videatur, unum superest, ut eum nobis omni pietatis cultu demereri, omni affectu amplecti, omni veneratione prosequi studeamus.

§. I. *Faciamus ei adiutorium simile sibi.* Gen. 2.

§. II. *Nemo natus est in terra sicut Ioseph, qui Pater filii Dei dictus, & creditus est.* Bern. Serm. 2. super missus.

§. III. *Constituit eum Dominum domus suæ, & Principem omnis possessionis suæ.* Psalm. 104.

Eccles. 49.

Hier. de
Script. Eccl.

S Greg. Naz.
orat. 11 in
funere Gor-
goniæ sororis
sue.

Math. 1. S.
Thom. 1. p. 9.
25. a. 3. Ma-
serm. 104

FESTUM

SANCTI JOSEPHI.

Cum esset desponsata Mater Iesu, Maria, Ioseph. Matth. 1.

Sanctus Gregorius Nazianzi Antistes, quem Basiliius vas electionis, puteum profundum, os Christi nuncupavit Hieronymus, virum eloquentissimum, præcepto-

ri potest) cum in eo omnia, ut videbimus contineri videantur.

tribus qua
Deus non
potest face-
re majora.

§. I.

Faciamus ei ADJUTORIUM SIMILE sibi. Gen. 2.

Postquam rerum omnium Conditor Deus, primum humani generis patrem Adamum procreasset, dixit: *Faciamus ei adjutorium simile sibi*, conjugem nempe, illi non solum natura, specie, indole genio, & ingenio similem; sed etiam donis gratiæ, & justitiæ originalis, aliarumque virtutum, quas Adamo infuderat, simillimam efformavit: divina sua providentia aptè disponendo, ut in conjugio mores, amores, affectus, virtutes, optimè secum attemperarentur: etenim

Si qua voles aptè nubere, nube pari.

Ovid. epist.
9. ad Decian

Cum itaque Spiritus sanctus in hoc castissimo connubio sanctissimi Iosephi, cum Virgine Maria Paronymphus, & pronubus extiterit, & Dei filius hunc sibi ab æterno ut demonstrabimus, in Patrem, ac matris suæ Sponsum elegerit, jure longè meritissimo usurpare possum illud Gregorii: *vultis, uno verbo virum* (Iosephum) *describam? vir erat illius*, [non Gorgoniæ, sed Deiparæ] VIR ERAT ILLIUS, quæ macula originali, & ab omni fomite, ac fuligine peccati, immunis fuit, VIR ERAT ILLIUS, in qua omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ Dei sunt reconditi: quæ, ut Albertus Magnus Lib. de B. Virg. cap. 96. perfectus, quam Adamus in sopore, & quam Ioannes super pectus Domini, & quam Paulus in raptu, cognovit mysteria supernaturalia: Scripturas omnes penetravit, & quidquid Prophætæ

S. Ansel. ho.
super Evan.
Luc. 10.

Hier. de
Script. Eccl.

S. Greg. Naz.
orat. 11 in
funere Gor-
goniæ sororis
sua.

rem suam depræcavit: Rufinus virum per omnia incomparabilem, splendidißimum lumen scientiæ indigitavit; Hic Theologorum Doctor, & Orator eximius, in funebri sororis suæ panegyri, ubi illam à pluribus naturæ ac gratiæ dotibus in cælum extulisset, maritum ejus laudaturus, in medio orationis suæ cursu subsistens, ait: *Vultis uno verbo, virum, describam: vir erat illius* scilicet Gorgoniæ *nec enim scio, quid amplius dicere necesse sit.*

VIR ERAT ILLIUS, cui unus rubor placebat, quem pudor affert; unus candor, quem parit abstinentia nam pigmenta ac fucos scenæ, & meretricibus relinquebat.

VIR ERAT ILLIUS, quæ corpus pene sine cibo, velut materiæ expers retinebat, & ante mortem mori cogebat. VIR ERAT ILLIUS, quæ noctes insomnes divinis Psalmis traducebat, & tenera membra solo insternebat. Arque ut alia omittam, VIR ERAT ILLIUS, de qua in eleganti, & proluxa oratione sua præfatus est, non ultra veritatis metas, sed infra veritatem se subsistere, atque omnia compendio se complexum fuisse dum dixit, VIR ERAT ILLIUS Gorgoniæ innuens fieri non posse, ut vittam piæ, tam integræ, tam sanctæ conjugis, pius, integer, & sanctus non sit. Porro jure dicam ego: *vultis scire, quantum puritate, pietate, prudentia, modestia, sanctitate, meritis, dotibus corporis & animi S. Iosephus exornatus sit? uno verbo virum describam: IOSEPH AUTEM VIR EJUS. vir erat illius* (nempe Dei Matris, quæ nihil in terris, nec in cælis majus, aut excellentius creati, vel excogita-

Matth. 1. S.
Thom. 1. p. 9.
25. a. 3. Ma-
servatus

Vide Vega
T'reolog.
Mariana
pag. 401. &
412.

Greg. I
Nicomed. o-
rat. present.

B. Pet. Da-
man. ser. de
Assumpt.
Virg.

S. Th.
in 4. dist. 30.
q. 2. a. 1.

Gerfon in
Ioseph.

S Bern. tom.
3 ser de S.
Ioseph. art.
2. c. 1. Ger-
son. cit. Sal-
meron. tom-
3 tract 9.
Isid. Isolan.
l. de S. Ioseph
Ioan Eckius
serm.

phetæ divina revelatione, ac summi Eccle-
sias Doctores humana, divinaque scientia
assecuti sunt, longè perfectius, *Maria, Ma-
gistra Magistrorum, etiam Apostolorum*, ut
Rupertus loquitur complexa est.

VIR ERAT ILLIUS, quæ etiam corporis
venustate, miraculum pulchritudinis, &
pulcherrima rerum omnium pulchritudo ex-
stitit. VIR ERAT ILLIUS, quæ illibata cor-
poris, & mentis puritate, ipsi Angelis an-
tecelluit VIR ERAT ILLIUS, quæ gratia,
virtutibus, meritis, sanctitate, dignitate,
omnes infinito intervallo exsuperavit: *Re-
liquis enim gratia, & virtutes per partes fue-
runt distributæ; ac Deipare id omne, quod al-
teris dispersum fuit; se sequè tota gratia ef-
fudit plenitudo, sive ut ait D. Thomas, in
qua debuit apparere omne, quod perfectionis
fuit, ut proximè dicemus festo Annuntiatæ
Virg.*

Quæ omnia, ut in Virgine Matre, sum-
ma, & ineffabilia reperta sunt; in Iosepho
quoque, et huiusmodi non liceat, vicinissi-
ma tamen ratione accepisse, ut *adjutorium
simile Mariæ* esset, & argumentorum vis, &
vitorum Doctorum Auctoritas comproba-
bit.

Audi insignem pietate virum, eruditione
præclarum Cancellarium Parisiensem: *De-
cuit, ut Mariæ tanta puritate mireret, quæ
sub Deo major nequeat intelligi, ut sanctus
Anselmus ait; ita decuit ut Ioseph tanta præ-
rogativa polleret, quæ SIMILITUDINEM,
& convenientiam exprimeret talis sponsi, ad
talem sponsam, de qua natus est Iesus, qui vo-
catus est Christus. & ut potest colligi ex Matth.
beatissimus Ioseph fuit, super omnes homines
purus. SIMILIS Virgini gloriose; Nec minus
discretæ S. Bernardi. Senensis. Quomodo co-
gitare potest mens discreta, quod Spiritus san-
ctus tanta unione (conjugii scilicet) uniret
menti tanta Virginis aliquam animam, nisi
& virtutum operatione SIMILLIMAM!
unde credo, Ioseph fuisse, mundissimum in
virginitate, profundissimum in humilitate,
ardentissimum in charitate, altissimum in
contemplatione: UT ESSET ADJUTO-
RIUM SIMILE VIRGINI.*

1. Undè credo illum labe originali de-
terta, in utero sanctificatum, atque omnis
fomitibus expertum fuisse, ut Gerfon serm. de

Nativitate Virg. habito in Concilio Con-
stantienti, qui hoc ipsum ex antiquo Hiero-
solymitano officio confirmavit. Idque
Theophylus, Chrysostomus, Isidorus, I-
olanus, Joannes Eckius, Jacobus Christo-
pitanus Episcopus, Christophorus de capite
foatum Archiepiscopus Casariensis anti-
quum Carmelitarum officium, Carthagenæ,
alique tradidere. Quod vel ex illo Eccle-
siast. 49. probari potest: *nemo natus est in
terra, ut IOSEPH, qui natus est homo.* Itaque
vero, non ei similis est, quia natus est homo?
an non homines universi tales nascuntur?
Insigne in hoc mysterium latere necesse est.
Per hominem, virum justum intelligi voluit
S. Gregorius, Hieronymus, V. Beda, Arno-
bius, alique: significatum proinde per Iose-
ph antiquum, qui novi erat, figura, illud
privilegium putamus (inquit Elias de The-
relia) *quo uti sponsa sua simillimus foret, hæc
a Deo gratiam recepit, ut in matris utero;
ab originali culpa purgatus sanctificaretur.*
Unde Hugo Cardinalis, illud Ecclesiastici:
*Nemo natus est in terra, sicut IOSEPH, sic
exponit: NEMO SIMILIS ESUIT.*

2. UT ESSET ADJUTORIUM SIMILE
VIRGINI, ipsa sanctissima conjux, omnia
mentis suæ secreta, & ipse Dei filius, sapien-
tiæ suæ thesauros, & cordis sui, in quo om-
nia continentur, Ioseph concedit atca-
num, ipso Doctore suffragante mellifluo:
*Verè de domo David, verè de regia stirpe de-
scendit vir ille (uti & Maria) IOSEPH nobilitis
genere; mente nobilior, Prorsus filius David,
non tantum carne, sed fide, sed sanctitate, sed
devotione: quem tanquam alterum David,
Dominus invenit secundum cor suum, cui
committeret SECRETISSIMUM, ATQUE
SACRATISSIMUM, sui CORDIS ARCA-
NUM: cuius, tanquam alteri David incerta
ET OCCULTA sapientia sua manifestavit.*

3. UT ESSET ADJUTORIUM SIMILE
VIRGINI, in illum aptissimè cadit illud
Geneos 49 IOSEPH decorus aspectu, filia
discurrerunt super murum, ut formam ejus
venustissimam contemplerentur, sic ete-
nim de sponso Mariæ Eusebius Casarien-
sis: *Aderat, inquit, Ioseph libertas animi, pu-
dor eximius, iustitia, modestia, prudentia sum-
ma: sed pietatè in Deum maximè præstabat.*
ERAT

de S. Ioseph
Iacob
Christofol.
in mag.
cat. Chr.
de capite
font. l. 1.
de Bujf. Iose-
ph.
perpetua
Virg. Ma-
& Ioseph

Greg. in
val. Hier.
in Mich.
Beda in
Arnob.
Elias de
Therol.
2. in pro-
fesso Nativ.
Hug. Car-
in Eccle-
Bernard.
Dom. Sua-
hom. 2.
Rez 3. p. 10. 2.
disp. 3. sect. 1.

Eusebius
Casarien-
7. de præ-
Evang.

S. Iustin.
mar. in Di-
al. cont. cryp-
Gerfon. ser.
de Nativ.
Virg. Bern.
de Bujf. Iose-
ph.

S. Aug. ser.
14. de temp.
Nativ.

Sap. 7.

S. Bern. ser.
de S. Ioseph.
hom. 3.

ERATQUE MIRABILI CORPORIS PRÆDITUS FORMOSITATE: ut post virginem matrem nemo mortalium Christo, qui fuit speciosus præ filiis hominum, similior, & per consequens formosior fuerit, ut gravissimi Auctores censuerunt.

Nechic ut passim decantatur :

Lis est cum formâ, magna pudicitia;

4. Sed UT ESSET ADJUTORIUM SIMILE VIRGINI, quanta corporis animique puritate Joseph præcelluerit, vel hoc unicum efficacissimo argumento sit, quod huic virginem matrem, ætissimo connubii vinculo adstrictam, custodiendum tradiderit; quam singularem prærogativam Hipponensis Antistes hisce verbis illi gratulatur: *Habe Josephæ cum Mariæ conjugæ tuæ virginitatem membrorum, quia de virginibus membris virtus nascitur Angelorum. Sit Mariæ mater Christi virginitate servata; sis autem & tu Pater Christi, cura castitatis, & honorificentia virginitatis. Accessit quoque morum similitudo, frequens ac diuturna familiaritas, & cohabitatio (absque ulla occasione dissidii vel rixæ) ex qua ut perversus cum perverso, ita bonus cum bono agendo: non potuit non Josephus virgini proximè, ut ovum ovo, & liliū lilio assimilari. Undè Rupertus l. 2. in Cant. ad illa verba: *Dilectus meus mihi, & ego illi, qui pascitur inter lilia: quæ inquit, sunt lilia, nisi dilectus sponsus JOSEPHUS, & ego dilectæ: verè ambo illa, videlicet pro virginalibus nuptiis, & cohabitatione castissima.**

5. Illud insuper observandum, UT ESSET ADJUTORIUM OMNINO SIMILE VIRGINI, eam dilecto suo sponso, omnium meritorum ac divinorum charismatum, quibus Joseph non ita dotatus erat, participem fecisse, ut gloriari possit in hisce nuptiis virginis: *Venerunt mihi omnia bona pariter cum illa.* Idque non ex eo dumtaxat quod utriusque conjugis bona per matrimonium fiant communia, sed vel ex eo maximè, quod Mariæ omni, quo potuit, cordis affectu, gratias sibi à Deo ubertim concessas, ob ætissimam animorum unionem, dilectionemque, in sponsum refererit, ut rectè dixit ac docuit S. Bernardinus: *Quia revera virgo, quanta erat unitas matrimonii in spirituali amore, agnoscebat & sciebat i Celestis Panthæi Pars I,*

Josephum sibi à Spiritu sancto datam in sponsum, & in sua virginitatis fidem custodem & ad participandum secum in charitatis amore, & obsequiosa sollicitudine divinisissimam prolem Deo: ideo credo, quod totius ex cordis affectu, cum sincerissimè diligebat. Cunque omnia que sunt UXORIS, SINT VIRI, CREDO, quod beatissima Virgo totum thesaurum cordis sui, quem Joseph recipere poterat, et exhibebat. Addit: cum virgo tot, & tanta peccatoribus impetret sceleratis, quanta putas impetraverit Josepho sponso:

Quæ omnia luculenter confirmat Doctor Biblioth. ille eximius Franciscus Suarez, ætissimi Paulus V. Pontifex maximus non semel compellavit; B. Virginem eximia gratiæ dona, & auxiliâ sponso suo, quem singulariter diligebat, exoptasse, suisque orationibus impetrasse. Nam si verum [ut revera est] unum ex efficacissimis mediis ad obtinendum à Deo gratiæ dona (cum omnia nos habere voluerit per Mariam) esse devotionem erga Virginem ejusque intercessionem: qui credi potest, sanctissimum Josephum Virgini dilectissimum ac devotissimum; per illam non obtinuisse eximiam sanctitatis perfectionem? Refert Nazianzenus Orat. II. de sorore sua Gorgonia, eam unum hoc ad omnia accedere cupivisse: *Ut maritus quoque perficeretur, ut sis tota corpore consecraretur, & non dimidia tantum ex parte, initiata discederet, ipsiusque aliquid imperfectum relinqueret: atque hoc precibus impetrasse.* Si ergo hoc fuit insigne charitatis in Gorgonia, quod viri imperfectionem, quodammodo suam existimavit, quodque perfectionem ejus desideravit, & obtinuit; multo altiori ratione, ac modo, hujusmodi amor Virgini est attribuendus,

Porro quid viro conferat integritas modestia, pietas, probitas conjugis suæ, expressit Ecclesiast. cap. 26. *Mulier bona, beatus vir, & Paulus I. Cor. 14. Sanctificatus est vir infidelis per mulierem fidelem:* ut Adrianus per Nataliam, Clodovæus per Crotildem Valerianus per Cæciliam, Sifinius per Theodoram, Marius per martham, Ursilius per Gorgoniam.

Non possum quin, quod hisce castis & pacificis Josephi & Mariæ nuptiis proprium est, & ad commendationem virgin-

de S. Ioseph.
Iacob
Christo
in mag
cat. Chr
de cap
font. l.
perpetua
Virg. M
& Ioseph

Greg. in
ral. Hic
in Mat
Bedar
Arnob
Elias d
Ther
S. Aug. ser.
14. de temp.
2. in p
Hug. C
in Eccl
Bernar
Dom. Sua
hom. 2.
disp. 3. sect. 1

LE
nia
cu-
m-
ca-
uo:
les-
nis
vid.
sed
vid.
cui
UE
A.
ria
vit.
LE
lud
ilia
jus
te-
en-
pu-
am-
var,
AT

Sap. 7.

Ensebio
Casario
7. de p
Evang.

S. Bern. ser.
de S. Ioseph.
hom. 3.

Biblioth.
script. sect.
Suarez 3. p.
tom. 2. disp.
8 sect. 2.

Greg. Turon.
de gloria
Confess. c.
42 Ferran-
dus de reli-
quis pag. 47.

nitatis, ac dilectionis mutue valet pluri-
mum, adferre insolens, & ut existimo ple-
risque vestrum inauditum exemplum Au-
ctorem prodo S. Gregorium Turonensem,
de duobus conjugibus, qui se etiam mor-
tuos complexi sunt in sepulchro: defuncto
namque quodam Hilario, viro senatorio,
anno verteute obiit & uxor, qui cum eo-
dem tumulo satis capaci conderetur, subito
elevata vir dextera, conjugis eo vicem am-
plectitur, quod admirans populus, deposito
secessit operculo, cognovitque, qua eis castitas,
qui timor in Domino, qua etiam inter ipsos
dilectio fuisset in sepulchro, qui se ita amplexi
sunt in sepulchro.

Quid mirum! tam raros illiusque inter
mortuos cerni complexus, qui in vivis ita
discoli vixere conjuges, ut in aeternum à se,
& à Deo separandi hui?

3. Greg. Tu-
ron. l. cit. c.
32. & hist.
Franc. c. 42.
Ferrand. cit.

Huic subjungit & alterum non minus
admiratione dignum, par conjugum, qui
suam illibatam sponso virginum, castimo-
niam consecrarunt: Vxorem prius vita fun-
ctam non multo post maritus insequitur. Porro
cum utriusque sepulchrum è diversis parie-
tibus collocatum fuisset, & virum quidem ad
meridie, alteram ad septentrionem, miraculi
novitas qui eorum castitatem manifestaret,
apparuit. Nam manifestò, cum ad locum po-
puli accederent, invenerunt sepulchra pariter,
qua inter se distare reliquerant; scilicet ut
quos tenet socios calum, sepulcorum hic corpo-
rum non separet monumentum. Hos usq; hodie
duos Amantes vocitare incola loci voluerunt.
Ita qui in vita castè & unice dilexerunt se, in
morte non sunt separati. Si plures æmulato-
res nuptiarum Josephi & Mariæ existerent,
plura ejusmodi amantium prodigia expe-
ctari possent.

Denique ut hic concludam, quam Virgi-
ni Josephus, gratia, virtutibus, meritis, san-
ctitate, dignitate simillimus fuerit, ex di-
cendis patebit.

Quæ vero hætenus audistis, quando-
quidem & solida ratione & certis testimo-
niis, comperta sint, rectius ac verius huic
matrimonio congruit, quam quod de pa-
rentum suorum connubio D. Nazianzenus
asseruit: Sic existimo, si quis ab ultimis terra-
rum finibus, atque ex universo hominum ge-
nere præstantissimum conjugium conciliare

Nazianz.
orat. 19.

studuisset, nullum unquam hoc præstantius
aptiusque reperire potuisse.

Nunc ad vos me converto Auditores,
quibus

--- vincula jugalia cura,

Vos Adolentescentes Adolescentulas, vosque
comprimis parentes admoveo, ut unum il-
lud spectetis, dum matrimonio liberi vestri
jungendi, ut sit adiutorium simile, ut sit pa-
ritas Religionis, conditionis, virtutis, pieta-
tis, indolis, ac morum: ne filias vestras viro
heterodoxo, aut parum timorato, quantum
vis nobili ac opulento; aut filiis vestris hæ-
reticam tradere velitis, quod verissimè mo-
net, & severissimè inculcat Ambrosius: Cave
Christiane, alienigenam, hoc est hæreticam,
& omnem alienam à fide tua uxorem, ne ac-
ceras tibi: cum sancto sanctus eris, & cum
perverso perverteris; si hoc in aliis, quanto
magis in conjugio, ubi una caro, & unus spi-
ritus est: Quomodo autem potest congruere ca-
ritas, si discrepat fides? & paulo post: Sæpe il-
lecebram mulieris decepit etiam fortiores mari-
tos, & à Religione fecit discedere. Primo ergo
in matrimonio Religio quaratur.

Tum par in doles, probitas, pietas, virtus
in conjugè consideretur: ne homini turbu-
lento, temulento, aleatori, scortatori, filias
vestras mites, modestas, pijs, virgineas
jungi permittatis: etenim

Non bene inæquales veniunt ad aratra
juvenci.

Quod tamen indies cernimus evenire, ut
inter se conjuges in his maximè dissideant:
dum uxor piè ac probè instituta, quot heb-
domadis, saltem mensibus, animum sacra
ex hominibus expiare: maritus vix semel in
anno, Uxor à teneris assueta, festis & domi-
nicis Eucharistico epulo se reficere; mari-
tus convivis, & popinas frequentare con-
suevit. Hæc sacrum Ecclesiasten numquam
non de divinis differentem audire: hic
verbum Dei averfari, & ad fabulas aures,
animumque convertere. Hæc, templa &
facella Mariana visere: ille campos &
villas obambulare. Hæc ante cubitum,
Deum precari, conscientia latebras discu-
tere, signo crucis se munire: hic bruti in
morem, se in stratum conjicere: quæ em-
phaticè Tertullianus gravi suo stylo exara-
vit,

Virg. l. 4.
Æneid.

S. Ambrosii
de Abr.
cap. 7.

Tertull. lib.
2. ad uxorem.

Rupert. in
Matth. cap.
1.

Ovid.
ad Arip.

Tertull. lib.
2. ad uxorem.

vit, dicens: *Domino non potest* (uxor fidelis) *pro disciplina satisfacere, habens à latere, diaboli servum ad impedienda fidelium studia, & officia, ut si statio facienda est, maritus de die condicat ad balnea: si jejunia observanda sint, maritus eadem die convivia exerceat; si procedendum erit, nunquam magis familia occupatio advenit.* Nonne hæc experientia quotidiana testatissima facit? stationes Christi patientis, aut afflictæ ejus Matris obeundæ sunt: maritus vini, aut cerevicæ balnea appetit. Jejunium non modo sponte susceptum sextæ feriæ, aut Sabbathi, uxori solenne, sed etiam ab Ecclesia præceptum urget; maritus convivium instituit. Instat solennis supplicatio; nunquam maritus magis distentus, nec unquam magis uxor ad custodiam domus amandatur. Quibus nuptiis, non aberrasse dicendus est, qui ipsum cacodæmona pronubium, ad paranymphum existisse, terribilissimum omnis turpitudinis monstrum Venerum faces præluxisse, pronuntiavit.

Aliæ profectò vobis hodie nuptiæ, ò Virgines, aliud conjugium Josephi & Mariæ, vobis parentes in exemplar propono, de quolibet cum Ruperto exclamare: *O conjugium cæleste, non terrenum! unus spiritus & una fides erat in eis; sola illic carnis corruptio desinit.* Nec mirū, cū Nicephorus Callixtus de hisce nuptiis dicat: *Spiritus sanctus fuit hujus connubii paranymphus, & pronubus.* Quomodo autem sese Patanymphum & Pronubum; seu procuratorem, Spiritus sanctus exhibuerit, describit S. Hieronymus in hist. de ortu B. Mariæ, ubi ait: *Pontifex ad consulendum Deum de more accessit. Nec mora, cunctis audientibus de oraculo, & propitiatorii loco vox facta est: requirendum esse, cui virgo illa desponsari deberet, cunctos de domo & familia David nuptui habiles, virgas suas ad altare allaturos esse prædixit, & cuiuscumque virgula florem germinasset, & in cuius cacumine spiritus Domini, specie columba confedisset, eum esse cui virgo desponsari deberet.* Eventus autem oraculo respondit, & Spiritu sancto specie columba, supra illius virgulam confedens delectus est Joseph. Atque ita Spiritus sancti instinctu, & affectu, Joseph sumpsit sibi Mariam in conjugē

suam. *O conjugium cæleste, non terrenum!* quia conjugium vita, sive conjunctio tota fuit cælestis, & Spiritus sanctus amborum conjugalis amor. Quæ duæ res in omni conjugio pietatem, & in virtute progressum impediunt, sollicitudo scilicet placendi uxori, & cura rei domesticæ, Joseph non modo impedimento ad perfectionem, & omnem sanctitatem, sed summo adjumento fuere: quanto enim ardentius castissimam sponsam tuam, Dei matrem amabat, ac religiosius observabat, eo magis divina charitate æstuabat, & majori sanctitate cumulabatur. Omnis verò cura, labor, sollicitudo, quam familiæ suæ, Jesu & Mariæ sustentandæ insumebat, actus erant fidei, charitatis, misericordiæ, Religionis ac excellentissimorum virtutum præstantissimi, quia circa Deum, ejusque sanctissimam Matrem versabantur; atque omnis hæc consuetudo mariti cum uxore, cum prole in verbis, oculis, moribus, divinam quandam sanctitatem spirabat.

At de terreno & carnali vestro connubio, meritò Apostolus pronuntiavit: *Qui cum uxore est, sollicitus est qua sunt mundi quomodo placeat uxori, & divisus est, aded ut hoc integre dilectioni, & perfectioni repugnare videatur; quod ille manifestè satis indicavit, qui aliis ad cœnam invitatis, ac perhumaniter se excusantibus, hic ut impedimentum gravissimum allegavit: *Vxorem duxi, & ideo non possum venire.* Numquid & quosdam vos inter reperire est, qui dum ad sacras epulas, ad cælestem illam cœnam quot mensibus in refrigerium fidelium defunctorum invitantur, illud ipsa dicunt: *Vxorem duxi, & ideo non possum venire;* indulgentiæ tali loco lucrandæ sunt, non possum venire, concio audienda, sodalitiū Marianum, S. Josephi frequentandum, non possum venire, & ut verbis utar Antiocheni Præsulis: *Quoties dicimus, cur non rectè vivis: qui possum inquirunt, allegatus uxori, liberis, negotiis? Quod ne & vos aliquando integerimi Adolescentes, ac etiamnum castæ virgines deploratis, Mariam vobis hodie cum Joseph in sponsam eligite, ei virginitatis vestræ annulum consignate, & sanctè adpromitto, nunquam**

Rupert. in
Matth. cap.
1.

1. Cor. 7.

Luc. 14.

S. Chryf.
hom. 4. in
Isaiam.

Virg. l. 4.
Æneid.

S. Amb.
de Abr.
cap. 7.

Rupert. in
Matth. cap.
1.

Ovid.
ad deij.

Vincet.
Bellovac.
speculo l. 7.
c. 87. Ioann.
Mager. dist.
4 exemp. 2.
Biderman
delicia.

vos feliciores, nobiles, ditiores, beatiore
nuptias contracturas. Quod vel per ludum
edoctus fuit adolefcens, qui cum inter suos,
propè ædiculam Marianam in suburbano
sitam pila lufitaret, paulò quam ceteri ter-
fior, deficiatorque, cum pilam femel ite-
rumque non male redditam expuliffet, fen-
fit ab ea repercuffa manum infordefcere.
Ac fortè annulum in digito tum gestabat,
quem auro faberrimè factum, & palà gem-
maque venustum, à nescio qua partheno ope
incautus acceperat; eoque impense charum,
ne qua in ludo rumperet, aut certè cum ma-
nu reliqua contaminaret, vel excuteret, de-
crevit exuere, subiitque in sacello latebras
quæret; quo dum è turba, ludoque se pro-
ripit, conspicit in ara, virginis infigne, in
cujus amplexu diviniffimus infaus, hiantibus
labellis suaviffimè refidens. Ergo Ado-
lefcens, dum inter manus gemmantem an-
nulum verfât creber, rotatque, videt oppor-
tunè digitum indicem in Virginis effigie,
præter cæteros erectum; Ita rigere, ut vide-
retur ejus articulis inferi gemma præcom-
modè posse. Hic ille jam sui, & ludi, & socio-
rum oblitus ab imaginis aspectu paulatim
ad meditata cœlestia abreptus, cœpit ibi-
dem in genua procumbere, & alias curas de
aliis amoribus verfare. Equidem sic fecum:
quem amo annulum, cui rei circumfero a-
mens, & ne iniquetur hic aut deperdatur
tam cautè affervo, nisi ut vana me pulchri-
tudine, vanus ipse delectem? nempe donum
id hominis est, & hominis cujus? mecum u-
trique, aut etiam ante me perituri. Quid si
carnales nuptias cœlestibus commutem, &
omnium virginum speciofiffimæ, me Virgi-
nem hoc annulo desponsam.

*Dixit, & aspecta miratus imaginis ora,
Hæc ait hæc auræ est digna puella meo.*

Simul annulum sibi detractum expedit, eo-
que extentum Virginis digitum gaudens
induit; nec annulum dumtaxat suum com-
mendat, se quoque totum in custodiam ei,
clientelamque tradit; quin etiam ferunt,
ut sponsalia cum Virgine, quemadmodum
Josephus noster, inivisse non dubites, repu-
diatis nuptiis (ad quas fortè tunc invitaba-

tur) illibata pudicitiaæ florem in Mariae
tutela conservare decreville. Id autem do-
num Virgini gratum accidisse, eventus o-
stendit, vix etiam dum digito Virginis an-
nulum indiderat, cum primores manus ar-
ticulos, cœpit paulatim imago velut addu-
ctis nervis contrahere, digitoque intro-
sum reflexo, annulum acceptum sic inclu-
dere, ut nisi vis fieret, indexque rumperetur,
elabi manu, eximique portò nequiret.
Quod infigne spectaculum, ut oculos Ado-
lescentis inperato rapuit, facile persuasit,
ut animum induceret, donum Virgini pla-
cuiffie. Igitur nihil ultra cunctandum ratus,
hanc sibi sponfam præ omnibus mortalibus
forma, ac gratia longè excellentiffimam ac-
ceptat, annulumque suam in æternum con-
fignat:

*--- serva aurum, ait, optima serva,
Pulchrior in digitis sit mea gemma tuis;*

Quæ ipsa si prius gemma non fuiffet, jam
certe contractu tuo disceret smaragdus, jas-
pis, & adamas esse.

Si quis, vel quæ vestrum, alteri fortasse
carnali, & morali fidem addixit, & annu-
lum desponsationis consignavit, aut accep-
tavit (in quibus nuptiis quod de fide est, tri-
bulationem nec levem, nec brevem, & hic
fortasse, & in æternum habiturus est) hæc
celeberrimâ festivitate, quâ Josephus cum
Deipara, *Matre pulchra dilectionis*, annulo
maritali æternam virginitatem Deo vovit
se suaque omnia, corpus & animam affectus
& amores omnes consecraret, didiceritque;
mille benedictionibus hæc tam castis nup-
tiis cumulandus.

Nunc ad alteram Josephi excellentiam,
quâ major in terris (Mariam si exceperis)
nemini mortalium collata est, progredia-
mur, quam deducit Rupertus in Marth. c. 2.

*Virum Maria cum dicit magnum & ve-
rum nomen beato Josepho attri-
buit: quia si est vir Maria,
est PATER Do-
mini.*

Sabelicus.

Isaia 66.

Ecclesi.

Ecclesi.

§. II.

Nemo natus est in terra sicut JOSEPH, qui Pater filii Dei dicitur, & creditus est.

Bern. serm. 2, sup. missus.

Sabelicus.

ORator disertissimus olim coram Philippo potentissimo Macedonum Rege, verba facturus, ubi laudem ipsius copiâ se obrui animadvertit, conversus ad invictissimum Monarcham dixit: tacebo Philippe, magnificentiam & gloriam tuam: prætenbo illustrem majorum tuorum profapiam: filebo amplissimas regiones, ac regna, incredibili celeritate, tuis armis subacta: silentii tenebris involvam, quod orbem universum tuo imperio subjugasti: nihil dicam de palmis, trophæis, triumphis, quos de profligatis hostibus reportasti, solum in supremam laudem tuam: *Hoc unum dixisse sufficiat: FILIUM TE HABERE ALEXANDRUM*: filium tam prudentem, tam potentem, tam magnanimum te habere Alexandrum. O gloriosissime Joseph! innumeri qua calamo, qua linguâ, in tuarum laudum præconia copiosè excurrerunt, regium tuum stemma, virtutum decora, corporis animique ornamenta, supra omnes mortales exulserunt; at mihi cum oratore illo, hoc unum dixisse sufficiat: *FILIUM TE HABERE DEUM*: filium te habere infinita providentiâ, infinitâ potentia, infinita clementia, infinita opulentiâ, infinita bonitate, & pulchritudine præditum, verbo unico *FILIUM TE HABERE DEUM*. Atque hic, *quis audit unquam tale, aut vidit huic simile?* æternus ille Dei filius, Josephum sibi in patrem adlegit, inauditum hoc a sæculo, ut filio potestas & libertas sit, deligendâ sibi patrem ex omni hominum genere, quem voluerit. Id si ulli mortalium per divinam potentiam, animæ v. g. à Deo, corpore nondum concepto, creatæ, concessum foret, num illa virum è vili stirpe, stolidum, deformem, perversum parentem suum exoptaret? quin potius origine illustrem, ingenio solertem, specie venustum, moribus probum, ac omnibus corporis animique dotibus præstantissimum

adoptaret. Ex quo quisque vestrum facile consequi potest, qualis quantusque Josephus habendus sit, quem æterna Patris sapientia, ipse Dei filius in Patrem assumpsit: *Conjice*, inquit Bern. *ex hac appellatione, quam meruit honorari adeo, ut PATER DEI, & dicitur & creditus sit, quis & qualis homo fuerit ille JOSEPH*. Quia sola prærogativa tantum gratiarum meritorum, sanctitatis, dignitatis est consecutus, ut omnes omnium Sanctorum merita (unam virginem si excipias) transcendere perhibeatur; quia ut ait S. Thomas: *Deus unicuique Sancto confert sanctitatem & gratiarum ei muneri accommodatam in quo illum constituit* Idq; S. Bernardinus de Josepho expressè asserit: *Quando divina providentia aliquè ad singularem gratiam, seu ad aliquem sublimem statum eligit, omnia charismata donat, quæ illi persona sic electæ, & ejus officio necessaria sunt, atq; illâ copiosè decorat, ut patet in Moyse, Josue, Abraham, Isaac, & Jacob, David, & sic de aliis Prophetis. Patet etiâ in novo testamento in virgine benedicta, in Apostolis, Evangelistis, Doctoribus, & in Religionum Institutibus. Quod maxime verificatum est in S. JOSEPHO, qui ab æterno Pater electus est. Quod ad Sancti hujus gloriam quantum contulerit, pluribus comprobabo, ubi nomen Patris non vanum & inane, ut nonnulli opinantur, sed privilegii, auctoritatis, potestatis supra omnem paternam, referissimum fuisse ostendero. Advertit Augustinus l. 2. de consensu Evangelig. c. 1. licet Josephus opinionem veri patris solum inter homines haberit, qui Christi divinitatem, & admirabilem conceptionem ignorabant; appellationem tamen Patris, non ab illis tantum, sed etiam ab Evangelista, & ab ipsa etiam B. Virgine accepisse. Lucæ enim 2. dicit Deipata: *PATER tuus, & ego dolentes quærebamus te*. Et Evangelista dicit: *Eranz PATER, & mater ejus, mirantes super his, quæ dicebantur*. Ex quo intelligi potest, inquit doctissimus Suarez, non sine singulari Dei ordinatione nomen hoc illi esse impostum; quia nec, B. Virgo, nec S. Lucas absque speciali, Spiritus S. instinctu locuti sunt. Cum ergo, æternus Pater summa sapientia & providentia, hoc nomen sibi proprium, cum,*

Bern. id. serm. 2. super Missus.

S. Thom. ad Rom. 8.

Suar. 3 p. tom. 2. disp. 8. sec. 2.

S. Bernardin. tom. 3. serm. de S. Joseph.

Suar. p. 3. tom. 2. disp. 8. sec. 1.

hoc viro communicaverit, satis significavit, ad quantam dignitatem eum exerit, cum nomine simul officium & curam paternam magna ex parte tribuendo. Itaque habuit effectum, solitudinem, & ut dicam *Patris auctoritatem*. Quid ultra dici, aut conferri homini mortali potest? Probat ex eo, quia per verum matrimonium cum virgine contractum quodammodo corporis ejus dominus effectus est, quia Paulus inquit; *Mulier corporis sui potestatem non habet sed vir*. Hinc ergo factum est, ut fructus corporis virginis, quodammodo ad Josephum pertinuerit, ut enim dicitur inquit, de rerum divisione cum in suo solo: *quod in alieno solo nascitur, vel adificatur, sub illius dominium cadit, cujus est solum*. Unde etiam si miraculose in horto alicujus, sors nasceretur, illius esset, cujus est hortus. Quia ergo terra virginea, de benedictione Domini concepit, ad Josephum cujus erat terra, fructus illius benedictionis pertinuit, Atque adeo filius Mariæ, tuit filius Joseph. *O quantam dulcedine exclamat Divus Bernardus, audiebat Joseph balbutientem parvulum se PATREM vocare Pa.Pa.*

Bernardus tom. 3.
serm. de S.
Joseph. a.
2. c. 1.

Rupert. in
Matt. c. 1.

Ambr. lib.
de offic. c. 7.

Barry devotion. de
S. Joseph.

Ex quibus licet intelligere, intercessisse inter Jesum & Joseph, huiusmodi vinculum mutui amoris, quam unquam filius patri dilectissimo, aut Pater filio unigenito exhibuit, aut exhibere potuit, nam ut Rupertus ait: *Spiritus S. paternum viro huic, qui nascebatur, infantis amorem penitus insuderat; qui omnem, quo unquam filii in parentes, aut parentes in filios flagrarunt amorem, longe exsuperavit. Non enim vehementior est natura ad diligendum, quam gratia*. Vultus filialis amoris in patrem testimonia, vultus, peculiaris favoris in Josephum argumenta producunt? Hæc tanta sunt, ut omnia omnium Sanctorum longè antecellant.

Quis non illud benevolentiae signum stupendum existimat, quæ Francisco Seraphico, & Magdalena de Urfinis concessum est, Jesum in cunis vagientem, in excessu mentis attentius contemplari? Nec minus celestis favoris quis forte duxerit, quo Theresiæ de la Cerda, Ordinis S. Dominici, videte licuit, sacris lintheolis (corporalia vocant) jam lotis, & ad succandum soli expan-

sis, diligenter invigilanti, ne quæ muscæ inficerent, infantem Jesum virgineis in panibus insidentem seque involventem? Verum hæc Josepho quotidiana erant, toties illum in cunis lintheolis, in lectulo dormientem vixit & vidit? & quod amplius est: *Arbitror & Joseph virum Mariæ*, inquit Bernardus SUPER GENUAM frequenter illi puero arripisse.

Damian.
op. 1. c. 37.
Bernardus
Serm. 41.
in cant.

Quis non se mortalium felicissimum dicitaret, & liquidissimis gaudiis totus difflueret, si speciosum illum præ filiis hominum cum Simeone sene ulnis excipere, & complexu stringere daretur? S. Rufinus S. Francisci socius, totus in ecstasi raptus, quia semel filium Dei in ulnis virginis contempserat. At quis explicet, aut mente assequatur, quos amplexus, quæ basia Josephus divino huic infanculo, & hic Josepho recipere impertitus fuerit? Quoties quam tenero affectu ultero in patris collum involaverit, charisque suis brachiis strinxerit:

In vita
Barry.

Deque viri collo, dulce perpendit onus?

Ovidius
fastor.

Ubi illud mihi in mentem venit, potentissimos regni proceres gloritari, dum aureo velere, quod è pectore appensum gestant, condecorantur: in hoc tamen illustrium equitum ordine, omnes uni Josepho, longè concedere debeat, qui non è torque aureo, velus aliquod gemmis vermiculatum, sed è collo suo Agnum immaculatum, suavissimum Jesum divinis suis brachiis constructum, pectore appensum gestavit:

Suarez
civ. sec. 1.

Deque viri collo, dulce perpendit onus.

Ovidius
fastor.

O sarcinæ pondus suave! & onus verè leve! nullus unquam bottus è vite sua dependens, onus suavius esse potuit.

Hanc nos auream Josephi fortem, & supra omnes aurei velleris equites eminare suspicimus & eo nos pertingere posse dissidimus; dum interim si estimare velitis, non minores vobis favores Deus elargitur. Quid admiramini? an non vobis Agnum illum immaculatum, non è pectore gestare; sed intimo cordis sinu, quoties liberit, stringere concessum est? At ubi fides, ubi amor, ubi ardor, ubi ille

Matt. 11.
Biblioth.
scrips. soci-
et. Suar. civ.
sec. 2.

niveæ mentis candor, ubi virgineæ vestrae manus, os, oculi, quibus illum cum Josepho contracteris? Hæc à vobis filius virginis, & sponsi hujus exigere perhibetur: *Si redemptor noster*, inquit B. Petrus Damianus, *tantopere dilexit floridi pudoris integritatem, ut non modo de virgineo utero nasceretur, sed etiam à nutricio virgine tractaretur, & hoc cū adhuc puerulus vagiret in cunis: à quibus nūc obsecro tractari vult corpus suum, cū jam immensus regnat in cælis? mundis attingi manibus volebat in præsepio positus, quantam corpori suo nūc vult esse munditiā, jam in paternæ majestatis gloria sublimatus?* Sed pergo porro: quantum Ioannes Christo in deliciis fuerit, satis testatur breve hoc elogium: *Discipulus, quem diligebat Iesus, qui supra pectus ejus in cœna recubuit; quem matri suæ dedit in filium: Mulier ecce, filius tuus.* Ex qua appellatione colliguntur, omnes Sancti, singularem amorem, quo Christus Joannem complexus est, dum tanto honore affectus, ut nomen sibi proprium, cum illo communicavit: non vadium, cum nomen imponendo (quia opera Dei perfecta sunt) sed eum quodammodo in locum suum substituendo & erga matrem suam singularem amorem, & curam tribuendo. Tum subdit Suarez: *Multo autem excellentior est parentis Christi, quam filii virginis appellatio; non solum quia patris appellatio majorem auctoritatem præ se fert: sed etiam quia dignitas Christi, dignitatē virginis infinitè excedit.* Iesus quoque supra pectus Joseph non semel sed toties recubuit, in ulnis toties requievit: eumque non solum ut Ioannes Baptista digito monstravit, sed humeris innixum in Ægyptum fugiens, sollicitudine paternæ præsentissimo discrimini subduxit. Quomodo autem intelligendum sit: non surrexit major Ioanne Baptista, uti & discipulus Domini dicitur: *primum quidem Apostoli dissolvit Suarez, qui orbis universi magister appellatus est, dicens: Non est, cur temerariū, aut improbabile censeatur, sanctum Joseph excipere, eumque Apostolis comparare, vel etiam præferre: quia probabile est Iosephum perfectiorem gratiam affectum, quam Ioanem Baptistam, quia excellen-*

tius munus habuisse videtur, & majorem opportunitatem, pluresque occasiones crescendi in gratia & charitate: quia ut docet S. Thomas, Deus confert gratiam ministerio, & dignitati accommodatam.

In hac verò comparatione cum Apostolis non existimo esse temerarium, neque improbabile, sed piū potius & vero simile, si quis fortasse opinetur sanctū Ioseph omnes gratia, ac beatitudine antecellere quia probabile est, Iosephum perfectiorem gratiam affectum, atque ipsum muovus, seu ministerium sancti Iosephi quatenus quodammodo est alterius ordinis, posse dici Apostulatu perfectius.

Illud quidem fatendum, Apostolos per triennium in schola tanti magistri discipulos exitisse, suavissima ejus consuetudine usos & quos dixit Amicos, etiam mensæ suæ (quod de magnatibus Regum contingit) adhibuisse. Quam singularem benevolentia significationem etiam Ioannæ Galliarum Principi exhibuit, dum conviva ejus, lanceam inferi fecit, quæ tria corda dulcissimi Iesu, virginis matris ac Ioannæ sponsæ suæ continebat. Nec quis vestrum expendit Iosephum per tot annos dulcissimum Iesum, eiusque matrem convivas habuisse, labore ac sudore suo eos aluisse. Quod si regnum cælorum iis paratum est, qui haustum aquæ frigidaæ abjectissimis ejus famulis tribuerint, quid ni in regno cælorum excelssimum, & supremum in mensa Domini locum obtineat, qui eum domesticum suum tanto tempore habuit, & educavit? De quo enim tam propriè, quàm de Iosepho dici potest *Esuri vi, & dedisti mihi manducare?* Ex quibus omnibus quidam sanctum Iosephum supra omnes Apostolos, & Angelorum choros, etiam cum corpore glorioso constituunt: ut videlicet eo ordine, quo à Matthæo cap. 1. nominatur: **JESUS, MARIA, JOSEPH**, eodem in cœlesti gloria sedeant, & perfectione beatitudinis fruantur: quia officio, & dignitate, & amore fuerunt conjunctissimi: sicut enim humanitatis art. Christi, eo abundantiore gratiam P. Morales obtinuit, in Matt. c. 1.

Suarez
cit. sect. 1.

Barry de-
votione de
S. Ioseph.

Matt. 25.
Suar. cit.
sect. 2.
S. Bernard.
tom. 3.
serm. de
S. Iosepho.
art. 5.

P. Morales

Damian.
op. 1. c. 37.
c. 5.

Bernard.
Serm. 4.
in can.

In vita
Barry

Ovid.
fastor.

Suarez
cit. sec. 1.

Ovid.
fastor.

Matt. 11.
Biblioth.
scrip. soci-
et. Suar. cit.
sect. 2.

S. Thomas
3. p. q. 27.
a. 5.

obtinuit; quo propinquior fuit verbo & B. Virgo quæ proxima fuit filio; ita existimatur, S. Joseph, quasi tertium locum in abundantia gratia obtinuisse quia post virginem propinquissime attigit Christum, familiarisque tractavit, & singularem conjunctionem cum illo habuit. *Quanto autem, inquit Doctor Angelicus, aliquid magis appropinquat principio, in quolibet genere, tanto magis participat effectum illius principis, & sic, quod magis appropinquat soli, major est claritas, & illuminatione recipit: & quo magis appropinquat aliquid igni, sit magis calidum: & similiter aqua clarior & purior profuit, quâto minus distat à fonte, & principio.*

Quæ omnia evincunt, ut Josephus gratiarum omnium fonti, & sanctitatis principio proximus fuit in terris, ita & sanctissimum esse in cælis. Atque hanc sublimissimam Josephi in cœlesti aula gloriam, probat eximius ejus cultor, alique, ex eo quod mater filiorum Zebedæi postulans, ut unus a dextris, alter à sinistris confederet, nihil ad libellum supplicem à Christo receperit: quia inquit *sedere à dextris, & à sinistris, non est meum dare vobis, sed quibus paratum est à patre meo; atque hoc paratum Josepho & Mariæ.*

Unum superest, ut virum Mariæ & filii Dei Patrem, omnia quodammodo, quæ in cœlo & in terra sunt: in manu sua habere paucis ostendamus, atque ad eò, ut in quavis cum necessitate nobis propitium habeamus, omni pretatis cultu demereri, omni devotionis affectu complecti, omni venerationis signo profequi studeamus, quia.

S. III.

Constituit eum Dominum domus sue, & Principem omnis possessionis sue.
Psal. 104.

THemistocles dux Atheniensium, ex præpotenti amoris vi, qui omnia sibi facit obtemperare, sic argumētari solebat: filius meus Ciaphantus imperat matri, mater imperat mihi, ego toti Græciæ, ergo filius meus Diaphantus imperat toti Græciæ. Non omninò ab simili modo,

Plutarch.
in vita
Themist.

liceat mihi argumentari: Ioseph imperat Mariæ Mariæ Jesu, uti uxori suæ; Maria imperat Jesu ut filio, qui fuit subditus illis. Jesus autem imperat univèrsis creaturis, quæ in cœlo & in terra, igitur Ioseph quodammodo imperat univèrsis creaturis, quæ in cœlo & in terra sunt. O mirabilem, & ineffabilem Iosephi potestatem! Unde S. Ioannes Damascenus: *Mariæ facta est domina omnium creaturarum, cum omnium Conditoris facta est Mater.* Si ergo Ioseph superior fuit Mariæ, quia caput mulieris vir. 1. Cor. 12. ergo quatenus vir ejus, omnium creaturarum superior factus est.

Insuper dum Dei filium, ei subditum, Scriptura testante ceruimus imperium Iosephi quodammodo excedere imperium Dei video: quia Deus creaturis, Ioseph verò ipsi imperat Creatori, obediente Deo voci hominis; aliter quam olim ad vocem Iosue solem sistendo. Nam quoties tibi, sanctissime Ioseph, sol justitiae ad nutum tuum stetit, se movit, quievit?

Unde rectè concludit Gerson: *Quanta fiducia Iosephi! quanta in eo vis imperandi! quia dum vir uxorem, dum pater filium orat, velut imperium reputatur.* De ipso itaque jure liceat usurpare: *ITE ad Ioseph; & quidquid ipse dixerit, facite.* Ipsum quippe constituit dominum domus sue, & principem omnis possessionis sue. Quidquid vobis in corporis, animique bonis conferri desideratis, *ite ad Ioseph;* quia hi tres unum sunt, quidquid unus voluerit, omnes volunt: quidquid unus potuerit, omnes possunt, quoniam ille inter illos est, cui omnia dedit Pater in manu, cui data est potestas omnis in cælo & in terra. Quid ni omnia modo possis, sanctissime Ioseph, in cælo, per quem omnia; quæ voluisti, fecisti in terra? Profectò omnia illum posse, Seraphica illa virorum & mulierum mater, & Magistra Theresia docuit, & experientia comprobavit: In patronum, inquit, & Dominum se legi gloriosum virum, sanctum Iosephum, ejusque me patrocinio unice commendavi. Liquidò deinde perspexi, sanctum hanc patrem, & Dominum meum & tuum ab hac me necessitate, aliisque majoribus, in quibus de animæ meæ & honore & perdicione agebatur, liberasse. Subdit, quod am-

v. Suarez
cit. scilicet.

Suarez. n. Gen. 41.

Bern. ser. 2.
sup. missus.

Gerson.
Iosephi.
Gen. 41.
55. Psal.

In vita

amplius est: *Nec memini me aliquid ab eo petisse, cujus me comporem non fecerit.* Nam alius sanctis gratiam Deus dedisse videtur, ut in una necessitate invocantibus se, opitulentur; sed hunc gloriosum virum ego expertum, in qualibet necessitate adjuvare & adesse. *Adeo ut Dominus nobis indicare velle videatur, quod quemadmodum illi in terra viventi subditus fuit, sic ei existenti in caloneorum qua petierit, denegeret.* Quod etiam alii, quibus, ut ei se commendarent, suaseram, experti sunt, Denique hoc solum; inquit, ex amore Dei peto, ut quisquis mihi dicenti non credat, experti velit.

Complurium hoc calamitoso tempore querela est, peculium exhaustum, penu vacuum, vacuos parvulorum ventres, qui petunt panem, & non suppetit ad fraugendum; *ite ad Joseph*, ille copiosius frumentum quam olim ille in Ægypto, vobis servat. Vos & parvuli vestri petite ab eo panem, *qui panem vivum in calum servandum accepit, tam sibi, quam toti mundo,* & non fraudabit vos, a desiderio vestro.

Si qui fortè vestrum calumniis impetiti, injuriis laceffiti, à potenti adversario litibus, dolis, ac falsis testibus oppressi. *ite ad Josephi*, hic potentius apud filium suum, supremum Judicem, quam olim Princeps apud Pharaonem; efficacius quam quondam Tullius apud Deorum, non per dexteram dumtaxat, quum hospites hospiti porrexit, sed & per os, & oculos, & pectus & omnia misericordiae viscera, quæ Josephi manibus toties commissa peroravit.

Quicumque vestrum fortè longo languore, acutis capitis, calculi, podagræ doloribus divexati, *ite ad Joseph*, ille, qui verbo imperat, verbo unico vos restituit sanitati. Quos anxia cura, & sollicitudo de liberis suis parentes excruciat, non est, quod trepident, de salute corporis & animi securi sint, si eos hujus sanctissimi sponsi tutela totos commiserint, qui amantissimum Jesum tanta sollicitudine Herodis furori intempestâ nocte subduxit, ac incredibili cura in omnibus adfuit. Quocumque demum terra marique in discrimine vobis aut liberis vestris versari contigerit, *ite ad Joseph*, ejus auxilium

Cælestis Panthei Pars I.

implorate, & illic etiam in rebus maxime desperatis, præsentissimum experimini: Quod ut concludam, eventu mirabili, & maxime amabili comprobabo. Julius Cæsar recupitus de incendio Vesuviano, ubi duarum urbium cum populis suis, repentino flammarum vortice, eversionem enarrasset, communem dolorem leniendum censuit lausta commemoratione potentis tutelæ Josephi, quæ in pueri cujusdam incolumitate, inter tot clades eluxit. Rem ita subjicio, inquit, ut mihi spectatissimæ fidei Sacerdos narravit ex eorum familia, qui piæ se agrotorum servitio devoverunt, ab oculatis testibus veritatem diligentissimè perserutatus. Herculani, urbe ampla & opulenta, mulier Camilla nomine, cum inter fugam adventantes flammam vidisset, atque effugia interclusa, consilium ab ea cepit, quæ rebus extremis spem facit desperatio. Salto è rupe se projecit ad litus: & nepotem quinqueennem Josephum nomine, in ipsis planè mortis faucibus coacta relinquere, elatis ad cælum oculis: *Sancte*, inquit, *Joseph, tibi commendo Iosephulum*, nec plura. Mox toto in fugam incubuit, quam celerrimè litus legens, timore pedibus alas addente, atque arenis vix hærente vestigio, ut periculum evasit, subiit jam sui securam prima cura puerulus, quem, quoniam tenebat jam mortuum, & sebat primo ætatis flore demessum, & usura lucis defunctum, quam vix libaverat. Inter ejulatus, ac fletus, cum devenisset ad pontem, sub quo inter iacentes fornices tenni Sebethus amne delabitur, compellari se sensit; ed conversâ, unde notæ sonum vocis acceperat, Josephum vidit suum, eumque sospitem, ac subridentem. Hæsit primò propè saxea præ stupore: tum recepto Spiritu percunctatur, quis ed tam multis ereptum periculis perduxisset? Respondit alacritet puerulus: *Sanctus Joseph* manu prehensum, per flammam medias, huc occisimè me duxit incolumem, ubi jam diu, remotor. Mulier puerum amplexata, mœrorem in gaudium, ejulatus in divinas laudes, fletum acerbissimum in lætitiæ lacrymas commutavit, altero felicior fonte deductas. *Ite ergo ad Joseph*, sed ite

M

magna

*P. Morales
in Matt. c.
1. l. 1. tit. 1. n.
23. Balin-
gem Kalend.
23. April.
Penna in
Vita.*

magna cum fiducia, *ite* ea, qua par est virginis sponsum adire, corporis mentisque munditia *Ite* summa ad hunc cœlestis aulae Principem humilitate. *Ite* ad templa cultui ejus dicata; aras venerando, statuas ejus exornando, sodalitia frequerando; officia, litanias, rosaria, eleemosynas, jejunia, aliaque pietatis opera in honorem ejus exercendo: peculiarem in cordibus vestris erga Josephum, affectum, constantemque amorem fovendo. Ad quem nos inflammare posset Beata Margareta à Castro Ordinis S. Dominici, quæ subinde torrente divinæ voluptatis velut ebria in has voces erumpere audita est: *O si sciretis vos quid ego in corde meo gesto, & retineo.* Quo de abscondito mysterio ut constaret, placuit à morte, peritâ chirurgi manu pectus aperire, & cor ipsum scrutari: Nec sine stupore amabili, in eo repertæ tres

gemmæ prægrandes illæ, & miri splendoris. In prima viscebatur imago expressa virginis longè pulcherrimæ, in secunda, infantulus specie supra modum decorus. In tertia vir erat formâ spectabilis, ac majestate verendus. Et hæc cordi illius, ceu sacratori tabulæ impressæ erant imagines, non alia manu, quam summi artificis Dei. E quibus prima *Deiparam* utique referebat? Altera Infantulum *Iesum*, Postrema denique *Josephum*, virginis sponsum, quos nimirum, dum viveret, in corde habuerat, hoc est in amoribus. Optandum, omnium hæc sanctissima *Trias Iesus; Maria, Joseph*, omnium vestrum cordibus, indita videatur, si ejus aliquando contubernio in cælis frui speratis.

*Anselm. de
laud. B.
Virg.*

F E S T V M
 A N N U N T I A T Æ
 V I R G I N I S M A R I A Æ.

Quia respexit. Luc. 2.

E M B L E M A V I I I.

Plena Luna ex conspectu Solis oppositi.

--- *quid virgine figis in una,*
Quos mundo debes oculos. Ovid. lib. 4. Met.

A R G V M E N T V M.

Rgos his vos omnes pervelim, ut mille, & mille oculis excellen-
 tissimæ Virginis formam intueamini; in qua contemplanda ipse
 Dei filius defixus hæret. Hanc ubi *respexit*, longè uberiori
 omnium caelestium donorum influxu, multoque illustriori di-
 vinitatis radio complevit, quàm splendidus ille solis vultus Lunam, dum ple-
 nè eam contuetur. Quid porro conferat, vel semel benigno divini Numinis
 oculo *respici*, mirabiles qui inde animorum motus exorti sunt, satis superque
 testantur. Nemo quippe tam ferus, tam ferreus qui ad ejus conspectum non
 totus colliquescat. Quod si oculo fortè irati vindicis respici formidamus, ad
 misericordiæ Matrem hodiè recurramus, ut illa suos misericordiæ oculos
 ad nos convertat: nam *sicut omnis* ô beatissima Maria *à te aversus & despectus,*
necesse est, ut intereat; ita omnis ad te conversus, & à te RESPECTUS, im-
 possibile est, ut intereat.

Anselm. de
 laud. B.
 Virg.

- §. I. *Quia respexit. Luc. 2.*
- §. II. *Gratia plena. Ibidem*

ANNUNTIATÆ VIRGINIS MARIAE.

Quia respexit. Luc. 2.

Legentem olim forma Vir-
ginem, fixo oculorum ac
cogitationum obrutu, tam
ardenter cælum contem-
plari solitam ferunt, ut mil-
le votis expetierit, divina aliqua metamor-
phosi ipsa in cœlū commutari: quæ vota &
perfervida suspicia dum formæ illius amator
& admirator tacitus observat, aliud non mi-
nus nobile, imò ex cordis sinu desiderium
expressit, dicens: ita ipsam omnium elegan-
tiarum & gratiarum, corporis ac animi pul-
chritudine sibi animum occupasse, ut nihil
aliud in votis sit, quam ut tot oculos quot
stellæ cœlo sunt benigni superi sibi elargi-
rentur, quibus diu noctuq; nil in terris, præ-
ter hanc, quam deperibat, venustatem con-
templaretur.

Ita vos hic omnes Argos, totos oculos
pervelim Auditores, ut Virginem nostram
humana quavis forma, longè præstantio-
rem, *cælum illud splendidissimum incompre-
hensum calisibus, continens Deum omnium
virtutum & gratiarum splendoribus velut
coruscantibus stellis vermiculatum, attenta
mentis contemplatione intueamini.* Ete-
nim ut ingeniosius juxta ac religiosius Poë-
ta diferte cecinit.

Tot tibi sunt dotes Virgo, quot sidera cælo:

Hunc versum quatuordecim syllabarum,
millies bis & vicies muravi, iisdem profus
verbis, sensu & metro servatis, ut de eo usur-
pare possim illud doctissimi Antistriti elo-
gium: *Hunc versum vel brevitate,
vel veritate tanquam ex oraculo mihi
quodam esse effatus videtur.* O admirandum
voluminis commendium, novo profus &
inaudito carminis miraculo! faciem mutat

& pulchritudinem servat, versus quidem
mille viginti duo numerantur, & unicus est:
peritiores jam optici & Astr. logi ad calcu-
los cælum vocarunt, stellas numerare ausi,
quas non plures quam mille viginti duas
censuerunt, eminentiores nempe ac cæteris
magis conspicuas, alias quippe quam pluri-
mas luce claritateque indiscretè scintillan-
tes ejusmodi & qui viam lacteam sternunt,
confusè oculis nostris objectas, mortalium
quemquam numero complecti posse nega-
vit ille, qui Abrahamo *peritissimo*, ut Jose-
phus & Eusebius tradunt. *Astrologo*, dixit:
suspice cælum (nocte videlicet innubi & se-
reno) & *numera stellas si potes*. Quod quam
illi, ut ajunt, ἀδύνατον fuit, per Prophe-
tam dilucidè vaticinatur: *Enumerari non
possunt stella cœli:* cuius rei causam Africa-
num sidus adducit, dicens: *Stella denumerari
non possunt, quia nec omnes eas videri posse
credendum est: nam quanto quisq; acutius in-
tuetur, tanto plures videt.* Vnde & acerrimè
cernentibus aliquas occultas esse, extimatur.
*Exceptis his sideribus, quæ in aliqua parte or-
bis, à nobis remotissima oriri, & occidere perhi-
bentur.* Postremo quicunque unum versum *stel-
larum numerum comprehendisse, & conscrip-
sisse jactantur, sicut Aratus & Eudexus vel si
qui alii sunt, eos libri hujus contemnit aucto-
ritas.* Mirto hic aliorum Doctorum testi-
monia principum Philosophorum, Aristo-
telis, Græcorum, Senecæ, Romanorum suf-
fragia, qui omnes cœlestium siderum calcu-
lum inire impossibile, ac lucidissimas illas
cœli faces innumera bilis esse, asseverant.

Tot tibi sunt dotes Virgo,

innumera profus, ac infinita, quas enar-
rare

*Plutarc. in
enthol. gra-
ca, caussen.
court. 8.
Tom. 4. tra.
13. soc. 2.*

*Epiphan.
orat. 2. de
Deipara.*

*P. Bahusit
Puteani
Protheus.*

*Aug. lib. 2.
ceciuit. c.
28.*

*Vide Po-
etium in
Gen. 1.2.
Bonfron
Gen. 5.11.*

*August. in
Assumpt.*

Hier.

*August.
16. de
c. 23.*

*Ovid. l. 4.
Metam.*

*Aristot.
lib. de
do ad
c. 1.2. de
lo tex. 6.
neca 1.1.
nat. quæ*

16.

rare non humanæ, nedum Angelicæ intelligentiæ est: Id enim vero, solito sui ingenii acumine, & propensa in Dei matrem voluntate Anselmus liberè ac libenter fateatur, lib. 8. de excellentia Virginis: IMMENSITATEM gratiæ & gloria, & felicitatis eam considerare cupienti, o Virgo sensus deficit, lingua fatiscit. Omnis hic Doctorum solertia, omnis oratorum facundia conticescit: horum facile princeps, qui humana & divina ingenio planè incredibili complexus est: in hoc immenso Marianæ laudis oceano, pro dignitate verbis velificari, aut exitum reperiri diffidit: *Quid nos tantilli, inquit, quid attoniti, in eius laudibus referemus? cum et si omnium nostrum membra verterentur in linguas, eam laudare sufficeret nullus.*

Quare Augustissimam hanc cæli Reginam, non tam laudibus exornandam, quam vobis in silentio attentis auribus & comparatis animis contemplandam proponere decrevi.

Ecquid ne omnium ora, oculos animosque in Virginem convertamus, quæ ipsius summi conditoris Dei optimi maximi intuitum; nescio quibus gratiarum illecebris, & divinis quibusdam lenociniis ad se reflexit, in se provocavit, & quasi in hac universa cæli: terræque machina divinis oculis nil dignum occurreret, unam hanc Virginem hac optatissima luce respexit. Sed o magne Deus!

--- *Quid Virgine figis in una,
Quos mundo debes oculos?*

Quod ex intuitu, quam cæli cunctius jam tum, divinarum gratiarum copia plenam salutavit, quanto dein cœlestium radiorum, ac opum affluentia locupletata fuerit, considerate.

§. I.

Quia respexit Luc. 1.

Celeberrimum illud nõ Africæ modo, sed totius Ecclesiæ lumē Augustinus, Marianum canticum illustrans, hoc verbum RESPEXIT expendens, solerter observat, RESPICERE plus aliquid significare, quàm aspicere, videre, intueri. Est etenim RESPICERE ad id oculos, vultumque convertere à quo prius eos deflexerat aut averterat. Atque ita propriissimè os oculosque Deus ab hominibus omni flagitiorum genere contaminatis, averterat; donec tandem lapsis sex millium annorum sæculis, Dominus misericordia motus respexit: RESPICERE per gratiam, est prius abjectos & derelictos visitare; cum bona placatus per misericordiam subacta restituit, rursum per RESPECTUM gratia ad eum se convertit. Quemadmodum verò prima causa aversionis, superbia exstitit, sic & conversionis, & respectus in virginè, humilitas fuit, subdit enim: *Bene ergo Maria solam in humilitatem Dominum RESPEXISSE testatur, quia divinitas propitiationem, quam humana natura in primis parentibus per superbiam perdidit, in Maria per humilitatem recuperavit. Erant alia in Virgine cæli decora atque ornamenta: erat virginitas nulli secunda, erat obedientia singularis, erat fortitudo cedere nescia erat fides altè radicata, spes erat inconcussa. Charitas erat Seraphinis ipsis æmula, & tamen ad hæc non videtur spectasse Numen, sed ad eam, quæ in Virgine erat, demissionem atque humilitatem. Crederes eam solam esse, in oculis, in amoribus, primisque cæli curis: quod ipsum etiam cognovere abjectæ in terras animæ & propè cœlestium inanes: gens inquam Judæa, quæ dum arcis obsidione cingeretur, & in extremas deducta esset angustias, sic ad Deum supples venit: RESPICE ad nostram humilitatem: non faccum abjecit & cinerem, quo regi poterat: non gravioris poenitentiae flagella, quibus in se justè sævire: non effusas in ege nos elemosynas, quibus cælum emere, cæliq;*

M 3

gratiam:

*August. in
Magnificat.
Benzonius
in magnific.
p. 198.
Aug. cit.*

Judith. 5.

*Vide 2o
rium in
Gen. 12.
Bonfr.
Gen. 22.*

*August. in
Assumpt.*

Hier.

*August.
16. de
c. 23.*

*Ovid. l. 4.
Metam.*

*Aristot.
lib. de
do ad
c. 12. de
lo tex.
neca l.
nat. que
16.*

ar-
are

gratiam: non holocausta & victimas, quibus super os flectere, & Numen sibi propitium reddere: sed unicam fatiscens animi demissionem ac humilitatem, quæ unica in oculis divini Numinis incurrisse, ad quam solam RESPEXISSE, videtur; RESPEXIT Deus, non vestem, non formam, non stirpem, non commendationem, non munera (ut homines solent) quid ergo querit Hippoensis Doctor? qui perinde ac sic celestem Virginem coram alloqueretur, affectu præcipuo, sic eam compellat. Dic mihi, ô Mater Sancti Sanctorum, quid quæso boni egisti? quid donorum obtulisti: quos patronos adhibuisti? per quos Reges ambiisti: qua cogitatione, quo spiritu eò pervenisti, ut venerit in uterum tuum Dei filius, ut Mater Dei, Regina cæli, mundi Domina efficiaris? Virginis responsum subnectit. Quæris à me, quod munus obtulerim, ac uade sim effecta Mater Creatoris? RESPEXIT Deus non muneribus, non patronis, non commendationes, non alia, quæ mihi contulit, copiosè gratiarum dona, sed humilitatem Ancille suæ. Nullum porro divinis oculis gratius objectum, nullû amœnissimum spectaculum, nullus horum viror, florum aut cuiusvis venustatis color gratior potest observari, ut gravissimus Auctor Hugo Cardinalis testatur, dum illud Psalmi 137. *Excelsus Dominus & humilia RESPICIT*, & *alta à longe cognoscit*, sic divinè ad mores traducit: *Humilia RESPICIT oculo misericordie, quia humilitas est COLOR oculis Dei gratissimus*. Unde & per Isaiam ait: *Super quem RESPICIAM?* Super pium, sobrium, mansuetum, misericordem, castum: minimè; sed *super humilem*. Hisce quidem speciosis virtutum coloribus, virgo enituit ad humilitas divinos oculos, & Deum ipsum è cælo devolare fecit: *Casitate placuit humilitate concepit*. Penitius, vocis hujus, RESPEXIT, energiam sacri interpretes scrutati, legunt & intelligunt: RESPEXIT NIHILEITATEM ancille suæ. Hæc divi Bernardini, Seraphici ordinis doctrina est: *Sic à principio, inquit, mentem ejus (Mariæ) in abisso humilitatis fundavit, quod sicut nulla post filium Dei creatura tantam*

ascendit ad gratia dignitatem, sic nec tantum descendit in abyssum humilitatis profunda. Nec insuper alicui pura creatura in hoc saculo est datum, tantum gustare NIHILUM creatura, nec tantum se humilare & ANNIHILARE, sicut Mariæ: & infra arr. 3. cap. 2. affuit ei aspectus sua propria NIHILEITATIS, eò quòd continuò habeat actualem relationem ad divinam Majestatem. Non incongruè protectò: teste quippe philosopho, locus debet proportionari beato; unde immensam illam divinæ Majestatis abyssum, abyssus altera nihileitatis dicitur capere, & complecti poterat. Hanc itaque nihileitatem dum amat, suspicitque V. Beda, ad illa verba fecit mihi magna, pronuntiat: Magnum, quia Virgo; magnum, quia Mater; majus, quia turumque: maximum, quia Dei Mater: majus, quia cum tanta sit, putat se nihil esse.

1. Adeò ut qui omnia ex nihilo creavit, omnia quodammodo ex nihilo, hoc est, ex profundissima virginis humilitate, qua se nihilo in conspectu Dei ducebat, recreavit. Ad hanc abyssum Deus RESPEXIT: RESPICIT Mariam, & *in fundit gratiam*. Hinc facta est, Damascenus loquitur, *abyssus gratia*: quam ubi ipsum divinitatis numen complevit, facta est *abyssus immensarum Dei perfectionum*.

Miramini fortasse mortales, vani & inflati, homunciones, oculos Domini à vobis averfos, in promptu causa, vaticinante propheta: *non RESPEXIT in vanitates, & in anias falsas*: non RESPEXIT in cincinnos capitis, in syrma veltium, in stridorem calceorum, in luxum, & lasciviam puellarum. Mirantur fortasse hæc troscula, ut *saltatrices* templa frequentantes, & Deum vindicem propitiantes, non exaudiri se, mirantur alii magnificè cum Phariseo perorantes: *Non sum, sicut ceteri hominum, preces suas despicere, nec attendunt verissimum illud Regii psaltis pronuntiarum: RESPEXIT in orationem humilium*. Hieronymus vertit: RESPEXIT in orationem hominis inanis vel vacui. Ingeniosè ad institutum nostrum, ut ex hac apposita similitudine facillè dijudicare poteritis: est musices peritus, qui organum, clavicymbalum, cytharam, testudinem, ticiam, fistulam,

Arist. 1. phys. c. 1.

Beda in 1. Luca.

4. Regum 4.

S. Bern. ser. 6. de Ascensione.

Bernard. serm. 51. in Cant. Damasc. orat. 2. in assumpt. Chrysost. in hort. anim. psalm. 37.

Chrysost. hom. 8. in epist. 1. ad Titum.

S. Greg. in psalm. 101. Ezech. hom. 3. v. Sancti in lib. reg. 1. c. 4.

Drexellii
roja p. 2.
cap. 4.

Bern. super Missus
ser. 4.

S. Bernardin
tom. 2.
serm. 51. n.
1. c. 3.

aliudve instrumentum musicum digitis
pulsare, voce inflare, concentum aliquem
argutum modulari tentat, dumque singula
explorat, nescio quid absonum, dissonum,
hulcum, obtusum audit resonare: Penitus
quid vitii, aut obicis sit indagans, depre-
hendit organum, aut clavi cymbalum cen-
tonibus oppletum, testudinem ac cytharam
chartis refertam, tibiam ac fistulam intus
variis quiquiliis plenam. Haud aliter usum
venire consuevit: Hic orationi cytharam
(ut cum Gregorio loquar) aut organum
pulsaturus accedit, & fœdis animum cen-
tonibus (voden) occupatum habet: Alter
caput litibus, codicillis, apochis aliisque
chartis repletum: alii curas familiaræ, dome-
stica negotia, rumores forenses, preceationi-
bus infarciunt. Hæc omnia evacuanda, ani-
mus his omnibus vacuus ac inanis sit neces-
se est: requiritur hic *vasa vacua non pauca*,
si pretioso gratiæ liquore, si cælestis conso-
lationis oleo repleri exoptamus [qua super
remelleum Doctorem dissonantem audite:
Vnde spiritualis gratia inopia tanta quibus-
dam, cum aliis copia tanta exuberet; profecto
nec avarus, nec inops est gratia distributor.
sed ubi vasa vacua desunt, stare oleum ne-
cesse est. Vna atque se ingerit amor mundi per
fenestras irruit, mentem occupat. Praoccupat-
um nempe secularibus desideriis animum
delectatio sancta declinat: nec misceri pote-
runt vera vanis, aterna caducis, spiritualia
corporalibus, summa imis, ut pariter sapias,
qua sursum sunt, & qua super terram.

In vas immundum, acidum, fœtidum,
pravo liquore tinctum, quodcumque infun-
dis, accescit & corrumpitur. Pretiosus bal-
sami liquor, nauteæ: Generosum vinum,
mursæ. Aqua vitæ; cinnamomi aut alius
præstantissimus succus, absinthio misceri
non poterunt. Ita nec vera vanis, aterna ca-
ducis, spiritualia corporalibus. Quantum
cælestis roris in animum admiserit, tantum
vani aëris, & futis auræ exhalari comperies
quique ad summum repleri gestiunt; plane
se vacuos reddere nitantur: Nam *vacua
mentes exuberante gratia, usque ad summum
replentur, atque multorum corda, qua prius
fuerant, vacua vascula, unguento Spiritus
plena sunt.*

Quapropter vento & vanitate turgidi: *Psal. 137.*
exinanite, exinanite, quicumque vestris lu-
cubrationibus vanum vobis nomen parere:
quicumque casti, sancti, cari, prudentes au-
dire, digito monstrari vultis: quicumque
dignitates, prælacuras, præturas, animo
versatis, quicumque linguæ vel calamo po-
pularis auræ plausum aucupamini, *exinani-
te, exinanite*: hæc studia *exinanite*, has cogi-
tationes *exinanite*, hæc omnia vana deside-
ria & vota *exinanite*: modestiam magnæ
Matris æmulamini, *qua EXINANIVIT SE
exemplo filii sui, formam Ancilla accipiens*
Quod quo efficacius facere valeamus, cla-
memus ad Dominum, ut miseria nostras
oculo misericordie respiciat, & illud regii
placitis usurpemus: *Domine, RESPICE in me
& miserere mei, quia oculi tui multo plus lu-
cidiores sole*: hi tenebras discutere, hi lucem
affundere, hi divinitatis radios in corda
mortalium solent evibrare. De Cæsare Au-
gusto scribit Suetonius, fulgorem quen-
dam oculis ejaculari solitum *Oculos*, inquit
*habuit claros & nitidos, quibus etiam existi-
mare volebat inesse quiddam divini vigori:*
*gaudebatque si qui sibi conuenienti, quasi ad
fulgorem solis, vultum submitteret: cum enim
in militem aliquem Cæsar fortius respexisset,
oculos dimisisset, ab Augusto causam ro-
gatus; respondit: quia fulgorem eolorum
tuorum ferre non possum; quod ille forte
adulandi animo, & assentandi studio; hoc
de Christi oculis ex vero pronuntiavit Hie-
ronymus igneum quiddam atque sidereum
radiabat ex oculis ejus, & divinitatus ma-
jestas relucebat in facie, Quæ autem hisce ra-
diantibus oculis vis, quæ virtus fuerit, & vel
semel iis respici, quid vicissitudinis; & cœ-
lestis catastrophe contrulerit, auscultare.*

Benignissimus redemptor noster *vi-
dit hominem sedentem in colonio.* Ecquibus
quæso oculis hic præsul Ravennas: *vidit ho-
minem Iesus, sed plus divinis oculis quam hu-
manis, generis nobilitatem, opum affluen-
tiam, vestium elegantiam, sæculi poten-
tiam, non attendit, non æstimat; non
respicit divinis oculis, quo solum prope
mortalium oculi collimant; sed vidit
hominem*

Richard è
Jancto Laut.
l. 40. sub
init.

Sueton. in
vita Cæsaris

Hiero. in
Mast. c. 27.

Matt. 3:
Chrysol.
serm. 28.

4. Regum 4.

S. Bern. ser.
6. de Ascen-
sione.

Bernard.
serm. 51.
in Cant.
Damas.
orat. 2. in
assumpt.
Chrysol.
in hori.
o. anim.
& psalm. 37.

Chrysol.
hom. 8. in
epist. 1. ad
Titum.

S. Greg. in
Ezech. hom.
3. v. Sancti
in lib. regil.
4. c. 4.

Psal. 101.
li.
li.
si-
m,
m,
ve

hominem, dicit Evangelista, non dicit Matthæum; additque sequere me, non dixit ad me: quia Matthæum, non Matthæi Sacerdos quarebat. Auri fulgor Matthæi oculos in telonio sedentis detinebat, quem ut vidit Dominus, ita Matthæum perstrinxit, ut ad omnia humana caligaret; solum Deum agnosceret. *Vidit illum Deus*, inquit Chrysologus, ut ille videret Deum. O vim! o virtutem oculorum Domini! vidit hominem avaritiæ sordibus immetsum, vidit in scelus mundi nocte cæcipientem: *Vidit ille hominem, ut peccata hominis non videret*. Quid mirum omnem animi noxam, quæ nox est, ilico evanescere, ubi oculi Domini per lucidiores sole, in eum vibrantur? *Vidit illum dominus misericordiam oculo, ut peccata hominis non videret*; blandæ Matris indulgentiam æmulatus, quæ in filio, quem nimio amore deperit, nævos & maculas non videt: dissimulat & connivet.

O Domine Jesu, hoc benigno oculo me dignare, *RESPICE IN me, & miserere mei*. Hæc ardentissimè & subtilissimè aliquando divinus Doctor Augustinus expendit, de Deo: *Divinus RESPEXIT me*; quid est, respexit me, ante enim te non videbar: aut rursus attendebat, & precibus tuis commotus est, ut in te oculos miseret: videbat te & ante, sed *RESPEXIT me, dicit dilexit me*. Et homini, quid te videt, & rogus eum, dicit, ut misereatur tui, *RESPICE me: videt te, & dicit, RESPICE me. Quid est, RESPICE me: dilige, attende miserere mei*.

O Domine Jesu, quantum interest à te respici, & ab homine respicit te homo, & si splendidum opulentum fortunis, honorum ritualis affluentem videt, una etiam invidet; respicit te homo, & si plebeium pauperculum, imperitum, calumniis oppressum, de gradu dejectum videt, illic despicit. Aliter profecto ille, qui præcipit: *ne RESPICIAS vultum ejus, neq; altitudinem statura ejus, quoniam abjeci eum: nec juxta intuitum hominis ego judico*. Respicit te fallax mulier, & nescio, quem oculis suis fascino menti ingerit. Alias longæ faces, alias amoris flammæ, omnium bonorum affluentias, divinæ benignitatis radios, oculi Domini, multo ar-

dentiores soles, ejaculantur. Ante faciem solis, vides nivem colliquescere, glaciem resolvit, sed oculi Domini, faciunt etiam saxa liquefcere, rupes mollescere. Supra omnem glaciem & crystallum, in durissimam petram pectus Petri obtriguerat: *RESPEXIT dominus Petrum, & de repente omnem duritiem emollit, omnem rigorem instar nivis, ac ceræ, in amarissimas lacrymas fecit colliquescere: magno quippe teste Gregorio: Cordis duritiem, cum RESPICIT, emollit. O vos obdurati corde, & animo insensibiles!* Hunc Dei oculum in vos provocate, hic solus insensibilitatis nostræ duritiem, cum *RESPEXIT, emollit*. Quid septentrionali frigore, schyriiis nivibus, cor Magdalenæ contractum, solvit: audi, quid de ea canteet Ecclesia.

*Pater superni Luminis,
Cum Magdalenam respicis,
Flammæ amoris excitas,
Geluque solvis pectoris.*

Vides turbine, aut grandine prostratas segetes, vides flores, frutices recens plantatos marcescere, & capite demisso languere, ac deficere: sol oritur, & omnia eriguntur. Jacebat Petrus prostratus; & oculo erectus est, cecidit Judas, & ne oculo commoveretur, unde altiorem vim oculorum Dei, S. Leo considerans; exclamat: *Vt Petrum RESPEXIT, erexit*. Non unus cum Petro, in terram dejectus, oculo Domini erectus est, hoc primæ veritatis testimonium est Eccl. 11. *Est homo marcidus egens recuperatione plus deficiens virtute, & abundans paupertate: & oculus Domini RESPEXIT illum in bono, & erexit eum ab humilitate ipsius: & exaltavit caput ejus, & mirati sunt in illo multi, & honoraverunt Deum*. Mediolaucensis Antistes Amb. lib. de Apolog. David. c. 8. Verba sponsæ: *Nolite me considerare, quod fusca sum quia decoloravit me sol*. Cant. 1. sic legit: *Nolite aspicere me, quia obscurata sum, quia non est intuitus me sol*. Haud aliter Petrus usurpare potest, nolite mirari, si formæ pristinæ venustas abierit, sol suam lucem subduxit. Ergo *obscuramur* dicit Amb. *quando non videmur à Christo: sed quando videmur, albescimus: quemadmodum limum soli expansum*. Hinc si Petrum percunctaris:

Chrysol. cit.
Eccl. 23.
Chrysol. cit.

Psal. 24.

August. in
Psal. 65.

Greg. 13.

Psal. 103.

Hugo Car-
din. in psal.
103.

S. Greg.
mor. c. 1.

Greg. 11

August. in
Psal. 130.

S. Leo hoc
de passio

Augustin.
serm. 121. de
Temp.

Amb.

ris: unde ista animi labes, mentis fœditas, ut Magistrum negaverit? recte respondebit: *non est intuitus me sol;* qui ut respexit, illicò dealbatus est. Plus dico, non ea vis solis est, ut aspectu suo orbem concutiat, & terræ motum inducat; quemadmodum conditor solis, vel oculo dumtaxat RESPICIT terram, & facit eam tremere. E purpuratorum

Psal. 107.

Hugo Cardin. in psal. 103.

S. Greg. l. 3. mor. c. 8.

Greg. cit.

August. in psal. 130.

senatu doctor egregius Hugo sic exponit: RESPICIT oculo misericordia terrena corda, & facit ea tremere, per timorem sanctum, & salutarem; facit ea tremere sub potenti manu Dei, facit saxea corda cum tremore se subdere, & subjicere cum omni humilitate ad pedes Redemptoris. RESPICIAT te, optat Augustinus, & faciat te tremere: *Melius enim est tremor humilitatis, quam confidentia superbia* Principi Jonathæ res factis mira accidit, præruptam & acclivem rupem subeunt. i. Reg. 14. Enimverò in rupis vertice, offendit Philistæorum manum, animis efferatam, vulneribus truculentam, armis formidandam, quid ulterius? Uno armigero stipatus per confertissimos hostium cuneos erumpit illæsus: *O miraculum*, exclamat scriptura, quid deinde? sine hasta, sine clypeo, sine gladio, horrendam edidit stragem: *O miraculum incredibile!* inermis prostravit armatos, & profligavit; Miraculum sanè, & iterum miraculum, maxime admirandum, quis tamen perpetravit? 70. verè explicant: *Videbant contra faciem Ionathæ, & cadebant;* ac si fulgor oculorum, quod ex oculis principis emicabat, hostes pavidos, ac trementes prostereret. Quis autem nostri principis aspectus? quæ facies: qui oculi? profectò, qui amorem conciliant, qui vitam non auferunt, sed conferunt, ut scitè Ambrosius in Psalm. 45 *Ejus aspectus, salus nostra est.* Quare clamat quisque ad Dominum: *Lumine tuo aperi oculos meos, quando possum videre te, nisi RESPEXERIS me?* Hæc haltenus longior, quam putarem, ad mores verificatio. Nunc denuò oculos, animosque in Virginem convertamus, & ex dictis concludamus, si homines vanos, flagitiosos, gravissimosque peccatores, saxea corda, vel uno oculo divina bonitas respiciens, adeo immutavit, emolliit, tantum iis

Cælestis Panthei Pars I.

lucem, ac gratiæ ubertatem contulerit; quantam omnium cælestium donorum, abundantiam, Matri suæ ab æterno electæ, ac prædilectæ, Deus filius communicavit?

§. II.

Gratiâ plena. Luc. 1.

Splendidum, illud Doct. Richardi, Matiam filio Dei conferentis encomium est, *nihil tam simile soli, quam luna.* Unde quæso hoc, quomodo, quando, quare? quia sol, quem mundi oculum appellant, eum radiis directis, nullo obice interposito RESPEXIT; quo luna plena, orbe pleno, luce plena, candore plena, influentis plena, & lux luna, sicut lux solis constituitur, atque usque eo illustratur, ut Aristoteles *secundum solem*, & quasi alterum de numine nomen, gloriosissime resplendens, ac longo intervallo cætera altra antecellens compellare non dubitavit; quod peritissimus, naturæ interpres confirmat, dum lunam, orbe pleno immensam pronuntiavit. Hæc potiori jure B. Petrus, S. R. E. Cardinalis Damiani, Virgini Matri accommodat, dicens: *Quantumlibet alia stella reluçant, luna tamen magnitudine præminet, & splendore: sic utramque naturam Virgo singularis exsuperat, & IMMENSITATE gratiæ, & fulgore virtutum.* Quam gratiæ plenitudinem, & quandam quasi immensitatem, quo melius animo complecti valeamus, disquirendum est, quo in statu, rerum omnium conditor Deus Lunam creârit, an in novilunio, an verò in plenilunio: Priori sententiæ accedit Augustinus, ratione ductus hæc philosophicâ, quod natura semper incipiat ab imperfectiori, ac sensim ad perfectionem perducatur; ita non abs re esse, si Deus *imperfecta fecerit, qua postmodum ipse perfecit.* Alteram partem, cum aliis plurimis amplectitur V. Beda. Albertus Magnus, ejusq; maximus discipulus, Doctor Aquinas, qui i. p. q. 70. a. 2. ad 5. docet; quod *luna fuerit facta plena, sicut & herba facta sunt*

Richard. à S. Laurent. l. 7. de Laudib. Virg.

Isaia. 30.

Arist. l. 4. de generat. animal. c. ultimo.

Plinius l. 2. c. 9.

Pet. Damiani ser. de Assump. Virg.

S. Thom. 1. p. q. 70. a. 2. S. Aug. de Genesi ad litt. l. 2. c. 15.

N in sua

S. Leo hoc de passioni

Augustin. serm. 121. de Temp.

Amb.

Beda de
ration.
temp. Al-
bert. M. 2.
p. summ.
tract. 1. q.
59.

in sua perfectione, facientes semen (non enim glans, sed quercus creata est) & similiter animantia, & homo, non infans sed vir perfectus: à Deo conditus est: licet enim naturali processu, ab imperfecto ad perfectum deveniat simpliciter; tamen perfectum prius est imperfecto, & omnipotens manus omnia primum modo maximè supernaturali, ex nihilo produxit.

Psal. 88.
v. 38.

Haud aliter, dum altissimus è cælo in terram prospexit, & divinitatis suæ oculos, in eam, quæ luna est perfecta in æternum, direxit, quamque sibi in matrem ab æterno delegit, convertit, primo conceptionis instanti, divini fulgoris radiis circumfulam, & gratiæ candore plenam fuisse, & SS. Patrum, & Ecclesiæ convincit auctoritas. Ad quam veritatem stabilendam, doctissimus Suarez docet accommodari illud Psalm. 86. *Fundamenta ejus in montibus sanctis;*

Suarez 3.
part. tom.
2. disp. 4.
q. 27. a. 1.

quia inquit, fundamenta sanctitatis virginis, posita fuerunt, ubi alii Sancti consummantur; in eundem sensum extat irrefragabile magni Gregorii testimonium, qui lib. 1. Reg. cap. 1. hoc Isaïæ vaticinium: *Et preparatus mons Domini, in vertice montium, sic exponit: Potest hujus montis nomine, beatissima Virgo designari: mons quippe in vertice montium fuit beatissima Virgo Maria, quæ omnem electæ creaturæ altitudinem, electionis suæ dignitate transcendit.* Quia plenitudo gratiæ, quæ in aliis fuit finis & terminus, illi initium ac fundamentum fuisse videtur, ait Suarez; ratio verò propria hujus conclusionis, ex D. Thoma desumenda est, ut testis conceptionis tractavimus, & ex B. Laur. Justiniano: quia beata Virgo, in instanti suæ sanctificationis, ut futura Dei Mater, plus amabatur à verbo, quam ullus Angelus, vel homo (qui in gratia creati) sed gratia responderet amori, ergo, aperte idem sentit celeberrimus, ac sanctissimus Ecclesiasticus D. Vincentius, expendens illud Psalmi 45. *Fluminis impetus latificat civitatem Dei sanctificavit tabernaculum suum Altissimus Ubi sic ait: Fluminis impetus quia totum flumen divinarum gratiarum effusum est, super eam in sanctificatione, in sanctificatione aliorum sanctorum, infunditur una gutta gratia divina [si cum plenitu-*

B. Laur.
Justinian.
serm. in
Nativit.
Virg.

S. Vincenti-
us serm. 1. de
Nativ. Virg.

ditate Dei sanctificavit tabernaculum suum Altissimus Ubi sic ait: Fluminis impetus quia totum flumen divinarum gratiarum effusum est, super eam in sanctificatione, in sanctificatione aliorum sanctorum, infunditur una gutta gratia divina [si cum plenitu-

dine Mariæ conferatur) at in Virgine Maria fluminis impetus; ac tandem concludit: *Creditur quod eadem die & hora [qua nimirum fuit concepta] fuit sanctificata super omnes Sanctos, & sanctas, & etiam Angelos.*

Memoria repetite, si placet, quanta fuerit gratiæ copia divinitus concessa, priscis ante legem, atque in ipsa lege patribus: quanta deinde sanctissimis Apóstolis, quanta Martyribus, atque ut compendio dicam, quanta tot sanctorum hominum millibus, quanta tot millibus Angelorum. Ea sanè omnis in cumulum & in unam animam collecta, quam ingens (fides superùm) illic vis, & quædam quasi immensitas! At unius tamen virginis, non dico exeuntis è vita, sed ut gravissimi Theologi stabilierunt, primo conceptionis momento, major extitit gratia.

Ex quibus facilè conficies, si tanto celestium donorum fulgore, in ortu suo, quasi in pleno lunio gratiarum creata, Virgo præ omnibus Dei Sanctis refulerit, quanta in singula momenta gratiam accumulando, atque ex inde ipsum gratiarum fontem, Deum complectendo, plenitudine redundavit!

Undè lacteus Virginis Alumnus pulchrè addubitat, quo pacto Angelus Deiparæ dicat: *Spiritus sanctus superveniet in te*, quam pridem gratia plenam consalutarat: *superius dicta est, inquit, fuisse gratia plena, & nunc quomodo dicitur, Spiritus sanctus superveniet in te: numquid potuit repleti gratiâ, & necdum habere Spiritum sanctum, cum ipse sit dator gratiarum? si autem jam Spiritus sanctus in ea erat, quomodo adhuc tanquam noviter superventurus repromittitur? an forte ideo non dixit simpliciter, veniet, sed addit super: quia prius quidem in ea fuit per multam gratiam, sed nunc supervenire nuntiatur propter abundantioris gratia plenitudinem, quæ effusus est super illam?*

Hanc porro gratiæ plenitudinem è triplici fonte uberrimè scaturire comperio. Ac primum quidem omnia dona Spiritus sancti, in candidissimam hanc animam infusa, Rupertus fateatur, dum super illud Cant. 1. *Ecce tu pulchra es ecce tu pul-*

B. Pet. Da-
mian. ser. 2.
in Nativ.
Virg.

I. Cor. 12.

Athanas. ser-
mo de Sp. S.
Thom. 1. p. q.
27. a. 1. S.
Hier. serm.
de Assumpt.
Virg.

S. Bern. ser-
mo a Super Ma-
riam.

V. Suarez. 3.
p. tom. 2.
disp. 20. ser-
m. 1. & 5.

1. Plenitu-
dine gratiarum
Rupertus 1.
Cant. 1.

Antoni. 4.
part. tit. 15
c. 10

„*chra es, oculi tui columbarum*, sic ait: Pul-
 „*chra* [ô Maria] decore virgineo, pulchra
 „*Uuigenito filio*, adhuc addo illud pulcher-
 „*rimum: Oculi tui columbarum*. Quinam
 „*sunt oculi columbarum*, nisi dona septem
 „*gratiarum*? isti oculi mei, sunt oculi tui, o-
 „*culi columbarum*, oculi omnium gratia-
 „*rum omnium* quippe gratiarum vel spiri-
 „*tuum tuum tu effecta es particeps*, ex quo me
 „*castis visceribus suscepisti*. Expressius B.
 Petrus Damiani ser. 2. in Nativit. B. Virgi-
 nis, dum ei accommodat illud Proverb. 9.

B. Pet. Da-
 mian. ser. 2.
 in Nativit.
 Virg.

*Sapientia & edificavit sibi domum excidit col-
 umnas septem*, sic ait: *Septem namque virgi-
 nalis hęc domus, suffulsa columnis extitit:
 quia venerabilis Mater Domini, septem san-
 cti Spiritus donis id est, sapientia & intelle-
 ctus, consilii & fortitudinis, scientia, & pie-
 tatis, atq; timoris Dei dotata est*. Ex eodem
 fonte augetur doctor gentium, divisiones
 gratiarum, quas Deus non omnes singu-
 lis, sed pro voluntate sua in varios per par-
 tes dispersit: *Alij*, inquit, *datur sermo sapientie,
 alij Prophetia, alij genera linguarum, alij
 gratia sanitatum* in Virgine, omnium di-
 visionum rivos, seu gratię gratis datę con-
 fluxisse, & D. Athanasii, & D. Thomę, & D.
 Hieronymi, quem hic audire suffecerit, sen-
 tentia est: *ceteris per partes pręstatur, Maria
 autem simul se tota infundit gratię plenitudo*.

I. Cor. 12.

Athanas. ser.
 de Desp. S.
 Thom. 1 p. q.
 27. a. 1. S.
 Hier. serm.
 de Assump.
 Virg.

Gratię linguarum sub gratię Ecclesię incu-
 nabulis, Apostoli cunctis gentibus admi-
 rationi fuere, qua & superiori sæculo, novus
 Indiarum Apostolus Xaverius claruit: dono
 Prophetię Bernardus, Dominicus, Ignati-
 us excelluerunt. Gratię sanitatum alii cele-
 bres fuere. Apollonia dentium, Agatha u-
 berum. Lucia oculorum, Godoleva gutturis
 dolori medetur. Sic Antonius de Padua
 pro rebus perditis, Alexius pro filiis erro-
 nibus, Gertrudis contra glires, Rochus pro
 peste, Barbara pro felici morte invocantur.
 Hi singulis malis medentur, Maria omni-
 bus. Hoc Alberti magni, & ipsius Antonini
 iudicium est, qui sic ait: *Concludit igitur Al-
 bertus, quod universitatem gratiarum gra-
 tuitarum, & gratis datarum omnifariam
 habuit*,

Ad hanc itaque Medicinam mundi; qua-
 cuncque infirmitate detenti recurrunt;

Antoni. 4.
 part. tit. 15
 c. 10

Maria non modò quosvis morbos curare
 mortem depellere, sed ipsos mortuos susci-
 tate, imò & ab inferis valet revocare, ut a-
 pud Mendozam nostrum doctè & disertè
 tractantem, videre est.

Alterum fontem, & theologiarum, ut
 ajunt, & mortalium virtutum, novimus
 Spiritum Sanctum in varios dirivasse: Abra-
 ham fide, Moyes mansuetudine, Elias zelo
 Job patientia, alii aliis virtutum ornamentis
 excelluere.

At in Maria tota se plenitudo omnium vir-
 tutum infudit: Ubi enim Deum utero con-
 cepit, tunc ait S. Athanasius, *descendit Spi-
 ritus Sanctus in Virginem, cum omnibus suis
 virtutibus essentialibus, imbuens eam gratia,
 atque id circo gratia plena cognominata, eo
 quod impletione Spiritus Sancti omnibus
 gratis abundaret*.

Bonav. in
 Pj. 60. Men-
 doza viri-
 dar l. 2.
 probl. s. 2.
 plenitudo.

S. Athan.
 serm. de
 Despara.

Enumerat Toletus prestantes in veteri
 lege scæminas, singulas aliqua virtute præ-
 potentes, Abigail prudentia, inquit, Iudith
 fortitudine, Ruth honestate, Annæ religio-
 ne, label sapientia, Esther charitate proxi-
 mi & c. at in virgine, inquit, omnium virtu-
 tum Excellentię collectę sunt. Ab hac Ma-
 gistra virtutum, iracundi mansuetudinem,
 lascivi castimoniam, queruli patientiam,
 pusillanimes fiduciam, cæterisque morbis
 animi quisque medelam inveniet: nam ut
 de ea suavissimè Bernardus: *Quod vel paucis
 mortalibus constat fuisse collatum, fas cerè
 non est suspicari tanta virgini fuisse negatum,
 quę à nullo illustrium Sanctorum excellitur
 in privilegiis gratiæ*.

Toletus in
 Lucam c. 1.
 annot. 67.

Bernard ep.
 17. 4.

Unum jam superest, cum tanta sit Virgi-
 nis Matris, & gratiarum & virtutum pleni-
 tudo, ut omnes omnium cœlitum, ac
 beatarum mentium dotes ac merita, in
 unum collecta, non modo adæquet, sed
 infinito prope intervallo antecellat, quanta
 illa extiterit, & redundarit, ubi duos & sep-
 tuaginta annos, continuis actibus majorem
 semper ac intensiorem gratiam accumula-
 vit, ubi nescio, quod cœleste prodigium seu
 ostentum Ecclesiast. proponit, dicens: *Lis-
 minare, quod minuitur in consumatione, quasi
 quid minuendo perfici ac consumari posset*.

3. Plenitudo.

Eccl. 43. v. 7

Richard. à
S. Laur. l. 12.

Acute Richardus à S. Laurentio: *Luminare quod minuitur in consumptione, de Maria intelligo: minuitur, id est, humiliatur, & non decrevit; quasi diceret Sapiens, cum audisset Mariam tantam sibi promissam celsitudinem, quod fieret Mater Dei, seque per humilitatem nominans Ancillam minuisset, ex hoc consummata est, & facta LUNA PLENA: quia in hoc verbo concepit filium, crescens mirabiliter in consummatione. Nullum unquam defectum aut deliquium passa, sed luna perfecta in aeternum, & tum vel maximè, dum se minuit ac humiliavit gratia ac virtute excrecens. Errat profecto, errat, qui maria ac flumina decrescere forte existimavit, dum radiis solis illustrata, rariore vapores in caelum emittunt, cum eos illic condensatos agmine dulci, & cum fœnore nubes refundant, & ipsa, quæ in mare refluxuunt flumina, aut ad suum fontem recurrunt, uberiori copiâ revertuntur. Bonaventura in Speculo virg. cap. 3 illud Eccles. 1. Omnia flumina currunt in mare, sic exponit: Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charismata Sanctorum intrant in Mariam; flumen gratia Angelorum intrat Mariam: flumen gratia Patriarcharum & Prophetarum intrat Mariam: flumen gratia Apostolorum intrat Mariam: flumen gratia Martyrum intrat Mariam: flumen gratia Confessorum intrat Mariam: flumen gratia Virginum intrat Mariam: omnia denique flumina intrant in mare, id est, omnes gratia intrant Mariam, quæ hoc uberius semper redundavit, quod omnia gratiarum fluentia, fonti suo, auctori Deo accepta referret. Quod ipsum commendat Bernardus: Magna res amor, inquit, si amem ad suum recurrat principium, si sua origini redditis, si refusus suo fonti, semper ex eo sumat, unde jugiter fluat. In comperto est, omnia quidem sidera, suum à sole lumen mutuare, at in Luna insuper hoc Plinius peculiariter observavit: omnem sua lucis haustum, eo regevit, unde suscipit. Quod Rupertus, Dei Matri propriissimè accommodat: in amoris quippe cantico, vix dixerat sponsus: Ecce tu pulchra es amica mea, ecce tu pulchra es; cum illico omnem suam pulchritudinem in fontem refundit, dicens: Ecce tu pulcher es dilecte mi, & decorus. Ubi*

Bernard.
serm 83 in
Cantic.

Cant. 1.

Rupertus: Vere ergo dicit (inquit, Maria,) *ecce tu pulchra es: & dico tibi, ecce tu pulchra es: quia tu pulchritudo mea es, quod ego pulchra sum, totum tibi attribuendum est.*

Rupert. l. 1.
in Cant. 1.

Dic & tu filia, eleganti formæ venustate *Quod ego pulchra sum, totum tibi (Domine Jesu) attribuendum est; dic tu mercator: quod ego dives & fortunatus sum: totum tibi attribuendum est; dic tu nobilissime Domine, quod ego valens sum & firmis viribus: totum tibi attribuendum est; dic tu caudidice, Ecclesiastice, religiose: quod ego ingeniosus, eruditus facundus sum, totum tibi attribuendum est. Nihil hic meæ industriae, studio, viribus volo adhaerescere, ut præclare monet, Bernardus serm. 13. in Can. Fidelis revera famulus es, si de multa gloria Domini tui, etsi non exeuntes de te, tamen transeunte per te, nil tuis manibus adhaerere contingat. Et post pauca: Quis credat parieti si se dicat pariturare radium, quem suscipit per fenestram; aut si gloriatur nubes, quod imbres genuerit? Matrem Domini benedictam inter mulieres, aliaque Virginis encomia, visenti ad se Mariæ, Elisabeth copiose exponit; Sed quid responsi adhæc Virgo dederit, solerter S. Thomas de Villa-Nova admirans, divinum ejus ad Cognatam canticum annotavit: Quam venuste, inquit, quam pulchre senioris cognatae balinodiam canit? quam piè, quam humiliter impensas sibi laudes, in bonorum omnium largitorem Deum detorqueat? quidquid virtutis, quidquid gratiæ, quidquid dignitatis, quidquid Excellentia in Maria, id totum in suum refundit auctorem, unde uberiori copiâ, omnia in illam redundant.*

Hic vos paucis compello auditores, si quid cœlestium aut naturalium donorum, si quid suavis dulcedinis, & liquidæ voluptatis in oratione, si quid in adversis consolationis, si quid in rebus divinis perspicaciæ, si quid gratiæ, virtutis, insuper temporalium bonorum, nobilitatis, opulentia, venustatis, felicitatis, solertia, benignitatis Dominus vobis, ac vestris largitus est, ne quis evanescat in cogitationibus suis, ne hæc quasi sibi propria ducat, & gloriatur, quasi non acceperit, restante ac obtestante Apostolo: *Quid habes, quod non*

1. Cor. 4.

B. Laur.
In finiaz.
in nativitate
Virg.

v. Suarez
3. p. tom. 2.
dist. 18.
Sec. 2.

S. Bernard.
div. tom. 2.
serm. 52.
12.

Bernard.
dit. c. 3.

non accepisti, si autem accepisti, quid gloriaris, quasi non acceperis: quæ verba Patriarcha Venetus per appositè tractavit, dicens: *Inaniter laborat, qui laudem captat humanam: quoniam de alieno, non de suo laudari concupiscit. Quid enim habes, ait Paulus; quod non accepisti, super vacuè siquidem, damnabiliterque te extollis, cum temporalibus, sine naturalibus, seu spiritualibus gloriariis bonis, Agnosce in cunctis, universorum conditoris gratiam, eique da gloriam, quatenus potiora merearis accipere.* Omnia ad suum recurrunt principium, rivuli, fontes, flumina, in mare revertuntur, ut iterum fluant, sic augmentum consolationis gratiæ, virtutis incrementum fortunatum, felicitatis, bonorum omnium consequemur.

Sed pergo porro, & quantum per istiusmodi aliarumque virtutum actus, quos omnes referebat in Deum, plenitudinem virgo acceperit, prosequamur.

Sanctorum patrum sensus, ac scholasticorum consensus est, Deiparam, per omnes ac singulos actus humanos, quos à primo instanti sanctificationis, per omnem vitam exercuit, augmentum charitatis, gratiæ, & gloriæ meruisse, quia nullos habuit actus indeliberatos, nec datur indifferēs in eo, qui perfectò modo operatur; ergo omnes fuere meritorii, ut de ea gravissimus doctor affirmat: *Ad tantam contemplationem fuit sublimata, ut etiam in utero Matris perfectius, quam unquã fuit contemplatus aliquis in perfecta ætate; magisque in contemplatione Dei excessit dormiendo, quam aliquis alius vigilando; hoc ipsa in cant. testatur: Ego dormio, & cor meum vigilat. Nec quidquam fuit in virgine, quod eam impediret, ac retardaret, quo minus divinæ gratiæ cooperaretur, quantum posset? quia nec fomitem neque ullam potentiã, aut affectuum deordinationem habuit; sed ut sanctus Bernardinus testatur: *Nihil unquam legit, nisi quod ei sapientia divina demonstrabat, tantumq; semper dilexit Deum, quantum à se diligendum existimavit.* Quid autem amplius in homine viatore desiderari potest, quos ad recipiendū gratiæ augmentum disponat, quam quod cum divina gratia operetur, quantum juxta mensuram di-*

viæ motionis potest. Angelicis illis mentibus, exiguum temporis sparium, momentum oculorum, ut complures Theologi volunt, ad merendum à Deo concessum: eò tantum Seraphim ad eam gratiæ & gloriæ excellentiam ascendit, ad quam vix ulli mortalium, multis annorum lustris, piè sancteque vivendo pervenire queant. Ex quibus sic licet argumentari, si eo tempore, quo Maria Dei filium concepit, plures gradus gratiæ, in animo ejus existerint, quam in omnibus hominibus, & Angelis simul sumptis, quantum in ultimo vitæ suæ momento cumulum possederit? Tradunt Mathematici solem in æquatore, horis viginti quatuor conficere viginti sex millena millia, ducenta nonaginta sex millia, centum viginti quinque milliaria; majorem autem esse velocitatem in firmamento, ubi stellæ, viginti quatuor horarum spatio, conficiunt milliaria millies millena millia, & præterea decem & septem millena millia, quingenta sexaginta duo millia, & quingenta undecim, ut singulis quadrantibus conficiant decem milliones milliariarum, quingenta nonaginta novem millia, sexcenta & novem milliaria. Itaque si Deiparæ menti, in eliciendis actibus, vel acquirendis gratiæ gradibus, detur tanta celeritas, quanta inanimatis illis corporibus, elieverit singulis quadrantibus, supra decem milliones actuum & 24. horarum spatio supra mille milliones actuum: per quos, si unicuique actui non respondisset nisi unicus gradus gratiæ, acquisivisset singulis diebus supra mille milliones graduum gratiæ. Nunc, qui volet, calculum in eam per septuaginta duos annos; quos vixisse traditur (& constat meruisse etiam dormiendo) efficient viginti sex milliones millionum, & præterea ducenta octoginta millia millionum, neque is, qui admirabilem se exhibet in celeritate unius corporis, minus admirabilis censendus est, in celeritate motuum animæ, & illius in qua fecit magna, qui potens est, ut fufius alibi tractavimus. Quæ cum ita sint, manifestè concludit Suarez ex loculentis SS. Patrum testimoniis, B. Virginem in fine vitæ pervenisse ad summam plenitudinem, & ut

P. Ioann.
Bap. Donatus lib. de
eminent
Virg.

Albert. M.
lib. de B.
Virg. Anton.
Bernardin.
Amb. cit. à
Suarez cit.
sec. 2. Recu-
pitus 1. p. l.
3. q. 9. Lux
Evang. 1. p.
dom. 1. post
Epiph.
Suarez cit.
sec. 4.

devictores exsolvere. Territus ad hæc miles nec pretio cacodæmonis, nec prece villici adduci potuit in nefarium scelus. Quare prellus criminis conscientiam, actutum se è filva proripit. De via, in templum ingreditur, in quo ante aram principem se prosterit, ubi Deiparæ imago visebatur filium suum ulnis complexa. Hic in lacrymas solutus, rotus pudore suffusus, tremulâ inter singultus voce, ardenti corde Deigenitricis misericordiam obtestatur, nese mortalium omnium sceleratissimum despicat; sed suos oculos in se convertat: & RESPICE, inquit, in faciem Christi tui; nec irrita fuere preces. Ecce tibi, dum lacrymans inter suspiria hæret, venit in templum homo prædives, qui agros illius miseremerat; reperit Adolescentem hunc ante Deiparæ imaginem prostratum, audit omnia gemitibus, ejulatibus personare, eumque divæ patrociniûm sibi ardentissime implorantem. Et ò prodigium; Imago virginis ex templo animata, & pro clamato apud filium sic perorare: Miserere, Fili, hujus miseri, miserere. At quod, pessimi omnis indicium, faciem oculosque Dei filius ab impio avertit, perjurum illum, sibi fidem ejurasse dictitans, instabat nihilominus Maria, ac potius agendum rata, assurgit, & ad pedes provoluta: per virginea, quæ lactarant, ubera per amorem, quo semper complexus fuerat, ut perditio huic, sceleris indulgentiam donet quam obnixè deprecatur, quandoquidem à fidelitate sibi debitâ abire detrectaverit. Ad hæc Dei filius, Matrem è terra sublevans repulsam, inquit, ò Mater, à me ferre non potes, & ad peccatorem conversus, in gratiam recepit, patratique sceleris veniam donavit. Hoc audiens juvenis ille, dolore simul & gaudio perfusus, actis quam devotissime cœlitum Reginæ gratiis, templo egreditur. Subsequitur è vestigio, qui in templo latuerat curiosus spectator, militem compellans; ecquid, inquit, turgent usque ad eò oculi, effusarum lacrymarum indices? Ignarus ille, se in sacra æde ab eo deprehensum fuisse tumoris causam elusit. Tum alter rei à se visæ Seriem enarrat, additque, quandoquidem tanto te favore prosequitur Mundi Domina, cui omnia

mea consecrata cupio, en tibi tua, quæ à te emeram, gratis restituo, filiamque meam unicam, cum opulenta dote tibi ad stipulor, hæredemque te ex alle bonorum omnium constituo. Attonitus ille duplici beneficio, in loceri sui domum novus gener concedit, bonaque sua & uxorem abducit; collati à Deipara beneficii præsentia monumenta, & ad majorem ipsius amorem promovendum perpetua illicia.

Aptissimè itaque Richardus à S. Laurentio; Adeo blandi erga omnes sunt OCULI virginis nostræ, ut licet Domini sint super justos, oculi tamen hujus Domina sint super peccatores; sicut OCULI bona Matris super puerum ne cadat, vel si ceciderit ut eum releveret. Vnde ipsa servienti sibi ait. In via hac, quâ gradieris, firmabo super te OCULOS MEOS. O Domina mea! O Mater mea! si hosce benignissimos oculos ad me converteris, si eos super me firmaveris, non timebo, quid faciat mihi caro, non timebo, quid faciat mihi dæmon, quid faciat mihi homo: non timebo in die malo, in hora illa novissima, quam omnes timeant, juvat itaque iterum iterumque exclamare: Eja ergo advocata nostræ, illos tuos misericordes OCULOS ad nos converte, & Jesum benedictum fructum ventris tui, nobis post hoc exilium ostende; quæ verba dum ex ardenti pectore S. Gertrudis eructaret: Virgo Mater filio suo suavissime ad blandiens, ipsum verus terram inclinavit ad nos, dicens: Illi sunt misericordissimi oculi mei, quos ad omnes me invocantes, salubriter inclino; unde uberrimum fructum consequuntur salutis æternæ; ut quos illa respexerit, perire ex S. Anselmi sententia, quodammodo impossibile videatur: Sicut enim, inquit, ò beatissima Virgo, omnis à te averfus & à te despectus, necesse est, ut intereat: ita omnis ad te conversus, & à te RESPECTUS, IMPOSSIBILE est, ut pereat; quid si homo potator aut scortator sit: impossibile est, ut pereat, quid si adulter aut mœchus sit: impossibile est, ut pereat; quid si perjurus & blasphemus? impossibile est, ut pereat, sed oculo misericordiarum tuarum perstrictus, salubriter respirabit, & à te RESPECTUS beatissimo filii tui aspectu in æternum perfruetur.

Richard. à S. Laurent. l. 2. de Laudib. Virg.

Lanspergius in vital. 4. c. 53.

Anselm. de Laud. Virg.

SOLEM-

SOLEMNITAS RESUR- RECTIONIS DOMINI IESV CHRISTI.

*Reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori
CLARITATIS suæ. Philipp. 3. v. 21.*

EMBLEMA IX.

RADIUS SOLARIS VITRUM PENETRANS.

Transit, non frangit.

ARGUMENTVM.

Rlustre resurgentis Domini symbolū, Solē oculis, animisq; ve-
stris objicio: in quo unico, quatuor gloriosi corporis dotes,
quas hic cōsiderandas suscepimus, doctor Seraphicus cōplexus
est: *Lux* quippe *habet illas quatuor proprietates, sicut patet in ra-
dio, scilicet CLARITATEM, quia illuminat. IMPASSIBILITATEM,*
quia nihil ipsum (ne quidem ignis) corrumpit. AGILITATEM, quia subito va-
dit. PENETRABILITATEM quia corpora diaphana, sine eorum lesione per-
transit. Quibus ut aliquando corpus humilitatis nostræ dotari, & gloriosissimo
Christi corpori, configurari queat quisque in se earum proprietates, dum in
terris vivit, exprimere conetur. *Impassibilitatem* per invictam omnis adver-
satis tolerantiam; nā ut divinus Ecclesiastes; *Patientia vobis necessaria est, ut repor-*
tetis promissionē scilicet excellentiā. **IMPASSIBILITATIS.** 2. **CLARITA-**
TEM, per ardentem orationem, qua homo, velut alter Moyses, ex confor-
tio sermonis Domini, totus collustratur. 3. **AGILITATEM** per promp-
tam, & pernitentem ad omnes nutus Dei, voluntatem. 4. **PENETRABI-**
LITATEM, consequetur, si corpus animale, quod habet bestiales motus
inordinatæ concupiscentiæ, resurgat spirituale, id est totaliter subjectum
spirituali, quod in nullo præstabit impedimentum, aut obstaculum animæ,
sed omnia penetrabit.

§. I. *Prima dos corporis gloriosi est IMPASSIBILITAS juxta illud Pauli: Semina-*
tur corpus in corruptione, surget in incorruptione. 1. Cor. 15.

§. II. *Altera dos corporis gloriosi est CLARITAS; Seminatur corpus in ignobilitate*
surget in gloria. Ibid.

§. III. *Tertia dos est AGILITAS, quam teste S. Thomā Apostolus his verbis innuit: Se-*
minatur in infirmitate, surget in virtute. Ibid.

§. IV. *Quarta dos est PENETRABILITAS, ut patet ex eo: Seminatur corpus anima-*
le, surget spiritale. Ibid.

SOLEM-

Bonavent.
in 4 dist. 49.
a. 2. q. 1.

S. Vincent.
Dom. in al-
bis ser. 3.

1. Cor. 15.
v. 51.

Ibid.

Aff. 26.

Tertull. l.
prescrip. k
ret. c. 7. V
Suar. 3. p.
tom. 2. di
44. sect. 6
Luc. 24.
S. Vincen-
tius Dom-
in albis
serm. 4.

SOLEMNITAS RESURRECTIONIS DOMINI.

Reformabit corpus humilitatis nostræ, configuratum corpori CLARITATIS suæ. Philipp. 3. v. 21.

Nter omnia sublimia, subtilia, recondita fidei nostræ mysteria Christi servatoris (qui est primogenitus vivorum & mortuorum) omniumq; in die novissimo mortalium, resurrectio, usq; adeo admiranda est, ut caput omnem Gentilium Sapientum, longè exsuperâit: Paulus quippe doctor gentium, de Resurrectione acturus, disertè fatetur: *mysterium vobis dico*; Atheniensibus adeò exoticum, ut Paulum velut *semini verbum*, vel ut Augustinus *seminatorem verborum*, blateronem nugivendulum, alii ut magum, Artiolium, *novorum dæmoniorum annuntiatorem*: nonnulli ut impostorem, qui in futura resurrectione montes aureos promittat, sicut Bonzii apud Japones faciunt exhibilant: Quos inter, ipse Festus cum ut stultum & fanaticum explosit dicens: *quid incredibile judicatur apud vos, si Deus mortuos suscitavit?* quod ita contra, præter, & supra omnem rationem humanam est, ut Tertullianus asserat, omnes Philosophos resurrectionem impossibilem existimare: *Vt carnis inquit, resitutio negetur, de una omnium Philosophorum schola sumitur.* Parum hoc ipsam Apostolorum fidem hoc arcanum transcendit: quibus in credenda Christi Resurrectione tanta fuit difficultas, & ignorantia, ut viderentur illis *deliramenta*, quæ de hac dicebantur, nec nisi post signa manifesta, ac palpabilia crediderunt. Id olim sumus Hispaniarum, imò orbis terrarum orator, pronuntiavit: *inter omnes articulos fidei, majoris difficultatis fuit ad credendum articulus Resurrectionis; non solum infideles, Pagani, & Philosophi, non potuerunt credere hunc articulum, imò etiam nec Apostoli.* Nam Luc. 24. nuntiantibus feminis Christum resurrexis-

se, *visa sunt ante illos quasi deliramentum verba illa, & non crediderunt.* Ecquis enim satis assequatur, quæ Thomas Aquinas, Augustinus, Ambrosius aliq; Ecclesiæ Doctores tradiderunt corpora, quæ per sex annorum millia, in terra computruerunt, ambusta in cineres redacta sunt, quæq; feris, à tyrannis in mille partes discerpta, à volucris & piscibus absumpta, aut, à Brasilis Antropopaghis, qui humana carne victitant, aut etiam, quod in extrema fame factum legimus, commesta in alterius substantiam convertsa, denuò ea corpora propria carne, pelle, ossibus, & nervis resurrectura? Ut Propheeta de se testatur: *de terra surrecturus sum, & in CARNE MEA videbo Deum Salvatorem meum.* Quod si lubet cum Ambrosio alterum etiam Prophetam audiamus, qui ait: *Es facta est super me manus Domini, & eduxit me in Spiritu Dominus, & posuit me in medio Campo, & hic erat plenus ossibus humanis, &c. & ecce ossa arida jubentur audire, quasi sensum habeant audiendi, & hic accessisse, eorum unum, quodq; ad suam compaginem, Prophetico sermone signatum: sic enim habes: & accedebant ossa unumquodque ad suam cõpaginẽ, & vidi, & ecce super illa nervi & viscera nascobatur & ascendebat super illa cutis desuper.* Tum exclamat: *Magna Domini gratia, quod futura Resurrectionis, Propheeta testis adhibetur.* Quibus ut vel naturali ratione utcumque respondeamus valet illud Augustini: *Tota hujus mundi administratio testimonium est Resurrectionis futura.* Ubi in argumentum adducit, vites, aliaque arbores, hyemali tempore velut mortuas, vere novo repullare, reviviscere, & quodammodo reviviscere Bulbos florum, radices anemonum, quasi siccas, marcidas, & emortuas, sole repentè fibres

1. Cor. 15. v. 51.

ibid.

Aff. 26.

Tertull. l. de prescrip. haeret. c. 7. V. Suar. 3. p. tom. 2. disp. 44. lect. 6. Luc. 24. S. Vincensius Dom. in albis serm. 4.

Iob. 19. v. 25.

Ezech. c. 37. Amb. lib. de fide resurrect.

August. serm. 34. de vobris & post.

Aug. cit.

germinare: Videmus certe, inquit, hyemis tempore arbores spoliari pomis, nudari foliis; sed eas etiam verno tempore speciei resurrectionis exprimeret, qua primo quidem incipiunt turgere in gemmis, tunc ornari in floribus, vestiri foliis, & postmodum pomis gravari. Interrogo te infidelis homo, qui de Resurrectione dubitas, ubi sunt ista, qua tempore, quo Deus disposuit, producuntur? dic mihi, ubi latitant, antequam producuntur? certe herba, qua ante vixit & moritur, rursus reviviscit ex semine: sic etiam & iusti corpus reviviscit ex pulvere. Alii aliud Resurrectionis symbolum, argentum vivum inducunt, quod etiam in minutissimas arenulas, & quasi atomos manu deducas, ut in pulvisculos uti corpora nostra evanescere videatur; mox ubi se contigerint, in pristina formam confluent, & quali reviviscunt. Mediolanensis Antistes omnia prope qua in oculos incurunt, Resurrectionis symbola objicit: quid gratius luce? quid sole jucundius, qui quoties occidit: decessisse tamen a nobis non moleste ferimus, quia eum redire praesumimus. Atque utinam quoties manè experrectus, solem intueris Resurrectionis memor illud Pauli usurpes: quia corpus illud animale, surget aliquando spirituale. Sed miraris, quemadmodum putrefacta solidentur, dispersa coeant, absumpta reparentur, non mirari; quemadmodum semina vapore, & compressu terra soluta viridescant? quid igitur miraris si homines quos acceperis, terra restituat, cum seminum corpora quaecumque susceperit, revivificet, erigat, vestiat, muniat, atque defendat ardores sequitur illud quod gentiles plerumque perturbat, quomodo fieri possit, ut, quod mare absorpuerit, fera dilaceraverint, bestia devoraverint terra restituat? Haec, quae plane impossibilia atque incredibilia videntur, illustre quod hic primum occurrit, Resurrectionis testimonium. S. Stanislaus Episcopus comprobabit: quem cum Boleslaus Poloniae Rex in sexcentas omnino partes dissectum, avibus & feris vorandum objecisset, quatuor Aquilae triduo toto ea frustra asservarunt intacta; tum illa in unum corpus coaluere, suis quaeque locis compaginata: quodque mirabilis digitus unus in lacum projectus, & a pisce devoratus fuerat; Sed paulo post piscis captus, inque ejus ventre repertus digi-

S. Amb. de fide resurrecti.

Amb. cit.

In vita Suvius tom. 1.

rus, & suo loco restitutus, atque unitus est. Haec altioris Virtutis prodigia obstupescimus, cum etiam corpora non in partes dumtaxat concisa, sed in favillas, & cineres redacta, ratione naturali refectuitari perhibeantur. Avis in Regione Arabia, cui nomen est Phoenix, redi vivo sua carnis humore reparabilis cum mortua fuerit reviviscit: solos non non credimus homines resuscitari: atque hoc relatione crebra & scripturarum auctoritate cognovimus memoratam avem quingentorum annorum spatia, vitali usui habere praescripta, eamque cum sibi finem vitae adesse, praesaga quadam naturae suae estimatione cognoverit; regum sibi de thure & myrrha & ceteris odoribus adornare completosque opere pariter ac tempore, intrare illam, atque emori: ex cuius humore, oriri vermē, paulatimque eum in avis ejusdem figuram concrecere. Nec minus evidenti ratione, Probat M. Gregorius facilius esse rem corruptam restaurare, quam ex nihilo creare, unde sic argumentatur: Longe minus est Deo, reparare, quod fuit quam creasse, quod non fuit. Aut quid mirum, si hominem ex pulvere refecit, qui simul omnia ex nihilo creavit: & alibi: Mirari solent, qualiter caro reviviscere possit ex pulvere. Mirantur igitur altitudinem calis, motum terra, abyssos aquarum, omnia quae in mundo sunt, ipsos quoque Angelos creatos ex nihilo. minus est valde, aliquid ex aliquo facere quam omnia ex nihilo fecisse. Mitto hic, quod Sanctus Thomas, Augustinus, & Sanctus Ambrosius tractat, nullos in Resurrectione Sanctos, mutilos, monstruosos, nec nanos, nec gigantes; sed & infantes in mensuram aetatis, plenitudinis Christi optima corporis totius, ac venustissima symmetria, mares & feminas resurrecturos: ibi enim nec infans, nec senex, nec parvus erit, qui non impleat dies suos, utpote filias Resurrectionis, & in mensuram perveniat plenitudinis Christi: ut nec desint alicui annorum spatia, nec super sint. Cum ergo in genere humano aliter, & aliter nascamur homines, in carnis Resurrectione una omnibus & similis erit Resurrectio, omnesque similes erimus speciosissimo, ac gloriosissimo corpori Salvatoris nostri; de quo divinus Ecclesiastes S. Vincentius: Fuit corpus Christi subtile, agile, & clarum & impassibile, sic beati in futura resurrectione passibilis

Amb. cit.

S. Greg. hom. 26. 4. Cor. 25. Evang. Suar. ca. Greg. hom. 20. in E. lib. 3. c. 3.

V. Corn. in 1. Cor. 15. Suar. 3. tom. 2. 4. 4. ser. Thom. dist. 43. Aug. 1. Civ.

Amb. de resur. f. ment. 5. Galen. in introduct. Plinius l. 2. c. 1. S. Vincent. ser. 2. in resur. passibilis

Resurrectione dotabuntur quatuor dotibus in corpore, ut S. Thomas in 4. dist. 44. & 3. p. q. 45. a. 1. nam *subtilitatem* habuit, quando de claufo virginis utero [& sepulchro] exiuit. *Agilitatem*, quando super undas maris ambulauit. *Claritatem*, quando in monte Thabor resplenduit facies sicut sol. *Impassibilitatem*, quando de manibus Judæorum ipsum præcipitare, seu lapidare uolentium, eualit. Si ergo in Resurrectione renouari desideramus, secundum has nobilitates corporis, nos hac in uita, eas spiritualiter in anima repræsentemus.

§. I.

Prima dos corporis gloriosæ
IMPASSIBILITAS.

DE hac nos certiores facit Doctor gen-
erum: *Seminatur corpus in corruptione. surget in incorruptione* Lestius de summo bono obseruat, Apostolum conferre corpus semini, quod terræ comititur, & quodammodo moritur, ut ex eo nascatur herba, culmus, spica, gramen, quercus. Ita corpus nostrum ubi anima excesserit, terræ mandatur, & Deus sua uirtute facit illud surgere, & redire ad pristinum uigorem & florem, posthac unquam matrescibilem. Audi hac super re Oratorem aureum: Corpus humanum dum sepelitur, & quasi semen in terram conicitur, ut corrumpatur, in uermes & cineres, surget rediuiduum sicut granum frumenti: quod si mortuum fuerit, in culmum & aristam reflorescit, nec ullam amplius sentit corruptionem: quam dotem, dignitate sua, hoc pluris æstimabimus, quo corruptibilis, corporis morbos, & miserias frequentiores ac maiores attendere uoluerimus. Audiendus hic cum primis diuinus Plato, qui uerissimè pronuntiauit, *Corpus humanum omnium miseriarum esse officinam*; quæ innumeras anxietates, cruciatus, morbos & mortes complectitur. Testis Galenus qui uel in uno oculo, duodecim supra centenos animaduerit morbos. Plinius trecentos toto corpore, id est, prope infinitos obseruauit. Accedit, nunc fames, nunc sitim nunc æstus, nunc frigus, nunc lassitu-

dinem, dolorem, timorem; choleram, melancholiam, atque ex his intemperiam aliam ex alia exurgere. Iam, si lubet, animum ad id, quod futuri sumus, intendamus. *Oportet corruptibile hoc induere in corruptionem; & mortale hoc induere immortalitatem.* Corruptibile hoc non affliget amplius fames, neque sitis, nullus æstus torrebis, sed qui hic famelici, & extremam penuriam passi, illic se Prophetæ Vaticinio solentur; *Non esurient, neque sitient amplius; non cadet super illos sol, neque ullus æstus.* Quoties nunc molesta ac diuturna febris excruciat, occurrat animo: *oportet corruptibile hoc, &c.* Quoties acuti dolores dentium, renum, internerorum uiscerum lancinant, illud Pauli identidem uolucatur: *Oportet corruptibile hoc, &c.* Quoties gravis carnis lucta, interis stimulis noctes & dies castam mentem inquietat, ad fortiter dimicandum vires addat illa cogitatio: *Oportet corruptibile hoc, induere incorruptionem.* Hac spe quasi testa solida absteris Job, mortalis & corruptibilis corporis saniem. *Testa inquit Hieronymus, radens putrida carnis saniem, miserias suas resurrectionis spe, & ueritate solatur.* Dolor omnis, & tota morborum agmina, ipsa cum morte & omni corporis inquietudine, regno proscribentur. *Mors ultra non erit, neque clamor, neque dolor erit ultra.* O quanto nunc miseri mortales pretio uel prece, podagra, chiragra, calculi capitis, aliisque nephriticis doloribus sese expedire, quanto impendio *modicum corruptibilis uita*, paucos uitæ hujus ærumnosæ annos, menses, dies merari satagunt! Ludouicus XI. Galliarum Rex, extremo morbo conflictans, in dies singulos Medico suo quingentos aureos donabat, ut arte sua paucos uitæ dies protraheret;

Nec potuit pretio &c.

Usque adeo breuis hujus, ac calamitose uitæ uelura amatur: Tanto pauci dies emuntur, & æternos annos negligimus! Stultitia magis mortalium uota, & inlana quorundam studia, qui in corpore

Amb. cit.

S. Greg. hom. 26. 4. Cor. 25. Euan. Suar. 2. Greg. hom. 20. in 2. lib. 3. c. 3.

V. Corn. in 1. Cor. 15. Suar. 3. tom. 2. 44. J. Thom. dist. 57. Aug. in 2. mim. Civ.

Amb. de resur. ment. in 5. Galen. in introduction. Plinius l. 2. c. 61. S. Vincent. ser. 2. in res. slo. p. 10.

1. Cor. 15.

Isaia 49.

Hieron. ad Pammach.

Apoc. 7.

2. Mach. 6.

pore mortali immortalitatem sectantes, omni arte & industria, herbas medicas, quintam rerum essentiam, aurum porabile adinvenire studuerunt, ut humidum radicale quod virtute ligni vitæ in paradiso restaurandum fuisse tradunt, quovis pretio conservare possent.

Pontani At-
rica bellaria
part 2. c. 16.
Synt. 1.

Chinenses, populi gentiles, qui *caelestium* inanes, terrena sapiunt, illos sophos ac sapientia Magistros, summis honoribus, muneribusque prosequuntur, qui hominis immortalitatem quam efficacissimè probare, & in speciem solidissimè astruere videntur, Hos inter repertus est, qui ut Regis gratiam aucuparetur, & ingens solertia suæ mineral referret, imposuit se longo & indefesso studio, tandem potum immortalitatis adinvenisse, Hanc divinissimam potionem, cum Rex, ut Nectar, aut Ambrosiam, avidissimè exposceret, unus aliquis è primis aulae proceribus, ei per familiaris, impostoris hujus fraudem nequidquam detegere conatus, Rege fortè aliis intento, in abacum vicinum involat, poculum arripit, & bonam amyntidem è potu immortalitatis sibi propinat. Rex ad facinus in futorem actus, hominem è vestigio obruncaisset, nisi hoc dilemma opportunum pro clypeo objecisset; frustra in se strictum mucronem intentari, si potio hæc immortalem reddiderit: sin vero eam virtutem minimè habuerit, sed Regi fraudulenter impostum fuerit, iniquum fore, innocentem perimere. Qua ratiocinatione Regem convicit, & ab errore ad hanc sanio-rem mentem reduxit, mortales nos omnes esse atque ealege natos, ut mille mortis telis indies expositi simus.

O cæcas hominum mentes! o pectora cæca!

Non gentiles dumtaxat, sed & Christianos complures etiamnum est reperire, qui si vitæ hujus quantumvis amara, immortalitas venalis esset; cælum cæli Domino relinquerent, & mille millibus eam mercarentur (quos hinc verbis perstringit Ambrosius: *Vitium hoc est nostra infirmitatis, qui voluptate corporis, & dilectatione vitæ illius*

Amb. de bono mortis l. 2

capimur, & cursum hunc consummare trepidamus, in quo plus amaritudinis, quam voluptatis. Non recogitantes, superesse aliam vitam, longe diversam, vereque beatam, omni cura, cruciatu, morbo, miseria, liberam.

Beata fors! nullis posthanc mortem legibus subjacere, non ferro, non igne, non aquis, non veneno, vi nulla lædi posse. Sed beatorum corpora, vel in mediis inferorum flammis illæsa, vel marimedio tuta, vel inter mille curulum tormentorum globos secuta, vel medio serpente cumulo salva consistunt, ut quæ nec pati, nec lædi possint amplius. Toto cælo, tota hac beatitudine longissimè aberrant, qui diabolicis præstigiis, altis ut vocant nominibus, se invulnerabiles reddere nituntur, quos infœlici exitu, corpore & animo ad æternos cruciatus disturbato, passim à demone delusos, misere petiisse comperimus. Hodie, inquit Delrio, quidam impii milites se fore invulnerabiles putant, si arma certo ritu incantent, vel si ferant interulam lineam horrendis inscriptam imaginibus, quam vocant *inferni camisam*, vel si perapra quandam ferant, variis characteribus magicis seu *magis* (sic magni loquuntur) *Dei nominibus, insignitas*: Tum subdit: novi studiosum juris, nomine Quirinum, utriusque juris baccalaureum, qui cum tali membranula fretus, audacter se jurgiis, & pugnis immiscuisset, sæpè ictus, nunquam laucius: tandem Romæ a. 1573. in symposio, minimo vulnere fuit interemptus, & in æternum perditus. Ea propter has artes Nectromanticas, signa magica, alta nomina, quæ corpus perdunt & animam perimunt, merito execramur. Sed unum, vos paucis percunctari libet, si unus aliquis eam gratiam, hanc virtutem à Deo, & benignis superis sibi imperitri cœlitus exorasset, ut inter ferream bellicis machinis excussam grandinem, per medios enses & tela, per ipsos flammarum globos illæso corpore securus graderetur, quis eum hominem non fortunatum, quis non beatum, & divinum profus existimaret? hanc ubi in sanctis, etiam in hac mortali vita suspexeritis, quemque ve-

strum

Ench. bi.
Eccl. l. 4. c.
14.

Delrio
l. 2. c. 11.

Jacob. Vir.
ac. Card.
Surius 2.
Julii.

Lessus de
summo
bono l. 3.
4. 4.

strum longè felicius adipisci posse, ostendere aggrediar. Danielis 3. illustri exemplo fuere tres pueri in fornacem missi, qui aded adusti non sunt, ut aura suavi demulcerentur, ac rore placido perfunderentur. Joannes Apostolus, ut post Tertullianum scribit Hieronymus, in ferventis olei dolium immersus, purior ac vegetior exivit: Polycarpum, flammæ rogi ardentis, in fornacem sese attollentes, non modò læserunt, sed protexerunt, ut Eusebius Casariensis tradit. Teclam in mediis flammis illæsam Cyprianus, Gregor Basil. alii- que testantur. Innumeros hic adferre possem, qui in medio ignis, non sunt astuati, nec capillus de capite adustus: sed brevitatis memor, lectorem ad Bozium remitto, de signis Ecclesiæ lib. 15. signo 61. de dotibus corporis gloriosi cap. 5. Instar omnium una erit Christina, quam verè mirabilem dixere, de mortua in vitam redux, orbis portentum fuit: nam ut alia omitam, volucrum illa pernicitate sua vincere, & jam fornaces succensas ingredi, jam glacie duratas aquas subire, modò è patibulis se suspendere, modò facinorosorum rotis membra illigare: interdum per sentes & vepres volutari, canumque dentes in se armare. Atque ex his omnibus (licet non sine acerbissimo cruciatu, quod Deum rogat illæsa exivit. At corruptibile hoc nostrum quod modo ne atomum in oculo ne arenulam in renibus, nec scrupum in calcæo, nec minimam acus puncturam in digito tolerare valet, dotem illam impassibilitatis perfectissimè consequetur, quæ, inquit Lessius, non solum dissolutionem substantiæ excludit, sed etiam omnem impressionem, & perpressionem molestam: aded ut neque ferro, neque igne, neque alia vi creata lædi, aut dolore, aut molestia affici poterit: Longè perfectius, quàm corpus Adam, in statu innocentiae existit: in quem, si nunquam peccasset, ut lætæ, aliaque noxia non seviissent; corpus tamen egebat cibo, potu, somno & sensum in se, actione caloris resolvebatur & diffuebat, unde egebat instauratione. Insuper & peccare & pati, & mori poterat, ut patuit. Hoc autem nullo modo con-

venit corpori glorioso. Aptè hinc ad mores divertit magnus Vincentius, dicens: Moraliter istam excellentiam IMPASSIBILITATIS, possumus nos habere: ut autem quisque norit, quomodo hanc gloriosi corporis dotem consequi possit: Merito inquit, patientia, quod aufert sentimentum doloris, & PASSIBILITATIS, nam qui verè est patiens non SENTIT INJURIAS, sicut impatiens, qui statim ascendit ad quintam, sed patientia nos hoc tam præstanti dono, tam excellenti dote, etiam in mortali corpore condecorat: siad fortunæ tela impassibiles, ad inimicorum impetus impassibiles, ad obrectantium linguarum spicula impassibiles, ad omnes morborum aculeos, impassibiles, ad omnes adversitatis ictus impassibiles nos præbuerimus.

Quo suo nos exemplo extimular, Regina Martyr, quæ inter omnes acerbissimos, quos ulli unquam mortalium pertulere cruciatus, invicta patientia, veluti impassibilis existens, hac beatitudinis dote, teste Bonaventura præter alios, meritò condecorata est: Is enim Maria in hac vita ornata existit virtutibus, qua cum dotibus corporis similitudinem habent: fuit enim CLARISSIMA per sanctitatem, SUBTILISSIMA per humilitatem: AGILISSIMA per pietatem: IMPASSIBILIS PER PATIENTIAM. Hanc porrò dotem patientibus promissam, S. Vincentius sacratum literarum confirmat testimonio: scriptura etenim dicit: Patientia vobis necessaria est, ut reportetis promissionem, scilicet huius excellentiæ IMPASSIBILITATIS. Facile hic est diserto oratori, appositè ad suos, omnia quamcumvis aspera, & ardua inducere, ad quæ si immoti, imperturbati, insensibiles perstiterint, de dote impassibilitatis, potiori merito quàm beati, atq; ipsi Christo, adhuc in carne existentes, se similes poterunt gloriari. Quod quanti meriti, ac momenti sit, mentem quisque suam, non meo, sed principis Theologorum, Thomæ Aquinatis conformet iudicio, qui opusculo de impassibilitate ait: Christus à nullo externo agente pati potest, non ab igne, non ab aqua, nè à gladio, &c. Tu ergo, cū non possis prorsus esse impassibilis, esto tamen cū quādā IMPASSIBILITATE patienti.

S. Vincentius dom. in albis serm. 3.

S. Bonaventura in speculo cap. 6.

S. Thom. opusc. de impassibili.

Euseb. hist. Eccl. l. 4. c. 14.

Delrius l. 2. c. 11.

Jacob. Vitri ac. Card. S. S. S. 24. Anlii.

Lessius de summo bono l. 3. c. 4.

tiens. Tales exstiterunt, qui perfectum passionum suarum dominium possidentes ad omnia impassibiles exstebant, ut aliquando diximus.

Lux Evangelii p. 1. Dom. 20. post Pent. Lessius de summo bono l. 3. cap. 4. n. 29. 27.

Nunc verò, qua ratione corpora beatorum, tota æternitate in vigore suo conservanda sint, subtiliter tractant Theologi. Ad captum facere videtur, id fieri posse. Si Deus suo potenti influxu pergat totum temperamentum in suo statu conservare, adeo ut etiam gutta aqua, in medio fornacis ardentis, sit illa, cum frigore, & orbiculari figuram per manjuram. Quare sicut nulla ratione fieri potest, ut perseverante illuminatione, pereat lumen: ita fieri nequit, ut perseverante influxu conservativo, res pereat, aut etiam alteretur.

Quamquam per dotem alteram subtilitatis, corpus humanum, igne, ferro, aliisque armis corporalibus inviolabile redditur: hoc enim cœlesti munere dotatum, alia corpora penetrare, & pervadere instar spiritus, sine ulla sui læsione potest: aut ut Lessius vel potius ipse Doctor Seraphicus ait: Non magis poterit ladi gladio ferreo, quam radius solis gladio vitreo, quæ & ipsi⁹ S. Vincentii similitudo est: Sicut radius solis non potest scindi gladio, nec submergi aqua, nec comburi igne, nec etiã coinquinari putredine: sic nec corpus gloriosum esse potest scindi, nec aqua submergi, etiamsi descenderet in profundum maris: nec igne potest comburi, nec etiam ignis inferni potest sibi nocere, si vult illuc intrare ad videndum damnatos. Ubi solenter observat, hanc excellentiã in Christo resurgente eminenter significari, dũ dicitur: stetit, nos in hoc mundo non stamus, sed continuo fluiamus. 2. Reg. 14. Omnes morimur, & sicut aqua dilabimur. Stare, perstare, manere incorruptos, in eodem statu Sanctorum est, juxta illud: Non dabis Sanctum tuum videre corruptionem, nostrum, dum hic vivimus, corpus corrumpitur: omnes CORRUPTI sunt, & abominabiles facti sunt. Omnis CARO CORRUMPIT vitam suam, homines corrupti sunt mente, corrupti manu, corrupti motibus: hodierna luce, ut ad imaginem Christi resurgentis, CORRUPTIBILE hoc, possit induere INCORRUPTIONEM. Nolim vobis va-

S. Bonav. in 4. dist. 49. a. 3. q. 2. n. 29. S. Vincent. dom. in albis ser. 3.

Psal. 19.

Gen. 6. Bozcius de signis Eccl. 1. 5. fig. 63. c. 7.

rios modos exponere, quibus Egyptii conabantur cadavera defunctorum suorum tueri, ab omni labe corruptionis, quæ simul cum suis superbis pyramidum substructionibus, ab edaci tempore corrosa, currupta, in cineres resoluta sunt: sed eos vobis in memoriam reducam, qui vitæ integritate, morum castimonia, cœlestis pabuli alimonia, incorruptibiles facti sunt: qualia sunt corpora Sanctorum, abjecta, inhumata, omnibus temporis, aeris, aquarum, bestiarum injuriis exposita, prius incorrupta integra, velut vivida, ac spirantia permanferunt sanctus Ubalduus, Episcopus Eugubinus: è vivis excesserat annos trecentos quinquaginta duos, cum oculo ejus aperto, ego, inquit Bozcius, bis aspexi vivida, immaculata ejus membra, ac propius intuitus sum, Sacerdotum manibus attritari, & in omnes partes versari, perinde ac si caro nunc viva esset. Dixerit Propheta regius: Homo sicut flos egreditur, & conteritur, quia ut flos, sic forma marcescit: tamen sancti Huberti corpus 153 annis post mortem, cum vestibus sepultum, & floribus respersum, non solum intactum: sed & vestes ne tinea corrosæ, & flores planè recentes reperti sunt. Virgineum Cæcilie corpus, à Clemente VIII. post nongentos annos incorruptum, & sanctitatem spirans, reperitum est. & ne nostra negligamus, magnus ille Indiarum Apostolus Xaverius, mortuus, in viva calce tumulatus, post multos menses ne ungue atroso, colore vivido ac rubicundo, cum summa omnium gentilium admiratione, & Neophytorum exultatione apparuit. At quis satis alterum Franciscum Seraphicum, post tot sæcula divis adscriptum miretur, & obstupescat, corpore etiamnum integro & erecto sanctissimum perstare? nullis humanæ industria fulcris innixum: sola divini Spiritus vi sustentatũ, facie tota oculis, & manibus junctis, in cælum semper intuentem, supplicantis in modum, nulla verustatis vi debilitatum, quod profectò tanti est, ut, cum sit viventium stare, defunctorum subitò humi procumbere & jacere nemo tamen vivens repertus sit, qui per annum perstiterit in precibus immobilis. Mitto alios innumeros,

Herodot.

Idem signo 63. c. 7. & signi 63. cap. 9. Raderus in aula sancti Theodosii c. 13. objection. Baro in annal. an. Christi 253.

Bozcius

Iob. 14.

Rosvort annales Belgii.

Bozcius cit.

Bozcius signo 63. cap. 9.

numeros, quos fuisse auctores commemorant. Ad materiam Resurrectionis, potissimum facit, septem fratrum historia: hos Decium à patre, fide minimè paterna proditoris, obstructo spelæo conclusit. Iverant sæcula jam duo & amplius, quando hæresis ab orco surrexit, quæ surrecturos, olim à tumulo mortuos negavit. Somnium hoc esse, septem hi, quos *dormientes* dicimus monstrarunt, qui tum in tempore, sive à morte longa, sive somno prodièrunt. Illi noctem se unam dormisse rati, Decium adhuc somniabant. Quare Malchum ex suo numero Adolescentem, exploratorem in urbem mittunt, & comæatui præficiunt. Hic dum vigilare pro urbe crucem videt, dum nullum tonare Jovem, sed Christum audit, mirari unius noctis Metamorphosim, & vel adhuc dormire, vel in alterum orbem, aut certe urbem delatum se credere. Mox, cum Monetam antiquitate sua incognitam pronulisset, suspicionem reperti thesauri dedit. Hic ille apud proconsulem ad Decium provocare, qui utique nõsset adhuc, quem heri una cum fratribus, quòd Christo militarent, baltheo spoliasset. Obstupuit ad hæc urbis Aristes, & Malchum ad montem secutus, è ruderibus æneas laminas, cum his rem omnem in lucem profert. Adest ipse Imperator Theodosius, quo spectante beati juvenes eodem loco obdormierunt. Sed cum his mortuorum lis mortua est: Lepidum hoc addit Raderus, S. Eduardum Angliæ Regem ipso die Paschæ; regio diademate insignitum, ac procerum coronâ stipatum, lauro epulo accubuisse: cū extemplo, animo à sensibus avocato, rebus divinis totus intentus, præter omnium expectationem, in effusum prorupit risum: cujus caulam mensis remotis Antistiti, qui aderat, & Heroldo Comiti & alteri cœnobiarchè exposuit dicens: Septem illi juvenes in monte Cælio ad Ephesum, Decio imperante compositi, ducentos (alii sexcentos legunt) annos in dextro latere quievère, nunc hac ipsa hora, qua in risum solutus sum, in sinistram versi, quatuor & septuaginta annos eo habitu jacebunt. Attonitis rei novitate omnibus, cœpit tam disertè,

exerteque singulorum statum, habitum, formam, speciemque, & cultum corporum describere, ac si eodem semper cum illis contubernio, convictuque usus esset. Sed tres illi Regis familiares, legatione Constantinopolim ad Imperatorem missa, Ephesam suos destinavit, qui fide certa compererunt, septem hos eo situ, & habitu jacentes, quo illos Eduardus descriperat. Quanto nunc hominum concursu, corpus viri sanctimonia celebris, paucos annos, aut menses incorruptum repertū frequenteretur? quanta in veneratione apud omnes haberetur? quanta omnium hominum opinione celebraretur? tales nos non brevi ævo, sed omni æternitate, incorruptibiles, immortales futuri sumus, si hic non ligno vitæ, sed pane vitæ identidem pasti, ac relecti fuerimus.

Quæstio non vulgaris agitur: an licitum sit in senectute, ad vires restaurandas, vesci carne humana, & bibere sanguinem juvenum? & an prodesset? Respondet Lessius de jure & iustit. lib. 4. cap. 3. dub. 2. *Licitum est haurire sanguinem humanum, ex vena adolescentis detractum, ut concilietur vigor corpori senili, unde quidam medici, ut Marsilius Ficinus lib. de sanitate tuenda, hoc tanquam singulare medicamentum, ad illum finem præscribit.* Nemo quisquam inficias ierit, quin caro, & sanguis Christi, plus vigoris & vitæ, vel gutta una contineat, quam quidquid à corpore quantumvis vegeto, ex ipso vitæ ligno elici potuerit: Johann. 6. *Qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, habet VITAM ÆTERNAM*, qui cibus & potus, ut ait Augustinus IMMORTALES facit & INCORRUP TIBILES, super omne neclat, & Ambrosiam, de quo Aristoteles, tacitè reprehendit Hesiodum, docentem, Deos, qui eo cibo & potu vescuntur, reddi immortales: quia quidquid cibo corporeo vescitur, natura sua senescit, dissolvitur, & moritur.

Corruptibile hoc denique, aliquando in corruptionem, peculiariter iis in membris servavit, quibus heroica virtute, aut sui victoria eluxit: occurrerit fortè Ludovico Antistiti Tholosano Regina, sed acior forma,

August.
tract 26.
in Ioann.

Herodot.

Idem signo
63 c. 7. & sig
65. cap. 9.
Raderus in
aula sancta
Theodosii
c. 13. obser-
vat. Baron.
annal. an.
Christi 253.

Bozini

Iob. 14.

Rosvov
annal.
Belgii.

Bozini
cit.

Bozini
signo 61,
cap. 9.

Cantiprat.
lib. 2. aprium
c. 30. §. 33.

miua, quam dum commoda declinare nequiret, pro clypeo clausum oculum objecit. Magnum integritatis indicium! post quadringentos annos à morte, oculus vividus, incorruptus, ac instar adamantis lucidus conspectus est, adolescentibus ac virginibus, si incorruptibiles esse velint, semper in oculis habendus. S. Stephanus Hungariæ Rex, tum profusa in pauperes manu erat, ut desineret Midas inaurare, quæ hic dare; hanc saltrem ab auri metallo, quod sub terra incorruptum, virtutem mutuavit, ut manus in sepulchro semper incorrupta permanferit. His è societate nostra tertium adjungo P. Ludovicum de Medina; è prima Abulensium nobilitate: qui Italia, Hispaniaque omni lustratâ, ac novo in orbe magnis rebus gestis, annum agens supra quadragesimum, locum quieti Societatem delegit: ubi inter varia pietatis exercitia, & rara virtutum exëpla, hoc tamè deus illù præcellere voluit veritatis indicio, quod demortui linguam, post duodecim annos, omni corpore in cineres redactò, tubicundam, ac vegetam servavit: de quo constabat, nunquam totâ vitâ prudenter ac scienter mendacium protulisse. Hæc omnia exsuperâsse videntur, quæ de Doctore Seraphico feruntur multis forte inaudita: cum Martinus Sueslanus, orationem panegyricam haberet, in laudem Divi Bonaventuræ, recensitis aliquot prodigiis, id subjunxit: non committam, ut silentio præteream stupendum, ac memorabile quiddam. Dum corpus hoc venerabile transferretur, ad novam Ecclesiam, centesimo & sexagesimo ab obitus ejus anno, reliquâ corporis parte alioqui exesa atque corrofa, caput tamen solidum capillamentum habens, labia, dentes, & lingua in nullo, à vitali statu, aut colore demutata, reperta sũt. erat profectò divinæ clementiæ, illud os à putredine servare, quod ad salutem fidelium, atque in divinis laudibus semper vividum fuerat repertum.

Omnes nos immortalitatis candidati, in hac vita oculos, manus, linguam, os, membra omnia, à vitiorum corruptela, integra & intacta servare studeamus, nihil oculi lascivi, nihil manus obscœni, vel etiam furtivi, nihil

lingua mendacii, perjurii, blasphemii, nihil os contumeliæ, maledicentiæ proferat, ne sit *sepulchrum patens guttur* nostrum; sed totus homo futuræ incorruptioni præludat; quod efficacissimè faciunt, quæ hic virginitatem Angelicam æmulantur, immortales etenim esse incipimus per castitatem, juxta illud Bernardi: *Virgines Angelis Dei efficiuntur æquales*: quia scilicet à carne, & omnilius contagione remotissimi, haud aliter ac illi, qui per resurrectionis gloriam, cœlum jam tenent: nam quod hi obtinent à beatitate, illi à virginitate. Unde sic eos elatâ oratione compellat Divus Cyprianus: *Quod futuri sumus, jam vos esse cœpistis, vos resurrectionis gloriam in isto saculo jam tenetis: per saculum enim, sine saculi contagione transitis, cum castè perseveratis, & Virgines Angelis Dei estis æquales*. Atque hoc splendidissimo elogio. S. Joannem Baptistam, Angelum Evangelicum exornat Bonaventura: *Lux fuit & mentis & carnis integritate IMPASSIVA*. Atq; hæc virtus simul aliam perfectionem, seu dotem complectitur: nempe *claritatem*, ut cum Sapiente jure exclamem: *O quam pulchra, est casta generatio*.

§. II.

Altera dos corporis gloriosi, est
CLARITAS.

S*eminatur corpus in ignobilitate, surget in gloria*. Id est in CLARITATE, quæ aliis scripturæ locis dilucide astruitur matth. 13. *Tunc fulgebunt justi, sicut SOL in regno patris eorum & ad Philipp. Reformabit corpus humilitatis nostra configuratum corpori CLARITATIS suæ.*

Hujus aliquando specimen, scintillam, aut radium evibravit in monte Thabor, & quales aliquando illi similes futuri essemus, amictus lumine sicut vestimento præmonstravit, ut præclare venerabilis Beda: *Transfiguraturus salvator gloriam futura & nostra resurrectionis ostendit*. Ad quam gloriam, & vultus, toniusque corporis claritatem, ut pertingere valeamus, modum, methodumque divinam suggerit Doctor

Histor. Soc.
rom. 2. l. 2.
n. 160.

A. 1481. existat
Apost. diploma in
bulia Sixti
IV. P. Potavius
annali ann. 1274.
n. 29.

Bernardus
interior
dom. c.

Exod. 34.
Cbrj. ost. d.
sig. Anna.

Cyprianus
traict.
habita
Virgino

Bonaventura
sto. s. l.
Bap.

Beovius d.
signa Eccl.
l. 1. sig. 61.
63. cap. 5.

Pat. de Na.
talib. c. 35. l.
vita.

1. C. 11.

Anselm. lib.
sim. c. 50.
S. Vincent.
Don in al.
bu. 17. 3.

Doctor mellifluus serm. 20. in Cantica: *Sanc-
ti*, inquit, PER ORATIONEM, gloriam
Dei *speculantes*, in eandem imaginem trans-
formantur, de CLARITATE, IN CLARI-
TATEM.

Unde quæso Moysis vultus tanto splen-
dore refulit, ut radios undique solis instar
ejacularetur? An hoc civitæ austeritas, an
prolixa jejunia contulerunt? minime: sed ex
confortio sermonis Domini, quem locum
Chrysostomus apposite exponit: *Deprecatio*,
inquit, hoc illi præstitit, quæ homo cum Deo
loquitur, & solem illum divinum fixè con-
templatur, juxta illud Apostoli 2. Cor. 3.
Nos autem *revelata facie*, gloriam Domini
*speculantes transformamur de CLARITA-
TE IN CLARITATEM* Ubi D. Thomas
& Ang verbum illud *speculantes*, non à specu-
la, sed à speculo derivari volunt: quem-
admodum enim, si sol in speculo reliceat,
alterum solem speculum refert, ita animus
orantis, qui lucem illam æternam specula-
tur, in eam totus transformatur, ut non semel
cælesti prodigio manifestatum est.
Regina Aragoniæ, alique testes oculati
sanctum Vincentium Ferierum, orationi
intentum; divino lumine solis instar cir-
cumfusum, non semel conspexere. D. Anto-
nius ex eadem Dominicana familia, dum
Deum precaretur, visus est superna luce to-
tum cubile perfundere. Philiberti Abbatis
apud Rhotomagum, in templo precantis
oculi, tanquam duo sidera fulgere visi. B.
Idæ Lovaniensis corpus, tanquam lucerna
intus accensa, inter orandum splendebat.
Id ipsum S. P. N. Ignatio, Xaverio, S. Joannæ
Hedvigi Poloniæ Regiæ, Coletæ, Lydvi-
næ, alii que innumeris accidit, qui noctè me-
diâ fulgore cælitus irradiati meridie clariore
reddidere. Quædam in mortali corpore
contingere videmus, minus illud Anselmi
demirabimur: *In illa vita, pulchritudo justo-
rum, solis pulchritudini, qui septuplo quam
modo splendidior erit, adæquabitur.* Quam
sententiam S. Vincentius adeo luculentam
esse asserit, ut omnes Doctores dicant, quod
septies erit clarius sole, corpus gloriosum. Quod
si Deus loco solis, poneret corpus gloriosum, ma-
gis mundum illuminaret, quam Sol. Sic erit,
Cælestis Panthei Pars I.

inquit, *resurrectio mortuorum*; tot tunc so-
les in cælo Empyrio oculos beatorum non
tam perstringent, quam suavissimè afficient,
ut Theologi loquuntur: *illa lux corporis*
gloriosi, non lædet oculum; sed confortabit. Suarez p. 3.
diff. 47. c. 4.
Expressius hoc docuit Beatus Laurentius
Justinianus, ubi de corpore glorioso, hunc
in modum eleganter scribit: *Nimia quoque*
CLARITATE fulgebit, ita ut solis septies
transcendat splendorem; non autem lumine
suo intuentium reverberabit aspectum. Sed
*ineffabili quodammodo confortabit, clarifica-
bitque: erit tota ejus substantia corporis, oculis*
visibilis; Adeo ut viscerum, cæterorumque
membrorum harmonia, conditoris declaret
*magisterium admirandum. Quæ & D. Tho-
mæ doctrina est, in 4. d. 44. quest. 2. art. 4.*
manifesta visione Cardinalis Damiani rem
*demonstrat: cum sanctum Romualdum il-
lustrem Juvenem, Ravennatum Ducis*
filius, Religiosus quidam ad monasticam
vitam adducere optaret, in templum cum
*deduxit, ubi corpus sancti Apollinaris Epis-
copi & Martyris reconditum, spondens fo-
re, ut hic sanctus illi se videndum præberet,*
*si vicissim polliceri vellet, se Monachum fu-
turum. Ipsis jam in oratione defixis sanctus*
*Apollinaris e feretro prodire visus est, Pon-
tificia veste indutus; sed tanto fulgore con-
spicuus, ut præ illo, sol obscurus videretur.*
*Deinceps Romualdus, quoties solem con-
spiciebat, videbatur sibi præ splendore illo,*
*vermem noctulucam, aut aliquid etiam mi-
nus intueri. Aptam hinc similitudinem ad-
ducit S. Cyrillus Jerosol. ut ex apparentibus*
*crederetur, quod expectamus, veribus par-
vulis [noctulucis] dedit Deus assest LUCI-
DUM CORPUS, ut eo splenderent; qui*
multo magis illustrabit hominem justum. V.
Pineda in Job. cap. 19 v 56 Unum Angelum
vidit Joannes Apoc. in assumpto corpore,
cælo delapsus, & terra illuminata est
à gloria ejus.

Ex quo alterum in corpore glorioso
considerandum occurrit, non modo illud
clarum, tersum, lucidum, sed &
perlucidum, perspicuum, ac diaphanum
fore, ut omnis totius corporeæ machinæ

Bernardus
interior
domi.Exod. 34.
Chry. ost. de
fide Anna.Cyprianus
tracta.
habitu
virginisBonaventura
s. s. in
Bap.Brevius de
signis Eccl.
l. 1. sig. 61 &
63. cap. 5.Pet. de Na-
talibus. s. 85. In
vita.

i. Cit.

Anselm. lib.
simil. c. 50.
S. Vincent.
Dicit in al.
bis. s. 3.Suarez p. 3.
diff. 47. c. 4.
sect. 2.B. Laur. Inst.
l. de discipl.
& perfect.
monastica
convers. c.
23.B. Pet. Da-
mian in vi-
ta S. Roma-
aldi c. 2.

symmetria, intrinsecum illud naturæ artificium, longè perfectius, quam ulla unquam anatomia deprehendi ac conspici queat, appareat Vitum bac in causa oculatum, Augustinum induco, qui lib. 22. de Civit. cap. 30 Omnes illi, inquit, qui nunc latent harmonia corporalis numeri, non latebunt extrinsecus & intrinsecus, per corporis cuncta dispositi, & cū cæteris rebus, qua ibi magnæ & mirabiles videbuntur, rationales mentes in tanti artificis laudē, rationabilis pulchritudinis delectatione succedent, Formosum enim vero spectaculum: oamsi olim princeps medicorum Galenus humani corporis fabricam, crudam per anatomiam rimatus, attonitus exclamarit; *Laudent alii Deos suos thure & vitaminis, ego laudabo stupore, & admiratione quomodo integerrima beatorum corpora, instar vitri pellucida, rationales mentes, in laudem tanti artificis non succedent? Hipponensi Præfultiaccedit summus Pontifex Gregorius, qui lib. 18. mor. cap. 27. Explicans illa verba Job. 28. Non adæquabitur ei aurum vel vitrum, ait, patebit corporalibus oculis ipsa ætiam corporis harmonia, & sic quisque erit CONSPICABILIS alteri sicut nunc non potest esse conspicabilis sibi. Itaque credibile est, corpus humanum, cum omnibus venis, nervis, arteriis, fore instar purissimi crystalli singulis partibus suis, coloribus, & figuris distinctis, & summâ luce perspicuis ac relucētib; Cogitandum est, inquit Lessius, corpora beatorum cum omnibus suis partibus interioribus, & exterioribus, fore INSTAR CRISTALLI PURISSIMI. Videre insuper erit in anima alteri, conceptus & ideas divinas, quæ picturas omnes Titiani, & Raphaëlis Urbanis, nimium quantum antecellent: Vnius cuiusque mentem ab alterius oculis, membrorum corpulentia non abscondet; sed hoc non esset nisi essent PER VIA, ut recte dixerit Bonaventura ergo, quantum putatis voluptatis caperent mortales, potissimum auro & argento inhiantes, si & fundum maris, instar limpidissimi fontis, & universam terræ molem, instar purissimi cristalli pellucidam cernere contingeret? quam avidè hic gemmas, uniones, auri, argenticque venas observarent! His tamen multo gra-*

tius, multoque præstantius spectaculum exhibuit S. Theresia, eximia & raræ sanctitatis Virgo, cujus animum P. Franciscus Ribera, & P. Alvarez, ita perspectum habuere, ut hic ostensis suis vitreis perspicillis, adstantibus dixerit: *Talem, tanque PERSPICUAM esse animam Theresia, beneficio speciali divinæ gratiæ, in qua aurum charitatis, omniumque virtutum gemmæ ac uniones relucebant.*

Perspicuus & nos in hoc corpote mortali esse convenit, si aliquando dote claritatis potiri speremus: in verbis, in promissis, in moribus, in omnibus actionibus, intima cordis sinceritas reluceat.

Cœlestis Aquila non usitata pennâ, de pingit eos, quorum cor inscrutabile, & velut mare spatiosum, ubi reptilia quorum non est numerus & ubi nulla bolide fundum nunc valeas investigare, fore aliquando sicut mare vitreū: simile crystallo; quando intimi cordis sinus; & subdolæ fraudes, & simulatæ amicitia, & fictæ devotiones detegentur; & veluti in limpidissimo fonte, relucēt in fundo elegantes lapilli, aut viles filices, ac sordes, ita & virtutes, ac vitia, omnium oculis manifesta erunt. Dum quis ad solem, vitrum, aut lucidissimam crystallum contemplatur, in ea quid non transparet? minutissimi navi, & atomi notantur. Quod hi aciem mentis nostræ effugiant, caligo facit, quodque ne radius vel unus divinæ gratiæ, interiorem domum nostram illuminet.

Laudat Plutarclus, nec injuria Julium Drusum Tribunum plebis, cujus ædes, cum multis locis, vicinorum oculis paterent: artifex ei adpromisit, se ædes ab omni vicinorum conspectu immunes, ac liberâ mercede quippe talentorum, redditurum; Brutus vir innocentia vitæ clarus: decem, inquit, talenta libens adnumerabo, si totam hanc domum conspicuam, & quasi crystallinam reddideris, quo cives omnes, quemadmodum vitam in situam, contemplantur

Quis vestrum Auditores sic vivere præsumat: Nemo, inquit Seneca, aperto ostio vivere audeat, omnes lucem plerumque odimus,

Galen. l. de format. fo. 116.

Lessius opus. posth. de beatit. q. 4. a. 6. dub. 3. & de summo bono l. 3. cap. 5.

Bonav. in 4. dist. 49. a. 2. principali.

Lancium de prof. virtut. n. 41.

Luc. 11.

Festo S. Martini. Mart. 5. v. 14.

Horat.

Apor. 4.

Danielis 12.

Suar. p. 3. 45. a. 4. §. 4.

Plut. in cept. p. 11.

Unit. 40.

Seneca. 43.

mus, & mortalium oculos subterfugimus: indigni profectò illi, qui dote claritatis donentur. Ceterum, qui hac tam insigni prerogativa, aliquando condecorati ambulant, digito velut intento, quomodo eam sibi comparare possint, ostendo. Si primum in omnibus actionibus nostris *intentionis puritas* eluxerit, cui ea, supra ipsum solem illuminandi vis & energia est, ut corpus nostrum densum adeò & opacum, non modò luce perfundere, sed lucidum solis instar reddere queat, ut S. Lucas testatur: *Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum LUCIDUM erit*, quæ ne actum agamas, alibi fusè deducta reperies. 2. si prælati, prætores, præceptores, patres familias, superiores omnes, de quibus dictum est: *Vos estis Lux mundi*: subditis, virtutis ac probitatis exemplo præluceant. 3. si rudes & ignaros subditos, discipulos, liberos, ancillas, famulos ignorantæ doceant & instruant aut catechesei, elementis fidei, piis monitis per concionatores imbui sinant: Tales quippe, qui ad justitiam erudierint multos, **LULGEBUNT quasi stella in perpetuas æternitates.**

§. III.

Seminatur in infirmitate, surget in virtute.

Inavit hic Apostolus, teste S. Thoma, dote *Agilitatis*; quæ à Theologis definitur esse: facultas ad motum localem expedite, velociter, ac facile exercendum. Videtur autem hæc facilitas in duobus consistere: primum quòd nullum laborem, vel lassitudinem sentiant beati, unde fiet, ut, quamdiu voluerint, possint in hoc pernicipi motu durare. Quod significatum est illis verbis Isaia cap. 40. *Current; & non laborabunt; ambulabunt; & non deficiant*: quod totum provenit ab impassibilitate, ut per motum non alterentur corpora. Secundò consistit hæc facilitas in summa velocitate motus, juxta illud Isaia *Assument pennas ut Aquila*: ad quod plurimum conferret, *subtilitas*, quæ fit, ut omnia penetrant, nec quidquam resistat, ut doctissimè Lessius: hinc intelligi potest, qui fieri possit, ut tanta celeritate, ad quamvis distantiam moveantur; nam per om-

nia, instar luminis se traiciunt, sine divisione corporum, per quæ transeunt. Hinc Hieronymus contra Vigilantium, ait: *Sancto esse ubique, quia in cæca oculi sunt, ubicumque voluerint*. Quemadmodum visio, instanti unico, volat ad ipsas stellas firmamenti, quod præclarissimi prædicatoris confirmat Auctoritas: *Nam sicut radius, subito pertransit ab Oriente, in occidentem; & oculus, subito de terra videt stellam: sic subito ad nutum, corpus erit, ubi anima voluerit; volabit, quòd volet, atque illic in momento cœlites toti agiles, velocissimè ferentur*. Sunt & filii hominum, alia profusè agilitate ac velocitate præditi, qui si dignitates, si munia, si beneficia sæcularia, Ecclesiastica, morte cujusdam interveniente ambiant: quot illico Parisios, Madritum, aut in Urbem cursores; quam multi currunt, si rumores de insperata victoria, aut etiam grande infortunium obvenerit, quam celeri nuntio ea fama volat: si causa aliquot milium decisa, si aliquot gravioris momenti negotium feliciter peractum, quot literæ, citò, citò, citò, citatis equis destinantur: quorum cursum velocem, sed extraviam,

ridet ille, qui piè ac prudenter dixit: *Pro modica præbenda longa via CURRITUR, & pro vita aterna, vix pes à terra levatur.*

Cursorum tria generalia Lipsius statuit: Peditum, equitum, animantium. De pedibus præmitto, quos græci teste Livio, *Hemerodromos vocant, ingens uno die spatium ementientes*. Quantum inquires? dicam: exemplum primum sit in Philippida quodam, qui in bello Persico ab Atheniensibus Lacedæmonem, auxilii petendi causa missus, *confecit biduo, stadia mille ducenta, sexaginta*. Indies hoc videmus, pennis suis corpora volucrum, in cœlos evolare, ac pernicipissimè ferri: sic tamen ut volucres illæ altiles, saginati anseres, præpingues capones, sua mole, & pondere, humi resideant, nec valeant in altum conscendere. Haud secus accidit illis, qui se hic gula, & crapula aggravantes: *Curva in terris anima, & celestium inanes*, se farcire, & opplere studeant, unde & illis, quod avibus evenire solet, si lorum aut liquor alas infecerit, evolare frustra nituntur, Homo temulentia

Less. opusc. posth. de beat. q. 4. a. 6. dub. 5.

S. Vincent. jer. 2. festo Pasch.

Thomas à Hemp. de imitat. Chr. Lipsius Epist. cent. ad Italos. & Hispan. epist. 59. Nicolao Mestro Romano. Livius l. 31.

Persius Sat. 2.

Zuc. 21. v.
84.

luto, aut luxuriæ visco immerfus, ne quidquam sursum nititur, defixus in limo profundi. Hinc illud severum Christi monitum: *Attendite, ne forte corda vestra GRAVENTUR crapula, & ebrietate.* Magna est agilitas equorum currentium, major volucrum, major sagittarum (& præ his, major globi, machina bellica excussis) sed omnium velocissimus, solis cursus, qui hora conficit quiniæ centena, octoginta octo milliaria horaria: & minuti spatio, 8480. milliaria. Sed corpora beatorum, hæc omnia multis parafangis, pernicitate exsuperant: August. l. 22. de Civit. cap. ult. *Certe, inquit, ubi volat spiritus, ubi protinus erit & corpus.* Et Anselm. lib. similitud. c. 51. *Ipsis Angelis Dei, æquè celeres erimus; qui dicto citius, de cælo ad terras, & è converso delabuntur.* Sagittis quandoque literæ in urbem oblesam, per aëra celerrimè immittit: sed longè major celeritas erit beatorum corporibus, qua Angelis pares, brevissimo tempore è terra in cælum, sese quasi eiaculantur: non enim per passus, aut vestigia, inquit Lessius, sed totum corpus simul, uno impetu instar SAGITTÆ feretur.

Lessius
opusc.
posh. de be-
at. q. 4. n.
6. lib. 4.

Tu itaque si de beatorum corporum incredibili celeritate cogitas, finge tibi navem per immensa patentis æquoris spatia, remis velisque concitatissime fluentè, finge reginam avium Aquilam, toto illo plumarum remigio instructam, contentissimo corporis nisu; acerrimo cupiditatis ardore ruentem in prædas: finge telorum è balistis emissas grandines, singas istas, quæ à Poëris memorantur, alas fulminum, & tuum, quando liberum est, animum, & illam animi pupillam, mentem, fulgure velocius per disjunctissima quæque, tam brevi momento discurrentem: hanc si beatorum celeritate contuleris, testudinem cum pegaso velocissimo, aut aquila perniciosissima comparaveris. Hanc si qui hic parvuli aliquando in corpore suo agilitatem spectent, & expectent, sagittarum instar celeres ad parentum iussa, & nutus evolent: *Velut filii excussorum;* quocumque missi, in promptu sit illud volo,

Pj. 126.

Similiter omnes subditi, in patendo agiles, ac veloces sint: sic enim quemque eorum commonet Ecclesiasticus: *In omnibus operibus tuis est VELOX:* qualis exstitit Asael ille, à potentissimo rege, David inter tres suos triarios, & fortissimos heroës recensitus: *quia VELOCISSIMUS fuit quasi unus de capreis, quæ morantur in silvis.* Hac in parte complures Dei servi, omnino mirandos, & verè *Angelos veloces* sese præbuerunt: quorum vel Elenchum, si ordiri voluero in finitus sum. Unum habeat tumuli, & ancillæ, quem meritè suspiciant, & admirentur S. Bercharium Luxoviensem, qui vinum de cado in urnam depromens, à superiore accitus, urna relicta, festinus accurrit. Vinum verò sicuti fluebat, repleta urna non est effusum, sed stetit, ac si gelu concretum esset.

Conjuges sibi unam Franciscam Romanam in exemplum proponant quæ orationi cum Deo vacans, quintò ob domestica negotia à marito avocata, promptè, celeriter, velociter advolavit: utque ad consuetas preces rediit, versum, quem interitum reliquerat: aureis characteribus fulgentem reperit. Huic alterum, filiabus Christo devotis proprium adjungo, & finio, quod de virgine Deo dicata ex Joanne Taulero refert Ludovicus Blossius: hæc divino amore flagrans, ut Christum videret, eum speciosè pueruli formam indutum præsentem habuit, eumque ex obedientia, alio cum festinatione acerferetur, puerulo Jesu, ait: *En dulcissime Domine mi Jesu, obedientia me vocat, tu interim me hic expecta obsecro, si placet, donec ad te redire liceat.* His dictis præproperè, celeri cursu, quod facere iussa peregit. Dein magna cum celeritate ad cellam reversa, ingenti luce vidit totam collucere: atque ipsum amantissimum Jesum, reperit in ætate perfecta, tanquam elegantissimum Iuvenem 24 annorum adstantem, qui interrogatus ab ea, quid ex pusillo, tam grandis factus esset? responderet: *Filia charissima, expeditæ ac velocis obedientiæ tuæ, & promptitudinis virtus, hæc brevi tempore sam grandem effecit.*

Hæc

Ecc. 31. v.
27.

2. Reg. 2.

Isai. 1. v. 2.

Marulu
l. 4. c. 3.

Aug. l. 13.
Civit. c. 18.

In vitas,
Martii.

Aug. l. 2.
Civit. c. 11.

Philip. 3.
cap. 9.

Psal. 37.
v. 5.
Aug. in
Psal. 102.

Hæc agilitatis futuræ præludia, hæc optima ad illam beatorum dotem, cælis aliquando, consequendam incitamenta, quæ corpora nunc obedientiæ spiritui, & divini amoris impetu, ad omnem Dei nuntium promptissimè rapta erunt sicut Angeli Dei, & instar fulguris coruscantis, momento unico rapiuntur ab Oriente in Occidentem; quod ne quibusdam impossibile fortasse videatur, unâ alterave similitudine, Hippo- nensis Antistes rem elucidat: quam ex eo primum petit, quod Angelicæ mentes gravia corpora celerrimè movere (ut Angelus ille, qui Abacuc immenso spatio brevissimè transtulit) vastissimos cæli orbes, velocissimè semper indefessi girare queant. *Si Angeli possunt sine labore rapere corpora animalium, & constituere ubi voluerint (quod vel dæmones possunt) cur Sanctorum spiritus, sine ulla difficultate posse ferre, quo voluerint, & sistere corpora sua non credamus?*

Aliam similitudinem ducit, à gravi aquarum mole, quam videmus in nubes concretam, per aëra volitare, quid ni ea levitate corpora Sanctorum ferri, nec jam amplius corruptibilia, aggravare definant? *quorum quæso elementorum pondere, atque ordine efficitur, ut torrentes violentissimi atque undosissimi, antequam sub aëre in terris currant, super aëra in nubibus pendeant, & pondere suo, ac gravi mole sic devolutæ, rursus solis radiis per vapores attractæ, in nubes leves commutentur? aptissimæ profectò, ad mentes nostras in obsequiū fidei captivandas similitudines: atque una salubre documentum, non ob stare hanc molem corporis, quin animus sæpè cum Apostolo in cælos evolet, quo etiam Sanctorum corpora in divinorum contemplatione sequebantur, ut, dum adhuc in terris degimus, *conversatio nostra in cælis sit.* Quod fiet, si terrena desideria, quæ deprimunt sensum; si sensibiles voluptates, si corporales curas; si iniquitates, quæ sicut ONUS grave GRAVATÆ sunt super nos, seponamus: hæc porro causa est, quod mens in Deum suum, liberè nequeat evolare: *onera patiitur, pondera sustinet, ad ipsum Deum cogitandum, quantæ impediunt?* Quæ impedimenta & onera, ut abjiciamus, excitat nos mellissimus Doctor, eorum ex-*

emplo, qui curis omnibus humanis sepositis, celerrimè è terris in cælum, animo abripiébantur: neque enim corpora, quæ corumpuntur, illas aggravat animas, ut terrena inhabitatio, sensus eorum tanquam multa cogitantes deprimit. Sublatum est impedimentum omne de medio, occasio univèrsa sublata, materies nulla relicta est, quæ eorum affectum AGGRAVET vel DEPRI- MIT intellectum, quod est etiam unum in terris agilitatis dotem participare.

§. IV.

Seminator corpus animale, surget spiritale.

Unde ut spiritui sit simile, requirit facultatem penetrandi alia corpora, absque ulla læsione, vel figuræ immutatione: quæ facultas vocatur & à doctoribus SUBTILITAS. Hæc beatorum corpora dotanda, probat idem Apostolus ad Philipenses, *Reformabis corpus humilitatis nostræ configuratum corpori claritatis suæ;* quod expresse de dono subtilitatis, intelligit S. Ambrosius: *Per Resurrectionis corporea qualitate impervia usu clausa PENETRAVIT.* Et S. Damascenus l. 4. de fide c. ult. *Hoc enim designat spirituale* (quod sic impassibile, & subtile) *quale Domini corpus post resurrectionem, CLAUSIS PORTIS INGREDIENS.*

Apertissimè verò ad propositum S. Vincentius die S. Paschæ serm. 2. seminatur corpus animale, id est habens bestiales motus inordinatæ concupiscentiæ. Sed resurget spiritale id est, totaliter subiectum spiritui, quod in nullo præstabit impedimentum animæ; sed omnia penetrabit. Ut Deus manifestis prodigiis in sanctis suis declaravit. Bozius de signis Eccl. l. 15. signo 61. cap. 5, quod accidit corpori Christi, ut ob signato sepulchro, & januis clausis glorioso corpore penetravit, id & Alexandro Pontifici summo accidit, qui è carcere clauso, in aedes Quirini clausas ad Hermetem penetravit. S. Dominicus cum iter faceret, una cum quodam ex ordine Cisterciensi, ac de via tellus aedes reperisset oclusas, precibus se dedit & protinus nullo aditu patefacto, mirabili-

Eccl. 31. v. 27.

2. Reg. 2.

Isai. 1. v. 2.

Marul. l. 4. c. 3.

Aug. l. 13. de Civit. c. 18.

In vitas, Martii.

Aug. l. 22. de Civit. c. 11.

Amb. in Luc. cam. 9. 10.

Philipp. 3. Sap. 9.

Psal. 37. v. 5.

Aug. in Psal. 102.

ter ipse & comes intro se repererunt. Columba, virgo Reatina, è cubiculo undique obstrueto, Perusium pervenit, Simile quid de Catharina Raconisfa, S. Ludovico, aliisque commemorat. Sed illud, quod Metaphrastes scribit, omnem superat admirationem: Hibernabant Edella in praesidio milites Gothi, ex his quidam, speciosae puella captus amore, cepit eam miserimè deperire. Cum nulla daretur via, quâ posset illa potiri, in conjugem illam sibi efflagitavit: reclamantur parentes & propinqui, indignum rati, ut homini barbaro puella traderetur, victi tandem precibus, aut minis, assensum dedere. Mater à cuius gremio ægerimè abstrahabatur, non prius illam barbaro dedit, quam duxisset in templum SS Samonæ, Curia, & Abibi Martyrum, ibique datis sanctis illis fidei iustoribus, eam bene habendam, Gotho tum primum dedit. At efferus ille vori compos, ubi libidinem exsatiavit, abreptam in patrium solum, procul à suis puellam, pessimo, atque atrocissimo consilio, vivam sepulchro includit: quippe qui domi aliam conjugem haberet. Ubi Edelsena filia, post innumera lamenta, plurimosque ejulatus, ad opem Sanctorum confugere, illos obtestari, fidei iustionem praestitam vociferationibus miterandis inclamare. Et ecce adstiterè illi, in veste lucidissima, ac bono animo esse iusserunt; moxque somno correpta, è sepulchro probe obferato, reperit se bene manè è remotissima regione, in patrium solum penetrasse. Cujus rei gesta ignarus Gothus, postea veterem stationem, ipsamque filiam revileos, agnitus supplicio affectus est. Omnium quidem Philosophorum sententia, atque ut ipsi experimur, certissima est, non dari naturaliter corporum penetrationem: sed quemadmodum id per donum subtilitatis divina virtute fieri possit, vobis in symbolo proposui: dum solem exorientem objecti, radiis suis vitrum prorsus illatum penetrantem: *transit, non frangit.* Quam comparationem doctissimus Lessius adducit, agens de beatitudine: illud corpus poterit se per alia corpora transfundere, sine ulla sui, vel alterius latione: *sicut lumen*

Less de Beat.
tit. 9. 4. a. 6.
dub. 5.

se se per vitrum fundit, sine ulla sui vel vitri latione; Quod exemplum esset omnino simile, si sententia Platonica, lumen esse corporeum, vera esset. Propositum Emblemata, mira confirmat historia, Rupertus Abbas Tuitiensis cœnobii, juxta Coloniam ordinis S. Benedicti, vir in divinis scripturis, Spiritu Sancto per visionem illustrante doctissimus, atque ipse Cardinalis Baronius: sic etenim Rupertus in commentario, quem tunc scribebat de divinis officiis his verbis: Sed ecce, inquit, dum hæc scribimus, jucundo, per quemdam fratrem nostrum, gratia Resurgente nobis arridet miraculo. Testor illam beatam ac deliciosam noctem, in qua Christus ab inferis visitor ascendit, me nihil super hoc mentiri: fratris tamen ejusdem nomen tacebitur, quoniam & hoc obnixè precatur, res autem ejusmodi est: hoc sancto Paschæ Sabbatho, anno millesimo, centesimo undecimo, in Ecclesia S. Laurentii, ad præcedentes ejusdem diei matutinas, extinctis de more cunctis luminaribus, dum eorum ultimum exstingueretur, & ad canticum Evangelii, hæc Antiphona à Domino Abbate Berengero intonatetur: *Mulieres sedentes ad monumentum:* ecce repente autè pedes illius projectum cecidit ipsius, quo firmiter substrictus erat, cingulum. Ille solutum esse, & cecidisse suspicatus, inclinavit se, ut tollens illud, rursus sese acingeret: cumque manus eiecisset, ut illud sibi circumdaret, nodum ut erat fortiter adstrictum, non cedere sibi ultra, quam dici potest, admiratus est. Intendenti & secum cum stupore magno reputanti, quid hoc sibi veller cingulum, quod forti nodo corpus suum at cœ cinxerat, non soluto nodo, sed firmiter, ut fuerat, constricto, ante pedes projectum? Ecce vox facta est, & sibilum tanquam auræ tenuis, audivit dicentem sibi:

Sic potuit clauso Christus prodire sepulchro

Si quidem hæc (ut ipse referens testatus est) admiratio, mentem ejus perspicè subibat, quomodo verum Domini corpus clauso resurgeret monumento, clausis potuit

Vincens.
serm. 3.
Dom. in
vii.

Rupert. de
divin. offi.
l. 8. c. 4.
Baron. an.
1111. n. 47.
48. 49.

Ecl. 35.

Horat. lib.
Epi. 1.

potuit januis ingredi ad Discipulos. Alias nec minus congruas similitudines congerit S. Vincentius: subtilis est aër; inquit, vel ventus transiens per riam, vel parva foramina: subtilior est lux, quæ transiit per fenestram vitream, per quam non potest ventus transire; sed adhuc subtilior est vox hominis, vel sonus campanæ, quam vos auditis in camera, & januis clausis, intrat eam. Audit Mater è cubili clauso, puerum in impluvio vociferantem, audis è musæ tuo oculo, intra domesticos parietes, pullum campanarum. Hæc virtus, hæc vocis subtilitas est, quæ dum lubet, uti licet, & cœlos ære fusos penetrare: quia oratio humiliantis se, nubes PENETRAT: donec tandem eam beatorum forte fruamur, ut etiam corpore, omnes aggeres, omnes obices, omnes januas, & muros omnes penetremus uno: dumtaxat excepto, qui hac tantâ nos beatorum felicitate privabit, atque hic murus esto: PECCATUM scilicet lethale, quod inter nos & Deum, ita dividit, ut tota æternitate ad eum penetrare non valeamus, juxta illud Isaia:

Iniquitates vestras DIVISERUNT inter vos, & Deum vestrum. Hunc obicem si quis, quod Deus avertat, in se reperiatur, demoliri satagat, & cum Psalte regio, hodie exclamet: *in Deo meo transgrediar MURUM*, secumque firmiter statuat, hunc murum, Deo adjuvante nunc eversum, nunquam erigere. Hæc prolixius quidem, quam putarem; sed pro materiam dignitate brevius complexi sumus. Ut autem superest, ut vos paucis cum Seraphico Doctore inflammem, & quoties hæc solis lucem intuemini, toties quatuor illas, quas hæcenus beatorum corporum excellentias de prædicavi, animo observentur: Lux quippe, habet quatuor illas proprietates, sicut patet in radio, scilicet CLARITATEM, quia illuminat: IMPASSIBILITATEM, quia nihil ipsum (ne ignis quidem) corrumpit: AGILITATEM, quia subito vadit: PENETRABILITATEM, quia corpora diaphana sine eorum læsione pertransiit. Quibus uti confido, omnes omni æternitate perfruentur.

Vincent.
serm. 3.
Dom. in n.
vii.

Ecl. 35.

Horat. lib. 1.
Epist. 1.

Psalm. 17.
Borvan. in
4. dist. 49. n.
2. q. 1.

F E S T V M
SECUNDUM PASCHÆ.

Tu solus peregrinus es in Ierusalem? LUC. 14.

EMBLEMA X.

PEREGRINVS.

--- natale solum dulcedine cunctos
Ducit Ovid. de Ponto, lib. 1. cl. 4.

ARGVMENTVM.

Mnes nos in hoc orbe peregrinos esse, & sacrarum literarum oracula, & sanctorum Patrum testimonia, & quotidiana mortalium omnium, alio proficiscentium experientia, rem comperitissimam facit: Interim quotusquisque se in domo sua, velut in diverforio commorari, opum, fortunarum, supellectilis omnis, quantumvis pretiosa usuram, velut peregrino sibi concessam, ac brevi deferendam, arbitratur? Tu quisquis es, Nobilis, rusticus, dives, pauper, doctus, indoctus, PEREGRINUS es super terram, sicut omnes Patres tui. Etiam stans, sedens, dormiens, progredieris, navigantium more, inquit Ambrosius: *Sicut in navibus dormientes, ventis aguntur in portum, etsi nullus quiescentibus sensus est navigandi: tamen cursus eos urget ad finem, & impellit ignaros: sic vita nostra spatio defluente, ad proprium unusquisque finem, cursu labente deducitur.* Unum dumtaxat solerter hic observandum, ne dum amcenitate ducimur viæ, obliviscamur patriæ.

- §. I. Omnis homo IN HAC VITA PEREGRINUS est, ait
Augustin. in Psal. 55.
- §. II. *Quæ partes, ac proprietates veri peregrini?*
- §. III. *Molestias viæ, amor patriæ, peregrinantibus breves ac leves facit.*

*Psal. 38.
Ambrosius
in Psal. 1.*

FESTUM

F E S T V M

SECUNDUM PASCHÆ.

Tu solus peregrinus es in Ierusalem? LUC. 14.

Benignissimus Redemptor noster, hic inter homines conversatus, varia obivit munia, varia ut sacræ pagine testantur, sortitus est nomina: nunc Agricola, quandoque Magistri, nonnunquam Medici, subinde Mercatoris: quin etiam se pastorem nuncupat, Matthæus illum Regem compellat: Lucas denique eum Peregrini habitu efformat: quo in schemate eum olim videas in spiritu divinus Vates, attonitus exclamat? *Quare quasi colonus futurus es in terra, & quasi viator declinans ad manendum?* Et de se ipso per alium Prophetam vaticinatur: *Quasi PEREGRINUS fui in oculis eorum.* Fuit tota vita peregrinus in terra homo cœlestis, maximè peregrinas in se dotes complectens: quid porro magis peregrinum, quam homo comprehensor & viator? quam homo miser miraculis stupendis corrufcans? denique quid peregrinum magis quam Deus homo?

Primum in ortu suo natali peregrinum se salvator exhibuit, extra patriam natus Bethlemi, non Nazarethi, ubi conceptus: natus in aliena domo, seclusus publico diversorio. Deinde in infantia, pueritia, adolescentia, educatus extra natale solum. Ipso vero prædicationis exordio, Capharnaum profectus, ibi quoad vixit, proprias ædes, ne quidem conductas habuit: usus ædibus focus Petri, aut alterius discipuli; & quoties Jerololyman veniret, aut Bethaniam diverteret, alieno recto utebatur, non consistens certo loco, Evangelium pedes, instabilis ac vagus, inops & egenus, tota Palestina circumferebat.

Tandem PEREGRINUS IN JERUSALEM: Etenim quæ admodum peregrini ignoti sunt, sic Christus ignotus fuit in Ierusalem; *Cælestis Patriarchæ Pars I.*

ignotus principibus Sacerdotum, ignotus Pharisaïs, ignotus scribis, neque enim Messiam plene cognoverunt. Psalm. *Extraneus factus sum fratribus meis, & Peregrinus filius matris meæ,* quem nudum extra civitatem, in aperto campo cruci affixerat, in alieno monumento tumularunt. Exinde redivivus, hodierna die discipulis peregrinantibus, peregrinum se adjunxit. Ubi illud observandum occurrit, ut Agricola, Magistri, Medici, Mercatoris, Pastoris, Regis partes hic in terris egerit, nusquam tamen, nec unquam specie, aut habitu se talem exhibuisse; unius duntaxat peregrini personam indutus, à Resurrectione sua euntibus in Emmaus apparuit. Etenim ubi Marcus ait: *Duobus ex illis ambulantibus, ostensus est in alia effigie,* Cajetanus exponit, quod in forma peregrini seu advenæ visus est. Hugo Cardinalis ait: *Habitu peregrini habuit, propter quem videbatur alius, nec agnoscebatur.* Venerabilis Beda in Lucam: *Revera peregrinus erat Christus discipulus, à quorum natura fragilitate, percepta jam Resurrectionis gloria longe distabat.* Disertissimè omnium ac divinissimè Hipponensis Antistes. *Hospes in terra esse voluit Dominus celi, peregrinus in Mundo, per quem factus est de temp. Mundus.* æquis non admiratione, ac stupore attonitus hæreat, celi Dominum, Mundi Domitorem, id ipsis inferis ac morte acerbissima gloriosissimè triumphantem, non purpura, auro gemmisque distincta, aliøve gloriæ ornamento indutum, sese spectandum præbuisse? sed pauperis peregrini formam induisse? quid cum victoriæ Laurea, vilis petasus, cum sceptro baculus, cum triumphatoris purpura, peregrini sagum? atque ut paucis complectar, quorsum animo vos auditores, Christus hodie peregrinus apparuit? B. Laurentius Justinianus Patriarcha

Marci 16.
Hugo Card.
in Marcie.
16.

August.
serm 146.
de temp.

*B. Laur. In-
finia, de
perfectionis
gradibus
c. 10.*

*S. Bern.
hom. de
duob. discip.
euntibus in
Emmaus B.
Laur. Iustina,
cit.*

triarcha Venetus hanc causam adducit: *Ve nobis hic peregrinantibus de se exemplar proponeret* Ex oculis quidem discipulorum evanuit, at ne peregrini nobis unquam species excideret, sub speciebus Eucharisticis, velle prorsus peregrina eaque levissima, ad invento divinitatis haec tenus incognito, nobiscum ad consummationem laeuli peregrinari voluit. Quod melleus Doctor expendens, ait: *Tenebantur oculi eorum, quia Dominus erat in habitu peregrini: & tum cum quotidie perspicimus in altari sub speciebus panis & vini, nobiscum habitat in habitu* Peregrini causam nostis: *ut nobis hic peregrinantibus de se exemplar proponeret?* Ut omnia haec terrena ut vetè fluxa & transitoria contemnamus, in mundo hoc quasi in diversorio pernoctemus, atque ad caelestem illam patriam contendentes, peregrinationis hujus incommoda, ac itinertis molestias leves & breves ducamus.

§. I.

Omnis homo in hac vita PEREGRINUS est:
ait August. in Psal. 55.

Genefeos c. 17. Patriarcha Jacob cum omni familia in Aegyptum profectus est, ut filium suum Josephum, quem mortuum & a fera misere disceptum luxerat, vivum atque in regno Pharaonis potentissimum principem, à Rege primum salutaret; mox itaque Joseph Regi nuntiavit parentes suos cum omni familia è Chanaan, in terram Gessen advenisse, ibique voluntatis regiae jussu praestolari: una etiam quinque fratrum suorum natu maximos stetit coram Rege: quos ille interrogans: *Quam, inquit, artem facitatis?* illi ut à fratre jam edocti erant, Pastores sumus, inquirunt servi tui & nos & majores nostri, *ad peregrinandum in terram tuam venimus.* Non diu post, quoque patrem suum in conclave regium introduxit. Rex faustissima precatione lenis accepta, primum illud interrogare habuit: *Bone senex, quot sunt dies annorum vitæ tuæ?* respondit: *Dies peregrinationis vitæ meæ, centum triginta annorum sunt parvi & mali, & non pervenerunt usque ad dies patrum meorum, quibus peregrinati sunt.*

Jure meritissimo Jacob cursum vitæ suæ

130, annorum, peregrinationem quandam eamque brevem dicitavit, respectu patrum suorum, qui supra nongentos annos vitæ computant; & his omnibus eos nihilominus peregrinos fuisse asseverat. Quod vivaci sensu, & alta mente repostum servavit olim Guericus quidam præcellens philosophus, hic cum audisset legi: *Factum est omne tempus, quod vixit Adam Anni nongenti triginta, & mortuus est. Facti sunt omnes dies, Geih, nongentorum duodecim annorum & mortuus est. Facti sunt omnes dies Enos, nongenti quinque anni, & mortuus est. Facti sunt omnes dies Cainam, nongenti decem anni, & mortuus est. Facti sunt omnes Mathusalem nongenti sexaginta novem anni, & mortuus est. Quam clausulam & mortuus est, secum allidud ruminans, ac post peregrinationem a deo etiam longinquam, eos transisse reputans, brevi cursu sui portum prospiciens, sub sancti Dominici auspiciis velificare occupavit. Psaltes Regius idem, quod Jacob, censuit, atque apud Iummum Regem, idem palam confessus est: *Advena ego sum, avide te, & peregrinus sicut omnes patres mei.* Nec minus sapienter Salomon: *Peregrini sumus coram te, & advena, sicut omnes patres nostri.* Toto oberrat caelo, qui sibi patriam in itinere somniat: mundus omnibus diversorium, omnes hic hospites sumus & peregrini transeundum est Rem tetigit & expressit Augustinus: *Vnusquisque hic, & in domo sua hospes est; si non est hospes, non inde transeat, si transiturus est, hospes est.* Quot amplissimæ hujus urbis aedes conspicias, tot tabernas tot diversoria numerare est, transeundum est: *Non te fallas, hospes es, valis, nolis; sed dimittis illam domum filius tuus hospes hospitibus.* Hac super re Christianum apothegma vir nobilis nobilem edocuit. Toparcha quidam facultatibus abundans, dictus Gerardus à Kampis amplas sibi aedes ac præcommo- das è fundamentis exstruxerat, omni suppellestie, non modo necessaria, sed perquam sumptuosâ insuper, adornarat: ad has regio luxu epulis instructis, propinquos sibi territorio dominos invitavit, ut geniali haustu novam fabricam irrigarent. Capaciorem forte sub bellaria, suttulam manu prensans, convivas percunctatus est quid*

*Chronica
frat. Domini
can.*

*Psal. 38. v.
13. 1. Paral.
29.*

*S. August.
Psal. 121.*

*del. Aene-
neris, co-
siance 101.*

*S. Aug.
serm. 51. de
verbo Domini.*

*Poirer. de
viamund
in presf.*

cap. 5.

quid sibi, quid fortunæ suæ abesse putarent? an non se ut terrestrem Deum omnes suspicerent, ac vere existimarent? omnibus passim applaudentibus, unus emunctæ naris, & mentis candidæ, hæc cedro digna liberè prolocutus est: cognate mi, has quas adeo commodas, & ad amplissim, & normam vestram, ædes amplissimas jactatas; mihi imperfectæ videntur, quia foramem aliquod prius obrurandum est, ut opus omnibus numeris absolutum censeatur. Equoddam illud, quærit Gerardus: ostium, inquit alter, per quod ex eo diversorio, brevi ad cœmeterium transiturus es, & hanc, quam tuam domum, & habitationem dicis, alteri relicturus es. Quod viri sane prudentis effectum, ita Gerardi animum pupugit, ut peregrinationis memor, sæculo spretos, ad religiosum claustrum commigravit. Utinam id omnes in animum inducant suum, tot quot ædes ac domos dicunt, & ducunt suas, tot esse diversoria, è quibus alio transeundum est. Hinc ridet Africanus Aristes eum qui se jactat possidere donum: *quam domum tuam?* inquit, *quam mihi dimisit pater meus. Et unde habuit hanc domum? Avus noster eam illi dimisit? recurrere ad proavum, inde ad avum, & jam nomina non potes dicere. Nonne inde potius terroris, quia multos ostendit transisse per illam domum? pater tuus hic eam dimisit, transivit per illam, sic & tu transibis.* Genuæ Ligurum ædibus magnificis præfixit, instaurator prælagus futuri, hoc Poëtæ hemistichium:

Nulli certa domus.

Et vero ab eo, brevi ad alienos, domus illa transit, cessitque Principibus d'Orta, ac ipse alio commigrare compulsus: De iis, qui in diversorio hospitali fuere, vulgo jactatur: transit, *hy is gepasseert.* Vides præcipuis diversotus præfixa insignia, seu gentilitiis tesseras, talis Comitibus, Marchionibus, Principibus, sed ipsi transierunt, nec quid superest nisi illud Sapienciæ, *memoria hospitis unius diei prætereuntis;* quod ingenioso ac religioso epitaphio posteris consignavit Albertus Archiepiscopus Mo-

guntinus, & S.R.E. Cardinalis, qui sepulchro inscribi voluit, *pernoctavi hic in mundo, omnes sequimini.* Consimile quid in viri nobilis ac præpotentis exequiis fieri videmus, ubi Dominus domus transit, gentilitiæ tessera domibus præfiguratur, sed ipse transit, *hy is gepasseert:* & ante ipsum qui ædes hæc illi dimisit, pertransiit; transiere & alii, transibis & tu: *non te fallas, hospes es, velis nolis: cessit tibi locum pater tuus, cessurus es locum filius tuus, nec mansurus manes, nec mansurus relinques.* Marcator opulente, *non te fallas, hospes:* Expertissime Domine, *non te fallas, hospes es.* Contultissime Domine, *non te fallas, hospes es.* Amplissime, nobilissime Domine, *non te fallas, hospes es:* transeundum est, domus tua non habitatio, sed hospitium, diversorium est. Quod ut mores, plenius prosequamur: In urbe hac, quam varia reperire est hospitia, vario nomine, præterito signo indigitata? Alii hospitantur in *Cæsare*, alii in *Cygnos*, quidam in *Leone*, nonnulli in *pavone*, &c. in *Cæsare* hospitantur ambitiosi: in *cygno* vel *ansere*, qui liquido gaudent (*alye met den beck int nat*) ebriosi: ad *leonem*, divertunt iracundi: ad *pavonem* superbi: ad *caput aureum* (*int guldaen hoofs*) declinant avari: ad *porcum*, luxuriosi. Prostat Antverpiæ signum ædibus, ubi ovis duos inter lupos depiç. a, subiecto lemmata, in *mille periculis* (*int du sent peryckelen*) hic hospitantur filia, inter lascivos procos constituta, hic juvenes inter puellarum greges versantes. Vos animæ Deo devotæ, Christo desponsæ, quo subinde divertitis? nonne aliquæ in viridi pergula? (*int glorieien?*) quæ diligunt vanitatem. Nonnulli in *media luna*, quæ suis semper in defectibus manent, nec ullum in virtute progressum faciunt. Aliæ in *psittaco*, omnino garrulæ: quædam in *alveari* (*int den soeten in val*) commodi proprii amantes: in *testudine* tardæ: alii in *Angiporsu* (*int straectien sonder eynde*) quæ sibi aliisque molestæ, quærulæ, sine fine dicentes Maxima vero mortalium pars, in *mundo in verso* (*int de verkeerde werelt*) qui terrena cœlestibus, fluxa æternis, corpus animæ, catnem spiritui anteponunt, peregrinationem hanc velut mansionem amant.

Fabri feria
2. Pasch.

S. Aug.
serm. 31. de
ver. dom.

S. August. in
Psal. 21.

del. Anon.
noein. con-
stance tom.
1.

sup. 5.

Quisquis hic, cum hospes sit, ex diversio transcat: qui hactenus in *cygno*, vel *Ansero* hospitati, nunc temperantes, divertant ad *arvem paradysi* (den paradys vogel) qui vesctitur *aura*: qui in *leone*, nunc in *columba* siue *felle*: qui ad *caput aureum* declinarunt, nunc ad *manum auream*, in egenos profusi, divertant: qui in *porco*, nunc in *lilio*: quæ inter mille pericula, nunc hospitetur in *unione* (in gulden cruys) qui *conchili* inclusus, candorem servat: quæ in *semiluna*, nunc in *plena*: animæ vanæ, garrulæ, quæ in *psittaco*, imposterum in *pisce*: quæ in *testitudine*, nunc in *ceruo* vel *aquila*: commodi amantes in *cruce* (in gulden cruys) omnes denique, qui in *mundo inverso* & *perverso*, tandem in *converso* (in de bekeerte vverelt) hospitentur. Perversè nimium hic mundus inversus decipit te, dum ædes tuas, horrea tua, villas tuas, fundos tuos, prædia tua, ut semper mansuris incolis, & mansionem hic tibi perpetuam, mundum hunc stabilem fingis, nec omnia hæc ut vere transitoria consideras, cum primum veritatis oraculum sit: *Mundus TRANSIT*, & omnia, quæ in mundo sunt.

Steden en rycken,
Hebben haer lycken.

x. Ioan. 2. v.
17.

Seneca
Epist. 59.

Scitè Seneca: *Quacunque videmus ac tangimus FLUUNT*. Opes, delitiæ, voluptates, honores, omnia fluminis more feruntur.

Horat.

Eusebius Emislenus humana omnia aquæ comparavit, quid mirum si fluant? hoc aureum ejus pronuntiatum: *Quæmaadmodum aqua maribus hausta quanto magis premitur, tanto citius desluit, sic mutabilia cuncta, quanto magis ratio prosequitur, tanto magis amittit*. Exemplum à te ipso sume, quisquis es ò homo vide ut instar aquæ in terram dilabaris, è qua recurras nunquam: *Omnes sicut aqua dilabimur*. Cui congruit illud Augustini in Pl. 109. *de torrente in via* biber Ubi sic ait: *torrens, PROFLUXIO mortalitatis humana est. Nascuntur homines, vivunt, moriuntur: & alii morientibus, alii nascuntur. Quid hic tenetur? quid hic non decurrit.*

x. Reg. 14.

— eunt anni more FLUENTIS aqua,

Nec qua præterit rursum revocabitur unda, Ovid. 3. de arte.
Nec qua præterit hora, redire potest.

S. Hilarius querulas Israëlitiæ populi voces expendens super *FLUMINA Babylonia*, illic sedimus, & flevimus, sic ait: *Fleunt omnes, qui se captos in Babylone sentiunt, & sedent super FLUMINA: omnia enim saculi, & corporum bona, instar FLUVII sine aliqua curjus sui statione PRÆTERFLUUNT & transeunt*. Qua pia commentatione Adolecentes duo illustri stemmate prognati, è fluxu ad æterna animum appulerunt: cum etenim anno 1280. alter Carolus nomine (qui postea Abbas Villariensis) alter Gerardus, ex hastiludio reversi, amœnissima præta, rivolque obequitarent, pacti inter se silentium, bene longo tractu tacita rerum humanarum contemplatione abrepti processerant: cum alter alterum tandem percunctatur, quid cogitarit, quid animo volverit. Respondit Gerardus, quod in arboribus, pratis, floribus, fluviis, figuram hujus mundi, quæ præterit & transit, sibi repræsentasset, idem Carolus secum attentam mente expenderat, atque ambo spreis perituris ac fluxu sæculi bonis, Religionem amplexi, æternis inhiarunt. Idipsum sanctus Augustinus cuique vestrum inculcat: *Quid vis; utrum amare temporalia, TRANSIRE cum tempore: an mundum non amare, & in æternum vivere? nam ut recte Doctor gentium admonet: PRÆTERIT figura hujus mundi; sicut in solemnibus supplicatione tot personatos, tot mercatores, tot plebeios, tot nobiles, Senatores, Canonicos, Prælatos spectamus; sed omnes prætereuntes: è mercatoribus hujus urbis, paucis annis quot prætereat? quod è plebe, è nobilitate? nil stat.*

Omnia sic IBANT, sic IBIMUS, IBITIS, IBUNT.

Quare fatuos hujus mundi amatores, sic compellat Cantuariensis Episcopus. *Nolite constanter mundum diligere, quando ipse, quem diligitis non POTEST CONSTARE? in cassum cor quasi manentes figi-*

S. Hilarius
in Ps. 36.

In Annali
cænobii Villariensis
Penneque
amour de
vin. p. 11.

S. Aug.
in 1. loc.

x. Cor. 7.

Epist.
Ancor.

S. Anselm.
c. 12. ad
Rom.

August. in
psal. 83.

Virg. l. 3.

Philo. lib.
de conf.
ling.

is autem fugit ipse, quem amatis. Quando ipsum, quod diligitis, aurum & argentum non constat, quando ipsum, quod diligitis, fugit & fluit, volvitur & revolvitur; quid porro tam incertum quam RES VOLUBILIS, nec immerito ipsa pecunia rotunda signatur, quia NON STAT. Denique quid tam volubile, quam orbis ipse qui assiduo.

Volvitur & volvetur in omne volubile avum.

Copernicus præcellens Astrologus, & in mathematicis disciplinis facile princeps, systema quoddam cælestis oculis subiecit, quod maxima orbis ingenia exagavit, & in admirationem rapuit, docet ille, ac demonstrat, cælos omnes velut ære fusos, immotos consistere, omnesque stellas aut planetas, quos rapidissimo cursu alii assiduo volvant circumferri, fixos, stabiles, ac velut gemmas metallo insertos, seu adamante vincas immobiliter conquiscere; orbem verò terræ, cum montibus, & silvis, templis, turribus, ac palatiis, celeri motu circumgirari, nosque in hac velut insula fluitante, aut vasto Myoparone consistentes, ex istimare cælum, solem ac stellas perniciose motu agitari, eò quod nos ipsi unà cum terra provehamur: quemadmodum navigantibus accidere solet, quibus è portu jam provectis, vicina littora & turres, & arbores præterire videntur, ut ille apud Pœtam:

Virg. l. 3.

Provehimur portu, terræque urbesque recedunt.

Quam speculationem sanè ingeniosam, ut alii nullo nixam fundamento explodant, nobis perquam utilem, ac verissimam ad mores doctrinam suppeditavit; illudque verissimum comprobatur, quia mundus TRANSIT.

Est illud sensuum vitium, ut stare credat, quod natura fluxum est, nec sentiunt moveri, quod cursu fertur velocissimo: *Interdum, solem, inquit Philo noctu lunam, stare imaginantur oculi corporis; cum tamen nemo nesciat, horum si derisursum esse concitatissimum, quæ totum cælum intra unum diem obvolvunt.* Eadem in terrenis nos dementia exagitat, stare putamus, quæ celeritè feruntur & præterfluunt, nosque cum illis velut navigio ferimur, unde Bernardus unum

quemque compellans; *Homo es navigans, sicut & omne humanum genus in hoc mari magno & spatio; sive se deat, sive ster, seu ludat, seu comedat, vigilet vel dormiat, navigans semper provehitur; ut plenius ac plenius Mediolanensis Antistes tradidit: Sicut in navibus domientes, ventis aguntur in portum, etsi nullus quiescentibus sensus est naviganti; tamen cursus eos urget ad finem. & impellit ignaros sic vita nostra spatio DEFUENTE ad proprium unusquisque finem, cursu labente deducitur.* Vides in navi Antverpiensi, Brugenfi, Bruxellenfi; garrivati, ludunt, edunt, bibunt, & appulsi sunt antequam resciant. *Tu dormis, inquit Gregorius, & tempus ambulat; tu garris, & tempus ambulat; tu ludis, & tempus ambulat; tu potitas, & tempus ambulat, tu stertis, quiescis & tempus ambulat.* Opportunum hic, quod homini peregrino accidit, qui in exteras terras proficiscens, vastum nemus ingressus fuerat, ubi nocte ingruente, totus defessus & exhaustus, in clivo quodam resedit, ut somnum caperet, mane perrectus, stetit attonitus, alio se in loco esse, longè dispari ab eo quo elapso vespere conqueverat; ane, inquit somnio, aut quis oculos fascinat meos? ubi rupes quam heri hic propè spectavi ubi castrum, quod eminus conspexeram? unde hæc nova loci facies? ac tandem clivum in quo resederat intuitus, advertit se dorso ingentis testudinis indormisse, quæ eum noctu adeo propeverat, ut locum mane non agnosceret. O si quisque nostrum oculos aperiat, & attendat testudinem hanc, vitæ nostræ sensum sine sensu, nobis quiescentibus ac dormientibus semper gradientis symbolum esse, quam vigili cura quisque temporis rationem haberet: hoc motivo idem Doctor, Andream virum nobilissimum ab Imperatoris obsequio ad portum religionis perduxit: *Cur, inquit, manifeste fili, non consideras, quia mundus in fine est? vita nostra NAVIGANTI similis est: is, namque qui NAVIGAT, stat, sedet, jacet, vadit, quia impulsu navis ducitur.* Ita ergo & nos sumus; quia sive dormientes, sive tacentes, sive loquentes, sive ambulantes, sive volentes, sive nolentes per momenta singula, quotidie ad finem tendimus. Ubiigitur

S. Bern. epist. 222.

S. Amb. in psal. 1. 4. 1.

S. Greg. l. 8. Regist. epist. c. 119.

Ovid. 3. de arte.

S. Hilarius in Ps. 36.

August. in psal. 83.

In Annali cænoniæ larienfi Penneque amour de vin. p. 1. 1.

S. Aug. in 1. l. 1.

1. Cor. 7.

Epist. Ant. 1.

Philo lib. de conf. ling.

S. August. c. 12. ad Rom.

finis nostri dies advenit, ubi nobis erit, quod modò cum tanta cura quæritur, & cum sollicitudine congregatur? non ergo honores aut divitiæ quærendæ sunt, quæ dimittantur? sed si bona quærimus, illa diligamus, quæ sine fine habebimus. Unde magis suadeo; ut magnitudo vestra in suo proposito, in parvo tempore, delectabili receptaculo peregrinationis vivere studeat, & quietem & tranquillam vitam ducere, sacris lectionibus vacare, cœlestia verba meditari, æternitatis amore te accendere. Hæc magnifice fili loquor, quia multum te diligo, & quia in procellas & fluctus cordis tendis, verborum meorum funibus te ad lictus revoco: & si trahentem sequi volueris, quæ pericula evaseris, quæ gaudia inveneris, in ipso quietis tuæ hitore positus agnosces.

Quam ex supremo orbis oraculo, vobis commonitionem factam si attenta mente perpenderitis, omnes cum viro hoc nobilissimo, ad portum salutis feliciter appulsi estis.

S. Bern.
epist. 114.

Haud absimile quid S. Bernardus Sophiam fœmitam, genere illustrem, & locupletem admonet, cum ea Deo se dicare constituisse: *Modica inquit, & transitoria, terrena sunt, quæ despicias, maxima, æterna, cœlestia sunt, quæ appetis, plus dicam, & vera dicam: tenebras deseris, & lucem ingrederis, de profundo fluctuum emergis ad portum.*

§. II.

Quæ partes ac proprietates veri peregrini.

Nemo quisquã existimet, erroneos, vagos, ac medicos, esse peregrinos hoscæ, quales multis Europæ Regionibus concursare videmus, stipẽ corrogantes, aut animi levitate terras peragrantes, de quibus verè jactatur: *Qui multũ peregrinantur, raro sanctificantur.* Sed ingenuos, nobiles, illustres, animo supra res terrenas erecto, cœlesti patriæ natos, vobis hic peregrinos induco: etenim qui hic in via, id est in vita, se, ut verè est, peregrinum agnoverit, ejusque partes omnes expleverit, eum non modò perfectionis studiosum, sed eximie sanctimonie magistrum habendum com-

Ang. ser. I.
de consol.
mortuorũ.

probabo. Cujus rei testem habeo è priscis illis Ascetis, virum omni exceptione majorem, Abbatem Olympi: hic, ut refert Sophronius, à quodam rogatus, quæ ratione vitam rectam institueret, & perfectam sanctitatem consequi valeret? respondit: *si ubique te peregrinum esse memineris; si quis vestrum, ò viri divitiarum? ò potentes sæculi, qui avaritiæ & luxui studetis, brevi in virum sanctum evadere cupit, ubique se peregrinum esse meminerit; si quæ vestrum ò filia vanæ, & vagæ, è mundi hujus fluctibus portum salutis certum sibi peroptarit; peregrinam se esse meminerit.* S. Augustinus omnes justos hic sese peregrinos exhibuisse docet, dum illud Psalmi 181. *Incola ego sum apud te, & peregrinus, &c.* sic exponit: *Ille, qui dicit: inquit, incola ego sum apud te, & peregrinus, sicut omnes patres mei, non ait sicut omnes homines; sed dicendo, sicut omnes patres mei, justos proculdubio vult intelligi, qui eum tempore præcesserunt, & in hac peregrinatione, gemitu pio sempiterna patria suspirarunt: de quibus scriptum est ad Heb. 11. Secundum fidem mortui sunt hi omnes, cum non accepissent promissiones; sed longè eas videntes, & salutantes, & confitentes: quia hospites, & peregrini sunt super terram, qui enim talia dicunt, ostendunt, quia patriam quaerunt; ostendunt, quia mundus illis exilium est. Unde S. Bernardus asserere non dubitavit omnes Sanctos hic veros peregrinos existisse, sic enim ait cap. 7. de modo bene vivendi: *Sancti viri peregrini sunt, & hospites in hoc sæculo: unde reprehenditur Petrus, quod tabernaculum in monte fieri voluerit: quia Sanctis in hoc mundo tabernaculum non est, nec locus mansionis. Quæ cum ita sint, videndum est, sicut hi, ita & nos, partes ac proprietates veri peregrini adimplere valeamus.**

Disertissimus ac divinissimus Ecclesiasticus Vincentius Ferratiensis primam peregrini conditionem, quæ omnibus innotescit, est *vestis simplex, inquit, & grossa & vilis.* Plerique vestrum in arca habent varia vestium genera: hyemales, æstivales, feriales, dominicales, nuptiales, syntheses, Epidromides, Theriistra, abollas, mutatoria, more maximè vario, maximè splendido; sed si peregrè proficiscendam, si in terras exteras

Sophron.
in prato
spirit. cap.
12.

S. Aug. in
psal. 181.

Chrys. hom.
24. in epist.
ad Heb. 11.

a. Conditiõ

S. Bern. ser.
7. in Qua-
drag.

L. conditiõ
peregrini,
vestis vilis.
or. S. Vin-
cent. dom.
20. post.
Trin. serm.
6.

peregr.

peregrinandum est relictis omnibus vilio-
rem penulam, cinerei coloris, crassio-
rem lacernam, rude sagum, itinerarium pallium
assumitis, atque reliquum, quod vobis su-
perest vitæ, peregrinandum est, quid ergo
de vario & precioso habitu solliciti estis
stultus profecto & amens ille peregrinus ab
omnibus jure haberetur, qui integras vesti-
um pretiosarum sarcinas centum aut du-
centa pallia secum asportaret, brevi omni-
bus spoliandus; talis apud Romanos Lucul-
lus existit, qui prætori in spectaculo exor-
nando centum pallia petenti, ducenta ob-
tulit: sunt, qui asserant tot habuisse, quot
dies in anno; Neronem vero nullam un-
quam vestem bis induisse. Sed hic & ille
brevi omnibus exuti, miserabili fato cur-
sum confecerunt. Hujus insaniam participes,
censendi forent peregrini, qui mores sæculi
spectando, & modos indies novos exori-
entes æmulari student; qua de stultitia,
cum alibi copiosius dicendum sit, suffe-
cit Oratoris aurei protulisse iudicium: *Prima inquit virtus, & tota virtus est, peregrinum esse hujus mundi & hospitem, & nihil habere commune cum rebus hujus sæculi. Nihil commune habere cum modis & pompis hujus sæculi, nihil commune habere cum sarcinis, quæ iter nostrum retardant.*

Chrys. hom. 24. in epist. ad Heb. 11.

2. *Conditio.*

Atque hæc est altera viri peregrini conditio, omnibus quippe perspectum est, illud vulgare paræmia, *parvo itinere, non est opus magno viatico*; quod aliis verbis S. Gregorius hom. 2. in Evang. expressit: *In casum multa portantur, cum juxta est, quo itur.* Si quis cum familia ad leucam unam astra-
mæ in suburbanum, aliudve vicinum Prædium peregre procedit, non aliquot dolia vini, non integras oves, non saccos auro congestos secum devehit, sed corbem seu sportulam aliquam in unum diem instruit superflua enim cætera forent, & oneri. Quod scitè Claravallensis Abbas adnotavit: *Peregrinus, inquit, potest facile occasione viatici, plus quam oportebat & detineri quærendo, & pręgravari portando.* Verum enim vero quos hic una cura, & sollicitudo assiduo exagitat, ut dolia doliis accumulent, cellaria massico falerno, Chio, Rhænano, Mosellano, rubello despiciunt;

S. Bern. ser. 7. in Quarta drag.

L. conatū peregrini, vestis vilior. S. Vincent. dom. 20. post. Trin. ser. 6.

solaria, horrea frumento crepent: cistæ auro & argento congestæ sint, quam parum se peregrinos, atque exiguum quid itineris spatium superesse meminerunt. Hos saluberrimo consilio instruit divinus Doctor Augustinus, cuius diviti modum rectè pecuniis utendi præscribens: *Vtere, ait, nummo quemadmodum viator in stabulo (in hospicio) utitur mensâ, calice, urceo, dimissurus, non permanens.* Fit sic ubi, ut quis peregrinus a viro nobili, ab Ecclesiæ Prælate hospicio excipiat, mensæ adhibeatur, lautè & splendide habeatur; ædes optimè instructas, suppellectilem pretiosam, lanceas, orbis, pateras, argentea omnia conspicatur, sed his utitur non ut propriis, his utitur dimissurus non ut permanens. Haud aliter voluit Gentilis Seneca nos rebus uti, quibus abundamus: *Quidquid circa te jacet rerum, tanquam hospitalis loci sarcinas spectatransendum est, & eò quod tendimus, semper in mente, semper in ore, semper in oculis esse deberet, Bernardus peregrinus ad patriam suspirat, ad patriam tendit vestitum & victum habens, non vult alii onerari: Beatus ille, qui sum sic agnoscit, sic deplorat incolatum, dicens Domino: quoniam ad vena ego sum apud te, & peregrinus sicut omnes patres mei.*

S. Aug. tract. 40. in Ioan.

Seneca epist. 103.

Bern. de modo bene vivendi c. 7.

Conditio peregrini est, non morari in via non amœnitatibus ruris, aliisque illicitis, aut deliciis distineri, quod non minus clarè quam præclare Hipponensis Præsul commendat: *VIA quippe est vita præsens, qua ad patriam tendimus, & idcirco hic occulto iudicio, frequenti perturbatione conterimur, ne viam pro patria diligamus: solent enim nonnulli Viatores cum amœna fortasse præta in itinere conspiciunt, pergendæ moras in noctere & à cæpti itineris rectitudine declinare.* Hic mihi in mentè redit, quod Reginaldus narrat, hunc ferè in modum: duo fratres peregrini una iter ingressi, quorum unus intelligens & providus, alter minus sanæ mentis homo rudis & bardus: detati ad bivium altercati cœperunt, quæ eundem esset. Amens ille viam prima fronte amœnam ingrediendam ratus, heus tu, inquit ad fratrem, hæc camus, invitat jucundissima semita, en merum viridarium, quo non-
nihil

Aug. de consolar. mor. tuorum ser. 1. Greg. c. 23. in cap. 33. Iob.

Pët. Reginaldus in speculo.

nihil apricemur. At iste providus frater inquit, recta properandum est, festinandum est, hæc vitæ facies blanda est, alto declinat, & ad pessimum hospitium deducit. Itaque tibi mihi que suaserim hanc potius nonvilasperam, sed rectam ac tutam instamus, ut tandem ad præfixum pergamus terminum, & commodum & securum divertemus hospitium, sed fatuus sententiæ suæ tenacissimus, ego, inquit oculis meis malo, quam tibi credere, hæc eo, sequere. Sic alter quamvis invitus; nec fratrem suum desereret, comes ivit, dum progrediuntur, in prædonum insidias deveniunt, ab his in carceres, sed diversos rapiuntur. Post aliquantum temporis, è vinculis educti, ad nescito quod tribunal sistuntur judici. Hic alter fratrum, prudens ille & sanæ mentis: mi Domine, inquit, in has ærumnas frater ille meus, homo fatuus me coniecit: peregrini ambo viam ingressi sumus bonam & tutam; at ille camporum delitiis illectus, hæc prædonibus infesta, pertinaciter insistere voluit, ita refractarium secutus vestram nos prædam fecit: quare si moriendum est, ille horum omnium causa, pro me mortem subeat; contra fatuus; Imo, inquit, non mihi, sed fratri meo moriendum est: nam si tam sapiens est qualem se gerit, cur me tam facile secutus est; cur perfraderi se passus est; cur reluctatus non est; cur viam ivit, quam scivit latronibus infestam; ad hæc alter: ô Domine iudex inquit, verba mea contumaciter rejecit nulla ratione ab errore abduci potuit. Cui stolidus; si me, ait reclamante, tu viam tenuisses tutiorem, ego vel invitus, rediissem, & te sine mora secutus fuisset, tu meæ mortis es causa. Mox prudens, tu stolide, inquit, tu causa es mortis meæ & perditionis. Ita utrimque verbis acriter decertatum est.

His auditis Iudex, sententiam in hæc propè verba pronuntiavit: tu fatuè vanis illecebris, & delitiis abreptus, noluisti sapienti credere, & tu sapiens secutus es fatuum ideoque pœnas mihi dabit uterque. Ita profus supremo iudicii die, corpus & animus alter alterum inculcabit, quod per amœnam & floridam hujus sæculi viam seductos in tartareos illos latrones incide-

rint, atque supremi iudicis tribunal deducti audient fatalem in se uterque sententiam: quia corpus factuum, omne consilium animi sprevit, & cæco impetu, mundi blanditias sectatum est: & animus sapiens se induci, & seduci passus est, uterque reus mortis sempiternæ, igni tradetur inextinguibili. Hisce fratribus utinam inter vos non complures similes, imo longè stolidiores reperirentur! quorum stultitiam S. Gregorius perstringit his verbis: *Sault^o VIATOR est, qui in itinere amœna præta conspicens, oblitusque ire, quò tendebat, qui hic velut pueri in plateis, cum sodalibus lusitantes, obliviscuntur ire, quò missi erant: aut ut alii, in pratis flosculos, aut in litore conchilas, colligendo, moras neclunt, dum abeundum aut pergendum est. Nec pudebit lucem his, ab Epicteto, lucerna affundere: Quemadmodum in navigatione subducto navigio, si aquatum exieris, obiter fortassis cochleolam colliges, aut bulbum, animo autem in navigium intento esse oportet, ac continenter sollicito ne gubernator vocet, ac tum omnia illa relinquere, ut ne vincus tanquam oves in navim consiciaris. Ita etiam in vita, si tibi visco cochlea, aut bulbi, datur uxorecula, aut puer nihil impediet. At si gubernator vocarit, curre ad navim, relicta illis omnibus, neque respicies, quod si senexes, cave unquam à nave, recedas longius, ne quando vocatus deficias. Qua aurea doctrina nihil aliud inculcat, quam ne rebus hisce perituris, affectu nimio adhærescamus: id ipsum altiori stylo Greg. magnus commendat: In vias, ô homo ambula, ut pervenias, ne te nox in via occupet. Stare, sedere, moras hic necere non licet. Beatus PEREGRINUS ex ordine Servitorum, nomine, & re, severum peregrinam exhibens, triennio toto legitur nunquam sedisse, quietem verò nocturnam in silice reclinando exigam capiebat. Vos dum in multam lucem iteratis, dum per horas, imo totos dies in conviviis, in simposiis sedetis, vos peregrinos esse non recordamini, interim nox ingruit portæ claudendæ.*

Fortis in diversorio supra vestibulum domus, pro signo extentam vidi ingentem amphoram, cum hac Epigraphe: *Idæ ista est remora; acutè & argutè, hæc enim remora,*

1. Ioan. 2.

S. Greg. in
hom. 14. in
Evang.

Epictet. 11

Matt. 25.

S. Greg. in
ps. 1. v. 11.P. Barry. 1
annee Jan
c. 4. 5. 7.Bern. ser. 7.
in quadrag.

mora; peregrinos quosque, & pedites, & equites, & integros cunctis in seram vespere remorari cogit, dum tandem sonat *novissima hora*, & porta clauda est. In urbe quavis celeberrima, pituita ac proba ac consuetudinis est, are campano, suo obscuro veipere signum dari, quod novissima hora sit, portas urbis brevi occludendas, accelerandum properandum, & prædia, & prata & pocula deserenda, quod si vel camporum amœnitate, aut sodalium compotantium illecebris, quis omnis sollicitudinis expers, moras nectat, dum sol in occasum vergit, ad motus hic calcaribus, contentione animi summa, corporis defatigatione gravissima in urbem curriculo festinat: sed eccum, ubi appropinquat, advertit, quia *clausa est janua*

Tum remoram, tum seio compotationes & socios suos execrari, suam à chara conjugè, à liberis, à familia, à patria, à domestica quiete quoddam exilium deplorare, diversorum circumspicere, nec invenire: aut jove frigidò, aut semicrurum tagurium lassus se recipere cogitur. Quæ incommoda, ut gravia sunt, longè tamen graviora incuruntur ab iis, qui mundi, ac carnis illecebris irretiti, in hujus vitæ via tam diu moras nectant, donec à cælesti patria exortres, à beatorum contubernio exclusi non in pauperis tugurium, sed in horrendum tartarum cogendi sunt.

Quid est amabo, quod te remoretur? quod te tardius ad patriam facit properare hunc detinet affectus conjugis, *hac ista est remora*: illum affectus viridarii, prædii, forum, *hac ista est remora*: alium affectus auri & argenti *hac illa est remora*: alterum affectus mulierculæ, aut vilis scorti, *hac illa est remora*: atque hæc nos retardant & remorantur, ut nunquam ad illam beatam patriam peringamus. Hoc amarè queritur mellifluus Bernardus: *Peregrinus est, non admiscetur civibus, aliquando tamen delectatur videre, quæ sunt, aut audire ab aliis, aut ipse narrare, quæ videt, & his & hujusmodi est prope: non retinetur, detinetur tamen, & res ardetur: & minus minus memor patriæ, minori acceterus desiderio: nam & tanto tempore potest in his delectari, ut jam non solum remoretur, & minus cito veniat, sed & remanens ex*

oto, ne tardè quidem perveniat. Quod ne nobis contingat, audiamus principem Apostolorum, piè ac paternè hortantem, & oblectantem: Petri *Charissimi, obsecro vos tanquam advenas & PEREGRINOS, abstinere vos à carnalibus desideriis.* Quæ brevi parænesi omnem pro omnibus perfectionem contineri B. Laurentius Justinianus præclare demonstrat. *Videte, inquit, quam opportuna sit salvandis præsentibus, & judicatis: secularibus, & religiosis: incipientibus atque perfectis, præsentis PEREGRINATIONIS illa cognitio.* Hæc enim verà cognitio, & sedula cogitatio, animum ab omni visco rerum terrenarum valet immaculatum conservare. Unde Bernardus *Felices, qui se præsentis jaculo nequam, Advenas & PEREGRINOS exhibent, immaculatos se custodientes: ab eo Et paulo post nervosè concludit: Abstineamus ergo à carnalibus desideriis que militant adversus animam, tanquam advenas & PEREGRINI. PEREGRINUS, si quidem via regia incedis, non declinat ad dexteram neque ad sinistram: si forte jurgantes viderit, non attendit si nubentes, aut choros ducentes, aut aliud quodlibet facientes nihilominus citi transit, quia PEREGRINUS est, & non pertinet ad eum de talibus.*

Quod quo efficacius fiat, mundi hujus oblectamenta benignissimus, pio consilio & occulto judicio Deus mille tædiis, molestiis, amaritudinibus aspersit, atque hujus peregrinationis cursum innumeris infirmitatis paupertatis, difficultatis, omnique adversitatis spinis obsepsit. *Electis ad se pergentibus, Dominus hujus mundi iter asperum facit, ne dum quisque via præsentis roque quasi amœnitate via pascitur, magis eum diu peregre, quam citius pervenire delectet: ne dum oblectatur in via, obleviscatur, quod desiderabat in patria: ne, dum puerili more hic in littore conchilia legit, æstum marinus & navigium desitiat: ne dum in pratis hujus mundi, perituros brevi flosculos carpinus, elyliis beatorum hortis excludamur. Scio affatim hic materiarum deserto oratori, sed & in annum sequentem servient, quæ ex visceribus causæ annexenda putavi, ut more meo rem exhaustiam.*

B. Laur. Iust. de compunctione Christiana perfectæ qualiter anima reformetur.

Bern. ser. 7. in quadrag.

S. Greg. infra cit.

S. Greg. l. 23. Mor. c. 15. in Job. c. 33.

1. Ioan. 2.

S. Greg. in hom. 14. in Evang.

Matt. 25.

Epi. 1. 1.

S. Greg. in p. 1. v. 1.

P. Barry. l. annes. in Ep. 4. 6.

Bern. ser. 7. in quadrag.

§. III.

*Molestias via, amor patria peregrinanti-
bus breves & leues fa-
cit.*

Peregrinum passim ambulare vias diffi-
ciles in comperto est, viæ sapissimè su-
peranda tracta, cœnosa, lubrica, aspera
saxosa, inæquales, acclives, declives, valli-
bus, aquis, paludibus, montibus, glacie, ni-
vibus impeditæ. Ita prorsus viatoribus, ad
cælum viæ difficiles, in omni statu calcanda
sunt.

*Lipsius Cent.
2. epist. 15.
ad Henr.*

Iustus Lipsius eruditionis facile prin-
ceps, molestissimum iter suum festivo pror-
sus describit: hunc in modum: ego mi, He-
urni, inquit, quod vos medici miremini,
vivo. Passus enim ea in hoc itinere sum
quæ nemo olim Cynicus, aut patientiam
professus. Omnia humana mala me exagi-
tarunt: ab aëre, ab aquis, à cibis. Venti & plu-
viæ perpetuæ: cibi non dicam barbari, sed
vix humani Valetudinem meam nosti, &
quam ea præcipuè mihi firmanda delectu
dapum. Ecce autem in hospitiiis [sic appella-
bo, etsi revera stabula illa aut haræ potius]
primo intuitu poculum aliquod obrusum
cerevisiæ calentes, nec recusare fas est, nisi
elegisses expelli. Hic gustulus erat, & ad
ignem cum aurigis aliquot aut serophipal-
cis, eadem illa potius sapius iteranda, cum
solenni elegantia ad singulos potus, por-
rectæ manus. Interca mensa sternebatur (nec
dicam de mappa, nosti) etiam calor meus
inhiabat in cibum. Sed heu! primum fercu-
lum elardo spisso, pingui, & addo, crudo. O
rem mei stomachi? quid facerem? poscere
aliud nefas, specto igitur, & taceo, & buc-
cellas aliquot panis frango, atque utinam
panis! Sed revera, mi Heurni, si colorem, si
pondus, totam faciem vidisses, juro tibi, pe-
jerasse de pane Ater ille, gravis, acidus, &
formatus in massam, quaternos aut quinos
pene pedes longam, quam ego non elevas-
sem. Hæc in mensa plura non addo ne lon-
gior sim. Vis lectum: plane lectum lecticæ
pleraque in ordinem ad utrumque latus;
iuxta eas vacca, equi, vituli, supra pulli &

gallinæ: subter [testor fidem] porci: de pul-
vino aut lioreis, oro te, noli quarere, me-
dicorum nostrorum tegetes longè meliores
ac puriores, aut centones. Itaque per dies
totos octo vestem non posui. Jam illud Co-
rollarium pulchrum, quod duas noctes dor-
mivi in aperta navi, sive cymba, in Honta
flumine, sub puro Jove, idque cælo pluvio
& ventoso. Brevissimè & verissimè Seneca
epist. 96. *Omnia ista in longa vita sunt, quo-
modo in longa VIA: & pulvis, & lutum, &
pluvia. Quid adhæc omnia peregrinationis
incommoda Lipsius noster dixerit, nisi u-
num illud: Peregrinus sum, nihil peregrinan-
tium à me alienum fuso; ita & nobis omni-
bus sentiendum, quidquid demum occur-
rat ad versorum, peregrini sumus, & petegre
vivimus, velimus, nolimus, molestiæ, in-
commoda toleranda sunt. Hinc frequentes
illæ, & toties repetitæ, peregrinantium vo-
ces, & vota: *Oest vvest, theuys best.**

Verissime Augustinus de peregrinatione
mentionem injiciens: *Omnis, inquit, qui ad
supremam pervenit civitatem, PEREGRI-
NUS est mundi, & dum temporali utitur vita
in patria vivit alienus: inter multa illecebro-
sa & multa fallacia, Deum nosse & amare,
paucorum est. Quæ non illecebrosa & fallacia,
qui non inopinati eventus, & tristes ex-
itus peregrinis accidere consueverunt? equo-
rum lapsus, pecunia defectus, militum oc-
cursus currus eversus, membra contusa, ac-
que in his omnibus nisi te peregrinum me-
mineris, Deum nosse & amare paucorum est.*

*v. Drexh.
tom. 2. pag.
54.*

*August. in
p. al. 145.*

Ruffinus & Palladius peregrinationem
suscepam per superiorem Thebaidem, ita
depingunt, ut non difficile lectori lacrymas
excitant. Septies de vita actum videbatur:
diebus quinque per solitudinem errabant,
propè proximè fuit, ut fame, sitique necare-
tur, paludes & senticera occurrebant,
quæ & viam morabantur, & dolores
incredibiles afferrebant: nam nudis
pedibus incidebant, frigore properno-
dum extincti. Erat autem via tam aspera;
& vepribus adeo robustis plena, ut non
pedes

*Aug. tom. 9.
de consol.
mort. form.
1.*
*Ruffin. de
epilog. Pal-
lad. s. 110.
apud Ruf.
v. veyd.*

pedes tantum nudos læderet, sed ipsos etiam calcos terebraret ac rumperet. Instiper & cœno hærebant, usque ad umbilicummersi: diebus quatuor in aquis ambulabant in insulam desertissimam delati, triduo totæ dies noctesque sub dio, inter ventos, pluvias, & nimbos, hyemali sævo frigore, initio mensis Januarii perdurabant; nec insidiæ deerant: prædones, & latrones infederant vias, peregrinos illos longo itinere, sed frustra infecuti; & ne quid miseriarum peregrinis abesset, naufragium quoque accedebat, quod eos in Nilo pene submersit: a tribus crocodilis etiam ingens imminerebat periculum, quod non sine peculiari numinis tutela evaserunt: atque inter hæc omnia duo hi peregrini, quod paucorum est, Deum nosse, & amare noverunt.

Tum ut & nos inter ærumnas, & discrimina corporis ac animæ solemur, cœlestis patriæ memoria subeat: fidei homini, & peregrino in sæculo, nulla est jucundior recordatio, quam civitatis unde peregrinatur. Sed recordatio civitatis in peregrinatione, non est sine dolore & suspirio; spes tamen reditûs certa peregrinando tristis consolatur. Alterum peregrinantium non leve incommodum, sunt comites importuni, garruli, infidi, molesti, tetrici. Atque ut vulgari proverbio: facundus comes in via pro vehiculo est, ita garrulus & importunus etiam in curru pro sarcina; con similes qui que devitare, a se amoliti, diverticula quatere solet, ut declinet. Et quot indies molestissimos ac maximè infidos comites patimur, quos devitare ac declinare nolumus? Vera PEREGRINATIO est omne quod vivimus: nam sicut PEREGRINI in sæculo sedes habemus incertas, laboramus, desudamus, vias ambulantes difficiles, periculis plenas, tandemque insidias à spiritalibus, à corporalibus inimicis, ubiq; errorum callescenti sunt præparati, uxor, liberi, fratres, sorores, cognati, amici, in via ad cælum sunt comites, sed sæpè molestiores, quam ipsi hostes, inimici hominis domestici ejus. Ubi non possum non Christianum illud Senecæ documentum inserere, si in itinere pravos socios declinemus: dum in

hac vita peregrinamur, ne pravos animi affectus, intimos nobis in itinere socios adsciscamus: Si vis, inquit PEREGRINATIONES habere jucundas, tuum comitem sana: habebit tibi avaritia, quamdiu avaro, sordidoque convixeris: habebit tumor, quamdiu cum superbo convixeris: nunquam javitiam in tortoris contubernio pones: incendent libidinem tuam, adulterorum sodalitia. Si velis vitis exui longe à vittorum exemplis recedendum est. Avarus, corruptor, savius, fraudulentus, multum nocituri, si prope fuissent, intra te sunt; tecum peregrinantur: socium molestum, qui ad latus est, abesse vis, & comitem perfidum, qui intus est, non studes declinare. Socrates, cuidam querenti, quod peregrinationes sibi non profuissent, respondit, non immeritò: Tecum enim peregrinabaris. Unde subdit: Quam benè cū quibusdam ageretur, si a se aberant; si à vitis, à pravis affectibus, a noxiis consuetudinibus aberant. Augustinus in Psal. 120. Multum peregrinata est anima mea, sic ait: Ne peregrinationem corporalem intelligeres, animam dicit peregrinari; corpus peregrinatur locis, anima peregrinatur affectibus: si amaveris terram peregrinaris à Deo: si amaveris Deum, ascendis ad Deum. Accedit, qui in diversorio commoratur, ut libens per breve tempus, incommodum aliquod patiat, quod hospite honesto, ac nobili, de meliori loco prospiciat, sub gradibus dormiat, ut alteri lectum cedat. Bernardus serm. 6. de Advent. Nobilem hospitem habes à caro! nobilem valde, & tota salus tua pendet de ejus salute. Da honorem hospiti tanto. Tu quidem habitas in regione tua; anima verò PEREGRINA, & exul, apud te est hospitata. Tum quæ quotidianâ experienciâ verissima, & ad mores aptissima, subnectit: Quaso te qui, rusticis, si forte nobilis, & præpotens quispiam apud eum voluerit hospitari, non libenter in angulo domus sua aut sub gradibus, vel in ipsis cineribus accubabit; cedens hospiti suo locum (signum dignum est) portorem, & tu ergo fac similiter.

Tertium incommodum ut alia mittam, sunt prædones; grassatores, latrones, luporum, canum, molossorum, ursorum aliarumque ferarum latratus, est incurfus.

Seneca epist. 104.

Seneca cit.

V. Drexh. d. tom. 2. p. 54.

August. in psal. 145.

Aug. tom. 9. de consol. mort. form. 1.

Ruffin. lib. 1. epilog. Paul. ad. c. 13. apud Rufin. v. veyd.

Quisque ad cælum tendit, ad omnigenas separet injurias, & obirectantium laceratus, & invidiorum morsus, peregrini sumus, usquam ab injuriis, & calumniis securi; insuper stigmata latrones vias obident, insidiantur, impetunt, & nunquam graviter lacessunt. Sed has omnes insidias peregrinus non timet, qui non habet, quod amittat, cui adhæreat, *cantabit vacuus*, ceteras omnes molestias, injurias, calumnias amor patriæ solatur: *Qui non gemit PEREGRINUS*, inquit Augustinus, *non gaudebit civis, quia desiderium non est in illo. Franciscus Seraphicus dicere solitus: PEREGRINI officium est colligi sub alieno tecto, pacificè transire, & anhelare ad patriam: quod Romæ, eloquentiæ Princeps, Roma exilium, magis carento, quam fruendo didicit. Quemadmodum & Pelignus vates, dum queritur:*

August. in
psal. 148.

Cornel. in 1.
Petri 2. v.
21.

Ovid.

*Nescio quâ natale solum dulcedine cunctos
Ducit, & immemores non sinit esse sui.*

Ipsi Ethnici, mundi hujus se peregrinos diciturunt, & aliam longè quam nos manent, sibi patriam, aut amœuissimam tempe, aut campos Elysios fixerunt, quorum desiderio tenebantur. Didymus Rex Brachmannorum, ad Alexandrum Magnum scripsit in hæc verba: *Non simus incolæ hujus mundi, sed advena; nec ita in orbem terrarum venimus, ut in eo libeat consistere, sed transire: properamus ad patriam hilares, & quam sibi quæso patriam præfigebant, nisi fortè confirmem illi, qualem Mahometani commentum sunt, brutalibus deliciis affluentem?*

Valedier
Advent. die
Iovis 1.

Cic. de senect.

Altius non nihil sensisse ac sapuisse visus Tullius: *Ex hoc mundo inquit, discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo. O præclarum illum diem, tum ad illud divinum concitium calumini proficiscar. At quanto facilius, quanto ardentius nos Christiani, toto animo, omnibus votis, & desideris in terram illam fluentem lacte & melle, ad domum illam non manu factam, ad beatam illam, ubi omne & æternum bonum reconditur, patriam ferri debemus? De facili namque ad*

æterna patriæ gaudia corda levare poterimus, B. Laur. si hujus vite intellexerimus nos PEREGRINOS esse, & advenas. Ecquis porro in regionem longinquam protectus, non anhelat ad suos revivere, propinquos completi, in patriam salvus reverti, qua similitudine usus Carthaginensis Antistes ait: Quis non peregre constitutus, properet in patriam regredi? quis non ad suos migrare festinans, ventum prosperum cupidus optaret, ut velociter charos suos liceret amplecti? patriam nostram paradysum computamus, parentes nostros, Patriarchas habere jam capimus, &c. quid non currimus, quid non festinamus? magnus illic nos chororum numerus expectat, jam de sua immortalitate securi, sed adhuc de nostra salute solliciti. Atque præ his omnibus, quæ nobis chara enumeravit, omnia continet immensa illa Dei majestas.

Justinian.
de compo-
sitione Chri-
stian. periti

Philipp. 1. 23

Augustin.
medit. c. 2

S. Cypri-
serm. 4. de
mortalitate
sine.

Aug. soli-
log. c. 35.

Dum Theodosius victor, de maximo tyranno Romam triumphabundus intraret, habens in comitatu suo juvenem, Valentinianum, filium Gratiani: Romæ erat Latinus Pacatus Francus; singularis Orator: qui rogatus, ut Panegyrym in laudem Theodosii haberet, id perlubenter & præstanter præstitit: sic suam perorationem concludens: *O mea felix PEREGRINATIO! ô bene suscepti labores mei. Quibus intersum bonis! quibus gaudiis perfruo! quæ reverjus Gallia urbibus miracula dispenso? quantis stupentium populis, quam multo circumdabor auditore? cum dixerò: Romam vidi, THEODOSIUM VIDI, & illum PRINCIPIS FILIUM. Verum enim verò ut gaudia, & delicias cœlestis patriæ mittamus, de Rege, qui medium residet, dicere vos nulla sufficit: effugit omnem sermonem, atque omnem sensum humana mentis excedit, decus illud, illa pulchritudo, illa gloria, illa magnificentia, illa majestas: ultra enim omnem sanctorum est gloriam, ipsius inastimabilem conspiciere conspectum, & splendore majestatis ejus irradiari.*

August. de
Sanctis
serm. 37. in
Festo om-
nium San-
ctorum.

Quid mirum, si Sancti in hac misera peregrinatione in illum toti exarserint?

Quid mirum, si Psalter regius, cum alto genitu identidem ingemuit: *Hæu mihi quia*

psal. 119.

1200-

incolatus meus prolongatus est. Hieronym. vertit peregrinatio mea

Philip. i. 22.

Quid mirum, si Paulus exclamârit: *Cupio dissolvi, & esse cum Christo?*

Augustin. medit. c. 21.

Quid mirum S. Augustinus identidem ingeminârit: *Tacet me Domine, valde vita hujus, & istius arumnose PEREGRINATIONIS.*

Aug. soliloq. 6. 35.

Suspiremus & nos, anhelemus, & nos, clamemus & nos: *O patria nostra; patria secunda! à longè te videmus, ab hoc mari te salutamus, ab hac valle ad te suspiramus, & intimus cum lacrymis, si quo modo ad te perveniamus.*

Patriarcha Venetus ubi veras & solidas voluptates enarravit, illa, inquit, prorsus

in sæculo futuro promittuntur, & in B. Laur. regione vivorum, in domo Dei, in civitate *Iustin. de sancta, à qua peregrinamus, quam diu in hunc compunct. presentis exilii vivimus loco. Agnoscamus supra citâ igitur nos PEREGRINOS ESSE in hoc mundo, & anhelemus PEREGRINATIONIS nostræ, taliter cursum perficere, quatenus in illius civitatis portas feliciter intrare valeamus. Non discedat à cordibus nostris hujus veritatis mysterium, ut nihil; beat nobis, quod in præfenti videretur delectabile, pulchrum seu jucundum, neque itineris nostri retardetur profectus imitantes eum, qui spiritu Dei plenus, gemebundâ voce dicebat: *Hæu mihi quia incolatus meus prolongatus est.**

FESTUM

F E S T V M
TERTIUM PASCHÆ.

Pax vobis. Luc. 24.

EMBLEMA XI.

COLUMBA RAMUM OLIVÆ PORTANS.

Non semper imbres. Hor. l. 2. Ode 9.

ARGUMENTVM.

IN immani illo humani generis cataclysmo, in immensa illa aquarum eluvie, quæ orbem universum obruit, ac perdidit, Noëmus arcæ beneficio, & singulari Dei patrocinio, cum suis salvus & incolumis, columbam emisit, quæ virentem olivæ ramum detulit, indicem pacis, quæ mundo reddenda erat, aquis jam detumescens, & pluviis rarefcentibus; *ne semper imbres.*

Columbam hanc, cessantibus jam Erythraei, seu rubri maris, pretiosi sanguinis fluctibus, benignissimum Redemptorem, Principem pacis designari comprobabimus, qui è passionis diluvio emergens, *pacificans per sanguinem suum, sive quæ in terris, sive quæ in cælis sunt.* Discipulus velut in arca congregatus, hoc, ore suæ virentis olivæ symbolum, suis ipse detulit: *Pax vobis.* Hæc prima fuit beatissimi oris salutatio, *hoc primum verbum,* inquit Chrysostomus, *post resurrectionem dixit, crucis, & purpurei oceani merita colligens, quæ sunt pax.* Cum autem teste Augustino, *tantum sit PACIS bonum; ut nihil soleat gratius audiri, nihil desiderabilius concupisci, nihil possit melius inveniri;* unicum, ac summum nostrum studium esse debet, triplicem pacem, quam trina sua impartitio, *pax vobis, pax vobis, pax vobis, Deus PACIS & dilectionis commendavit, sedulo in omnibus spectare.*

- §. I. *Gratia vobis, & PAX à Deo* Ad Rom. 1.
 §. II *Cum omnibus PACEM habentes, maximè cum domesticis.* Rom. 12.
 §. III. *PAX Dei exsuperat omnem sensum.* Ad Philipp. 4.

FESTUM

1/aig 9.

Luc. 2.

Horat. l. 2.
Ode 9.

Balengerus
l. 10. p. 316.

Coloss. 2.

Luc. 2.

Aug. l. 9.
de civit.
11.

2. Cor. 13.

S. Leo Ser. 6.
de Nativitat.

TERTIUM PASCHÆ.

Pax vobis. Luc. 24.

Isaïe 9.

Rbi in orbem terrarum ingressus Princeps PACIS mundus antea turbulentis motibus afflictus, bellisque laceratus, & præ furiosis populorum odiis fædè scissus atque discerp- tus, in unum coitit, in fœdus mutuum co- aluit, & quasi publico summi omnium Imperatoris edicto, pax ubique sancita, & stabili- ta est. Misit Caducearores Empyreï sui dominarunt Angelos PACIS, qui denuntia- rent *pacem hominibus bone voluntatis*; ac illud cantu, & beatarum mentium lætissimo choro, atque symphonia, fieri voluit: ut mu- sicam, omnium concordiam, sibi indici mundus intelligeret. Lutetias quidem læti- tia ingens incescit, ubi anno 1559. sub Hen- rico II. Galliarum Rege, per compita pla- tearum viginti quatuor tubicines, Urbi Pa- risiensi, optatissimæ pacis felicitatē denun- tiarunt. Ast aliam longe non vicenis sed centenis, & millenis lituis, *multitudo militie cœlestis*; non urbi sed orbi universo, pacem proclamavit: *PAX hominibus bona volun- tatis*; Pax maximè universalis, omni homi- num genti, nationi, conditioni; quod soler- ter, ut assolet, Hipponensis Antistes obser- vavit: *Non nobilibus tantum*, inquit: hinc e- nim pace secluderentur innumeri & merca- tores & mechanici: *Non divitibus*, sic por- tō miseri ac mendici, pacis bono frustrarentur, ad quod isti unicè anhelant, *non sapientibus* nam sic per paucos complecteretur; sed *PAX hominibus* omnibus, cujuscunque sexus ætatis, conditionis, nationis sint. Ita- que DEUS PACIS & dilectionis, simul in mundo visus, carne velitus, simul & pax effloruit Unde piè & eleganter S. Leo Nata- lis est PACIS, ergo singuli fideles, offerant pa-

tri PACIFICORUM concordiam filiorum. Hanc vero pace parca, lætissimam Emanue- lis adorem, regius vates animo præviderat, & jam inde Epinicion hoc cecinit: *Orsetur in diebus ejus justitia, & abundantia PACIS*, Abundantissima certè pax, in omnes effusa & longè major, quam quæ Salomoni tributa fuit; de quo in sacris annalibus dicitur, *ha- buisse PACEM ex omni parte in circuitu*; hæc enim donata pax à Christo Salvatore, neque locis definitur ullis aut terminis circum- scribitur. Insuper si omnem Redemptoris nostri vitam consideremus, in hac pace stabilienda, atque firmanda: tota posita fuisse videtur; quam in medio Ecclesiæ, ut vitæ ar- borem, altè figi, & durare voluit. Hoc illius palmarium fuisse opus, in quo dies, noctesq; elaboraret, censet Chylosomus, qui red- dens rationem, cur PACIFICI filii Dei in Evangelio vocitentur: quis, inquit, *Unigeniti hoc præcipuum opus fuit distantia copulare, conciliare pugnantia* Rectè filii Dei sunt, qui unigenitum imitantur. Jussit pacem omni- bus nuntiari, prædicari per Apostolos, in sa- lutatione dici & optati voluit omnes esse filios pacis, & de profapia sua divina. Discipu- los suos misit binos & binos ut pacè & con- cordiam designarent: nec aliam rationem reddit Augustinus, cur duæ fuerint arcæ Cherubin. *Duo sunt, inquit, ut societatem* *Aug. q. 105.* *charitatis commendarent.* Eisdem sine auro, *in Exodum.* & virga misit: ut, quemadmodū præclare no- *Amb. lib. de* *Ioseph. c. 13.* *eriperet ultionis.* quamcumq; urbem, aut ædè ingrederentur, pacem inhabitantibus signifi- cari, ac precari jussit. Idem paulò post, ex hoc mundo abiturus, pacem Discipulis, at- que ut rem sibi charissimam, testamentum *Ioan. 14.* PACIS legavit: PACEM relinquo vobis, PACEM

Psal. 71.

3. Regum 4.

Chryso-
Hom. 11. in
Matt.Aug. q. 105.
in Exodum.
Amb. lib. de
Ioseph. c. 13.

Ioan. 14.

PACEM

Isaïe 9.

Luc. 2.

Horat. 1.
Ode 9.Bulengerus
l. 10. p. 516.

Coloss. 2.

Luc. 2.

Aug. 1.9.
de civit.
11.

2. Cor. 13.

S. Leo Ser. 6.
de Nativitat.

PACEM *meam do vobis* ; quam pacem D. Basilus , eleganter vocat exinium & præstantissimum donum. Denique in extremo vitæ actu, in cruce pendens, *ultima* PACIS, manus suas expandit, ut notat Proclus Constantinopolitanus egregius Pontifex: *ut totum mundum in ulnas raperet suas*, quo nimirum secum omnes atque inter se, animorum concordia stringeret, ac devinceret.

Tandem à morte victor gloriosus, & triumphator existens cum revisit primum discipulos, pacem illis impertivit: PAX VOBIS. Hæc prima fuit beatissimi oris salutatio: *Hoc primum verbum*, inquit Chryostomus, *post resurrectionem dixit, crucis merito colligens, qua sunt* PAX. Quippe stratis humani generis hostibus, domita morte, spoliato erebo, voluit significare, pacem esse omnium laborum suorum meritum, Passionis fructum, commune omnium emolumentum. In immensa aquarum eluvie, quæ orbem universum obruit ac perdidit, Noem⁹ arcæ beneficio, ab illis liber, columbam emisit, quæ virentem olivæ ramum deculit, indicem pacis & quietis quæ mundo reddenda erat, aquis jam detumescens. Hieronymus expendens illud, quomodo columba redierit ad arcam, *portans ramum olivæ, virentibus foliis*: more suo discretissime exciurrit. PACEM terra columba nuntiat; quia oliva semper habita lignum fœderis, & symbolum pacis. Commendat autem caritatem suam Deus: quod, cum inimici essemus, reconciliati sumus Deo: quod videtur hoc loco significari, cum è diluviis, columba virentem præfert oleam, pacem videlicet & amorem, ex ipsa met colluvie omnium vitiorum. Noemo potior Christus ab effuso illo, atque immani sanguinis diluvio, ex arca, hoc est sepulchro redivivus, ad instar candidissimæ columbæ, ramum ore prætalit, quod pacem suis ac nobis omnibus denuntiaret, ut clarè ac præclarè Fernandez noster in Genesim exposuit. Columba fuit Dominus Jesus, cum è Passionis diluvio, emergens, è mortis faucibus, atque ex ipso Tartaro redivivus, immortalis & gloriosus, in sanctum illud cœnaculum, clausis januis, ubi erant discipuli congregati, intravit, dicens: PAX VOBIS. En colum-

bas, en oliva virens in ore. *Fluctuantum*, ait, Chryostomus, *eorum mentem firmavit*, Coloss. 1.

PAX VOBIS: *pacificans per sanguinem suum, sive quæ in terris, sive quæ in caelis sunt*, Et eam quidem triplicem pacem. Primam, ipsius, qua nobis cum Deo est quàm optimè, deinde, qua cum proximo & domesticis nostris; tertiam, qua nobilicium in animo pacato, & interiori conscientie tranquillitate perfruamur, quam inuisse visus est Jesus, imò & attulisse, cum discipulis iterum, ac tertio sic bene precatus est: PAX VOBIS.

Ac primam quidem illam omnibus hodierna die ex animo gratulor, quam hac solennitate paschali, cum Redemptore nostro inivistis, &, ut spero, ira firmastis, ut æterna pace tandem potiri valeatis, Itaque.

§. I.

Gratia vobis, & PAX à Deo. Ad Roman. c. 1.

Am inde ab inchoantis mundi exordio, *1. Pax* in suavissimæ hujus pacis fructus maximè, *Deo*, è funesta belli dissimilitudine, enituit: nam cum pax fuit inter Deum & hominè, vigeat paradisi amœnitatibus suis, defluebant rivi Ambrosiæ atque lactis, Arbor vitæ præludebat immortalitati. Sol lucebat è cælo benignius, & illapsus vehiculo radiorum suorum in terræ sinum, fœcundæ illius innocentie ablandiebat. Hic vestiti omni florum genere, picturati campi, maturefcere fructus, gestire atque exultare innocuæ animantes, ridere omnia.

*Ver erat æterni placidique, tepentibus auris Ovid. l. 1.
Mulcebant Zephyri natos sine semine flores Metam.
Non tuba directi non aris cornua flexi, &c.*

Adamus, & matrona Virago, viventium Mater, avo beatissimo perfruebatur, velamento innocentie decorati, & cum benignissimo, & benevolentissimo Deo amice agebant. Quod & quanta fuerint hujus pacis beneficia, vim omnem eloquentie humanæ transcendit, Plena libertas,

Proclus
Orat.

Lucæ 24. v.
30. Chryost.
Hom. 16. in
Ioan.

Gen. 8. v. 8.
Hieron. adv
Luciferi-
an. c. 8.

Fernand. in
Gen. c. 8. v.
8.

1. Cor. 11.

Theophl. in
Luc. c. 2.

tas aurei sæculi, dominatus perennis, tranquillitas, & infinitæ altæ dotes, vita cælestis, beatæque consimilis. Verum enim vero cum felix ille placidi orbis triumphator, & incola a Deo defecit & rupta pace, Conditori suo bellum indixit, quo universos posteros ejusdem militiae, an malitiæ dicam? commilitones conscripsit, ut morte geniti, Matri destinati, Numinis hostes nascere-mur: tum Deus, terrificæ voce, metuendus scelerum ultor, atque è dulci & amabili patre durus Iudex evasit. Tum bellum intestinum, concupiscentiæ frenum excutiente, hominem exagitavit. Videre subito licuit insinuare se metum, turbulentam iracundiam, aliisque animi commotiones, discordia everti familiam, peritimi à germano fratre: orbem ferro, clade, funere completi: simul cum blanda & jucunda pace, excessisse omnium virtutum chorum, scelus & fraudem induci, omniumque malorum illadem enasci: quæ dulcis olim & divina pax impediebat. Metuendæ erant illæ quam maximè inimicitia, quæ inter Deum & hominem intercedebant, adeo humano generi horrificæ, ut parens universitatis, cujus vel unius nutu omnia pendent, infesto & inimico etiam animo, atque ad puniendum incitato empyreæ domus, cælestisque patriæ ævo sempiterno exules atque ad abyssum miserriarum damnatos antequam natos destinavit.

Donec tandem revolutis jam quinque millibus annorum, Deus PACIS & dilectionis, has inimicitias irasustulit, & ita pacificavit, quæ in cælis & terris, ut inter Deum hominemque pax nulla major, nulla firmiter conciliata, vel arctior excogitari possit. Cujus rei miraculum expressit magnificum Theophylacti pronuntiatum: *Cum prius humana natura inimica fuerit Deo, nunc ita conciliata est, ut & Deo adjuncta sit & incarnato unita.* Quo vinculo pacis, quid potentius excogitari potest? Solent reges inveterata odia, & multo sanguine cruenta bella melioribus rædiis exurere, & arctissimo, amicissimoque matrimonii fœdere componere, atque ita pacem regnis & populis dare. Sic Julia Cæsaris filia, Pompeio nupta, soceri, generique concordiam, nexu conjugii tenebat. Sic Philippus II. Hispaniæ

Cælestis Panthei Pars I.

niarum Rex cum Henrico II. Gallia Rege florentissimo, arma posuere, & galææ enleique, cruore, deterfo, olivæ frondibus redimiti, cum filia Regia Philippo Regi, Duce Albano pronubo, in pignus amoris & pacis donata est.

Alias profecto Rex Regum, ad pacem firmandam, cum Natura humana nuptias contraxit, de quibus Divum Augustinum divinissimè juvat audire disserentem. *Conjunctio nuptialis, inquit, verbum & caro: hujus conjunctionis thalamus, virginitus uteris. Etenim caro ipsa, verbo est conjuncta: unde dicitur. Jam non duo sed una caro. Ut vero hæc nuptiarum fœdera ritè peragantur, consensus sponsæ intercessisse Doctor Angelicus observavit. Congruum, inquit, fuit B. Virgini annuntiarî, quod esset Christum conceptura: ut ostenderetur esse spirituale matrimonium, inter filium Dei, & humanam naturam: & ideo per annuntiationem expectabatur consensus Virginis, loco totius humanae Naturæ.* Atque hoc stupendo matrimonii nexu, partes adeo sibi adversantes copulando, pacem orbi reddidit, Apostolo attestante: *Ipse est PAX nostra, qui facit utraque unum.* Undè per appositè sublimis Doctor. *Ad hujus nuptias commota, universa exultare visa est creatura, namque Angelorum chorus ex his nuptiis, PACEM designat hominibus bona voluntatis Angeli enim olim, à Domino exercituum mittebantur ad clades flagitiosis hominibus infligendas, ad evocandum è cælo ignem, quo non modo cohortes militares, sed provinciæ quoque integræ adterentur: quibus in rebus illi spiritus, natura sua placidi, & incredibili humanitate justitiam tamen, Dei que munus reverentes hostili velut odio in hominû perniciem irruentes sanguine improborum gladios suos cruentabant: at cum divinum illud, Deum inter & hominem, connubium inicum est, PACIFICANS quæ in cælis & interris sunt, tunc inusitata benevolèntia hominibus dexterat, & pacem dederunt, tunc rediènt in gratiam, tunc eosdem fraterum quodam amore sunt prosecuti, tunc gratissima, lætissima, quæ unquam exaudita, omnibus regnis, regionibus, ac populis cælestes alites nuncia, præpeti penna detulerunt.*

Præsul Antiochenus agens de columba quæ

Aug. in Ps.

44.

S. Thomas 1.

P. 9. 30. a. 1.

ad Eph. 2.

Aug. tom. 6.

Orat. ad Cæ-

tecb. contra

Pagan. c. 10

Rom. 12.

Chrysof.
hom. 26. in
Gen. c. 8.
Alexan. ab
Alexand. l.
1. genial.
dier. c. 27.

Sandaip
dia pag. 677
Plin. l. 10. c.
37.

Hier supra
tit. ad v. Lu
cif. c. 8.

Aug. l. 19 de
civ. c. 12.

Pf. 139. v. 3.

quæ qui ad arcem reversa fidâ se Noëmo tabellariam probavit, sic ait: *Fidus est nuntius bonas attulit litteras, decerptum ex olivæ surculum reportans.*

Imperatores Romani, ut refert Alexander ab Alexandro, si quam victoriam obtinissent, laureatas litteras missabant, ut solius epistolæ aspectus, lætum quid loqueretur. Ejusmodi laureatas quo celerius, quo certius etiam ad obsessos destinarent, columbis non raro usi sunt, quæ tabellarii vices sustinuerunt, & per aëra, si quid arcani, deportarunt. Damascenos, Syriosque litteras omnes ad amicos, columbis, tanquam nunciis & cursoribus, sub alis alligâsse legimus: ut epistolæ celeris penna venirent, quo destinabantur. In obsidione Mutinensi Antonius & vallum, & omnem custodiam seperat, etiam flumini retia adhibuerat, nequis ex urbe elabi posset, aut nuntium emittere: at Brutus obsessus, Consules quorum castra per hominem monere non poterat, columbis est usus internuntiis epistolis eorum pedibus alligatis quæ evolantes, ad castra pervenerunt, & obsessis suppetias frustra que nuntia detulerunt. Sed nobis in tenebris, & in umbra noctis confidentibus, nullus unquam gratior nuntius, nullus è cælo delapsus tabellarius gratiora nova attulit, quam Redemptor noster, quam *columba illa* quæ inter Deum & hominem, *PACEM terra nuntiat.* Hinc pacem tanto sui impendio vobis comparavit, sanguine suo consignavit, morte sua acerbissima confirmavit: cum interim mortales, hanc pacem, quæ filio Dei, Redemptori suo tam caro stetit, tam levi de causa aspernari, violare, infringere non verentur: tum tu avare, tu mercator tu Causidice, tu Judex, exiguolucto injustè patro: tu temulente, liberaliori vini haultu: tu scortator, spurca unius noctis voluptate, aliove flagitio, hujus tantum *PACIS* bonum, ut nihil joleat gratius audiri nihil desiderabilius concupisci, nihil possit melius inveniri: postponere, & sine fronte in caput vestrum rebellare, armaque contra omnipotentem sumere non dubitatis. Testem habeo Prophetam Regium: *Qui cogitaverunt iniquitates in corde, tota die confisiuebant praliam.* Peccatores in Deum

impij in seipso injurij, in proximum mali-tiosij, qui divinis jussis infandas suas voluptates, opes, honores, scelusque anteferunt, ex corde suo faciunt quandam armorum officinam, quibus vulneretur pietas, stiller amici cruor, salus intereat cælum gigantum more impetatur, & ipse Deus, quasi ad singulare certamen provocetur. *Tetendit* (im-pius) *ad versus Deum manum suam, & contra Omnipotentem roboratus est.* Orator aureus ait, hæc bella non acie geri, armisque, sed hominum insidiis, in foro, in curia, domi per improbitatem, verbaque telis acerbiora. Hæc tela, strictoque enses miratur, & execratur sacer ille Vates dum ait: *Gaudium e-vagina verunt peccatores: in quæ verba, pretiolam Adamantii doctrinam libet observare: Quomodo autem putandi sunt peccato-res e vagina gladium? dum tam impudenter, & absque ullo verecundia velamento, iniqui-tates suas perpetrant: nec erubescunt, aut re-verentur: nec tanquam in vagina nequitiam suam recondunt & contegunt, sed superbo & elato spiritu, velut gladium quendam denudant.* Dum palam è pharetra, sulphureas li-bidinis sagittas emittunt, virulentam calum-niam & detractionis tela ejaculantur: *exacerunt tanquam gladium linguas suas, in Christum, & Sanctos ejus.*

Quæ bella cum Deo, tam acerba, tam atrocia, tam exitiosa sunt, ut nec noctu nec interdiu, peccatorem sinant vel momento conquiescere: dum ubique Numinis sibi adversantis vindicem manum quam effugere non potest; imminere merito reformidat: nam *quis resistit ei, & PACEM habuit?* Quod verissimum experiuntur scelerati, qui lethali noxa [quæ est gravissima Dei injuria] admissa, cum sint Numinis hostes, non possunt non esse inquieti: cum Deum pacis, ad animo ejecerint: idque Prophetico oraculo confirmatur: *Non est PAX impiis dicit Dominus.* Hoc experientia, hoc ejuisque conscientia, hoc Patrum sententia clamat, & pronuntiat: hoc Sanctus Chrysofomus subjicit ante oculos, & veluti theatrum inducit beatulum illum, ut multi opinabantur Epulonem Evangelicum. *Ne mihi dixeris, inquit, illum menâ sumptuosâ frui, vestibus circumdari sericis, mancipiorum greges cir-*

Iob. 15.

Pf. 90.

Origen. l. 2. in Pf. 90.

Iob. 9. v. 4.

Isaia 48. 18.

Chrysof. in Epist. ad Philip. 4. v. 7.

Lux Evang. p. 2. Dom. 4. post Epist.

Hugo Card. ad Rom. 1.

S. Thom. ad Titum 1. 2.

Cicero ad Philippica. 2.

Chrysof. in Epist. ad Philip. 4. v. 7.

Chrysof. in 1. de Lazari.

cum ferro; sed explica mihi illius conscientiam & videbis intus gravem peccatorum tumultum, jugem, metum, tempestatem, turbationem. Videbis, velut in iudicio, mentem ad thronum Conscientia conscendisse regalem, tanquam iudicem quempiam sedentem, & cogitationes loco carnicum adhibentem, in equuleo suspendentem, latera Conscientia rudentem ungulis cum nemo sciat, nisi quod solum Deum hac videre noverit, &c. Pergit in adultero idem graphicè describere. Sed de hoc Conscientia tumultu, & gravi bello intestino, fusè alibi diximus.

Adeo verum est, quod in animo iterum lubet infigere! Non est PAX impiis, dicit Dominus. Nam tametsi nulli audiantur litui, tubæque sonantes, nec decuriarum cohortes, armatæque legiones videantur, ait tamen perditæ conscientia viros, qui Dei legem, honoremque despuunt, continuè intestinum bellum circumferre, quod si quis vestrum (quod cogitare vix ausim) hæctenus cum Deo suo gesserit, hodierna luce, pacis Columba orbem obvolitat, & omnibus quantumvis à se dissidentibus inimicis, olivam pacis porrigit, quam ut & tu prensare, ejusque suavissimo ac lapidissimo fructu frui valeas, in amica sua salutatione gratiam promisit: Gratia vobis, & PAX à Deo. Ubi Hugo Cardinalis: Gratia precedit, & PAX sequitur; quia sine gratia, non est PAX: hæc est fundamentum PACIS. Quæ duo Apostolus iterum iterumque conjunxit, ac ipsi Titō precatur: Gratia & PAX, ut D. Thomas scitè observavit, dicens. Hæc sæpe conjungit, quin omnium spiritualium donorum principium est gratia, & PAX FINIS. Qui ergo ambit cum Deo pacem tam pretiosam, tam suavem, tam salutarem (quæ nomen PACIS dulce est, & res salutaris) necesse omnino est, ut thronum gratia accedamus, per sacram exhomologesin Deo nostro reconciliemur: nam ut rectè Chrysostomus PAX Dei, est reconciliatio Dei cum homine.

Quam cum vos omnes habere confidam, unum superest, ne eam ullo unquam tempore infringamus, sed firmam, inviolatamque, dum pace æterna in cœlis potiamur, servemus; quod quemadmodum fieri queat, brevi & nervosa sententia regius Psaltes ex-

pressit, dicens: PAX multa diligentibus legem tuam Domine. Quamdiu etenim mandatis ejus, ac legibus obtemperaveritis, pacem multam, hoc est amplam, copiosam, abundantissimam plenam & perfectam possidebitis. Atque ut cum D. Leone concludam: Qui d est autem dilectissimi, PACEM habere ad Deum, nisi velle, quod jubet, & nolle, quod prohibet; si enim humana amicitia pares amicos, & similes exigunt voluntates, quomodo divina particeps erit pacis, cui ea placent, quæ Deo displicent? Quam pacem dum unice spectat Michaël Palæologus Imperator, eam sibi regno ac mundo spreto, ut perfectissimè omnes Dei voluntates adimpleret, comparavit divinissimam hanc sibi in deserto tessera assumens CHRISTUS PAX VERA. Et vobis, si à curis sæculi animum avocaveritis, vera & sincera pax erit.

§. II.

Cum omnibus PACEM habentes, maximè cum domesticis. Rom. 6.

Orbis Christianus tot tamque diuturnis bellis ac cladibus oppressus: supplices cœlo manus tendit, & calidissimis lacrymis, ac ardentissimis votis, pacem jam toties efflagitavit. Germania illa quondam (ut ajunt) vagina populorum, mater fecunditatis, domicilium literarum, & Martis officina, nunc latè squallentibus campis mœret, tot dirutis urbibus, tot viris exhaustis, tot consumptis opibus, tot templis disjectis, tot sacrariis expilatis, miserandum Fortunæ ludibrium, extremo spirantem te Deum pacis interpellat Anglia, Solymam calamitatibus vicit, & ea pertulit, quæ facere supra omnem barbariem sit, tot illic sub tyrannico acerbissimo jugo, primævæ religionis fortissimi defensores taciti ingemiscunt, & hoc identidem cum Ecclesia ingeminant: PACEM tuam nostris concede temporibus. Francia jam toties ancipitem belli aleam experta horreis exustis (cum tamen

Vyt de stroye banden
Compt de wvelde van den landen)

Psalm. 118.
v. 165.

S. Leo Ser.
6. in Nati-
vit.

2. Pax cum
hominibus.

LUXEVANG.
p. 1. Dom. 4.
p. 1. Epip.

Job. 15.

Ps. 10.

Origen. h. 2. in Ps. 10.

Hugo Card.
ad Rom. 1.

S. Thom. ad
Titum 1. 2.

Cicero ad
Philippicam.
2.

Chrysost. in
Epist. ad
Phillip. 4. v.

7.

Isaia. 48.
18.

Chrysost. h.
1. de Lazari.

vifceribus exhaustas, ac mutuis suorū diffidiis afflicta, fella tandem exclamat:

--- Pax una triumphis
Innumeris potior.

Belgium per cicatrices, jam tot annis pe-
titur, & lenta inter funera contabescit. Ubi-
que dira vastitas, soluta legum vinculis au-
dacia, tot de claris urbibus busta, non nisi
miserorū sanguine restinguenda, lamenta-
tur & vociferatur, Pax, pax.

--- PACEM te poscimus omnes:
pacem omnes inelamant, pacem omnes an-
helant.

Sed nunc ad vos orationem meam con-
verto, & quemque vestrum compello, Au-
ditores: quid conferet, si Anglus cum Hol-
lando, Suecus cum Polono, Persa cum Tur-
ca, Francus cum Hispano inter se pacifcan-
tur, & firmissimam pacem stabiliant, si fra-
ter cum fratre, lite contendat, vicinus cum
vicino, civis concivem calumniis pro-
fciindat? uxor & maritus, frater & soror,
ancilla & famulus, inter se gravissimo odio
diffideant? totam domum injuriis ac litigiis
compleant? Pacem illam domesticam, &
concordiam expressit sacra pagina his ver-
bis: Finito diluvio recordatus est Deus Noë,
cunctorumque animantium & omnium ju-
mentorū, quæ erant in arca. Ubi Divus Am-
brosius hanc quorundam questionem in
medium adducit: *Movenitur plerique, quæ de
causa non dixerit Scriptor, quod etiam uxoris
& filiorum Noë, memor fuit Dominus: & sta-
tim respondet: Cum dixerit, quod Noë me-
mor fuerit, in Auctore & præside domus neces-
sitates ejus reliquas comprehendit. Etenim
cum omnes in vicem sibi chari sunt, una est do-
mus; cum autem discrepant, separantur & di-
viduntur in plures domos. Vbi est ergo chari-
tas, ibi senioris nomine, de quo pendent ceteri,
domus omnis significatur. Unde observatione
dignum est, in arca Noë, omnia genera ani-
mantium convenisse, voluerum, & Aldrovandum
videre est. Hic leo & agnus, lupus & ovis, le-
pus & canis, simul morabantur. Hic canis
feli, hædus pardo, columba accipitti, gallina
milvo juncta, inter se, & cum hominibus
pacificè versabantur, & mutua pace, omni-*

bus extra elementis frementibus, frueban-
tur; juxta illud S. Bernardi: *Nihil vos à
foris conturbare poterit. Quod si verò hæc
inter se distidere, in se mutuo desævire cæ-
pissent, qualistumultus, quæ vociferatio,
quanta commotio, qualis strages ac lanie-
na, ex bello hoc testino, mutuaque discor-
dia exorta fuisset; tota navis, quæ orbis ve-
hebatur, velut compage rupta, fluctibus
hausta periisset. Cui rei aureo dicendi flumi-
ne velificari videtur Chrysof. dicens: *Eccle-
sia velut navis in mari posita portat creden-
tes; portat baptizatos in una charitate, in uno
remigio sanctitatis, in funibus charitatis, in
velo orationis, in arbore crucis, in anchora fi-
dei, in tabulis PACIS.* Priusquam naviga-
turi navim conscendunt, forte contrarium
iter ingredi parabant: ubi verò navim in-
traverunt, unam omnes voluntatem habent,
ad unum omnes portum tendunt: & sicut
omnis navis apparatus, & omne nauticum
instrumentum, prætorisæque merces fru-
straneæ essent, ac fluctibus hauriendæ, si vel
solæ tabulæ dissolvantur: ita in Ecclesia &
in omni familia, pace rupta; omnia bona
temporalia fortunæ, suppellex omnis, liti-
bus, litigiis, discordia, diffidiis brevi per-
duntur: & pereunt: ut enim omnibus af-
fuit, si pax desit, facile diffuunt, ac suavi-
simo fructu, quem ex iis capere consuevisti,
privaberis. Hoc D. Gregorii Nysseni, ipsius
Xenocratis majus judicium est. *Quidem,
inquit, hominibus ex iis rebus quibus frui at-
que potiri student, vita pacifica dulcis: quod-
cumque nominaveris ex iis, quæ in vita sua-
via & jucunda sunt, PACE indiget, ad hoc
ut jucundum sit. Etenim si suppetant divi-
tia, bona valetudo, uxor, liberi, domus, paren-
tes, ministri, amici, horti amani, quæcumque
demum voluptatis inventa sunt, quæcumque
delicias sectantes recreare possunt, si PACIS
bonum defuerit quid inde lucri est? aut quid
pro sunt; bello quo minus fruamur impedi-
ente: Quid omnia pro sunt, turbis domesticis, o-
dio, zelotypia, diffidentia, discordia impe-
diente? quæ omnia paucis complexus
D. Angel. Bonorum omnium mater, PAX
EST, sine quâ cetera omnia inania. Illa est u-
nica benedictio domus & familiæ, ut non
sint simulates, & dissentiones, quod in ani-
mo, atque opinione habuisse video Divum**

Baſi-

Virg. l. 11.
Æneid.

Gen. 8.

Amb. l. 1. de
Noë, c. 18.

Chrysof.
Hom. 1. in
Symb. apst.

Luc. 10.

Plutarch.
de civili
injust.

Gregorius
Ambros.
tom. 2. pag.
435.

Seneca
Men.

S. Greg. Ny-
ssen. l. 8. de
benit.

Plutarch.
Cornel. in
epist. ad
Coloss. 3. p.
15.

S. Tho. in
Luc. c. 10.
(Pax in
domu.)

S. Basili. in
psal. 29.

Basilium, magnæ mentis, sanctimonieque Præfulem, qui exponens illud regii Vatis oraculum: *Dominus benedicet populo suo in PACE*, ait inter omnes divinæ benedictionis species, perfectissimam esse pacem, quam benedictionem hodierna luce Dominius singulis vobis impertit, ut singulorum ædibus inscribi possit: *PAX huic domui*: pax inter maritum & uxorem: pax inter fratrem & sororem: pax inter generum & socrum, pax inter servos & pedillequas: pax etiam inter vicinos: *PAX huic domui*.

Leo Byzantius cum audisset Athenienses, violata communi pace, seditiones agitare, tumultu, odiisque distrahi, ut fuit amœnioribus studiis egregie imbutus, & concinns ad persuadendum, ed se contulit, & in Athenæo publicè peroravit. Erat ille corpore brevissimus, cervicibus crassis & obesis, ac prætumido ventre: unde cum primum in suggestio honorato conspectus fuit, risu conlectus est, & faceti joci Atheniensium, in statura pumilionis nova, & peregrina; at ille nihil teritus salibus Atticorum: illuditis, inquit, Athenienses, brevissimam staturam meam: ego verò & uxorem habeo, quæ tantum ad genua mea pertingit. Hic autem omnes vehementius riserunt; verum ille sapienter. Et tamen, inquit, si quando inter nos discordia excitata est, non modò *tota vix satis est domus*: sed civitas ipsa nobis angusta est. Hoc dicto, velut præmio usus, atque introitu suæ orationis, de necessitate pacis, & utilitate concordie, multa eloquentissimè disseruit. Quæ & nos verissima experimur, & comprobamus, amplissimas etiam Magnatum ædes, ubi discordia, & Erinny's locum habet, per angustas: pauperum verò casas, ubi concordia & pax degit, latas & lætas domesticis videri consuevisse. Domesticam hanc pacem, ab Ethnico mutare non erubescamus. Pomponius Atticus in funere matris, quam extulit nonagenariam, ipse natus annos sexaginta septem, gloriatus est, *quod nunquam cum matre in gratiam redisset*, ed quòd nunquam eam offenderat: quòd nunquam cum sorore sibi pene coæva fuisset in similitate. Hanc vocem se ab eo audivisse scribit Cornelius Nepos. Utinam quisque vestrum in vitæ fine

illud usurpare possit: latinam illud contestari maritus! *Nunquam cum uxore in gratiam redii, &c.* Utinam id usurpare frater! *Nunquam cum sorore in gratiam redii, &c.* At quòd maxime indignum, in dies contrarium evenire cernimus, & pacem hanc, inter maxime conjunctos levi verbo, sinistro responso, te futili, frivola de causa labefactari, & violari audimus.

Miseret me, pudetque sæpè reputantem, quam frivola fuerit apud multos, ingentium bellorum origo. Bellum Trojanum, commune bustum Asiæ & Europæ, in nobilitate exarsit. Hoc mille navibus repetebatur; hujus extincto pudori, tot heroum vitæ parentabant. Tot pudicæ, hostium libidini patebant, ut redderetur impudica. Arabiam invast Alexander, ut Præceptoris admonitionem, qui puero profusionem thuris objecerat jam vir factus, thuriferæ regionis dominatu, haud cunctanter elueret. Ægyptii, ob selem occisam, cæco & truci Marte, Romanos adorti, multa hominum millia foede macularunt.

Ad Oceanum ingenti armorum strepitu & immenso rerum omnium apparatu, magnis itineribus Caligula contendit, ut conchas lascivientis naturæ ludo pictas, colligat: Tarentinam cladem Romani nautico percussio convitio molliuntur. Alexandrini contra Gallienum rebellant, ob insulsam heri, & servi, de calceorum elegantia contentionem. Et ne multa commemorem: Guilielmus ille Anglorum Domitor, omnium præterquam sui potens, dictum factum maximi Principis, innumeris cladibus ultus est. Erat ille præpingui corpore, & aquali culo supra modum tumente: quam ob rem, cum de ejus morbo inaudisset Philippus Rex Galliarum: *Sinamus*, inquit, *puerperam decumbere partu, ut, ex mole ventris apparet jam vicinam* Ille ad hæc furore amens, surrecturum se dixit soluto puerperio innumeris facibus stipatum, quibus Galliam incenderet. Nec defuit dicto fides: nam statim ac convaluit, vago exercitu Franciam ingressus, lugubri feritate ulciscendi, cædibus & incendiis operatus, ipse tandem

*Causa.
Angulus
pacis.*

S. Basil. in
psal. 28.

Luc. 10.

Plutarch.
de virili
insit.

Græcullus
Anthol.
tom. 2. pag.
43.

Seneca
Men.

Plutarch.
Cornel. in
epist. ad
Coloss. 3. v.
15.

S. Tho. in
Luc. c. 10.
(Pax huic
domui.)

suo ardore consumptus est. Videtis, quam exigua scintilla, quantum bellorum concitavit incendium. Rabiem hanc omnes detestamur, & belluinam illam barbariem execramur, dum interim tu, *ut leo in domo tua; exvertens domesticos tuos*, minori non raro de causa, in servos, ancillas, in uxorem, in liberos, in proprium sanguinem sævis, & pace rupta, bellum intestinum, ob vitrum fractum, ob edulium insipidum, ob canem à vicino percussum, in ædes tuas inducere non dubitas. Quæ optimus morum Magister discertè notavis Seneca: *Parum agilis est puer, aut tepidior aqua potui erogata, aut turbatus thorax, aut mensa negligentius posita, everfus calix, & alia quæ commemorat, in rabiem agunt.* Confirmat id ipsum Hieronymus: *Calix frangitur, mensa subvertitur, verbera resonant, & aqua tepidior, sanguine vindicatur.* Denique duo verba latè sunt, ad pacem firmissimam, & multis annis, ac lustris stabilitam, penitus infringendam: *Meum ac Tuum, innumera gignens bella*, ut inquit Chrysostomus. Quid enim in eadem domo, fratres arctissimo vinculo constitutos, in eadem tribu familias, in eadem republica cives, in eodè regno provincias, in eodem imperio regna, in mundo imperia commisit, armavitque in mutuum exitium nisi *Meum & Tuum?* quæ nostra vitrea est, vitro nihil facilius fit, uno halitu conficitur: nil etiam facilius frangitur, nec quidquam difficilius reparatur. Uni filio plus legatur quam alteri: illi filia uniones, eius gemma donatur, illico pax, ut Adamante vitrum, scissa & fissà est. Unde, nisi ob *Meum, & Tuum?* Quare rectè sentit Christianus Philosophus, pacem in orbe fore, si hæc duo pronomina ex mundo tollentur.

Si duo de nostris tolles pronomina rebus.

Prælia cessarent, pax sine lite foret.

Expreslerunt hoc velut in scena, duo caritate, & simplicitate eximii Religiosi, ex antiquis illis, in Patrum vitis, nominatis Monachis, de quibus sic refertur. Duo senes multis annis simul conversati sunt, & nunquam inter se litem habuerunt, dixit autè unus alteri: faciamus & nos unam litem, sicut homines faciunt; & ille respondit fratri, dicens, nescio, qualiter fiat lis. Et ille

dixit. Ecce pono in medio laterculum, & ego dico, *Meum* est hoc; tu autem dic, Non, sed *Meum* est. Inde sic litis initium. Posuerunt ergo testam in medio sui, & dicit unus eorum: *Meum* est hoc, & alter dixit, Non: sed *Meum* est. Et ille respondit ei etiam: *Tuum* est, tolle ergo, & vade, & discesserunt, nec contendere inter se potuerunt. Nimirum si prescribantur pronomina *Meum & Tuum*, contentionis auferetur occasio. Pluris, amabo, quam testam, quam vitrum fractum, etiam quam uniones & margaritas, hæc domesticam pacem æstimare & unanimes in domo, pacem habetote: adeo enim *Deus pacis* sibi complacet, dum vir & mulier sibi sunt consentientes, ut palam contestatus sit: *In tribus placitum est spiritui meo; concordia fratrum, & amor proximorum, & vir & mulier* BENE SIBI CONSENTIENTES: ac tales conjuges, ipsis Anachoretarum juniis, orationibus, omni que vitæ austeritati hæc pace præcellere, manifesta visione S. Macarius edocet, est,

Denique ut cum S. Augustino potentius in animos vestros descendam: hæc quam sic amatis, & diligitis pacem, *ipsam sectemini, ipsam desiderate, ipsam in domo, ipsam in negotio, ipsam in uxoribus, ipsam in filiis, ipsam in servis, ipsam in amicis, ipsam in inimicis diligite, & juxta Apostolum cum omnibus PACEM habeamus*, ut filii Dei & esse & nuncupari valeamus. Hoc ipsius primæ veritatis effectum est: *Beati PACIFICI: quoniam filii Dei vocabuntur.* Quos autem hic pacificus dicat, sanctus Hieronymus exponit: *Pacifici dicuntur beati, qui primum in corde suo deinde inter fratres dissidentes, faciunt PACEM* Quod verò eosdem Dei filios nuncupat: S. Bernardus causam hæc assignat: *Merito filii Dei nomine vocabuntur, quia filii Dei opus impleverunt: ipse enim est per quem reconciliati nos, pacem habemus ad Deum.* Quam pacem ita commendant sapientes, ut absque illa vix vitalis esse videatur. *Cum omnibus PACEM habete, & Deus PACIS, & dilectionis erit vobiscum.* Nullum majus, evidentiusque argumentum divinæ præsentia in piorum hominum corde, animæque penetrati, quam latissima hæc pax, & dulcissima quietis usura. Nimirum illud

DAVI

Eccles. 4. v.
35.

Seneca l. 2.
de Ira. cap.
25.

Hieron. ad
Eustoch. de
virg.

Chrysost.
orat. de S.
Philogonio.

Resurvey.
in vitis
Patrum
Pelagius,
l. 17. v. 31.

Eccles. 25. v. 1.
& 2.

Vide Resurvey.
vid. Phil.
Pat. l. 6. pag.
657.

Aug. pp. 147

2. Cor. 13.

Matth. 5.

Hier. in 6.
Matth.

Bern. ser. 1.
de omnibus
Sanctis.

2. Cor. 13.

Psal. 75.

3. Pax sec.
Platina.
Cresolius
Anthol.
tom. 2. pag.
497.

Ad Rom. 13.
Ad Galat. 5.

Davidis oraculum certum est, & è divinæ mentis intelligentia promptum: *Factum est in PACE locus ejus.* In hac quiete animi pacifici, est honoratum Numinis diversorium, in quo libens, & deliciis omnibus circumfluens inhabitet, & secure conquiescat.

Nunc ad tertiam, eamque intimam tranquillissimæ conscientiæ pacem, veniamus, quæ quantæ dulcedinis, pretii, ac momenti sit, vel illud sapientissimi ac pacifici Regis testimonium eviacet.

§. III.

PAX DEI, quæ exsuperat omnem sensum, ad Philipp. 4.

Hic cum primis memini Nicolai V. summi Pontificis, qui pertubatum Ecclesiæ statum cū integrè composuisset, ad eò clarus exstitit, populusq; Romanus eà concordia & pace ita lætatus est, ut sequenti nocte, ejus diei, quo hæc audita sunt, mirum 23 Aprilis, anni 1449. cum faculis per urbem in equis incederent clamantes, *vivat Nicolaus!* atque omnes festivi ignibus, pacifico Pontifici præluerent. Quod tum contigit, ut in communi omnium pace, omnes Ordines, gestienti lætitiâ triumpharent, hoc fit in unoquoque nostrum, cum ejectis flagitiis domitisque animi motibus, serenâ tranquillitate, pax consecuta est. Hæc pax sublimior, quæ passionem excludit illecebras, perturbationesque mitigat, quàm ea, quæ barbaricos sedat incurfus: plus enim est clauso intra se hosti resistere, quàm remoto. Quare in divinis literis, hæc conscientia pax, cum gaudio, in timaque mentis lætitiâ, sæpè copulari solet; maxime aq; D Paulum, qui sic ad Romanos scribit: *Deum autem spei, repleat vos omni GAUDIO ET PACE* & ad Galatas: *Fructus autem spiritus, est charitas, GAUDIUM PAX;* cum significare vellet, veram & solidam animi lætitiâ, velut in proprio domicilio, in charitate, & pace versari. Quò referri potest illud ad Colossenses 3. cum dixit; *PACEM exultare in cordibus vestris;* ad eò ut cor lætitiâ, ac voluptate exilire, & tripudiare quodammodo videatur.

Quod Salomon quoque in sacris suis

proverbiis insinuat: *Secura mens, quasi jube convivium.* Mens nullius gravioris noxæ si sibi conscia, pace interiori perfruens, quasi in opiparo, atq; exquisitissimo esset convivio. & in perpetuis lautitiis, ac lætitiis, viveret, continua ac intima animi jucunditate perfunditur: non saliares dapes, non delicatorem scintilla, tot, & tantas, & tam liquidas habeat voluptates; quibus Ambrosiam affundit Mediolanensis Antistes: *Quis puritate, & simplicitate pectoris, dulcior fructus: quis eivus suavior, quam vis, quem animus bene sibi conseci & mens innocentis epulatur?* ubi homo sceleratus, inter omnes delicias, ac cupedias, acutissimis conscientiæ stimulis agitur, instar Damoclis, ce. vicibus suis nõ acinacè, sed Dei fulmen cernit imminere. *Sonitus terroris semper in auribus impis & cum PAX sit, ille insidias suspicatur.* Tamen si redire omnia vidiatur, & concinni fluctus in placido velut mari aludere, non malacia est illa, sed potius Delphicorum pompa, lubricumq; prænuntiū tempestatis. O si introspicere liceret hoc intestinum bellum! quem non tumultum obortiri, conurgentem volitare furias, perturbations inter se atietare, frangi & dissipari quietem, & jura pacis violari cerneremus? ut verissimè Augustinus pronuntiârit; *jucundius gaudere hominem de BONA CONSCIENTIA inter molestias, quam de mala inter delicias;* & multo jucundius agricolam, in molli conscientia calcitra, super manipulos suos conquiescere, quam hi tenacissimi Euclyones sacris auro congestis indormiant. Aureâ suâ eloquentiâ Chrysostomus, *animi tranquillitatem, inquit, & lætitiâ non principatibus magnitudine, non pecuniarum copia, nõ potentia tumor nõ corporis fortitudo, non mense sumptus, non vestitiu ornatu, non aliud quippiam rerum humanarum asferre consuevit, præterquam CONSCIENTIA BONA, quam certe qui puram habet, ut pannosus sit, ut cum fame lætetur; tamen tranquillior beatorum; est eis, qui inter delicias degunt.* Solymæus Rex inter Saulis insidias, inter ficas lateri imminentes, securus cantat: & animum quasi lautissimis, ac exquisitissimis epulis reficit; sic enim ille, cum à Saule premeretur, cecidit: *Super aquam refectiois educavit me.* In quæ verba Psal. 2a.

S. Ambr. in ps. 45.

Aug. de catech. rudib.

Chryl. hom. 1. in epist. ad Rom.

Psal. 2a. Ambr.

Psal. 75.

Eccl. 25. v. 1. & 2.

3. Pax secū. Platina. Cresolisus Anthol. tom. 2. pag. 497.

Vide Roj. v. veyd. Vn. Par. 1. 6. pag. 6557.

Aug. ps. 147.

2. Cor. 13.

Matth. 5.

Hier. in 2. Matth.

Ad Rom. 15. Ad Galat. 5.

Bern. ser. 1. de omnib. Sanctis.

2. Cor. 13.

Ambr. in
psal. 36.

Ambr. *Hac refectio spiritualis est, hac refectio mentis internæ, quæ à bonæ conscientie gustu, & interiori pace oriebatur. Quid? quod conscientie lorica munitus, omnia inimicorum tela elidat, omnes invidorum calumnias eludat:*

Horat. l. 1.
epist.

--- Hic murus athenicus esto,
Nil conscire sibi, nullâ pallescere culpâ.

Gen. 44.

Arsificiosam calumniam excogitavit olim Josephus contra fratres suos, jubens in sacro Benjaminis scyphum suum argenteum recondi, ut de illo, tanquam de furto, innocens puer argueretur. Invento igitur scypho, turbati sunt omnes fratres; unus tamen Benjamin impavidus, ne verbum fecisse reperitur, Rem expendens Theodoretus: *Aperre, inquit, ostensa est CONSCIENTIÆ testimoniis potestas. Quasi diceret; alii fratres, etsi furti in se culpam non agnoscerent; aliorum tamen scelerum concilii, turbabantur; at verò Benjaminus, nullius sceleris morsu stimulatus, intrepidus consistebat. Ecquid vos conturbare poterit? Quid in terra quietus & securus bona conscientia clamant Bernardus: *Damna rerum non metuit, non verborum contumelias, non corporis cruciatus quæ & ipsa morte magis erigitur: quam deprimitur. Quæ ergo nec mortem, nec diabolum, nec ipsam gehennam timet, quo modo ad leviores insultus, ad hominum calumnias, conturbabitur: quomodo non perfidenter cum Hippouensi Præsule iactabit? Senti de Augustino, quid quid lubet: sola me CONSCIENTIA in oculis Dei non accuset.* Mirum est quod narrat D. Hieronymus de S. Malcho, ejusque conjugis profugis. Erant ambo vitæ continentia eximii, in faucibus cujusdam speluncæ, in cujus interiori recessu rugiebant leones, exertis unguibus ad rapinam; atque in exteriori vestibulo fremebant, & sæviebant latrones districtis ensibus ad lanienam. Quid verò hi conjuges? inter tot pericula, inquit Hieronimus, *puccinitiam tantum CONSCIENTIA, promuro septi, eventum rei præstolabantur.* Et quidem hoc vallo conscientie muniti; utroque discrimine erepti sunt, leonibus in hostes sævientibus, & utriusque conjugis parentibus.*

Bern. ad
Eugen.

August. lib.
uno ad Secundum
Manichæum
1.

Hieron in
vita Malch.

Ascendente Domino in naviculam, sa-

cta est tempestas magna; *Et erat ipse in puppi, super CERVICAL dormiens.* Euthymius, & Theophylactus, cervical illud ligneum fuisse volunt, alii funes nauticos, sed Barradius in rem nostram, ait molle, ac blandum pulvinar, cui Christus suavissimè indormit, esse bonam conscientiam; in quodum vir probus quiescit, etiam inter Oceanum minas, & exundantes undique tempestates, immotus ac pacarus indormiscit. Unde perappositè lectulo cœlesti Sponsi à Salomone Rege pacifico comparatur: *Lectulus noster floridus; quo typum bonæ conscientie exprimi, melleus Doctor discrete docet, dicens: Lectulus resperisus floribus, BONA CONSCIENTIA est, bonis repleta operibus.* Huic cervicali, huic lectulo Petrus indormit; qui inter duos milites constitutus, vincens carenis duabus, postero die ad extremum supplicium rapiendus (quis non obstupescat?) tam altum dormiebat, ut Angelus eum trahere, ac vellere debuerit; *percussus quo latere Petri, à somno excitare. Lectulus Petri resperisus floribus, BONA CONSCIENTIA erat.*

Apud Athenæum legimus, Reges Persarum, eò prolapsos deliciarum, ut ad caput cubilis tegii, conclave haberent, medio pariete distinctum, eâ capacitatem, quæ quinque lectos contineret; in eo semper quinque millia talentorum auri asservabantur. Sunt nostro calculo, trigentes & bis millies milleni, septingentes quinquages mille coronati, seu tringenta tres miliones (non florenorum, sed aureorum) & septingentes quinquages milleni coronati. Hoc eutem conclave, CERVICAL regium appellabatur. Sed num hoc pretiosissimum cervical, hanc opulentissimam culcitram, Regi somnum conciliasse arbitramini? Potentes sæculi, ac viros divitiarum percunctamini, num cistis suis, auro opplertis, num saccis ac erumenis pecunia referatis, securi indormiant? Augustinus certè de se fastus est, quod inter regias gazas, inter aureos acervos, inter gemmeam suppellectilem, somnum capere non posset, unde, Macrobio teste, cum ob ingentes curas, multas noctes duxisset insomnes, per diem fortè in actionem venit, ubi comperit culcitram vendi equitis Roma-

Marci 4. v.
38.

Barradius
hic

Bern. ser.
47. in Cau.

Athor. 12. l.

Athena.
12. Dy-
phosop.

Hugo lib.
2. de clau-
stro ani-
mæ. 10.

Seraa
epist. 59.

Bern. de
interiori
domo c. 23.

Coloss. 3.

Aug. ser. 57
de verbis
Domini.

Philipp. 4.

Macrobi.
Saturn.
cap. 4.

Roma-

Romani, quem multo licet ære alieno obstrictum, in multa lucem, altum in dormire acceperat. Hanc itaque sibi emi voluit, experturus, sed frustra, num hæc ad quietem conferret. Ad hanc captandam, aptiorem thronum, mundam conscientiam offert Hugo Victorinus. *Hic est lectulus; hic in candidissimis munditia linteaminibus; & in lectulo CONSCIENTIÆ, vera PACIS, capies somnum.*

O felix qui ita dormit, & ab omni tumultu liber, alta hic pace fruitor! O thorus, omnibus Pontificum pulvinaribus gravior, omni regia culcitra mollior, omni lectulo Salomonis illustrior! Hunc lectulum non viri fortes, & bellico si per circuitum ambiunt, nulli hic armorum strepitus, nulli timores. *Talis est animus sapientis, inquit Seneca, qualis est mundi status supra lunam: semper illic serenum est. Nunquam sine gaudio est; quod non nascitur, nisi ex BONA CONSCIENTIA.* Ecce quæ pax à mente, nullius mali sibi conscientia certè, quam nihil inturbet, nihil terreat, nihil commoveat? Olympi instat verticis, omnes nubes infra se habet; quod ubertius è lacteo fonte juverit gaurire. *Nihil est jucundius, nihil tutius, nihil ditius bonâ CONSCIENTIA: fremat corpus, trahat mundus, terreat diabolus, illa erit securo; illa læta gestiet, & exultabit; Paulus igitur, ut præco, sublimi è loco exclamat: PAX CHRISTI exultet in cordibus vestris, & palmam ferat.* Iræ motus, impetusque violenti, mansuetudine retundantur: pax involitet coronata, mille gemmis redimita, bonis affluens & securo. Cujus victricis & gloriose, ita laudem pangit D. Augustinus: *PAX est serenitas mentis, tranquillitas animi, simplicitas cordis, amoris vinculum, consortium charitatis, & hæc est, quæ simultates tollit, bella compefcit, comprimit iras.*

Denique ne longior sim, magnificum illud, aureumque dictum S. Pauli, menti occurrat, quo uno, tanquam epitome arcana mihi omnia complexa videntur: *PAX Dei, quæ exuperat omnem sensum, custodiat corda, & intelligentiæ vestras Nihil majus, sublimiusque dici potuit, quam pacem Dei, exsuperare omnem sensum, omnem intellectum. Excedit omnium ciborum Cœlestis Panthei Pars I,*

cupedias, omnes aurium illecebras, omnes oculorum delicias, omnium sensuum liquetissimas voluptates. Unde, quod miremini, homo Ethnicus pronuntiavit, & decavit: *Hæc est summa boni, mens quæ sibi conscientia resti.*

Imò tantum est bonæ conscientie gaudium, ut eam possidens, cœlesti gloria perfui videatur. *Gloria nostra, inquit Paulus hæc est, testimonium CONSCIENTIÆ NOSTRÆ:* qua, ut cœlites de beatorum gaudiis, quodammodo exultandum esse tradit Augustinus; qui postquam bonam conscientiam, appellavit paradysum deliciarum, thalamum Dei, palatium Christi, habitaculum Spiritus sancti, tandem exclamat: *O CONSCIENTIA SANC-TA, in terra adhuc es, & in talis habitas! gaude, ô amica sancta, sanctâ CONSCIENTIA decorata! gaude cœlesti, & aterna gloria. Ubi vides, non solum temporalem, sed aeternam etiam gloriam; bonæ conscientie tribui. Nec immerito: nam sicut mala conscientia, lethali scelere obstricta, gehenna est (ut alibi diximus) ita &, nullius sibi conscientia, cælum est, & beatorum veluti gaudiis perfuitur, ac omni abundantia pacis potitur. Unde Ambrosius, Non, inquit, secundum forensam abundantiam, estimanda est beatitudo singulorum, sed secundum interiorem CONSCIENTIAM, qua innocentium, & flagitiosorum merita discernit, vera atque incorrupta poenarum, præmiorumque, arbitra. Et alibi, paucis multa: *Vitæ beatam efficiunt, tranquillitas conscientia, & securitas innocentia.* Ut vulgo, non injuria hæc præmia ventileretur: *geengooet, geeneer, geen excel-lentie voor een goede Conscientie.* Verum hoc nemo expertitur uberius, nemo hanc præviam beatitatem delibet suavius, quam is, qui nunc ex hoc sæculo migraturus, securus ad Judicem pergit. Hoc Chrysofomi testimonium est, hæc digna viro sententia, qui ad populum Antiochenum sic ait: *Nihil bonâ suavius CONSCIENTIA; & si vultis hoc discere, hinc migraturum interro-gemus, & commonefacientes laus a mente, quæ quondam oblectabatur, & honoris, & gloria & bonorum operum, quæ unquam fecit, rogemus, in quibus magis exultet? & in illis quid videbimus erubescens; in his verò gestientè.**

Iuvenal. Sat. 12.

2. Cor. 1.

Aug. ser. 10. ad Fratres in Erema.

Ambros. l. 1. offic. c. 12.

Amb. l. 2. offic. c. 1.

Chrysof. hom. 37.

Marci 4. v. 38.

Barradius hic

Hugo lib. 2. de clau. stro an. mat. 10.

Bern. ser. 47. in Cau.

Seneca epist. 19.

Athor. 12.

Bern. de interiori domo c. 23.

Athenal. 12. Dyphosop.

Coloss. 3.

Aug. ser. 57. de verbis Domi.

Phillip. 4.

Macrob. Saturn. cap. 4.

Tunc maximè capies, sapiens, & verissimum illud Sapientis: *Secura mens, quasi iuge convivium*, cum omnes cibi desipient, omnia humana fallidies.

Ezechias, cum mors, terribilium omnium terribilissimum, oculis obversaretur, sibi benè conscius, ex imò pectore precari, ac protestari cœpit: *Obsecro Domine, memento quæso, quomodo ambularerim coram te, & quod bonum est in oculis tuis, fecerim*. Nulli injuriam intoli, nullius famam denigravi, nullum præceptum violavi: aut si quid sceleris admisi: calidis lacrymis expiavi. Chrysostomus hanc Ezechiae brevem præcationem, fiduciæ plenam ostendens, ait: *Non mensa deliciarum plena recordabatur, non eximia gloria, sed iusta, ac RECTÆ CONSCIENTIÆ.*

Compello hic quemquam vestrùm, si hodie moriendum, si autè terrificum illud tribunal consistendum, num tua ð Mercator, conscientia secura? nihil iniusti lucri, nihil damni illati remordebit? num tu Juridice, Causidice, nullas hic pupillorum, ac viduarum iustas querelas reformidas? atque ita quisque se discutiat, & inveniet verissimum illud Prophetae. *Tunc mentietur opus olivæ: qui hic in vita altam habuere pacem: qui jactabant passim illud PAX, PAX, & non erat pax: quia non est pax impiis, iniustis, sceleratis, peccatoribus: contra verò inquit Bernardus, BONA CONSCIENTIA secura erit, cum corpus morietur: secura cum anima coram Deo presentabitur: secura, cum utrumq; in die iudicii ante tribunal terrificum iusti iudicis statuerit. Futura benedictionis non est utilius remedium, nec certius testimonium BONA CONSCIENTIA.* Hanc qui possidet, inter omnes mortis terrores, & cacodæmonis infestationes securus pronuntiare poterit cum Psalmista: *In PACE in idipsum dormiam, & requiescam.* Hanc veram, & sinceram pacem expertus olim, Ordinis S. Dominici Religiosus, de quo oculus testis B. Thomas Cantipratanus: vidi inquit, Lovanii, Ordinis nostri fratrem, Servarium nomine dilectum valde mihi, & amicitia familiarem. De illo beatissimo Viro, Fratres qui triginta quinq; annis illi convixerat, testati sunt, cum omni hoc tempore, ita

ita pacificè vixisse, ut neminem unquam vel leviter commoverit, aut perturbât; Humilitatis, & mansuetudinis tantæ fuit, quantæ unquam hominem meminerim me vidisse. *Hic ad extrema deductus, eôm à Fratre quodam rogaretur, ut sibi, super STATUM PACIS SUE CONSCIENTIÆ responderet? dixit humiliter, & de voce: pax certa & firma est inter me, & nostra salutis auctorem: nec ullo modo diutius ab ejus contemplatione frustrabor: atque ita in pace æterna requievit.* Si hujus conscientiam tu in extremis emere posses, quantum daturus es?

O si nos tunc conscientium Ambrosii possidere possemus, qui candidissima mente, dicebat: *Mori non timeo; quia bonum Dominum habemus!* si conscientiam Francisci, Dominici, Ignatii nobis comparare possemus! quid acturi essemus? Audite Philosophum Romanum ad Lucilium: *Nolo tibi unquam deesse latitiam: sed volo illam tibi domi nasci, de tuo, gaudere de te ipso, & de tui optima patre.* Post pauca, quid sit illud, interrogat, & unde illud intimum gaudium subeat? *Ex BONA CONSCIENTIA* inquit. Quibus tamen finem observandum subnectit: *Bona mens, nec commodatur, nec emitur: & puto si venalis esset, non haberet emptorem.* Siquis Jurista ad Licentiam aspirat, nec multū insudâr, dictata alterius sibi commodari petit: si quis tenuioris fortunæ, convivas mentæ adhibet, lances, scyphos, fulcinulas, aliamque supellestem, ab amicis, aut vicinis sibi commodari postulat: at conscientia bona non commodatur. Et si venalis esset conscientia S. Catharinae Senensis, Bononiensis, Genuensis, si Theresæ, aut alterius integerrimæ Virginis, venalis esset, quid vos filia vanæ, & læculares, daturæ estis: num cincinos vestros, num cyclades Damascenas? Si conscientia S. Casimiri, Edmundi, Aloysii, venalis esset, quid vos adolescentes daturî? num carnis delicias, parentum gratiam, mundi titulos, & dignitates? quo pretio empturi? omnibus divitiis, jejunio, ciliis, sanguine, vitâ? existimem cum Seneca, si tanta venalis esset bona conscientia, non haberet emptorem. Equis enim cor precibus, lacrymis, jejunio, pœnitentiis, heroi-

Prov. 15.

Isaia 38.

Chrysost.
hom. 63.
ad pop.
Antioch.

Habac. 3.

Jerem. 6. v.
14.Bern. de
intir. do-
mo c. 23.Psal. 4.
v. 9.Cantipra.
2. Apum
c. 1. n. 13.

Psal. 4. v. 9.

Psal. 149.

Aug. in
Psal. 147.Seneca
epist. 13.

heroicis virtutibus illam emoret? Imò vendò quis non tanti eam tunc emisse peroptaret? ut usurpare possit illud regni vatis. In PACE in idipsum dormiam, & requiescam; ut multum hic terris jactatus, & alto in portu beatæ patriæ valeat quiescere, & æternâ pace in caelesti illa Jerusalem gaudere. De qua dum Hipponensis Præsul aliquando ad suos verba habuit, & illud more suo copiosius pertractaret: *Qui posuit fines tuos PACEM*, omnes cōtinuo lato plausu, & clamore perlonuerunt, pacis nomine exhilarati, & incensu magna illius cupiditate.

Clarissimum tanti Pontificis locum, non possum à me impetrare, quin hic adducam: sic igitur è sublimi Throno dixit: *Qui posuit fines suos PACEM*. Quomodo exultatis omnes: hanc amate fratres mei. Multum delectamur, quando clamat de cordibus vestris PACIS dilectio. Quomodo nos delectavit? nihil dixeram, nihil exposueram, versusum pronuntiavi, & exclamastis: *Quid de vobis*

clamarit? dilectio PACIS; quid ostendit oculis vestris? unde clamatis, si non amatis? unde clamatis, si non videtis; invisibilis est PAX. Quis est oculus, quo visa est ut amaretur? neque enim acclamaretur, nisi amaretur. Hac sunt spectacula qua exhibet Deus rerum invisibilibus. Quanta pulchritudine intellectus PACIS, corda vestra percussit; quid jam ergo loquar de PACE, aut de laude PACIS? prævenerit omnia verba mea vestri affectus: non implebo, non possum, infirmus sum, Differamus omnes laudes PACIS, ad illam patriam PACIS. Ibi eam plenius laudabimus, ubi eam plenius habebimus. Inchoatam in vobis si sic amamus, perfectam quomodo laudabimus; Ecce hoc dico, o filii dilecti! o filii regni! o cives Jerusalem! quoniam in Jerusalem visio PACIS est, & omnes, qui habent, & amant PACEM, benedicuntur in ea.

F E S T V M

SANCTI MARCI EVANGELISTAE.

Animal primum simile LEONI. Apoc. 4.

EMBLEMA XII.

UNGUIS LEONINUS.

Ex ungue LEONEM.

ARGUMENTVM.

O Elestis nostri leonis robur, vires, vigorem, jubar, rictus, rugitus, si vel per umbram delineare tentem, immensus sim: suffecerit *ex ungue*, ut ajunt LEONEM, ex pollice gigantem, ex linea Apollem dignoscere; quam conjecturam ac regulam, ex peritorum præceptis, ad eò infallibilem commonstrabo, ut quicumque in ulla scientia summi, in quocumque virtutis studio, omnique perfectionis, ac sanctitatis magisterio eximii excelluerint, ex unico præcellentia, aut heroicæ fortitudinis acti, velut ex ungue leones dignoscendi fuerint: utpote qui unicus, hoste potentissimo debellato, ceteros omnes in servitutem redegerit, & velut Rege apum capto, de toto agmine triumpharit. Unde & cujusque vestrum unicum illud studium sit, oportet, ut, quod in vobis vitium maximè militare, ac dominari perspexeritis, in illud omnes animi, corporisque vires conferatis ad debellandum, & expugnandum. Typum hujus argumenti, nobis sacri Regum annales proponunt, dum Davidem inducunt, cum immenso illo gigante, Philistæo, qui Israëlitarum terror erat, congregientem: quo solo prostrato, reliquum omne imbelles vulgus in fugam actum est. Suum quisque nostrum Philistæum patitur, qui protervè insultat: hoc devicto ac prostrato, reliquum passionum tumultuantium vulgus, facillè cedit, aut ceditur.

§. I. *S. Marcum, velut ex* UNGUE LEONEM dignoscendum.

§. II. *Omnes sanctimonia vite illustres, ab insigniori aliquo facinore exorfos, velut ex* UNGUE LEONES dignoscendos esse.

FESTUM

S. Hier.
Ital.

S. Hier. a
vna Cle

F E S T V M SANCTI MARCI.

Animal primum simile LEONI. Apoc. 4.

DE Marco olim Tullio dixerit Antiquitas: hic ille est Marcus dono quodam providentiæ genitus, in quo rotas vires suas eloquentia experiretur, par imperio Romano ingenium, os magnum, sapiens, beatum, nectare, & Ambrosia diffuens; ex omnium sæculorum, ingeniorumque virtutibus collecta in unum perfectio. Vir de quo dubites, an ipse totus ex eloquentia, an ex ipso tota eloquentia sit confecta. Hinc jure longè meritissimo, Silius Italicus, ingenioso commendationis genere, Marci Tulli laudes, explicare volens, eum à voce commendavit.

*Tullius aratas aptabat in agmina turmas
Regia progenies, & Tullo sanguis ab alto,
Indole pro quantajuvenis! quantuq; daturus
Ausonia populus ventura in sacula civem!
Ille super Gangem; super exanditus & Indos,
IMPLEVIT TERRAS VOCE.*

Ubi Romanæ eloquentiæ Principem laudate potuisset ab consulatu feliciter gesto, ab administrata ptovincia, à vindicata ab interitu patria, aliisque permultis, his omnibus, silentio pressis, eo solum nomine commendatur, quod

Implevit terras VOCE.

Nunc verò liceat mihi hodierna luce de sancto nostro Marco, oratore divino illud pronuntiare, encomium, quod olim Hieronymus de Marco Tullio: *Demosthenes tibi præripuit, ne esses primus orator, tu illi ne solus esses.* Sed parum hoc præripuit insuper & Marco Tullio, Evangelista Marcus divina sua facundia; ut omnium oratorum qui fuerunt ac futuri sunt, primus & solus sit;

cujus vocis vim, virtutem, energiam, clangorem, non humanæ eloquentiæ est enarrare:

*Non mihi, si lingua centum, sint oraq; centum,
Ferreæ vox:*

Ut cecinit Mantuanus, *si cuncta corporis mei membra verterentur in linguas, ut inquit Hieronymus; si lingua hominum loquar & Angelorum, ut ait S. Paulus, nihil dignum divo Marco potero enarrare, omnis Marci Tullii, in hoc uno Marco nostro, digne colaudando infans & muta erit eloquentia.*

E purpuratorum senatu, Cardinalis Damianus B. Marcum *cælestem Tubam* vocitavit. Procopius non tubæ dumtaxat, sed & tonitruo vocis ejus clangorem comparavit, *cujus hoc de Evangelio ita exstat Elogii vox tua TONITRUI sonitum dedit, & Evangelii tui lumen supra solis radios effulsit.* Unde quid mirum si subdat: *decer de MARCO illud dicere: in omnem terram exiit sonus ejus & in fines orbis terra verborum ejus utilitas.* Hæc vox sola supra omnes alias Rethorica facultatis voces, ubi congruens est utilitas sermonum. Miramur in unum Marcum Tullium, majestatem Platonis, suavitatem Isocratis, vim Demosthenis, subtilitatem Lyfæ, Hyperidis venustatem, Theophrasti elegantiam, Demetrii myrothecia, coaluisse: sic tamen instructa, non eò se Tulliana facundia effudit: non tantum orbi universo utilitatis contulit. Scio eam humanæ facundia vim in ipso enituisse, ut curiam Romanam, in quam collibuisse sententiam, pertraheret, jamq; capitis condemnatos nonnullos, quos inter Q. Ligatiū, vitā donavit, & absolverit. Verū enim verò si divinā dicendi vim, & cælestem eloquentiam, in D. Marco attendamus, tanta excelluisse comperie-

*Virg. Georg.
lib 2.*

*Hier. Epist.
ad Eustoch
1. Cor. 13.*

*Pet. Da-
mian Ser. 2.
de S. Marco.*

*Ribald. in
vita.*

T 3 mus

*Silius
Ital.*

*S. Hier. de
vita Cleric.*

mus ut innumeros æterna morte condemnatos non modò iudicio abfolverit, servarit, sed & mortuos vitæ restituerit.

Inter quatuor mystica animalia, quæ Ezechiel vidit, D. Marco leonis symbolum propriissimè convenire perhibetur, sic enim de eo B. Laurentius Justinianus Patriarcha Venetus, qui dum aliquando ad Calixtum III. Pontificem advenit, Præsentibus Cardinalibus splendido hoc exceptus est Encomio: *Salve decus, & gloria Præsulum.* Hic de celeberrimo Venetorum patrono sic ait:

Spondan.
annal. 2.
1455. n. 1.
B. Laur.
Iustin. serm.
de S. Marco.

LEO Marcus figuratè nuncupatur, ob rugitum vocis suæ, quia docet pœnitentiam agere, deserere vitia, repugnare Diabolo, futurum devitare iudicium.

Leonem illum à rugitu vocis nuncupat qui tantæ virtutis est, ut Plinius solertissimus rerum naturalium indagator, tradat Leonem rugitu suo catulos velut mortuos suscitare: *Leo rugiet, quis non timebit?* Quot verò leo noster mysticus rugitu vocis suæ gentiles ac idololatrias Christo ac sibi verè mortuos suscitavit, gravis author Dionysius Carthusianus testatur dicens: *Marcus innumeras gentilitum multitudines convertit ad Christum.*

Diony.
Carthuf.
Serm. 3. de
S. Marco.

Nonne mortuos in vitam revocavit, dum quod de nullo Sanctorum legisse me meministi, Purpuratus Pater sanctimonia vitæ eminentissimus de illo deserte tradit? *quod Deus tantam verbi virtutem consulit, tantam predicationis efficaciam prorogavit*, ut omnes (Ethnicos, quantumvis perfidos, perjuros, blasphemos, sceleratos) qui tunc ad fidei rudimenta confuerent, mox per continentiam ac potius sanctæ conversationis instantiam, tanquam ad monastica perfectionis fastigium pervolarent, quæ enucleatè Ribadina noster exponit.

B. Pet.
Damian.
Ser. 2. de S.
Marco.

Hinc vanè se jactavit Marcus Tullius exclamando:

O fortunatam, natam me consule Romam! quanto religiosius, ac gloriosius D. Marcus exclamare posset:

O fortunatam, natam me præside Romam, & fortunatam Aquilciam, Alexandriam, Ægyptum!

O fortunatas Venetas te præside natas!
Te divo tutelari, **RESPUBLICA VENE-**

TORUM. Anagramma. **VERE CAPUT LUMEN ORBIS.** At talem, tantumque virum quis complectatur!

S. I.

S. Marcum velut ex **UNGUE LEONEM** cognoscendum.

Isaïas c. 21. clamavit, **LEO** super speculam, Domine ego sum stans jugiter per diem, & super custodiam meam ego sum stans totis noctibus; quod Prophetæ vaticinium sacri interpretes divo Marco non injuria tribuerunt. Hic leo non modò Ægyptum densissimam vitiorum silvam, sed horridum cacodæmonum spelæum ingressus, quid clamore, quid rugitu suo fecerit, attendite, ipsam loci faciem vel à profano poëta discite:

v. Dionys.
Carth. scrib.
S. Marci.

*Quis nescit veluti Bithynice, qualia demens In vernali
Ægyptus portenta colas: crocodilum adorat fat. 15.
Pars hac illa pavet saturam serpensibus lbin.
Effigies sacri nitet aurea Cercopitheci:
Dimidio magica resonant ubi Memnone chorde
Oppida tota canè venerantur, Nemo Dianam.
Porri & cæpe nefas violere, ac frangere morsu.
O sanctas gêtes, quibus hac nascitur in hortis
Numina!*

Quæ omnia vana ac insana numina, Marcus clamore suo, ut Procopius testatur, prostravit: *Leo rugiet, quis non timebit? quæque illi erant inania & vana simulachra, solo adequavit.* Quid adhæc? quid faciam? an immanem illum leonem semel & simul hac mea oratione, velut tabula adumbrabo, officit magnitudo. An singulas ejus partes incise, membratimque divisas exprimendo delineabo? impedit multitudo? quid igitur faciam? qui nec magnitudinem dicendo emetiri, quia immensa, nec multitudinem possim narrando adæquare, quia infinitam oporteret esse orationem meam: neutrum autem, nec temporis finem angustia, nec mea permittit, in dicendo te nitas: faciam igitur, quod egisse Thimantem piëtorum longè celeberrimum, annalium referunt monumenta, qui cum non posset unius per exigua tabulæ

Amos 3.

Barry solit.
post. diem. 3.
Exercitatio
de fervore
serm. ad o-
pera gene-
rojn.

B. P. Dami.
ser. 1. de S.
Marco.

can.

Plinius l. 3.
c. 7. Quæ
de præstan-
tia homin-
um.

ancellis, immanem undequaque Colossi molem concludere, altam 200. cubitis, duodecim annis pretio trecentorum talentorum, id est centies octoginta millibus aureorum perfectam, quæque teste Plinio *jacens quoque miraculo fuit: cuius digiti majores quam pleræque statura & pauci viri eodem teste pollicem ejus vix complecterentur*, consilium à necessitate prudens mutatus, pollicem dumtaxat, quem Thyrsis suis laryri metiebantur, expressit ut quanta esset reliqua torus corporis magnitudo, ex hoc uno, velut ex pollice gigante, pronam conjectura allequeretur.

In finitus quippe sim, si vires, si virtutes, si animos leonis nostri adumbrare voluero, ex uno actu heroico velut ex linea Apellem ex pollice Gigantem, ex ungue LEONEM, vobis non tam contemplandum, quam admirandum proponam. Compertum est naturam quandoque omnes vires suas in uno singulari & rariori effectu, expromere, qui passim inter naturæ miracula, ac terræ prodigia à nobis recensetur: sic si da relatione accepimus in Indiis mali arborem reperiri, quæ subinde unum dumtaxat pomum profert sed tam stupendæ magnitudinis, molistantæ, ut à robusto viro vix portari queat: qui fructus est opus ex totis naturæ viribus procedens & vel unicum centenis, ac millenis aliis præcellit, totamque ipsius naturæ potentiam manifesto declarat. At longè potentiores, ac præstantiores vires gratiæ, quæ in anima quandoque, dum se totam exercit, multo stupendiores virtutum solidorum effectus, & heroicis interioris fervoris fructus producit: quorum unicus, hominem virtute verè magnum, sanctimonia mirum arguere posse, jure censetur. Vultis nunc ex unico actu, qualis quantusque vir Marcus extiterit, cognoscere: ut supremam, quæ in terris est, sacerdoti dignitatem devitaret, non imitando, sed mirando humilitatis exemplo, sibi pollicem præscidit: sic enim de eo Cardinalis Damiani. *Amputasse sibi pollicem legitur, ut sacerdotio reprobis haberetur, sed mox à S. Petro restitutum, tantum in eo potuit prædestinata superna dispensationis electio, ut Episcopus factus, Alexandrinam fundarit Ecclesiam.* Ex hoc autem

unico divi Marci articulo, velut ex pollice gigante, & ex ungue LEONEM facile metietur pomo vanitati similis factus qualem non unum honores & dignitates tam saeculares quam Ecclesiasticas ardentius ambicentem, quam Marcum spernentem, subinde dicentem audivi, optare se cum jactura atticuli, seu digiti sui, ad tale officium, seu beneficium posse promoveri, aliave re posse potiri: non longe abeundum est, fuit Bruxellis non multis abhinc annis Comes, hoc facto parum illustri, qui digitem sibi præscidi, eumque literis inferum, ad nobilem & nobilem filiam quam ardentem deperibat, misit: quantum hic in animo ardoris habuerit, quantus qualisque vir fuerit, ex pollice judicare potestis. Seneca *(sic dictus quia se decavit, inquit S. Bonaventura, dum mortem, quam moreretur, elegit)* leones inducit, quos ex uno heroico faciente, velut ex ungue facit digosci, nosque hortatur, ut consimili aliquo illustri facto excellamus: *Dicti tibi ex iis quæ terribilia videntur, nihil est in victum singula vicere jam multi: ignem Mucius, crucem Regulus, venenum Socrates, exilium Rutilus, mortem ferro adactam Cato. Et nos vincamus aliquid, rursus ista qua ut speciosa & facilia trahunt vulgum à multis & sæpè contempta sunt: Fabricius divitias Imperator rejectit: Tubero paupertatem, & se dignam & capitolio judicavit, cum fictilibus in publica coena usus est, ostendit debere his hominem esse contentum. Honores Reip. pater Sextius. Nos quoque aliquid ex his faciamus animose. Simus inter exempla, quare desicimus, quare desperamus? quidquid fieri potuit, potest. Nol quoque ex his aliquid faciamus animose, unde possint ex ungue leonem cognoscere, simus inter exempla.*

Amplissimè Domine, vis ex ungue leonem ex uno actu incorruptæ justitiæ nosse quis vir fuerit Pecchius Brabantæ Cancellarius: ad hunc dum Lantones Mechlinienses, quorum liti jam dirimenda erat, præpinguem bovem misissent, ut eam ad postes domus alligatum conspexit, manu sua ipse tunem incidit, bovem abigi & amoliri iussit: quo unico justitiæ argumento, de tota viri integritate omnibus contesta-

S. Vincent.
ser. de S.
Marco.

S. Bonav.
ser. 1. de
commu u-
nus marty.
Seneca epist
98.

Plinius l. 34.
c. 7. Quæcunq;
de præstan-
tia hominis
6. 10.

v. Dionys.
CARTH. SEPT.
S. MARCI.

In vernal.
fat. 15.

Darry solit.
post diem. 3.
Exercitatio
de fervore
spirit. ad o-
pera gene-
roja.

B. P. DAMI.
ser. 1. de S.
Marco.

tum fuit. Vis & tu, te omnibus civibus, viris nobilibus, religiosis, Prælati, plane [ut juramento confirmasti] incorruptibilem præbere? Actum aliquem heroicum exerce, dolium vini, torquem aureum, crumenam aureis refertam dimitte, si uxor acceperit, remitte; & hoc unico integritatis actu, vulgus verum & sincerum, de toto homine tulerit iudicium, *ex ungue leonem*

Consultissime Domine Advocate, numquid inter tuos eminere, plurimum consuli, maxime æstimari desideras? Actum illum S. Elzearii comitis illustrem imitare, qui mensa assurrexit, ut causa pupillorum patrocinaretur, nec nisi te confecta recubuit, id satis est ut tibi ac liberis auream fortunam conficis, atque omnes, velut *ex ungue leonem* suspexerint. Tu mercator in lino, in lana, in panno, in pisce, in merce quacunque ex bonis jure acquisitis ditescere satagis: si complures ad te emptores, undique confluere expectis, actum unum sinceritatis, pietatis, magnificum demonstra, quo hominem vacillantem ingenti summa mutuâ fulcias, adversâ fortuna dejectum subleves. Vos famuli, qua ratione fidelitatis ac prompti obsequii, apud Dominos vestros certum testimonium obtinebitis? modum ac methodum ab homine Turcico intelligite: literas Solymannus Turcarum Imperator, fenestra innitens lectitabat, cum derepente turbine irruente è manu evolarunt, à vicini dynastis curriculo per gradus concurrunt; At Mahumetes vir Prætorianus, præcipiti saltu se è fenestra dejecit, ahosque prævertit: quo unico actu, & tractu, ita Imperatoris animum occupavit, ut primus regni effectus sit.

Econtrario quoque, ex uno actu vitioso, ex una graviore noxa, ex uno enormi scelere furem, perjurum, adulterum, torum hominem cognoscas. Ille iudex nuper tale munus sibi oblatum admisit, *ex ungue leonem*; ille adolescens talem filiam corrupit, *ex ungue leonem*; ille deprehensus semel pejerasset, *ex ungue leonem*; ille cum aliena uxore liberior, *ex ungue leonem*; ille propriæ uxori pugnum impexit, *ex ungue leonem*; sic ab uno membro distorto, contorto, totus homo strabo; cocles, claudus dicitur, Alexander

a Callisthene, quo familiarissimè utebatur, amice monitus divinos illi honores non competere; crudelissimo mortis genere eundem trucidavit, ex quo unico infami & immani facinore; Philosophus Romanus Alexandri barbariam, velut *ex ungue leonem* æstimandam proponit: *Hoc est*, inquit, *Alexandri crimen æternum*, quod nulla virtus, nulla laborum felicitas redimet: nam quoties quis dixerit, occidit Perfarum multa millia, opponetur & Callisthenem; quoties dictum erit, occidit Darium penes quem tum magnum regnum erat, opponetur & Callisthenem: quoties dictum erit, omnia Oceano tenus vicit, ipsum quoque tentavit novis classibus, & imperium ex angulo Tracia usque ad Orientis terminos protulit, dicitur, sed & Callisthenem occidit: *Omnia licet antiqua Ducum Regumque exempla transferat, ex his, que fecit, nihil tam magnum erit; quam scelus Callisthenis.* Ita quisque penes se statuatur, si vel unum enormius crimen semel admisit, hunc adolescentem, illum Mercatorem, Causidicum, Senatorem, velut *ex ungue leonem*, cognoscas: *nam quoties quis dixerit*: Adolescens ille perhumanus est, adolescens ille indolis benignæ est, opponetur: & fornicarius est, virginem violavit. *Quoties quis dixerit*, Mercator ille, ille causidicus Sacris interest quotidie, opponetur, & perjurus est. *Quoties dixerit*. Vir ille senatorius pupillos & orphanos tuetur, opponetur, & adulter est alienam corruptit. Sic vir doctrina celeberrimus, prudentia in paucis eximius, corporis afflictione singularis charitate proximi insignis, si uno in tetto flagitio vel semel deprehensus, de fama, de integritate probitate torius hominis: actum, *ex ungue leonem* nosti. & hunc quoties conspexeris, sive orationi intentum, sive proximo juvando distentum, occurret semper animo, & tale flagitium admisit.

(.)

Seneca qual
na. l. 6. c. 11

Paulus
Barry cit.

In hist. Turc.
Barry, solit.

Aug. lib. 5.
hom. 23.

Chrysol.
serm. 77.

Chronic.
Min.

§. II.

*Omnes sanctimonia vite illustres ab infaniori
aliquo facinore exorsi, velut ex
LINGUE LEONES digno-
cendi sunt.*

EXpende sacros omnes omnium Sancto-
rum annales, inquit auctor religionis &
eruditione insignis, liquidò deprehen-
des quemque fere ab actu aliquo heroico,
sanctioris vitæ exordium duxisse. Abrah-
am unica, qua de paterno affectu trium-
phavit victoria, qualem quantumque effe-
cit. Josephum unica ab infami pellice fuga,
quanta castimoniam, ac integritatis laude per
orbem cumulavit? Danielelem unica pro le-
ge Dei invicta constantia, quo non honoris
apud Deum & homines evexit? Davidem u-
nica, quam de Saule sumere poterat, vindi-
cta remissa, in qualem vatem, & virum se-
cundum cor Dei crexit?

Quod si legis gratiæ exempla spectamus,
innumera occurrunt, unum alterumve deli-
basse sufficit. Mulier illa in civitate pecca-
trix, dum pia impudentia irruiat importuna
convivio, opportuna beneficio, hoc unico ac-
tu de se, de mundo, de carne ita triumphavit,
ut è vestigio apud Christum gratiam inven-
erit, & mutata sit in alteram: *Venit Maria
& altera Maria, venit mulier, sed credit
Maria.* Alexius adolescens genere ac opibus
potens, patrem nactus Euphemianum sena-
torii ordinis, sponsam regii sanguinis jam
ducturus, unico eoque generosissimo repu-
dii actu, cupidinem cum matre calcavit,
unde tantus post & in tantum sanctitatis
prodigium evasit; quam vero illud genero-
sum facinus exlitterit, observatione dig-
num est, nullis Ecclesiæ factis ullum Sanctum
Generosum aut Generosam, nisi hoc fe-
cto Alexii reperiri. *Nos quoque aliquid ex his
faciamus, animosissimus inter exempla.*

Vos parentes compello, si Dominus uni-
cam ac charissimam prolem, è sæculo in re-
ligiosam cellam, aut pramaturato fato in cœ-
lestem evocavit, affectu omni eam cum Abrah-
amo, Deo victimam ultro offerte; Beatam
Michelinam æmulantes, quæ cum impo-
Cælestis Panthei Pars I.

renti affectu in filiolum unicum ferretor. *Nieremb.
de Amore
Iesu c. 8.*
Deum rogavit, eum sibi præriperet; quod ubi
factum, omnem suum exinde amorem, in
Christum transtulit, & singularem sancti-
tatem consecuta est. Si cæcæ dæmones, si
pravi socii insidias struant: jejunium violan-
dum, potu se ingurgitandum, Dei leges in-
fringendas dicitent, unico generoso actu
semel evince, & in omnem vitam, omnem-
que æternitatem triumphabis.

Est, qui dies, menses, & annos trahit mi-
feram animam, occulto scelere oppressam,
semel cum Magdalena veterandiam vin-
cat, & actu unico mutabitur in virum al-
terum. Si quis vestrum gravi injuria læssicus,
inveterata dudum odia animo foverit, hoc
à se semel impetret, ut primus hostem salu-
ter, mensæ adhibeat, in amplexum ruat, ex
animo remittat. Hæc omnia Christianæ
fortitudinis facinora, invicta divi Marci
antecellit constantia quam hic paucis, pro
instituto meo exponam, ut ex *ungue le-
nem* dignoscere valeatis. Dum ipsa resur-
gentis Christi solennitate, Alexandria ad
arcam faceret, nefarii ac sacrilegi Ægyptii
laqueo cervicibus injecto, immaniter eum
per celeberrima urbis campita raptarunt,
ut Martyr toto corpore laniatus, multo
cruore manaret. Quid ad hanc tam barbaram
laniam Marcus? num crudelissimos
carnifices calumniis infectari, diris devo-
vere, torvum intueri, nihil horum? *sed pro
tanto beneficio singulares Deo gratias agebat.*
Satis dixi, *ex ungue leonem.* Quem pro inju-
riis gratitudinis actum, ad eum superis pla-
cuisset cognovimus, ut è cælesti curia ad
eum Angelus delapsus, nomen suum albo
Sanctorum inscriptum monstravit, & Chri-
stus ipse suo pugili apparens, magno fuerit
solatio. Expende, quæ in animum passio po-
tentius prædominetur, quo vitio maximè
exorbitet, quæ prava consuetudo altissimas
radices egit, quod caput omnium per-
turbationum sententias, atque in hæc, vi-
res omnes, conatus omnes converte, capi-
te præciso faciliè cetera omnia enervan-
tur. Prostrato Goliatho, è vestigio omnes
Philistini se in fugam dederunt: quem ad-
modum & Assyrii, Holopherne trun-
cato.

*Ribadin. in
vita.*

Paulus
Barry cit.

Aug. lib. 50.
hom. 23.

Chrysol.
serm. 77.

Chronic.
Min.

Seneca quib.
na. l. 6. c. 21.

1. Reg. 18.

2. Paralip. 8.

cato. Ubi illud gratissimum Epinicion obtervandum, quod puellæ Hierosolymitanæ Davidi triumphanti accinuerunt: *Percussit Saul mille, & David decem millia* David unum occiderat Gigantem, unde hæc amplificatio? Lyranus ad rem nostram ait. *Vnius Gigantis occisionem tanti æstimandam ac si decem millia occidisset.* Hoc spectabat Rex Syriæ, Israëlitis bellum morurus, præcepit militibus suis, in neminem, nisi in solum Regem arma sua verterent, hunc omnes peterent, quo devicto, insigni victoria portici sunt.

Haud aliter in spirituali pugna agendum est, in ducem ipsum collimandum, belli caput impetendum est. Quod Georgium Castriorem factitasse legimus, quem ex rebus fortiter & præclare gestis, Turcæ Scanderbegum, hoc est, Alexandrum magnum appellarunt. Viræ ejus scriptor narrat eum hostilis exercitus ducem semper impetere consuevisse, asserendo: *Caput semper primum incidendum; ceterum corpus ed sublato, per se vivere: neque nosse se ullum animal in universa natura quod capite sublato vivat.* Omnium internorum hostium, qui animum exagitant, plerique unum cæteris ferociorum, atque omnium caput in se quisque expetitur: hic iracundiam, alter invidiam, alius avaritiam, ambitionem iste, ille libidinem sibi bellum movere, & calidissime impugnare non ignorat: nolstis, quid agendum sit? viribus & animis opus est, ut uno ictu immane illud caput prædicatur: quod ab homine maxime barbaro, Christiani discere non erubescant. Rem omnem verbis Abrahami Bzovii, Religiosissimi ac eruditissimi scriptoris, vobis proponam.

Bzovii An-
nal a Chri.
1456. n. 1.
tom 17. pag.
147. Ban-
dellus.

Cum Mahometes 1453. expugnasset Constantinopolim, cum æterna principum Christianorum infamia, fuit inter spolia hujus magnificæ urbis, inventa Virgo quædam eximia pulchritudinis, Nomen ei erat Irene, quæ annum ætatis 17. agebat: eamque dux aliquis Mahometi donavit. Hic ut juvenis lasciviæ plenus, visâ virginis forma, eam sibi asservari jussit, donec belli turbas componeret. Imperii rebus ordinatis, illam sibi adducendam curavit, atque ita ardenter amavit, ut nec dies nec noctes sine ea posset esse. Duravit hic amor triennium, aded au-

gescens; ut plane habenas Impetii laxans negligeret Mahometes, curam ejus Bassis committens. Vulgus rem ægrè ferre; quod non tantum impetium negligeretur, sed Bassæ etiam injuriis in populum ditescerent. Clamabant & Janizzari, Imperatorem inutilem esse. Videbatur denique res, non murmur, sed potius seditio appellanda, nihilo tamen magis quisque monere audebat, metuens crudelitatem hominis, qui venustate illius Græcæ ira dementatus erat, ut zelotypia flagraret, ut citius imperio, quam illi renuntiasset. Interim cuncti in ipsum conspirare, flagitantes alium magis industrium Imperatorem: qui bona parta non tantum conservaret, sed etiam augetet, ambulante autem Mahomete quodâ die in horto, accessit Mustapha, vir magnanimus, cum Imperatore educatus: indicans, sili ceat, se velle quid salutare exponere. Cle-menter à Mahomete exceptus, modeste ei exposuit conspirationes cunctorum: propterea quod triennio adhærens blanditiis fæminæ, remisit omnino suum generosum animum. Cogitet, quam peccet, cogitet gloriam majorum tanto sanguine partam. *Vbi nunc, inquit, ardens illa cupiditas est Italiam subjiciendi, & Roma coronam accipiendi, tam occidentis, quam orientis? non sic amplificatur imperium, sed præda relinquatur, si Ottomannus generis vestri author sic amoribus indulgisset, non haberes tu hodie superbum Græcia imperium, nec ille Galatiam & Bithyniam subjugasset. Non etiam Orcanes, Lycaoniam, Phrygiam, Cariam, ad Hellepontum usque, non Amurates Syriam, Thraciam, Rasciam Bulgariam. Non se opponere ausus fuisset Bajazetes Tamerain 400. millia Schyticorum, & 600. millia peditum ducenti. Omitto expeditiones Mahometis in Serviam, Wallachiam, Lydiam, Ciliciam. Omitto Amuratis, patris tui potentiam, qui tanto pere Græcos contudit: domans Phocenses, Boottiam, Ætoliam, Atticam, Caramantiam; qui etiam Sigismundum Regem vicit, Burgundia Duce capto & Vngariam infestavit. Huic tu adjeceris aliquid Gracula lenociniis dementatus: an potius viribus exhaustis, enervata militari fortitudine, majestate per libidinem imminuta, & domi inestinum, & forus*
exter-

externum bellum contra expectas? Græci nec tuo imperio obtemperabunt si remissius ages? Christianorū Principes, nō de tuo exitio cogitabunt! quid quod? Papa dicitur eos contra te excitare? quid si vires suas cū Persa, tuo capiali hoste, aut cū Soldano jungant. Expergescere tandē ab hoc veterano, & ad ingeniū tuū radi, Gloria antenatorū, quā illi amplificato imperio nomini Otthomanico pepererūt, aut reliquerunt, noli amplius deformare, sed potius illustrare, atq; augere fortiorib; factis perge. Postremo, ne in malā partē accipias, queso, qua pro debito tibi officio salutis causa dixi. His auditis, mire tot⁹ fuit Mahometes: hic veritate fidei servi Mustaphæ, illic venustate illius Græcæ Mustaphæ, inquit, *etsi irreverentur mecum locusus es; tamen conservabit te communis mecum educatio, & hætenus præstita fides. Ante solis per zodiacum circumzum, tibi & aliis demonstrabo, me posse mihi ipsi imperare. Da operam, ut cras omnes Bassa duces quo copiarū mearū, sint in magna aula palatii mei.* Tunc abiit cum Irene sua, & blandissimum se illi plus quā alias unquā demonstravit: atque majoris etiam clementiæ ostendendæ causa, postride cum ea prandere voluit; iussitque, ut post prandium se pretiosissimis suis vestimentis & ornamentis decoraret. Obediit misella, nesciens funeris apparatus sui. Aula principibus completa, mirantibus singularis quid hoc sibi vellet, cum tam diu Imperator inclusus, in publicum non prodiiisset; Ecce tibi Mahometes ingreditur, manu Græcam tenens, quæ præter exquisitissimum ornatū, natura quoque bellissima erat. Ipse tenens sinistā manu Græcam, stetit in medio aula, reverentiā suorum usitatā exceptus: *Vos reprehenditis me* (inquit oculis in gyrum furenter converfis) *quod amore victus fuerim. At quis vestrum si haberet tantā pulchritudinem in potestate, tã in amore fringeret; ut nō citius ter de ipsa cogitaret, quā semel oblivisceretur; quisque mihi liberè suam sententiam dicat. Illi cuncti admirari, & stupefcere; clamare, omni ratione excusandum, qui cum ipsa tempus consumeret. Tum barbarus ille: Nunc vobis notum faciam, inquit, nullā re humanā sic me capi posse, ut non sequar vestigia majorum meorum: cum gloriam Otthomanici nominis, aded impresā ani-*

mo meo habeam, ut nihil nisi sola mora illam inde delere possit. Hoc ita dicto; una manu comam Græcæ præhendens flavam, digitisque implicans; alterā verò acinacem de latere suo educens, illi ictu unico:

Abstulit in se caput trūcumq; reliquit arena

Cum horrendo spectantiū tremore. His adjecit: *Videtur nunc, num Imperator vester possit suis affectibus imperare, an non.* Atq; illico ingenti exercitu collecto, deliciis omnibus posthabitis, in campum processit. Si quis vestrum Auditores nescio quibus amatoriis phyltris, & carnis vinculis adstrictis detinetur, hæc non lentè dissolvat, sed ictu unico dissindat, atque omnium perturbationum caput exemplo Mahometis, generose refecet; ancillam, pedissequam cui consuevit, domo exturbet; quam convenire solebat, ut pestem devitet. Vos juvenes, ac virgines, quos cælestis sponfus interno impulsu ad se trahit, unico glorioso, saltu è carnis deliciis, è mundi illecebris, ad Religiosum claustrum transilite. Quisque denique in se descendat expendatque, quid perfectionem, sanctitatem, salutem suam remoretur, quod præcipuum vitium prædominetur, illud; sibi ex consilio Cassiani impugnandum statuat, qui in collatione Serapionis Abbatis, coll. s. c. 4. Ita, inquit, *nobis ad versus hac arripienda sunt prælia, ut unusquisque vitium quo maxime infestatur, explorans, ad versus illud arripiat principale certamen.*

Nectimendum, dum contra unum decertas; alios in te hostes insurrecturos, ut alibi docet idem Cassianus; sed sit, quem admodum Cicero pro Cluentio, laudat in bello rectè decimationem reorum militum institui, ut unius supplicio ceteri terreantur: statuerunt majores nostri, ut si à multis esset flagitium rei militaris admissum, sortitione in quosdam animadvertetur; ut metus videlicet ad omnes, pœna ad paucos perveniret. Ut in ighnotrophio seu piscium vivario fieri videmus, ubi pisces confertim ad escam accurrunt; at ubi unum hamo arreptum conspexerint, illico omnes diffugiunt. In unum itaque, duo ceteri coërceantur, invigilandum & animadvertendum est. Rege Apum capto, ceterarum agmen subjecisti. Ad hoc viri

*Virg. l. xi.
Æneid.*

*Cassian.
coll. s. c. 4.*

*Cassian.
coll. s. c. 4.*

Præxæ præcipua ali-quod vitium superandi.

Teylingen Paradyf- l. x. c. 26

Ibid.

Afcerici varias præxæ, & methodos suggerunt, illudque comprimis efficaciss. Patriarcha Ignatius suis assignavit: ut in libello quot diebus, quis noter, quoties in illud vitium, quod impugnat, aut consuetudinem quam extirpare contendit, lapsus sit, ac deinde diem diei, hebdomadam hebdomadæ, mensē mensi conferendæ; arbitraria sibi pœnā, aut afflictatione corporis, siquidem emendationem non perceperit, inflicta. D. Claudius Labourlotte, Chiliarcha sub Rege Hispaniarum in Belgio, cum statuisset in veteratam jurandi; ac blasphemandi consuetudinem generosè superare; consilio viri Religiosi, qui eia confessionibus erat, hoc medium avidè arripuit: ut, quoties ei juramentum aut verbum blasphemum excideret, nodum autem vestis detractum, pauperi erogaret. Quæ præxi in veteratam illam consuetudinem triumphavit.

D. Smeltingh summus prætor Transylvanus jam remulentus à fratre suo germano, calumniā quāpiam lacescitus, totus in furias actus, eundem confodit. Postera luce sibi redditus, ut facinus cognovit, ita ebrietatem averfatus est, ut hanc sibi pœnam irrogavit: exinde in omni vita vel vinum vel cervisiam unquam delibaret, quod constanter ad mortem usque servavit.

Vir magnæ prudentiæ ac sagacitatis navem Gauda alio profecturus conscendit: cum paululum provecus, nautam interrogat, cujus esset? respondit ille se Flandrum: id inquit alter, miror, te Flandrum esse, nec jurare, ac nomen Domini temerè usurpare. Ad hanc peregrinam objectionē respondit nauta: cum primum in Hollandia versaret, jurabam; ac pejerabam strenuè, præ omnibus coætaneis meis; ac sæpè sæpius correptus, etiam à vulgo, qui ex lingua mea, & jurandi consuetudine me Flandrum manifestè affirmabatur, ita me suppudit, ut firmiter in animum induxerim, tam diu sola frigida sitim restinguere, dum malum illud radicitus extirpassent.

Niber. lib. 1. formic. c. 3. refert de quodā nobili, qui cum à teneris jurandi consuetudinem, aliosque lacescendi, imbibisset, id

vitii in senio gravissimè execrari cæpit, sibi que hanc multam statuit: eo die carnibus abstineret, quo relapsus foret: voluitque à famulis commoneri; idque tam tenaciter observabat, ut & in mensa Præcipis non infringeret, atque ita tandem de vitio & dæmone triumphavit.

Quod de jurandi consuetudine, hoc & de omni pravo habitu, & vitio inveterato sentiendum est. Unde Christianè gentilis Seneca nos monet. *Videamus, quid sit, quod nos maximè concitet. Alium verborum, alium rerum contumelia: movent, hic vult nobilitati sua, hic forma sua parci; ille elegantissimus haberi cupit, ille doctissimus; Hic superbia impatiens est, hic contumelia; ille servos non putat dignos quibus irascatur; Hic intra domum servus est, foris mitis: ille rogari injuriam judicat, hic non rogari contumeliam. Non omnes ab eadem parte feriuntur. Scire itaque oportet, quid in te imbecillum sit, ut id maximè protegas, id maximè impugnes, id sensim extirpes, & exsuperes. Vir provecus ætatis, ad Religionem animum adjecerat, nec quidquam in disciplina monastica se molestiæ vereri dicebat, modò in dies super mensam pocula pro refectione sua lumere possit: quoniam usu longo, liberaliori potationi assueverat. Prælatus id illi indulgendum putavit; sic tamen, ut sensim sine sensu ab hac mensura eum revocaret, indies tres, quatuorve cerei guttas, in propriam illi amphoram cum vacua erat stillati mandarat. Factumque anni vix revoluti spatio, amphoram hanc non plus cerevitiæ continere quam mensuram cæteris communem, Tirone interim hujus stratagematis profus ignaro. Quod ut tandem illi indicatum est, Prælatus industriam collaudavit, & de victoria lætus, cæteris sese conformavit.*

Alii sibi acicula, aut acus punctura, sanguinis sibi guttam eliciunt, aut ardentis cerei stillas in vivam carnem decidere permittunt, si in id vitii impeerint. Altera præxis: breve tibi temporis spatium statue, quo firmiter proponis certum vitium devitate, hanc virtutem exercere, occasionem declinare. Amore amantissimi Jesu, *hæc hora exequar alacriter, quæ obedientia*

Ibid. 13.

Teyll. in vita.

Teylingen Paradyf- l. 2. c. 29.

Hist. Soc. l. 2. 104.

Joseph de bello Iud. c.

diencia imposuit, vel patienter omnia tolerabo, oculos à tali spectaculo avertam, silentium servabo, ne illud mihi, quod Petro exprobratur, sic non potuisti *unahora* vigilare mecum, aliquid tolerare, filere ? clamando ad Dominum cum Judith in signo Heroïna *Domine Deus confirma me in HAC HORA* Idem in exercitio virtutum valet, atque ut ad propositum revertamur una, eaque præcipua spectanda. Moris est in omni bene ordinata Republica, si qui officios admittendi sint, prius artis suæ specimen per actum aliquem Magistralem, *een meester stueck*, exercere consueverunt: nec quis in scientiarum palæstra ad Licentiatûs, seu Doctoratûs lauream admittitur, quin prius doctrinæ suæ specimen per actum aliquem Magistralem dederit; ex quo solo & unico, de viri eruditione & capacitate decernunt. Nôsse vis, qualis quantusque vir Franciscus Xaverius extiterit ? Ex unico actu Magistrali, illum totum cognoscere, dum Romæ in nosocomio deserviret, ut naturæ, ac stomachi, ad ægri curam nauseantis imbecillitatem vindicaret, manantem copiosè ex scetidissimo ulcere sanient, labiis exfluxit, eo quisquis perfectionis eniri voluerit, primum illud, quod naturam maximè adversari senserit, velut uno haustu resorbeat.

statura exsuperabat, unde viri fabricæ peritri, affecti sunt, quanta secundum symmetriæ proportionem, magnitudine, ipsa moles templi Hierosolymitani extruenda foret. Superior Religiosus ex unico eminentem Tyronis actu, quo prædominantem in se passionem devincit, recte velut ex acino conjecturam fecerit, quantum ædificium spirituale superextruendum sit. Adolphus Hollatiæ Comes, vir orbi spectabilis, in minorum Fratrum cœtus adlectus etiamnum tiro, uno actu specimen dedit, quantus in Religione futurus esset. Forte mendicatum exierat, & poculum lactis in stipem erogatum circumgestabat: cum illi in phaleratis equis nobilium comitante caterva, occurrere filii: hic pudore suffundi, & humanum quid pati se pensitans, ut verecundiam expugnaret, lactis poculo rotum corpus perfudit, factumque ex inde est, ut mendicare non erubesceret, deque potentissimo hoste, excellentiæ propriæ exstimatione, triumpharet. Est, quem passim in excelsis divini obsequii exercitiis, laudis gloria titulat, hic simul & temel, hoc, vel simili heroico actu omnem vanitatem evenit: quo Joannes Friderici Ducis Albani filius se superavit: qui cum grandi tactus pietate, in FF. Prædicatorum institutis vivere decrevisset: ac de more fordidis culinæ ministeriis exerceretur, in visentem se parentem, eadem in veste, qua coquo inserviebat, constans animi ac frontis filius excepit: vel hoc ipso habitu restatus, se novum hominem induisse. Hinc illud aureum B. Petri Damiani monitum: *Tentet Nô vitius saepe majora, ut qua minora sunt, reddantur eorum collatione facilia; quemadmodum qui in scopum collimat, sagittam altius effert, ut mole sua in via decidens, tandem scopum attingat: idemque in tormentis bellicis usu venit. Tum traditam à se doctrinam multis exemplis probat: v.g. Tripidam & turbidam bibat, ut frigida sit contentus: cantabritium panem edat, ne respuat communem, in pavimento dormiat, ut illi cento sufficiat* Actandem concludit: *Quisquis ergo vult facile sibi cuiusque laboris exercitium reddere, aggrediatnr intrepidus aliorum tentaro.*

Cruntzius de rebus Saxon l 8. c. 7. circa an. 1250.

Chron. Prædic. Lyraus de imit. Chr i. pag. 139.

B. Pet. Damian tract. 13. c. 22.

Damian. cit

Judith. 13.

Seneca l. 3. de iras. 10.

Tersill. in vita.

Teylingo Paralyt. l. 2. c. 29.

Hist. Soc. l. 12. n. 104.

Xaverio in Indias sociû P. Joannem Fernandez nemo nôsset, nisi unus illum Magistralis actus, ipsis etiam Barbaris, velut cælo delapsum proposuisset: etenim dum forte concionanti, Japonum aliquis in faciem expuit: ille renidenti ore, omnem injuriam cum sputo absterfit, Quo singulari modestiæ exemplo, barbari non modo latentem viri sanctitatem venerati, sed & eam, quam tradebat divinæ fidei veritatem amplectati sunt. Nos levi injuria perstricti, anteriori verbo laceffiti exandescimus: exigua quidem res esset, in his se sapere: sed ex minutis hisce, sæpe apud viros vitæ sanctioris periros de magna & solida, quam continet perfectionis mole, judicatur.

Joseph de bello Jud. c. 6.

In vestibulo templi Salomonici, effusa vitis, botris hiac inde dependentibus, quorum quisque acinus mensuram humanæ

Quisque penes se expendat, quem animi motum in se ferociorem experiat, eumque semel subdat, ac debellet, 1. Reg. 15. mandat Deus per Samuelem Prophetam ut Saul ipso facto perderet Agag, Regem Amalec, non parceret, vitis aut feminis, nec pueris, nec lactentibus, nec armentis, nec pecoribus; & referunt sacri Annales: *Pepercit Saul, & populus ejus Agag, & optimis gregibus ovium, & armentorum, & vestibus & arctibus, & universis qua pulchra erant, nos voluerunt disperdere ea, quidquid vero vile fuit, & reprobum, hoc demoliti sunt.* Illud verè magis detestandum, leviora, quæ animum infestant, exiliac puerili mortificatione quandoque debellari; sed potentiores hostes, passionis prædominantes aggredi delectamus. His ergo ut consulatur, duos oculos collimandos in id quod pretiosissimum; & affectus nostros sibi potentius devincit. Hinc Samuel statim accessit Saulem & eum objurgans ex Dei mandato, jussit coram se adduci Agag, Regem Amalec. *Et oblatusest ei Agag pinguis & iremens, & in frustra concidit eum Samuel coram Domino* fecitque de eo sacrificium Deo. Expende quis vester Agag, qui immolandus sit: Agag iste, tuæ arrogantia, & superbia: istius iracundiæ & vindictæ: Alterius libidines ac luxuriæ: hujus tenacitates & avaritiæ, &c. Contra has belluas forti impetu, omni nisi semel generosè decertandum: *Solebat dicere Fabianus, contra affectus, non impetu, sed subtilitate pugnandum, nec minutis vulneribus, sed incursum avertendam aciem.* Ita viri sancti dum zelo Dei accensi, tum spiritu divino in illos irruente sæviebant in carnem suam, ut latentem intus hostem occiderent, actusque maximè heroicos exercebant, admiratione sæpe digniores quam imitatione. Ad hos ut & nos inflammaret S. P. Ignatius, hoc documentum scripto nobis reliquit, in epistola, quam dedit anno 1547.3. Martii ad Patres nostros Lusitanos, excitans eos ad studium perfectionis: *Rarum aliquod, & eximium facinus, ex virido, sanctoque fervore fervore profectum, sexcentis vulgaribus, minutisque antecolle* [seu ut est in Hispanico] *plus valet unus actus intensus, quam mille remissi, & debiles: ad quem enim virtutis gradum, multis annis piger non potest adrepere,*

Seneca. de
brevit. vita
c. 10.

exigua temporis intercapedine, diligens mirabiliter volat. Talium è numero fuit ferventissima illa Maria Bonaventura, quæ unica meditatione & conceptu quod in omnem vitam servat virtutes, ac protectionis proposito omnino sancta evasit, ut jam videbimus Maria Bonaventura Romæ Monialis in monasterio S. Franciscæ Romanæ, Ordinis S. Benedicti, nobilibus hæc orta parentibus, anno 1616 insigni specie corporis, & raro ingenii acumine ac judicio prædita: Astroorum cognitione, & scribendorum Italice versum peritia pollens, & ob generosita tem animi, ac morum suavitate, cum eximia prudentia conjunctam, omnibus valde chara: sed spiritualibus rebus, ac personis parum addicta, ne dicam ab iis abhorrens: & amœnis conversationibus cum domesticis, & secularibus plus æquo dedita. Hæc cum casu mihi inquit P. Lancicius [vir in tractandis animis Religiosis versatissimus, & divinis prodigiis a morte clarus] quem alias fugiebat, confiteri cœpisset, videremque in ea indolem ad præclara quæque aptissimam, suasi Mariæ, ut aliis Monialibus, quibus exercitia spiritualia tradebam, se jungeret: restitit in initio, & cum cachinno rejecit, Tandem inducta, in apertum cum natura, ac dæmone certamen descendit, & ipso mensis Martii initio anno 1626. exercitia inchoavit. Atque ut ex uno actu, velut ex ungue leonem cognoscas, primo die cum per horas aliquot, summâ mentis attentione, in prima meditatione fundamentum, ac finem, ad quem creata erat, & mediorum sibi divinitus concessorum, & à se neglectorum multitudinem ruminasset, tanto derepente lumine, & fervore se repleram sensit, ut generosissimè statuerit, perfectissimam vitam rationem, ab antea facta plane diversam amplecti. Ac stabilitâ coram Deo hac resolutione, illo ipso die, hunc animi sensum mihi aperuit, his verbis. *Pater non oportet amplius jocari cum Deo, agnovi, quid à me velit, quid nolit, volo tota esse Dei, & totis viribus conari, ut sine mora evadam sancta, non qualiscumque, sed magna, & cito.* Inde se in cubile suum recipiens, hanc sui oblationem scripsit Italicè, post mortem primum repertam: *Ego Maria Bonaventura serva indignissima crucifixi, con-*

Lancic. op.
spirit. 6. ca.

Mirabilis
Conversio
per unam
meditationem
diligenter
& ferventer
factam.

Lancic. tom.
1. pag. 512.

visitandem à divina gratia in conspectu SS. Trinitatis, B Virginis, meæ matris S. Francisca, & S. Mariae Magdalena peculiariis Adivocata, & totius curia celestis propono tibi, & offero Iesu sponse anima meæ, à me infinites offensæ, nunquam amplius tradendi assuetum meum ulli creaturae exera Deum, ubi agnovero intercedere offensam, & tui servitii remoram: quod propono & desidero obire cum maximo, quo potero fervore, adjuta divina gratia tua, sine qua cognosco me ne quidem unam cogitationem posse dirigere ad celum. Et hanc oblationem, & propositum quod facio, avellendi me ab omnibus, qua me possunt à tuo sancto elongare obsequio, tam libenter facio, ut si post mea obsequia tota vitæ impensâ tibi, volueris me detrudere ad infernum, ero contentissima, dummodo in me tua sancta voluntas adimpleatur. Quocirca hanc meam scripturam, meâ propria manu, tibi dono & consigno Iesu Creator, & anima meâ Redemptor, eamque in tuo sanctissimo latere depono: rogans per pretiosissima merita sanguinis tui, ut mihi condones omnia peccata meâ, nec permittas dilectæ Deus meus, te unquam à me amplius offendi, cum amplius non sim meâ, sed tota tua. Amen.

Quo verò fructu per decem dies in hisce spiritualibus exercitiis petrexit, ex effectu & mirabili ejus conversione patebit.

Proposita hæc fecit & ad amussim servavit.

Primum. Sectandi summam animæ puritatem. 1. Purgando à præteritis, & omne veniale impofterum detestando, ac devitando, adeo ut Lancicius testetur, eam à deliberatis venialibus omninò immunem fuisse. 2. Etiam abstinendo à peccatis materialibus; hoc est à rebus, quæ in se malæ videntur, sed formalem culpam adjunctam non habent dum fiunt ex primi motus impulsu, sine adverrentia, & usu liberi arbitrii. Attendendo passionibus naturalibus, ut non tantum ad culpam non pertraherent, sed neque quietem animi perturbarent. 4. Satisfaciendo etiam pro omni reatu peccati unquam admitti. Vitando omnes res in se non esse malas, sed minus rationi ac decentiæ congruentes

Secundum Prop. Omnes internas & externas actiones facere modo perfectissimo

possibili, adæquatè, & planè juxta lumen sibi divinitus concessum: habendo pro Idea & exemplati non tantum sanctos eximios, sed ipsum Deum hominem.

Tertium Prop. Amare crucem in omnibus ac per omnia, cum desiderio patienti plurima pro Deo, & omnem possibilem amaritudinem, sine ulla excusatione, sed animo libenti, absque ulla mercede aut præmio gloriæ proposito, ut citò ad magnam sanctitatem pervenire possim, &c.

Hæc ita constanter ac ferventer servavit, ut nullam inspirationem divinam respuerit, aut distulerit. Atque hoc ipso tempore exercitiorum, ita se immutatam sensit, ut profusus omnes inordinatæ affectiones (multorum annorum consuetudine in ea roboratæ) ex animo excesserint, idque tam perfecte, ut vehementissimè displicerent res, quæ prius in deliciis fuerant.

Nunquam postea de ulla re quæstia: nullo nunquam casu perturbata: nunquam vel minimam temporis partem otiosè transegit: numquam illius dicta vel facta verbo, aut mente etiam interius perstrinxit. A colloquiis cum sæcularibus se totam subduxit, ne viros etiam illustres admittendo, quorum præsentia olim delectabatur. Quidquid in cella pretiosum, aut affectui gratum, eliminavit.

His insuper donis, ac gratiis divinis cumulara fuit: nullum unquam in oratione tædium, sed gustum perpetuum habebat, ut per multas indies horas continuas jam se orationi daret, quæ antea ne sacro ad horæ dimidium assistere volebat, eosque sacerdotes devitabat, quæ dimidium in sacrificio horam excederent. Quotidiè bis per longum temporis spatium in se acriter flagellis sæviebat. Ad infima culinæ ministeria se abjiciebat. Cum quadam vice, euidam abjectæ Monasterii ancillæ deserviret, quæ manus ulcerosas, & foetida scabie infectas habebat, petiit à me (inquit Lancicius) ut sibi liceret, S. Catharinæ Senensis, & S. Xaverii exemplo, foetidam saniem ex ulcerosis manibus exsugere; quod accepta à me facultate, ita dextrè fecit, ut ne restem ipsam ægram haberet: dum enim ab infirmæ manibus (uti quotidie solebat) medica quædam herbarum folia, purulento sanguine, & tabo

Lancic. ap.
spirit. 6. a.

Mirabilis
Conversio
per unam
meditationem
diligenter &
ferventer
factam.

Lancic. tom.
1. pag. 512.

& tabo imbuta avulsisset, ut recentia apponeret, illa solo Deo teste, tanquam dulciora super mel & favum avidissime exsuxit.

His passibus currentem in stadio virtutum, seu potius volantem, cum jam cælo maturam videret Deus, pleuritide atisque acutissimis doloribus, quos obnixè sub initium morbi expetierat, per 14. dies eam comprobavit: quos acerrimos ultimis vitæ suæ horis patiebatur, ut difficillima multarum horarum agonia indicabat: cumque metuerem ei morienti assidens, ne quid humanum ex doloris vehementia passa esset, ideoque suaderem, si quid occurrisset, confessione expiaret: illa sincerè mihi respondit, se omnes illas morborum, & agoniarum acerbitates, sine ullo impatientiarum nævo, & absque ulla animi perturbatione, imò magna cum lætitia interna, & desiderio plura patiendi tolerasse. Jamque in has voces sapius erumpente: *Cupio dissolvi, & esse cum Christo. O amplius Domine! ô amplius! ô dilecte mi! quando te videbo? Sacerdos sæcularis forte præsens, cui Bonaventuræ virtus ad eò perspecta non erat, metuens hæc ab ea dici ex desiderio, ut pœnarum ac dolores abbreviarentur: super ea re, à me rogata, respondit se paratam ad tolerandas inferni pœnas æternas, si id Deo placeret; sed cum pœnas sciret, perfectius se in cælis Deum glorificaturam, hac solum de causa, se ad cæli domicilium anhelare.*

Cum rogaretur ab aliqua, ut se Domino post mortem in cælo commendaret, illa modestè quidem, sed confidenter promittebat, tanquam de salute secunda, & hac occasione dixit, se post mortem, unam è Monialibus post se tracturam, aut inuenens, quæ

esset. Dum ecce quinto decimo post mortem die, Flavia Domitilla, quam designarat, moritur: cui Bonaventura promiserat id petenti, ut à sua morte, ipsi veram peccatorum contritionem (quemadmodum Catharina Senensis B. Raymundo) impetraret: & eo ipso die quo Maria Bonaventura obiit, nil adhuc Flavia Domitilla sciens de ejus morte, tam vehementem repente dolorem de peccatis commissis in se fecit, ut præ contritionis vehementia, in spasmodum incidere, & se morituram putaret. Hæc aliaque fufius Lancicius profequitur. Unum illud pro conclusionem sufficiat, omnem hanc repentinam & planè divinam metamorphosim, ex uno ferventissimæ voluntatis actu, ex una meditatione, in qua tantum charitatis incendium exarsit, ortum habuisse: atque inde ad summæ perfectionis ac sanctitatis apicem brevi pervolasse: ut de ea illud meliflui Doctoris jure usurparim: *Qui amat ardentius, volat velocius, & citius pervenit: perveniens non dico repulsionem, sed nec cunctationem patitur: sine mora aperitur ei tanquam domestica, tanquam charissima, tanquam specialiter dilecta & singulariter grata.*

Superest nunc Auditores, ut & vos actu aliquo heroico, seu interno mentis ferventissimo seu externo, ad capitale vitium debellandum potentissimo utamini, quo velut *ex ungue leonem*, dignoscere valeamus.

S. Bern.
serm. 2. in
Cant.

* * *

F E S T V M

SANCTI JACOBI MINORIS.

Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus?

Iob. c. 2. v. 10.

EMBLEMA XIII.

CANIS PROJECTUM BACULUM DOMINO REFERENS.

Acceptumque refert Domino.

ARGUMENTVM.

Idelitas canum omnium Scriptorum testimonio, & quotidiano, ad oculum, patet experimento; suis quippe Dominis, non eo dumtaxat tempore, quo pingui ossa refecti; verum etiam, dum plagis excepti, fuisse durius percussi, fideles sunt, & quod mireris ipsum quo durissimè vapularunt, per medias aquas baculum avidè conquirent, acceptumque Domino referent; paratos quodammodo ad nova se sistentes verbera. Laudabilem hanc in bruto animante fidelitatem, & erga Dominum constantem benevolentiam, Apostolus noster, fulonis baculo dirè exceptus, immane quantum hodierna die exsuperavit. Ubi arcanum illud, quod multos etiam viros pios exagitat, pandam mysterium: *Ut quid via impiorum prosperetur, ac tantis, tanque horrendis adversitatis pro-* *Jerem. 12.*
cellis, Amici Dei, etiam cognatione, & sanguine propinqui (quos inter Jacobus proximus) jactentur? Cujus non aliam à summis Ecclesie Doctoribus causam afferri comperio, quam, quod ipsa cruciatus, calamitatis, paupertatis, infirmitatis, excrucianta, sint certissima divina erga nos benevolentia testimonia; idque vel ex eo manifestum est, quod omnes sibi prædilectos discipulos, quoque in terris nihil charius habuit, sanctissimam suam Matrem, tam dirè, & acerbè permiserit excruciar.

§. I. *Quare via impiorum prosperatur?* Jerem. 12.

§. II. *Quem diligit Dominus, castigat.* Heb. 12.

§. III. *Quinam adversitates, & cruciatus omnes, ab amicis Dei manu exceperint, & maximi beneficii loco habuerint?*

Cælestis Panthei Pars I.

X

FESTUM

FESTVM

SANCTI JACOBI
MINORIS.*Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus?*

Iob. c. 2. v. 10.

*a. Hieron.
tom. 6. com-
ment. in
Osea præm.
l. 2.*

Eleberrimus ille veterum Sapientum Cato, *cujus gloria*, inquit Hieronymus, *neque profuit aliquis laudando, nec vituperando quisquam nocuit*, hic cum videret in pharallica pugna Pompejum, cum exercitu non tam militum, quam Senatorum Patriciorum, Equitum, Nobiliumque sæde prostratum: & lascivientem tantisper in civili sanguine tyrannum, non satis sui compos exclamavit: *In rebus divinis multum esse caliginis*. Istud enim verò summus ille Philosophus, omni suâ prudentiâ assequi nequibat, Pompejum, probitate, constantiâ, omnique virtutum genere verè *magnum*, divino numine sic disponente, cum suis tam acerbò casu confictari; impiissimum verò tyrannum, gloriâ elatum, victoriâ cumulatam, prospero rerum omnium successu præferociter dominantem.

*August. in
psalm. 91. v.
6.*

Hoc arcanum, atque inmensam divinæ providentiæ abyssum dum non capit Prophetæ Regius, attonito stupentique similis profatur: *Nimis profunde facta sunt cogitationes tuae*: in quæ verba S. Augustinus: *Revera fratres mei, nullum mare tam profundum est, quam cogitatio Dei ut mali floreant, & boni laborent; nihil tam profundum, nihil tam altum, ubi naufragat omnis infidelis in isto alto, in isto profundo*. Hoc profundum ingressus, hoc multum jactatus & alto, sacerdotes Jeremias, mentis suæ oculos per sæculum illud nequam circumferens, impios omni rerum humanarum abundantia affluentes, gestientes, epulantes, choros ducentes, probis ac piis insultantes; ipsos autem filios Dei, pauperes, miseros, afflictos,

oppressos secum tacitus considerabat, ac tandem commiseratione suorum abreptus, in has quærelas erupit: *Insuper quidem tu es Domine si disputem tecum; veruntamen iusta loquar ad te?*

§. I.

Quare via impiorum prosperatur.

Quare sceleratis omnia secundo, iustis verò omnia adverso flumine & flumine procedunt? Amici & filii Dei pauperie ac miseris obruuntur? isti altissima pace perfruuntur: hi cum acerbissimis hostibus assiduo consistantur? Hoc altum ipsum quoque Davidem tantum non involvit, dum zelo quodam successus, sensum animi sui exponit, dicens: *mei autem pœne moti sunt pedes, pœne effusi sunt gressus mei, quia zelavi super iniquos pacem peccatorum videns*. Nutare propè modum ac vacillare cepit, cum divinæ rationes adhuc essent in occulto, atque nocte, cum inquebat: *Zelavi* id est interprete Augustino, *attendi peccatores, vidi illos habere pacem temporalem, stuxam caducam, atque terrenam; sed talem, qualem & à Deo ego desiderabam. Vidi illos habere, qui non serviebant Deo, quod ego desiderabam, ut servirem Deo; & dixi: ego sine causa justificavi cor meum: quando servio Deo & ista non habeo, non serviunt illi & his abundant. Vbi est merces bona vitæ meæ. Vbi est primum servitutis meæ? bene vivo, & ego & iniquus abundat. Hæc omnia ex animo, & calamo suo fudit Prophetæ, antequam accederet ad cor altum, ad secretiora Dei consilia, quæ quia nos latent, alios at-*

Ierem. xi.

Iob. 21. 7.

Habacuc. 1. 3.

August. psalm. 77.

quo

que alios involvunt, & jactant æstus cogitationum. Hinc quotiæ etiamnum hominum piorum, ac maximè proborum querimonia: *quare via impiorum prosperatur?* quare Turca alta pace, terra sancta potitur! quare Sueci, Angli, Hollandi victoria elati æteris aris, ac templis de Christianis triumphant? quare hostes Dei & Ecclesiæ, corpore valentes, honore & potentia præstantes? Justis autem & prædilectis, morbis, pressuris, jactura bonorum, liberorum, & quadam veluti adversitatis grandine in corpore & animo imperantur? In hoc profundo, ne quis vestrum forte naufragium faciat: subjiciam opportunas similitudines, quibus ea veritas, quæ hæcenus in caligine furerat, emergat, atque elucescat.

Verus discipulorum in scholis, & civium in urbibus querela est, alios plus aliis exagitari; his plurimum indulgeri, nihil illis, corvos dimitti, censuris columbas vexari. Non ritè hoc fieri, civibus æquali jure vivendum esse videri; cum tamen immorigeri, concumaces, ac refractarii, plus plerumque favoris obtineant, & præmii, quam optimus quisque. Non pauci hac de re conquesti sunt; & quidam sanctissimi viri: *Quare*, inquit Jobus, *impii vivunt, sublevari sunt, confortatiq; divitiis?* Propheta Habacuc propemodum exprobat hoc modo: *Quare respicis contemptores, & taces conculcante impio justiorems?* frustra virtutem colimus, si nequitia virtute sit potentior, si amplioribus præmiiis ornetur vitium quam virtus: quisquis es, oculos in orbem emitte, & videbis eos hic illic emori, à quorum incolumitate, plurimorum salus versabatur: eos porò superstities vivere, quos nunquam melius nasci fuisset: cernes sanos ac validos rapere, ac latrocinari eos qui neminem lædunt, misere confictari morbis: non paucos improbissimorum emergere vi, vel fraude ad dignitatis apices; honestissimum quemque simpliciter gradientem cum dura egestate luctari. Quis hæc satis miretur? quis non etiam indignetur, passim hostes Dei & Ecclesiæ cristas attollere, dominari. Pios, probos, justos, ani-

mas Deo charas, angustiari, opprimi, excarnificari?

Ipse Augustinus, *nescimus*, inquit, *quod iudicio Dei, bonus ille pauper, malus ille sit dives.* In vinculis gemit Joannes Baptista, Herodes inter delicias tripudiat. Lazarus fame moritur, Epulo Lazari carnifex in purpura quot diebus splendide epulatur. Philippus & Jacobus ceterique discipuli in pressura sunt; quid ad hæc Deus? an dormitat, an dissimulat? qui omnes capitis pilos, omnes aeris passerculos, omnia arboris folia habet numerata, nec ulium ipso non annuente in terram cadit: has ne tot injurias spectare potest & tolerare? *Quomodo scit Deus: & si est scientia in excelsis?* Hic ille scopolus est tot malè trepidantium infamis, Psalter Regius huic mysterio torus intentus: *Existimabam*, inquit, *ut cognoscerè, hoc labor est ante me. Magnum hoc cognoscere labor est ante me. Quomodo cognoscam, & justum Deum esse & res humanas nosse, & per-versis bene esse, rectis male aliquando esse? quomodo sit justum, suscepi cognoscere, & labor est ante me. Quousque labor: donec intrem in sanctuarii Dei, & intelligam in novissimis eorum. Intra ergo in sanctuarium Dei anima fidelis: intra in sanctuarium Dei, anima pia, cui non displicet Deus in malis tuis. Intra ans fide in sanctuarium Dei credendo discis, intelligendo venient novissima, quando nulli bono eris malè, nulli malo eris bonè: qua cogitatione sola, ac solida, subtilissimus Doctor, hoc sese mari turbido expedit.*

E purpuratorum patrum senatu, B. Petrus Damianus: *Medici corporum, quos desperant, ad percipiendâ passim quaque petierint alimenta, relaxant, ut quos erigendos esse con-jiciunt, cuncta eis noxia delectationis edulia minaciter inderdicunt: antidota insuper, & amara propinant, ut per amaritudinis haustû ad incolumitatis dulcedinem convalescant. Quid ergo mirû si medicus animarû omnipotens Deus, & quos perpetua morti cernit obnoxios, vivere delectabiliter sinat: & quos ad vitâ elegit, sub districta se veritatis sua lege constringat.* Ubi de ægro conclamatur est, indulget ei medicus omnia: si ostrea, Melo-pepones appetat, expleat appetitû suû: si generosa massica, aut falerna, si frigidam pot-

Aug. l. 10.
de civit.
c. 2.

Psal. 33.

August.
serm. 256.
de temp.

Damia. l.
8. epist. 6.

Hieron.

epist. 33. ad
Castrurii.

stuler, afferatur, impleat se, & ingurgitet, quantum voluerit: atque ita inquit Hieronymus, *Medicus si cessaverit curare, desperat.* Ast si infirmitas curabilis sit, si spes salutis affulget, amaræ potiones, catapota, quæ viscera, totumque hominem acutis doloribus excruciant, adhibentur: insuper & sectiones & visicatoria, & ustiones infliguntur. An ille Medicus non amat? An illa Mater, quæ nunc amarum potum filio propinat, non diligit?

Altera similitudo, huic argumento peropportuna, à bruto animante, à ferocienti, & lascivienti tauro petitur, qui ubi pinguis, obelus, distentus, à pascuis ad victimam trahitur: cui non absimiles esse vult Augustinus eos omnes, quos in prosperis, sui quodammodo juris esse, suoque genio indulgere Deus, cælumque patitur: *Attende,* inquit, *taurum devotum victimam, permixtum errare liberè, & vastare quæ potest, usque ad diem occisionis. Sic superbos & indisciplinatos, ducit Vindex Dei manus, tanquam ad victimam præparatos & parcos eis ad malam libertatem: quam melius fuisset non sic peperisse!* Quid enim prodest, brevis ea libertas, quam excipit, dampnatque æterna servitus? Hæc mihi, tibi que suggerit Hipponensis Præsul, qui tot fundit oracula, quot verba. Ea si sapis, in secretiore secessu, opportunoque devotæ mentis orio expeade: & cum impios vides impinguari, dilatari, exaltari, hæc tecum ipse loquere: *Nimis profunda facta sunt cogitationes tuæ, ô Deus!* nimis alta iudicia tuæ, inscrutabilia, & contraria iudiciis hominum! Quid enim? ex voto si mihi cedunt omnia, an non meritò succurrit horrendum illud, ne is ego sim æger à cælesti medico depositus, de cuius salute clamoratum est: an non ego indomitus ille taurus jumentumque infelix, quod aurato, nitentique cornu, in triumphi speciem, ad macellum ducitur, raptaturque ad victimam, nil miserantis orci? quod ne accidat, ô Deus! ô amor! *Hic ure, hic seca, modò in ævernum parcas.* Secandus, putandus es, si fructus uberes ferre speras, si non inter ligna silvestri, aquæ ad combustionem servantur, censeri velis: *Vites, & quæque sacundæ arbores, putationibus subjacent: steriles autè, &*

August. in
Psal. 72.

Psal. 91.

S. August.
in vita.

quæ ignibus tradenda, ramis evagatibus, quò liberius, eò diffusius patent. Tum concludit B. Petrus Damianus, sanctitate & eruditione eminentissimus Cardinalis: *Noli itaque huius vitæ felicitatè pravus hominibus invidere, sed condole: imò quia ipsi non dolent, potius ingemisce, qui nimirum velus brucia animalia ad macellum edendo properant, ad gladium lasciviendo festinant: de tuis autè pressuris atque molestiis gaude, & totis in Domino visceribus gratulare.* Nos cæci mortales, tantum de præsentibus iudicamus, ac futura, & æterna non attendimus. In hanc rem adducit Anastasius Nicenus, memorabile quod sit: contigit, inquit, ut Anachoretæ cuiusdam discipulus, ingrediens urbem, videret Principem ejus jam mortuum efferti ad sepulchrum, cum magna pompa, unguentis, & suffitibus: cum autem rediisset in desertum, invenit suum Magistrum spiritualem ab Hyena devoratum. Cæpit itaque angere animo, & prope modum iudicio cum Deo contendere, & dicere: ubi est ô Domine iustum iudicium tuum? quando sceleratus ille Princeps, qui te sæpè ad iram provocavit, mortuus est adeo gloriose: hic autem sanctus, qui tibi multum servit, a fera dilaniatus est. Dum his ergo, atque ejusmodi verbis, ipse cum Deo disceptaret, adstitit ei Angelus Domini; & dixit: ille Princeps cum esset omnino sceleratus, habuit unum opus bonum, & per honorem quem assecutus est, dum efferreretur, accepit mercedem huius unius boni & abiit absolutè condemnatus Tuus autem præceptor, cū omnia fecisset, quæ Deo erant grata, habebat ipse quoque ut homo, parvum aliquod delictum, & per hanc mortem hoc amisit, & abiit ille plenè purgatus, & expiatus.

Quod ipsum argumentum ingeniosius tractat, & prosequitur Augustinus, in eâ Davidis verba: **QUIA NON EST RESPECTUS MORTI EORUM, ET FIRMAMENTUM IN PLAGA EORUM: IN LABORE HOMINUM NON SUNT, ET CUM HOMINIBUS NON FLAGELLABUNTUR.** *Iam intellexi inquit, quare illi habent pacem, & florent in terra: quia morti eorum non est delictio: id est, quia certa mors, & æterna eis manet.*

Anastasi-
us Nicen.
17. in S.
Scrip. Co-
nel. 10. sup-
ent. pag. 61Seneca de
providen-
tia 3. & 4. S.
Paulin. in
vita. Suri-Ambros.
in psal. 118.Augustin.
psal. 72.
v. 4.Aug. in p.
91. v. 7.

manet, qua nec declinari ab eis, nec ipsi ab ea declinare possunt. Et est firmamentum in flagello eorum: non est enim temporale flagellum eorum, sed firmum in sempiternum. Propter hoc ergo mala, qua illis aeterna futura sunt, modo quidem laboribus hominum non sunt, & cum hominibus non flagellabuntur. Hæc dum audis è tanti Præsulis ore, vide quam iniqua tibi fors obtinet, si modo levia, paucaque cum ceteris mortalibus flagella declines, & gravissima incurras & aeterna Gentilis Philosophi hoc Christianum pronuntiatum est: Nihil mihi videretur infelicius eo, cui nihil unquam evenit adversi. S. Ambrosius Mediolanensis Antistes Romam profecturus, Thuscæ quoddam oppidum fortè pertransiens, à viro admodum opulento, hospitio susceptus est: cui cum sanctissimus Præsul faulta omnia apprecaretur, respondit: nihil sibi per omnem vitam unquam adversi evenisse, nullo vel minimo mali, aut dolore divexatum, uil damni illatum, nil infortunii in ædes suas commigrasse; quod ubi Ambrosius non sine profunda mentis indagine expendit, sociis dixit *surgite, quantoocius hinc fugiamus, quia Dominus non est in loco isto; festinate filii, ne vos hic ultio divina apprehendat.* Vix sanctus Præsul cum suis pedem extulerat, cum tota derepente domus corruit, & divitem illum ac felicem hæctenus, infelici ruina corpore & anima obrivit, ac involvit. Hinc illud salubre ipsius monitum est: *Fortasse cum persecutionem non patimur, tanquam condemnati habemur & morti temporanea, & aeterna proximi.*

§. II.

Quem diligit, castigat. Ad Heb. 12. v. 6.

Id manifesto videre est in duobus filiis, quos natura planè similes, id est, fratres esse voluit, culpa dissimiles effecit: Duos inquit Augustinus, filios habet homo: alterum castigat, alterum dimittit, facit unus male, & non corripitur à patre: alter mox ut se movet, colaphis caditur, flagellatur. Vnde ille dimittitur, & iste caditur: nisi quia huic caso hæreditas servatur, ille autem dimissus exhereditatus est. Videt eum non habere spem, &

dimittit eum, ut faciat, quod vult. Vner autem qui flagellatur si cor non habuerit, & imprudens, & stultus gratulatur fratri suo, qui non vapulas gemit de se, & dicit in corde suo: tanta mala facit frater meus: qui quid vult: facit contra præcepta patris mei, & nemo facit illi durum verbum, ego mox ut me mox veo, eador. Stultus est & imprudens: attendit quid patitur, & non attendit, quid illi servetur. Similes ei puero sunt plerique mortalium, si à Deo, seu optimo parente vapulant, & gemunt, lacrymantur, ejulant: at descendunt in profundas cogitationes Auctoris, quo spectat paterna illa correctio, quæ filium in terris dum punit, cælis asseruat. Neque vero prudentior ille existimandus est filius, qui dum omnia sibi impunè licere sentit, in ea solatiois vitæ licentiæ gestit, exultat, & instat effrenis equi vagus excurrit, quocunque seu voluptatis, seu libidinis rapit impetus: ne inquam ille imprudens, & stultus est qui dum terræ, luti que hæredem se videt, attollitur, atque intumescit, nescitque se cæli ex hæredem esse, jamque deletum, & expunctum è numero filiorum Dei. Hæc velim ad animum revocare, seduloque meditentis, quisquis, alto die fortunaque laxiore perfrueris: in ea hoc tibi fræno sit: *Boni laborant, quia flagellantur ut filii, mali exultant, quia damnantur ut alieni.*

Filius privignus, spurius aut famulus, licentius quandoque verbum proferunt, lascivius eum herili filia agunt, poti domum revertuntur: aut alumna quæpiam vinceldockter, petulantius cum juvene ludit: Herus adhæc omnia conniver, dissimulat, & levius ad hæc commovetur, at si quid simile in filio, aut filia deprehenderit, severissimè in eos animadvertit. Augustinus: *Asperioribus exercet pater filium, quam Dominus vernaculum, sed dura patris non astimantur flagella, quia vult filium meliorem esse, quam servum.* Profecto quisquis sibi applaudit, quod non flagelletur, quod omnia ex voto fiant, nil unquam injuriarum, molestiarum morborum sustineant, è numero filiorum te exclusum jure reformidet.

Chryostomus hom. 29. in epist. ad Hebr. *Si flagellas omnem filium, quem recipis, qui*

Aug. cæ.

Aug. in ps.
18. ser. 14.

it B. Petrus
us Damian.
17. ins.
Scrip. Co.
nel. 10. sep.
ent. pag. 11.

Ambr. de
provident.
c. 3 & 4. S.
Paulin. in
vita Surinus.

Ambr. ser. 12
in ps. 118.

Augustin
psal. 71.
v. 4.

Aug. in ps.
91. v. 7.

*Arefius de
tribul. disc.
29 n. 19*

qui non flagellatur, sine dubio, non est in numero filiorum, & filiarum Dei. Molcovitzæ, ut gravis Auctor refert, maximum amoris testimonium erga filios, & conjuges suas exhibent, dum eas sæpè, & severè, verberibus excipiunt. Hinc cum extraneus quidam feminam Molcoviticam duxisset, eamque benignè haberet, querebatur illa se à marito non diligi: quod dum aliquando ipsi exposuisset, rogat maritus, quid illi desit, quid fieri à se velit, quo affectum suum conteltetur? post multa tandem edixit: Video me non amari, quia hæctenus nulla à te verbera accepi. Quod ut audivit, efficiam, inquit, ut brevi te nimium amari conqueraris: ac fuste accepto liberalissimè habuit. Hæc ut ludrica videantur, seria nobis documenta præbent: Si uxor virum nacta durum ac severum, si non ab eo, certè à Deo se diligi sciat, nec ullum in orbe Deo charum existere norit qui adversarium non habuerit: Ego, inquit Gregorius, *Abel non suspicor, qui Cain non habuerit.* Maritus turbulentus, temulentus, Cain tuus est, filius perditus, prodigus, perduellis, Cain tuus est: Gaudere & exulta: quod tu ut Abel justus affligaris, quia multa tribulationes justorum: multæ desolationes, afflictiones, corporis animique morbi, velut agmine facto invadunt: sic à Dei manu tangi, hoc ut filium probari, & amari est.

*S. Greg. ep.
9. c. 39.*

Pf. 7.

Genesis 27. priusquam Isaac benedictionem filio suo Jacob impetiretur, dixit illi: *Accede huc UT TE TANGAM fili mi, & probem utrum tu SIS FILIUS meus Esau, an non.* Petracutè hæc Philippus Abbas exponit non prius constare, an filius sit, quam durè illum tangat: *Nam tangere, est affligere, juxta illud Iob: manus Domini tergit me.* Affligi itaque à Deo tangi est, & in filium assumi, ac benedictione donari.

*Chrysof. ho.
29. in ep. ad
Heb.*

Eodem spectat illud Antiocheni Præstulit: *Quod si extra disciplinam (hoc est, extra verbera) estis, ergo adulteri, & non filii estis: sicut enim in domibus patrum familias, notos filios negligunt patres: etiamsi nihil doceantur, etiamsi non fiant celebres: pro filijs autem proprijs, valde verentur, ne eos malum opprimat negligentia. Ita & Deus agit. Si igitur non castigari spuriorum est, oportet nos gaudere, cum castigamur ut filij. Oportet nos ex-*

Jacobi i. v. 2.

ultare, cum à Domino corripimur, & omnia gaudium existimare, dum in varias tentationes incidimus. Hæc amare, hæc exoptare, filiorum est.

Luculentum argumento est, quod Doctor Ioannes Taulerius, propria sua experientia cognovisse, se scribit Novi, inquit, insignem Dei famulum, revelationibus, & visionibus cælestibus mirandum, cui Deus plurima scripturæ mysteria aperuerat, hominum interna sensa manifestare consueverat. Verum tam parum illi ardebant hi cælestes favores, ut & suspecti fuerint, & enixè Deum oravit, & exoravit, ut se se veluti ablatum, iis omnino privaret. Quinque annos exegit, quibus ne minimus radius divini illuminationis aut consolationis affulset, sed vitam omnem ariditatibus, infestationibus anxietatibus amarissimam ducebat: cum ecce duo è cælesti aula paranympsi, eum solatur & advolant; sed fortissimus Athleta, ad Deum conversus: nullum ego solatium exopto, sat mihi est, ut nihil præter te (ò Jesu! amor mihi in animam introeat. Quæ animi fortitudo sic Deo placuit, ut supra multas alias prærogativas meruerit ex ore æterni patris audire: *Tu es filius meus, in quo mihi complacui.* Quo testimonio nullum majus dari potest. Quam felicis hæc audire ex Dei ipsius ore, quam deprecari, *Complaceat tibi Domine, ut eripias me.* Hæc siquidem queruli servi vox est, illa filii dilecti. Quod ne mulieres detrectent, tenerimas sibi virgunculas, hæc ratione inter filias Dei adscriptas, in exemplum proponant, è quibus, ut innumeratas omittam, B. Magdalenam de Pazzis produco: quæ sic cum sponso suo cælesti, subinde queri audita est: *Heu mi Domine, ut quid à pactis inter nos conventis discedis: pepigi nullum mihi mel, aut dulcedinem dare, nisi fel tuum & acetum: nullas delicias, nisi tua supplicia, nullam aliam vitam, nisi in perfectissima conformitate, cum morte tua; Unde se filiam altissimi probavit*

Psal. 34. 11

*Vincent. P.
c. 10. in
vita.*

Joseph non fraterno duntaxat, sed plurquam paterno, eo quod tenerimo affectu ferrebat in Benjaminum, fratrem suum unicum uterinum, nihilominus dum calicem seu schiphum suum ejus sacco imponi mandavit, ad summam eum angustias redegit. Sunt qui velint (ut refert Abulensis] fratrem

*Salian. an.
2328 n. 30*

*Salian.
an. 2328.
30.*

*Greg. hom.
an. 2328.*

*Palladii c.
& Heraci
in suo p.
radisio. c. 1*

Salianus
an. 2328. n.
30.

fratrem Benjamin scypho apud eum reper-
to, præter acerbissimum mortis metum ;
male illum verbis, verberibusque multasse
furem, & filiam furis Rachaelis, (scilicet
quæ futata fuerat Deos patris sui) appel-
lando, cædendo colaphis, vellendo cala-
riam, aliisque contumeliis affectis: quod
non caret probabilitate, inquit Salianus.
Hæc omnia tam dira, tam dura, ut videntur,
Josephus prædilecto germano suo Benja-
mino evenire, & præsentissimæ mortis me-
tu concuti permisit, ut amorem suum com-
probaret. Hactenus enim & illi, ceterisque
fratribus ignotus, scypho in sacco Beniami-
ni reperto se fratrem palam declaravit: ex-
pendit hic amoris ingenium Magnus Gre-
gorius: Scyphus, inquit, in sacco junioris fra-
tris absconditur, furti post eius quaestio movetur
Mittitur, ut reducantur adducti in servitu-
tem, decernitur apud quem scyphus fuisset in-
ventus. Tunc Benjamin reducitur: afflicti
omnes fratres sequuntur. O tormenta miseri-
cordiæ: CRUCIAT, ET AMAT. In Republ.
in civitate omni, in quavis seculari, & Reli-
giosa familia scire vultis quis Christo (cujus
Josephus typum gessit) prædilectus, quis
Benjaminus illi sit? disquire apud quem
scyphus, seu calix passionis reperitur: De-
ponentes (fratres) in terram saccos ape-
runt singuli: quos scrutatus (dispen-
sator) incipiens à majore usque ad minimum,
invenit scyphum in sacco Benjamin. Habes
in familia tua filium aut filiam gibbosam,
coclitem, claudam, semper infirmam, hæc
& ille Benjamin loco est, penes hos scyphus
est. Palladius refert de veteri Anachoreta,
qui se & nomine Deo Benjaminus erat:
hic annis 80 ad virtutis amussim omnia ex-
egerat, & vel tactu solo omnibus mor-
bis mederi consueverat; cum ipse in-
terim miserandum in modum hydropic
intumesceret. Adhuc Diofcorus Antistes
eum Evagrio, & Palladio revivens, ad-
esse ajebar & videte obsecro novum
Job, qui fuit justus ac rectus, atque inter
primos Dei amicos adscriptus: & nihilo-
minus tam dire exagritus: ita & hic Ben-
jaminus, qui acerbissimos cruciatus à pater-
na Dei manu accepit, eique gratias agit
Quibus & ipse Benjaminus: orate in-
quit, filii, ne interior homo hydropic' fiat, nã

ut corp' hoc putrescat, hæc peculiaris numinis
gratia est, quæ animæ egredi festinanti, parie-
tem destruit. Sic afflicta Centurionis filia:
Petri domus vexata: Angelus Raphael car-
citatis, & gravissimæ afflictionis Tobia
causam hanc assignat: QUIA ERAS AC-
CEPTUS DEO, necesse fuit, ut tentatio pro-
bares te Tu quia acceptus eras Deo, necesse
fuit ut paupertas probaret te: tu qui acceptus
eras Deo, necesse fuit ut morbus, ut calum-
nia, ut injuria, ut afflictio alia probaret te.
Turbæ Christo devotæ à demonibus misere-
rum in modum divexatæ sunt. Eustachia Vir-
go Patavina, tota vita energumena fuit: ea
tamen vitæ sanctimonia, ac Jesu sponso suo
adeo intima, ut in demortuæ corde, inde-
lebili caractere nomen Jesu exaratum re-
pertum sit. Nil notius, quam tentatum à
Deo Abraham, ut scribitur Gen. 22. ea uti-
que tentatione, qua nulla gravior, aut
molestior: unicum scilicet filium, propriis
parentis manibus trucidandum. Quale, ob-
secro, aut tormentum durius admove-
ri, aut acerbius imperium viro tam probo,
qui (ut loquitur Jacobus: Amicus Dei appel-
latus est) poterat imponi: ergone Deus qui
summa bonitas est, severè adeo amicos
suos exagitare credendus est? audi D. Ba-
silium, rationem hujus rei reddentem
his verbis: Natura fluctus in virum justum
justollit. Amicitia divina nundinatorè mi-
ris. Nundinis expositæ merces, viliori ven-
duntur pretio, si ergo Deus dum vexat du-
ris, nundinator sit, ut amicitiam suam fa-
cilius vendat, quæcumque dura Abrahamo,
& justis accidunt, licet imperitis viden-
tur supplicia, revera tamen miserentis Dei
sunt beneficia. Dum tibi filiam genere, ac
forma præstantem eripit, & sibi intra mo-
nastica septa illam desponsat, dum filium
unicum morte præmaturatè vivis tollit,
maritum charissima sua conjugè inopin-
ato fato privat, amicitia divina nundinatorè
agit. Quid miraris? quid turbaris? nullus ita
unigenitus, dilectus patri, nullus in ulla
familia ita Benjamin habitus, ut Aposto-
li chari Christo: & tamen mittit eos, sicut
oves inter lupos, calicem Passionis suæ propi-
navit: Calicem Domini biberunt & amici
Dei facti sunt. Mulcæ, tribulationes justorū,
& tamen Dominus diligit justos: Discipu-
lus

Tobia 12. v.
13

Pontani
Antica Bell.
p. 2. c. 11.
mira.

Jacobi 2.
v. 23.

S. Basilii
oras. 6.

Greg. hom.
an. Ezech.

Psal. 34.

Palladi. c. 13.
& Heracli-
min. in suo pa-
tradi. c. 1.

Vincen. Pa-
cinum in
vita.

Salian. an.
2328 n. 30.

lus ille quem diligebat Iesus, Joannes, verus Benjaminus, calicem quoque à Domino accepit. Hieronymus: *queritur autem quomodo calicem Domini Ioannes biberit, cum propria morte vitam finierit? sed si legimus in Ecclesiastica historia, quod ipse Ioannes propter martyrium sit missus in feruentis olei dolium & relegatus in Pathmos insulam, videbimus martyrio animum non desuisse & Ioannem calicem Domini bibisse.* S. Gregorius de S. Joanne Baptista: non sine admiratione perpendo, quod ille Prophetia spiritu intra matris uterum impletus, quo inter natos mulierum nemo maior surrexit, ab iniquis in carcerem mittitur, & pro puella saltu, capite truncatur &c. Hinc ergo unusquisque colligat, quid illi sunt passuri, quos reprobat, SI SIC CRUCIAT, QUOS AMAT.

Quidni Benjaminus Christi dicendus & habendus est, Jacobus noster? quem Paulus ad Galathas c. 2. v. 19. vocat *fratrem Domini*, scilicet Consobrinum, vel cognatum: Hebraei enim cognatos, fratres appellat: *fuitque à puero cum Christo Domino educatus, & conversatus.* Addit Hieronymus præ aliis Apostolis, etiam Christo cognatis, Jacobum vocari fratrem Domini, ob egregios mores, incomparabilem fidem, sapientiam, quibus videbatur Christo similis, quasi frater: idque potissimum, ob vitæ sanctimoniam, quia teste Hieronymo, sanctificatus in utero, & à iustitia collata, & omni vita conservata, dictus est *iustus.* S. Cyrillus Alexandrinus vocat illum *Spiritu Sancto plenum*; huic uni licebat ingredi in *Sancta Sanctorum.* Primus inter Apostolos missam celebravit, & incrementum sacrificium Hierosolymis, ubi Christus agnus immolatus est: & ex ejus manibus, Apostoli, cum Dei Matre, corpore Christi refecti sunt. Fideles, sibiriam vestimenti contingere gaudebant: insuper, ut in omnibus Christo, qui pernoctabat in oratione, similis esset, assidue orandi ita callum genibus obdurerat, ut duritie cameli pellem imitaretur; hæretici nostri, elephantum more genua incurvare non norunt, nec volunt. Addit. S. Vincentius: non moribus, & vita, sed & vultu Christo simillimum extitisse: *dicebatur, inquit, frater Domini, quia simillimus*

sibi fuisse perhibetur, tantum, ut plerique in eorum specie fallerentur. Quid, quod S. Ignatius Antistes Antiochenus, tanto desiderio videndi hunc Apostolum incensus sit, ut in ipso, quasi in egypto, prototypon Christi contempleretur. Sic enim scribit epist. 2. ad Joannem: *Iacobum referunt Christo Iesu simillimum facie, & vita, & modo conversationis, ac si ejusdem uteri frater gemellus, quem dicunt si videro, secundum omnia corporis ejus lineamenta, video Christum Iesum.* Ad eod ut non vulgares divini verbi præcones, illud Apocalypsis illi accommodarint: *Vidi similem filio hominis.* Quæ cum ita sint, si sanguinis vinculum, si corporis, animique similitudo, maximum amoris incentivum est, cui dubium esse poterit, optimum Magistrum, qui omnes suos discipulos longe tenerius, quam pater filios complectebatur, peculiaria affectus sui argumenta Apostolo huic demonstrasse, qui, ut testatur Hieronymus, Christo comprehenso, cum sese juramento obstrinxisset hisce verbis: *Non manducabo, donec filius hominis resurgat, ipsa resurrectionis luce, Jacobo Dominus apparuit dicens: Ponite mensam & panem: deinde panem benedicens, dedit Iacobo dicens: Surge frater mi, quoniam filius hominis à mortuis resurrexit.* Et post tanta mutui amoris testimonia hanc ultimam Jacobo benedictionem reservavit, ut fractis tibiis claudicaret. Rupertus agens de Jacobo Patriarcha: *Accepta, inquit, benedictione claudicare cepit.*

Igneus ille Ecclesiastes Vincentius: Cum septem diebus Iacobus in templa prædicasset coram Caipha, & aliquibus Judæis, ascendit Judæus super gradus, ubi Jacobus prædicabat; & ipsum, præcipitavit deorsum, & ex tunc claudicavit.

Donec tandem Hierosolymis, lapidibus, & saxorum grandine, obrutum, unus aliquis, ceteris ferocior, ingenti fullonis fulte contrivit, & viam aperuit, qua ingens illa anima exiret. Nec mysterio vacat, ut observat Bernardus, ceteris per orbem dispersis, Jacobum victimam Hierosolymis occubuisse: *Pulchrè, inquit, Iacobus, ibi positus est suscitare semen defuncti fratris* (Christi)

Serm. de S. Philippo & Iacobo.

Chrysof. de provi

S. Ignat. epist. 2. ad Ioan.

Apoc. 1. v. 15.

Lib. 6. v. 1. lat. ca. 55. Iadephon. serm. 2. a. Assumpt.

Hieron. 4. p. d. Carth. Ius. Serm. 3.

Aug. l. de Pastore.

S. Vincent. cit.

Genes. 31.

Vincent. cit.

Laudolph. à Saxcon. de passio. 6. 62.

Bern. l. 1. de consil.

Gregor. l. mor. c. 4.

S. Epiph. hæresi. 78.

S. Cyrill. Alexand. l. 2. in Ioan. Carth. Ius. Pæz. in Epist. Iacobi. q. 6. præmialt. Eckius tom. 3. de Sanctis. Breviar. Rom. S. Vincen. Ferrar.

pluris iacturam facere, aut sentire: *quàm capillorum rasuram, quos tonsor sibi non vacillā auferret.* Christus pastor bonus, amica mente, & manu, radit nos, tondet nos oves suas: quibusdam detondet per inopiam vestes pretiosas, detondet per milites agros, & silvas, detondet per bonorum iacturam thedas, equos, suppellectilem omnem pretiosam: denique per rerum omnium penuriam, & mortis veluti falcem detondet fortunas nostras. Unde ejusmodi sæculi sui calamitates, Tertullianus TONSURAM infolens generis humani nuncupavit. Atque hæc omnia, certum divini in nos amoris argumentum sunt.

Est, qui è convivio amicorum, in seram vesperam protracto assurgat ut abeat: Uuus è propinquis rogat, ut maneat, alter obnixè precatur, tertius manu tenet, quartus, qui illum invitavit, cognatus aut germanus, chlamydem illi aufert, & tantum non vestem lacerat: quis illum ex omnibus plus diligit? Hoc oculatæ mentes cælesti luce collustratæ optimè perspexerunt, tunc se à cælesti sponso maximè diligi, dum humana omnia auferri gratanter tolerarunt, & exoptarunt.

§. III.

Quinam ad veritates, & cruciatibus omnes, ab amica Dei manu exceperint, & maximi beneficii loco habuerint?

Fidem hic vestram & quidem divinā requiro: hæc vos instruit, benignissimum Redemptorem nostrū, cujus natura bonitas; cujus opus misericordia, tot amoris in nos jacula emittere, quot adversitatis, paupertatis, infirmitatis tela ejaculatur, nec ullam sagittā tribulationis emitti, quæ non prodeat ex fornace ardentissimæ illius charitatis. Ita asserit David Psalm. 7. *Sagittas suas ardentibus effecit.* Hugo Cardinalis in rem nostrā, sagittas divini amoris, dilectione Dei acutas interpretatur, quæ & nos in amore ejus inflamment. Vel inquit, *sagittas suas ardentibus effecit, id est, ad hoc, ut arderent homines igne charitatis.* Sagitta amoris, ô Paterfamilias, qua uxor tua cõfigitur, & cæcæ ægra insternitur: sagitta amoris est, qua unicus tibi filius eripitur: Sagitta amo-

ris est, qua intus tibi necessarius inopinato mortis telo sauciantur; Sagitta amoris est, Ecclesiastice, Religiose, dum calumniantis lingua, nomen & fama tua impetitur. Arcanum olim consilium Ionathas David exposuit, cum fugeret conspectum Saulis: *Ego tres sagittas mittam, mittam quoque & puerum dicens ei: Vade, & asser mibi sagittas. Si dixerit puero. Ecce sagitta intra te sunt, tolle eas; tu veni ad me, quia pax tibi est, & nihil est mali. Si autem sic locutus fuero puero: Ecce sagitta ultra te sunt, vade in pace, quia dimisit te Dominus.* Paradoxum videtur: si sagittæ sint intra te, signum erunt vitæ: si sint extra te, signum erunt mortis. Sic sensit M. Basilius: *Sagittæ, quæ juxta nos à potenti Dei manu interdum jaculantur, non ad interitum sunt, sed ad salutem, quoniam signa sunt amoris divini, non furoris.*

His amoris jaculis configi exoptarunt, tot ardentes Christi sponsæ. S. Aldegundis de obitus sui die certior facta, quo in sponsum hunc majore incendio exardesceret, rogavit corpus suum acerbo prius morbo conflictari. Mox voti compos, velut telo amoris saucia, fœdum carcinoma pectus invasit, totumque corpus ad mortem usque depastum est. Consimili sagitta confixa S. Clara, & nomine clarissima: eam totos viginti annos gravissimi exceperit morbis quam lanienam Reginaldo consolationem quampiam adferre volenti, suavem ducebat, & plagam amoris jaculo expetentem. Mitto hic Lyduvinas, Coletas, aliasque, quæ omnibus membris, doloribus, ac cruciatibus confixæ, amoris, non furoris sagittas agnoverunt; ad eò ut si quem febribus æstuantem, acerbis doloribus divexatū, largo sudore extrema in lucta misere perfusū videris, ardore hos, refrigeriū: dolores lenimentum: sudorem, balneum omnesque cruciatibus à sagittis amoris provenire exilima. Præfidenter David Rex ab amore venite pronuntiat, dicens: *Domine, ne in furore tuo arguas me, Causam subdit: Quoniam sagittæ tuæ infixæ sunt mihi, dum benignissimus Deus electis suis hic, adversitates, morbos, mortem immittit amoris, nō furoris sagittas agnoscunt. Præbe & tu jaculo formoso, si quidem Deus sagittarius est.* Hoc telo sauci? exclamat Augustinus: *Sagittæ veras tu cor*

Hugo Ca. in
Psal. 7.

1. Regum
20.

S. Basilius
nor. ad J.
1. Reg.

Psal. 62.

Origen. lib.
62. ex.

Anab. in
Cant. Aug.
19. conj. c.

Psal. 130. v. 20.

neum,

duad. in
Cant. Aug.
19. conj. c.

meum, saluberrimo amoris tui jaculo; unde hæc ardentis pectoris voces: *Hic ure, hic seca.* Hoc faucia Theresia, assiduo ingeminat: *aut pati, aut mori:* Afflictiones etenim, & cruces sagittæ amoris sunt, quas amica manu in nos emittit. Sub rigidissimam hyemem, cum alta cælo nix decidisset, & latè omnia contexisset venit, ut patriæ mos est, nobilem adolescentem in veba auro conspicua, puellam genere & forma præstantem devehere: dum medio in foro, ingenti spectantium turba affusa, concinne in gyros sonipedem suum flectenti, pila nivea in caput impacta est. Hic omnium risu exceptus, torus exarsit, strictoque acinace exiliens; quis, ubi, quis hanc sibi injuriam intrulisset expostulat? Verum omnis ira in amorem, & benevolentiam è vestigio versa est, ubi unus digito, in puellam è fenestra spectantem intento, ab illa pilam jactatam edixit: Hic etenim ille amasiam suam conspicatus; perhumaniter eam salutat, gratias refert, à tam amica sibi manu hoc candidum munusculum submissum esse.

Providentia Dei ludens in orbe terrarum à primis mundi incunabulis, has sibi delicias habuit, hunc lutum lusit cum dilectis, & electis suis. Sic innocens Abel in familia Adami occiditur. In ædibus Iacob, obsequens Iosephus in toveam dejicitur: exteris venditus in carcerem detruditur. Fervidus Elias in exilium pellitur, fame cruciatur. Pius Daniel ad leones damnatur; patiens Iobus à diabolo flagellatur, omnibus spoliatur. Baptisma Christo sanguine, & gratia propinquus, in Herodis vincula trahitur; Petrus ardentissimus Christi amator, in crucem rapitur; Philippus & Jacobus frater Domini, acerbissimè, ut audivimus, torquentur. Evolve sacra oracula, à primo Geneseos, ad ultimum Apocalypses caput, nil crebrius spectabis, quam justorum calamitates, & filiorum Dei carnificinas, Verè *multa tribulationes justorum*, multæ proflus, Ludus est pueris familiaris, unius cui oculi obvelati, manum tergori impositam percutere, eique incumbit divinare, quis percussur. Ab amica Dei manu ludentis, non lædentis, omnis ictus, omnis plaga est, non alteri imputemus, sed dicamus: *Dominus est.* Est quis veneficio affectus, inculat vetu-

lam quandam, alter damnum passus, vicino adleribit, alter injuria laceffitus, socrum aut nurum execratur. Securiora suadet Hipponeus Præsul: *Non dixit Iob, Dominus dedit, diabolus abstulit, nec dicas, hæc mihi diabolus fecit:* Hæc mihi veneficio, invidus vicinus, affinis meus fecit, sed Dominus Christus ad Petrum: *Calicem, quem Dedit mihi Pater, non vis, ut bibamillum?* Quid hic ais, Domine, quid culpam in patrem derivas? calicem hunc longè amarissimum, an non perfidus ille Iudas, an non eum Annas & Caiphas, an non hunc ipsum Herodes & Pilatus miscuerunt? Hi quinque pharmacopæi, merum absynthium, meram aloem felmerissimum intriverunt, ab illis hic calix est. Quid ergo dicis: *Calicem quem dedit mihi Pater?* audi, sis: hic calix ab amantissima manu mihi venit, & quamvis multa sint, quæ hunc calicem commendat, ante omnia tamen paterna manus. Sic omnino est, ne spinula Christum potuisset lædere: nisi æterna patris providentia & sapientia id decrevisset, & à filio sese ultro offerenti, tolerari voluisset, paternam itaque cælestis magister manum, non Iudeorum, non carnificum agnovit. Si lignis, si saxis suus sensus, & ratio foret, an non in statuas efficta suo artificio beneficium acceptum referrent; Lignum in officina statuarii jam dolandum [ut in Apologis est] opificem serio affari cepit, hunc in modum: mi Magister, quam inhumaniter, quam rigidè ac inclementer nos tuas arbores, nuper adeo frondentes ac florentes tractas, ac truncas, bipenni, ascia, securi, ita nos cædis, tanquam si tuæ non simus? imo si fatales Domino, sciendis, scalpis, ac mille plagis configis & mutilas Huic statuarius: tu plane, inquit, ut lignum ut truncus loqueris, cui nihil inest cerebri. Si tibi vel mica salis foret, ingentes mihi gratias agereres, omnem plagam amica mea manu inflictam, acceptam mihi referres, quod hoc laboris subeam, ut te è trunco eleganter in statuam effingam. In silva stanti nemo caput aperiret, nemo genua flecteret. Ubi supremam operi manum imposuero, accedet pictor, & inaurabit te, inauratam deare poliet & lavigabit, inde in ara collocaberis hic verso cultu, tanquàm imago hominis sancti afficeris. Querela tua proflus fatua

Aug. in Ps.

31.

Ioan. 18.

1. Regum
20.

S. Basii. m.
nor. ad. l.
1. Reg.

Psal. 62.

Psal. v. 20.

Origen. 66
62. ex.

est, nescis, quid dicas t aigitur silvæ tuæ ob-
liviscere, scalpum sustine, & brevi tuos mi-
raberis honores, quantumque beneficii ac-
ceperis, agnosces. Arborea alia foris man-
nent in silvis inutilis, pabulum ignis futura
Nos homines nullius sapientia, cupimus
esse sancti, caeloque locari, sed a sciam, scalp-
prum, dolabram, securim pati recusamus.
Hic adversus statuarium querelas effun-
dit sexcentas, tentationes velut ascias, &
secures horret. O trunco! O lignum rude!
manum artificis & acutiora ferramenta ne
repelle: fecari, & scalpum te permittite, & om-
nes ictus, gratia ac beneficii loco repono,
quod Christus sensim formetur in te, quod
in statuam Francisci, Dominici, Brunonis,
Ignatii effectus sis. Quamobrem si quem si-
delem aut etiam virum Religiosum, inter
summos dolores, & cruciatus, cum morte
luctantem deprehenderit, ne hominem à
Deo desertum, inferis destinatum suspicere
quia potius eum Numinis chariorem cogi-
ta, & misericordem Dei manum hic agnosce,
ne vindex manus, in altera vita severissi-
mè eum tangat. Habuit & cœca gentilitas
aliquem radium hujus veritatis. Seneca
Deus, quos probat, quos amat, recognoscit, ex-
ercet, eos autem, quibus indulgere videtur,
quibus parcere, molles venturis malis servat:
Erratis enim, si quem judicatis exceptum: vo-
niet ad illum diu felicem sua portio. Quam
doctrinam suam obvia similitudine com-
probat: Hanc rationem Dii sequuntur, inquit
in bonis viris, quam in discipulis suis praecep-
tores, qui plus laboris ab his exigunt, in quibus
certior spes est. Optimi milites (duci suo cha-
rissimi) ad durissima mittuntur.

Vas figulinum, aut cristallinum, longè
cautiore manu, quam poculum aureum
contra datur, ita Deus parit infirmioribus
& quasi lacte nutrit consolationis; at sibi
charos, & virtute ac gratia solidos, pane
athletico educare, & durius habere con-
suevit. Hoc Christus S. Brigittam alloquens
testatus est, de quodam Episcopo sibi dile-
cto dicens: propterea quia amicus meus est,
& eum intus diligo, ideo quasi laboriosus
onus impono.

S. Theresia teste Ribera in vita dicebat, ac
sua manu posteris scriptis consignavit, in

itinere perfectionis l. s. libell. 15. anno. 88.
Quod majus signum volunt homines divini
erga se amoris, quam si fiant participes ejus
Crucis? Idem sensit, ac sapuit magnus ille
Magister Spiritus, & S. Theresia confessa-
rius, P. Alvarez, qui cum in Hispania, & Ro-
mæ turpi infamiae nota fuisset aspersus, &
quidam ei retulisset, quæ de eo dicebantur,
subrisit, editis singularis laetitia indicis. Quod
advertens ille, qui illa referebat, interrogavit,
cur ipse adeo exultaret: cui ille cum sin-
gulari laetitia respondit: quia nunc video
Deum mihi bene velle quoniam per amico-
rum suorum viam me deducit: nam diu soli-
citus fui, quod videretur mihi Dominus obli-
tus. Hoc sinceræ amicitiae est amicum
nunquam oblivisci, quod prope notat ille
in vitis Patrum, apud Ruffinum: Cum senex
quidam frequenter infirmaretur corpore, &
uno anno nulla eum contingeret invalerudo
propterea flebat, & graviter ferebat dicens:
Reliquisti me Domine, & noluit me presenti
hoc anno visitare. Quid inter amicos usita-
tius, quam ut alter alterum frequenter con-
veniat, & invisat: Si affinis affinem, cognatus
cognatum, amicus amicum per menses,
imo per annum semel invisat, amicitia
omnis non modo refraxisse, sed prorsus in-
terisse, non injuria existimabitur. Quibus
positis, juvat cum Hipponensi auctore,
hanc saluberrimam conclusionem inducere

Quid ergo non misericorditer praestatur ho-
minibus, à quo etiam tribulatio beneficium
est: Hanc quanto in pretio habuerit, & super
omnem aliam mercedem aestimavit Ioan-
nes Lepsius, auctor vitae edisseret, qui ab a-
more, quo in Christum cruci confixum, ei-
usque cruciatus ferebatur, Joannes à Cruce
nuncupatus est. Hunc Redemptor noster a-
liquando perbenigne sciscitatus est: Ioan-
nes, quid vis pro laboribus? respondit: Domine
Iesu, pati, & contemni pro te: Hoc summum
& unicum beneficium, quod & postulare
audeo. Idem sensit religiosa illa soror, sub
sanctissima matris Theresiae disciplina edu-
cata: quæ aliis sororibus in choro de-
cantantibus versum illum 82. Psalmi 118.
Defecerunt oculi mei in eloquium tuum di-
centes: quando consolaberis me? Ipsa nescio
quid aliud voce musitans, totum chorum
disonum reddebat. Quod advertens
Theresia,

In vita d.
varex, c. 11.
§ 2.

Aug. in
Psal. 3

Aug. in B.
87. feliciter
& Ruffin.

Josephus d.
Iesu Maria
in vita.

Calamat.
disc. 7. n.
7 11.

Theresa illam arguit, & causam insuper perquirat. Quare alienum quid mullicaret, ac confuetos psalmi versus, ceterarum more non decantaret? reposuit ingenue hæc Dei famula: scito, ô Mater, hæc verba sacri Vatis non pronuntiâsse: *quia nullam consolationem opto in hac vita.* Ut nobis innotescat, subdit scriptor Italus, non posse Deum alicui animæ, majorem favorem ac gratiam præstare, quam ut eâ assiduo affligat. Quod mortaliū quotusquisque est, qui agnoscat? quotus qui gratias in adversis referat? Filii hujus sæculi, nulla à munifica Dei manu beneficia agnoscunt, nisi pingues hæreditates obveniant, filiis gradus ad honores & dignitates sternantur, horrea abundant frumento, vino, & oleo: in os eorum Tagus, & Eridanus influat. Aliter nos exemplo suo instruit Propheta Regius: *Benedicam Dominum in omni tempore.* In quæ verba Africani Præsulem disserentem audiamus: *Quando benedicam Dominum, ait tibi aliquis? quando tibi benefacit, quando abundant secularia, quando multum abundat frumenti, olei, vini, auri, argenti, mancipiorum, pecorum salusq; ista mortalis invulnera & incorrupta persistit; nihil immaturâ morte subtrahitur, felicitas tota abundat in domo, circumfluent omnia, tunc benedices Dominum? non, sed in omni tempore, & quando ista dat, benedic: & quando ista tollit, benedic: quia ille dat, ille tollit, sed ipsum à benedicente se*

non tollit. Unde inter exquisita supplicia S. Theodorus unguis carnificatus, dum coltæ nudarentur, lætus canebat: *Benedicam Dominum in omni tempore.* Hæc cygnea vox, saltem cordis, omnium Sanctorum fuit. Quod si in prosperis dumtaxat nos gratos Deo exhibeamus, in adversis vero desertamus, deipiciamusque, ipsis brutis nos inhumaniores præstamus. Observant quippe rerum naturalium indagatores, non parum discriminis esse inter animalia terrestria, & aquatilia, si illis semel iterumque escam dederis, agnoscant Dominum benefactorem suum, peravia & devia sequuntur, nec illis adversis occurrentibus herum deserent; Pisces verò, etsi indies escam illis portigas, minimo strepitu conterriti diffugiunt, nec nisi novâ escâ allecti, aut fame compulsi redeunt. Appositè ad rem nostram Doctor Scraphicus: *Canes, inquit, adeo Domino sunt fideles, quod quantumcunque exasperati, verberibusque affecti, foras repulsi, mox redeunt vocati, quasi nihil omnino sint passi.* Canis tō modo gratanter buccellam à Dño accipit, sed & tullem, quo percussus, si in medias aquas abjeceris, avide arripit, acceptumque refert Domino: quasi rursus in verbera se promptum offert; quod & nos æmulati docuit, dum dixit: *Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus; ut in æternum ei gratias canamus.*

Breviar.
Rom. 7.
Novemb.

S. Bonav.
se. S. Ant.
nii de Pa.
dua. serm.

Iob. 2. 10.

Augu. in
Psalm. 33.

Aug. in Ep.
87. felicit.
& Rustic.

Josephus de
Iesu Maria
in vita.

Calamst.
dise. 7. c. 1.
7. 11.

F E S T V M

INVENTIONIS SAN- TAE CRUCIS.

Quis invenit locum ejus, aut quis intravit in thesauros ejus ;
Baruch. 3.

EMBLEMA XIV.

THESAURUS REPERTUS.

--- SACROS *tellure recludit*
THESAUVROS Virg. lib. 1. AEncid.

A R G V M E N T V M.

Arii varia summo studio, nisu, & impetu sectantur; hi honores, illi voluptates, divitias alii, easque maxima pars mortalium, inò nemo non, teste Propheta: quia *omnes avaritia student*, sagacissimè inquirunt? quibus si hodierna die **THESAURUM**, *quo fur non appropriat*, non deficientem in caelis nec in terris ostendero, nunquid inexplibili eorum desiderio abunde fecero fatis? hic thesaurus, quod pauci credent, sacratissima, quæ hodie inventa, Salvatoris nostri *Crux* est, cujus vel particulam auro gemmisque insertam, quisque vestrum thesauri loco reposuerit; at hoc non ago, verum virtutis, quæ in ea latuit thesaurum, à nobis quaerendum, expendendum, summoque in pretio, præ omnibus mundi thesauris habendum, non meo, sed sanctorum virorum, qui cum Jobo, thesauros *nivis & grandinis*, id est, tribulationis & tentationis ingressi sunt, confirmabo testimonio. Unico illis aculeo relicto, qui hic toti sunt, ut aurum, & argentum sibi thesaurizent, thesauros *iniquitatis* congerunt, ejusmodi *thesaurizare sibi iram in die ira*.

Jerem. 6.

Iob. 38.

Mich. 9.

Iob. 38.

- §. I. *Quis invenit locum eius, aut quis intravit in thesauros eius?* Baruch. 3.
 §. II. *Crux Christi spiritualis, per adversa querenda, ex illo Iob probatur: nunquid ingressus es thesauros nivis, aut thesauros grandinis, aspexisti?*
 §. III. *Nil proderunt thesauri impii.* Prov. 10.

FESTUM

S. Bonav.
festo in-
vent. S.
Crucis,
serm. 2.

Bona. cit.

F E S T I V M
I N V E N T I O N I S S A N -
T A E C R V C I S .

Quis invenit locum ejus, aut quis intravit in **THESAVROS**
EIVS ? Baruch. 3.

Ivinum illud Seraphici
 Doctoris hodierna die
 fertur oraculum: *Omne,*
quod diligitur à diligente
solicite queritur. Quam

solicite querit apis florem, ciconia lacer-
 tam, milvius palumbem? atque ut ejus utar
 obvia similitudine: *Quam sollicitè querit ca-*
nis lepuseculum, gallina vermiculum, cervus
fontem? Vos ipsos quotidiana experientia
 edoctos compello: quam sollicitè ambitio-
 sus honorum titulos aucupetur? quanta cu-
 ra, solertia, assentatione, munere corrup-
 tela, viâ sibi, ac suis ad prima subsellia, ad sæ-
 culares aut Ecclesiasticas dignitates struat?
 quot technis ac versutis mortales inter
 gloriam quærat, nec quiescat, donec inveni-
 at? quam sollicitè adolescens quispiam
 lascivus, quot blanditiis, illicitis, lenociniis
 quærit illam, & gratiam invenire penes eam,
 quam deperit? quam studiosè eam in foro,
 in templo, in quovis congressu satagit inveni-
 re? quam sollicitè avarus quærit pecunias,
 quanto labore, sudore, lucubratione è re
 qualibet lucrum, emolumentum, aurum
 quærit? ô si vel uspiam thesaurum abscon-
 ditum olfecerit, quam noctes, & dies omne
 medium quæreret, omnem lapidem move-
 ret, quo eum invenire contingeret? quam de
 invento gestiret, exiliret, seque beatum du-
 ceret, ac prædicaret? *Cum tamen tempora-*
lem invenire thesaurum, vanum sit, & in-
ventori nonnunquam æternum attulerit
exitium. At hodierna die thesaurus inven-
tus est, in quo omnes auri venæ, omnes ar-
genti fodine, omnes Erythraei maris marga-
ritæ, eminenti quodam modo reconditi
stant. Sed.

*S. Bonav.
 festo in-
 vent. S.
 Crucis,
 serm. 2.*

Bonn. cit.

§. I.

Quis invenit locum ejus, aut quis intravit in
THESAVROS EJUS ?
 Baruch. 3.

Ingentes olim thesauros in cryptis sub-
 terraneis, in Regum sepulchris, tanquam
 in sacratissimo, & nullo jure & injuria
 violabili gazophylacio, reconditos fuisse,
 sacri juxta ac prophani historici satis disertè
 testantur. Sanè sicuti Gentiles vidimus, sic
 & Hebræos, in sepulchris recondere con-
 suevisse præcipua mortuorum ornamenta,
 & maximam interdum auri, vim, Hierony-
 mus & alii post eum arbitrati sunt.

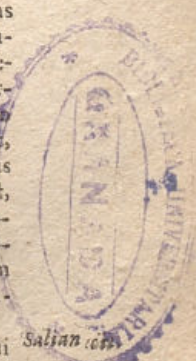
*Spondani
 cæmister 7.
 1. p. 2. c. 1.*

*Hieron. in
 Jerem. c. 8.*

Anno mundi ter millesimo vigesimo pri-
 mo refert Salianus ex Josepho l. 7. cap. ult.
 Regia magnificentia monumentum David
 fuisse extractum à filio Salomone (qui & i-
 bidem postea consepultus est) in quod præ-
 ter solemnia Regionum funerum, maximas
 divitias contulerit: quarum copiam ac su-
 mulum ex eo fuerit certa conjectura asse-
 qui, quod post annos mille trecentos Hir-
 canus Pontifex oppugnatus ab Antiocho
 pio, ut eum ab urbis obsidione removeret,
 aperto Davidis monumento, thesauros ejus
 ingressum, ad tria millia talentorum (id est,
 acurato Saliani nostri calculo, triginta sep-
 tem milliones, & quinquaginta millia au-
 reorum) inde asportavit: quorum partem
 Antiocho annumeravit, alia externum mi-
 litem conscripsit.

Addit ex aliis, cum sub annum Domini
 4173. murus unus templi Hierosolymitani
 corruis.

*Salian. An-
 nal. in 3021.
 n. 119.*

Salian. cit.

cornuisset & Patriarchæ jussu instaurandus esset, fuisse ex operis, qui lapide quodam in fodiendo sublato, antri ostium invenerint in illud ingressos, tam diu processisse, quoad accederent ad quoddam palatium marmoreis columnis in aëxum, auro & argento obductum, ante quod mensa erat, in eaque sceptrum & corona aurea. Hoc fuisse Davidis Regis sepulchrum: ad cujus sinistram Salomonis fuisse simili ornatu; & alia multa aliorum ex Davidis familia, Regum Juda, qui ibidem conditi fuerant. Mitto hic arcas repertas, amplissimosque thesauros, ut ex dictis patet; quos ubi Patriarcha compertos rescivit, arctissimè ocludi præcepit. Sed ne antiqua duntaxat eruderare videamur, recentioris illud memoriæ est, quod sub Paulo III. accidit anno Christi 1543. cum fundamenta Divi Petri Romæ instaurarentur, Mariæ & Thermancæ (quæ filia Staliconis fuisse) corpora illic olim in marmoreo sepulchro, pretiosissimè exornata, inventa fuisse cum mundo omni muliebri: corpora attractu primo in cineres soluta; at auri solidi vis ingens fuit, margaritæ insignis magnitudinis supra 3. & quinquaginta, annuli centeni variis gemmis distincti, aureum pectorale gemmis vermiculatum, vasa plurima, aliaque cymelia ex auro, crystallo, succino.

Verum enim verò, præ his omnibus alius hodie longè prætiosior, multo locupletior, thesaurus, quæ situs & inventus est: *Helena Constantini Mater, quæ Christum ferventer amavit, ejus crucem diligentissima curâ quæsit, & invenit.* Propterea inquit Andreas Archiepiscopus, Oratione in festo sanctæ Crucis: *Hodie diem festum celebramus, propterea frequenter convenimus: quia sanctum illud, quod olim latebat, hodie evasit manifestum: quia THESAURUS, qui fuerat absconditus in terra mediusullo, revulsit sicut aurum.*

Gaudet alii crucem, quam cælum mittit, amittere, at amissam olim Christi crucem invenisse hodie se gaudet Helena Imperatrix, & triumphat. Rei gestæ ordinem hic habes: latebat crux terra, plus odiis Judæorum jam supra ducentos annos sepulta; at Helena cum primum simul Constantinus Maxentium debellavit, crucis sanctis-

simæ auspiciis, quo grata foret, omni ingenio, viribusque eruere defossam, orbique adorandam proponere concludit, tunc credens THESAURUM se reperiturum, si crucem; hanc porro quo ardore, quo amore jam octogenaria regio comitatu, omnique clerò stipata quæsièrit, pergit S. Ambrosius præclare enarrare, *venit ergo Helena, cæpit revivere loca sancta, infudit ei spiritus (Theodoretus exponit in somnis divinitus admonitam) ut lignum crucis requireret. Accessit ad Golgatam, & ait: Ecce locus pugna, ubi est victoria: quare vexillum salutis, & non invenio. Ego inquit in regnis, & crux Domini in pulvere? Ego in aulis, & in ruinis Christi triumphus? ille adhuc latet, & palma vita aterna: quomodo me redemptam arbitror, si redemptio ipsa non cernitur? video, quid egeris, diabole, ut gladius quo peremptus es, obstrueretur. Locus itaq; primò purgatur, infame Veneris stabulū statuaq; deicitur: mox aperit humum, decuit pulverem, tria patibula confusa reperit, quæ ruina contexerat, inimicus absconderat; in ipsissimas auri venas offendisse Helenam credidisset; minuebat tamen læticiam publicam illud, quod quænam ex tergeminis servatoris crux foret, sic nondum constaret: sed non potuerit obliterari Christi triumphus. Incerta hæret ut mulier, sed certa indagine sanctus Spiritus inspirat. Jussit ergo singulas ordine morientem tunc mulieri imponi: pergebat illa ad primæ contactum mori, itemque ad secundæ: ad tertiæ denique incolumis revixit. Zozomenus hoc recensito prodigio, subdit: fertur ita mortuum, crucis virtute, simili ratione ad vitam revocatum. Quod lubet D. Paulini firmare testimonio: Cum tres pariter cruces repertæ fuissent, gratulatio repertarum cæpit anxia dubitatione confundi justo piorum metu, ne forsitan aut pro cruce Domini, patibulum latronis eligerent, aut salutare lignum, pro stipte latronis abjiciendo violarent. Respexit pius fideliter æstantium curas Dominus, & ipsi porissimum quæ tam præ sollicitudinis princeps erat, hujus consilii lumen infudit, ut, aliquem recens mortuum inquiri, & inferri juberet. Nec mora, cadaver allarum est: deponitur, jacenti una de crucibus*

admove-

Surius in
comment.
Beylerin.
theat. D.
pag. 353.

Bonajac.

Vide Gretzerum de
cruce, l. 1.
c. 52.

Fabii m
ni Theod
l. 1 c. 18.
Amb de
tu Theod
Theoder.
c. 18. Sicut
l. 1. c. 17.

S. Vincen
festi in-
vni. S.
Crucis
serm. 1.
verus Sa
pit. l. 1. b. j.
Baron. a.

P. Barry
sæveur d
leins. 2. d
nov. 22.

S. Pauli
epist. ad
Senerm

Barry, ib.

“admoventur, & altera, sed reorum ligna
 “mors spreuit. Postremò Dominicam cru-
 “cem prodit resurrectio, & ad salutaris
 “ligni tactum, morte profuga, funus ex-
 “cullum & corpus erectum est: tremefa-
 “ctisque viventibus sterit mortuus, & fu-
 “nebris, ut Lazarus quondam vinculis
 “expeditus, ilico inter spectatores suos redi-
 “vius incessit. Confirmat id ipsum sanctus
Vincentius, Severus, Sulpicius, Baronius, &
alii.

Nunc si lubet quantæ, quam immensæ
 divitiæ, quæ pateræ argentæ, scyphi, cra-
 teses, phialæ, labra, malluvia, Chrysendera,
 monilia pretiosa *in monte pietatis* Bruxellis,
 Antverpiæ, & alibi recondita sunt, expendi-
 te, & si quem auri dira fames, & sitis habendi
 inflammat, in alium *montem pietatis*
 mecum conscendat: ubi tot pyropi sacra-
 tissimi cruoris Domini, tot uniones è latere
 Christi profuentes, ubi his largè locuple-
 tatus, pretiosissimus crucis thesaurus, sine
 fœnore, sine usura, *sine auro & argento* com-
 paratur: qui quam ingens, & supra omnem
 æstimationem sit, ex hoc colligere licet,
 quod omne aurum nunc de cruce facit the-
 saurum, omnesque gemmæ, ac margaritæ,
 in conspectu ejus viluerunt; videre qui-
 dem est sanctissimum hoc lignum auro,
 pretiosissimisque unionibus insertum; sed
 crucis hic ornatus, ut accidentia substan-
 tiam circumdant, nec quidquam ex his oculo-
 s, animos, venerationem, amorem nos-
 trum sibi vendicat, nisi inæstimabile dun-
 taxat, vel minimum S. Crucis fragmentum.
 Hujus unius *thesauri desiderio* (ut auctor
 loquitur) cum per plures annos B. Coleta
 constanter æstuasset, incessanter quæsisset,
 tandem ubi exiguam particulam nacta est,
 tanto gaudio exultavit, ut cœlo ipso donum
 illud adæquare non dubitaret: dumque an-
 xia fluctuat, ubi quam securissimè, & sum-
 ma cum religione thesaurum hunc asserya-
 re queat, cœlitus illi crux aurea submissa est,
 eo artificio elaborata, ut omnem cujusvis
 aurifabri captum excederet: atque hac di-
 vinum pignus thecâ studiosè cœlavit.

Nec minus hujus pretii ignara S. Ma-
 crina, magni Basilii, & Gregorii, Nissenii
Cœlestis Panthei Pars I.

Soror germana, quæ pro omni adamante
 exiguum sanctæ crucis frustulum, annulo
 suo scire inseruerat, eumque non digito, sed
 eordi appressum gestabat, ut, ubi thesaurus
 illius esset, illic & cor ejus noctes diesque
 præsens foret. Utraque hæc Christi sponsa,
 verissimè illud Sapientis usurpabat: *Drivitas*
nihil esse duxi in comparatione illius, nec
comparavi illi lapidem pretiosum: quoniam
aurum comparatione illius arena est exigua,
& tanquam lutum æstimabitur argentum in
comparatione illius Nec immeritò, utpote
 quibus omnes mundi gazæ jam viluerant,
 & sola crux in pretio erat.

Disertissimus ille orator, ac religiosissimus
 antistes, Hieronymus la Nuza unum pilum
 S. Magdalenæ, quem asservat, præ omnibus
 mundi regnis se æstimare libere pronuntia-
 vit, idque ex eo, quod sanctissimos pedes
 Domini attigerit; sed quid pilus hic ad li-
 gnum, quod laceros Christi humeros, to-
 tumque corpus artissimè fuit complexum,
 & pretiosissimo cruore largissimè respectum
 mille Christi osculis delibatum, & sangui-
 neis ulnis non semel constrictum, totius salu-
 tis humanæ pignus extitit? Unde sanctis-
 simus ille præsul Nolanus, tum mitteret ad
 Severum, exiguum S. Crucis segmentum,
 auro inclusum, his ad eum scribit verbis: ac-
 cipite magnum in modico munus, & in
 segmento pœne atomo hastulæ brevis, su-
 mite monumentum præsentis, & pignus
 æternæ salutis, non angustetur fides vestra
 carnalibus oculis parva cernentibus; sed
 internâ acie, totam in hoc minimo vim
 crucis videat. Deum videre vos cogitatis
 lignum illud, quo salus nostra quo Domi-
 nus majestatis affixus tremente mundo
 pependerit, exulteris cum tremore. Recor-
 demur & petras scissas ad hujus aspectum
 crucis, & saltē saxorum æmulatione
 præcordia nostra findamus amore divino.

Ecquis unquam ab orbe condito, uspiam
 terrarum, thesaurum repertum legit, vel
 audivit, cujus materiæ (gemma sit, vel ada-
 mantina) particula minima, vel unus
 atomus, or bis universi pretium infinito in-
 tervallo

Sap. 7.

S. Paulin. ep.
II. ad Seve-
rum.S. Vincent.
festo in-
vent. S.
Crucis
serm. 1. Se-
verus Sul-
pit. l. 1. hist.
Baron. a. 36.P. Barry
favetur de
Iesus. 2. de-
vol. 22.

Barry. ib.

Fasti marti-
ni Theodor.
l. 1. c. 18.
Amb. de m-
tu Theodor.
Theodor.
c. 18. Socr.
l. 1. c. 17.S. Paulin.
epist. ad
Senerm.

tervallo antecellat? quod cum venerandus hic Antistes in SS. Crucis *minimo naturali*, ut Philosophi loquuntur, asseveret, quis non avidissimè & ardentissimè ad hunc thesaurum conquirendum rapiatur? At si omnis amor Christi in vobis sopitus, aut prope extinctus est, hoc ligno hodierna die accendendus; etenim cum ignis extinguitur, lignum in jicis, & statim ille reviviscit, ac novas flammæ concipit. Alget in te amor Christi, accipe lignum crucis, & adhibe cordi tuo, intellectui ac voluntati ardorem in eam ventilando, in meditatione tua exardeat ignis, aptumque est lignum hoc, ut immesum in te excitet incendium. Alterum est, quo hic thesaurus, omnes auri, argenti que fodinas excedit, quod inexhaustus quodammodo, & infinitus sit, quod ejuldem D. Paulini comprobare licet suffragio, qui ubi enarrasset S. Helenam omne suum aurum contulisse, ut hunc thesaurum dignè reconderet, vim ligni hujus quavis parte sublata, quasi vivi semper, & accrescentis describit, ipsum audite: Itaque inquit, Mater Augusti, patefactis ad opera sancta thesauris, tota abusa filico est; condita in passionis loco Basilica, quæ auratis corusca laquearibus, & aureis dives altaribus, arcano positam sacrario *crucem* servat, quam Episcopus urbis quotannis, dum Pascha Domini agitur, adorandam populo promit. Quæ quidem *crux* in materia insensata, vim vivam tenens (quasi quereus repullulans) ita ex illo tempore, innumeris pœne quotidie hominum votis lignum suum commodat, ut detrimenta non sentiat, & quasi intacta permaneat, quotidie dividuum sumentibus, & semper totam venerantibus; sed istam impuribilem virtutem, & indetribilem soliditatem, de illius profectò carnis sanguine bibit, quæ passa mortem, non vidit corruptionem. Id ipsum suo testimonio confirmat Cyrillus Jerosolymitanus: *Quinque panes*, inquit, *restantur in quinq; millia multiplicata*, LIGNUM CRUCIS restatur ad nodiernum diem apud nos apparens, & apud eos, qui secundum fidem ex illa hinc capientes, univèrsam orbem serè jam repleve-

runt. Sic ille testimonio de divinitate Christi, colligens, volensque docere, nò tantum gloriam crucis, sed hanc quoque multiplicationem, & dispersionem partium, per univèrsam terrarum orbem, divinitatis & potentia Christi testem esse repertumque hodie THESAURUM non deficientem in terris. Rursum alibi idem auctor: LIGNO CRUCIS univèrsus terrarum orbis per patres repletus est: & iterum: per particulas ex hoc ligno per univèrsam orbem sparsum est. Rident hæc de more hæretici, inimici crucis Christi. Imprius Auctor Apertus, asserens videlicet quod hujusmodi crucis particulis vehendis, si colligerentur, decem Batavicæ naves non sufficerent. Lutherus verò ex particulis crucis, quæ hinc inde ostenduntur collectis, integram domum construï posse impudenter blaterat; & omnium ineptissimè Calvinus, Catholicos vocans desperatos Nebulones, quod fingere non erubuerit, lignum crucis mirificè auctum, & multiplicatum, & sparsum per orbem terrarum; imò stultum & inconueniens dicit mendacium. At verò ò nequam! non fingimus Catholicis, referunt id gravissimi atque antiquissimi Scriptores: S. Cyrillus, qui teste Baronio crucis inventioni interfuisse potuit; quippe qui post Maximum, Macarii in Episcopatu Jerosolymitano successorem, eidem sedi præfectus est Antistes; & Paulinus, qui Cyrilli sæculo vixit, & Jerosolymis aliquando versatus, plures facillè videre potuit, quos hoc miraculum non latebat, id literis consignârunt. Quare tenebriones illi vel lumine naturali, si vellent illustrari, possent; fax enim una, alteri sine sui imminutione lumen communicat, & innumera ad oculum exstant prodigia. Atrebat etiamnum candelam videre est, quæ ut annos cum plures arserit & ardeat, nihil dum imminuta est, atque ex ipsis stillis ceræ deciduis, aliæ candelæ conficiuntur. Variis quoque laciniis è stola S. Huberti dissectis, integra perseverat; quid nicea virtute SS. Crucis lignum præditum sit INFINITUS enim (ut Sapientis verbis utar) THESAURUS hominibus est, quo qui usi sunt participes facti sūt amicitia Dei, propter disciplinam dona. Hugo Cardinalis hæc dona

S. Paulin.
vit.

Cyrril. ca.
tech. 10.

Luca 12.
Cyrill. ca.
tech. 4.

Conc. de
exaltat. S.
Crucis.

Matth. 6.
v. 20.

Baron.

an. 382.
Greg. Tur.
hist. 15. c.
19 Pauli
Diaconu
13. c. 6. de
gestis Rom.

Ribadin
vita 1.
15.

Sap. 6. 7.
Hug. Cor.
in 1. 1. 1. 1.

dona intelligit reales disciplinas, cruces, aduersitates, *flagella diuina correctionis*, ut & Lorinus noſter ibid.

Ex dictis haecenus patet, magni muneris inſtar habendum, ſi quis particulam S. Crucis tibi dono mitteret; at cum ea, & Turcis, & ſceleratis hominibus obtingere queat, nec ex ſe ſanctitatem ac ſalutem conferat, hodie vos omnes voti compotes efficiam, & quemadmodum Dei crucem, quæ omnes ſaluos & beatos reddat, quærere & inuenire poſſitis, oſtendam.

§. II.

CruX Chriſti ſpiritualis, per aduerſa querenda, ex illo lobi probatur: nunquid ingreſſus eſt THESAUROS NIVIS aut THESAUROS GRANDINIS aſpexiſti? Job. 38. v. 22.

Tiberius piſſimus Imperator Conſtantinopoleos, in pauperes profuſus: **THESAURIZABAT ſibi THESAUROS in celo, ubi neque arugo, neque tinea corruptis, & ubi ſures non effodiunt.** Hinc aliquando in ambulans regia porticu, in pavimento tabulam marmoream, in qua crux Dominica ſculpta erat, vidit, & ait: *Cruce tuâ Domine, frontem noſtrâ muuimus, & pectus, & ecce crucem ſub pedibus conculcamus: ac dicto citius juſſit eam auferri: deſoſa que tabulâ, atque erectâ, inueniunt ſubtus & aliam hoc ſigno notatam; qua etiam ſublata reperere & tertîâ eadem cruce inſignitam: cumque & hanc, de rei eventu ſolicitus, effodi curaſſet, ingentem theſaurum ad coronatorum propè millionem detexit. Quod cœleſte prodigium, quid aliud innuit, quàm ſub cruce maximum latere theſaurum, non pecuniarum, ſed gratiarum: quem ſanè inter alios oculatus S. Pater noſter Ignatius agnovit, qui cum aliquando ſalmaricæ conſectus in carcerem, acceptis literis commiſerationis, & conſolationis à ſacris Deo virginibus, ſic eis reſpondit: *Miror vos, quibus CRUCIS Chriſti myſterium pertractatum eſſe oportuit, immenſos GLORIÆ THESAUROS in CRUCE incluſos ignorare; ego verò gaudeo, quòd majora & graviora pro Chriſto**

ſuſtinere dignus inueniat. Nec quiſquam mirabitur theſauros hoſce in nive reconditos aſſervari, quid inquires, in nive frigidiffima theſauri eſſe queunt: imò haſce magnas in cellis ſubterraneis recondunt, & feruida æſtate, & cane torrido pro deliciis ac cupediis pretioſiſſimis depromunt, præſtantiffimilque viniſ admisceant, & cardæſtimant. De quo iuvat Senecam in quaſtionibus naturalibus audire diſſerentem, ubi de nive aſſervata agens, ſic ait: *Non contenti vana diſſundere veterana, & per ſapores atateſque diſponere, inuenimus, quomodo ſtiparemus nivem, ut ea æſtatem vinceret, & contra anni feruorem defenderetur loci frigore. Quid hac diligentia conſecuri ſumus? nempe ut gratuitam mercemur aquam. Hoc quòd natura fluere & patere omnibus voluit, cuius hauſtum vita publicum fecit: hoc quòd tam homini, quam feris, avibusque & inertiffimis animalibus, in uſum largè ac beatè profudit, contra ſe ingenioſâ luxuriâ redigit ad precium: inde eſt, quòd nec nive contenti ſunt, ſed glaciem, velut certior illi ex ſolido rigor ſit, exquirunt: qua non è ſummo collitur, ſed ut vim majorem habeat, & pertinacius frigus, ex abſcorto effoditur. Tum ſubdit: *Itaque ne unum quidem ejus eſt pretium: ſed habet inſtitores aquæ, & annonam, pro pudor! variam! & quaſi ad theſauros recondendû, deſcribit reponenda nivis officinas: ac tandem concludit: *Videbis quoſdam graciles, nã ſorbere ſolum nivem ſed etiam eſſe, & fruſtra ejus in ſcyphoſ ſuos deſicere, ne inter ipſam bibendi moram tepeſcant.***

Audiſtis, ut Romanis (quin & Belgis) nives in delitiis, nives in pretio ſint, nives ut theſauri aſſerventur, ſed & ſanctiſſimo illi civi Romano Paulo Apoſtolo, adverſitatum, perſecutionum, calamitatum cumuli, quas ille nives compellat, in delitiis erant Paradifi: de eo ſic D. Chryſoſtomus pronunciat: *Cum videret Paulus quaſi NIVIS cumulos, tentationes quotidie ingruentes, nã aliter quàm ſi in medio paradifo vixiſſet, ita gaudebat geſtiebatque. Quin & nobis gaudendum, geſtiendum, dum in tentationes non ſecus ac theſauros incidimus, juxta illud D. Jacobi: *Omne gaudium exiſtimate, dum in varias tentationes incideritis. Ut rem planè novam & mirâ extollit D. Hieronymus**

Seneca
quaſt. nat. l.
4. c. 13.

Chryſoſt.
hom. 1. in 2.
epiſt. ad Cor.

Jacobi 1. 2.

Matth. 6.
v. 20.

Baron.
an. 382.
Greg. Turon
hiſt. l. 5. c.
19 Paulus
Diaconus
l. 3. c. 6. de
geſt. Rom.

Ribadin. in
vita l. 1. c.
15.

Sap. c. 7.
Hug. Cor.
in r. 3. Sap.

Luca 12.
Cyrill. ca.
roch. 4.

Conc. de
exaltat. S.
Crucis.

Baron.
Annal.
an. 326.

Psal. 144.

nymus dictum illud Davidis : *Tribulationem & dolorem invenit, in quæ verba sic describit: Non am rem dicit, non dicit, requiem invenit, saturitatem invenit: neq; etiã dicit, invenit me tribulatio, quã enim id admirationem haberet? eam autem habet maximam, quando se ait tribulationem, & dolorem invenisse: neq; enim invenitur, nisi quod queritur; neque rectè illi gratulamur nos aliquid invenisse, ait Augustin⁹, nisi illud, quod quærebamus: Exultat ergo quasi de thesauro reperto juxta illud Apostolis: *Omne gaudium existimate, cùm in varias tentationes incideritis.* Aeneas Sylvius exinde Pius II. Pontifex maximus, refert juvenem quendam nomine Pachorum, literas amatorias pilæ niveæ abdidisse, quã Lucretiam amantissimam suam è fenestra prospectantem impetiit, & ignem amoris in nive succendit, ut eleganti versu recens Poeta sub Lidia nomine lusit:*

*Chara meum gelida ferit nive Lidia pectus,
Dicebam flammis, hæc puto tela carent:
Nec caruere tamem, sub aqua latuere favilla,
Flammaque per venas stillat aquosa meas,
Heu mihi securi quã declinabimus ignem,
Frigore duratas si metuemus aquas?
Frigore sax nata est, colletur frigore, nullum
Sperandum simili de face frigus erit.
Sume pares ignes, miserumque le vabis amorẽ
Lydia frigoribus semper acerba neces.*

Dilectam animam (siliceat miscere sacra profanis) cœlestis spiritus deperit, ut eam in sui amorem accendat, duras, & horrido febrium algore, & cunjvis adversitatis frigore rigentes pilas immittit, hoc amatorio epistolò inferro: quod D. Ignatius Martyr. assiduo ingeminabat: *Amor meus crucifixus est, quod & cordi Theresiæ telo Seraphico insculptum voluit: AUT PATI, AUT MORI.* Seraphicus Franciscus floccos nivis, ptofectò non flocci faciebat, è quibus verum gaudium, & solidam lætitiã eliciebat, ut festive in hilaris suis canit Angelinus noster.

*Magna Minorum gentis Assisius Pater
Copite Leone Fratre candidissimo.
Abs Perusinis fors remigrabant domum,
Stringebat arva bruma crudelissima:
Ibant rigentes in Lacerna pallii,
Lorica potius illa quàm vestis fuit,
Cucullus instar cassidis præ aspro gelu.*

Piere Mes-
si, l. c. 37.

*Nivosus aures Aquilo corrugaverat:
Naso frequens depluebant stiria,
Nisi praacuto forte pigra frigore
Anare starent pendula: quales solent
Stillicidiorum stare de canalibus.
Suam sonori musicam, nolint, velint,
Vtrique dentes concinebant frigidam.*

Post hæc tandem subdit, si ad ædes reversi.

*Pulsaque nota lenius, si multians
Et torvus oculo Ianitor, manu minax
Semi rejerata janua, probe agnitos
Procul inde abesse mandat, Euronos vocet,
Homines que nihil, pus merum hospitium,
Suique nodis nos saluet cinguli.*

HÆC SOLIDA TANDEM EST HILARITAS, FRATER LEO. Similiter

cum aliquando carnalis frater, & verè carnalis aspersisset Franciscum in summa heme seminudum, horrentemque frigore, & ad eum misisset, qui per ludibrium & anteriori quodam joco, quàm fratrem deceret, ab eo peteret, ut sudoris sibi drachmam venderet, respondisse lærum: die fratri meo, me jam totum Domino meo vendidisse, & quidem ingenti pretio. Quin idem post aliquot annos, cum gravissimis, continuisque doloribus, & insuper novis à dæmone molestiis ita cruciaretur, ut nullã jam hominis vires ferre posse viderentur, emissã ad eum vox de cælo, quã gaudere jubebatur: *Quoniam per eas tribulationes, tantũ sibi THESAURUM acquireret, cui nullus in terra comparari posset, etiam si tota terra in aurum, omnes lapides in gemmas, omnes aqua in balsamum vertenterentur.* Quo ille audito, ita recreatus est totus, ut jam non sentiret dolores, statimque præ gaudio tratribus advocatis narravit, quid de cælo solati accepisset. Non absque singulari Numinis providentiã anno Domini 1240. Cremonã, intra Divi Gabrielis claustra, quando cecidisse fertur, in qua crucis signum Christi facies, cum nomine Jesu perfectè expressa cernebantur; atque ut virtutem in hac grandine abditam cognoscas, cæcus ad ejus contactum, lumen recepit. Prodigium hoc insoles, ac inusitatum; at aliam non minus præstantem, in sinum nostrum à di-

Angelin.
Gazans
piastila.
p. 1.S. Bonav.
in vita.Platus de
statu Relig.
l. 3. c. 16.In speculo
Francisci
Annal. M.
Wading.Zano ser. de
Iona.Vincent.
hist. l. 30.
c. 138.
Naueler.
Majolis
canonicul.
vit. mite-
ora.

Lauvicius
apud spirit.
9 c. 8. n. 102.
In vita Al-
varez. c. 40.

à divina manu indies grandinem pluere, docuit P. Baltasar Alvarez, S. Matri Theresiæ à confessionibus & quo tum temporis sanctior non erat in terris hisce se ad cruce, quibus undique impetebatur animabat, si cupidus quispiam in sua vinea colenda, multas pecunias, & tempus impendisset: & post magna indicia copiosi fructus, videret eam GRANDINE confringi ac destrui, quid is in animo sentiret? quod si GRANDINES illa aurea essent (ut Poëta de aureo imbre fabulantur) quanta caperet consolationem Dominus vinea? multo siquidem majus lucrum esset illi, quam damnum vinea ex tali grandine destructa. Nunc amabo te, num hos THESAUROS GRANDINIS aspexisti? Aurea sunt, gemmæ sunt grandines, valdeque pretiosæ, quibus contemptus, injuriæ, paupertas, jactura bonorum, fortunarum, filiorum, & amæ, vehementer locupletantes eum, qui benignè ac gratanter exceperit. Appello Beati Iuniperi fidem, sensumque hunc nescio quis petulanti ore, convitiis impetebat, & hoc in os, faciemque quod videri poterat impudentius, ingerebat, cui vir sanctus non verba verbis, non convitia convitiis componere, non etiam rationibus allatis eluere & refutare, sed unum illud addere, quod periti fuit & amantis Adamantis, hujusque thesauri: Amice, inquit, imple gremium meum hisce lapillis pretiosis, imple, ne timeas. Diætera & convitia, quæ alii cruce, lapillos pretiosos, & grandinem auream appellat, atque his impleri vult suam; ut illos scilicet referat, & thesaurizet in domo æternitatis: bonus institor probè conscius, quanti istic sit pretii ac valoris: hinc & illud præ joco adjicere solitus, unicum hoc in votis esse, ut his lapillis pretiosis, Parisiis Aureliam, & que, continuo impeteretur. Zeno Veronenis expendens illud 2 Cor. 1. *Lapidatus sum, lapides Pauli felicem grandinem nuncupavit: Insani populi furibunda tempestate lapideis imbribus FÆLICITER GRANDINATUR.* Hanc ut quis grandinem tolerare non queat, at verborum, & calumniarum, cum Iunipero non subterfugiat. Nostis quanti, eas patienter exceperisse pretii sit: Moysen attendite: qui magis eligens affligi eum populo Dei, quam temporalis peccati ha-

bere jucunditatem: majores divitiarum æstimans THESAURO Ægyptiorum, improprium Christi ad Heb. 11. Quid vero improprium Christi, nisi vita, laboribus, ærumnis, perfectionibus, infamia, & contemptu peccillima? nec paradoxum quisquam arbitretur gelidissimam grandinem, quæ omnia vastat calamitatem misererrimam inducit, & inter plagas Ægypti non minima censetur, ubi GRANDO vastabat omnia, thesaurum compellatis: Si ex grandine, inquit celeberrimus Doctor, thesauri extrahi non possent, non diceret Deus: nunquid THESAUROS GRANDINIS aspexisti? Inimicus persequens grandini similis est, quia omnia vastare videtur, honorem, quietem divitiarum, & vitam: sed ingentes virtutum thesauri ex ea possunt extrahi, atque hoc est facere eum tentatione proventum. Thesaurus grandinis paupertas, calamitas est, si eam a quamimenter feras, & Domino, qui pro te pauper factus est, te gratum exhibeas. Hæc aurei Oratoris doctrina est: Magnus THESAURUS inquit, in quo divitiæ, inconsumptum bonum, perdidisti pecunias? si gratias quidem egeris animam lucratus es, & majores nactus es divitiarum THESAURUM NON DEFICIENTEM in calis. Regiæ prodigalitatibus fuit illud Imperatoris Severi: quo excavatis lapillis scedulas inferebat, quibus integros fundos, ac prædia, dono in populum spargebat sed quæ deficiebant: ut alibi fufius dicemus Doctor Asceticus perfectionem comparat THESAURO abscondito in agro, ob innumerabiles divitiarum cæli, quibus implet animam: absconditus, quia ignoramus, quantum bonum ejus sit: si enim agnosceremus, dubium non est, quin universa pro illo consequendo relinqueremus, & omnia tanquam nihilum pro eo despiceremus: quid enim habet finitum ad infinitum? eo adducit illud Sap. INFINITUS EST THESAURUS hominibus, quo qui usi sunt: particeps facti sunt amicitia Dei. O felices thesauri hujus divitiarum, quibus facimus amicum nobis Deum: nam si terreni thesauri æstimandi, quibus facimus nobis amicos de mamonæ iniquitatis, quanto excellentior, quo Deum omnium datorem nobis devincimus? Locupletissimus thesaurus crux, in qua chari-

Exod. 9. 17
Nuz. 1. tract.
Evang. 5. n.
140. lob. 38.

1. Cor. 10.

Chrysof. ho.
11. ad pop.

Nierenb. in
Ascet. l. 1.
doct. 3. c. 18.

Sap. 7.

S. Bonav.
in vita.
Platus de
statu Balij
l. 3. c. 16.

In speculo S.
Francisci
Annal. Misp.
Wading.

Zeno ser. de
vina.

Vincent.
hist. l. 30.
c. 138.
Naueler.
Majolus
canicul.
rit. miste-
ora.

tatis aurū, ubi virtutū adamantes, ubi meritorum smaragdi, Deus ipse reperitur: & cum Deus infinitus sit, infinitum thesaurū jure appellabimus. Cur hunc thesaurū non quærimus, illi inhiam, & universā substantiā, vires, valetudinē, opes, honores, vitam, omnia pro eo prodigimus: ad hoc hortatur S. Palschalius lib. 7. in Matt. *Vtendi & possidendi THESAURI hujus potestas cum agro, non potest esse sine tertia, cum caelestes divitiæ non nisi damno sæculi possidentur.*

Ovid. Met.

Utinam nos tanto studio, labore, sudore, solertiā, caelestes hos thesauros conquiramus, quæ filii hujus sæculi, perituras opes, irritamenta malorum, in tertæ visceribus perferuntur: quæ eo avidius, atque ardentius effodere nituntur, quo viciniore spe, iis potiùs inflammantur: ut egregiè Sanctus Gregorius, in illud Iob c. 3. *Quasi effodientes THESAURUM, mortificationem intelligit: Omnes namque, qui fodiendo THESAURUM quarunt, cum fodere altius ceperint, ad laborem instantius inardescunt; quia quo THESAURO ABSCONDITO jam jamque appropinquare aestimant, eo in effodiendo enixius laborant. Qui igitur plene mortificationem suam appetunt quasi effodientes, THESAURUM quarunt: quia quanto sunt viciniore ad finem, tanto se exhibent ardentiores in opere. Ita quippe viris asceticis in palestra virtutis, usū venire solet, quo penitius in perfectionis, ac omnis sanctitatis adyta penetrarint, eo locupletiore mortificationum thesaurum effoderint.*

Pius Doctor Thomas à Kempis: *Quanto altius in spiritu profeceris, tanto graviores sapè cruces invenies. Ac tanto ditiozem thesaurum consequetur, quo graviores cruces, argenteis & aureis nummis impressæ, hoc majores pretii sunt, quo gravioris ponderis: sed pauci eum thesaurum quarunt, ac per pauci inveniunt. Causam adfert Sanctus Bonaventura: Qui vult invenire crucem, imo ipsum Dominum crucifixum, quærat eum tempore, quo inveniri potest, & loco in quo est: nemo enim [si non sit stultus] quærat uvas in vere, neque in aestate violas nec fructus in hyeme. Item nemo quærat ficus in vite, nemo aurum in arbore nemo pisces in monte; nemo panem petit in constrictina, nec liberos in popina: Si enim omnis res quæranda est, ubi*

Thomas à Kempis de imit. Christi l. 1. c. 12.

Bonav. festo Inventionis S Crucis ser. 2.

est, ergo quæramus Crucifixum pro tempore in quo sumus, quia nunc invenendus est. Item quæramus eum in loco, ubi est; ubi continuo jacet, id est; in cruce: Bernardus: *Circumire possum, Domine, calum, & terram & nusquam te possum invenire, nisi in cruce, ibi dormis, ibi cubas in meridie. Ergo qui suaviter vivit, qui carni deserviunt, Christum invenire non possunt, dicitur enim Baruch. 3. Quis invenit locum ejus aut quis intravit in THESAUROS ejus: non invenitur in terra, suaviter viventium.*

Iob. 26.

Prov. 10.

Luc. 11.

Causin. cour. 1. 1. 1. 1.

Denique non invenitur in cruce, quam homines avari quærunt, amant, desiderant, ac tum beatos sese deprædicant, & quasi de thesauro reperto exultant, dum cruces plurimas, & maximas repererint. Nostis, quales; cruces amant, & quærunt in pataconibus, in pistolis, in coronatis; aliisque nummis, qui crucigeri vocantur: nuptæ, innuptæque puellæ, numquid omnes quærunt cruces aureas, cruces gemmeas, eas aestimant, ex collo suspensas circumferunt: inter intacta ubera, veluti inter duos latrones, hoc signū crucis faciunt emicare. De istiusmodi severum illud, & verum exstat Pauli oraculum: *Quia THESAURIZANT sibi iram in die ira.* Quare hic paucis, infaniam, miseriam, infelicitatem eorum exponere decrevis qui omni conatu THESAUROS INIQUITATIS sibi quærunt, quorum est inventio in detrimentum, non tantum corporis, ut videbimus, sed etiam animæ.

ad Rom. 1.

Mich. 6: Eccl. 10:

§. III.

Nil proderunt THESAURI impii.

Prov. 10. v. 2,

Malos, hujus mundi sollicitè bona quærere, in hisce bonis malos existere, per bona hæc pessimos reddi, Cicero, Demosthenes, seneca, alique Græci, ac Latini Philosophi verissimè censuerunt, sed præ his juvat unum Carthaginensem Antistitem inducere, qui lib. 2, epist. 2. *Bona, inquit, appellant, ex quibus nullus illis, nisi ad res malas, usus est, quo vera ratione malus sit, qui bonus malè utitur, eventus hic decebit.* Babylone capta Darius sepulchrum Semiramidis aperiri iussit, ut ingentes, quos illic reconditos arbitrabatur, thesauros euceret,

erueret, dumque altius terra egeritur, grande saxum repertum est, cum hac Epitaphie: *Quisquis Rex pecuniis egerit, hoc aperto monumento quantum voluerit, capiat.* Hac spe mirifice Rex delectatus, præsertim de saxum tolli imperat, in cuius averfa facie, hoc monitum exaratum legit: *Ni vir malus esses, & pecunia inexplebilis, haudquaquam mortuorum loculos erueres.* Hoc primæ atque infallibilis Sapientia effatum est: *Multos perdidit aurum & argentum,* quod dum hic thesaurizare conatur in terris, perdunt **THESAURUM NON DEFICIENTEM in calis.** Harum testis & arbiter sententiarum, unus instar omnium erit Eulogius, opificio lapicida, tenuioris fortunæ vir, non minori in Deum pietate, quam in pauperes munificentia insignis, quidquid enim labore manuum conquisitum, supra tenuem viduum sibi supererat, id omne lucellum idegenos distribuere, & liberalius quandoque in Danielem, vicinum Anachoretam effundebat; qui pietate ejus permotus; Deum obnixè rogat, opulentiorum fortunam huic Eulogio concederet: certum se esse, qui in tenui fortuna aded in pauperes profusus fuerat, liberalissimum fore, ubi opibus abundaret: sed à cælesti legato certior factus, non conducere salutem Eulogii discedere, Danielem prudenti zelo se vadem pro animo ejus stitit, ac suo malo: etenim Eulogius reperto locupletis thesauro, licentiori vitæ se dare, in aulam Justiniani Imperatoris se insinuare, Exercitus Dux creatur. Hic templa spoliare, ebrietate ac scortis vitam traducere, dum nocte intempesta, Anachoreta obses, ad Dei tribunal sistitur, & Eulogius in prostibulo, ante oculos constituitur. Hic Daniel admirari, lamentari, deprecari, detestari imprudentem zelum quod supra divinam providentiam sapuisset. Interea Hyppati⁹ & Pöpej⁹ Principes Imperii, in Justinianum cöspirant, illis se adjungit; Eulogij⁹ seditione excitata, capitur Hyppati⁹; Eulogius omnibus exutus, fuga sibi consulit: jamque profugus, tutum latibulum veterem casam subit, atque aurum omne, & divitias *iramenta malorum* tantum non æternorum, execratus, ad manuum laborem, & pristinam pauperiem, in qua cælestium bonorum thesauri reconditi, reversus est, ac

denuò cæpit per bona opera thesaurizare sibi in cælis.

Nonne hic verissimum expertus est: *Quia est inventio in detrimentum,* omnesque perituras hæc divitias esse thesauros iniquitatis? cum inventio crucis, paupertatis, adversitatis, sit in animæ emolumentum. *Beatus vir,* clamat Sapiens, *qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia* **THESAURIS:** sed ejusmodi beati, quam rari numerentur, ex eo patet, quod vel unum querere videatur, dum subjungit, *Quis est hic, & laudabimus eum.* Nam ut scitè Hugo Cardinalis: *Raritatem notat hic, QUIS;* omnes quippe post aurum & pecuniæ thesaurum abire, communis sanctorum Patrum sensus & consensus est. Unde Divus Ambrosius mellea sua facundia, suaviter & fortiter, aurum esse dixit *pretiosa anima detrimentum.* Gregorius Antistes Nazianzenus: *impietatis vocat instrumentum.* Cyprianus divitias nominavit, *Speciosa supplicia.* Et alibi idem Doctor: *illa sunt vincula, illa catena.* Quod ipsum altius insonuisse videtur Paulus, cæli tuba, cum divitias vocat *Laqueum Diaboli,* de quo Ambrosius *Laqueus,* inquit, *in auro, quod dum petimus strangulamur.* Valer hic, quod passim notum est illud Ausonii.

Qui laqueum collo noctebat, repperit aurum, THESAURIQUE loco deposuit laqueum. At qui condiderat, postquã non repperit aurum. Aptavit collo, quem repperit laqueum.

Delrio noster in disquisitionibus magicis, alios commemorat, qui *laqueum diaboli* miserimè prolapsi sunt, ut auro, vel thesauro aliquo, arte etiam necromantica, ac diabolicis præstigiis potiri possent: quos omnes ait, a dæmone varie illusos: atque in ipsius cavernis thesauros quaritantes, obrutos aut præfocatos. Unum alterumque, ad terrorem induxisse sufficit.

Anno 1520. Basileæ quidem sator, ut refert Cedrenus, in Analtasio, cryptam subterraneam, quam & alii penetrare frustra conati fuerant, cereo accenso ingressus, primò per portam ferream se transisse ajebat: inde ex una in aliam concamerationem, ac tandem in hortos (quos

Eccl. 20. 9. Michea. 6.

Eccl. 31.

Hugo Card. in Eccl. 35.

Ambros. de bono mortis c. 5. Cyprian l. 2. epist. 2. & de divitiis. 1. Timoth. 3. Ambros. li. de bono mortis c. 5.

1. Timoth. 3. Delrio disquisit. mag. l. 2. q. 222.

Helpe-

Prov. 10.

Lor. 11.

Cassian. cur. sancti.

Job. 26.

ad Rom.

Michea. Eccl. 20.

He(peridos, aut Elysios dixisses) devenisse. In medio, aulam magnifico luxu adornatam, ibique virginem aureo diademate redimitam; at infernè puberulus in horridum serpentem desinentem spectari. Ab hoc ad arcam ferream se deductum, juxta quam duo nigri molossi excubantes, terribili latratu, propius accedere deterrebant: quos ubi virgo minaci voce compe-scuisset, clavium fasce (quem è collo gestabat) soluto, arcam recludit, thesauros exhibet aureis, argenteisque nummis instructissimos, è quibus non paucos, munificentia virginis sibi donatos ostentavit. At ut rei hujus exitum, & dæmonis versutias dispicere valeatis, addebat eam narrare solitam, sese regio ortam stemmare, diris imprecationibus jam olim devotam, in tam immane monstrum degenerasse, nec aliam recuperandæ salutis viam superesse, quam si ab illibati pudoris Adolescente, ter osculum delibari contingat: tunc enim pristinae formæ se restituendū, & dotis nomine thesaurum omnem liberatori cellurum. Quod cum semel iterumque spe lucri Adolescens attentasset, tanto derepente horrore, non sine singulari numinis providentia, correptus fuit, ut si tertio illi osculum fixisset, in partes se disperendum non vanè prælagierit. Quod malo suo alius civis Basileensis, non multo post, ut familiæ inopiam sublevaret, eandem cryptam ingressus, expertus est: cum enim nil præter cadaverum, & ossium humanorum congeriem reperisset, loci horrore correptus, festinus licet regressus, intemperiiis tantis agiturus est, ut tertia post die, miserrimè expiravit: Quanto tutius hodierna luce Diva Helena pretiosissimum crucis thesaurum investigavit: quanto tutius nos crucem Christi, in qua humilitatis, patientiæ, charitatis, virtutum omnium, gratiæ ac gloriæ thesaurus certo reconditus, consecramur, quam Chryso-phili illi præsentissimo corporis & animæ periculo, falsos divitiarum thesauros, quos ne quidem reperturi sunt, ut rectè Andreas Cassalpinus, in sua dæmon. investig. c. 12 thesaurorum indagatores per artes magicas, multos, inquit, novimus, sed qui assecuti fuerint, compertum non habeo.

Beyerlin.
theat. D.
pag. 10.

Mitto hic, Deum omnium thesaurorum claves assertare, nec quidquam pauperitino cacodæmoni in eos juris aut potestatis concedit: quare inani spe, atque umbratili specie passim deludit, & fordidè imponit. Sic ferunt faustum & Agrippam, cum iter facerent, nummos in specie sinceris, in diversoriis annumerare solitos: quos qui receperant, post paucos dies, cornuum frustra, vel scruta vilissima comperiebant. Consimili modo cuidam infausta, licet nobili Matronæ Mosellanae, quæ ob crimen fornicarium, paucis ab hinc annis apud Aquas confluentes, flammis tradita est, fiscellam dederat, plenam aureis, ut apparebat scrutatis, quos illa reposuit in arcam: at dum inde quid desumeret veller, aureorum loco, simum equinum reperit. Quapropter invictissimum Cæsarem Carolum V.

Remigius
lib. 1. dæmonio 13.
Beyerlin.
theat. M.
pag. 16.

liry cir. c.
1. devot. 4.

liry la fa-
vor de
luyr. 2.
devot. 4.

Insignem pietate virum

Virgil. Æneid. Dido
disp. mag. 1.
2. c. 11.

ab eo commendatum lego, quod Cornelium Agrippam, & duos nobiles, aula & regno exulare jussit, quia in thesauris inveniendis, artem suam necromanticam obtulissent.

Alia denique, ut cum Seraphico Doctore concludam, est inventio vana, qui thesauros futilis ac inutilis scientiæ quæsierunt; hi ut aurum portabile, alii ut lapidem Philosophalem, quintam rerum essentiam inveniant. Quadratura circuli, motus perpetuus, quot ingenia in circum egit, & perpetuè exagitavit! At Doctor gentium omnia novit, dum se nihil asserit scire, præter Jesum, & hunc crucifixum, in quo, ut ipse fatetur, sunt omnes THESAURI sapientiæ, & scientiæ, & sapientiæ absconditi.

Bonav. Joh.
invent. 8.
S. Crucis
ser. 1.

1. Cor. 2. 2.
2. Ad Col.
2.

Hunc itaque præsentis adhortationis fructum colligamus, ut impostertum inveniat crux Christi in omnium Christianorum ædibus, inveniat crux in cubiculis, inveniat crux in abacis, inveniat crux in oratoriis, nec amplius infames illæ tabulæ, cum nuda sua Venere & Adonide inveniantur, ad quas tot animæ naufragatæ sunt, B. Maria de Victoria dolebat,

In vita B.
ry la fa-
vor de
de Jesus.
devot. 2.

lebat, si quem locum ingressa, crucem illic non invenisset: tota enim ardens crucifixi amore, in postremo morbo, ut semper crux oculis obviescateretur, ab utraque parte lectuli, crucem defigi curavit, ut, quocumque se obverteret, eum intueri posset; quo factum, ut dæmon ad limen cubiculi conspectus, ingredi nequiverit. Alterum ipse Redemptor noster sanctam Gertrudem fructum edocuit, dicens: quoties quis intimo cordis affectu, mei è cruce pendentis effigiem, ictu oculi dignatus fuerit, toties & ego eum amico intuitu, & ut Bernardus ait, *oculo amaro* respiciam, & contuebor.

Ecquid ni, Auditores, ibi oculos, ibi cogitationes, ibi cor nostrum defixum habemus, ubi est *thesaurus* noster? ad hoc, inflammare omnium animos poterit, quod fidâ relatione scribit Paulus Barry, se à 10. annis Roma accepisse: obierat Romæ sacerdos mirè addictus Cruci Christi ejusque cruciatis; tantoque affectu in cruce contem-

planda ferebatur, ut in eam cor, animusque commigrâsse jure dicerentur. Magna san-ctimonix fama e vivis excellerat, tidenti vultu renidens; intejim propinquis incidit, causam forte mortis præproperæ sciscitantibus, corpus aperiri: cumque ad interiores devenit esset, cor desiderari visum est; chirurgi ac medici steretere attoniti, & unanimiter miraculum! miraculum, inelamârunt. Opportunè quis è circumfusâ turba, oculos in crucifixum, qui in oratorio defuncti erat, oculos convertens; advertit ad Christi pedes cor positum, quod omnes accurrentes conspexere, miraculumque confirmavere dicentes, verissimè in eo completum illud Matthæi: *Vbi est*

THESAURUS tuus, ubi est

Matth. 6. 2.

& cor tuum.

* * *

Remigius
lib. 1. dæmo-
nio 13.
Beyerling.
theat. M.
pag. 16.

Barry cit. c.
2. devot. 4.

Barry la fa-
veur de
l'inc. 2.
devot. 4.

Virgil. E-
neid. Debit
disp. mag.
2. c. 21.

Bonav. s. b.
invent. 3.
S. Crucis
ser. 1.

1. Cor. 2. 9.
2. Ad Col. 2.
2.

In vita Be-
ry la favor
de Jesus.
devot. 2.

F E S T V M
 A S C E N S I O N I S
 D O M I N I.

Videntibus illis elevatus est. Act. 1. v. 9.

E M B L E M A X V.

PYROBOLUM QUINQUE STELLULIS IN CÆLO MICANS.

Quinque tenent cælum. Virg. 1. Georg.

A R G V M E N T V M.

S. Amb. in
 Evang. l. 10.
 Luc. 22.

Xordiar hic, ut quondam Mediolanensis antistes: *Non hic gentes, brachiis post terga revictis, nec excisarum urbium imagines oppidorumque captorum simulachra cernimus: aut submissa captivorum colla miramur, qualis humanorum solet esse species triumphorum, Vnius Dei triumphus, fecit omnes prope jam homines triumphatores; solet quippe precedere pompa victores; at vero currum Domini triumphalem, præit bona pompa resurgentium defunctorum.* Missis itaque cum Ambrosio Romanorum, aliorumque gentilium Imperatorum, in terris triumphantium pompis, aspicientes hodie in cælum, uni immortalis Imperatori nostro de morte, ac inferis triumphatori intenti, *triumphalem currum, augustissimum ejus corpus, quinque sacratissimis vulneribus, supra omnes saphyros, ac pyropos rutilantem contemplabimur.* Cur autem horum cicatrices, in corpore aservare voluerit, Doctor Angelicus, alique Patres, gravissimas in solatium nostrum causas attulere. Quæ cum in cœlis pro nobis, apud Patrem, *sint nostra cause patrocinia, nostrique amoris æterna incitamenta,* par est ea in terris, omni amore, & veneratione prosequamur.

Raport. l. 4.
 in Ioan.

- §. I. Cicatrices servavit, ut in perpetuum victoriæ suæ circumferat triumphum. S. Thom. 3 p. q. 54. art. 4.
 §. II. Retinuit cicatrices vulnerum, ut Patri pro nobis supplicans, quale genus mortis, pro homine pertulerit, semper ostendat. S. Thom. ibid.
 §. III. Præaxis, piè adorandi, & venerandi quinq; sacratissima Christi vulnera.

FESTUM

Bern. serm
 3. in Ascens.
 Dom.

V. Ambros.
 in Evang. l.
 10.
 Luc. 22.

S. Cyprian.
 ser. in Ascens.
 Dom.
 S. Greg.
 hom. 29.

F E S T V M
A S C E N S I O N I S
D O M I N I.

Videntibus illis elevatus est. Act. 1. v. 9.

Olim ego quod hic sacris Oratoribus, hac admiranda Imperatoris nostri cœlos conscendens festiuitate familiare, splendidis illis Romanorum, aliorumque gentilium urbem ingredientium, pompis enarrandis, triumphis celebrandis inhære: quemadmodum Cæsar curru eburneo à 40. elephantis, M. Antonius à leonibus, Aurelianus à cervis vectus sit; Nunc verò nunquam Romam intrârit, nisi mille Rhedis stipatus, soleis mularum argenteis. Quam insolens & prope inauditus triumphus Sesostris extiterit, qui 4. Reges captivos currum suum, aureis catenis trahere iussit. Horum omnium splendorem obsecrare valet, currus ille igneus, qui Etiam per liquidum aëra, per cœlos ipsos devexit, quod de sole, *EVIO* dicitur, Poetæ fabulantur, Prophetæ huic verissime convenire videatur. Quod expendens Bernardus: *Nonne tibi videtur Elias, ascendens Domini signare personam.*

At longe illustriori modo Redemptor noster, orbis domitor, non brutis animantibus vectus, non Reges aliquot captivos; sed ipsos principes tenebrarum subjugavit, atque ipsas Angelicas potestates, in comitatu suo habet stipatores. Ut jure Carthaginensis antistes exclamet: *Res hujus magnificentiæ, omnem superat intellectum.* Hoc quidem notandum, inquit magnus Gregorius, quod Elias curru legitur ascendisse, quia homo purus, adiutorio indigebat alieno: per angelos quippe facta illa sunt adjumenta Redemptori autem *nosier non curru, non angelis*

*sublevatus legitur; nisi forte pro curru, aut vehiculo, preciosissimum ejus corpus fuisse dicamus, quod ab intrinseca virtute movebatur: quemadmodum in artificialibus, periti mathematici artificio. Carolus Dux Lotharingæ Bruxellis à paucis annis currum triumphalem in forum induxit, qui nullis equis, aut vectoribus, interiori machinâ, & occultis rotulis ac trocleis, sponte sua procedere censebatur. Excellentiori certè virtute currus ille purpureus tot gemmis quot cicatricibus, ac potissimum quinque illis, lucidissimos radios longe antecellentibus, insignitus progreditur. Currus seu Rhedæ, quibus modò, nobiles, principes, Reges vehuntur, vulgo *carossa* vocitantur; à Florentinorum, ut historici asserunt, curru, ducto vocabulo, forte & invento, hodie nim in aciem prodeuntes, olim currus rubeus, albam crucem præferens, solebat præcedere, qui CAR ROSSO, seu currus rubeus, seu purpureus dicebatur. Facessant humana hæc, militaris pompæ ornamenta, unus omnium nostrum oculos, animosque in se convertit, gloriosissimi corporis Christi in cœlos conscendens currus, verè triumphalis, quod purpurâ sanguinis sui condecoratum, & s. splendidissimis vulnerum suorum fulgoribus cœlum ipsum velut novis stellis illustravit. Unde Ecclesia in officio Apostolorum paschali:*

*In carne Christi vulnera,
Micare, tanquam SIDERA
Mirantur.*

*Corromodiolan. hist.
Doutermans Amor
increatus
pag. 440.*

§. I.

Cicatrices servavit, ut in perpetuum victoria sua circumferat triumphum.

*S. Thomas
3. p. 2. 54.
art. 4.*

S. Thom. cit.

S. Thomas Doctor angelicus, caulas expendens, ut quid Christus Rex gloriae in lucidissimo suo corpore cicatrices s. vulnerum reseravit, hanc primam assignat, dicens ac docens. *Conveniens fuit animam Christi in Resurrectione, corpus cum cicatricibus resumere: Primo quidem propter gloriam ipsius Christi: dicit enim Beda super Lucam: CICATRICES servavit, ut in PERPETUUM VICTORIÆ SUÆ CIRCUMFERAT TRIUMPHUM.*

Si magna olim L. Sisinii dentati fuerit gloria; centies & vices in aciem eo animi & corporis robore descendisse, ut quinque & quadraginta vulnera pectore adverso exceperit, in quo socios habuisse. M. Cæsum, Secvam, & Manlium Capitolinum ajunt; quorum ille humero ac femore saucius, atque oculo eruto cæcus, scutum centum & viginti ictibus percossum retulit; hic Vero tribus & triginta cicatricibus adverso pectore insignis apparuit, ut posterj tantorum patrum insignibus gloriari, eorumque intuitu ad paria facinora debuerint incendi. Invicissimus Imperator noster clypeo, sed sacratissimo suo corpore, supra quinque millia vulnerum exceperit, è quibus illustriora quinque, velut trophæa virtutis reseravit; sic enim S. Bernardus: *TROPHÆA victoria ostentare gestiunt victores, & in signum virtutis clypeorum FORAMINA monstrare.* Observat V. Beda generosissimos militiæ duces vulnera in prælio accepta, non ita curari velle, ut cicatrices non remaneant; sed malle, ut hæc in corpore, militiæ gloriæ monumenta persistant. Ita inquit, *Dominus noster ob signum perpetis victoria; vulnerum CICATRICES, calo inferre maluit, quam abolere.* Hæc potè laus, non ex majorum imaginibus, & claris factis, non è disertæ & copiosa cujusvis laudatoris panegyrica petiur, sed his omnibus efficacius ac potentius, per ipsa quæ ostentat, vulne-

*S. Bernardus,
serm. 3 de
resurrecti.*

*Beda in e.
24. Lucæ.*

rum vestigia) comparatur. Hoc in Duce nostro Rupertus suspexit: *Plagarum*, inquit, *CICATRICES, idcirco in corpore suo retinuit & reseravit, ut VICTORIAS suas, semper illis, quasi linguis loquatur; Tot enim sunt ora, quot exceperit vulnera. Hæc, quid egerit, quid perpetrarit, quid exantlarit, quæ & quanta, ut nos in libertatem filiorum Dei vindicaret, in suo corpore sustinuerit, omni Tulliana lingua disertius loquuntur, gloriosius contestantur; quò spectat illa magni Aquinatis sententia: CICATRICES ista in Christi corpore permanserunt ad majorem CUMULUM GLORIÆ, in quantum sunt quædam VIRTUTIS INSIGNIA.* Generosissimi duces, ac fortissimi heroës, illustria sibi præclaris factis insignia, aut gentilitas tesseras pepererunt. Barcinonensium, & Aragonensium insignia quatuor rubris lineis, in scuto aureo notantur, quorum hæc fertur origo: Godefridus cognomento Villosus, Comes Barcinonensis, pro Ludovico Pio adversus Saracenos fortiter ac feliciter decertavit, cum etiamnum plagis, recenti sanguine fluentibus, aureum Regi scutum obtulit, ut in eo insignia exprimentia impetraret; Rex magnanimè viri virtute perspecta, plagisq; non modicis, quas adverso pectore acceperat, inspectis, quatuor suos digitos, Comitis sanguini, è vulneribus stillanti intingens, eisdem sanguineos per aureum scutum producens, totidem in eo lineas depinxit æternum virtutis ejus monumentum ad posteros ablegans, qui in puniceis hisce lineis, Godefridi Comitis virtutem suspiciunt, circumferunt, venerantur, in iisq; maximè gloriantur. Alia longe Imperatori nostro, nobisque omnibus pro purpureis lineamentis, quæ non regis digiti, sed carnificum ulnis, ac lota expresserunt, venerationis causa oblata est. Ut infra videbitur s. 3. De illo quidem Augustinus pronuntiat: *Euerunt VESTIGIA VULNERUM in corpore, tanquam tituli GLORiarum.* Erunt & in nobis atq; ea omnia membra, in quibus graviores perpeffissimus cruciatius, gratius, multoque illustrius corrucebunt: quo super argumento, Doctorum Principem audiamus: *In illis locis VULNERUM, quidam SPECIALIS DECOR*

*Rupertus. 1. 11
de vict.
verbo c. 11*

*S. Vincentius
Dom. in
bis serm.*

*S. Thom. 3.
p. 2. 54. art.
4. ad primum.*

*Lyrans de
Christo
c. 110 p. 110*

Zach. 13.

*S. Augustinus
49.*

*S. Thomas
ad 1.*

DECOR *apparebit*, qui omnem siderum splendorem; ac stellarum fulgorem, infinito antecellit intervallo. S. Vincentius igneus ille Ecclesiastes, sic aliquando de iis ad populum disseruit: *Remansisse signa PLAGARUM resplendentia, adinstar STELLARUM, & vulnus lateris instar LUNÆ.* Unde influentiæ cælestes, in mortalium animos copiosè deriventur: ipsi quippe stellis, & luna, sole, lucidiores radios è sacris saluatoris vulneribus, aliquando Francisca Romana vidit abstrere, ut auctor vitæ commemorat; videbat sacra Domini vulnæra, radios suos ejaculari solis instar, in Augustissimam ac SS. Trinitatem, in virginem Deiparam, Angelos; ac Sanctos omnes: fulgore novo cælum omne coruscabat: observans deinde, qua ratione lux hæc ad homines se diffunderet, videbat alios uno tantum vulnere, quosdam duobus, nonnullos tribus, paucos quatuor, pauciores quinque, pro meritis suis omnes illustrari; ut singulis constet unde vitæ æternæ lumen illis oboriatur. Lubet hic paulum immorari, & ardenti affectu percunctari: *quæ sunt PLAGÆ istæ, in medio manuum tuarum?* quales hæc corporis gloriosi manus? respondet sponsa, quæ eas in spiritu attentè contemplantata fuerat, *manus ejus tornatiles* [velut ex ebore] plenæ hyacinthis, omnium meritum pyropis; ac unionibus oppletæ quos per ipsas apertas plagas, in nos copiosissimè elargitur

Hinc non minus ingeniosè, quam religiosè vit Asceticus, Christi manus etiamnum perforatas attendens, munificentiam ejus extollit, quod nihil illis beneficii contineri posse asseveraret; sed omnia largissimè in nos defluerent? Cujusmodi elogium eximius Doctor; ac Decanus Parisiensis, Thomas Bricorus; de Francisco Galliarum Rege tulit, atque in ejus solenni inauguratione profusam ejus liberalitatem, ac munificentiam collaudans dixit, eum instar S. Francisca (cujus nomen sortitus fuerat, Christumque imitabatur) stigmata, seu plagas in manibus gerere; quod manibus velut terebratis, nihil continere posset. Quam pauci hujus exemplo, manus perforatas habent, & quibus Deus per suas perforatas

manus, tantam gratiarum copiam, tantos etiam divitiarum cumulos, in manus dimittit, inde vix obulum in pauperem, qui Dei personam refert, reducere, ac summa ingratiudiae, omnia nobis à Deo collata beneficia, per manus diffuere, summa obligatione permittimus. De Alphonso Castellæ Rege, cui è perforata manu inditum nomen, scribit Mariana noster de rebus Hisp. l. 9. cap. 8. à liberalitate cognomen illud traxisse: qui enim perfecte magnificus est, divitias non magis, quam aquam compres-sa manus continuare, quin diffuant, potest. Benignissimus Redemptor noster in vos proluxa semper, ac potrecta, non contracta manu est, vult sibi in suis, ut vos tales præbeat. Quod Mediolanensis Antilles potens, si sua luada commendat, serm. 8. de manu arida sanata: *Sed & tu, qui putas te manum habere sanam: cave, ne avaritia contrahatur: quin potius extende eam pro misericordia frequenter ad pauperem. Observa, quod ait Propheta. Ne sit MANUS tua ad accipiendum PORRECTA, ad erogandum CONTRACTA.* Redemptor noster insuper scissum pectus reitavit, ut inde fluant fontes cælestium benedictionum, ac gratiarum: unde illud psalms Regii *Conscidisti saccum meum, de sanctissimo Christi corpore, Augustinus exponit: Ecce Christus passus est, ecce mercator ostendit mercedem: ecce pretium quod dedit, sanguis ejus fusus est; in sacco ferebat pretium nostrum: percussus est lancea, emanavit pretium orbis terrarum.* Vos audite

Amb. Sermon. 3
de manu a-
rida sanata.

Psal. 39.
Aug. in
Psal. 29.

Vos audite noli scindere corpora, aut vestimenta vestra, sed corda per commiserationem rumpatur; crumenam, bursam, sacculos vestros auri & argenti conscindite, è quibus elemosynæ in sinum pauperum largissimè fluant. Alterum est nudum, & apertum Christi latus nobis exhibitum, ut ardentem ejus erga nos amorem, in corde suo legere possemus; atque hinc filii hominum dilectent, non blandis verbis, aureis promissis, fictis amicitiiis; amorem simulare; sed sincero & aperto corde testari, quod sinudum, aut quod Momus requirebat, per fenestellam rimari liceret quam ramos verè amantes, quot simulates, quot fraudes, quot technæ, latibit

S. Vincent.
Domin. al-
bu. serm. 4.

Zach. 13.

Rupert. l. 11
de viis
verbi c. 11

S. Thom.
p. 9. q. 51. ar.
4. ad pro-
mum.

Lyrans de
Christo
c. 110.

S. Aug.
49.

S. Thom.
ad 1.

reperirentur ut aptissimè Gregorius l. 18. mor. c. 25. exponens illa verba Job 25. *Abyssus dicit, non est in me, ait: Quid hoc loco abyssus nisi corda hominum vocat? quæ & per lapsum suum, & per duplicantis sunt caliginem tenebræ.* Non possum, quin per nudum dilectissimi Jesu pectus, per apertum illud cor Salvatoris nostri, vos, puellas, vos matronas obtester, ut quæ cor Deo clausum habetis, apertum pectus & nuda ubera, velut duos tartaræ fornacis folles ad ignem libidinis conflagandum, lascivæ circumfertis, quibus quasi meretricio quaestu (*alte openhertich*) tot ingenuis oculis ruborem, & tot pervertis animis ardorem æternam suppeditatis, injecto sipario obtegere velitis. Exeruit se, & exarsit hoc corruptissimo sæculo zelus SS. Domini nostri Alexandri VII. qui, ut hoc incendium restingueret, omnia flumina, disertissimorum oratorum laxari voluit, atque illud pro auctoritate sua, qua major non est super terris, præcepit, ut levè & lascivum incendendi modum reforment ad exemplar Domicellarum Perusinarum, quæ id in manus Episcopi voverunt, & observant. Quod votum, ut in Belgio, aliisque Provinciis servetur, mille votis vovendum. Hoc tamen se, ut uxorem suam, voto Reverendissimo nolle obstringere, Nobilis quidam palam affirmavit: dum acturum, uterque conjux ad mortem lecto dejicitur, & infirmatur: qui ut manifestam Dei manum sentire, amabo vovet se velle, quam illic vocitant reformationem amplecti & subito sanati sunt. Sed hæc aliquando copiosius.

Ut sanctæ quorundam curiositati faciat satis summus Theologiæ Magister Suarez, disputat, an præter 5. vulnera, etiam alia inflicta, vestigium seu cicatricem servatura sint; quæ haud dubie tuum singularem fulgorem habitura nemo ambigat; cum, ut videbimus, is honor Martyrum membris tribuendus sit,

Inducit ipsè Hippolytum Martyrem asfirmantem, non solum quinque vulnera, sed & caput Christi spinis recinctum tot radiis conspicuum, quot puncturis laucium fuit.

Facit huc, quod de Domitiano Roma-

norum Imperatore historici tradidère; eum adeo sagittanti peritum fuisse, ut eminus emissis sagittis, caput cervi coronaret. Ita Deus sagittis morborum, dolorum, interiorum punctioinum, non cervum, sed servum suum coronat. Ita verticem Catharinæ Senensis tot radiis fecit corruscare, quot spinis ante crucestarat. Denique subjungit Doctor Angelicus: *Membra in quibus Martyres passi (ad imitationem capitis) peculiari fulgore in calis decoranda.* Id in superna illa Ierusalem, in cælesti illa civitate Dei attentioni mentis oculo contemplatus S. Augustinus ait: *Nescio quomodo sic afficimur amore Martyrum beatorum, ut velimus in illo regno in eorum corporibus, videre vulnereum CATRICES, quæ pro Christi nomine pertulerunt: non enim deformitas in eis, sed dignitas erit, & quadam, quamvis in corpore, non corporis, sed VIRTUTIS PULCHRITUDO fulgebit.*

Festivum illud acroama; Catoni olim gentiles acclamarint: *De fortissimis ejus vulneribus, plus gloria fluxisse, quam sanguinis;* hoc potiori jure, de iis deprædicarè, qui pro Deo pro fide, per exquisita supplicia, suum sanguinem fudere. Quod argumentum diserte pertractat Bellarminus Cardinalis: illud, inquit, accedet ad gaudium oculorum, quod S. Augustinus docet: Martyres Beatissimos in ea corporis parte, in qua supplicia pertulerunt, signa virtutis pulcherrima, & venustissima prælaturos. Quid igitur erit videre S. Stephanum tot gemmis pretiosis insignem, quot lapidum ictus in corpore suo pertulit, quid Joannem Baptistam & Jacobum majorem, ac Paulum Apostolos, & alios prope infinitos, quibus collum pro Christo præcisum fuit, videre totque nobilissimos (supra omnes Manlios Torquatos) omnique auro pretiosiore, incredibili, decore fulgere? quid sanctum Bartholomæum, cui pellis a toto corpore detracta fuit, cere, nere toto corpore ita illustratum, ut omnem purpuram quamcūvis pretiosam; superate videatur; quid erit, ut cetera prætermittam, videre Petrum, & Andream, & alios plurimos, qui crucis supplicium pertulerunt, quasi stellas lucidissimas in manibus, & pedibus, cum infinito decore gestare: nam de

Laurean. cit. tribuit.

S Thom. 3. p. 9. 5. n. 4. an. 1.

Aug. l. 22. de civit. Dei. 20.

Valor Mart. l. 3. c. 2.

Bellarmin. de aserna felicit. l. 4. no. 6. Aug. cit.

Soto in 4. dist. 44.

Pinesa in Job. c. 19. v. 26.

Suarez 3. p. 9. 45. disp. 45. sec. 2. Hippolyt. orat. de cons. mmat. 1. undi.

“Christo Rege Martyrum, qui ad gloriam suam, & solatium nostrum, signa clavorum, & lanceæ conseruare voluit, nulla lingua promere potest, quantâ luce signa illa sacrosancta micabunt. Dicta confirmat S. Leo ferm. de S. Laurent. *In honorem transferunt triumphi, instrumenta supplicii.* Carticula Laurentii, terra Simonis, gladius Pauli, dentes Apolloniae, gemmis & auro inferuntur. Brasili gens ferox & barbata, cûtem solis ardoribus adustam, cultris censeindunt, ut quosdam hic vincetos conspexi, ac plagis hiantibus, uniones pretiosasque gemmas inferere consueverunt, atque in nobiliores & illustriores inter eos censentur, qui pluribus plagis maximè concisi, in publicum splendide progrediuntur; quemadmodum nostras inter nationes, moris est vestes eleganter conscindere, apprente per crebras incisuras serico, vel auro. Ast hiantia & spirantia herorum Christianorum vulnera, à barbaris tyrannis inflicta, longè diutius, ac splendidiùs resurgunt.

Gravissimum Theologorum Dominicum Soto audite: *Exsibunt in eorumdem (Martyrum) membrorum articulis, gladii cicatrices, effulgentes super omne aurum, & lapidem pretiosum, velut cicatrices vulnerum Christi.*

Job ulceribus plenus, intuitus quas toto corpore plagas sanie, & tabo fluentes gestabat, spe plenus exclamat: *Rursum circumdabor pelle meâ.* In quæ verba doctissimus Pineda: quod si vera illa sent. Aug. lib. 22. “de civit. c. 20. & D. Thomæ 3. p. q. 54. c. 4. “Quantus erit totius corporis beati Job splendor? pulchritudo quanta? si pro scabie ista foetidissima, quâ totum corpus respersum fuit, à planta pedis usque ad verticem capitis, & pro immundis ulceribus, & acutissimis omnium membrorum cruciatibus, illius corpus postea illuminatum, quibusdam quasi guttis lucis, & stellis vermiculatum erit, omni vellere aureo nimium quantum præstantius ac pretiosius.

Quot & nos omnis, quavis infirmitate corporis affectos animare debet, iis membris plus gloriæ, ac splendoris conferendum, in quibus hic acerbiores morborum dolores, ac cruciatibus perpelli sumus; simi-

litudinem adducit Chrysostomus à gloriosis militum vulneribus hom. 62. ad popul. *Omne gaudium existimate quomodo in varias tentationes incideritis: & quomodo gaudere licet, ubi sunt vincula, ubi tormenta, mille vulnera milos excepit, nonne cum magna vertitur latitia, libertatis habens claritatem, & gloria materiam vulnera?* Crommerus de rebus Polonorum lib. 5. refert in prælio contra Moravos, Zelislaum, dum Ducis pariter ac militis officio fungitur, dexteram amissile, quem Boleslaus Princeps, sic mutilum collaudavit, proque ejus meritis ac virtute, *aurea manu donavit.* Ita manibus, pedes, dentes, oculi, caput, quæ hic inusitatis malevolorum tormentis, aut acutis morborum doloribus cruciantur, non aurea, non eburnea, non gemmea vobis membra, sed eadem integra, vegeta, vivida, fulgore super omne aurum obryzum rutilantia restituentur. Quæ certâ fide prælibans Constantinus Magnus Imperator, in Niceno Concilio effollos Episcoporum oculos, piè exosculabatur, vel Religionis ergo, vel etiam servantiæ. Pro certo persuasus, ait Theodoretus, *osculo benedictionem se inde hausturum.* Si in Martyribus vacuas oculorum orbibus sedes, adeò suscepit, amavit, coluit Augustus, quanta in vulnera Christi, & residuas ex his cicatrices fuisset pietate, religione quantâ?

§. II.

Retinuit cicatrices vulnerum, UT PATRI PRO NOBIS SUPPLICANS, QUALE GENUS MORTIS, PRO HOMINE pertulerit. SEMPER OSTENDAT, S. Thom. 3. p. q.

§. 4. 4.

MArcus Antonius, Orator Romanus causam Aquilei, qui de capite periclitabatur, apud Senatum petrans, arrepto illius sago, multis confosso telis, sanguine consperso ac testante vulnera, quæ pro patria acceperat, magis ad clementiam hoc spectaculo judices, quam sua eloquentia commovit.

Salvator noster, inquit Apostolus, cælum ingressus est, ut appareat vultus Dei pro

Chrysost. hom. 62. ad pop.

Theodores. l. i. c. 11.

Cic. orat. in Verrem.

Lauredan. cit. tribulat.

S. Thom. 3. p. q. 54. n. 4. an. 1.

Aug. l. 22. de civit. Dei. 20.

Valor. Mart. l. 3. c. 2.

Soto in 4. dist. 44. a. 5.

Bellarmin. de aserna felicit. l. 4. an. 6. Aug. cit.

Pineda in Job. c. 19. v. 26.

quam vellent partem flectere, facile valere. Quod in Q. Ligatio patuit, in quem, ut Julius Cæsar sententiam, quælerit, Cicero peroravit, & absoluit. Et quemquam vestrum reperire est, qui causæ animæ suæ, quantumvis iniquæ distidat, ubi patronum certo sibi obligasse novit, qui causam pessimam optimam reddere supremum illum Judicem, in quam voluerit, partem flectere, atque omni Demosthene, & Tullio eloquentior ac potentior, per hæc vulnera perorare consuevit?

Causam alii feliciter obtinuerunt, qui libellum supplicem, optimo ut ajunt atramento, (silo terso, rationibus urgentibus exaratum, Principi obtulere; At quam efficaciter causa nostra instituat, attendite.

Tria sunt animalcula infirma & exigua, quæ post mortem suam toti mundo imperrare dicuntur; ea sunt: Ovis, anser, & apis; etenim in ovis membrana, anseris penna, Regum diplomata scribi solent, & cerâ quam apis efformavit, obsignari. In candida illa Agni immaculati membrana, peccata nostra non atramento, non pennis, sed sanguine & stilis ulmeis exarata sunt, & misericordiam cerâ consignata in hac libellus noster supplex conscriptus, Patri æterno exhibetur: cum inquit Laurentius Justinianus, sanguine proprio, in sua carne conscripsit. Ecquis hujusmodi causæ suæ patronum reperiat, qui in sua carne libellum supplicem, & causæ argumenta descripta gerat? Eleganter hic Petrus Blefensis. Cum ille Angelus trans fuga, & emansor se in detestabilem peteret ancillatum, Christus contra se litem propositam, suam fecit; pesique diversas productiones testium, legis, oraculorum, Prophetarum, signorum eandem proprium sanguinem allegavit. Obtinuit allegatio illa tua sententiam libertatis, SCRIPTÆ SUNT LITERÆ IN MEMBRANA CORPORIS CRUCIFIXI, & confirmata oculo misericordie.

Hanc literaturam optimè norat Augustinus; dum exclamat: in manibus tuis descripsisti me, sacratissimorum vulnerum tuorum charactere, charactere scilicet suavitatis, & non amaritudinis: charactere misericordie & non justitie, lege Domine Iesu, hanc scripturam, & salva me. Hæc qui volent, per pios & ardentis divini amoris affectus, per diem læpius usurpandos, suis inculcet. Prolixior

Cælestis Panthei Pars I.

ne sim, hanc postremam Divi Thomæ rationem adduco, cur vulnera in glorioso corpore reservari: *Vt suâ morte redempti; quam misericorditer sint adjuti, insinuet; & ut in judicio, quam iuste damnentur, denunciet.* Unde in beatos, è vulneribus suis gratiarum, ac misericordiam flumina derivabit, in damnatos penarum, ac severissima justitiæ fulmina evibrabit. Videbunt eundem justitiam ad solatium, iniusti ad cruciatum. Ita Ludovicus Blofius: *Christus Dominus, inquit, in judicio ostendet vulnera sua, ineffabili decore fulgentia, quæ iustis quidem dulcissimam consolationem, impiis vero horribilem confusionem adferent.* Tunc enim verò videbunt, in quem suis linguæ telis, & omnium scelerum stilis, ac sagittis transfixerint. Tunc ut gravissimi Ecclesiæ Doctores testantur. *Inimicus vulnera demonstraturus est sua, ut convincens eos veritas dicat: ecce hominem quem crucifixistis, videtis vulnera, quæ infixistis, agnosceitis latus, quod pupugit, quoniam per vos, & propter vos apertum est, nec tamen intrare voluistis.* Quod tragicus, & à sæculo inauditus eventus comprobavit.

Lego in actis pro canonizatione B. P. Francisci Borgiæ, Tertii Generalis Societatis Jesu promovenda, conscriptis, virum in Hispania, quam sanguine nobilem, tam vitis ac flagitiis infamem, gravi ægritudine correptum, ac de vita periclitantem, tanta obstinatione in sceleribus suis perstitisse, ut recta omnes monentes rejiceret, nollerque de anima per confessionem expianda quemquam audire. Veditum fortè eam in urbem Borgia, qui cognito miseri periculo, pro zelo suo, illum juvare cupidus, ante Christum crucifixum in genua procidit, eum atdenter obsecrans, & obtestans, ut qui orbi universo sanguine suo saluti fuisset, infelici, ac pertinaci illi animæ non desset, Francisco hæc precato, ex cruce Salvator: *Adi, inquit, confestim ægrum, eumque hortare, ut se expiet, & ego mox illi, ut Medicus, & infirmorum curator adero. Abit Franciscus spei bonæ plenus, & tanto adjutore gaudens, ad ægri domum se confert, quo Salvator jam antecesserat, Medici, ac prope famuli specie, illi solatia atque obsequia deferens. Excipitur ab infirmo non inurbanè Borgia, verum ubi de confessione cæ-*

S. Thom. cit.

Blofius in-
struct. vita
spirit. me-
dit. de jud.

Ioan. 19. S.
Thom. cit. ex
August. l. 2.
de symb. c. 8.

Euseb. Nie-
renbergius
in vita B.
Borgia.

Bb

pic

Vasconel.
de Reg. Lu-
sit. an.
ceph. 16.

Chrysol.
serm. 21.

Laur. Iust.
de trium ph.
agone.

Pet. Blefen-
sis de chari-
tate Dei c.
19.

Ioan. epist.
I c. 2. dicit
gustin. 10
Ioan. hii.

Aug. soliloq.
c. 2.

pit agere, ad eam instituendam adduci non potuit. Recedit interim Dominus, relicto ad ulteriores conatus apud ægrum Franciscum, qui & ipse cum operam perderet, etiam recessit, & denuo coram Christo crucifixo in genua provolutus, per sacra illius vulnera obtestatur, ut misero adsit. Cui Dominus, conveni iterum pertinacem illum, Franciscum, meque tecum defer, si forte me conspecto, cruci pro te fixa convertatur, & vivat. Rediit Borgia, & submotis arbitris, ut liberior esset æger, verbis ad pietatem omnem compositis, submissis in terram genibus, Christum cruci affixum illi repræsentat per passionem, dolores, sacra Domini Jesu vulnera orans obsecransque, ut animæ suæ misereatur, æternitatem consideret; nolle Deum mortem peccatoris, sceleribus omnibus, misericordiam ejus majorem esse; ad omnia miser obfodit. Addit & vocem suam Dominus Jesus, & vocem sanguinis, quem ex vulneribus omnibus copiose effundebat: per hunc iterum, iterumque obtestator Franciscus, sed nihil proficit. Tum vero Salvator revulsa à cruce manu, sacro sanctum suum cruorem in faciem projicit obstinati peccatoris, qui quot guttas numerat, tot veluti linguis in magno iudicii die, coram orbe universo, neglectam & contemptam benignissimi Dei, ac Salvatoris sui misericordiam illi exprobrabit suntque misero, ut cum Ruperto loquar? *Veneranda Domini vulnera, æterna futura incendia. Nec minus terribile est illud S. Bonaventuræ: Apparebit, inquit, Dominus Jesus cum vulneribus suis, & clamabit dicens: videte, quanta à vobis & in vobis, & pro vobis passus sum & tamen ingrati omnia contempsistis & pro nihilo duxistis. Ite maledicti in ignem æternum. Certum itaque est in extremo iudicio, impios, ut Propheta ait, aspecturos in eum, quem confixerunt, insque teste Ruperto: Veneranda Domini vulnera, æterna futura incendia. Quæ ut restinguamus lacrymarum imbre, & sacro ejus sanguine, per Sacramentorum canales nobis profluente occurramus, sceleris nostri atrocitatem detestemur, nosque Christicidas, ac Deicidas, supra omnes Regum ac Imperatorum licitios, gravioribus longè cruciati- bus dignissimos fateamur (ut fulè aliquan-*

do diximus) atque ea, omni, qua possimus, *Rupert. l. 4. in Ioan.* pietate, religione, amore venerando vulnera, nostra causa fiant patrocinia, nostrique amoris æterna incitamenta.

§. III.

Præces piè adorandi, & venerandi quinque SS. Christi vulnera.

SI Cæsum Scævam miræ fortitudinis virum teste Petrarcha, mille lacerum, profossumque vulneribus, hostes quoque venerati sint, & propter bellicæ virtutis admirationem, vulnera ipsa deosculantes, sagittas repenti cadavere educatas, ceu sacrum aliquot anathema, Deorum templis affixerint: quid nobis de Christi Servatoris vulneribus sentiendum? qua reverentia deosculanda? quo pietatis affectu veneranda? de quibus non minus gloriæ nobis, salutisque fluxisse, quam sanguinis certum est.

Insignes hac pietate viros, ac fæminas repetito qui sanctissimas has Christi plagas, sin minus ex æquo, pro officio tamen diversis modis conati sunt venerari.

1. *Sacra vulnera in Christo patiente adoranda quotidiè.*

Fecit id V. Hermannus ex Ordine Prædicatorum, diebus singulis hunc versum usurpando: *Adoramus te Christe & benedicimus tibi, quia per sanctam crucem tuam redimisti mundum.* Post singulas autem vices, terram osculando, quibus officiis id asecutus est, ut Dominus visibili forma se sisteret, simulque ad sacrorum vulnerum suorum oscula invitaret, quod & maximo sui solatio nec minore fructu, complevit: è singulis namque tam manuum quam pedum, ac lateris vulneribus, non paucas pretiosi sanguine guttas sibi sensit instillari, quo merito inebriatus, fastidiens omnia, solum Jesum, & hunc crucifixum cæpit spirare. Quisquis hoc nectar sitit, & Ambrosium, ad hos fontes Salvatoris indies sitibundus accurrat, & quidquid deliciarum sæculi est, cum Virgine Senensis, Lutgarde, aliisque, ilico nau- seabit.

2. *Piissimis osculis sapius per diem, in cubiculo sacro sanctas plagas, saltem intrando, aut exeundo, venerari.*

Fecisse

Rupert. l. 4. in Ioan. Bonavent. p. 1. Stimul. c. 2.

Zach. 12.

Lux Evang. p. 2. Dom. quinquag.

In annal. Ordin.

1. Præxi.

Passione de Regib. Lusitanie. an. 1176.

Fecisse id olim B. Margaretam Hungaricam vitæ Author testatur, dum post prolixam coram crucifixi imagine precationem, nunquam ad prandium conferre se consueviffe scribit, antequam singulis, tenerimo amoris sensu, osculum dedisset. Hanc si non superavit, piæ emulata est, *Maria de Incarnatione*, ex Ordine Carmelitano, quam cubiculum suum nunquam ingredi solitam, asserit Doct. Duvallius, nisi Domini sui sanctissima vulnera, summa veneratione exosculetur.

Excelluisse hoc sensu pietatis B. Agnetem Politianam, refert Michaël Pius: quam sæpius ad Crucifixi pedes, qui in oculo visebatur, ab Angelo differri solitam narrat: ubi eos osculata, ad Salvatoris latus se erigebat, tanta cordis sui dulcedine, & gaudio: ut vultum, cum ab Angelo reduceretur, tegere cogere. Sed quid viventes interpellat, etiam hac vita sanctas, ejusmodi pietas, Religioque non relinquit. Beatrix, ex Ordine S. Dominici Monialis, a morte alteri visendam se exhibens, ac multa de cælestibus cum ea conferens, in recessu tandem eam rogavit, ut pro se lateri crucifixi, lancea confosso, amicum ac piæ osculum figeret, a deo hujus amoris indigites tangit reverentia.

3. In honorem quinque vulnerum, quot diebus, quinque pauperibus stipem elargiri, aut nudos tegere.

Solenne id sibi habuisse legitur Carolus Flandriæ Comes, S. Canuti Regis Daniae filius: qui indies quinque pauperes, novis vestibus induebat, id est annis singulis supra mille ac trecendos nudos operiendo.

4. Nil negandum, quod SS. Vulnerum amore rogaretur.

Præstitit id, & luculenter quidem Joannes II. Lusitanæ Rex, cognomento Magnus pro eo quo erat affectu in SS. Christi vulnera, qui animam obfirmat, nihil se negaturum unquam, quod à se in eorum honorem esset expetitur: steteritque voto fides, cum

enim primarius quidam nobilis extrema rei familiaris inopia pressus, per Christi vulnera eum rogaret, suam ut egestatem levare vellet, statim is audita vulnerum mentione, qui & reo vitam ut supra vidimus, elargitus est, supellestem argenteam universam ei donavit. Quid liberalissimus ille misericordiarum Pater, cælestium divitiarum & gratiarum, hoc vulnerum intuitu, nobis non elargietur?

5. Per actus inter nos, SS. vulnerum charitatem remunerari.

Quam novam venerationis praxin cælestis sponsus, Seraphicam suam sponsam Mechildem edocuit; cum enim hoc à Domino sollicitè quæreret, quid agere denique posset, quo se pro vulneribus sponsi gratam ostenderet? apperuit ei Christus dicens. *Pro vulneribus pedum, offeras mihi omnes tuos affectus & desideria: pro vulneribus manuum, offeras omnes actiones tuas & passionis: pro vulnere lateris, perfectam conformitatem cum voluntate mea.*

6. Quinque sensus, in hisce quinque plagis palpandi, contemplandi, totos occupemus, eoque mundi deliciis, & carnis illecebris mortuos, in hisce cælestium gratiarum cellis, suavissime deliciari, & inebriari gaudeamus, quo sine nos ex iplo invitat B. Petrus Damianus: *Vulnera Redemptoris quinque sunt, quia nos eramus quinque sensuum vulneribus sauciati, & per has quinque plagas, salutis sumus perpetua restituti.*

7. In omni tentatione corporis, animique afflictione, ad quinque vulnera, velut ad urbes refugii, seu ut Columbae, ad cavernam materiae, ne stygius milvus dilaniet, nos recipiamus.

Alias in hoc uberrimo divinæ pietatis argumento, praxes utilissimas, ingeniosas, ac religiosas cujusque amor excogitabit, illud interim semper infixum animo hæreat, ita colamus hæc sacratissima vulnera, ut sint nostra causa patrocinia, nostrique amoris aterna incrementa.

Lib. gratia spirit.

Rupert. l. 4° in Ioan.

FESTVM
PENTECOSTES.

In omnem terram exiit sonus eorum. Psalm. 18.

EMBLEMA XVI.

EX ARCE 12. TORMENTA BELLICA IN OMNEM PARTEM
EXPLOSA.

Adventum testata Dei.

ARGUMENTVM.

Gnem, & flammam & vaporem fumi conspicias, fragorem, & tonitrua, bellicis hisce machinis audies roboare: sed nihil hæc omnia horroris aut terroris habent: verum festiva sunt, adventum testata Dei, lætitiæ signa: qui venit corda nostra non fervili timore concutere, sed filiali amore suavissimè commovere: ut divinissimè Doctor Angelicus exposuit; agens de monte Sinai, in quo olim in commotione Dominus terribilis, nunc in eodem, in spiritu lenitatis totus amabilis apparuit: in hoc inquit, designatur differentia novi & veteris testamenti; quia vetus testamentum fuit in TERRORE, ut corda Iudeorum, quæ prona erant ad idololatriam, terrentur: novum autem datum est in AMORE. Hoc cœlestis amoris igne; corda Discipulorum primo exarserunt, qui aptè machinis bellicis comparantur, hæc etenim ex se frigida, muta, nil terroris, aut fragoris habent, nisi ignis accesserit: quo concepto Deus bone! quid non operantur? Haud aliter Apostoli, antea frigidi, & torpidi, toti exarserunt: & in omnem terram exiit sonus eorum. Clamemus & nos toti frigidi & nigri supra carbones, ignem veni mittere in terram, & quid volumus, nisi ut accendatur? ut carbones, qui hodie succensi sunt ab eo, corda quoque nostra ac linguas, quæ in multis incensa sunt à gehenna, inflammet.

S Tho. in
epist. ad
Heb. c. 12.

Luc. 12.

- §. I. In omnem terram exiit sonus eorum. Psalm. 18. v. 5.
- §. II. Ignem veni mittere in terras, & quid volo, nisi ut accendatur? Luc. 12.
- §. III. Apparuerunt illis dispersita linguæ, tanquam ignis. Act. 2. v. 3.

FESTUM

Exod. 10

S. Hieron.
Fabiola

Heb. 12

P E N T E C O S T E S .

In omnem terram exiit sonus eorum. Psalm. 18. v. 5.

Lim Deus in vertice montis Sinai, filiis Israël, terrifico fragore adventū suum, inter fulgura, & tonitrua manifestavit, nec minus formidando prodigio veterem legem populo suo denuntiavit, Exodi 19. *Mane incluserat, & ecce ceperunt audiri tonitrua ac micare fulgura, & nubes densissima operire montem, & immitit populus, qui erat in castris; totus autem mons Sinai fumabat, eo quod descendisset Dominus super eum in igne.*

Ea quæ hic in monte Sinai peracta sunt, vult divus Hieronymus, umbram fuisse eorum, quæ hac luce in monte Sion gesta sunt: atque ipsam legis novæ, cum veteri promulgationem, inter sese non incongruè componit: *Vtraque enim, inquit, facta est quinquagesimo die à Paschate: illa in Sina hac in Sion. Ibi terra motu contremuit mons, hic domus Apostolorū, ibi inter flammam ignium, & micantia fulguraturba ventorum, & fragor tonitruorum personuit; hic cum ignearum visione linguarum, sonitus pariter de celo tanquam spiritus vehementis, advenit: ibi clangor buccina legis verba perstrepuit: hic tuba Evangelica, Apostolorum ore intonuit. Verum enim verò, si hæc, quæ in isto, & in altero monte contigere, subtiliori indagine expendere velimus, quam immane utraque inter se discrepent, facile patebit.*

Timor & tremor Israëlitas invasit, tamque horrenda tempestas in monte Sinai desavit, ut non modò omnis populus contremisceret, sed & Moyses divinis portentis ceterum alluctus, ingenuè fateatur: *exterritus sum, & tremebundus.* Causam subdit Cajetanus Cardinalis: *Quia signa aerant terrore solita homines; & præ se ferebant Deum iratum.* At ubi in monte Sion congregatis discipulis, Deus nocte terribilis, nec

iratus, sed placatus, & placidus, spiritus ille totus amabilis, præsentiam suam declaravit, legem gratiæ, & amoris, non terrifico, & servili terrore, sed festivo sonitu, adventum suis optatissimum denuntians, amantissimè sancivit. Hoc angelico suo ingenio, & divino calamo expressit Doctor Doctor Aquinas: *In hoc, inquit, designatur differentia novi & veteris Testamenti, quia vetus testamentum fuit in terrore, ut corda Iudaorum quæ prona erant ad idololatriam, terrentur, novum autem datum est in amore. Rom. 8. Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum Dei.*

Lex amoris data est, lex nova, eaque insculpta non duro marmoris & saxo, sed cordibus & cereis hominum mentibus, cum melioribus tabulis concreta, ut doctè & discretè orator aureus hom. 2. de Pentecoste: *Qua lex, quam hodie è celo datam discitis? spiritus gratiæ quæ rationales tuæ tabule, in quibus hæc lex insculpta: anima & corpus. Hæc lex amoris omnibus animæ potentiis, omnibus corporis membris, manibus, pedibus, labiis, auribus, oculis & in medio cordis tui hodierna die exaretur. Hipponensis antistes, quem Hieronymus se amare suspicere, colore, nitari affirmat. Serm. 6. de verbis Apost. post 50. dies, datur lex in monte Sina, scripta digito Dei, & numerantur 50. dies, & venit spiritus sanctus, digitus Dei: sed videte ibi, quomodo, & hic quomodo descendit Deus in Sina in igne, sed plebem longe stantem territans, & digito suo scribens, in lapide, non in corde. Hic autem, quando venit spiritus sanctus, congregati erant fideles in unum, nec in monte terruit: sed intravit in domum. De celo quidem factus est subito sonus, quasi ferretur flatus vehemens: sonuit, sed nullus expavit. Audistis sonum, videte & ignem: quia in mon-*

S. Thom. in
epist. ad
Heb. c. 12.

Chryso.
hom. 2. de
Pentec.

S. Hieron.
epist. 50. in
oper. Aug.

Exod. 19.

S. Hieron. ad
Fabiolam.

Heb. 12.

te utramque erat, & ignis & sonitus; sed illi etiam fumus, hic & ignis serenus. Nunquid de longinquo terrigans: absit. Olim Israëlita: horribili ostento, & fragore conterriti, metu velut amentes, ad Deum propius accedere reformidabant, ne forte interficiat illos.

Exod. 19.
Chrysol.
ser. 147.

Quod Chrysologus attendens: *Objederat*, inquit, *pavor omnia, timor solverat universa, cuncta concusserat terror: in caelo divinus splendor prostraverat Angelos: in terra tonitrua & fulmina, corda mortalium quassabant sic nimius pavor. angelos fugavit, homines traxit ad idola, fecit omnes Creatorem fugere, colere creaturas. Hinc est, quod mundus perire maluit, quam timere. Quod Deus no- ster, qui amor est videns Mundum labefactari terrore, continuo agit, ut eum amore revocet, in virat gratia, charitate tenet, & constringat affectu: sapius quidem Deus amore tentavit hominum mentes, ac flexit identidem emollitas: nunquam tamen id egit manifestius, nec magnificentius, quam cum (ut ex eodem Chrysologi fonte, verba propin-)*

S. Aug. c. 16.
adv. Adim.
S. Leo serm.
2. in Pent.

humana corda flamma divinae charitatis accendit, & humanis sensibus, amoris Dei se tota fudit ebrietas. Id autem hoc potissimum tempore contigit, quo Spiritus sanctus fons amoris, ut eum appellat Augustinus, sive fons charitatis, ut S. Leo discipulorum capita benigne insedit: ut dubitari non posset, ab illo corda nostra, animi felicitates occupatas, qui corporis arcem nemine reluctantem invasisset alacriter, & nulla prius tentata obsidione tenuisse. Quo in illapsu, factus est repente de caelo sonus, ut Ecclesia canit:

*Iam lucis hora tertia,
Repente mundus insonat,
Apostolis orantibus,
Deum venire nuntiat.*

Quem sonum audientes, non amentes, sed amantes, vehementi impetu ad Deum compulsi sunt: Hac super re Seraphicum Ecclesiam audiamus, qui festo Pentecostes disserens super illud: *Tanquam adventantis Spiritus vehementis*, sic ait: *Venit transvehens mentes discipulorum, à terrenis ad caelestia: à bono commutabile, ad bonum incommutabile: à se ipsis ad Deum: unde Spiritus vehemens, est Spiritus secum vehens mentem,*

S. Bernard.
din. festo
Pentec. 5.

*quia discipulorum mentes, ab amore proprio eradicavit, & in spirituales, & divinos ardores evexit. Tantumque abfuit, ut discipuli hoc sono perterriti à coenaculo diffugerint, ut univèrsa prope Jerosolyma, velut sigao adventus Dei dato, ad locum, ubi confederant Apostoli provolarit. Quod Lucas testatur dicens: *Convenit multitudo.* D. Antoninus ait: *audito per civitatem illo magno sonitu, erga illud coenaculum, subito concutrit maxima multitudo diversarum nationum, ad seiscitandum causam illius sonitus, Apostoli ergo visa multitudine, ceperunt loqui variis linguis magnalia Dei, & tonitrua ac fulgura ejaculari, quæ sine sonitu in cordibus, à sancto Spiritu hauserant, Venerabili Beda contestante: Cum in utraque datione, & legis videlicet, & gratia foris audiretur sonus, hic tamen ampliori miraculo. Cum auditur sonitus, efficit virtus doni caelestis qua intus sine sonitu discipulorum corda doceret.**

Act. 2:
S. Anton.
hist. tit. 6.
c. 2. §. 1.

Beda hom.
in vigil.
Pentec.

Quid mirum itaque, si hoc caelesti dono, atque ipso datore Deo pleni, omnes repente filii tonitruum effecti sint:

§. I.

IN OMNEM TERRAM EXIVIT SONUS EORUM. Psalm. 28.

More bellico receptum est, æneas machinas, quas majora tormenta vocitare consueverunt, Regis aut principis nomine, ejusque gentilitiis tessleris insignire: quandoque à belli Dece, qui eas fundi, & constari curavit nuncupare: ita in castris nostris minores quædam machinæ, usitatissimæ sunt, vulgo *Mansfelders* dictæ, à Comite Mansfeldio: Franci suis quibusdam majoribus, vulgo *Canons*, hoc scitum indiderunt: *Ius Canonicum*: in pugna Arenbergii cum Ludovico Nassavio, sex tormenta Grœningana advecta, quibus nomen a primis musicæ Elementis imposta: *Vt, re, mi, fa, sol.* Subinde à loco, à felici eventu, non raro etiam Divorum velut tutelarium nominibus indignantur, quemadmodum in prælio Nortlingano, duodecim maxima tormenta, *dobbel cartawven*, nomine 12. Apostolorum insignita fuere.

Strada de bello Belg.
an. 563.

Bern.
festo Sim.
& Inda.

Alia.

Aliæque consimiles 12. majores mahina, nomine 12. Apostolorum, olim à Suecis Monachio eductæ, ac dein disruptæ, ab Hollandis Mercatoribus emptæ, & Amstelrodamum advectæ, in tormenta bellica denud refusæ, perverfè nominibus 12. Consulium Amstelrodamensium insignitæ sunt, ut ab oculatis testibus accepi. Unde nemo quisquam mirabitur, si magis sanè ac sanctè in præfixo symbolo 12. Apostolos, 12. hisce machinis affimilare placuerit, quæ hodierna die, inaudito hæctenus fragore, summi è cæli regia Imperatoris, in terras adventum, urbi atque orbi universo declarant: istud enim usitatum est, ubi Reges, Principes, aut Governatores, utbem ingrediuntur, festivo majorum tormentorum boatu, gratulari, eorumque gratissimum adventum, omnibus manifestè non civibus duntaxat, sed & vicinis oppidis celeritè manifestare. Cum potentissimus Imperator Carolus V. ex Hispaniis per Gallias in Belgium cogitaret, Franciscus I. Rex Christianissimus, quo de adventu Cæsaris in primas regni sui oras, quam certissimè cognosceret, tormenta majora ab ultimis Franciæ finibus, ad urbem Parisiensem justis intervallis, ita disponi mandavit, ut ad primi sonitum, alterum aliquot leucis illi proximum exploderetur, & sic successivè, omnia consecutim reboarent. Quo facto summus ille Imperator, vix pedem Galliæ intulerat, & jam notitia certò ad regis aures Parisiis pervolarat, totoque regno adventus Cæsaris, inuitata antehac præ omnibus tabellariis, pernicitate, festivo tormentorum sono denuntiatus est. At quis tando explicet quàm longè festivo ac festivo sono, ora Apostolorum, super omnem machinam bellicam sonora, adventum testata Dei, celeritate incredibili, in omnem terram & in fines orbis terra, coruscare & tonare ceperunt? Testis est immenso abscessa intervallo, extrema rerum India, ad quam hodierni beneficii sonus amabilis, & clangor festivus, adè celeriter penetravit, ut sonorum affulgentis numinis illapsum, tam verè senserit, quàm olim falso matutudi solis vicinos ortus, strepitum que Luciferi currus exaudire diceretur. Testis est, torridus Africæ tra-

ctus, quæ divinarum afflatu flammarum, geminatis caloribus salubriùs æstuavit. Testis est gelida Scythiæ regio, quæ averfo sole, melius incaluit Deo. Testis est Ægyptus, quæ divino quodam fragore concussa, Deos suos, & delubra collapsa spectavit. Testis denique orbis universus, quem vehementis hic sonitus quantocius excivir. Quod quemadmodum factum sit illustri similitudine D. Augustinus declarat, dum effracta velut nube, quæ celeritè fertur, ubique Apostolos velut turbine cælesti, per aëra vectos, ubique gentium tonitrua, ac fulgura sparsisse affirmat: *Vnde fulgura, inquit? ex nubibus: Misit Dominus Apostolos suos velut nubes, videbantur homines: & contemnebantur: quomodo videntur nubes, & contemnebantur antequam de eis exiliat quod mireris. Erant illi primum homines, carnem portantes, infirmi, deinde idiotæ, indocti, ignobiles, sed erat in illis, quod fulguraret, atque hi sunt, qui ut nubes volant, & ad ultimas mundi oras spiritu vehementi (ut ait Hugo) feruntur. Porro, si Romanus Philosophus, non tam magnificè, quàm verè pronuntiavit, non sum uni angulo natus; quantum verius, hi spiritu Dei pleni, non uni angulo, sed provinciis, sed regnis, sed orbi universo se natos jure queunt prædicare, ut in omnem terram exeat sonus eorum, & in fines orbis terra verba eorum. Etenim aptissimè in illos cadit, quod de Magno Basilio elatè dixit, & scripsit D. Gregorius Nazianzenus: TONITRUUM erat ejus oratio, quia vita FULGUR erat. Quid ni verba eorum tonitrua, in quorum pectora, divinus ille ignis omni fulgure penetrabilior, toto se illapsu infudit: ut verissimè Pfaltes: Vocem dederunt nubes.*

Nunc ut more nostro, hæctenus dicta ad mores referamus: unde hæc tam valida è nubibus tonitrua? unde illa machinis bellicis vis, & vehementis ille impetus, nisi ab igne zero semoto, innoxie in illis passeres nidificare reperti, & pueri inequitare, & lustrare visi sunt; at ubi ignis accesserit, jam cunctis stupori, & terrori sunt. Hinc vides, ut rectè notat Cyrillus, quales anid fuerint Apostoli, & quales postquæ ex alio virute induti, & cælesti igne imbuti, ac spiritu divino afflati, & flammæ & amoris incendia

August. in
psal. 96.

Isai. 60. v.
8.

Seneca epist.
28.

Psal. 78.

Cyrillus
in cap. 26.
Matth.

Ant.
h. 1. 6.
1. 1. 1.

h. 1. 6.
1. 1. 1.

Sandai
pudia com-
mentatio
24 §. 5. p. 69.

h. 1. 6.
1. 1. 1.

h. 1. 6.
1. 1. 1.

Isidor. Po-
lusior l. i.
epist. 2.

condia eruperunt: Isidorus Pelusiora, hæc Pfaltis verba, CARBONES succensi sunt ab eo, sic exponit: Succensi sunt ab eo; hoc est, à Deo; quia Deus noster ignis consumens est; CARBONES non abs re appellantur, qui per conjunctionem cum Deo inflammantur. Carbo- nes de se frigidi, nigri, despiciabiles: at ubi accensi fuerint, calore, luce, ardore suo valent mirificè: CARBO extinctus, inquit

S. Bonav.
serm. 1. in
festo Cathæ-
dræ Petri.

Bonaventura est nigerrim^o, sed sit pulcherrimus, igni simillimus, cū igni conjunct^o fuerit. Hujusmodi carbonem D. Petrum, creta nota- vit suavissimus Doctor Ambrosius: Ad CARBONES Petrus stabat, qui algebat af- fectu: algebat nempe torus ante, qui deinde cœlesti igne totus exarsit. Carbo- nes nigri

Beda in
Marc. c. 14.
ps. 47.

& frigidi, ceteri quoque discipuli, promptio- res ad fugam praesidium quàm ad fiduciam, sed CARBONES succensi sunt ab eo. Qui antea frigidi, timidi, postea fervidi, interpreti in- ter acerbissimos cruciatus, & truculentam supplicia impavidus. Adi & audi sanctum

Bern. ser. 1.
in Pentec.

Bernardum serm. 1. in Pentec. Venit Spiritus super discipulos in linguis igneis, ut verba ignea loquerentur, & legem ignea lingua ignea predicarent. Tum subdit, quàm antea frigi- di, existiterint: Constantius modo predicant, quàm delitescerent ante timidius. Mutatione illà dextera excelsi manifestè declarat Princi- pis Apostolorū, prius quidam inter ancilla ver- ba formido, postmodum inter Principum ver- ba fortitudo. Unde & D. Leo, serm. 1. in na- tali Apostolorū, sic omnium Principem af- fatur: Nec mundi Dominam times Romā, qui in Cathæ domo expavescis sacerdotis ancillā,

S. Leo ser. 1.
in Festo
Apost. Petri
& Pauli.

CARBONES SUCCENSI SUNT AB EO. Andreas frigidus in nocte ista, dum calore cœlesti relictus, longius à sole isto justitiæ recessit; sed quos ignes hæc luce conceperit, testantur sciutillæ & faculæ, quæ ex pectore eruperunt; dum ligno im-posito, potentius exarsit, quod incendium admirabilindus deprecatur suis Abbas Cla- ravalensis: Fratres ignis vibrans est, non lin- gua loquens. Et si lingua, cerè ignea est CAR- BONES sunt ignis illius, quæ de excelsis Chri- stus miserat in ossibus meis, at que utinam de- solatorii non sint consumentes, & exurentes, quia quid in nobis est carnalis affectionis! De ceteris quoque Apostolis vaticinium illud verissimè decantatur: Carbo- nes succensi sunt

S. Bernar.
ser. in vigil.
s. Andrea.

Psal. 17.

ab eo. Quod ipsum de quoque vestrum felici- ter, & ut spero, fideliter licet augurari, qui si aliquando carbones, frigidi, desolatorii, scelerum fuligine nigri, nunc igne in me- dullas interiores delapso toti ignei effecti estis, ut de vobis illud Hipponensis Prae- sulis pronuntiare valeam, quod ipse de ejus- modi carbonibus desolatorii præclare de- prædicat, in Psalmum 139. *Exempla homi- num, qui mortui erant, & revixerunt: nigri erant, & fulgentes effecti sunt; ipsi sunt CAR- BONES, quos invenimus, quando volumus mutare vitam. Attendimus CARBONES istos: qui erat heri ebriosus, hodie sobrius est: qui erat heri adulter, hodie castus est: qui erat heri raptor, hodie largitor est, omnes isti CAR- BONES ignis sunt.* Verum enim verò istud explorandum, ac deplorandum est, post illapsum ignis illius cœlestis, tot frigidos, tot nigros remansisse, de quibus divinus Vates, in thēnis suis amarissimè queritur: *Denigrata est super CARBONES facies eor- um & non sunt cogniti in plateis.* Ubi im- primis viros Ecclesiasticos, & religiosos coar- guit, & vos animas Deo devotas, quæ fer- vorem primum reliquistis, vos juvenes, vos conjugatos perstringit, qui nunc toti frigi- di, ac nigri, nesciunt illam pristini fervoris, quem in teneriori ætate habuistis, retinetis, de quibus dici potest illud Amos 9. v. 7. *Numquid non ut filii Æthiopum, vos estis filii Israel: quasi diceret, erat olim filii Abraham, caudidi ut Angeli, nunc per peccatum estis facti nigri ut Æthiopes, denigrati super carbones.* De ejusmodi Magnus Gregorius: *Nigri post candores sunt, & frigidiores CAR- BONIBUS extinctis, id est, frigidis mentibus evadunt.*

Complurium querelæ sunt, solebam in divini epuli refectio- ne, aliisque piis exer- citiis, oratione, pasci, delectari, tota in- flammar, nunc tædio, corpore, pigro in- certoque frigore, velut congelata sum; causam adfert Doctor Angelicus: *Peccati frigus, primum extinguit calorem dilectionis, dum deinde congelat humorem devotionis.* Quod frigus ut animo excutiamus, quam glaciem ut dissolvamus, elamemus omnes, millies, & millies ingeminemus, quod olim usurpavit venerabilis Mater Galiora de S. Anna, innocentiam morum, & vitæ inter suas

S. Aug. in
psal. 139.

Thren. 4.

Vide Corin-
th. 13.

Thren. 3.

Augustin.
in psal. 6.
96.

Greg. 1. 2.
mor. c. 21.

Ludolph.
à Saxonia
de vita
Christi p.
2. c. 84. fest.
Pente.

Vide Lob-
bet de per-
catol. 1. 1.
proposit. 11

Beryl.
Aonoe
Sancti. p. 2.
c. 5.

suas clarissima, de qua illud refertur dig-
num admiratione & imitatione, quod ipso
die Pentecostes, *millies* repetierit, & ex ar-
denti pectoris fornace, flammam has evi-
bravit:

Veni sancte Spiritus, & emitte calidus lucis
tua radium:

Lava, quod est sordidum, riga, quod est ari-
dum, Fove, quod est FRIGIDUM.

§. II.

IGNEM VENI MITTERE IN TER-
RAS, ET QUID VOLO, NISI ut ac-
cendatur. Luc. 12.

FAbulosum est, & decantatum in triviis,
Prometheum conficte è limo hominis
simulachro, cum vitâ inspirare non pos-
set, Minervæ auxilio, cælum conscendisse,
& furto sublatam è Phœbo flammam,
mortuo immittam simulachro, vitam tri-
buisse: verum quia, plus potest immensæ
bonitatis ingenium perficere, quam fabu-
losa antiquitas comminisci, ecce tibi com-
pacto è terrenæ mortalitatis limo, mystico
Ecclesiæ corpore, ut vitam aspiraret, qui sa-
pientia patris est, Christus Dominus cæ-
lum repetiit, & vitali flammâ fovet, ani-
matque corpus illud, quod quasi mor-
tuum, frigidumque jacebat: *Misit ignem
in ossibus eorum*, & de repente omnes vivi-
dos spiritu ferventes, torosque igneos effe-
cit: *Isto igne inflammati*, inquit Augustinus
in Psalm. 90 *Ceperunt ire per mundum &
INFLAMMARE, & INCENDERE in
circuitu inimicos ejus. Quos inimicos ejus: qui
deserto Deo à quo facti erāt, adorabant simu-
lachra. Huic etenim divino amori proprium
est IGNIRE, ut S. Leo docet serm. 3. de
Pent. Divisit, inquit, opus nostra Redemptio-
nis misericordiosa Trinitas, ut Pater propitia-
retur. Filius propitiaret, Spiritus Sanctus IG-
NIRET. Præclare quidā Doctor Asceticus,
in igne omnia Spiritus Sancti dona adver-
tit, dum ait, Septem dona Spiritus Sancti,
congruè demonstrantur in igne: Spiritus
enim Sanctus instar ignis primum pur-
gat, per donū timoris: secundò liquefacit,
per donum pietatis: tertio decorat, per*

donum scientiæ: quarto consolidat, per
donum fortitudinis: quinto elevat per do-
num consilii: sexto illuminat per donum,
intellectus; septimo dulcorat, per donum,
sapientiæ, primus effectus ignis, patet in,
veste Salamandræ; secundus in cera; ter-
tius in metallis; quartus in lateribus;
quintus in vaporibus; sextus in lucernis;
septimus in cibis. Sed his omnibus omis-
sis, ne longius evagemur, unum dumtaxat
juxta propositum nostrum prosequemur,
quod igni propriissimum est, *ignire*, frigus
omne depellere, atque omnia inflammare,
Magni Gregorii nixi testimonio: *Ignis
FRIGUS pellit, & calefacit; sic Spiritus San-
ctus ab omni corde, quod replet, torporem ex-
cutit, & in desiderium aternitatis accendit.*
Quod luculento Magdalena, mulieris pec-
catricis confirmat exemplo, *qua prius FRI-
GIDA peccando remanserat, postmodum a-
mando fortiter ARDEBAT.* At quis hodie
sic amat cælo regnantem, ut illa amavit in
sepulchro jacentem? frigida supernivem
sunt corda nostra, frigida verba, & univer-
sa frigida sunt opera quasi adamantina; dicitur
enim, quod Adamas nullo igne calefieri
potest; nonne ergo durior, & frigidior est
Adamante, qui divino non potest calefie-
ri igne, & tantâ Christi in nos charitate
remolliri? ô duri & insensati filii Adam &
frigidi, quos non emollit, nec incendit
tam ingens flamma amoris? Quid esse di-
lectionem credimus, nisi ignem? dilectio
velut animarum ignis, dum in animam
agit, ipsam intus calefacit, & omne fri-
gus ab ea expellit. O quot mortalium
corda hoc divino incendio feliciter arse-
runt! O quot Numinis inimici, torpore
gravi oppressi, de repente charitate in-
flammati, amici Dei facti sunt, de quibus
Hipponensis Præsul: *Sunt, qui salubriter ar-
serunt, hodie fideles ejus sunt, inimici ejus erāt
& nunc fideles ejus sunt; quaris inimicos?
non sunt, consumpsi sunt, ARSERUNT. Cha-
ritas consumpsit in eis, quod persequerantur
Christum, & INFLAMMAVIT in circuitu
inimicos ejus.* Sed qui sit vos non accendi, nō
inflammari: qui sit vos in oratione, tam tor-
pidos tam tepidos, tam frigidos esse, ne mi-
cam pietatis, ne scintillam ardoris ab illo
qui sit, ut in *meditatione vestra nō exar de scæ*

S. Gregor.
hom. 30. in
Evang.

Idem hom.
25. in E-
vang.

S. August.
in Psalm.
96.

Celestis Panthei Pars I;

C c

ignis

S. Aug. in
psal. 139.

Thren. 4.

Vide Cor.
hic.

Thren. 3.

Greg. l. 3.
mor. c. 23.

Augustin.
in psal. c.
96.

Ludolph.
à Saxonia
de vita
Christi p.
2. c. 84. festo
Pente.

Vide Lob-
bez de per-
caro l. 1.
prop. sit. 11

Psal. 38. ignis, ut regio Pfalti contigit, ut SS. Patriarchæ nostro Ignatio, qui ut oculus testis Ribadineira scribit, & P. Ludovicus Gonzalez: *Quotiescunque orare inciperet, id statim apparebat in ejus vultu* (qualis alias fuit subniger & fuscus) *rubebat & quodammodo IGNESEBAT.* Ita Xaverius, ita Theresia, ita Philippus Neri, ita Franciscus de Sales: S. Franciscus de Paula, ex oratione quasi ardentissima fornace totus candens, ollam tactu fervere fecit, lampadem digito accendit. Nostis qui fiat, ut ex saxeo corde vestro, nulla ignis scintilla exiliant, in oratione, in meditatione vestra non exardescat ignis? Specula caustica, seu ultoria contemplamini: hæc radiis solis percussa lucent, sed non calent, nec ardent, sed argenti: his confimiles quorundam mentes, quæ magnis & altis speculationibus lucent, sed affectibus piis non calent, verum totæ frigent, & algent, quod in suprema intelligentia sugillat Doctor mellifluus, ubi sic diabolo insultat: *Tu habuisti miser lucem, sed ARDOREM non habuisti. Bonum erat tibi, si IGNIFER magis esses quam LUCIFER, nec tam immoderato affectu lucendi; ut eras FRIGIDUS, FRIGIDAM quoque eligeres regionem.* Frigidam sive Aquilonarem elegit Regionem, qui dixit, *sedebo in lateribus Aquilonis*, Hanc elegerat, qui non ardere, sed lucere elegerat, non ignifer sed lucifer esse volebat. Quisquis ergo hoc agat, ut non tam subtilibus cogitationibus, in oratione luceat, sed fervidis affectibus ardeat, ut in admiratione non splendescat, sed exardescat ignis.

In vita. Labetarit. Maria ex- selprop.

Bern. ser. 3. de verbis Isaia.

Isa. 24.

Nicephor. in vita Vide LuxEvang. p. 2. Dom. 2. post Pent. 8. 5.

Mirandum magis & indignandum, complures reperiri, qui carbonem ardentem sinu foventes ignem intra cordis intima admittentes, toti frigidi, & velut congelati consistant: atque ut sciat, de quo igne agam S. Ignatio Archiepiscopo constant. *Virus est panis divinus penitus immutatus, totusque veluti CÆLESTIS CARBO, gratia radios spargebat à cælesti flamma.* Alique, ut Chrysostomus testatur, ab hac mensa velut ignem spirantes recessere, ut de B. Stanislao, aliisque alibi diximus, in quorum mentibus velut apto fomite, divinus ille carbo illabitur, ilico solvantur oculi, &

faciles in ora genasque fluunt lacrymæ, & ad cordis æstum exundant: at ubi frigus illud lethalis noxæ, & rigor peccati mortalis animum occupavit: fluentes sistit, & concrefcere facit lacrymas, quod in hac luce quo ignem venit mittere in terras penitus exculleris, senties aliquando, quam acre & rigidum sit, quod tibi à Deo immittetur frigus; quod aded penetrans, & acutum Plaltes regius existimavit, ut exclamet: *Ante faciem FRIGORIS ejus, qui sustinebit? in quæ verba D. Augustinus ait: in faciem FRIGORIS ejus: cuius? Dei. Unde est ejus FRIGUS? ecce deserit peccatorem, ecce non vocat, ecce non aperit sensum, non infundit gratiam, quæ ignis cælestis est) hoc est FRIGUS.*

Quæ porro ab eo frigore damna, quæ incommoda nasci soleant, etiam in religiosis Familiis, & animis Deo dicatis doctè & disertè explicat Bernardus in cantica. Illum etiam cum è celo loquentem, & in scriptis spirantem audiamus: *Ab Aquilone, inquit, panditur vestrum malum, à facie FRIGORIS ejus quis sustinebit? Hoc FRIGUS si semel animum, spiritu dormitante pervaserit, mox (ut in corpore solet evenire febricitantibus) subit quidam animi rigor, & vigor lentescit, contrahitur animus, subtrahitur gratia; spiritus extinguitur, deservescit novitius fervor, ingravescit tepor fastidiosus, REFRIGESCIT fraternæ charitas: dantur postremo impudentiæ manus, præjunitur ille turpissimus, plenus ille ignominia & confusione, saltus de excelso in abyssum, de pavimento in sterquilinum, de solio in cloacam, de calo in canum, de paradiso in infernum. Qui turpissimus casus, quæ teterrima ruina ne & vos, & liberos vestros involvat, compello hic Patres familias, moderatores juventutis, superiores omnes, tam frigidis lingua ut suos corrigant, tam gelidos dextra, ut suos corripiant, quid mirum si filii, si discipuli, si subditi, toti frigeant & algent? Ab Aquilone panditur vestrum malum.*

Compello hic sacros Oratores divini verbi præcones, ore frigidus, corde frigidus, spiritu frigidus: quid mirum si auditorum corda dura, ac densa velut glacie concreta, torpeant? eloquentiæ princeps Cicero, quantumvis gentilis, documento eris. l. 2.

Psalm. 141. August. in psalm. 147.

Bernard. in Cant. 100. 63.

Hieron. ad Euseb. 1. Cor.

S. Greg. 10. 30. in Evang. Gregorius serm. 2. in Pent.

de Oratore: *Ardeat orator, si iudicem velit accendere.* Ardeat facer orator spiritu, ardeat vita, ardeat moribus, ardeat lingua, si perorando supremum iudicem accendere ad misericordiam, si auditorum animos accendere ad penitentiam, ad contritionem accendere velit; huic sufficeret è pluribus, quæ hodie apparuere, lingua ignea, cujus vim, virtutem, & efficaciam:

Si mihi sint lingua centum, sent oraque centum,

Ut cecinit Manruanus; *Sicut enim corporis mei membra, vertantur in linguas,* ut inquit Hieronymus, *si linguis hominum loquar & Angelorum,* ut ait Paulus, non dicendo enarrare; sed ne cogitando assequi valeo. Interim monet me rei novitas, ut exquiram, cur hodiernus non cadat è cælo ignis de more aculeatus in fulmina, sed illabatur insolitas formatus in linguas?

§. III.

Apparuerunt illis dispersita lingua tanquam IGNIS. Act. 2.

Dicam equidem, quod sentio, an quia amor odit fulminare aut lædere, amat verò lambere & blandiri, ut quot ille igneis in linguis apparuit, totidè amantissimo hominibus pacis osculo libasse videretur. An quia amor prodigus, suum erga nos profusum calorem, non poterat nisi ardentibus linguis explicare? vel potius, quia amor ipse dilectus est, & facit, juxta illud: *Facundum faciebat amor.* Hoc summi & sanctissimi Pontificis iudicium: *Linguis igneis apparuit Spiritus, quia omnes, quos repleverat, ardentem pariter & loquentes facit; nam otiosus est sermo Doctoris, si præbere non valet INGENDIUM AMORIS.* De igneis hisce linguis agens Igniacensis Abbas, sic ait: *charitas Dei diffusa erat in cordibus eorum, & adimpleverat illud, effundam super vos Spiritum meum, &c. hinc prorsus IGNEA LINGUA Petri (ignea Joannis, ignea lingua Andree, ut supra vidimus) in quorum verbis nunc quoque vivit ignis perpetuus, qui & super corda nostra scin-*

tillat. Huic Apostolorum collegio annumerandi illi, quorum sermo ut FACULA *Ecol. 48.* ardebat. Talis existit Seleuciensis Antistes, *S. Emphi. loch. in vita.* in cuius concionantis ore D. Ephrem, *linguam igneam conspexit:* ubi sic ardebat Orator, nemini mirum videbitur, si Auditores accenderit.

Talis existit Antonius de Padua, cujus lingua ignea, qua corda mortalium ad divinum amorem inflammavit, & Deum laudando, & benedicendo, ardorem sui testatur, 32. annis post mortem vivida, & rubicunda instar ignis reperta est. Aderat totius Ordinis Antistes Bonaventura, excipit in manus hoc S. Spiritus organum, gaudio delibutus fundit ubertim lacrymas, *longo tandem post tempore fatur: è lingua benedicta, qua Deum toties benedixisti, atque alios benedicere docuisti:* talis lingua Vincentii Ferraricensis; cujus eloquium tam ignitum, ut duos è suis auditoribus, amore divino in cineres redegerit. Quis & omnes sacri Ecclesiastes, ut tales reddantur ardenti desiderio, cum antiquo Origene, olim igne Dei pleno, exclamaret: *Vnde mihi hoc, ut lingua ignis veniat in cor meum, & de LINGUA IGNEA, ego quoque proferam sermonem [ut ex me, vel ex sermonibus meis] accendatur IGNIS in cordibus auditorum?* Ejusmodi linguam igneam quisque vestrum, sibi exoptet, & exoptat, quidquid vitiorum per linguam contraxit, hoc igne exurat. Indolendum hoc gravissimè, innumeros reperiri, qui linguam igneam habent, sed de quibus Apostolus; *Lingua est IGNIS INFLAMMATA à gehenna* Bernardus serm. 24. *Lingua inflammata à gehenna, quia dissidii verba scintillat & flamma talis de inferis est; nam flamma qua de sursum, pudica est, pacifica est.* Lingua, quæ inter conjuges, inter propinquos fratres inter & forores, inter vicinos, inter religiosos, scintillas dissidii spargit, *inflammata est à gehenna.* Lingua, quæ sermones impudicos, fabulas oblianas, cantica venerea, verba lasciva, immittere non veretur, *inflammata à gehenna est.* S. Antiochus: *Quisquis lasciva inter viventes in carne, profert verba, is scintillas projicit libidinis, quæ in lucenti erumpunt incendiū, ubi in consortium juvenū, ac puellarum, velut scintillæ in arundinero illapsæ fuerint.*

Mendosa in viridarl. 6. orat. 11.

In vita. Psalm. 140.

Origen. hom. 1. in psal. 38.

Iacobi 5.

S. Antiochus hom. 18. in appen. de Biblioth. PP.

Psalm. 141. August. in psalm. 147.

Hieron. ad Euseb. 1. Cor.

Bernard. in Cant. 63.

S. Greg. 10. 30. in Evang. Guericus serm. 2. in Pent.

Isaia 3.

B. Pet. Damian. serm. de vitio lingua.

Lingua, quæ aliorum gesta, famam, nomen, fortunas invadit, & depascitur, ignis est, de quo Isaia: *Lingua IGNIS EST*, qui omnia opera bona omnes virtutes, omnia merita nostra incendit, & consumit, ut purpuratus Pater B. Petrus Damiani asserit: *Si lingua IGNIS est, qua omnem virtutum nostrarum flammam INCENDIT: Si rotam nostram mortis alitatis INFLAMMAT, id est, si omne meritum instabilis hujus vite nostræ, INCENDIO suæ damnationis devorat. Quis de sobrietate, quis de castitate, quis de jejuniis, aut aliqua se poterit bona operatione iactare? Quali dicat, omnia virtutis, perfectionis, & religionis opera bona, esse frustra, si flamma ista afflarit, juxta illud Jacobi. 3. Si quis existimet se, religiosum, non re frenans linguam suam, hujus vana est religio.*

August. l. r. conf. c. 7.

Hoc Apostoli, velut fulmine quodam ictus Augustinus, sic omnes instruit: *Quotidiana FORNAX nostra, est humana lingua. Imperas nobis (amantissime Spiritus) & in hoc genere continentiam: da, quod jubes, & jube quod vis. Tu nosti de hac re gemitum cordis mei & flumina oculorum meorum. Quis vestrum vel cordis gemitum, vel non dicam flumina: sed stillicidium lachrimarum emisit, ut fornacem istam restingueret, ut donum illud, è dispertitis linguis unicum exoraret: Linguis loquatur novis, quod eruditè S. Gregorius, Loquitur linguis novis, qui sermonem habet de rebus divinis; loquitur linguis novis, à quorum ore recesserunt vetera, vaniloqua, jactantia, calumniantia, spurca. Quos ut dignoscere valeatis, Diogenem aliquem cum lucerna, hodierno die urbem hanc, convivia, forum, curiam, cætus familias privatorum, Religiosorum, & Monialium lustrantem, & percunctantem attendite: Qui sunt hi sermones quos conferitis ad invicem? Tu conjugata cum conjugato, tu adolescens cum puella, tu famule cum ancilla, tu sponse cum sponsa, tu secularis cum religiosa? qui sunt hi sermones? numquid illud quisque eorum contestari poterit; quomodo cor nostrum ARDENS erat, cum loqueretur nobis in convivio, in foro, in curia, in horto, in cubiculo; sed quo igne?*

Marci 16. S. Gregor. serm. de Ascens.

Luca. 24.

utinam sancto, utinam cælesti, utinam divino.

Quare ut concludam, cum hodie cælesti flamma, linguæ omnium accensæ fuerint, pudeat nostras incensas esse à gehenna, pudeat alio igne cor nostrum corripri, quæ æterno; alias pectus alere amoris faces, quàm divino ac perbeato ardore succensas. Nobilem illum Italum æmulemur; qui vano, & infano amore, puellam magno impendio depererat: tandem scintilla cælestis flammæ in pectus delapsa, ilico mutatus in virum alterum, pro gentilitia ressera sibi depingi curavit, *Pentecostes mysterium*, ubi cætus Apostolorum linguis igneis; super singulorum vertices scintillantibus, expressus cernebatur, hoc ingenioso lenitate subjecto: *Del amore mio PENTOMICOSTA. Si quis amore mundano, infano, hæc ætæ nus exarsit, cui is multo auro, argento, labore, sudore, sanguine constiterit, nunc hac sacra Pentecostes luce pæniteat, & dicat: Del amore mio PENTOMICOSTA. Nunc alio igne, ignes illos restinguat; juxta illud:*

--- Compescuit ignibus ignes.

carneales cælestibus, tartareos divinis: *Inspiciat istam, qua in se amorem carnis, IGNE divini amoris excoxit, inspiciat quisque vestrum, Adolescentem illum, quem spiritus ille charitatis, hodie in Apostolis per ignem delapsus, amoris sui faces subdens, in se totum fecit exardescere. Iacebat è juventute studiosa, Adolescens, quem in lectum non tam corporis, quam animæ febris perfervida dejecerat; signis interim non videbat ad æternas flammæ se preparari; Surdus ne fratris quidem monita saluberrima audiebat. Intempesta nocte virum videt Majestate vultus, & multa canitie venerandum. Ego, ait hic, ille sum, qui tui causa omnia, sed te mei unius gratia condidi: si nondum intelligis, omnium Pater sum, sed te filium degenerem ab dico, abicio, & dirum damnationis theta jam nunc tibi denuntio. Ita attonito, sub alteram noctem, vir adest, integra ætate, spinis caput,*

Barry de Angelo conf. c. 4.

Ovid. meta.

S. Greg. hom. 2. in Evang. de Magd.

Fasti Mart. ani.

cruce

cruce humeròs insignis, cetera nudus, & sanguine, qui ex pectore faucio in fontem abierat, lacè humum inundans: hic, si nescis, inquit, *Iesus* sum Servator olim tuus, nunc Judex, simul manum pectori mimis, & sanguine plenam, in vultum jaciens ægri: erubelce, ait vel sic, & tesseram damnationis cape, salutis futuram si maluisses. Sub hæc in cœlos, æger in desperationem abiit. Erexit tamen miserum frater, & ut noxis expiatis, ad *Amorem*, *Spiritus sancti* se vertere suavit. Tertia igitur nox personam visam ostendere, vultu prioribus non absimili, sed placido & artidente, qualemque humero insidens columba probabat: qualè mellifluo

suo calamo D. Bernardus describit: *Dulcissimum quiddam in Deo, Spiritus sanctus, benignitas Dei, & idem ipse Deus*, atque hic cœlestis gratiæ ignes, animo inspirans, scelerum veniam, & mortem beatam, ubi inter Seraphicos divino amore in æternum exardescat, denuntiavit: quis jam fidem non habeat dicentibus columbam sine felle esse, ac Deum nostrum ignem esse, qui omnia vitia consumat, mentes nostras in tam beatum faciat conflagrare incendium.

F E S T V M
S O L E M N I T A T I S
P E N T E C O S T E S .

Sic Deus dilexit Mundum. Ioan. 3. v. 16.

E M B L E M A XVII.

F A X , C E U C A N D E L A .

— *Vestros consumor in usus.*

A R G V M E N T V M .

Uomodo, quantum, quàm ardentè, & prodigaliter prodigus Deus, qui totus charitas est, hominem dilexerit, Doctor mellifluus sic lacteo suo flumine exposuit: **TOTUS** siquidem mihi datus, & **TOTUS** in meos usus **EXPENSUS**: idque non alio hostimento, quam ut nostrum erga se amorem, vel tanto mercaretur & *to se, totum me compararet.* Nos interim inhumani, & barbari, nos totos fluxis, & perituris damus. Istud studium, illa lis, hoc negotium totum requirit hominem, & Deum, qui instar cerei, lento suo interitu, amore nostri totus consumi, & colliquefcere visus est, *non animo toto, sed ex parte. & parte modica nimis ipsum amabimus?* Alter profecto Augustinus, qui omnia ossa, & nervos in elichneum, carnem in ceram, animam in flammam converti ardentissimè exoptabat, ut sis totus amore ejus, à quo tantum, & prius, & gratis dilectus, consumi posset: quia inquit, *nulla maior est ad amorem invitatio, quam amantem amore prèvenire: & nimis durus est animus, qui si dilectionè nolebat impendere, nolit repèdere.* Quare miseri mortales, amàtes, amètes, qui ea amât, à quib9 redamari non possunt, qui exquisita fercula, qui pretiosas vestes, qui argentum & aurum amant, nec ab iis, qui in amore maximè spectatur; redamari possint,

- §. I. *Sic Deus dilexit Mundum, ut omnia sua nobis communicarit.*
 §. II. *Sic Deus dilexit Mundum ut non solum dederit sua, sed & se, totusq; consumptus sit in usus nostros.*
 §. III. *Deus redamandus juxta illud Aug. d. anima, diligo eum, à quo tantum dilectus est, ama amantem te. Aug. manual. c. 24.*

FESTUM

Bernar.
Epist. 1.

Bern. ser. 5.
de consid.

Aug. 1. de
carob. ru.
dib. c. 4.

Aug. 1. 4.
civ. c.

FESTVM PENTECOSTES.

Sic Deus dilexit Mundum. Ioan. 3. v. 26.

*Aug. l. 4. de
civ. c. 8.*

Quondam Romæ in Urbe, orbis Principe, ea momenti maximi senatores inter, causa agitata est: quis è numero Deorum (quorum vel nominagrandibus voluminibus, vix comprehendere potuerunt) præ ceteris colendus, ac omnibus in Numen præcipuum, unice adorandum, omniq; veneratione condecorandum, populo universo exponeretur? In partes, ac studia varia, Judicium sententia abiérunt; fuè: è primis, qui Martem, Deum bellorum, contra omnium inimicorum incursum præsentissimum ac potentissimum præsidium, Numen maximè vereandum, ac reverendum, affirmabant. Alii è contra, hunc Deum maximè horrendum, truculentum, eruentumque declamabant, qui bellis ac tumultibus, patriæ vilitatione, urbium direptione, humano sanguine delectari, publicam pacem & tranquillitatem execrari consuevissent. Quare hi Bacchum potius, lætitiæ Deum, qui curas & angores animi pellit, omnibus præficiendum, colendumq; dicitabant. Id consilii probatum plurimis? sed potissimum licentioris vitæ sectatores, & genio indulgere solitis: quos elato supercilio, vir grandæus, sic paucis perstrinxit: ecquis tandem Reip status futurus, ubi Bacchum, Deum remulentæ, & ebrietatis (quæ hominem belluis ipsis deteriores reddit) ut Numen omnes venerarentur? an non ex hoc unico vitio, velut omnium fonte libido, discordia, rixæ, pugna, homicidia uberrimè scaturire videmus? alii itaque alium sibi Deum delegerunt ipsumque Plutum, opulentia ac divitiarum Deum, populo Romano proponendum statuebant, cujus propitio Numine omnibus fortunis, ac rerum omnium abundantia affluerent. Communi Magnatorum, ac potentum applausu,

hæc sententia excepta est, jamque confirmanda fuisset, nisi pauperum, ac egenorum inconditæ vociferationes, & miseræ lamentationes obstitissent: qui illud Numen, hæcenus adversam sibi semper exstitisse, nec modum, nec medium suppetere, quo illud sibi devincere valerent, distitissent: favebat & illis, alterius viri gravis iudicium, qui divitias, luxum parere, socordiam, & inertiam alere omnes artes proferibere, nec levium irritamenta malorum esse solere, affirmabat. Patribus adeo inter se dissidentibus, demum repertus est, qui consilium dedit, quod omnibus probatum, laudatum, & obvis ulnis exceptum est: is, inquam *amorem*, Deum longè gratiosissimum, qui hæcenus neglectus, ac despectus latuerat, aræ restituentû, atque omnibus amicabile illud Numen, amandum, ac venerandum facile persuasit. Erat quippe hic Deus, ad cuiusq; animos sibi rapiendos, appositissimè effectus: nam forma illi instar venusti pumilionis inerat elegantissima: nudo capite, ac veste lacera cenebatur, in cuius fimbria scriptum erat: *Vita & mors in fronte Hiems, & æstas*: intento digito, cor apertum signabat, cui aureis characteribus exaratum. *Longè, & propè.*

Hæc Gentilium commenta, aprissima sunt fidelium documenta. Noster enim verò Deus amoris, & dilectionis est, ut ex amabili Redemptoris pectore suxit dilectus ille qui ait: DEUS CHARITAS EST. Ad quæ verba suavissimè alludens Bernar. ait: quod Deus noster *non modo amans, sed AMOR EST*, idq; testimonio dilectissimi Joannis cõprobat dicens: *Legi, quia Deus CHARITAS est, & non quia Deus honor est, vel dignitas, non quia Deus dissentionis Deus et apulx, Deus divitiarum, sed quia Deus AMOR EST.*

*1. Ioan. 4.
Bern serm.
83. in cant.*

Quod lumen illud Africa, & urbis Hipponensis,

Aug. in i.
epist. Ioan.
tract. 8.

Tibul. l. 2.
Eleg. 10.

Bern. de
passion. t. 3.

S. Thom. i.
contra gen-
tes c. 9. ra-
tione 6.

ponensis columen, usque ad eum obstupescit, ut exclamet: *Amplius tibi non potuit dilectio commendari, quam ut diceretur Deus. Forte munus Dei contempseris, & Deum contemnis: DEUS DILECTIO EST, Deus noster amor est; & forma quidem pumilionis speciosissimi præ filiis hominum, in Berlehem apparuit, & parvulus natus est nobis & habitu cupidineo non semel sese manifestavit: ut quod Theocritus, nos verius: *natus nobis est ipse Cupido*, illudque hic jure usurparim:*

*Quicumq; ille fuit puerum qui pinxit amorẽ,
Nonne putas miras hunc habuisse manus?
Quam autem hic divinus puer, capite nudo,
omni gloria ac decore rejecto, veste carnis discissa, insuper & in vita & in morte, verẽ
& astate, longe & prope nos dilexerit, & ipse
a nobis diligendus sit, apertum lancea sacratissimum cor, omni lingua disertius loquitur, & vulnus amoris testatur, cui merito subscripsero: Sic Deus dilexit. Joann. 13.*

Commune illud apud Theologos receptum axioma; omne bonum diffusivum esse sui fontis instat uberrimi. Quod Deo in exhausto illi bono Doctor Angelicus propriissimum pronuntiavit, dicens: *Liberalitatem esse maxime propriam ejus, quia bonus est, & quodammodo soli Deo convenire: quia totus ipse se communicat: quia ipsum communicare, est ei conveniens, sicut fonti bonitatis, nulla inde expectata commoditas.*

§. I.

Sic DEUS DILEXIT MUNDUM, ut omnia sua nobis communicarit.

AMori hoc proprium est, ut in amantem se expectaret, & profundat omnia, quæ amantis sunt. Omnia homini creata sunt, numina: pratorum flores, gramina, herbas, silvarum arbores, fructices camporum, gregis armenta, nemorum feras, ætheris volucres, oceani pisces, cæli orbis, & augustum illud Divinorum prætorium, longe omnem regiam excellens amplitudinem, ut scitè Seneca, quantumvis gentilis deprædicavit: *Tot arbuta non uno modo frugifera, tot herba salutares, tot varietates ciborum per totum annum digesta: jam animalia omnis generis, alia in sicco solidoque, alia in humido innascentia, alia per sublime*

Seneca l. 4.
de benefic. c.
5.

*dimissa, ut omnis verum natura pars, TRIBUTUM aliquod nobis conferret: nos verò tam amabili largitori, quam exiguum, imò nullum amoris, aut gratitudinis tributum rependimus. Hæc omnia vociferantur, & clamore suo jurant, quod amet nos Deus, verba amoris, opera sunt: lingua, benevolentia manus. Quem non concutiet omnis hæc universi eloquentia? quæ ars est Rethorices, tot instructa figuris, quot universum in usus nostros naturis? argutius forte amorẽ ejus loquentur, quæ te propius concernunt, quæque in signum tuum amantissimum Deus copiosè profudit, dum domus vestra: penuria, omni copia vini, cerevisiæ redundantia horrea tritico, solaria frumento, campos armentis, arcas auro, & argento oppletas cernitis, munifici amoris beneficium agnoscere: nam ut idem Romanus Philosophus profequitur: *Si pauca quis tibi donasset jugera, accepisse te diceres beneficium: immensa terrarum late patientia spatia, villas & prædia, quæ possides, negas esse beneficium? si pecuniam tibi aliquis donaverit, & arcam tuam (quoniam id tibi magnam videtur) beneficium vocabis; tot metalla defodit in usus humanos, quorum tot millia in sinum tuum effudit, nec amantis beneficium fateri, si domus tibi donetur (aut suadus hereditate obveniat) num mediocre munus vocabis? & cum ista, quæ habes, magno aestimes, quod est ingrati hominis, nulli debere te judicas. Vnde tibi istum quem trahis spiritum? unde istam, per quam actus vita tua disponis, atque ordinas lucem? unde sanguinem cuius cursu vitæ continetur calor? unde ista palatum tuum saporibus exquisitis ultra sacietatem lacescentia: neque enim necessitatis tantummodo nostris provisum est usq; in DELICIAS AMAMUR.**

Quod in filios Israël, quantumvis contumaces, luculenter comprobavit, quos angelorum esca eutrivit, & panem de celo præstitit illis, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem: cumq; jam cupedias cælestes nauseantes, carnes exposcerent, non dedit illis porcinam, aut bovinam, sed aves pingues, saporis novi, ac jucundissimi, coturnices, quæ apud magnates in deliciis habentur: idque non ad unum diem, ad unicam cœnam, sed ad mensam integram, tantaque copia, ut psaltes regius

Seneca l. 4.
de benef. c. 6.

Seneca l. 4.
c. 5.

Sap. 16.

Psal. 77.
regius

Salian. d.
muni d.
254. n.
165.

Stragel.
de divini
judicio
tom. 1. c. 1.
n. 7.

Matth. R.
derus in c.
11. 3. c. 3.

Biderm.
epigram l.
1. Epigram
119.

Salian. A
mundi
254. n.
165.

regius has aviculas, pluvia guttis, & pulveri terræ, & arenæ maris comparat. *Pluit super eos sicut pulverem carnes, & sicut arenam maris, volatilia pennata;* è quibus, ut Salianus supputat, si in unius mensis cibum singulis familiis, decem coros attribuas, evadet summa ad quatuor millia millionum corurnicum.

Unitis in lege nova, quas suis quandoque famulis imperatò delicias, suppeditavit? Udalricus Agricola media hyeme febribus æstuabat, cum omnia nivibus cooperta rigerent. Incessit eum alieni temporis cupido nempe fraga comedèdi, & ilicò fraga de nivium candore rubentia pullularunt, *ita usque in delicias amamur.*

Stengelius
de arvis
judicis
100. n. c. 19.
27.

Matth. Ra-
derus in vi-
tal. 3. c. 3.

Alterum de nostro Petro Canisio, in ejus vita refertur: accidit ut ei senio, morboque gravi, & propè morti vicino, nam cum stomachus jam aversionibus laboraret, sapius à ministro cubiculi fatigatus, ut significaret, quo cibi desiderio teneretur, aviculam tandem nominavit; prodiit in forum œconomus, nullaque reperta, tristis domum rediit; cum ecce sub vesperam, aperta fenestra cubiculi, avis quasi divinitus immissa, se nullo negotio capiendam, tantum non ultro offert, & ut Poëta canit,

Biderm.
epigram. I.
1. Epigram.
119.

*Illater, illa quater, per inane cubile va-
gata,
Ambiit humanas cœna futura manus.*

Quæ in cœnam apposita, & parva & unica contentus, nil præterea gustavit; ille tamen lautè se, opipareque eo vespere epulatum affirmabat, quin & avicula, ut idem Poeta lusit.

Non potuit tumulo nobiliore frui.

Sic Thomæ Aquinati decumbenti, recentes pisces cœlitus submissos esse novimus; ut alios innumeros omittam, ex quibus omnibus verissimè concluditur: *quia usque ad delicias amamur.* Hæc immenta & inexhausta illa bonitas præ dilectis filiis suis. Suspiciendum magis; tot quæ cælo voratilia & terris aleilia, & silvis feræ, & fluviiis exquisitissimi pisces vagantur, sceleratis qui-

Cœlestis Panthei Pars I.

busque hominibus has delicias, & quod mireris manu propria, famuli instar erogari, quod ad exaggerationem amoris facit plurimum. Cum B. Angela de Fulgineo, jaceret in lectulo, prostratis à morbo viribus: ei se Christus vilendum dedit, dixitque: *Ego veni ad serviendum tibi, & sacris manibus meis ministrare,* hæc suspicimus, admiramur, & veneramur, cum indies Ritu amantium, Deus omnia gaudet ipse ministrare; nec de œconomio aliquo providentiam sui confidit, manu sua tibi servire gestit; idque affectu infinito: ipse tibi obsequia præstat famuli; ipse officinas implet, ubique operatur. Regia aula variis instruitur muniis, hic œconomus, hic Pocillator, hic Archimagirus, hic præfectus equorum, hic custos vestium; omnia subeunda munia, pro nobis Deus suscipit: ipse œconomus noster, nostra providens: ipse promus condus è penu locupleti nos nutrit: fructus in arboribus coquit, in arvis segetes tot rret: ipse pincerina, eliquans evitibus succum; ipse Vestiarus, in vermibus serica fila, in pecudibus vellera, & lanam parat: ipse medicus, saluraria conficit pharmaca, è tot herbarum viribus, feminum, radicum, capillorum. Quid cum avarissimi sumus produxit sua munera, ultra vota nostra, victæ sunt spes humanæ divinis beneficiis. Interim cum beneficia, recula sint amoris, nos immanissimi, eas in sagittas hostiles convertimus, beneficiis in injuriam donatoris abutendo.

Boland. A.
Januar.

Genesys. 39. cap. comperies Putipharem, virum Principem, in aula Pharaonis, Josepho totius domus suæ curam demandasse: horrea, prædia, penora, cellas, gazophylacia, suppellectilem omnem argenteam, auream, omnes denique facultates suas ei commisisse: sed ut erat Adolescens elegantiforma, infamis lupa in agnum oculus coniecit: at fascinare nequivit: verum Joseph in tam beneficium, tam sui amantem Dominum, fidelis, sic liberè prolocutus est; *Ecce Dominus meus omnibus mihi traditis ignorat, quid habeat in domo sua: nec quidquam est, quod non in mea sit potestate, vel non tradiderit mihi, præter te, qua uxor ejus es. Quomodo ergo possum hoc malitiosè facere, & peccare in Dominum meum?* &

D d

Euro

Seneca. d.
c. 5.

Sap. 16.

Psal. 77.

Euro oculus aufugit. Nunc, o homo! munifici largitoris in te beneficia confidero: die quoties abutendi sese offert occasio, & cum Iosepho: *Quomodo possum hoc malum facere, & peccare in Dominum meum?* inflammata nos ad hoc B. Hugo Victorinus: *Anima mea considera mundū, respice ea, quae in eo sunt, quonia omnia tradidit (omnia seruiunt tibi) dilige ergo Dominū, à quo tantū dilectus es: quoties mensa bene instructa ac cumbis, pisces, carnes, fruges, apponi cerpis, dic cum Iosepho: Ecce Dominus meus, omnia haec mihi tradidit, quomodo ergo possū malum facere & peccare gula, ac crapula, in Dominum meum tam beneficū? quoties cereuisia, aut vinum tibi funditur, dic cum Iosepho: ecce haec omnia mihi tradidit, quomodo potero temulentia, & ebrietate peccare in Dominum meum tam amabilem? quoties capas vestiarias, vario vestimentorum genere oppletas intueris aut splendide indueris, dic cum Iosepho: ecce, &c. quomodo potero superbia, aut fastu peccare in Dominum meum, tam in me munificū? dum atreas auro, & argento confertas, intueris, dic cum Iosepho, ecce, &c. quomodo possum avaritia, & pauperum despectu peccare in Dominum meum, in me tam profuse liberalem? Hac cogitatione armatus S. Polycarpus, dum exquisitis propositis tormentis urgeretur, ut Christum ejuraret, intrepidē respondit: jam octoginta sex annis seruiui Domino Deo meo, & nihil mali mihi fecit, quinimo innumeris beneficiis cumulavit, quomodo ergo potero eum negando laedere, abjurare, & offendere? Nos beneficiis, & creaturis Dei, in creatoris injuriam, & contemptum abutimur, ut potenter exaggerat Augustinus: *Quam bonum est membra corporis ita esse, quemadmodum disponi non possunt, nisi ab artifice Deo? perulantia tamen quam male utitur oculis: fallacia quam male utitur lingua: falsus testis, nonne linguam suam, & animam suam prius trucidat & alterum laedere se perempto conatur: opus Dei est lingua, sed bono opere Dei, male utitur illa nequitia: quomodo utuntur, qui pedibus currunt ad scelerat: quomodo utuntur manibus homicida, & illis adjacentibus forinsecus bonis creaturis Dei: quam male utuntur mali auro? iudicia cor-**

rumpunt, innocentes opprimunt: luce ipsa mali male utuntur, male vivendo: etiam ipsam lucem: quam vident, ad ministerium scelerum suorum usurpant. Omnibus ergo bonis Dei, ne per singula currere longum sit, male utitur malus. ingenium, facundiam, vires, integram firmamque corporis valetudinem tibi contulit, & his velut armis, in conditorem tuum insurgis. Quam intolerandam mortaliū ingratitude inculat Bernardus: Si quis, inquit, oclorum lumen amissū tibi reddidisset, si usum aureū, si quis manū restituisset, si quis pedem tibi praepeditū reparasset, si quis sopitam in te excitasset rationem: quomodo non quicumque tibi vehementissimè succenseret, si quando beneficū forte huius immemorem, aut benefactori deprehendisset ingratum: quis nostrum aestimet haec sibi erepta non esse, quis amantissimo benefactori grates referat, per annos complures? nullo corporis membro, ne dentium dolore, in numerosa familia quēquam conflictari? quod quanti ponderandum sit Seraphici Francisci insignis discipulus frater Aegidius, virū saecularem edocuit, incidi, inquit is, in hominem manibus & pedibus truncum, & oculis orbū? quē benignē percunctatus sum: si quis ea tibi restitueret, quid tu illi rependes? serui, inquit, perpetuum me illi consecrarem: tū ad hominem opulentum conuersus: Deus tibi oculos & manus, & pedes, ceteraque corporis membra integra, & illaesa tot annis seruavit, & iis abuteris in contemptum creatoris, o ingratitude non ferendam o inhumanitatem barbaram! & plus quam belluinam! Alia profecto lance Hipponensis Praesul expendit amoris divini beneficia dum in soliloquiis suis sic secum, & cum Deo loquitur: Sicut nulla est hora, vel punctus, quo tuo beneficio non utor: sic nulla debet esse hora, qua te non habeam ante oculos: qua non jugiter cor, & lingua, grates tibi refundat. Quoties halitum ducimus, toties ad benefactorem nostrum, cuius munere fruimur, respirare debemus.

Seneca l. i. de beneficiis c. 3. *Officia etiam bestia sentiunt, nec ullum tam immanis iustum animal est, quod non mitiget cura, & in amore sui vertat Leonum ora à Magistris impune tractantur: Eliphantorum fertate us-*

que

Hugo Vic.
de artha
anima.

Surius 26.
Jan.

August.
tract. 2.
in Ioan.

Bern. ser. 1.
in ps. Qui
habitu.

Epist. a
iuri & in
l. c. 47.
dub.

Lass. de pe
fect. divi
l. 12. c. 18.
19.

Aug. in ps.
lil. c. 8.

Matt. 22

Aug. l. 2.
conf. c. 5.

que in servile obsequium demeretur cibis: adeo etiam quæ extra intellectum, atq; assimationem beneficii posita sunt, assiduas meriti pertinacis evincit. Nos ipsis belluis immaniores, & ferociiores, benefactorem nostrum lacessimus, impetimus, & indignissimè tractamus. Quod si hæcenus commemorata, vobis fortasse parva videantur, adjiciam & majora, de quibus eximium Theologum forte audiri malitis. Consideranda, inquit Letsius, sunt Dei dona, in se ipsa quàm magna, quàm inanimabilia, sive quæ ad animam, sive quæ ad corpus pertinent, omnes enim creaturæ conditæ sunt, propter hominem, vel benignitate conditoris serviunt homini, ut eum dirigant ad salutem. Et hæc omnia externa sunt. Jam interna, omnem æstimationem superant: præter enim inregritatem corporis & sensuum, quorum nullum vel cum regno amplissimo commutare velis, dedit animam immortalem, capacem vitæ æternæ, & boni infiniti. Ad hæc, jacentem in peccatis, & reum æternæ mortis, gratia sua excitavit, & redemit: hoc autem beneficium remissionis peccatorum tantum est, quantum malum est mors æterna. Eadem gratia ab innumeris peccatis servavit: nam ut rectè Augustinus: *Non est peccatum quod facit homo, quod non possit facere alter homo, si desit Rector, per quem factus est homo.* Sic non est morbus corporis, quo laborat homo, quin & te corripere possit, ni Deus servaret. Quæ omnia, ut rectè concludit, tanta sunt, ut si quis ea diligenter expendit, immenso debito se obstringi Deo, tum ad perpetuam gratiarum actionem, tum ad vitam suam divino obsequio penitus consecrandam, & omnem amorem nostrum sibi rapiendum fateatur, necesse est. O amator hominum, post tot amoris signa & insignia, adhuc necesse tibi visum est imperare, ut amem te? adhucne opus fuit præcipere. *Diligens Dominum Deum tuum?* quod amantes sunt, qui sponte amant, qui citra, qui contra præceptum amant, qui fluxa, qui scæda & in æternam perniciem amant? Jure meritissimo exclamat hic Augustinus, ad eone Deus inamabilis? *Quid mihi sum ipse, ut amari te jubeas à me, & nisi faciam, tras caris mihi, & minaris ingentes miseras? parvanè est mis-*

ria si non amem te? Ut quid Deus præcepit se amari à me? quod amari desiderat, & acerrimissimas mentes experat, tot faces in beatis illis cœlitibus Cherubin, & Seraphim, omni æternitate flagrantes habet: quid nos frigidus, & algentes in amorem suum deponit? nullo suo, sed toto nostro emolumento. Ut quid præcepit, quod facillimum est, ad quod, tot nos illecebris & illicitis compellit? *In reliquis operibus bonis, interdum potest aliquis qualemcunque excusationem præterdere: in habenda vera dilectione, nullus poterit se excusare. Potest mihi aliquis dicere non possum jejunare, nunquid potest dicere, non possum amare? potest dicere propter infirmitatem corporis, non possum vno, & carnibus abstinere, numquid potest dicere, non possum diligere? Nemo cujuscunque ætatis, sexus, conditionis, à dilectione excusatur. Quod doctissimus Idiota confirmat: Amor, inquit, facilis res est, omnibus se exhibet, nulli se negat, capit eum juvenis & senex, vir & mulier, sanus & infirmus; dives & pauper; summus & infimus, liber & servus, sæcularis & religiosus; debilis & fortis, nec est qui se valeat excusare. Juvenis quicquid necdum annum primum & vigesimum expleverit, scæminæ gravidæ, opifices dicent, non teneor jejunare: infirmus dicet, non valeo hac quadragesima ovis & carnibus abstinere, nunquid dicere potest, non possum amare? Pauper dicet, non possum eleemosynas erogare: servus dicet, oburgens impedimentum, non possum hoc festo, missæ sacrificio adesse: sæcularis dicet, non teneor castitatem servare, nunquid dicere possunt, non possum amare.*

Hugo Psalm. 18. *Non est, qui se abscondat à calore ejus: nec est inquit, qui se excusare possit quin eum diligere possit.* Non erat opus Deum optimum esse, ut amaretur: sufficiunt, quæ fecit, quæ nobis contulit, absque eo, quod ipse est. Si verum fuisset mendacium Marcionisticum, blasphemans Deum malum, adhuc diligendus esset: sua de nobis benefacta merentur benevolentiam, & amorem; quæ si ab immanissimo tyranno collata fuissent, nos totos in amorem sui rapuissent. Verum nec ista beneficiorum facula necessaria fuit cordibus

Bern. ser. 1.
in p. Qui
habitat.

Lectus de
juro & just.
l. c. 47.
dub.

Lect. de per-
fect. divina
l. 2. c. 18. &
19.

Aug. in
lil. c. 8.

Matt. 22.

Aug. l. 2.
conf. c. 5.

Aug. ser. 69.
de temp.

Ideo tract.
de amore
divino.

nostris inflammandis; suffecerat nuda illius bonitas, etiam sine ullo ad extrema benevolentiae signo, per se valentissima. Ut amemus Deum non indiget beneficiis, & ut bonis non esset, satis sunt beneficia: Proh pudorem nostrum! singula satis, & nimium sunt, & utraque simul, non sufficiunt. Ast cum omnes istas amoris sagittas, & beneficiorum tela, præ duro frigidoque corde nostro retundantur, exhausta jam pharetrâ, cum vires beneficentiae, & munificentiae exhaustisse crederem, stupendo machinamento, se ipso pro jaculo usus, in amantis pectus penetravit, ut quod eminens missilibus lauciare non poterat, cominus humanitate expugnaret.

§. II.

SIC DEUS DILEXIT MUNDUM, ut non solum dederit sua, sed & se, totusque consumptus sit in usus nostros.

Quod Anacrem Poëta Lyricus fabulose effinxit, consumptis missilibus, Cupidinem pectus suum subisse, hoc divinus amor ingeniose effecit. Poëtam ipsum audite:

*Libet libet jam amare,
Cupido me monebat,
Ut amator esse vellem;
At ego insciens, monenti
Parere negligebam:
Mox exgo sumpsi Arcum,
Et auream pharetram,
Me praelio laceffens.
Ego vero, ut olim Achilles,
Lexicâ amictus, atque
Scuto minax, & hastâ,
Cum amore praeliabar.
Iaciebat ille tela,
Vertebam at ipse terga;
Tandemque missili omni,
Cum destitutus esset;
Ira estuans, jecit se
In me, velut sagittam
Penetrans, & in corpusque
Medium, res solvis artus.
Scutum ergo nil juvat:*

*Nam cur petamus exira,
Cum praelium sit intra.*

Plus pro nobis executus est negotiosus amor Dei, quam ulla otiantis phantasia valuit comminisci. Vincunt opera divina cogitationes humanas. Servo Dei ferventissimo, Antonio Martino, apparuit cupidineo habitu puer Jesus, arcu & pharetrâ armatus, inque suum pectus jaculans sagittas, negotians amorem plagis. Quin & nobis omnibus talis apparuit, dum natus parvulus, se coniecit in me; consumptis missilibus, subit ipse præcordia nostra, cominus expugnatus cor nostrum, ubi causam; quod formâ parvuli, & celestis cupidinis ad nos venerit B. Petrus Chrysologus exponit, dicens: *Sic nasci voluit, qui voluit amari.* Quod suavissimo dicendi flumine, melleus Doctor fusius expendit, tractatu de diligendo Deo: *Ipse fecit, inquit, vel potius factus est, ut amaretur: se dedit in meritum, se servat in præmium, se apponit in refectionem animarum sanctarum, se in redemptionem distrahit captivarum.*

Ecce præcipua amoris capita: primum enim se dedit in meritum; *Meam ad hoc induit formam, ut suscipiat causam.* Ita nostrum bonum curavit, ac si salus sua, ex nostra penderet. Non in sua sterit forma, quod potuit; non sua dumtaxat largitus est (quod erat munificentiae) sed se ipse dedit quod fuit prodigalitatis; eo maxime, quod se distraheret, in redemptionem animarum captivarum.

Ab illo divini amoris exemplo, Paulinus Episcopus bene doctus, seipsum pro redimendo viduae filio captivum fecit; & hoc amavit, suspexitque posteritas, & in ævum, omne commendabit. At quid amabo illud? homo hominis pretium est; sed hominis, Deus ipse. Infolens, & hæcenus inauditum, fidelissimi amoris testimonium, Urbini Panopionis servum, posteris reliquit. Hic cum ad Dominum occidendum, milites venisse cognosset, commutata cum eo veste, permutato etiam annulo, illum postico clam emisit; se autem in cubiculum ac lectulum recepit, & ut Panopionem occidi passus est; quod ubi historicus enarraverit, epiphonematis loco subjungit: *Brevis hujus facti narra-*

*Nieremb. de arte volucri
l. 4 pag. 330*

*Chrysolog.
sermo 113*

Ioan. 3.1

*S. Thom.
opusc. de
V. Sacra.*

2. Reg. 13

*Bern. ser. 26
in Cantica*

*S. Thom.
in Ioan.*

*Valer. Max.
l. 6. c. 8. m. 6*

narratio, sed non parva materia laudationis.
 Hæc servus pro Domino: at omnem admirationem in stuporem vertit tanta & longe alia Dominum pro servo, Deum pro sceleratissimo mancipio facere voluisse. Afferam hic brevem tacti narrationem, sed non parvam materiam laudationis, amplissimamque dilectionis. Quali porro, ac quanto nos Deus amore fuerit persecutus, & prosequatur, non si linguis Angelorum loquar, valeo enarrare. Cælestis Aquila Joannes, cum non inveniret, quomodo charitatem Dei erga nos exprimeret, Amorem ipsum non enarrandum, sed omnibus spectandum proponit dicens: Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret: Sed quid est illud SIC: quantum & quomodo dilexit? SIC, inquit, S. Euseb. ut homo Deum valere videatur. SIC inquit Doctor Angelicus, quasi quilibet homo, esset Dei Deus. Sic inquit Doctor Seraphicus, ut te odisse videaris. Amorem olim Jonadab sciscitatus est: Quare SIC attenuaris? Quare SIC attenuaris, SIC humiliaris SIC, flagellaris, SIC excarnificaris? Sed quis exponit illud SIC? SIC, ut nullum ingenium mortalium, quid simile sperare, hædum cogitare poterit: SIC, ut omnes sublimes illas intelligentias in admirationem, & stuporem induxerit, SIC, ut per infinitam suam bonitatem, & inexhaustam omnipotentiam, Deus nil majus homini dare, nec amorem suum potentius contestari voluerit. Theologorum Phoenix Aquinas: SIC Deus dilexit mundum, &c. multam indicat amoris intentionem, qui enim immortalis, qui sine principio, qui magnitudo infinita eos qui sunt ex terra & cinere infinitus plenus peccatis dilexit. Tum singula verba expendit, & nobis commentatione ruminanda proponit: Non enim servum, non Angelum, non Archangelum dedit: sed filium. Rursus: Non adoptivum sed suum filium dedit. Quod si plures filios habuisset, & dedisset unum, hoc etiam esset maximum. Nunc vero filium unigenitum dedit.

F Quot hic, & quam potentia divini amoris argumenta? denique si filium dedisset æternus pater, ut huic orbi Rex impararet, ut in eo verus Deus coleretur, in

eo deliciaretur, illud ipsum ingentis beneficii loco haberi debuisset: at dare, imò quasi prodigere, atque abjicere ad vincula, ad sputa, ad flagella, ad crucem, ad mortem acerbissimam, hoc enim veid miraculum, ac prodigium, quo omnes amoris limites transgreditur: *Totus siquidem mihi datus, & totus in meos USUS EXPENSUS*, inquit Bernard. Ipsam quanta quanta fuit, humanitatem, nostros in usus, nostrum in commodum expendit, animam quippe dedit tristitia, corpus universum flagellis, manus & pedes frabalibus clavis, oculos lacrymis, genas alapis, os Judæ proditori, captivum spinis, latus denique emortuum atroci lanceæ; insuper sanguinem, in porum, corpus in cibum: idque ad annos & sæcula, ad extrema usque orbis perituri confinia. Hæc una cogitatio, è corde amorem, è pectore suspiria, ex oculis lacrymas elicere deberet, futuras testes vel amoris, vel doloris, quod Jesus, quod Deus, qui totus amor est, non ametur, quod totos nos non possideat, qui totum se dedit. Qui ut divinisimè Bernardus: TOTO SE, TOTUM ME COMPARAVIT. Hujus amabili recordatione, rota in lacrymas abiit Margarita à Lotharingia, Alanconii Ducissa, quæ secum sic aliquando queri audita est: in hoc orbe aspectabili, nihil est (si Deum excipias) quod se nobis totum donet. Sol quippe & astra, modicum sui luminis portionem largiuntur: terra nos sustentat vivos, & mortuos excipit: sed exigua sui parte, Aër respirationi servit: & hauritur à nobis, sed etiam levi & modico haustu: at Deus, at Jesus se toto pascit, nutrit, satiat, beat, *totus consumptus est in usus nostros*, & totos nos non accipiet? non animo toto, sed ex parte (ut queritur Bernardus) parte modica nimis, ipsum amabimus. Damus nos totos fluxis, perituris: illa lis, hoc negotium, istud studium, totum hominem requirit, & Deus, qui consumptus est in usus nostros, totos nos non accipiet? Regia fuit, & magnifica illa Vespasiani Imp. pollicitatio ad Apollonium: *Cum Romam veneris, omnia mea tibi dabo.* Ludus fuit & jocantis hominis dictum: sed Apostolus ore Dei pronuntiavit, æternum Patrem, qui filium

D d 3 nobis

Bern. ser. 3.
in Circum-
cis.

Bern. epist.
2. In visa

Bern. lib. 5,
de consider.

Nieremb. de
arte volu-
l. 4. pag. 318

Chrysolog.
sermo 118.

Ioan. 3.

S. Thom.
opusc. de
V. Sacra.

2. Reg. 13.

Bern. ser. 11.
in Cantua.

S. Thom.
in Ioan.

Valer. Max.
l. 6. c. 8. m. 6

Ad Rom. 8.

Guarrie.
serm. i. in
Pentec.Guarrie.
serm. 2 de
purificat.
Virg.
Guarrie.
serm. i. in
Pentec.

Exod. 18.

Deut. 4. v.
24.Nazian.
orat. 36.

nobis donavit, etiam cum Christo omnia nobis donata; ut iure Igniacensis Abbas, divini amoris facibus exaltatus, in hac voces prorumpat: *Plaudite ineffabilis divina circa nos dignatio charitatis! parit erat patri tradidisse filium ut redimeret servum, nisi daret et Spiritum Sanctum, quo servum adoptaret in filium, Dedit filium in pretium redemptionis, dedit Spiritum Sanctum in privilegium adoptionis: se denique servat hereditatem adoptata.* Tum in ardentissimos affectus sese effundens, exclamat: *O Deum! si fas est dici: PRODIGIUM SUI pro desiderio hominis? an non prodigium, qui non solum sua, sed et seipsum impendit: ut hominem recuperaret, non tam sibi, quam ipsi homini; Cerei instar aut facis, quæ nullo, nisi sui interitu, in usus humanos consumitur: Ita Verbum in carne, quasi lumen in cera, Deo nocte ardore totus consumi, & colliquecere visus est.* Unde prosequitur idem Abbas: *Multum quidem effusus fuit prodigus ille filius, qui tam patrimonium, quam seipsum donavit meretricibus, sed multo effusior pater in recuperationem perditus filii, quam illo in perditionem sui, si tamen ulla debet fieri comparatio gratia et pecunia, spiritus et carnis, Dei et hominis Deus consumptus est in usus nostros nos consumpti in usum diaboli; consumit unus cum prodigo omnem substantiam suam vivendo luxuriosè. Alius ebrietate, & erapula consumit omnem sanitatem, & vires corporis, alius fraudibus, perjuriis, dolis, iniquis contractibus consumit nomen, & famam suam, & suorum. Alii livore acriacundiâ consumuntur, de quibus Eccl. 45. CONSUMPTI sunt in impetu iracundiâ. Alii otio & inertia consumunt optimos vitæ dies, è quibus non unum aut unam hic compellere possem: Tu homo stulte labore CONSUMERIS: tu Adolescens tot horas ludendo, sitillos & aleasvolvendo, stulto labore CONSUMERIS. Tu filia, tot horas crispando, comando, speculando, stulto labore CONSUMERIS, Quos omnes, exoptem hodierna die. Deus noster, qui ignis CONSUMENS est, totus in se convertat, & quidquid in nobis vanum, quidquid limofum, quidquid fœculentum, ardoris sui radio consumat: quemadmodum Magnus ille Gregorius, Nazianci Antistes sibi accidisse alicrit: *Totum me cum infirmitatibus**

*meis in seipso transtulit, ut quod deterius est, in seipso abjumat, et conficiat: non sicut ac terra vaporem, solum radis. Atque, ut simbolo præfixo, de cereo in hæreamus. D. Augustinus desiderabat, cum S. Gertrude, omnem carnis substantiam in ceram, ossa & medullam in Elichium: animam in flammam converti, ut instar cerei, in usum amantis consumi, & colliquecere posset. Utinam & nos sic consumi & liquefieri possimus, ardore ejus, qui toto se, totum me comparavit. Pro cuius dilectione, si dedit homo omnem substantiam, quasi nihil reputandum esset; quidquid mortificationis dederò, quidquid precum, quidquid elemosynarum dederò, quidquid ludoris, lacrymarum, sanguinis dederò pro dilectione illius, qui toto se, totum me comparavit. Unde alibi exclamat: *Quidni ametur amor merito cunctis renuntians affectionibus aliis, anima solis, et tota incumbit amori, quæ ipsi respondere amori habet in reddendo amore. Nam et cum se totam effuderit in amorem, quantum est hoc, ad illius fontis perenne profluviu? Quasi guttam ad oceanum quasi atenam ad montem, quasi scintillam ad vastissimum incendium contulero. Si dederò illi omnem substantiam meam, nunquam solvendo sum. Ea propter quisque nostrum usurpare poterit, auream illam vocem Cosmi Medices, Magni Hertruria Ducis. Hic supra aureorum milliones quatuor, in ædificia magnifica, qua sacra, qua profana absumpsit: supra millionem in pauperes effudit. Cum aliquando æris sibi debiti nomina versaret, adeoque plures chartarum fasciculos discuteret, questus est apud domesticos, familiares suos: *So quantalibet annorum suorum profusione, tam in egenos, tam in loca sacra, id obtinere non potuisse.* Ut INTER DEBITORES SUOS DEUM NUMERARET; sed infinito intervallo, illi debitor existeret juxta illud Tobi: *Si volueris contendere cum eo, non poteris illi respondere unum pro mille Etenim cum omnia mea tibi obtulero, nihil tibi contulero, soli mihi profuero.* Angelicè S. Thomas. *Fecit nos esse, et omnia propter nos operatus est: animam rationalem nobis inspiravit, filium suum misit, calum nobis aperuit, et nos filios suos fecit; numquid ergo si unquam die moreremur pro illoribus, retribuimus ei aliquid dignum: nequaquam sed***

Pennequin
amour di-
vin. part.
pag. 167.Thomas de
Kemp de
imit. l. 3. c.

Bern. iii.

Bern. serm.
in Cant.August. in
Siliog. c.Histor. vi-
rorum illor.
Medi. 2.
Doster-
mans anti-
incretus
pag. 916.

Iob. 9.

S. Thomas
in Matt. 12.

sed hoc rursus ad utilitatē nostrā pertinet.
 S. Salviatus lib. 2. ad Eccl. Cathol. *Christus enim sicut pro omnibus passus est, sic pro singulis & totum se dedit universis, & totum singulis ac per hoc quidquid.* PASSIONE sua Salvator praestitit, sicut totum debent illi universis, sic totum singulis.

Quare cum piissimo asceticae vitae Doctore, ardeanti affectu precare: Dilata me, amantissime Jesu, in amore, ut discam interiori cordis ore degustare, quam suave sit amare, & in amore liquefieri, & natare. Teneat amore, vadens supra me, praenimio fervore & stupore. Cantem amoris canticum: sequar te dilectum meum in altum. Deficiat in laude tua, anima mea, jubilans ex amore: Amem te, plus quam me, nec me nisi propter te, & omnes in te, qui verē amant te, iterum, iterumque teveo: Amem te plus quam me, quia tu dilexisti me plus quam te, quia mori voluisti pro me, & te totum nostros consumis in usus. Vis & tu, ut omnes cogitationes tuas, verba, operationes, interiores & exteriores sint omnes actus ardentissimi, & perfectissimi amoris Dei quibus nil sublimius, nil sanctius? Vis ad extremum spiritum, usque in finem diligere eum, qui tantum dilexit te? Vis totus amore divino colliquefcere, & caelesti igne consumi: certam tibi ex placitis Theologorum praxim praescribam, quam si omnes exercerent, omnes cum summā perfectionis vias de sanctitate cartarent. Quod fiet, si omnia quae agis ex motivo formali (*beveethreden*) amoris Dei procedant, v. g. orandum est, studeadū est: praevic apud animum tuum statuas, orabo, studiis vacabo, solo & puro amore ejus qui dilexit nos. Infestationes cacodæmonis, tentationes carnis, omnesque mundi illecebras aspernabor, propter eum, qui dilexit nos. Hodie in omni congressu cum aliis, super mensā nullos sermones instituum, nisi amore ejus qui dilexit nos. Non legam, non scribam, non pingam, nil operis arripiam, nisi solo & puro amore ejus qui dilexit nos, jejunandum est, acerbius aliquid tolerandum est, hosti ignoscendum, amore ejus, qui dilexit nos, idque, dum Spiritus hos reget artus. Huic conformis altera praxis, corollæ amoris divini, qua omnes sensus,

omnia membra, omnes facultates corporis & animi, divino amorī consecrantur. Quod sanctissimum exercitium caelestis Spiritus, B. Mechthildim aliquando docuit: quæ dum in sacro legi audiret illa Joannis 21. Simon Ioannes DILIGIS ME PLUS HIS: In extasim raptā, vidit sponsum suum, eumque se compellantem audivit. *Mechthildis, amas me plus his omnibus, quæ in mundo sunt?* Respondit illa: *Tu scis, Domine, quia ego amo te, & nullam creaturam esse, quam amore tuā non libetē desero, interrogat 2. Mechthildis amas me, ut pro me omnes labores, & tormenta subire parata esses?* Respondet illa: *Proba me Domine: tu scis, quia nullus cruciatus est, qui me possit separare à te.* Rogat illam tertio: *Mechthildis, si tormenta essent atrocissima, esses ne parata amore mei alacriter & prompe tolerare?* Respondit: promptissimē. Quæ desideria ita Deo placuerant, & tanti meriti fuerunt, ac si de facto omnia in opus redeffisset. Ex hac revelatione S. Mechthildis, natum exercitium Rosarii amantium: ad primam decadē: Petre, Paule, Joannes, Anna, Barbara, amas me? Respondere ad 10. minorā grana: Plus commodis, & delitiis, plus gemmis & divitiis, plus omnibus honoribus, plus fratribus & sororibus, plus liberis & parentibus, plus charis omnibus. Ad 2. N. N. amas me? Resp. ad alia 10. grana. Pro te morbos, pro te cruces, pro te famem, pro te sitim, pro te æstum, pro te frigus, pro te desolationem, dæmonum tentationes, pro te pati, pro te mori millies desidero. Ad 3. N. N. amas me. Responsio ad cetera 10. grana. Mi Jesu, utinam ameni te ut omnes SS. Virgines, ut Confessores, ut Martyres, ut dilecti Apostoli, ut Cherubin, ut Seraphin, ut SS. Mater tua, ut omnes cælites, ut moriar amore tuī, qui amore mei, mori voluisti;

& cum me totum effundero in amorem, quantum est hoc ad illius fontis perenne profuvium?

.....

Barry l. an-
 ne è sainte.

Thomas à Kemp de
 in 1. 3. c. 5.

Bern. iii.

Bern. in 2.
 in Cant.

August. in
 Soliloq. c. 13.

Histor. vi-
 rorum illis
 Med. 7.
 Dou-
 mas am
 in cretu
 pag. 916

Iob. 9.

S. Thomas
 in Matt.
 12.

§. III.

Deus redamandus; juxta illud Augustini: O anima! dilige eum, à quo tantum dilectas, ama amantem te. Aug. in manuali c. 24.

Xenophon
l. 5. de instit
Cyri.

Refert Xenophon, Cyrum Regem Persarum, contra Tigranem, Regem Armeniæ, bellum movisse, eumque devictum, unâ cum uxore in captivitatem duxisse: cumque non leviamoris indicia adverteret, quibus Tigranes, in conjugem suam ferebatur, aliquando peramicè illum percunctatus est: quod lytrum pro libertate uxoris suæ libenter offerret! cui confestim Tigranes: in regnum ait Regnum, ô Rex si haberem, quod cum fors abstulerit, libens sanguinem, & vitam dico. Hoc responso misericè captus Cyrus ambos libertati & regni dignitati restituit. Iamque solo, ac solo reddito Tigranes, perquam familiariter uxorem scilicetatus est: Ecquid de Cyri humanitare, deque regia ejus munificentiâ videretur? num omnem aulæ apparatus factis observasset? cui illa? ex quo tecum, inquit, in vinculis fui, ita me devinctam habuisti, ut nunquam oculos, aut mentem, in alium defixerim, quàm in eum, qui me, & sanguinis, & vitæ suæ impendio redimere comparatus erat, Hinc.

Catullus
eleg. 96.

--- toto ex te corde Trigranes
Toto animo, tota pendebam perditam mente.

August. in
soliloq. c. 3.

Hæc si maritus tam fortiter fecisset, quam dixit, an ejus unquam conjux oblivisci potuisset? an non vicissim pro illo, & suum sanguinem, & vitam profundere parata fuisset, quo amorem amore contestaretur? Et qui fieri potest, ut anima non diligat eum, à quo tantum dilectas est? & non amet amantem se? Si enim inter mortales, amor, amoris est causa, adeo ut liberè pronuntiarit Bernardus: Ego amans, amari me dubitare non possum, nò plus quàm amare. Quid erit Deum inter & hominem, ubi hic ab illo, & quidem ita amari, ac prius amari

Bern. ser.
34 in Cant.

(quoniam ipse prior dilexit nos) se senserit? faciet certe cæleste illud Redemptionis amatorium, ut homines exardescant, nec aliud expirent, nisi æstus, atque incendia amoris. Tum subdit sponsæ verba: Amo, quod non amata, omnino non facerem, quasi prima ratio, quod à Deo ametur non sit, quod ipsa amet, sed quod à Deo ametur, qui nos amore suo mirabiliter, & amabiliter prævenerit. Quo argumento usus Joannes ait: Nos ergo diligamus Deum, quoniam ipse PRIOR DILEXIT NOS: nec quidquam à nobis, præter a morem desiderat, quo solo, omnes cruciatus suos optimè collocatos existimat, juxta receptam illam mutui amoris parœmiam.

1. Ioh. 4.

Bern. in.

1. Ioh. 4.

Cicero Epi
I.

Liefde te dragen en is geen pyn.
Als liefde met liefde gelooft mach syn.

Audi Bernardum: Solus est amor ex omnibus anima motibus, sensibus, atque affectibus, in quo potest creatura, et si nò ex aquo, respondere auctori, vel de simili mutuum reddere vicem. Verbi gratia: Si mihi irascatur Deus nò ego illi similiter irascar: nò utiq; sed pavebo, sed contremiscam, sed veniam deprecabor. Ita si me arguat nò redarguetur à me, nec si me judicabit, judicabo ego eum; sed adorabo. Is salvans me, nò quarit à me ipse salvari. Nunc jam videas de amore, quàm aliter sit. Nam tū amat Deus nò aliud vult, quàm amari, quippe NON AD ALIUD AMAT, NISI UT AMETUR, sciens ipso amore beatos, qui se amaverint. Hæc inviolabilis charitatis lex, ut amor amore compensetur: etiam si homo dederit omnem substantiâ suâ pro dilectione diligentis se, quasi nihil despiciet eam, nisi amori ejus, tuo respondeas amore. Quidquid mortificationis dederis, quidquid precii, quidquid elemosynarum: quidquid sudoris lacrymarum, sanguinis dederis pro dilectione, qui toto se, totum me comparavit, si dederis corpus, ut ardiat teste Apostolo, charitatem autem non habueris, quasi nihil. Sed ô duros nos! ô faxeos! ô ferreos! qui tot beneficiis præventi, tam amantem non redamemus: hoc exag Gerardus. Augustinus Nulla major est, inquit, ad amorem invitatio, quam amantem amore præve-

Bern. ser.
83 in Cant.

Aug. in ma
nuali. c. 20
l. 13. de tri
nit. c. 10. 11
Nicom. de
arte volun
tat. pag. 136

Calamato
Sivandi
concepti de
Amor di
Dioi

August. in
catech. 10
præve-
dit. c. 4.

prævenire: *Et nimis durus est animus, qui, si dilectionem volebat impendere, nolit rependere.* Potest fortasse princeps aliquis, odio esse nonnullis, etiamsi ipse non oderit, nisi ipse amet, non potest: quid enim tam inlicitum, quam ut diligentem diligas? quid tam inlicitum naturæ, atque impressum humanis affectibus, quam ut eum amare in animum inducas, à quo amore præventus es? illumque Tullius, ne inter homines numerandum censet, qui se amantem non redamet.

Cicero Epist.
1.

Sic ille ad Brutum, Clodius, tribuus plebis designatus, valde me diligit, vel ut
„*empathiaoteron* dicam, valde me amat:
„quod cum mihi persuasum sit, non dubito
„quin illum quoque iudices à me amari?
„nihil enim mihi minus hominis videtur,
„quàm non respondere in amore iis, à quibus
„provocere. Hoc gentilis; de hominis in
„hominem amore. Quanto potentior ad

Aug. in manali. c. 26.
1. 13. de trinitate. 10. 11.
Nierumb. de arte vuln. 1. pag. 136.

elicendum amorem humanum, erit amor divinus, & infinitus: *Ad hoc quippe verbum caro factum est, ut familiarius diligatur Deus ab homine. Quem non emolliat amor Dei, si hominem præveniens, & tam vehementis amor; quod homo propter hominem dignatus est fieri:* Alphonfus Neapolitanus Rex, odium suorum hac arte extinxit: inter venandum, offendit carbonarium, cuius lapsum in fossam jumentum elevare laborabat; ut vidit Rex, accurrit, & propriis juvit manibus, tum vere regis, nam auxiliarius. Suffecit hoc, mite, & humile factum, ut benevolentiam omnium impetraret: ceperunt Neapolitani diligere, quem illatenus oderant. Altius se Rex noster dimisit, ut lapsos erigeret, & nondum amamus: Sed parum hoc, hominem, omnem humanitatem exuissè, qui tam potenter amantem non redamet; verum, ipso diabolo, ejusmodi similem esse, non vano argumento comprobabimus. Refert Calamato, scriptor Italus: Dæmonem in corpore obsessò, Ecclesiæ exorcismis compulsùm, nomen suum edicere: sed tandem pronuntiasse: *Ego sum iste nequam, privatus amore Dei.* Horrui totis artibus B. Catharina Genuensis, quæ energumeno aderat. Quid horribilius dici aut excogitari potest: *Nequam profecto. Dæmon est, quisquis ex hac turba, privatus amore Dei est.* Ut merito cum Augustino exclamare possit: *Parvane est miseria, si non amem te!* imo tanta, ut nomen hoc, omnes calamitates, & miserias transcendat. Si quis te bardum, blesum, coelitem, strabonem, spurium dixerit, nihil injuriarum, nihil mileriarum, hæc omni aduxeris præ eo, si te *privatum amore Dei* dixerit. Etenim, qui tantum amorem non redamet, omnibus inferni cruciatibus dignissimus est. An nescitis, quid Apost. dicat, 1. Cor. 16. *Si quis non amat Dominum nostrum Iesum Christum, Anathema sit.* Si quis tam ingratus, tam barbarus, horrendam sibi è cælesti curia, excommunicationis sententiam acersit. Nec aliter fieri potest, quin diabolico in Deum animo sit, qui tot, tantisque divini amoris illecebris ad redamandum, non moveatur. Illud haut meum sed Guilhelmi Parisiensis, viri doctrina & sanctitate conspicui judicium est: hic enim considerans unum aliquem, in ferventissimo Dei amore erga se, inter tot ignitas cælestium beneficiorum faculas algere, ac quasi in media fornace prorsus insensibilem consistere, exclamat. *Quis ad hoc diabolicum terrificum miraculum; non obstupescat?* Id amarissime olim ipse Redemptor questus est apud S. Brigittam, his verbis: *Ab omnibus neglectus sum, ab omnibus expulsus sum, quia nemo me in sua dilectione habere desiderat.* Itane, dilecte mi, itane, amantissime Jesu, formose præ filiis hominum, super amorem mulierum, nemo te habet in dilectione sua. Miseri amantes, qui ea amant, à quibus redamari non possunt, qui exquisita fercula, & rara pocula amant! qui vestes attalicas, & damascenas cyclades amant, qui prædia & fundos amant, qui argentum, aurum, aliaque pretiosa cimelia amant, à quibus nec amantur, nec reciprocum amorem sperare valent. Animus amantis si non suscipiatur ab amato, nusquam est: Etenim non in se, non alibi: nam si alibi in amato esset, non in hoc, ergo nulli. Si amentur insensibilia, ista pretiosa

Aug. 1. 5. confess. c. 5.

Penquin. amor divin. p. 43. Extra Revel. c. 51.

Calamato Silvandi concepti de Amor di Dicit

Cælestis Panthei Pars 1.

E e sterco-

stercora, aurum, opes, jam non tantum periculum amoris est, est calamitas. Cadaver amant, cum incapacia amandi sint: suos amores exanimis relinquunt.

Amantes amentes, qui amore insano puellam ament, quam si nec verbis bis finis, nec muneribus, nec lenociniis devincere queunt, ut amorem illius erga se extorquere valeant, ad præstigias, ad philtrea recurrere non reformidant, quibus vel invitata se amare, & ardere compellunt, ut Delrio noster scite observavit. Beneficium, veneficiū est, & philtrem omni carmine magico potentius, ac præsentius:

Martial.

Vt ameris ama.

Seneca epist.
9.

Audi in rem nostram Romanum Philosophum: *Ego tibi monstrabo AMATORIUM sine medicamento: sine herba, sine ullius venefica carmine: SI VIS AMARI, AMA. Quare falluntur, qui ad demerendos hominum animos, ad veneficas artes recurrunt, Eleganter Ovidius, si mentem meliorem habuisset:*

Fallitur Harmonias, si quis decurrit ad artes,

Datque quod à teneri fronte revellit equi. Non facient, ut vivat amor Mædeides herba.

Mistaque cum magicis mersa venena sono.

Sic procul omne nefas, UT AMERIS AMABILIS ESTO.

Tam potenter vinculis charitatis, ab amabili Jesu tracti, funem dimitrimus, & aterahi nolumus. Si quis è litore sive porrigit, invado hærenti, hic altero trahente, se ad illum attrahet, ut quidam ingenioso symbolo amantium exposuit, subiecto lemmate: *Dum trahimus trahimur. Amor æternus charitate perpetua dilexit te, ideo*

Jerom. 31. v.
5.

inquit, *attraxit te. Exigit, atque extorquet amorem omnem nostrum, & sua quasi de sede evocat, ut jungatur cordi suavissimi Jesu, vinculo, nexuque individua charitatis: quis enim eum intimo animi sensu, affectuque non amet, à quo se senserit ita amari: si amor amori debetur, & amor amore generatur, qualem in nobis amorem infinitum illud amoris incendium producere oportet: *Charitas Christi urget nos: 2. Cor. 5. clamat Apostolus. Non inquit, allicit nos, excitat nos, invitat nos, sed urget nos, & vim quodammodo arcanam mentibus nostris infert. Magnes amoris, amor est. Echo est, cui naturæ arcana, vel ipsa saxa pari voce respondent: Nos vero ipsi saxi, & scopulis duriores, tam potenti amori surdi resistimus, & reluctamur. Nec te peccator urget tantus amor Christi, nec amorem, nec ardorem illum gelidissimo pectore percepisti quia totus obriguisti. Hæc in summo amoris æstu Jacoponus, ex sacra Divi Francisci familia, vir eximia sanctitatis: incedebar hic quodam die, per plateas multo vultu, gemebat, ejulabat, genas lacrymis perpluebat: suspirans, plorans, lamentans. Perunt obvii, quid ita ploret, cur lugeat, unde ita ram uberes lacrymæ: dic, inquit, quid sinistra tibi accidit: quid adversi obvenerit? securimus, habes qui te defendant, patronos: Effare? quæ doloris causa? sed frustra, non erat, qui eum consolaretur; vel qui tantillum leniret dolorem. Tandem importunis undique concurrentium precibus compulsus, educto ex imo pectore alto suspirio, peritis, inquit, cur fleam, plangam, plorem & lamenter accipite causam: AMOR, NON AMATUR. Hoc unum, si quid, lacrymis etiam sanguineis lugeri dignum est: AMOR NON AMATUR. Quid hoc est: tibi judicium nostrum: ubi fides amantur opes, pecunia, aurum: quid periculosius: amantur honores, tituli, dignitates: quid vanius: amantur delicia, voluptates carnis illecebræ; quid sordidius: amantur equi, canes, feles, porci: quid vilius: amatur mundus, caro, amatur dæmon, omnia odio dignissima amantur, & AMOR, NON AMATUR? is qui aërem**

aërem quo spiramus, cibos, quibus vescimur, terram, quâ sustinemur, animam, qua vivimur, cælum; leipsum, omnia denique gratis largitus est; qui, quidquid uspiam in rebus procreatis amabile est, condidit, à quo suavia omnia dulcedinem, venusta formam, splendida lucem, spirantia vitam, res denique perfectæ omnes perfectionem omnem hauserunt. Ille qui est illiciû omnis amoris, consummatio omnis desiderii: terminus omnis motionis, satietas omnis appetitionis, centrum & finis rerum omnium, uno verbo, AMOR NON AMATUR. Fieri ne potest, ut Deus ita diligat hominem, & homo tam parum diligat Deum? posset Deus jure meritissimo de nobis, quam olim Paulus de Corinthis suis, conqueri & lamentari: *Ego libentissimè impendar & superimpendar pro animabus vestris* id est paratus

2. Cor. 12.

sum pro salute vestra, vitam & sanguinem impendere, *licet plus vos diligens, minus diligat.* Illud enim verò charitatis incendio exæstuas S. Philippus Neri, identidem ingeminare solebat: *Fieri ne potest, ut homo credens in Deum, possit amare aliud quàm Deum?* Unde merito idem amorem suum suavissimè compellat: *Deus, cum tam amabilis sis, & ita praeceperis nos amare te, cur dedisti nobis tantum unum cor, & adhuc tam parvum?* Cum igitur amor nec velit, neque valeat alio emi, vendive pretio, quam seipso, totos nos illius amori consecremus, *qui totus in usus nostros expensus, & consumptus est.*

Bern. cit.

FESTVM TERTIVM
SOLEMNITATIS
 PENTECOSTES.

Vt vitam habeant, & abundantius habeant. Ioan. 10.

EMBLEMA XVIII.

PELICANUS, SUO SANGUINE PULLOS PASCENS.

--- *Amor nullum novit habere modum.* Tibul. l. 2.

ARGVMENTVM.

Erum ac vivū diviniſſimi Amoris ſymbolū, *Pelicanus* vobis exhibitur: cujus proprietates, quin ipſam volucris hujus formam, benigniſſimum Redemptorem noſtrum aliquando induiſſe, nemo diffitebitur qui ardenſiſſimum ejus in nos amorem, quos ſanguine ſuo paſcit, attentiori mentis indagine expendit. Scio olim illud decantatum: *Eſt MODUS in rebus*; at dilectiſſimi Jeſu noſtri *Amor nullum novit habere MODUM*. Poſuit ille quidem mari terminum ſuum, omnia inſuper fecit *in numero, pōdere, & meſura*: Verum purpureo ſacraſiſſimi ſanguinis ſui oceano, nullum terminum poſuit: ardenſiſſimi amoris ejus teſtimonia, ſine numero, pondere & meſura eſſe voluit; unde divinus *Eccleſiaſtes* exclamat: *Dilexiſti me, Domine ſupra modum, dilexiſti me ſine modo, & qui omnia in numero, pondere, & meſura feciſti, in diligendo me modum, pondus, meſuram exceſſiſti*, idque inquit, *ut vitam habeant: & ABUNDANTIUS habeant*. Sufficeret quidem nobis vel unica lacrymula, vel unica ſudoris, aut ſanguinis gutta: ſed quod attonitus ſecum contemplatur doctor mellifluus: *Cum poſſet GUTTA, REDEMIT UNDA*. Nonne hoc fatiſ, ut ſanguis hic tam copioſe pro vobis effuſus, ruborem incutiat, & in cordibus veſtris reciprocum anorem excitet, ut eum ſine modo, & meſura diligatis? poenitentiiſ, jejuniiſ, eleemofyniſ, orationibuſ, ſuiſ modus præſcribendus eſt, at *Verus amor, nullum novit habere MODUM*.

Quod vel maxime ex eo manifeſtum fiet, ſi non ea, quæ ex præcepto debetis, ſed opera pietatiſ, miſericordiæ, Religioniſ ſuper erogatoriæ, amore dilecti Jeſu exerceatiſ.

§. I. *Vt vitam habeant, & ABUNDANTIUS habeant.* Ioan. 10.

§. II. *Officia etiã gratuita, & opera ſupererogatoriã, ex affectu ſuperabundanti exhibeatiã.*

FESTVM

B Thom. de
 Villa Nova
 ſer. 2 in
 Adv. Bern.
 ſer. 22. in
 Cant.

Tibull. l. 2.

Amb. in
 Evang.
 ſer. 1. 4.

FESTVM TERTIVM PENTECOSTES.

Ut vitam habeant, & abundantius habeant. Ioan. 10.

Hieron. in
Isai. c.
14.

Plinius in opere pulcherrimo naturalis historia ut Hieronymus loquitur, oculū, speculum naturā; speculum vero, oculum artis scire & eruditē indigeravit. Quod verum, ac vivum amantis symbolum Vir Italiae Princeps, sibi ut suorum benevolentiam devinceret, in tessera gentilitiam adlegit: expresserat hic in nuda tabula affabre elaboratum speculum, quod hinc & inde ambiebat alii, atque alii, humana quidem specie omnes, sed planē diversa: hi attalica veste, & purpura distincti: illi in fago, & vili penula, hi lubridere, flere illi, hic demissis oculis, contractis libellis, vultu ad mœrorem composito: illi explicata fronte, amœno vultu, conniventibus oculis, & nescio, quid lætum spirantibus: incurtebant autem omnes in speculum, & haustis hinc, atque hinc imaginibus, fideliter reddebantur, ut merito dubitares, quæ à natura, quæ ab arte seu speculo expressa foret imago: quæ viva ac spirans, & quæ huius species ac simulachrum: ita belle speculum omnia referebat: legebatur autem appensa hac epigraphæ. **OMNIBUS OMNIA. Quem sincerissimum amantis typum, uni & soli Divino, ac increato Jesu amori propriissimè convenire, irreftagabile sacrorum Doctorem probat iudicium, evincit testimonium. Hic porò: ut inquit Ambrosius, omnia pro te factus est: factus est infirmus, per corporis passionem, ut infirmos lucrifaceret: pauper pauperibus, dives divitibus, flets fletibus, esuriens, esuriens, sitiens sitientibus. In carcere cum paupere est, cum Mariæ flet, cum Apostolo epulatur: cum Samaritana sinit.** **OMNIBUS postremo OMNIA factus est.** Idem argumentum aurea sua fandi copia prosequitur Chrysofostomus:

Ille, inquit, cuius majestatem vox fidelium quotidiana testatur. suscipit formas varias commutat officia, & nunc igne tibi resplendet in rubo, nunc elucescit caelesti flammæ in columna, nunc te ut Aquila protegit pennis sapientia, & caelestem provocat ad volatum: nunc sicut Gallina educit, vocat, recipit, protegit, portat, fovet, ambit, amplectitur & sui volatus oblit a tuo versatur in pulvere, ut te familiaris alar, erudiat, instruat, nutrimētis. sic ut te mutet in melius, ipse sua toties mutat, & commutat officia.

Tam ingeniosus amor est, qui omnibus omnia est.

Unde de se testetur:

*Opportuna mea est, cunctis natura figuris,
In quamcumq; voles, verte decorus ero.* Tibull. l. 4. Eleg. 2.

Hæc omnia paucis complexus summus antistes Epiphanius, quo certe, teste Hieronymo, nec a te, nec scientia, nec vita merito, nec totius orbis testimonio major existit. Is Christum omnibus omnia factum, sic describit: Pro toto mundo obtulit se ipse victima, ipse sacrificium, ipse Sacerdos, ipse Deus, ipse homo, ipse Rex, ipse Pontifex, ipse ovis, ipse agnus, **OMNIA IN OMNIBUS pro nobis factus, ut nobis vita omnibus modis fieret.** Verum enim verò nusquam potentior amantis effigiem assumpsit, quam dum se B. Gertrudi (ut infra videbimus) forma Pelicani exhibuit. Hoc prodiosi amori symbolum qui in suos benevoli ac munifici, ulro ambierunt: quos inter Joannes II. Lusitaniae Rex, cui pro gentilitia tessera Pelicanus, suo se rostro mordicans, & incruentans insigniam filiorum, hæc epigraphæ, angusta verbis, angusta sensu: *Pro lege, & pro grege. Quæ Græcorum? quem Romanorum? quem veterum? quem præsentium Regum legis*

Ecce 3 unquam

Chrysof.
serm. 170.
in Psal.

Tibull. l. 4.
Eleg. 2.

Hieronym.
ad Pam-
mach. ad-
versus erro-
res Ioan.
Hierosol.
Epioban.
Hæresi. 55.

Viridarl.
Mendosa
l. 6. Orat. 2.
n. 6.

Amb. in
Evang.
prim. l. 4.

unquam, tale sibi inſigne poſt ſtemmate
coactaſſe? pro lege amoris, quam natura di-
ctat, & pro grege ſuorum, opes funderet.
Pro lege & pro grege, vitam perderet: *Pro lege*
& *pro grege*, ſanguinem prodigeret. Nec vo-
ta ſpectatus, ſed facta, ut expelleret hoſtes,
vigilabat; ut muniret urbes, ſatagebat: ut
ditaret eives, iniudabat, ut exigeret fures,
tota de nocte urbem circuibat: ut ſuorum
ſalutem conſervaret, ſalutis ſuæ jacturam
faciebat: opem, famam, vitam, ſanguinem,
quidquid erat ſui juris, in utilitatem regni
conſerebat, totus ſuere in utilitatem ſuo-
rum beneficia populorum videbatur. O pa-
reant potius, inquit (orator) quam Re-
gem! veteres quondam Reges, ut ſuis me-
dicinam morbis invenirent, puerorum ſan-
guinem, quo ſe iufunderent, effundebant.
Joannes ut ſuorum malis civium medere-
tur, ſuis ipſe manibus vellicabat ſibi pectus,
lancinabat venas, exulcerabat corpus, inti-
ma ad præcordia penetrabat, ut quidquid
opis in ſe eſſe, totum id; in ſuorum ſalutem
civium, dicam potius, filiorum exhauriret.
Verum hic nihil mortalis ad immortalem,
terreſtris ad cœleſtem, humanus ad divi-
num illum Pelicanum, conſimilis amoris,
& ardoris in ſuos valet commonſtrare: *Di-
citur PELLICANUS ſanguinem ſuum ſuper
filios fundere, quo illi ſuperfuſi reviviscunt.
Fortaſſe hoc verum, fortaſſe falſum ſit; ſed
quemadmodum illi congruat, qui nos vivifi-
cavit ſanguine ſuo, videte & audite.* Jeſus
noſter vere Pelicanus eſt, qui ut filios ſatu-
ret, eſurit: ut poter, ſitit: ut reſiciat, deficit;
ut ſaginet, marcet: ut ſucco impleat & ſan-
guine, hauſto ſuis è viſceribus cruore exta-
beſcit. Ut & nos *pro lege & pro grege*, pro vi-
ta ſpirituale proximorum libens vitam, &
ſanguinem fundamus. Ad hoc animat au-
reum illud oraculum, quod B. Maria Mag-
dalena de Pazzis aliquando pronuntiavit:
*Vera charitas eſt ut PELLICANUS, qui dat
ſanguinem ſuum pro omnibus, & neminem repu-
tat pro inimico; ſed omnes complectitur, ut
filios.* Id enim verò luculenter præſtitit ille,
quem Doct̃or Angelicus, hiſce pietate ple-
nis verbis ſalutat:

*Pie PELLICANE Jeſu Domine,
Me immundum, mundatuſque ſanguine:*

*Cujus UNA STILLA ſalvum facere
Totum mundum poſſes omniſcolere.*

S. Thomas
Rychno
Eucharjij.

Sed ſuos toto ſanguinis ſui oceano redemit,
idque.

§. I.

Vt vitam habeant, & abundantius habeant.
Joan. 10.

VEL unica gutta ſanguinis, quam in cir-
cumciſione fudit, mille mundos redi-
mere poterat: imo vel unica lacry-
mula ex iis, quas in cunis pro nobis effudit;
plus dico, vel unico gemitu, in virginis utero,
emifſo, vel nictu oculi ad Patrem ſublato,
innumeros mortales, utpote actū meriti in-
ſinito, redimere potuiſſet. Cur igitur tot
labores, ſudores, opprobria, alapas, flagella,
vulnera & ignominioſiſſimam mortem
crucis ſubire voluit? Apoſtolus reſpondet:
*Deus qui dives eſt in miſericordia, propter
NIMIAM CHARITATEM ſuam, quã
dilexit nos, cum eſſemus mortui peccatis, con-
viſcavit nos in Chriſto.* S. Bern. ſerm. de Paſ-
ſione Chriſti ponderat verba illa: *Propter
NIMIAM charitatem, & exclamat: Vere ni-
miam, quia & meſuram excedit, modum ſu-
perat, planè ſupereminet univerſis.* Ita ille.
Fecit quidem omnia Deus, *in meſura, &
numero, & pondere,* amorì verò ſuo, nec pon-
dus, nec numerum, nec meſuram poſuit.
Bernardus ſponſum ſanguinis, totum jam
rubicundum, oculis mentis ſibi oſtenſum
contemplatus, in has voces affectus plenif-
ſimas erumpit.

Cum poſſet GUTTA, redemit UNDA.

Bern. ſer.
22. in Cant.
Matt. 27.
v. 27.

*Congregaverunt ad eum univverſam cohor-
tem, id eſt quingentos, quinquaginta quin-
que robuſtiſſimos viros, tot rabidi canes
ad unam oviculam, tot carnivori vultures
ad unam columbam, tot rugientes leones
ad innocentiffimum agnum dilaniandum
irruunt.* Primus ictus ſat doloris, ſat ſanguis
elicuerat: juſtitie divinæ abundè
factum ſatis, ira Numinis reſtinctâ, inju-
ria omnis remiſſa eſt: ut quid ingeminant
verbera, ut quid tot inſignant vulnera,
quo

Auguſt. in
Pſal. 101.

4. part. vita
c. 19. Lanci-
cuis tom. 2.
opuſc. 11. n.
89.

Pſal. 129.
v. 7.

Joan. A-
quila ſer.

Petrus Cal-
lain in via
Crucis Lan-
ſerg. de Pa-
ſſion Dom.
Chryſolog.
ſer. 118. P.
Abouaria
virtut. hiſt.
de ſalig. l. 3.
12.

Sap. 11. v. 12.

Lanſerg.
him ſe.
Paſſ.

Pſal. 128.
v. 3.

quo illa tam larga sanguinis effusio? *Quia apud Dominum misericordia, & COPIOSA apud Deum REDEMPTIO.* O dilectissime Jesu! satis est, & plus quam satis est. Ludovicus Granatensis in suis piis meditationibus ait Christo in flagellatione, inflicta verbera quingenta supra quinquies mille. D. Bernard. ab ipsis superis hausit, ad Columnam sex millia, sexcentas sexaginta plagas excepisse; ah satis est! Vis nosse compendio, quot fuere amoris ejus infiniti, superflua, ut ita dicam testimonia? primo illius conceptionis instanti ad extremum spiritum, amor meus, Jesu meus, fudit sexaginta duo millia, & ducentas lacrymas; sanguinis verò guttas crassiores, ad nonaginta septem millia, trecentas & quinque. Ah Jesu satis est, mi Jesu, satis est. At quod sufficiebat Redemptioni, non satis erat amori. inquit Chrysologus.

Eleonora à Spiritu sancto, Ordinis Minorum, nescio, unde hausit, Christum guttas fudisse quadraginta millia & octingenta: unde illa non destitit, quam de corpore suo tot victorias cruentas reportasset. Quod si admiratione dignum, aliud imitatione commodum, vobis suppeditabo, ut & nos aliquo, tanto Redemptoris nostri amori faciamus satis obsequium. Vir sanctimonia vitæ clarus, accepit divinitus: Si quis quotidie per viginti annos, in honorem sanguineæ flagellationis, ceuties precationem Dominicam repeteret, is subducta ratione; unâ dum taxat precatiuncula, quamlibet sanguinis guttam honoraret: summa enim guttarum ascendit ad ducentorum triginta millium, & quinque, teste Lauspergio, & hoc ei amoris obsequium denegabimus?

O peccatores! vos flagellis scelerum vectorum, ad eò dire amantissimum Jesum conscidistis: hoc amantissimè queritur per Prophetam: *Supra dorsum meum fabricaverunt PECCATORES, prolongaverunt iniquitatem suam.* Tua effrenis libido, tua beluina ingluvies, tua leonina rabies, taureæ, lota flagella existere, quibus supra dorsû, velut super incudem sævistis. O Domine Jesu! cum te sic sauciatum cerno, à planta pedis, usque ad verticem capitis, pudore spontus, cogor exclamare cum B. Catha-

rina Genuensi: *Non amplius peccatum, Domine, non amplius peccatum:* non amplius ebrietates, non amplius injustitia, non amplius fornicationes, non amplius odia, non amplius lascivi sermones, nò amplius: satis, Domine Jesu, pro me sanguinis effusum est: *Satis est saluti, sed non amori:* sic enim cum sibi loquentem anima sancta olim contemplata est: Ego prote cælum, & terram, & omnia, quæ in eis sunt condidi, ut sic amorem tuum mihi mercarer; tu verò opponebas: hæc in mei gratiam condita sunt, sed nec labore, nec sudore, hoc illi stetit. O homolvis sanguinem, ut ames me? eum tibi ad ultimam guttam venis omnibus propinabo; ita triumphat de Deo amor Patris æternæ, quem tandem finem statuis, Rex magne dolorum? *posuisti mihi terminum suum, ubi frangant sumentes fructus suos:* Quæ littora, quem terminum, rubro illo pretiosissimi sanguinis oceano statues? Alveo suo exundans in immenfum sese diffudit, & nondum ego terminû sceleribus, nondum finem statuam peccatis meis? D. Bernardus commiseratione motus, sic Deum inducit peccatorem alloquentem:

Nonne satis pro te vulneratus sum? nonne satis pro iniquitate tua afflictus sum? cur addis afflictionem afflictio: magis aggravat me vulnera peccati tui, quam vulnera corporis mei. Unde Virginem sanctam, jam moribundam dixisse ferunt: *Discede ex hoc mundo, cum hac sola incapacitate, quòd nequeã comprehendere, quomodo creatura possit deliberatè committere peccatã mortale contra suû Creatorem, contra suum benignissimum Redemptorem.* O Domine Jesu! ô amor mi! eo ipso momento, quo manum hanc ad illicita extenturus essem, precor, exareseat; cæcitate me percutias, nec videam lumen, hoc ipso, quo oculi mei ad obscena avolaturi sunt; ad hæreat lingua faucibus meis, si te perjuris, calumniis, detractionibus lacessere ausus sum. Prius mihi contingat mori, quam ut læthali noxa, tantam, tam immensam bonitatem denuò offendam. Non sine causa præmisit Apostolus: *Deus, qui dives est in misericordia;* qui dives est, facile nimios sumptus facit, si amicum ad prandiû invitavit, quatuor aut quinque fercula sufficerent quidem, at viginti, triginta illi apponit.

S. Bern. serm. 64. in Cant.

Bernard. feria 2.

Corn. à Lap. in c. 2. le-rem.

S. Thomas Rhythmo de Eucharist.

Psal. 119. v. 7.

Ivan A. quilibet.

Petrus Calan. in via Crucis Lanberg de Passion Dom. Chrysolog. ser. 118. P. Rôvarie virtut. hist. de relig. l. 3. v. 2.

Ad Epistol. v. 4.

Sap. 11. v. 11.

Bern. ser. 22. in Cant. Matt. 21. v. 27.

Lausperg. tom. 50. pag.

Psal. 118. v. 3.

Bern. ser.
22. in Cant.

ponit, idque ut divitias suas, ac potentiam ostendet: *Copiosasi quidem non gutta, sed unda sanguinis, per quasque partes corporis emanavit.* Cum igitur Deus in misericordia, dives in infinitum sit, quid mirum, quod potuit gutta, id fecerit unda? Ita quidem divitias bonitatis, ac potentiae suae ostendit in ceteris naturae operibus, dum fontes, flumina, monte, volucres, pisces, pecora plantas, herbas, & flores longè plures, quam nobis opus sit creavit: quia dives in omnibus operibus, ac maxime in misericordia, propter *nimiam charitatem.* Quae in amoris æstu attentius contemplatus B. Thomas de Villa nova, in has voces prorupit. *Dilexisti me Domine SUPRA MODUM, dilexisti me SINE MODO, & qui omnia in numero ponderet, & mensura fecisti in diligendo me, MODUM, PONDUS, atque MEMSURAM excessisti: unde Paulus Apostolus: Propter NIAMIAM CHARITATEM, quã dilexit nos: vere nimiam, verè excessivam, verè immoderatam & immensam.*

B. Tho. de villa nova
in Adven.
Conc. 3.

Sapientum illud pronuntiatum est, *Mydenagan, ne quid nimis.* Paterfam. Ludi-Magister in dissimulando, in castigando nimius esse potes: in jejuniis, in elemosynis, in orationibus, vigiliis, in corporis afflictationibus, quandoque illud pro freno injiciendum: *ne quid nimis.* Etenim.

Hora. l. i.
Sat. 1.

Est modus in rebus, sunt certi deniq. fines, Quos ultra, citraque, nequit consistere recti.

At modus amandi Deum, ut ipse docuit, est *sine modo*; bonitas objectum amoris est, in tantum enim aliquid amamus, in quantum bonum est: sic parvum bonum parvo, magnum majori amore prosequimur. Sic corporis valetudinem præ divitiis, vitam plus omnibus amamus. Pro mensura itaque bonitatis, mensura dilectionis est; cum igitur Deus sit bonum infinitum, & omne bonum, infinitum plane amore dignus est. Unde S. Bernardus: *Modus diligendi Deum, est diligere sine modo.* Sicut ergo medicus, non ponit terminum sanitati, quia est finis curationis suae; sed quanto meliorem potest eam efficere, conatur id præstare; mediis verò, scilicet pharmacis, venæ sectioni, cucurbitis,

Exodi 33.
Bern tra. de diligendo Deo.

dietae, modum statuit. Sic amori nullus modus adhibendus, sed quantum potest, tantum aude, nec amare sufficit. Libet ex ape Claravallensi mella lugere. *O quã munificus factus es Rex, & sponse, bone Iesu! quam large, quã habuisti, omnia tradidisti? Ecce ipse crucifixoribus tuis orationis affectum, latroni paradysum, matri filium, filio matrem, mortuis viscera, manibus patris animam tuam, toti mundo signa potentia tua contulisti, pro redimendo seruo non ex parte, SED TOTUM sanguinam, ex multis & largis foraminibus effudisti.* Sicut enim Judaei ejus sanguinem haurire, sed Christus magis sitiebat eum effundere: contentius ipse ad mortem obeundam currebat, quam Judaei ad inferendam, hinc ait: *Cucurri in siti, quasi diceret. cogitaverunt inimici mei vitam mihi eripere, ego cucurri, ut sitibundis darem.* S. Basilii, Theodoretus, Euthii vertunt, *cucurrerunt in siti*, Judaei nempe, paraturi virgas, flagra, lora, ungulas ad me excarnificandum: & ego cucurri in siti parans humeros, & terga ad excipiendum. *Cucurrerunt in siti* ferocissimi carnifices, ad spinas & vepres: & ego cucurri in siti, in hac die desponsationis, ut iis, velut rosis caput meum redirem. Ardentissimum hoc Jesu mei desiderium, acutè & egregie colligit Venerabilis Beda ex verbis Christi in Cruce pendentis *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me?* de quo, inquit, arbitramini Salvatorem hic apud patrem queri? & respondet, quod cum natura divina sensum se, & virtutem illam corroborativam, quam hactenus inter acerbissimos cruciatus suffecerat, sensum subtraheret, jamque mortem imminere cerneret, quæ potestatem, plura pro dilecto patris privaret, de eo queritur. Ipsum audit: *Christus ex vi tormentorum, suam mortem accelerari videns, & volens divitius ferre pro nobis tormenta, hanc amore refertam querimoniam proposuit patri: Pater, cur tam cito me mori disposuisti? cur non moras protrahis ut magis, magisque pro hominis amore patiar?* Quam ob rem ne cui difficile creditu, id fortasse videatur, irrefragabilis S. Bonaventurae accedit auctoritas, qui ait Christum tanto patiens ac pro nobis merendi desiderio exarsisse, ut mortis ac sacrificii per tres horas in cruce peracti terminis,

Berna de passion vi. 11; myl. c. 3.

P/al. 61. v. 5.

D. Lavar. Iustin de tribu. Christi. A. gna. 19.

Matt. 27.

Stephan. Iuliac. vita 1. 49.

Beda in Math. c. 27.

In vita

Bonav. medit. de passion.

Blessus de passione Dom. c. 18.

minis, minimè contineri potuerit; sed in-
super experierit, sapius ac plura perpeti, at-
que in cruce usque ad mundi finem pende-
re, siquidem vel patris æterni voluatas, vel
salutis nostræ ratio hoc exegisset. Cui sub-
scribit Ludovicus Blofius Abbas Latienfis,
qui ad illud verbum *sitio*, sic Christum indu-
cit: Aspice, ut tuæ salutis gratia exhau-
-stus, & consumptus sum: Tide quam hor-
-ribiles sum perpeffus dolores, & cruciatus:
-nondum satisfactum est cordis mei desi-
-derio: etenim si fieri posset, & patri gra-
-tum foret, vel millies ob salutem omnium
-vestrum crucifigi, & ad extremum usque
-iudicii diem, in hisce miseris, doloribus
-que hic pendere, optarem. Vidistis homo,
- & expendere potuisti, quanta pro te pas-
-sus sum; sed comprehendere nequis qua-
-ntia, & quanta adhuc pati paratus sum.

hoc tenellæ virgunculæ, quid vostauri pin-
gues, & obesi? non poteritis vos, quod illæ,
& illæ? Sicut Iesus, ut, in vobis situm pa-
tiendi accendat, ut in iniuriis impetiri, calum-
niis laceffiti, morbis dejecti, cum Xaverio
exclametis: *Amplius Domine, amplius*. Ex-
emplo illius, qui amplius & amplius pro
nobis passus est, & pati voluit. Cujus amoris
ardorem immensum sanctus Bonaventura
considerando, ad Christum conversus: *Dic
quæ, mi Domine, dic, cum unica sanguinis*
gutta potuisset sufficere ad totius mundi Re-
demptionem, cur tantum sanguinem de corpo-
re tuo profundi permisisisti? Scio Domine, &
verè scio: quia non propter aliud fecisti, nisi
ut ostenderes, quanto affectu diligeres me.

Bonav. in
opus. de
perfect. vi-
ta c. 6.

Verus amor, NULLUM NOVIT HA-
BERE MODUM.

Tibull. l. 2.
eleg. 15.

Amor omnis mortalis, & filialis, & conju-
galis, naturalis omnis, etiam ardentissimus,
cum vita moritur, & extinguitur; At divi-
nus.

Ipsa etiam fati liitora transit amor.

Propert.
lib. 1.

Joannis 19. *Ad Iesum autem cum venissent,
ut viderunt eum jam mortuum, unus militum
lancea latus ejus aperuit, & continuo exiit
sanguis & aqua. Obstupescit amore divino
abreptus Rupertus Abbas: Mira res, non sat
habuit Christus Dominus, ex suo SS. corpore, in
sua circumfissione sanguinem fundere; non sat
erat sanguinis rivulus Ierusalem, Pilatiq; tri-
bunal, ac Calvaria loci irrigari: in super, post-
quã omnia consummata fuerunt, sudit abun-
danter. Ac tandem concludit, exclamando:
O COPIOSA REDEMPTIO! ô divi-
ni amoris COPIOSA LARGITIO! ô Dei
nostri viscerum benigna dignatio! Non sat
habuit semel se dedisse; sed centies, & mil-
lies, totum se nobis, sub speciebus Eucharis-
tici donavit: idque ut filii sui, vitam ha-
beant, & abundantius habeant. Quantus
amor, qui dat, quantum habet, pene dice-
rem plusquã habet, qui omnia habeat, usq;
ad se dedit: & siquidem multoties se dedit,
dat Jam, quod jam non habet, dat sæpe
donatum, dat se, qui jam non est sui; quam*

Rupert. lib.
de divin.
offic.

Ioan. 10.

Nieremb. de
arte vo-
lunt. pag.
34.

ff mul-

Idè argumentum prosequitur B Lauren-
tius Justinianus, & solerter disquirir: *Vt
quid sitit? an vita fons sivere valet? potest,
quoniam vult: sitit utique, & inebriatus a-
maritudine adhuc duriora sustinere deside-
rat.* Tum Salvatorem nostrum, sic cœlestem
parentem compellantem inducit: *Si hæc,
quæ tolero pauca videntur, adde flagellum fla-
gello, appone vulnera vulneribus, lacera, ure
confige, percutite, occide, univèrse hæc, & ma-
jora toto desiderio SITIO.* Ardentissima
hæc sitis, tot animantium pectora accendit,
ut & ipsi pro dilecto plura ac plura perpeti
sitirent. Quid hic S. Coletam memorem,
virginem religiosissimam? eujus ardor pa-
tiendi & sitis ingens, quantumcumque assi-
duis suppliciis expleri non poterat. Aspera
quæque ferre Christi amore, ita avebat, ut
annis omnino quadraginta, omnes marty-
rum cruciatus lubens, volens perferent.
Subinde lento igne sibi visa torrerit cum
Laurentio, alias crudelem in modum tor-
queri cum Vincentio; aliquando pellem si-
bi vivæ detrahi cum Bartholomæo, quando-
que in cruce rapi cum Christo, nunquam
non infanda supplicia exantlare, ea; mil-
lies, ac millies inferri ac renovari sitiebat.
Consimili ardore incensa Maria Ragia, quæ
optabat membratim concidi, atque iterum
renasci, ut sapius, ac sapius vitam suam,
qui suam toties illi donârat, redderet. Si

Cœlestis Patri hæc Pars I.

Berna de
passion vi-
si; myst. c. 5.

Blofius de
passione
Dom. c. 18.

P/al. 61. v.
5.

I. Laur.
Iustis de
terram.
Christi, A.
gen. c. 19.

Matt. 27.

Stephan.
Juliac. vita
1. 49.

Beda in
Matth. c.
27.

In vita

Bonav.
medit. de
passion.

*Insinuat.
divin. l. 3.
s. 28.*

multipliciter noster, sapissimè se nobis dedit. Non semel dumtaxat gratiam dedit, in gratiam recepit, in filios adoptavit, sanguine pavit; sed centies, & millies, ut *vitam habeant, & abundantius habeant*. Unde inauditi amoris prodigio, cœlestis ille Protheus, non ut fabulosus Jupiter in Aquilam, sed conversus in Pelicanum, se verus Deus exhibuit. Receperat se ad se, atque ad intima cordis penetralia Gertrudis, ut excepti in Eucharistia sponsi sui Jesu amori, totam se daret: Cum ecce divinus amor, *Pelicanum* indutus, illi te spectabilem sistit, visusque est rostro sanguinem è pectore elicere. Attonita illa, tanto prodigio pietatis: *Quid tibi vis, inquit, ô amator divine, eo ostento amoris? Tum ipse: ut contempleris vim illam amoris, illum impetum infinita charitatis meæ, quâ impulsus sum ad largiendum hoc munus corporis, & sanguinis mei, omnium munerum præstantissimum: impetum certè sanctum, ut si discere fas sit, post hoc donum, magis eligerem mortuus remanere, quam hoc donum ab amante anima continere*. Subditque, quemadmodum Pelicani pullus, paterni pectoris cruore pascitur, ita piæ animas sanguine suo copiosè ali ad vitam æternam: ut intelligeremus, dum toties, & ubique se ipsum det, ut suos suo sanguine nutriat, eò referri omnia, ut *vitam habeant, & abundantius habeant*. Quare cum Deus tot, tamque luculenta amoris sui argumenta quæ ad salutem nostram, et si non necessaria, ex superabundanti in nos affectu, ad eò prodigaliter prodigus contulerit, unum nunc superest, idque unicum copiosa illa redemptionis, à nobis, jure suo postulare videtur, ne ad eò ingratos, & varios in amantem nostri præbeamus, ut nulla ei obsequia, nisi quæ gravissima nobis sub interminatione æterni incendii præcepta sunt, detur: sed animo prompto, libenti, liberali, munifico.

§. II.

Officia etiam gratuita. & opera supererogatoria, ex affectu superabundanti exhibere studeamus.

SCiens Jesus, quia omnia consummata sunt, dixit, *sicco*: si omnis sudor expressus, omnis sanguinis exhaustus, omnes dolores exantlati, omnia consummata sint, ut quid novos cruciatus se sentire clamat? nisi quia amor nondum exsaturatus, adhuc plura ardeat? Nam ut quis verè amet, fidelem servum se præstet inquit Nyssenus, non debet illi satis esse adimplere, quod imparatum est: sed multò etiam plus, quam injunctum est. Pfaltes Regius, ut amorem suum in Deum comprobaret Psalm. 52. *Voluntariè sacrificabo tibi, & confitebor nomini tuo, quoniam bonum est*. Non est hoc loco, faciliè divinari, ac dicere, quid sibi velit illud Propheta: *Voluntariè*, seu sponte propria, religiosa offeram Deo obsequia. Ex Authoribus, quos super his adii & consului, aptissimè in rem præsentè Genebrardus: *Voluntariè sacrificabo tibi*, sic exponit: *Vitæ debitum spontanea oblatione, sacrificium supererogationis, seu oblationem spontaneam & voluntariam sacrificabo tibi*. Non tantum offeram, quæ mihi injuncta est, ad quæ me obligasti, verum etiam, addam multa sponte & libere. In lege nova, ut quid Deipara, ut quid Redemptor noster se voluntariè, legi subjecit? ipse circumcidi, & cauterio peccatoris turpiter notari voluit, illa quasi cæterarum mulierum sordibus obnoxia, velur lustranda, templum accepit. Ut & nos in Dei obsequia effusi, ea etiam ultro officia obire non detrectemus, ad quæ nulla lege tenemur. Hæc saluberrima Patriarchæ Veneri doctrina est: *Beatam Virginem supra legem fecerit gratia; sed sub lege humilitas, ut discamus facere aliquid supra legem*, si ad eam, quam ipsi præmonstrantur perfectionem, eniti cupiamus. Amans non præcepto trahitur, sed amantis desiderio. Alexander Luzacius, homo laicus, implexusque negotiis sæcularibus, horas canonicas diebus jovis & festis accuratèolvebat. B. Aloysius adhuc octennis, septem

Jacobus Nyssen in quad. vobis (Sicut) s. 4

s. Aug. serm. 91. de temp.

B. Lant. Inst. per. in Purif. B. P.

Psalmos

Psalmos pœnitentiales, quotidie flexo poplite percurrerebat. S. Angelus Carmelita, præter divinum officium, quot diebus psalterium, & quidem degenū perolvebar. S. Thomas Aquinas, ubi sacris operatus, etiam alteri inferviebat. S. Henricus Imp. etiam in purpura, & sub mole imperii, quot diebus, tria sacra solennia audire consuevit, præter privata, quæ in eum numerum non veniebant. Nimirum amantissimus est, non leve testimonium, ea sedulo obire, quæ dilecto pergrata, etsi præcepta non sint, cognoverit. Quot reperire est, virginitatem lectantes, de quibus Apostolus: *Præceptum Domini non habeo, consilium autem do: Quæ super re, illum Hæreticorum malleum producamus: Aliud est consilium, aliud præceptum; consilium datur, ut virginitas conservetur; præceptum verò datur, ut iustitia custodiatur: & consilium, qui libenter audierit & fecerit, majorem habebit gloriam: præceptum qui non impleverit, nisi pœnitentiam habuerit, evadere pœnam non poterit.*

Hoc fidei orthodoxæ documentum est, quædam bona opera Deo gratia, ejus gratiæ adminiculo hominem præstare posse, ad quæ sub peccato non obstringatur: ut sunt vendere omnia, quæ habes, & dare pauperibus Matth. 19. Quod homo facere potest & Christus id ipsum suadet: *Vade, vende omnia quæ habes & Matth. 19. Si quis reliquerit patrem, & matrem, &c. quis asserat, quemquam sub peccato mortali ad id obstringi? Luc. 19. Zachæus supra omnem restitutionem in quadruplum, dimidium bonorum in pauperes effudit, quis arguat illum peccasse? quis sub peccato ad hoc adstrictum affirmare audeat? Hæretici docent, neminem opus bonum præstare posse, ad quod non teneatur: quod, quam stolidum commentum sit, ex eo patet, quemque eorum fateri se libere, nullo præcepto compulsam, elemosinam pauperi elargiri, pupillis & orphanis auxilio esse, aliaque misericordiæ opera exhibere.*

2. Quidquid non præcipitur in sacris paginis, Deo minime placere posse. At eorum si quis ratione præditus, facile videt, posse alicui placere obsequium gratuitò oblatum, etsi imperatum non sit. Imò si

quis servus, nihil quidquam præstare velit, nisi quod illi expresso jussu à Domino imperatur, quis eum non ineptum arbitrabitur? quis famulus tam ineptus, ut Dominus non plus debeat, quàm in tiremi remigans, ad quod verberibus cogitur? compello te, hæretice, si quis tibi gratuitum munus aliquot centenorum aureorum offerret, an tibi, & Deo, id displicere existimares? Illud tamen nusquam ex Scripturis sacris, mihi præceptum foret.

S. Hieronymus epist. ad Hedibiam duodecim ab ea propositis quæstionibus, ac dubiis responderet: quatum prima est. *Quomodo quis poterit perfectus esse: ad quæsitum, eo responderet modo, quo Christus olim adolescenti illi, qui ut in Evangelio traditur, ad eum veniens, coram genua flectens petit: Magister bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam? Quia salutis meæ negotium, in tuto collocari desidero. Cui Christus: Si vis ad vitam ingredi serva mandata. Tum adolescens, omnia hæc custodivi à juventute mea, quid adhuc mihi deest, ait illi Jesus: Si vis perfectus esse vade, & vende, quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo. In hoc, inquit Hieronymus sita est perfectio, ut ad ipsa scilicet Dei mandata, Evangelica consilia adjungantur. Unde venerabilis Beda ait, iis, qui præter divina mandata, etiam consilia lequuntur, secundam illam Coronam auream, quam Moyses priori superadditam vidit, posse designari Exod. 25. & super illam alteram coronam, aureolam; per hanc enim analogicè intelligi, illam gloriæ, & præmii præminentiam, qua ii exornandi sunt, qui præter præcepta, Evangelicam perfectionem sectati sunt.*

Una hic occurrit multis familiaris, & à viro nobilissimo, D. Hieronymo objecta quæstio: *Sed ais, hoc Apostolica dignitatis est, & ejus qui velit esse perfectus. Cui responderet: Cur autem & tu nolis esse perfectus? cur qui in saeculo primus es, non in Christi familia primus sis? Mirum enim certè est, quod cum homines, extra se omnia perfectissima habere cupiant, solum animi perfectionem: non modo non cupiant, sed sæpè eum facile consequi possint, negligant: Villam emis, inquit Augustinus, bonam quaris: uxorem*

ff 2 ducis

Matth. 19.

Hieron. epist. 34. ad Iuliam.

Jacobus Nyssen in quoad. vobis (Sicut) 34

Aug. serm. 91. de temp.

B. Lant. Iust. ser. in Purif. B.

Aug. ser. 16. de verbis Dom.
ducis bonam eligis: filios tibi vis nasci, bonos optas: caligas, locas, & non vis malas, & visã amas malam. Quid te affendit vita tua, quam solam vi smalam, ut inter omnia bona tua, solus sis malus: Denique ut Christiani, pietatis, religionis, misericordiæ opera exercent, ad quæ nullo præcepto adiguntur, ut sunt, indies sacrificio Missæ interesse, quot dominicis, ut summum mensibus animo sacra exhomologesi expiatio, Eucharisticam mensam accedere, sodalitia Mariana sedulo frequentare, multas eleëmofynas in pauperes erogare, &c. Tum ut viri religiosi, statuta, leges monasticas, quibus nullo etiam peccati vinculo obstructi sunt, studiose observent, motivo, ac stimulo esse possunt:

1. Cum in consiliis divinis, ac religiosis statutis contineatur absoluta hominis Christiani perfectio, & sanctitas, par est, ut ea quàm accuratissimè observemus. 1. Propter Deum ipsum, & infinitam ejus bonitatem, cujus honor, gloria, voluntas est sanctificatio nostra.

1. Thess. 3.

2. Quod creaverit nos ad imaginem, & similitudinem suam, ut ei quàm simillimi redderemur; quæ similitudo non continetur in observatione præceptorum ejus, sed consiliorum, & minimæ Regulæ. Ut enim Pater cœlestis ex bonitate naturæ suæ, hominibus non tantum dat necessaria, sed innumera supererogat ad oblectationem nostram: ita par est, si ei similes esse voluerimus, non modò præceptis, sed & consiliis pareamus: ad quod nos Christus invitât dicens: *Estote perfecti, sicut pater vester cœlestis perfectus est.* Societas Jesu, leges suis in omni genere perfectionis, sed nullas sub peccato observandas prescribit; eæ tamen in rigore, & vigore servantur. Franciscus Labata, vir doctrina, sed magis vitæ sanctimoniam clarus, per annos quadraginta (ut palam pro concione fassus est) in locietate nullam regulam, quæ etiam minutissima sit, plena cum advertentia fuit transgressus; ut P. Nicolans Lanciritius ab aurito teste, gravi Theologo, P. Ignatio Rojo, qui coram interfuit, se accepisse scribit. Id ipsum de B. Aloysio, Berchmanno, aliisque in aliis Religiosis familiis compertum est.

Matth. 5. v. 48.

Lanciritius opus spirit. 3. r. 10.

3. Quod non simus servi, sed filii; de

servis autem dicitur: *Cum feceritis omnia, qua præcepta sunt, vobis dicite, quia servi inutilis sumus.* Quare hoc: quia tantum, quod debuerunt facere, fecerant: at illi, qui consilia Christi sequuntur, illi plura præstant quam jubeantur. Quapropter non sunt servi inutilis, sed filii dilectissimi nuncupandi, qui quidquid possunt, & quidquid sciunt parenti placere, id faciunt. Cotinio scriptor Italus agens de Apostolis, ac discipulis Christi, qui ultro se in tormenta ingererant, labores & dolores querebant, amantissimum patrem gaudentes & gestientes, secuti sunt, ad modum canis fidelis, inquit, qui vadit cum gratissimo hero suo, & discurrans per campos, sæpè redit ad eum, ita ut aliquando, pro quinque leucis, quos herus conficit, ipse facile ad quindecim ultro & gratuito discurrat.

4. Quod in nos tam copiosa fuerit Christi redemptio, ut audivimus: cum *posset gutta redemerit unda*, ut & nos vicilium non præceptis compulsi, aut minis conterriti, sed tanto amoris illicio attoniti, amorem amoris refundamus. Quod rectè exaggerat Hieron. ad Pammachium: *Quantumcunque te dejeceris: humilior Christo non eris: Esto incedas nudis pedibus, fusca tunica vestiaris, aqueris pauperibus, inopum cellas digna atet intro eas, &c. Vbi vincula: ubi alapa: ubi sputa: ubi flagella: ubi patibulum: ubi mors:*

Cotinio festo S. Andrea pag.

14.

Hieron. ad Pammach. de obitu Paulini.

S. Thomas 2. 2. q. 32.

5. Postremò quod Cardinalis Damiani B. Pet. Damiani *serm. 2. in nativ. S. Virg.* inculcat. *Vi qui per illicita defluendo cecidimus etiam à licitis, nosmetipos restringendo, surgamus:* ut, qui toties per temulentiam cecidistis, vino vobis per menses, per dies aliquot restringendo, surgatis. Ut qui per avaritiam cecidistis, nunc largas in pauperes eleëmofynas elargiendo, surgatis; ut, qui per illicitam Venerem defluendo cecidistis, etiam à licitis, per jejunia, mortificationes, carni que afflictiones, vos restringendo, surgatis. Quo fiet, ut aliquando fructu tantæ, tamque COPIOSÆ REDEMPTIONIS perfructur, atque illum, qui sine modo, & termino dilexit nos, & amare possitis.

Bern. ser. 11. in Cant.

FESTVM

 S A N C T I S S I M Æ
 T R I N I T A T I S.

Hæ tres unum sunt. 1. Ioan. 5.

E M B L E M A XIX.

SOL RELUCENS IN SPECULO SUB AQUIS, UNDE PER REFRACTIO-
nem, tertia solis imago refulget.

— *mirabile visu. Virg. l. 12. AEnceid.*

A R G V M E N T V M.

Uguilissimum Triados mysterium velle mente complecti; hoc est, ut subtilissimus Doctor Augustinus à cœlesti genio edo-ctus est, immensum oceanum parvâ scrobe velle concludere: *Impossibile quippe est per rationem naturalem, ad cognitionem TRINITATIS divinarum personarum pervenire* Quare omnes Philosophi, non gentiles dumtaxat, sed & Christiani, dum varias nobis similitudines, symbola, figuras exponere contendunt, quasi in speculo, & ænigmate, arcanum illud, ac maximè reconditum indivisæ Trinitatis mysterium proponunt, Mentis humanæ oculo ocluso, unus veræ, vivæque fidei oculus, ad illud contemplandum aperiendus est, ut rectè Bernardus: *Quid non invenit fides? attingit in accessu, deprehendit ignota, comprehendit immensa, apprehendit novissima, ipsam denique æternitatem suo illo vastissimo sinu quodammodo circumducit. Fidenter dixerim, æternam beatamque TRINITATEM, quam non intelligo, credo, & fide teneo, quod non capio mente.*

Alterum est, ut nos huic sacratissimæ Triados ad cujus imaginem creati sumus, ac Trinitas illa creata potentiarum animæ, sanctissimè conformetur, atque ardentissimè cum mellifluo Doctore ingeminemus. *O veritas, charitas, æternitas! O beatificans Trinitas! ad te, mea misera Trinitas, miserabiliter suspirat.* Ubi stimulo erunt non pauci, hujus augustissimi mysterii cultores eximii.

§. I. *Videmus nunc per speculum in ænigmate. 1. Corinth. 13.*

§. II. *Quaratione homo, perfecta Augustissima Triados imago existat, & esse debeat;*

§. III. *Quinam cultores sacratissima Trinitatis eximii eluxerint?*

Cotino
festo S. An
drea pag.
14.

Hieron. ad
Pammich.
de obitu
Paulini.

B. Pet.
Damiani
serm. 2. in
nativ. S.
Verg.

S. Thomas
2. p. q. 32.

Bern. ser.
76. in Cant.

Bern. ser.
21. in Cant.

FESTVM

SANCTISSIMÆ TRINITATIS.

Videmus ~~per~~ per speculum in Ænigmatē. I. Cor. 13.

Um homo creatus sit, ut cognoscat, amet & fruatur in omnem æternitatem, Augustissimo sanctissimo, ineffabili illo individua

Trinitatis mysterio, piæ mortalium curiositati, Doctor Angelicus facturus satis disertè discutit, & solidè disquirir: Vtrum Trinitas diuinarum personarum possit per naturalem rationem agnosci? ac primum quidem respondet: Multa inveniuntur à gentilibus Philosophis, dicta de Trinitate personarum.

Ecquis unquam in animum iuduceret suum, usque eo Platonis, ejusque sequacium ingenium evolasse, ut sacratissima verba, quæ sublimis illa Aquila Joannes, ad diuinam Triadem contemplandam raptus expressit: In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum, IN QUIBUS VERBIS DISTINCTIO TRINITATIS TRADITUR, suis in libris exarata, posteris reliquerint? nisi Diu Augustini confirmaret auctoritas, qui hæc se in iis legisse asseuerat, usque ad illa verba: Et tenebra eum non comprehenderunt.

Stupendum magis, Mercurium Trimegistum in libro, qui dicitur Pimander hanc lententiam protulisse: Monas genuit Monadem, & in se suum reflexit ardorem Aristoteles purioris Philosophiæ ocellus, hoc etiam reliquit dignum Lycæo meliore: Tria sunt omnia & ipsum ter, in omnem partem se diffundit; idque similitudine varia, è rebus creatis, illustrari posse viderur. Ac

primum quidem à speculo auspicabimur.

§. I.

Videmus nunc per speculum in Ænigmatē. I. Cor. 13.

SI quis solus in cubiculo suo, ad nitidissimum speculum, formam suam venustissimam attentius contempletur, sit, ut in sui imaginem, quasi in alterum se amore inde exorto, totus inardescat, illudque Poëtæ jure usurpet:

Vro amore mei.

Ouid. l. 3. Mesam.

Quemadmodum inquit Hugo Cardinalis in I. Cor. 13. Consideravit Narcissus imaginē suam, qui amore illius interiit. ejulmodi similitudine, contemplantis se in speculo, utitur S. Andreas Cretensis, ut Augustissimum Triados arcanum exponat. Hinc ergo fratres aliquid percipere de sublimi Mysterio poteritis: nam pater æternus seipsum in purissimo sua substantia SPECULO intuitus perfectissimam impressit imaginem id est filium, qui apud Eccl. dicitur SPECULUM SINE MACULA & imago, & Paulus vocat figuram substantiæ ejus, cujus agnoscens summam & æqualem sibi pulchritudinem, summè quoque eam dilexit: qua dilectio SPIRITUS SANCTUS est, ab utroque procedens. Hoc in apposito symbolo, omniū oculis subjecimus, ubi solem unum, & trinum exhibuimus, quod manifesta experientia comprobatur: si speculum sub aquas collocaveris, sol in eo relucens, alteram solis imaginem per species refractas in aqua producet, ac illico tres soles spectabiles erunt,

Billand... 27. Jan.

V. Aug. de Trinit. dist. 44. c. 2.

Hugo Col. in I. Cor. 13.

And. Creten. de SS. Trinitat.

S. Tho. p. 1. q. 32.

S. Thomas cit.

Aug. l. 7. confess. c. 9.

Dial. 4.

Arist. l. 1. de celo.

runt, unus in cælo, alter in speculo, tertius in aqua. Primus lucem habet à se ipso, secundus à primo, tertius à primo & secundo communicatun habet splendorem. Et hi tres soles, unus sunt: ita candidissima anima veluti in lucidissima erystallo, & limpidiissima aqua, tres soles apparere. Etenim cum vitæ sanctitate, & miraculis celebrari cæpisset, S. Virgo Ida, unus aliquis illius observantior, explorare voluit, quid in secreto cubiculi, rarum ageret, quod ut assequeretur, suspenso gradu, propius ad illud accessit: orantem vidit, flexis humi genibus, sublatisque in cælum manibus, cælesti quadam, ac divina luce circumfusam; sed mirum quam copiosa illa: *Illustrabatur enim à TRIPLICI SOLE*, à quibus undique radii, lux undique, & undique fulgor, quo micare tota, quo lucere, quo fulgere, quo ardere Id videbatur. Quid mirum tam raro ejusmodi soles tergeminos apparere, ubi tam raro ejusmodi ipecula, & limpide mentes, in sanctissimam & amabilissimam hanc Trinitatem inardescunt: eadem propè metaphorâ argumentum prosequitur Divus Cyrillus Alexandrinus, qui *in sole* patrem generantem, *in radio* filium genitum, *in calore* Spiritum Sanctum ab utroque procedentem agnoscit: nam ut sol ab alio sole non gignitur, ita pater inginitus & sicut radius a sole, & filius, non prior aut posterior, ita & filius. Quin etiam sicut sol à cælo nunquam discedens, suam diffundit lucem, qua terram illuminat, ac fecundat, sic pater è cælo misit filium, qui fuit *Lux Mundi*. Ab utroque autem Spiritus Sanctus procedit, qui increatus calor est animas fovens atque vivificans: & uti calor solis pretiosos uniones, gemmas, & aurum in terræ visceribus gignit super terram, plantas & flores, & fructus germinare facit, ita Spiritus Sanctus, divino suo calore in mentibus hominum, virtutum flores, ac celestium gratiarum uniones, & aurum charitatis progignit. Hactenus solem in fluvio, solem in speculo, solem in semetipso, unius & triæ divinitatis, summi Ecclesiæ Doctores, velut simulacrum aliquod exposuerunt. Seleuciensis Antistes à sole ad lucem, quæ in litæ vario colore relucet, deflectit.

Hæc etenim ut una est, & tamen tricolor: sic Deus est unus in essentia, trinus in personis. Vel ut Cardinalis Cajet. illud exponit: *Videmus nunc per SPECULUM*, sicut per vitrum rubri, viridis, ac flavi coloris, dum transit radius solis, apparet lux eadem tricolor, sic in divinis, in eadem luce divinitatis increata, relucet tres personæ distinctæ. Aliis placuit à Grammaticis deducta personarum distinctio: quibus prima persona *Ego*, secunda *tu*, tertia *ille*: & omnes tres, idem, & unus homo esse potest, diversa relatione, & respectu: ita in divinis, omnia eadem, nisi ubi relationis oppositio est, S. Anselmus Epist. de Incar. & S. Cyprian. de Symbolo, hanc materiam à fonte arcescere non dubitarunt, dum Trinitatis abyssum, similem dicunt aquæ perenni, quæ à fonte in fluvium, & inde in lacum, seu vivarium derivatur. Quæ similitudine concilium Nicenum utitur, dicens: Fons est pater de quo Psalm. 35. *Apud te est fons vitæ*. Fluvius à fonte decurrens, est filius: ipsa enim de se dixit Eccl. 24. *Ego quasi fons vivus exivi de paradiso*. Lacus, figura Spiritus Sancti: nam quemadmodum in lacu omnis aquæ vis, & copia conquiescit, ac consistit, ita divinæ naturæ communicationes, in Spiritu Sancto terminantur, nec ultra progrediuntur. Denique ne in longinquum abeam, Doctor omnium Doctorum subtilissimus Augustinus, qui in hoc arcana mentis aciem intendit, lib. 6. de Trinitate, c. 6. sic docet: *Sicut PATER generat VERBUM, & ipsum cum patre SPIRITUM SANCTUM sic intellectus producit verbum mentis* (conceptam, cogitationes) *ejusque auxilio voluntas elicit amorem rei sibi representatæ*. In quo perfectior foret similitudo, si conceptus, aut intellectio nostra, eadem foret cum ipso intellectu, & anima. Huic affinis est Analogia, quam à tribus animæ potentibus alibi deducit. *Sicut Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus Sanctus non tres Dei, sed unus Deus habens tres personas: ita & anima est intellectus, & anima voluntas, & anima memoria: non tamè tres anima, sed tres habens dignitates, seu facultates. Atque in illis, tribus Dei imaginem gerit, mirabiliter in sua natura*

S. Basil. Epist. 4. ad Greg. Nyssen. Cor in Eccl. p. 393.

Aug. II. de civit. c. 28.

393

Bellandier
1. 100.

V. Ruy. de
Trinit. dist. 1.
44. sect. 2.

Ovid. l. 1.
Metam.

Hugo Card.
in 1. Cor. 13.

And. Cr.
sen. de SS.
Trinitat.

tura nosse interior homo, ut §. 2. ad mores hoc traducendo fufius videbimus. Omnes hæc similitudines, symbola Analogæ, comparationes figuræ, omnino rudes, & crudæ impropriae sunt: & ut lucis aliquid afferre videantur, ignorantiam nobis, cum fide caliginem professis, non tollunt: Deum esse idque primum ens, a quo alia, in serie creaturarum finita, demonstrari potest, illudque Anselmi intellectum humanum convincit: *Deum esse ens quo nihil melius, aut perfectius excogitari potest, sed hunc unum esse & trinum, & tria unum esse, & unum ex alio, & idem ac coævum alteri, mysterium est incomprehensibile.* Unde concludit D. Thomas cit. *Impossibile est per rationem naturalem, ad cognitionem TRINITATIS pervenire;* sed de ea agimus, ut Ambrosius loquitur, sicut cæcus de coloribus: quem, hoc flavum, hoc album, hoc nigrum, hoc nigrum, hoc rubrum, nil docueris. Suprema illa intelligentiæ, mentis acie percipit acillimæ, beatifico lumine collustratæ, huic ter venerandæ Triadi proximæ, utpote quæ requiescit super Cherubin & Seraphin, eam quidem clarissimè conspiciunt; sed non comprehendunt, non secus ac is qui in maris litore consistens, quocunque mentis aciem intendit, & omnia quæ videt nil nisi mare,

Ovid. l. i.
irist.

-- nisi pontus & aer.

Cantipra. l.
2. apum. c.
48.

Thomas à
Kempis l. 1.
c. 1.

Sap. 9.

Oceanum tamen visu suo non complectitur. Quod ipsum cælestis ille genius Augustinum edocuit, qui corda oceanum concludi posse simulabat. Quid ergo nos mortales, hæc sublimia scrutamur! quos Doctor Asceticus non altum sapere commonet, dicens: *Quid prodest tibi alta de TRINITATE disputare, si cares humilitate unde displiceas Trinitati?* quid nos mortales hæc arcana timamur, qui terrena, corporea, & res maximè obvias ignoramus? rectè Sapiens: *Qua in prospecta sunt invenimus cum labore; qua autem in calis sunt, quis investigabit* (Hoc est quæ manibus percipimus, quæ præ oculis habemus, non capi-

Quis vestrum novit, quomodo Basiliscus solo intuitu hominem occidat? quo pacto salamandra in igne vivat, & illæsa permaneat: quomodo torpedo seir remora exiguus pisciculus, ingentem Myoparoneem plenis velis & remis volantem, quasi anchoris injectis è vestigio sistat? quis assequatur vim tarantulæ, quæ mori suo homines ad interitum salire compellit? qua ratione magnes sine manibus, aut vinculis, aliusque adinimiculis, è terra grave ferrum sursum atollat, & ad se trahat? Mitto naturalia maximè obvia, quæ omnium ingenia exagitant, de quibus Aristoteles, & verè: *Intellectus noster ita se habet ad manifesta natura, sicut oculus noctua ad solem.* Quis hæcenus Philosophorum, naturam ventorum, maris æstum, calorum, & lunarium, motum assecutus est? plus dico, & sciolos, cum S. Basilio compello epist. 168. ad Eunomium: *Dicat fornicarum nobis naturam, qui eorum, quæ in natura sunt scientiam cum fastu se prædicet assecutus.* Nemo quiquam mortalium, ut Tertullianus loquitur; *imitari potest apes adificia, formica stabula, aranea retia, bombycis flamina,* & ad illa, quæ tanto, supra captum nostrum, inervallo sunt, contingere aspiramus. Tanta Ecclesiæ Doctor, tanta divini radii scientia collustratus Ambrosius caudidè faceret: *Mihi impossibile est, generationis divina scire secretum, mens deficit, vox silet; non me atant, sed etiã Angelorum, tu quoque manum ori admove, scrutari non licet superna mysteria.* Inter homines nullus nascitur pater: Deus ab æterno est pater, nec prius fuit Deus quam pater, inter homines magnum quid est in eam mentis, & superficie oris, similem produci filium patri, & filius filiorum magis dicitur; quanta facunditas est, ubi non in accidentibus producit similis filius, sed in substantia idem? quanta dilectio, ubi filius tam similis est patri, ut nec ipse pater similior sit sibi, nec magis idem; sic tamen ut alius sit pater, alius filius; sed non aliud? *Generatione ejus quis enarrabit?* Mirari hæc, non rimari oportet. Mysterium hoc abyssus, mare est, in quo nulla rationis bolide fundum valeas investigare, in quo innumeri vellicantis ingenij

S. Basil. epist.
68.

Tertullian.
ad verf.
Marcionis.

Amb. l. i. de
fide c. 5.

Apo. 8. v. 3.

S. Hilari. lib.
de Synodo
ad verf. A-
rian. Eie-
ron. adv.
Lucifera in
Vide Bozi-
um de signis
Eccl. l. 5. c.
4. Aug. ser.
1. in Festo SS.
Trin.

August.
ibid.

August.
de Trin.

teme.

remeritate, in altum proveci; ad brevia, & fycetes, imò ad portum salutis alliferunt, & infelici naufragio ad stygia trajecerunt.

Arius, qui Filium minorem Patre, & natura distinctum volebat, condemnatus in Concilio Niceno 2. à 318. Episcopis: ubi decretum, Filium esse Patri *ὁμοίου*, id est, *consubstantialem*, Ariani syllabâ adjectâ mutârunt *ὁμοίου*, in *ὁμοίου*, id est, similibus substantiæ: & in errorem duxerunt, supra trecentos Episcopos. Sanctus Hilarius docet hanc pestem Arianam, omnem prope Asiam afflâsse, ut testetur se in decem Asiæ Provinciis vix unum Catholicum reperisse. Sanctus Hieronymus ducto ex imo pectore gemitu: *Totus mundus*, inquit, *miratus est se esse Arianum*. Quare dum audis: *Tres sunt, qui testimonium dant, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: & hi tres unum sunt*: Noli scrutari, si tres sunt, quomodo unum sunt? si unum, quomodo tres? sed illud subtilissimi Doctoris usurpa: *Nescio, & liberè me nescire profiteor*. In hoc Christianus sum, qui unum Deum IN TRINITATE confiteor. Vis & te præbere Christianum? crede & confitere cum Augustino, qui, postquam multa de Trinitate cogitavit, prædicavit, scripsit, & docuit, ingenue fateatur, se hujus mysterii Sacramentum nescire: *Vis*, inquit, *scire naturam Dei? hoc scito, quòd nescias; quòd capere non valeas: nec enim magnus esset Deus, si non esset major captu nostro; gaudeamus nos talem, & tantam habere Deum, quom, cum mens non capiat, certa fides adsit, & nulla questio erit*. Ut quid ergo hæc ad vos loquimur, & ventilamus: ineffabilis Deus est: sed effabilis fit, cum nobis sua occultissima mysteria per fidem effatur, ut illa nos effari possimus: *Credidi*, ait Pfaltes Regius Pfalm. 115. *propter quòd locutus sum, & Apostolus 2. Cor. 4. Nos credimus, propter quòd & loquimur*. Fides, quæ ineffabilia sunt, effabilia reddit: *Credimus, propter quòd & loquimur*. Qui non credunt Trinitatis mysterium, eloqui nequeunt. Quis Scripturæ testimonis, quis miraculis non credat, quis Ecclesiæ Concessis in Spiritu sancto congregatis, fidem certissimam non

Cælestis Panthei Pars I.

habeat? Joannis 5. *Si testimonium hominum accipimus, testimonium Dei majus est*. Credimus hominibus fide humanâ, quæ fallit sæpius, credamus Deo fide divinâ, cui semper certissima inest veritas. Sine fide humana non potest consistere Respubl. sine fide divina constare non potest Ecclesia. Hanc humanæ fidei necessitatem consideravit Augustinus, atque ab ea ad divinam compulsum se scribit lib. 6. confess. c. 5. *Considerabam, inquit, quàm multa crederem, quæ non videram, neque cum gererentur, adfuissem*. Sic tam multa sunt in historia gentium, tam multa de locis atque urbibus, quæ non videram; tam multa amicis, tam multa medicis, tam multa hominibus aliis, atque aliis credideram, quæ nisi crederentur, omnino in hac vita nihil ageremus. Postremò quàm inconcussa fide fixum retinerem, de quibus parentibus ortus essem: quod scire non possem, nisi audiendo credidissem. Huc illud spectat Gregorii l. 4. dialog. c. 2. *Sine fide neque infidelis vivit: nam si ab infideli percunctari voluero, quem patrem, vel quam matrem habuerit? Protinus respondit, illam atque illam. Quem si statim requiram: utrumne noverit, quando conceptus sit, vel quando natus viderit: nihil horum se vel nosse, vel vidisse fatebitur; & tamen quòd non vidit, credit, &c. Nemo de parentibus suis dubitat, nemo ambigit, an sit Hispania, an sint leones, & elephantes, et si neque Romam viderit homo, aut elephantè, aut leonem humana fide absque dubitatione credit, quòd non cernit. Si hominibus credimus, credamus magis Deo. Nemo disquirat, nemo discrepat, nemo ambigit, an Roma sit, & hoc ipsum in controversiam vocare, dementiæ foret, eò quòd fides humana contrarium evincat. At nihil certius, nihil constantius tenemus, inquit Richard. Vièl. lib. 1. de Trinitate, c. 2. *quàm quòd fide apprehendimus: sunt namque patribus cælitus revelata, & tam multis, tam magnis, tam miris prodigiis divinitus confirmata, ut genus videatur esse dementia, in his vel aliquantulum dubitare*. Non proponitur hoc reconditum Sacramentum disputandum, sed venerandum; non intelligendum, sed credendum; quòd olim Eugenium, summum in terris Antistitem monuit Bernardus: Sacramen-*

Bern. l. s. de consil. ad tum Eugen.

G g

S. Hilari lib. de Synodo ad vers. Arian. Hieron. ad v. Lucifera in Vide Bozium de signis Eccl. l. 5. c. 4. Aug. ser. 1. in Esso SS. Trin.

S. Basil. epist. 68.

Tertullian. ad vers. Marcion. l. 1.

Amb. l. 1. de fide c. 5.

A. 8. v. 3.

August. ibid. de Trin.

tum hoc TRINITATIS magnum est, & quidem venerandum: sed non scrutandum: scrutari hoc temeritas est, credere pietas est, nosse vita est, & vita aeterna est. Ibi cum videbimus non in speculo, & ænigmatè, sed sicut est, unus & trinus, facie ad faciem. Unde idem ille Doctor mellissuo tuo sermone sic sponsam caelestem, animam, SS. Triadis contemplationi intentam, inflammat: *Ibi ibi illum, qui quarit, inveniet: & videbit gloriam ejus, non gloriam quasi unius cæterorum, sed planè gloriã quasi unigeniti à Patre. Quid facies, ô sponsa: putas, potes sequi eum illuc, aut te ingerere audes, vel vales huic tam sancto arcano, tamque arcano sanctuario, ut Filium in Patre, & Patrem in te ueraris in Filio: non utique; ubi est ille, tu non potes venire modò, venies autem postea. Age tamen sequere, quare, nec te inaccessibilis claritas à quarendo deterreat, ab inveniendo desperare faciat. Sed nõsti ò anima! quomodo accedere, quomodo quærere, quomodo invenire in hac mortali vita queas: Si potes credere, omnia possibilia sunt credenti. Prope est, inquit, verbum in ore tuo, & in corde tuo. Crede, & invenisti; nam credere, invenisse est. Nõrunt fideles habitare Christum per fidem in cordibus suis, quid propius est? quaro ergo segura, quare devota, bonus est Dominus anima quærenti se, quare votis, sequere affectibus (hanc SS. Trinitatem) fide invenit. Quid non invenit fides? attingit inaccessa, deprehendit ignota, comprehendit immensa, apprehendit novissima ipsam denique aternitatem suo illo vastissimo sinu quodammo do circumducit. Fidenter dixerim. ATERNAM BEATAMQUE TRINITATEM, quam non intelligo, credo, & fide teneo, quod non capio mente.*

Hæc fidei doctrina maximè mirabilis, sine ullis elementis, sine ullis enthemematis, aut syllogismis, demonstrationes omnes primæ veritatis sunt, quas nisi credideritis, non intelligetis. Beatus Thomas de Villa Nova, concione secunda de sanctissima Trinitate, inducit sanctum Bernardum hæc docentem: Tres mirabiles uniones fecit Deus. Primò, quòd humanitatem & divinitatem univic in Christo. Secundò, quòd virginitatem & maternitatem univic in Maria. Tertio, quòd intellectum & fidem

in Christiano conjunxit; atque hæc unio, facit, ut illam inaccessam, ineffabilem, incomprehensibilem Trinitatem, in animo, sola fide complectamur.

§. II.

Quæ ratione homo, perfectæ Augustissima Triados imago existat, & esse debeat?

Summus rerum omnium artifex Deus, ubi universam creaturam verbo condidisset, opus longè excellentissimum producturus, quasi in consilium, augustissimum sanctissimæ Trinitatis senatum adhibuit, ut in rem nostram scitè Rupertus Tuitiensis Abbas observavit, scribens in illud Gen. *Faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram:* Deus, inquit, mutavit hic vocem suam; quippe, qui hæcenus de singulis dixit, fiat, & factum est, producat terra, producant aquæ, & factum est: nunc tanquam respirandum, illi in mentem venit, adhuc unum deesse, faciamus, inquit, hominem, &c. ubi magnum planè consilium, in illo trium personarum, Patris, & Filii, & Spiritus sancti, non tam senatu, quàm soliloquio venando, de nobis peccatoribus habitum, est.

Hinc censent sancti Patres, hoc loco in lacris paginis primum denotari sanctissimæ Trinitatis mysterium, in unitate, atque identitate substantiæ; nam illud faciamus, & illud ad nostram, perspicuè indicat multitudinem, & distinctionem personarum; illud verò ad imaginem & similitudinem, & illud: *Dixit Deus, creavit Deus ad imaginem, & similitudinem suam,* substantiæ divinx unitatem aperte declarant. Ut fultus apud interpretes videre est. Porro quòd hic agimus, quæ ratione immensæ, ac incomprehensibilis illius individux Trinitatis imago, homini indita sit, & nunquam non impressa manere debeat, disquiramus. Controversia non levis est, in quo situm sit, ut homo sit imago, Dei?

Bernard.
serm. 70.
in Cant.

Rupert. l. i.
Trinit.

Pererius in
Gen. l. 4. de
oratione
homin. l. 1.
v. 26.

Dei: Ubi Cornelius decem variorum Doctorum opiniones, alii plures congerunt, è quibus quam ambrosius adducit, maxime congrua, & argumento nostro per accommodata, quod homo sit imago sanctissimæ Trinitatis: sic enim ait serm. de dignitate conditionis humanæ c. 1. *Anima quandam sancta Trinitatis habet imaginem*; primo in eo, quod, sicut Deus est, *vivit, & sapit*, ita & anima secundum suum modum, *est, vivit, & sapit*. Est quoque & alia Trinitas in ea, qua ad imaginem sui conditoris perfectè condita est, tres in se habens dignitates, *intellectum, voluntatem, & memoriam*: nec enim anima perfectè esse potest sine his tribus: & sicut Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus est: non tamen tres Dii sunt, sed unus Deus, tres habens personas: ita & anima, memoria: anima intellectus; anima voluntas est; non tamen tres animæ in uno corpore, sed una anima, tres habens dignitates. Hac contemplatione in Clara Valle sua defixus sanctus Bernardus, c. 1. medit. sic ait: *Mens imago Dei est, in qua sunt tria: id est memoria, intellectus, & voluntas; per memoriam Patri similes sumus per intelligentiam Filio per voluntatem Spiritui sancto*. Hinc suos suavissimè extimulans, addit: *Nihil est tam simile illi, summa sapientia, quam mens rationalis, qua per memoriam, intelligentiam, & voluntatem in TRINITATE ineffabili consistit. Consistere autem in illa non potest, nisi ejus mimineris, eamque intelligas ac diligas. Memineris itaque Dei sui, ad cuius imaginem facta est, eumque intelligat, diligat, atque colat, cum quo semper potest esse beata*. Cum itaque in his tribus, ejus imaginem mirabiliter gerat in sua natura noiter interior homo, jubemur, ut, in quantum intelligitur, diligamus unum trinum Conditorem: & quantum diligitur, semper in memoria habeamus. Etenim ut Augustinus in illud: *Faciamus hominem ad imaginem nostram*: Nostram dixit, quia conditus est ad imaginem TRINITATIS: ut imago TRINITATIS, esset homo: cui ut se totum conformet, unicuique & summum ardentissimè Augustini vorum fuit. l. 5. de Trinitate

c. 28. *Meminerim tui Domine, intelligam te, diligam te; auge in me illa, donec me reformes ad integrum*. Nihil rerum creaturarum, has tres animi potentias occupare, nihil saturare poterat, nisi hæc beata Trinitas. Hoc alibi confitetur, *fecisti nos ad te, & inquietum est cor nostrum* (instar acus nauticæ, donec cynosaram respiciat) donec *requiescat in te*. Fecisti cor nostrum triangulare, capa ximense illius Triados, quid mirum, si orbis, triangulum complere nequit? Avarum interroga, an quiescat, & satietur pecuniis? libidinosum percunctare, an expleatur brutis voluptatibus: ebriosum sciscitare, an tot cantaris & diotis exsiccatis saturetur? quisque verissimum illud fateri cogetur: *Inquietum est cor nostrum donec requiescat in te*. Hoc expecta olim Theresia, cujus totum cor occupavit Deus unus trinus, vidit quippe die quodam, qualiter Deus esset unus in essentia, & trinus in personis, quodque animam suam totam occuparet, totam implet. Ut la Nuza disertissimè profectur. Clama & tu, ò anima mea! *Non satiabor de mortalibus, non satiabor de temporalibus: aliquid æternum donet Deus, aliquid æternum concedat Deus. Det mihi tres panes*. Tres autem panes, qui nos satiant, ex mente Augustini, tres adumbrant Augustissimæ Trinitatis personas. Hæc solæ satiant, quia hæc rerum omnium plenitudo, hæc omnia supereminenter continentur: Ut audio, inquit Bernardus, plenitudo, quam expectamus a Deo, non erit nisi de Deo: erit Deus omnia in omnibus, ut de corpore taceam, in anima TRIA intueor: rationem, voluntatem, & memoriam, & hæc TRIA ipsam animam esse. Quantum cuique horum, in presenti saculo desit de integritate sua, & perfectione sensit omnis, qui ambulat in spiritu. Quare hoc: nisi quia Deus nondum est omnia in omnibus, hinc est, quod RATIO sapissimè in iudicio fallitur, & VOLUNTAS quadruplici perturbatione jactatur, & MEMORIA multiplici oblivione confunditur. TRIPLI CI huic vanitati, nobilis creatura subiecta est, sed qui replet in bonis desiderium animæ, ipse rationi futurus est PLENITUDO

Gg 2 LVCIS,

Aug. l. 1.
confess. c. 1.La Nuza
hom. 25. 9.
28. n. 11.
Aug. in ps.
102.Bern. ser. 11.
in Cant.Rupert. l. 1.
Trinit.Pererius in
Gen. l. 1. de
oratione
homin. s. l.
v. 20.

LUCIS; ipse voluntati MULTITUDO
 PACIS ipse memoria CONTINUATIO
 ÆTERNITATIS. Sed prò dolor! ab hac
 beatissima Trinitate, immensum nos sepa-
 rat alia Trinitas misera, & miseranda Tri-
 nitas maligna, Trinitas diabolica, quæ
 mentes nostras, & facultates omnes possi-
 det,

*Ambitiosus honos, & opes, & fœda vo-
 luptas:*

*Hac tria pro TRINO NUMINE,
 mundus habet.*

1. Ioan. 2.

Cornel. in 1.
 Ioan. 2.

Bern. ser. 11
 in Cant.

Hoc est, teste Ioanne: *Concupiscentia
 carnis, concupiscentia oculorum, & superbia
 vitæ.* Quæ sic exponit Cornelius noster:
 „triplex hæc concupiscentia, opponitur
 „sanctissimæ Trinitati; concupiscentia o-
 „culorum Deo Patri, ipse enim est liberalis-
 „simus, nam suam essentiam, omniaque
 „sua communicat Filio, & spiritui sancto
 „essentialiter; creaturis vero participativè
 „quibus insuper omnia tam liberaliter
 „condidit. Concupiscentia carnis, opponi-
 „tur Filio, cuius generatio non est carnalis,
 „sed spiritualis: gignitur enim à mente Pa-
 „tris, quasi Verbum, ideoque purissimus est
 „Spiritus, ac omnis impuritatis carnalis
 „osor, & hostis. Superbia vitæ, opponitur
 „Spiritu sancto: quia ipse est spiritus hu-
 „militatis & lenitatis. Ut quisque nostrum
 „jure longè meritissimo, illud melliflui Do-
 „ctoris ulurpare possit, & in has voces e-
 „rumpere: O *veritas, charitas, æternitas!* O
 „beata, & BEATIFICANS TRINITAS!
 „Ad te mea MISERA TRINITAS misera-
 „biliter suspirat: quoniam à te infeliciter exul-
 „tas discedens à te, quantis se intricavit erro-
 „ribus, doloribus, timoribus! Heu me! qualem
 „pro te, commutavimus Trinitatem! Cor meum
 „conturbatum est, & inde dolor; devoluit me
 „virtus mea, & inde pavor: & lumen o-
 „culorum meorum non est mecum, & inde er-
 „ror. En quam dissimilem TRINITATEM
 „ô anima mea Trinitas exulans offendisti! ve-
 „rum tamen quare tristis est anima mea, &
 „quare conturbas me: misera in Deo, quoniam
 „adhuc confitebor illi, cum error scilicet à
 „RATIONE à VOLUNTATE dolor, atque

à MEMORIA timor omnis recesserit, & suc-
 cesserit illa quam speramus, mira serenitas,
 plena suavitas, æterna securitas. Primum il-
 lud faciet VERITAS DEUS: secundum
 CHARITAS DEUS tertium SUMMA
 POTESTAS, *Ut sit Deus omnia in omnibus.*

Hanc miseriam, execrandam, diaboli-
 eam Trinitatem animo expellamus; quod
 vel ab ipsis idololatriæ facitatum legimus,
 In Cathayo latissimo Regno, Sacerdotes
 Tiberenium in Collegiis degunt, ut Reli-
 giosi: omnes paupertatem colunt, ex elee-
 mosinis victitantes, & calibes perseverant:
 silentii observantissimi, solis nutibus lo-
 quuntur, duas horas mane, & duas vespere
 orationi dant, totidem lectioni sacræ, quæ
 peccata remitti arbitrantur: reliquum tem-
 pus in silentio traducunt. In templis, inter
 aurea simulachra, fœminiam effigiem col-
 unt, quæ in altum manus extollit instar or-
 rantis, quam dicunt esse Dei matrem. De-
 um trinum, & unum fatentur, secundam
 personam Trinitatis *Librum magnum* vo-
 cant. Hunc cœtum Sacerdotum, Rex tripli-
 ci inclinatione capitis veneratur; illud
 comprimis mirandum, & imitandum, pri-
 mo die cuiusque mensis, solennis pompa
 adornatur, efferunt extra civitatem tres
 horrendas effigies cacodæmonum: hac ce-
 remonia quot mensibus, civitatem tribus
 dæmonibus (quos ritui illo putant ablega-
 ri) purgare, & expiare consueverunt. Utinam
 nos quoque mense, ex urbe hac, ex a-
 nimo cuiusque, *concupiscentiam carnis,
 concupiscentiam oculorum, & superbiam vi-
 tæ,* tria teterrima monstra, proscribamus!
 utinam ex memoria, omnes injuriæ nobis, ac
 nostris illatæ, omnes fœdæ imagines, omnia
 simulachra Veneris: ex intellectu, omnes
 errores, & Machia vellistica axiomata,
 mundi principia technæ & fraudes: ex vo-
 luntate prava desideria concupiscentiæ, &
 pravi amores, tota deniquæ hæc *miseri Tri-
 nitas* effe: eatur Utinam, ad quam creati su-
 mus, increata illa Trinitas in nobis re-
 novetur! Sanctus Thomas 1. q. 93. art. 4.
 agens de imagine Dei, quæ relucet in homine,
 eam triplicem describit: *prima imago est. CREATIO NIS*
secunda

1. Corin. 5.

Nierenberg,
 hist. nat. 1.
 c. 18.

Basil. hom.
 10. in
 hexam.

1. Thom. in
 epi. ad
 Rom. 11.

secunda RECREATIONIS, tertia SIMILITUDINIS. Primam ait, inveniri in omnibus hominibus, omnes enim intellectu præditi, memoria & voluntate, secundam in justis tantum reperiri: imago namque recreationis, sive renovationis, est gratia & iustitia, qua in solis iustus est, dum homo per gratiam, ut loquitur Paulus, fit *nova creatura.* Tertiam ait solam esse in beatis, qui perfectissimè Deo similes. Pinxit Sanctissima Trinitas primam imaginem creationis nobis, adjuvante ipsius potenti manu; perficiendam reliquit, secundam imaginem renovationis, ut tandem imaginem glorificationis assequamur. Unde Beatus Basilii: *Opifex quiddam tibi contulit* (id est imaginem creationis) *quiddam reliquit perficiendum* (id est imaginem renovationis) *ut id, cum ad perfectionem promoveris, pronuntieris dignus, qui mercedem in sumpta opera recipias;* per imaginem glorificationis, idque exemplo eorum, qui hoc sanctissimo colendæ Trinitatis studio, ad torporem nobis excutiendum, præcellerunt, & ardentissimo in eam amore præluxerunt.

§. III.

Quinam cultores Augustissima Triados omnino eximii existierint?

Quidquid unquam, cultus, religionis, venerationis, laudis, gloriæ, sanctis Virginibus, Confessoribus, Martyribus, Apollolis, sanctissimæ Dei Matri, ipsius Christi humanitati, omnisque sanctitatis sacratio, Eucharistiæ sacramento à mortalibus usquam terrarum exhibitum est, id omne, modo longè excellentissimo Augustissima illi divinitatis Trias suo sibi jurè à nobis deposcit, ut Angelico suo stylo doctor Aquinas, illud ad Roman. 11. *Ex ipso, & per ipsum, & in ipso sunt omnia, ipsi honor, & gloria in sæcula sæculorū, Amen.* De Trinitate exponens ait: *Nam ex eo, quod ex ipso, & per ipsum, & ipso sunt omnia, debetur ei honor, & reverentia, & subiectio à tota creatura idque in omni aternitate.* Unde nemini mirum videbitur, si reperti, qui totos sese hujus cultui, ac venerationi

dediderunt: è quibus paucos ad praxim, & imitationem induxisse sufficiat. Norint forte pauci, unde à quo, quoque motivo, in Ecclesiam aurea illa, & profus divina, submissarum solemniam præfatio, quam laudant Angeli & Archangeli, inducta sit: *Qui cum unigenito filio suo & Spiritu Sancto unus es Deus, unus es Dominus, non in unius singularitate persona, sed in unius Trinitate substantia quod enim de tua gloria revelante te credimus, hoc de filio tuo, hoc de Spiritu Sancto sine differentia discretionis sentimus. Ut in confessione vera sempiternaque Deitatis, & in personis proprietates, & in essentia unitas, & in maiestate adoretur aequalitas.* Hujus præclarus Auctor Sanctissimæ Trinitatis eximius cultor, & fautor, Sanctus Aug. de quo audire miramur & portentosam. Divini illius Doctoris cor, etiamnum inaudito prodigio quotannis, quam amavit, & amat, clamat Sanctissimam Trinitatem; atque in ea se conquiescere contestatur: Sic enim ex perverultis Hispaniæ & Germaniæ codicibus, manu exaratis, Ludovicus de Angelis, de corde Beati Augustini Doctoris ter maximi, sui que in Christo parentis sanctissimi, ad Sigibertum Lurudunensem Episcopum, ab Angelo, quondam delato, ac cælitus eidem summis, infimisque precibus, supplicanti donato, in hunc fere modum exscripsit: cum piensissimo jubente Præsule, Clerico pro gratiarum actione T. Deum laudamus, inciperent, mirares, & super naturam mirabilis: cum enim Versiculum SANCTUS, SANCTUS, SANCTUS, Dominus Deus Sabaoth, canerent, COR in crystallo se movere cepit & quasi os ad laudem Dei aperuit, tanquam diceret: O SANCTA TRINITAS, te dictando predicando, scribendo, canendo laudarem, si in corpore meo viverem: quo viso totus Clerus, & populus Dei laudem clamaverunt, & Baatum Augustiniū dignis præconiis exultaverunt, dicentes: O Sancte Augustine, lumè Ecclesiæ ora pro nobis. Necdum satis ut enim certioribus argumentis, constaret posteris, flagrantissimum illud cor, esse verum, germanumque tanti Doctoris: Singulis, quoque annis (sic pergit scribere laudatus, auctor) in festo SANCTÆ TRINITATIS cum, missa canitur: & cor super altare ponitur, mox omnibus intuitibus se cor movere incipit

Ludovic. de Angelis l. 6. de vita & laud. s. August. c. s. P. Ioan. Ferradus disquisitio Reliquiar. l. 2. pag. 419.

2. Corin. 5.

Nierenberg
hist. nat. l. 1.
c. 18.Basil. hom.
10. in
hexam.S. Thom. in
epist. ad
Rom. 11.

quasi piscis in aqua, & sic inolevit ex institutis Romanorum Pontificum, quod semper in festis ejus canitur PRÆFATION DE SANCTA TRINITATE.

Nunc verò ut prosequamur, qualis, quantumque Augustissimæ Triados cultor Augustinus exstiterit, ardentissimum ejus cor, miraculum sanctorum maximum loquatur, de quo Jordanus de Saxonia vir non eruditione minus, quam vitæ sanctimonia clarissimus, in hæc verba: *Secundum probatissimorum virorum auctoritatem, in tota Ecclesia fide digna famatum est quod cor istius Doctoris inclyti in una crystallo inclusum, quoties SANCTA TRINITAS coram eo nominatur, vel LIBER EJUS DE TRINITATE expandebatur, cor ipsum quasi vitaliter, & intellectualiter exultabat, cujus simile de nullo alio Sancto dicitur.* Deinde aliquando post subdit: *Quod cor Augustini post mortem habuit motus vitales, imò quasi intellectuales, exultando ad presentiam verborum SANCTISSIMÆ TRINITATIS dictorum, vel scriptorum.* Hæc, aliaque vir pius, & eruditus.

Idem miraculum, de mirabili ejus cordis motione, miraculoque penitus inusitato confirmat Hieronymus Romanus, Annalium Ordinis Eremitarum Beati Augustini conditor. Inde factum voluit aliqui, cur Sancto Augustino cor ad manum depictum exhibeatur, Hoc insuper Romanus addit plane singulare, prodigiisque maximis simillimum: *Norandum ex historiis illustrioribus, ac veris nunquam in Ecclesiam, ubi cor S. P. N. Augustini erat, ingressum fuisse hominem hæreticum, vel onim in rus moriebatur, vel in limine cadebat: hac de causa pingi solet Augustini cor in vase pulchro super altare, ante quod multi jaçent hæretici conspersi, & mortui.*

Hæc tot testibus, & virorum gravissimorum Auctoritate confirmata, nullum dubitationis locum relinquunt, sed imitandi nobis hujus divinisimi Doctoris vitam ostendunt, ut cor nostrum, vel ad solam Sanctissimæ Trinitatis vocem submississimo venerationis, & adorationis actu, corpore, & animo se inclinet. Ad quam

pietatem fovendam Damassus Pontifex, in Ecclesiam universam induxit, ut sacris initiati, seu in choro publicè, seu in privatis officiis, ad singulos Psalmos pro coronide adjicerent, illud solenne, & Sanctissimæ Triadi sacrum: GLORIA PATRI, ET FILIO, ET SPIRITUI SANCTO. Brevis oratio, sed quæ compendio breviori contineatur, quidquid cælo, terrisque sanctum, adorabile, divinum. Brevis oratio, sed quæ Deo appellatur quam gratissima. Brevis oratio, sed quam in excessu mentis, parentibus cæli valvis, audit è cæli Regia S. Ignatius Martyr, ac deinde ad mortales retulit, ut & ipsi beatarum mentium æmuli, illis etiam qua mente, qua voce, summa veneratione accinerent: & certe quidni accinant, in terris ævo breviori, quod deinde in cælis, ipsa quanta est æternitate: ad quam & vos duci, & in hæc Religionis officia trahi cupio, tum pia sanctorum amulatione, tum ipsius Venerabilis Bedæ exemplo, cui ut in omni vita, sic & in morte, adeo familiaris fuit ea oratio, adeo in ore frequens: GLORIA PATRI, & FILIO, & SPIRITUI SANCTO, ut illud cygnea voce concinens, animam efflaret; fortunato mortis genere, & bonis omnibus invidendo: cui ut simile quis vestrum sortiat, author sum ut sæpius, & eo quo par est, pietatis æstu, repetat augustum illud acroama: GLORIA PATRI, & FILIO, & SPIRITUI SANCTO; non vocet tantum, & inani laborum sono, sed cordis, intimique animi affectu, & externa ipsius corporis reverentia, vel solius Sanctissimæ Triados nomen usurpando P. Gonsalvus Silveria, Martyr illustri, Rector Collegii Goani, compertus est uno die salutasse, & adorasse decies millies Sanctissimam Trinitatem. Quod eo cordis æstu, proferebat B. Ægidius, S. Francisco socius intimus, ut qui cum eo loquebantur, studiose cavere deberent, ne nomen SS. Trinitatis proferrent: quia mox extasim patiebatur, & animus à sensibus avocabatur.

Atque hoc sacratissimum nomen, in quovis discrimine invocandum, suadet illud quod de B. Anna de S. Bartholomæo legimus, quæ dum proficiscitur, spectro quo

Jordan. de Saxonia
serm. 249.
Ioa. Ferrand. cit.

Hieron. Roman. annal.
Aug. centur
6. ad an. 51.

Præcedendi SS.
Trinitatem

Summa venerationis
pronuntiare Gloria
Patri, &

Patri Lan
ne Sancte
pag. 164.

Rodrus in
aula Sanctæ
Trinitatis.

2. Sæpe per
diem salu
tare & ve
nerat SS.
Trinitatem
Biblioth.
script. Soc.
ciet.
Surrem
vita.

3. SS. Trinitas
in periculis
invocanda

4. Orare pro
infidel. &
hæreticis ut
SS. Trinitatem
agnoscant. Barri
Lanne Sanctæ
pag. 162.

S. Cyrill.
Hierosol.
Catech. 6.

*Praxisco-
lendi SS.
Trinitatem*

*Summa u-
neratione
pronuntia-
re Gloria
Patri, &c.*

*Radus in
nula Sancta
Tendosii.*

Parvi Lan- quodam conterrita, in terram corruit, hæc
noe Sancto verba in clamans: SANCTA TRINITAS
pag. 164. miserere mei. Ad se reversa, viâ ignara, con-
spexit ante se tres viros in albis, donec in
viam, ad tutum divertorium deduxissent:
quibus illico disparantibus, neutiquam du-
bitavit, quin tres SS. Triados personam aut
tres cœlestes genii ab illa missos, ductores
ac tutores habuerit. Nec minus præsens
corporis, & animæ periculum, evasit adole-
lescens ille probus & pius, quem Mesites,
homo magicis artibus, ac diabolicis præ-
stigiis clam deditus; in famulum assumpsit.
Hunc ut ad suas partes & artes pertraheret,
ac cacodæmonis cultui consecraret, sub
vesperam equo conscenso, secum peregre
profecturus, socium ad legit; jamque concita-
tissimo cursu, ad amplissimum Palatium
devecti, in penitus cubile ad Dominum
splendide ac dapsili mensæ accumbentem
deducti. Cui cum Mesites in terras pronus
suum obsequium, atque hunc adolescen-
tem ei in famulum offerret, respondit Adole-
lescens se servum esse Dei Patris, & Filii, &
spiritus Sancti; atque eorum omnia mo-
mento evanuerunt, seque in stirili ericeto
conspiciens; ad suos remeavit.

*Aug. lib.
6. de Trinit.
in fine.*

fuero, & omne genus fructuum comedere non
posuero, visne ut inde excam. Conemur hic
illam quantum possumus in speculo, & in
ænigmate contemplari, ut tandem facie ad
faciem contueri valeamus: in illa enim TRI-
NITATE summa origo est rerum omnium,
& perfectissima pulchritudo, & beatissima
delectatio. Qui videt hoc vel ex parte, per
speculum in ænigmate, gaudeat, cognoscens
Deum, & sic Deum honoret.

Quod si quis hoc etiam mente rimari,
& vel in speculo etiam speculati reformi-
det, laudabilem illam methodum ulurpet,
quam P. Nicolaus Serarius per Germaniam
induxit, recitandi Rosarium Seraphicum,
sive Sanctissimæ Trinitatis: ad quinque
majora grana, legendo Pater, & Ave; ad
quingenta minora, quinquagies Sanctus,
Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth,
plena est omnis terra gloria tua. Gloria PA-
TRI, & FILIO, & SPIRITUI SANCTO,
sicut erat in principio, & nunc & semper,
& in sæcula sæculorum Amen. Ita in praxi
faciunt, inquit eruditus Scriptor, multi do-
cti, & pii viri, magno fructu. Est enim
primo professio fidei Sanctissimæ Trini-
tatis. Secundo est, exercitium Religio-
nis, spei, charitatis, aliarumque virtutum.
Terrio, imitatio vitæ angelicæ, & quasi
beatitudo inchoata: tota enim æternitas
beatorum non est nisi assidua laus, & gra-
tiarum actio. Nihil hoc sanctius, nihil Deo
dignius, & gratius, nihil homini utilius o-
rari, aut fieri potest. Ita ille, qui pro tempo-
ris brevitate, aliud Sanctissimæ Trinitatis
Rosarium præscribit, quod tres dumtaxat
habet decades: ad tria majora grana dicitur:
benedicamus PATREM & FILIUM, cum
SANCTO SPIRITU, laudemus, & super-
exaltemus eum in sæcula. Ad decem minora
Gloria PATRI, & FILIO, & SPIRITUI
SANCTO, &c.

Tum subdit, qui hoc pium exercitium
frequenter, illi in morte dici poterit: licet
enim peccaris; tamen PATREM, & FI-
LIUM, & SPIRITUM SANCTUM non
negavit, sed credidit.

Qui volet, huic poterit addere Hym-
num

*4 Orare pro
infidel. &
hereticis ut
SS. Trinitate
tem agnos-
cant. Barri
Lanne Sain-
te pag. 162.*

*2. Sæpi per
diem salu-
tare & u-
nerat. SS.
Trinitatem
Biblioth.
script. Soci-
et. Saurin
vita.*

*3. SS. Trinit-
em pericula
in vocanda.*

*8. Cyrill.
Hierosol.
Catech. 6.*

Alterum, quod ad Augustissimi hujus
mysterii gloriam, propagandam facit, est
sæpius, & ardentius precari, ut omnes infide-
les, Pagani, Hæretici, atque ipsi etiam Catho-
lici, in fide vacillantes, ad agnitionem
hujus lucis venire queant, quod B. Magda-
lena de Pazzis spectasse videtur, quæ singu-
lis diebus mane adorabat SS. Trinitatem,
deprecabaturque pro iis qui eam ignora-
bant, nec cognoscebant. Nos verò, qui eam
fide tenemus, attentam mentis contempla-
tione, sæpius per pios affectus, fidei, spei,
charitatis, Religionis, subjectionis, adora-
tionis, admirationis, nobis præsentem sista-
mus. Nec est quod hic mysterii profunditas,
aut immensa illa majestas deterreat: Nun-
quid quia totum fluvium ebibere nequeo,
inquit, CYRILLUS, id, quod mihi commo-
dum est sub mensura non hauriam? numquid
eum Solem oculis comprehendere nequeam, e-
tiam lucis illius usum, quantum sufficit, non
aspiciam? & si in hortum magnum ingressus

*Cornel. à
Lapide in
Isac. 6. S.
Praxis re-
citandi Ro-
sarium
Sanctiss.
Trinitat.*

Corn. cit.

num illum Sancti Hildeberti Episcopi Cœnomanensis, de Sanctissima Triade.

*Nate Patri coequalis,
Patri consubstantialis:
Patri splendor, & figura,
Factor factus creatura.
Carnem nostram induisti,
Carnem nostram suscepisti,
Sempiternus, temporalis.
Paracletus increatus.
Neque factus, neque natus:
Patri confors, genitioque,
Sic procedit ab utroque:
Ne sit minor potestate,
Vel discretus qualitate.
Quanti illi; tantus iste:
Qualis illi; talis iste,
Ex quo illi, ex tunc ille:
Quantum illi, tantum ille.
Pater alter, sed gignendo,
Natus alter, sed nascendo,
Flamen ab his procedendo,
Tres in unum subsistendo.*

Denique ut omnia simul complectar, plurimum conducit, opera, studia, actiones omnes, Sanctissimæ Triadi dicere, ad eam omnia referre, te ipsa exhibenda opera, quæ vel ipso numero SS. Triadem spectare videantur, ut est trina genuflexio, trina capitis inclinatio. Danda pauperi Eleemosyna: detur tertio: pascendi famelici? tres pascantur: hospitio peregrini excipienda: tres excipiantur, ut olim ab Abrahamo. Denique omnia nostra, numero ternario, seu caelesti tessera insigniantur. Quod ad stuporem servavit Pater Franciscus Folianus, vir notæ sanctitatis, & Sanctissimæ Trinitatis cultor eximius: eam in omni oratione frequentissimè, suavissimèque, sed nunquam nisi aperto, inclinatoque capite appellabar; multa suo Marte de ea descripsit, & pie commentatus est: sed divinx *Triados* nomen, non nisi de genibus scribebat, & quidem grandioribus literis,

eleganti caractere, quod non exigui laboris fuit in eo, quod sibi ex caritate imposuit onere: nam omnia, Alphonfi Salmeronis volumina, ad minimum bis exscripsit, & præterea etiam aliorum, in quibus necesse fuit Sanctissimæ *Triados* nomen sæpissimè occurrere. Inhabitabat Romæ cubiculum triangulare, tribus asseribus prostrato utebatur: in sacro prætationi, quam temporis ordo præscribit, alteram de Sanctissima Trinitate, probante summo Pontifice, submissa voce subungebat: In mensa cultrum, fusciculum, & cochlear, in formam triquetram disponebat. panem ter Cruce signabat, tria ex illo frustra scindebat, nunquam plusquam tribus ferculis vescebatur. Cibos si tripartiti dabantur, non attingebat, nec fiterni fructus, una lance inferebantur. Alia, tres prius in partes dividebat; minutiores fructus, ut sunt Amygdala, uvæ ternos simul ori inferebat. ter quaque cibatione bibebat. Obambulabat in triangulum, Rolarium habebat tridens trium decadum, & tricolor relicio confertum. Attamentarium, & mensa triangularis, A legendo, scribendoque, post tertium folium interque scebat. Sæpè triangula pingebat æquilatera, illorūque proprietates divinis mysteriis accommodabat. Solemne illi erat effatum: *tria sunt omnia.* Oculatus testis Pater Antonius Grenu, Romæ Patri Foliano Comes aditus, summo caniculæ æstu, soleque ardentiore, cum Lic umbram captare perciperet, Franciscus derepentè substitit, & in solem defixis oculis, diu hæsit, exclamans, inde sibi refrigerium: ac tandem, ubi contemplandi finem fecit, socio in flagrantissimo Solis ardore æstuanti, exposuit se in Sole spectasse tria, esse, *lucere, ardere*, & his tribus adeo delectatum, ut dies toros in ea consideratione facile transgressisset, nisi alio obedientia evocasset. Tenuit ea devotio per triginta integros annos, quibus totus fuit in cultu Augustissimæ Triadis: maxime vero sub solenni ejus festivitate, ad quam octiduo toto geminato orationis, & pœnitentiæ penso, se comparabat. Tum vero, ut in conspectum ejus digne procederet, vespere sanctissima

*Lobbet.
dom. SS.
Trinit.*

*Biblioth.
scriptor.
Societ.*

ctissimæ Trinitatis Festum præcedente, sacerdotali apparatu indutus, tota nocte per vigiliam contemplando constabat. Denique mane inter inexplicabiles animi delicias, Sacrum ad horam producebat. Eademque contentione pietatis, octavam diem peragebat. Plura non prosequor, quoniam in exacto corde, unius & Trini, relicta vestigia satis Religionem, honorem, amorem, testantur. Hæc quisque nostrum sectando il-

lud Augustini exoptet, & exclamat: O *beata* TRINITAS! *in omnibus, per omnia, Aug. l. 15. de* *Et ubique,* MEMINERIM TUI, INTEL- *Trinit. in* LIGAM TE, DILIGAM TE, *donec ista sine.* *me reformet in integrum,* ubi perfecta beatitudo est cognitio, & fructio Trinitatis.

**

O C T A V A

SANCTISSIMI
CORPORIS DOMINI SVB
SACRAMENTO MIRABILI.

Memoriam fecit MIRABILIVM suorum. Psalm. 110.

E M B L E M A XX.

Sol relucens in medio aquæ vasculo.

MAXIMVS IN MINIMO

A R G V M E N T V M.

Irabilis Deus in Sanctis suis, mirabilis in omnibus operibus suis; sed nusquam mirabilior, quam in SACRAMENTO MIRABILI: ubi velut exhaustâ potentiâ existit MIRACULUM ab ipso factorum maximum. Fecitque memoriam MIRABILIVM suorum. Psalm. 110.

I. Mirabilium. Maximus in minimo.

*Caro cibus, sanguis potus, manet tamen Christus, totus
sub utraque specie.*

Totus hîc, quantus est, immensus ille Deus, sub minima mica ac stillicidîo existit; ut & nos doceat, humilitate ac demissione minimos, catelli instar ex hac mensa micas emendicare.

II. Mirabilium, Transubstantiatio.

*Dogma datur Christianis, quòd in carnem transit panis, & vinum
in sanguinem.*

Quam divinam metamorphosim, ubi contra heterodoxos solidis argumentis, & dilucidis rationibus ostendero, fideles omnes, qui hoc caelesti cibo reficiuntur, vitâ & moribus in Christum transire debere comprobabo.

III.

III. Mirabilem: Replicatio.

Sumit unus, sumunt mille, quantum isti, tantum ille.

Quia unus ille qui sumitur, millies & millies, & ubique in Eucharistia est. Quod stupendum prodigium, majorem ejus in nos amorem declarat, nec minorem à nobis venerationem postulat, quam si semel, aut uno in loco SS. illud corpus in Eucharistia sumendum exponeretur.

IV. Mirabilem. Cibus indeficiens.

Nec sumptus consumitur.

Quod nullis aliis conviviis conceditur, quæ quantumvis splendida, ac regia, paucis diebus, aut ut opulentissimum Assueri, aliquot mensibus, finiuntur.

V. Mirabilem. Inter sacrilegorum sicas illæsus.

A sumente non concisus, non contractus, non divisus, integer accipitur.

Detestandas ac planè execrandas sanctissimo Christi Corpori injurias Judæi, Magi, aliique sacrilegi, calcibus proterendo, brutis objiciendo, stilis configendo, inferre conati sunt, sed Christus hîc radii instar solaris illæsus, & indivisus persistit. Unde monet Bonaventura, ut & cor nostrum indivisum, ac integrum offeramus. Atq; ad hoc Sacramentum concordæ, quod *s. Thom. ex is, quæ ad unum aliquid rediguntur, instituit*, omni odio, ac dissensione *opusc. 57.* sepositâ accedamus.

VI. Mirabilem. Veneratio à brutis exhibita.

Quod non capis, quod non vides, animosa firmat fides, præter rerum ordinem.

Qui ordo hîc omnis invertitur, dum ipsa bruta animantia, quem homines creatori suo cultum ac venerationem negant, exhibent.

VII. Mirabilem. Species extra subjectum.

Sub diversis speciebus, signis tantum & non rebus.

Latet Deus noster absconditus, qui dixit, quod habitaret in nebula: sub his tamen quasi pellibus Esau, noster Jacob delitescens, mille benedictionibus nos adimplebit.

VIII. Mirabilem. Omnis bonitatis & sanctitatis compendium.

Latent res eximie.

Adeo ut quidquid mente excogitari, vel exoptari queat, hîc eminentissimo modo contineatur. Alterum est, non solum omne bonum hoc Sacramento contineri, sed & omnibus malis ipsum mederi.

O C T A V A

S A N C T I S S I M I
C O R P O R I S D O M I N I S V B
S A C R A M E N T O M I R A B I L I

Memoriam fecit MIRABILIVM suorum. Psalm. 110.

Vires, ut fide oculis sub-
jicerent, & periculo in ta-
bulâ exprimerent, pingebant
venustam, oculis si-
pario obductis virginem,
quæ Regem victum, aliosque potentes
dynastas, ad pedes suos prostratos atine-
bat. In aurem hæc ore, manu verò sacrum
Calicem, cum hostia præferebat. Quo, quid
aliud innuebant, quam quod *Fides*. Virgo
hactenus incontaminata; & oculis quidem
velata, quia *Fides est credere, quod non vides*,
Rex, alique Dynastæ catenis aureis con-
stricti intellectus est, cum aliis facultatibus,
& quinque sensibus, quos jubemur in *capti-
vitatem* ridigere, in obsequium fidei: quæ
præstat *supplementum sensuum defectui*. In
aurè, ore refert, quia *FIDES ex auditu*. Calix
autem, & sacratissima hostia, præcipua sunt,
& præstantissima fidei nostræ symbola, quæ
tam sublime, tam subtile, tam admirabile in
se recondunt Sacramentum, ut omnem hu-
manam, imò & Angelicam excedat faculta-
tem, & nisi *credideritis non intelligetis*. Est
namque illud infinitum omnipotentia di-
vinæ velut exhaltæ argumentum. Unde
scitè, & eruditè Doctor Angelicus quærit,
cur in fidei symbolo hoc tam arcanum my-
steriũ in terrum non fuerit? sic etenim 2. 2. q.
1. a. 8. disserit: *Vtrum articuli fidei convenien-
ter enumerantur?* ad 6. sic ait: *Sacramentum
Eucharistia habet specialem difficultatem præ
multis articulis, ergo de eo debuit poni specia-
lis articulus. Ad quod respondet: Dicen-
dum quod in Sacramento Eucharistia mira-
culose sibi Corpus Christi continetur, & SIC*

CONCLUDITUR SUB OMNIPOTEN-
TIA, sicut & omnia alia miracula, quæ OM-
NIPOTENTIAE attribuantur.

Fecit quidem in creata Numiosis sapien-
tia, & infinita potentia, innumera alia signa,
prodigia, & mirabilia magna, verum hoc est
MIRACULUM ab ipso factorum MAXIMUM.

Tripliciter solèr aliquæ res dici mirabiles:
Primò quia stupendæ molis, ac magnitudi-
nis: sic miramur inter feras elephantem,
inter pisces balenam, inter aves gryphos,
struthiones.

Secundò, quia res insolitæ: sic miramur
Eclipses Solis, cometam novum, *mirabiles e-
lationes maris, terræ motus, &c.*

Tertio, res incognitas, peregrinas aves,
pisces, homines ab extremis orbis finibus.
Atque hinc ait Aristoteles in Metaphy-
ca propter nostrum admirari cæperunt Phi-
losophi philosophari.

Haud aliter Patres in veteri lege, tria mira-
ti sunt in Deo 1. Potentiæ infinitatem in re-
rum creatione, juxta illud Psalm. 25. *Quoniã
magnus est tu, & faciens MIRABILIA, tu es
Deus solus.*

2. Mirabantur sapientiam, seu prudentiã
in gubernando, quæ omnem captum no-
strum excedit: Psalm. 138. *MIRABILIS fa-
cta est scientia tua ex me.*

3. Bonitatem, quam prodigiosis signis
commonstravit filiis Israël, Exod. 3. *Percu-
tiam Ægyptum in MIRABILIBUS meis.*
Sed hæc miracula tantum umbræ, & figu-
ræ fuerunt sequentium; ideo clama-
bant: *Innova signa, immuta MIRABILIA,*
Psalm.

Aug. ser. 27.
de verbis A-
post. 2. Cor.
10. v. 5.
S. Thom.
Rom. 10. v.
17.

S. Thom.
opus. 59.
cap. 1.

Ecel. 36.
v. 6.

S. Thom.
opus. 59.
cap. 1.

S. Thom.
opus. 17.

Psalm. 67.

Psalm. 91.

August. in
Psalm. 71.
v. 8.
& in Psalm.
76. v. 15.

Ecel. 36.
v. 6.

Pfal. 105. *Fecit Deus magnalia in Ægypto, MIRABILIA in terra Cham, terribilia in mari rubro.*

Magna hæc, mira hæc, & mirabilia valde, sed majora, mirabiliora postea patravir, non in Ægypto, sed in Bethlehem: non in mari rubro, sed in purpureo sanguinis sui balneo: non in manna, sed in sanctissimo Eucharistiæ epulo, *memoriam fecit MIRABILIVM suorum*, Psal. 110. in hoc quippe Sacramento, ut ait S. Thomas, *Deus tot, & tanta mirabilia inclusit, quod in ipso videtur quasi omnium MIRABILIVM, quæ ab initio mundi fecit, memoriam renovasse, eaque longè exsuperasse.* Unde Urbanus VI. in institutione festi hujus, vocat *stupendum super omnia MIRACVLVM.*

Quid ni exclamem cum Hieronymo, qui, auctore Eusebio, proximè ante mortem, viso sacro Viatico, in has voces prorupit: *O ineffabilis admiratio! O omnium novitatum novitatem!*

MIRABILIS Deus in Sanctis suis; mirabilis in cælo Ezechias, cum Solem retroëgit, Moyses in aëre mirabilis, dum tranquillum tonitruis commovit, commotum nova luce ferenavit. Mirabilis in mari Jonas sub undarum mole, triduo superstes. Verū enim vero, nemo mirabilis ut Deus, *qui facit MIRABILIA SOLVS.* Psal. 71. *Quoniam, inquit, Aug. quacumque faciunt, ipse in eis operatur, qui facit MIRABILIA solus. Fecit Moyses, sed non solus. Fecit & Elias, fecit & Eizeus, fecerunt & Apostoli, sed nullus eorū solus, illi cūm facerent, tūc cum eis. Tu quando fecisti, non illi tecum: non enim tecum fuerunt, quando & ipsos fecisti. Et in Psal. 76. v. 15. Tu es Deus, qui facis MIRABILIA solus, sic ait: Tu verè magnus Deus, faciens mirabilia, in corpore, in anima solus faciens. Audierunt surdi, viderunt cæci, convalescerunt languidi, surrexerunt mortui, constricti sunt paralytici. Tum disertissime ad mores velificando, subdit: Sed miracula ista fluunt in corporibus; videamus in anima; sobrii sunt, paulò ante ebriosi; fideles sunt, paulò ante adoratores simulachrorum: res suas donant pauperibus, qui alienas ante rapiebant. Quæ mirabilia, utinam hodierna luce & in vobis operentur: qui antea lascivus, nunc castus, qui antea iracundus, nunc mansuetus: qui antea superbus, nunc humi-*

lis, non ampliùs *ambulans in magnis, & MIRABILIVS supra se.* De his mirabilibus exclamat: *Quis Deus magnus, sicut Deus noster? Tu es Deus, qui facis MIRABILIA solus.* Psal. 130. Atque hæc omnia mirabilia, quæ in Sanctis suis solus Dominus operatus est, mirabiliū omnium longè mirabilissimum, augustissimum Eucharistiæ Sacramentum, adeo mirabiliter excedit, ut omnia naturæ principia, omnia Aristotelis prædicamenta, manifestò evertere videatur. Est enim miraculum in substantia, miraculum in accidentibus, miraculum in quantitate, miraculum in qualitate, &c. ut alibi demonstravimus. Ut verissimè, & specialissimè dici possit, *& debeat, SACRAMENTUM FIDELI: quia tot & tanta sunt ibi supra, & præter, &c. etiam contra rationem naturalem, ut nisi per fidem tenerentur, & crederentur, nunquā intelligerentur.* Palpari possunt hæc tenebræ, non videri.

Potè cum omnia hæc mirabilia, quæ sub SACRAMENTO MIRABILI, ut per totum orbem universa decantat Ecclesia, continentur, nec hujus temporis, nec humanae capacitatis sit, enarrare, octo duntaxat per celeberrimos hujus solemnissimæ Octavæ dies rimanda, & miranda proponam.

PRIMUM MIRABILIVM

MAXIMUS IN MINIMO. *Caro cibus, sanguis potus, manet tamen Christus TOTUS, sub utraque specie.*

Controversia non vana, nec profana, sed sancta, & piis mentibus, ipsi etiā cælitibus condigna est: num mirabile magis Deum in Majestate illa infinita, atque immensa, per infinita spatia magnitudine venerati, an verò cum tantus sit, parvulum in cunis, & sub Eucharisticis speciebus, velut in atomum contractum, cum amabili stupore juverit nos contemplari? Psalter Regius in ejus magnitudine totus admiratione defixus, in pios hosce ardentis pectoris affectus prorumpit: *MAGNUS Dominus, & laudabilis, nimis, & MAGNITUDINIS EJUS NON EST FINIS* Job illum etiam *excelsiorem calo* contemplatur. Sapiens 2. Paral. 6. ait: *Calicalorum non te*

H h 3 capium.

Psal. 130
Aug. cit.V. Lux
Evang.
p. 2. Domi
2. post.
Pent.
S. Thom.
opusc. 59.
cap. 1.Psal. 144.
v. 3. Job. 14.S. Thom.
opusc. 59.
cap. 1.S. Thom.
opusc. 17.

Psal. 67.

Psal. 91.

August. in
Psal. 71.
v. 8.
& in Psal.
76. v. 15.

capiunt. Hoc immenso divinæ magnitudinis oceano abreptus Hipponensis Antistes, cū Davide admirando exclamat : MAGNVS Dominus, & laudabilis valde ideo dixit valde, quia MAGNITVDINI eius non est finis. Illius MAGNITVDO sine fine est, & tua laudatio sine fine sit; & alibi: Fratres mei, MAGNVM Deum habemus: miraris mundū? quare non artificem mundū? suspicis calum, & inhorrescis: cogitas univērsam terram, & contremiscis, maris magnitudinem &c. omnia ista quā MAGNA, quā pulchra, quā stupenda. Ecce, qui fecit omnia, Deus tuus est, ac tandem concludit : MAGNVM habemus Deum.

Aug. in Pjal. 144.

Idem in Pjal. 145.

4. Reg. 4. Bern. serm. 3. in Vig. Nativit. IJa. 9. v. 6.

Tertull. ad vers. Marcion.

Cicero ad Marcum Brutum Orat.

Mendosa viridar. l. 4. proble. 2.

Alii contra liquidissima mentis dulcedine perfunduntur, dum attendunt, quomodo tantus ille gigas, aliter quam olim Effiæus, decrevit; & contraxit je majestas. Sic enim in spiritu Isaïas, quasi præsentem intueretur, cum gaudio exultat, dicens *PARVVLVS natus est nobis, filius datus est nobis. Illum quidem sapientia, potentia infinitū, gloria & majestate immensum contemplari, sublimis est, inquit Bernardus, at parvum in præsepio, minimum in Eucharistia orbiculo, hoc suavis est. Quid quod Tertullianus asserat. Deum tunc MAXIMVM esse, cū hominibus PVSILLVS. Quare priusquā huic quæstioni faciam satis, libet indagare in rebus humanis, num Deus magis laudabilis, amabilis, & admirabilis in magnis, an in parvis existat; nam ut disertissimus Oratorum: Parva magnis sapē rectissimē comparantur.*

Ac primum quidem, quā divina magni Numinis potentia, sapientia bonitas in proceræ staturæ hominibus, in immanis magnitudinis gigantibus, laudanda, & admiranda sit, vos ipsi iudicate.

Adamus humani generis caput, quem Deus Optimus Maximus sicut ætate florentem, sapientia ornatum, virtutibus circumspectum, viri pulchritudine decorum, ita magnitudine condidit ex omni parte perfectum, statua erat giganteæ, ut ex illis verbis Josue 14. *Adam MAXIMVS ibi inter Enacim (id est gigantes) situs est, colligunt interpretes. Hanc verò tam excelsi corporis molem, quam hoc corruptissime sæculo nobis videre insolens est, ad venustatem contulisse tradit Aristoteles l. 4.*

Eth. c. 3. *Pulchritudo, inquit, in MAGNITVDINE corporis consistit, & Patribus Chrysol. Chrysol. Omnis homo, dum sui corporis pulchritudinem concupiscit, PROCERVVM se esse exoptat.* Ierm. 169.

Hanc Semiramis Regina, in proceræ statura pulchritudinem collocatam esse existimavit, siquidem suam effigiem in lapide, cuius longitudo 17. stadiorum, exsculpi iussit, atque innumeros reperite est, qui, si possent, cubitum staturæ lux adicerent. Quin & excelsam, ac spectabilem hominis formam amavit, & deprædicavit Spona caelestis in sponso suo: *Statura tua assimilata est palma. Primo autem efflorentis mundi exordio, gigantes à Deo conditos, sacræ paginæ testantur, Num. 13. Populus quem aspeximus, PROCERÆ STATURÆ. Ibi vidimus monstra de genere giganteo, quibus comparari locusta videbamur. Ibidem: Lectus Og Regis Basan fereus, dicitur novem cubitos habuisse longitudinis. Sacri Regum annales, ut depingant nobis, quantæ molis, ac roboris, Philisthæus ille Goliath, quem Chrysofostomus carneam turrim nuncupat, exstitit, ait: Pondus lorice ejus quinque millia scilorum aris erat, id est 208. librarum, cū hoc tempore lorice militum, etiam robustorum, 55. libras non excedant, erat autem ipse altitudinis sex cubitorum, & palmi, hastile verò hasta ejus erat quasi liciatorium texentium.* Cam. 151. I. Reg. 17. Ragesius bic.

Sed quorsum hæc tam immensæ magnitudinis corpora, nisi ut inde in conditoris eorum laudem, & admirationem rapiamur, quam unicam causam adfert Theodoretus, qui ad divinæ omnipotentæ manifestationem refert, quod tam ingentia hominum corpora procreavit, ut cognoscant, inquit, Deum tanquam omnipotentē Creatorem, tantam hominibus mensurā tribuisse. Fidem facit Augustinus, testis oculatus, de gigantibus agens: *Vidi, ipse non solus, inquit, sed aliquot mecum, in Vruensis litore majorem hominis dentem tam ingentem, ut si in nostrū dentum modulos minuatim cōcideretur, cœntum nobis videbatur facere potuisse, sed illud gigantis alicujus fuisse creditur. Atque in altiotem summi Numinis contemplationem, & sacrum quendam stuporem abripi possitis. In Creta Insula, dum terræ motu quidam* mons

Chrysol. Ierm. 169.

Mendosa est.

Cam. 151.

I. Reg. 17. Ragesius bic.

Catull. eleg. 87.

Theodoret. 7. 48. in Gen. Aug. 15. de civitate 9.

Seneca de tranquill. 8.

Virgilio. Æneid.

S. Thom. 3. p. q. 1. a. 1.

Plin. l. 11. 16.

Cap. 13. v. 9.

mons disrumperetur, cadaver istic quadraginta sex cubitorum conspectum est.

De Antæo illud quoque mirabile apud Strabonem l. 7. & Plutarchum in vita Sertorii. Etenim dum Sertorii iussa, fuit ejus sepulchrum perfossum, demolitumque, repertum est in eo cadaver sexaginta cubitorum: obstupuit Imperator, instaurato monumento, nomen ejus, famamque adjunxit.

Atque hinc ad magnitudinem Creatoris nos Sapiens deducit: *A MAGNITVDINE speciei, & creature, cognoscibiliter poterit Creator illorum videri.*

Nunc vero, quam Deus in pusillæ staturæ hominibus, in ipsis natis, & pignæis verè laudabilis, amabilis, & maxime mirabilis sit, attendite. Hos quippe ingenio acriori, & mente acutiori esse docuit Phavorinus Philosophus: *Nihil, inquit, in terris MAGNVM prater hominem; nil in homine MAGNVM prater mentem;* hanc autem in parvis maxime vividam, ac vegetam, divina Veritas non obscure significavit. Eccl. ii. his verbis: *Ne laudes virum in specie sua, neque spernas hominem in visu suo, brevis in vultu latibus est apus, & initium dulcoris fructus ejus.* Hoc est, interprete Jansenio Gandensi, *ne suspicias aut demeris procerum, atque elegantem corporis habitum, quia in PARVO CORPORE invenitur sapientia.* Tullius vero de proceris: *valentissimo quisque corpore, longè abest à sapientia* Accinit Poëta

Nulla in tam MAGNO CORPORE mica fals.

Quod statura pusillus, talso sarcasmate notavit, dicens: *Superiora magnarum adium non habitari.*

Ipse quoque plus animorum ac virium velut condensarum parvis inesse Romanus Philosophus declaravit: *Ad bellum habiliora corpora PVSILLA, quæ in arma sua contrahi possunt, quam quæ super funduntur, & undique MAGNITVDO sua vulneribus objicit* Tectis Virgilianus miles:

Bellis acer Halescus Tendit in adversum, seque in sua colligit arma.

Sunt denique Deo Opr. Max. magis similia; nam ut tradunt principes Ecclesiæ Doctores: *Deus non mole, sed virtute MAGNVS est.* Unde magnitudo ejus, nullas in an-

gusto sentit angustias. Itemque majorem ingenerant parva admirationem; nam ut idem Augustinus ait de animalibus loquens *S. Aug. ep. 3. Illa plus habent admirationis, quæ mole minime: plus enim formicularum, & apiculae* Ad Volusianum *Aug. l. 1. de rum opera stupemus, quam immensa corpora civit. 24. balnearum, qualem unam, tantæ molis describit Angelinus nosfer, ut S. Maclovius in ea celebrans, putarit se in Insula consistere, donec immanis bellua se movere cepit* Prov. 30. *Quatuor sunt minima terra, & ipsa sunt sapientiora sapientibus. formica nimium, lepusculus, locusta & stellio: Mentem quamtumvis exiguis pumilionibus inesse probat Nicephorus l. 12. Eccl. hist. c. 37. Imperante Theodosio, in Ægypto degisse hominem ea corporis mole, ut per dici similis esset: neque ingratum, inquit, spectaculum erat, si cum illo in globo hominum conversaretur, & ad contentionem excitatus colluderet, & quod mirabile dictu est, prudentia ei inerat, vox à musis non abhorrebat.*

Cardanus refert, masculum, perfectæ ætate, cubiti longitudinæ, in Italia fuisse ostentatum, Mitto innumeros consimiles, qui viris, ac fœminis principibus, in deliciis fuere, & adeo magni æstimati sunt, ut etiam mortui admirabili spectaculo expositi sint: siquidem Manius Maximus, & M. Tullius equites Romani, qui binum cubitorum fuere, Varione teste, defuncti adibantur eosque se in loculis vidisse, testatur Plinius: & ut idem memorat, fuerunt femipede majores, sub Augusto, Pusio, & Secundilla, quorum corpora miraculi gratiâ aservata sunt in conditorio Salustianorum hortorum. Cur hæc, inquit auctor, non mirarentur homines, cum sæpè sit mirabilis in parvis Deus. Audite divinisimum Doctorem Aug. quem supra citavi ep. 3. ad Volusianum fufius differentem: *Neque enim mole, sed virtute magnus est Deus, qui providentia sua meliorem sensum magis formiculis, & apiculis dedit, quam asinis & camelis: qui è grano minutissimo seminis, tantum ficulneæ arboris magnitudinè creat, cū ex mulco majoribus seminibus longe minora, multa nascatur* Qui pupillam tã PARVAM ditavit facie, quæ per oculos emicante, in actu temporis, calum propè dimidiū lustraret, qui ex puncto, & quasi centro cerebri, sensus omnes quinaria d. stri-

Cardan de subtil. Stengelius de divinis judiciis. to. 2. c. 50. a. 4.

Plin. l. 7. c. 16

Stengel. cit.

Chrysol. ferm. 163.

Mendoza cit.

Cam. 1. 1. 1.

1 Reg. 17. Ragul. hic.

Catull. eleg. 77.

Theodoret. 1. 4. 8. in Gen. Ang. 15. de civit. c. 9.

Seneca de nat. c. 8.

Virg. Æneid.

S. Thom. 3. p. q. 1. a. 1.

Plin. l. 7. c. 16.

distributione diffudit Qui corde, membro tam EXIGVO, vitalem motum per corporis cuncta dispensat His atque huiusmodi rebus insinuans, magna de MINIMIS QUI NON EST PARVUS IN PARVIS

Quem non vestrum excitet, si hac in urbe.

Propert. l. 2. Nanus & ipse suos breviter concretus in artus.

tam exigua statura pigmaeus, aut pumilio omnibus membris absolutissimus, sapientia omni eruditissimus, specie formosissimus exhiberetur; talibus fidei oculis spectandus Deus ille magnus, & non habet finem excelsus & immensus, de quo Theologorum omnium Coryphaeus, Doctor Aquinas, primo suae conceptionis instanti, apicula quantitatem non excessisse, omnibus tamen membris perfectissimè effectum, & omni sapientia, ac Dei visione, ut virum extitisse tradit.

Baruch. 3.

S. Thom. 3. p. 2. 33. a. 2.

Magister Sent.

At praehis omnibus, ô magne Deus! Te maximum in minimo veneramus, & admiramur, dum, ut proximè explicabimus, Te non magnitudine apiculæ, sed atomi, sub minutissimis panis & vini particulis immensum omnibus adorandum dabimus.

Dixit olim Seneca, & verè: Magni artificis est, totum clausisse in exiguo, Cyclops ille Timantis, egregii pictoris, parva in tabula depictus, cuius magnitudinem, Satyri juxta depicti, thyrso metiebantur, etsi dormiens magnam antiquitatis admirationem excitavit. Similem laudem tulit Apellis linea, oculorum aciem fugiens, inque Protogenis linea, summæ tenuitatis tercio colore ducta. Nec cedit, quod narrat Galenus, visum à se in annuli gemma sculptum Phaëtonem, quatuor equis in vectum, quorum frenum, os, dentes anteriores discernebantur, & sedecim equorum pedes numerabantur, ea operis subtilitate, ut errata bene articulata crus pulicis non excederent. Sed hæc adeo parva, & pusilla, ne à dignitate tanti mysterii quis aliena arbitretur, summum Theologorum magistrum induco disceptantem: Cur Corpus Domini-

S. Thom. opus. 58. c. 23

cum contineatur sub tam PARVA specie panis: Resp. Primò ratio est, demonstratio MAGNITUDINIS sapientia artificis tanta re: videmus enim, quod artifices quanto sunt in arte sculptendi peritiores, tanto sculptunt imagines subtiliores Vnde si artificibus ostenditur gemma, vel metalli materia valde PARVA, & rogetur in ea imago fieri subtilissima, minus subtilis artifex respondebit, quod eam facere non possit, quam maximè subtilis in arte facile facit. Talis artifex Spiritus sanctus, qui Sap. 7. dicitur esse subtilis.

At vetera sunt hæc, satisque trita, quæ supra narravimus. Helvetius quidam Lugduni artifex, Ludovico XIII. Galliarum Regi rhedam obtulit, 4. equis instructam, tanta exilitate, ut unguis magnitudinem totum opus non superaret.

Capocius quoque Senensis, totam de Christi morte historiam, res, actus, personam, elegantissimo artificio in suis unguibus delineavit, atque adeo totam Pallionem ad unguem calluit.

Franciscus Alumnus symbolum Apostolorum, & Evangelium Joannis, in denarioli orbiculo magna clemens VII. & Caroli V. admiratione descripsit.

Adrianus Junius tradit, à se visum cerasi nucleum, in quasilli, seu corbis formam exculptam, quo quindecim patia tesserarum suis punctis affabre distincta, continebantur. Mitto alia exquisitæ artis miracula.

Quod si subtilitas operis commendat artificem, & peritiæ laudem meretur, quid dicam de mirando operis Eucharistici artificio? Vere magni artificis totum clausisse in exiguo. Solertiam omnem humanam exuperant stupenda exiguorum animalculorum opera: *Imitare si potes*, inquit Tertullianus *apis adificia formica stabula aranea retia, bombycis stamina*. Ea sunt, quæ magnum Deum in nostri admirationem, adorationem, venerationem rapiunt: in quorum contemplatione Seraphicus Pater totus à se, à creatis in Creatorem abripietur, inque sacro illo raptu, hæc ejus suspicia:

O ut relucet magnus in PARVIS Deus!
Est in tenuibus, & pusillis reclusis,
Laus optimiq; maxumique maxima.
Et Francisci digito insidens cicada, argu-
menti

Majol. Cassi. memori. col. 23. ibi.

Drexelium. 2. pag. 11.

Tertull. ad vers. Marcion. l. 1.

Angelus. Gazan. p. 11. bilar.

Plin. in prim. l. 37.

S. Thom. opus. 19. c. 1.

Aug. in l. 1. tract. 33.

Lugo de Eucharist. disp. 4. sect. 4. n. 10. S. Tho. opus. 58. c. 23.

Lugocic.

gumenti satis : quã sit re ipsa magnus in parvis Deus Quod vel gentilis Plinius vidit, & obtulit, dun. agens de natura in parvis, dixit: in arctã coactã rerum, natura majestas, nulla sui parte MIRABILIOR. Quod supra omnia quã hactenus audistis mirabilia in Sacramento mirabilis. Theologicis vobis argumentis demonstrabo. Sic etenim ad caput vestrum differit S. Thomas: potest dici de uno monte & de sole, & de luna, & sphaera cali, quorũ magnitudo cum sit quasi immensa, nihilominus capitur ab oculo ita PARVO; si ergo hoc est mirabile & est certũ, non est incredibile, corpus Christi posse contineri sub HOSTIA TAM PARVA quamvis hoc perfectẽ intelligere nequeamus. Ita candor ille immẽsus, ne fulgore suo hebetem mentis nostrã aciem perstringeret, sub tenui panis sipario, in exiguo vini latice, radios suos quodammodo refregit, & attemperavit:

Sic tutus, totusque videtur.

Perapostolũ Augustinus: nube tegitur non ut obscuretur sol, sed ut ATTEMPERATUR. Vultis ulterius Deum maximum in minimo admirari? sub minimis panis & vini speciebus, immensus ille Deus valet contineri.

Epurpuratorum Patrum senatu gravissimus Theologus, Joannes de Lugo: sub quavis particula etiam si adeo tenuis, ut non possit sentiri, manet corpus Christi ita Suarez Valq. probatur e Trident. sess. 13. Can. 3. quod docet absolute sub singulis cujusq; speciei partibus, separatione facta totum Christũ contineri. Nec nulla particula tam parva naturaliter dari potest, quin magno lumine, & ab acuto visu, vel etiam vitro microscopio videri possit; atque adeo sensibilis est; sicut color etiam noctu visibilis. Sufficit quoque ut manducari possit (quod ad Sacramentum requirunt Jaliis hostiis, aut vino admixtum: sicut species adherentes calici. Cum affuso vino ablutionis sumuntur; sic etiam in naturalibus inquit, videmus guttulam tenuissimam ex quinta essentia Rosmarini, vel olei electri, qua pratenuitate vix sentitur, nec sola potest trahit per modũ potus, mixta tamen vino, vel aqua potũ efficacissimum conficere, & sic ebibitã efficacitatem in Cœlestis Panishei Pars I.

stomacho manifestare. Ita & guttula illa specierum consecrarũ, licet in se sit inestã a potentia, resnet suam totam efficacitatem Sacramentalem, quam exerit dum admixta saltem potus ebibatur.

Addit Doctor Angelicus: nulla est ita PARVA quantitas panis aut vini quã non possit consecrari; modũ ut Theologi asserunt demonstrabilis sit, licet enim ex revelatione sacerdos sciret illam particulam presentem, non tamen sensibilibus perciperetur, non posset uti pro homine hoc, sicut loquendo de demone, quem ex revelatione, scit esse presentem dicere potest: hoc est, demonium, hoc est Angelus. Sed hæc scholasticis relinquamus.

Aliam ex hactenus dictis Theologiam mysticam, moralem, salutarem deducemus: atque omnes quantumvis magnos, atque omni opum affluentia, & potentia, maximos, ubi ad hoc Sacramentum humilitatis, seu ut loquitur Augustinus, ad Corpus humilitatis Christi acceditis, ubi maximum in minimo delitescit, vos hic vera humilitate, ima corporis animique demissione minimos esse debere docebimus: Intollerabilis quippe impudentia est, ut ubi se exinanivit majestas, vermiculus insitet, & intumescat. Spectaculum fuerit certe admiratione dignissimũ Pastoribus, Virgini Matri ac Josepho, ipsis etiã cœlitibus videre infra se parvulum, pannis involutum, qui immensus in cœlo adoratur. Quod dum attentius secum expendit Damascenus, ait: non potest Deus majus aliquid facere, quam Deum fieri hominem. Tam magnum est esse parvum. Certe mellissimus Doctor in claravalle sua, hac contemplatione maximẽ capiebatur, & rapiebatur: in Christo inquit, agnoscitur longitudo brevis, latitudo angusta, profunditas plana, lux non lucens, verbum infans & abbreviatum. Eodem æstro Deum hominem considerans, à se, & sensibus abreptus Franciscus de Paula, exclamabat: O quam magnus est Deus, & quam PARVUS est homo! sed cum Deus se fecerit PARVUM, ubi se ponet homo? Sed parum hoc. Aliam profundissimã vobis, altissimãque humilitatis scenam aperiam. Parvulus in cunis, mundissimis pannis involutus, à Pastoribus benignẽ salutatur,

I i à magis

Plin. in
presm. l. 37.

S. Thom.
op. 1. 39.
63.

Majol. Cœlestis
memorib.
col. 23. 24.

Aug. in
b. tract.
35.

Drexel.
2. pag. 71.

Lugo de
Eucharist.
disp. 4. sect.
4. n. 10. S.
Tho. op. sc.
13. 5. 43.

Tertull. ad
vers.
Marcionit.

Lugocis.

Angelus
Gazæus
hilar.

S. Thom.
3. p. q. 64. a.
2.

Lugo cit.

Aug. in
Psal. 21.

Bern. ser. 1.
de Nat. vit.

Damasc. l. 3.
de orthod.
fide Bern.
ser. 2. super
missus.

à magis adoratur, à nemine quidquā injuriarum patitur; et sub speciebus Sacramentalibus occultatur, quam fordi dis sæpe facti altaris pannis involuitur, quā immundis sacrilegorum manibus contrectatur, quā færenti cordis hara frequenter excipitur? quā indignè, quā sacrilegè à magis, à diaboli ad ministris irridetur, conspuitur, in lutum, in cloacam abjicitur, conculcatur, spurcitius omnibus: quas excogitare possunt, cõtaminatus; denique quā barbare, quam cruentè, quā tyrannicè à Judæis, & hæreticis, cultris, stulis, & pugionib⁹ configitur, lancinatur, ut laceratur, copiosus inde sanguis emanans, divino prodigio, ut infra videbimus, non semel testatus est.

S. Bern.
hom. 3. su-
premissus.

Sed hæc omnia libens subit, & adeo se magnus Deus exinanivit, ut te sibi magnum efficeret: *Ad hoc enim factus est PARVUS, tam contèptus ut nos magnos efficeret.* Ad quæ omnia divinæ, & altissima, humilitatis argumenta, cogor cum divo Thoma exclamare: *O ineffabilis bonitas! ò humilitas Domini Jesu! velle incantationibus, tot injuriis, blasphemis subjacere, ut in venire unam animã posses, quã solaretur, quæ salvetur.* O verè magna, & mirabilia! vult ille Deus mirabilis; & à vobis aliquod signum videre. Richard. Viêt. p. 1. c. 14. *quantum putas quam magnum miraculũ existimas tibi ipsi vilescere, magis magisq; displicere eo præcipuè tẽpore, eum incipis veraciter magnus esse, & magnus omnibus apparere:* dicam ego quantum putas miraculum tibi ipsi vilescere, eo præcipuè tempore quod ad eum accedis, qui cum Judex tuus, Rex Regum, Deus ac Dominus tuus, tam humilis & exilis factus est? quantum putas miraculum, hominem elatum, inflatum se terræ vermiculum abjectum canaliculum, ut vere in conspectu Dei se Chanana duxit, & timare? & intimo cordi sensu dicere, etiam Domine nam & caselli edunt de MICIS quæ cadunt de mensa Dominorum suorum. In quæ verba Hieronymus: *mirabilis mulieris humilitas predicatur, quæ se non canibus, sed catulis comperat: scio, inquit, me filiorum panem non mereri, nec sedere ad mensam posse cum patre sed contenta sum reliquiis catulorum, ut per humilitatem micarum, ad partem integrè veniam magnitudinem.*

O micas divinas! quas Angelicæ mentes

nobis invident. *Angeli inquit, Bernardus a-* *Bern. ser.*
mant nos, qui, nos Christus amavit. Dicitur *1. de S.*
certe vulgare Proverbio: qui me amat, amat *Michaël.*
& canem meum. Nos vero ò beati Angeli ca-
telli sumus Domini illius, quem tanto affectu
diligitis: cetelli inquam cupientes saturari de
MICIS, quæ cadunt de mensa Dominorũ no-
strorum, qui estis vos O micas divinas! supra
Margaritas pretiosas! ò micas luge præstantio-
res illis quæ olim in manu S. Odonis Abbatis *Ioan.*
in gemmas cõversæ sunt. Præ his etenim *Moschus 1.*
pretium ejus appendens S. Cyrillus Hiero- *vita c. 14.*
soly admonet: ut micam illã auro, & lapidi- *Surius 24.*
bis pretiosis præstantiorè, ne excidat, attẽdas. *Non.*

De hac mica S. Paschasius lib. de corp. & Saug. *hoc mysterium quando communicas dil-*
lat a sinu mentis tuæ, emunda conscientiam,
& accipe non quantum MICA exhibet, sed
quantum fides capit: quæ utinam ibidem ca-
piat numen immensum, agnoscatque qua
illic mensa fruatur, quo honore afficiatur.
Joannes Rhofilo politus, & lingua disertus, refert vidisse se olim canem edentulum, ac longo senio turpem, ita molliter à Joanne Austriaco habitum, ut & serico, aureoque pulvillo cubaret, & primario pane, pulvisque nutrireretur, addito etiam servo, qui bestiam diligenter procuraret. Nec homines id in viro gravissimos, atque clarissima imperatoris domo mirabantur, quasi sic fieri oporteret, quod bestiam à Philippo II. Hispaniarum Rege dono accepisset Austria, illiusque reverentia omnem curam impenderet. Liberalius nos ac lautius, qui à Patre æterno non solum creati & ipsi donati, sed & ab ipso empti & redempti sumus, habet, dum hisce de mensa ejus nos micis dignatus.

Atque in hac mica, discè maximam Domini humilitatem, & amore tuo hoc illum plus dignare, & dic: *quando pro me vilior, tanto mihi charior.* Sic namque suam dulcissimam Gertrudem monet ipse Dominus, invitans illam ad divinas epulas, à quibus justitiæ divinæ, & indignitatis suæ ratio non nihil retardabat, ex amore suscipiendas esse: *attende inquit, MINUTAM FORMULAM HOSTIÆ, sub qua tot à humanitate meã simul cū divinitate tibi propono, & illius exiguitatè cū magnitudine corporis hu-*
mani

Ioan.
Moschus 1.
vita c. 14.
Surius 24.
Non.

P. Rho de
Passione
pag. 479.

Lobbesius
de cultu
templ. pag.
193.

Ber. apud
Thõ. opus
58. c. 2. in
nuat. dicitur
l. 3. c. 18.

mani compone: atque inde mesire benignitate mea dignationem: quia sicut humanum corpus magnitudine superat species, ita prae misericordia & charitate qua pellicior ad hoc Sacramentum, vinci me patior ab amante anima. Hæc ille Gertrudi, tu etiam ex his Christi angustiis, magnitudinem charitatis ejus, & humilitatis æstima. Hoc ipso argumento fratres suos Minores, ac præcipue sacerdotes, ad sui imam depressionem, & minimam existimationem, urget Franciscus Seraphicus, hisce verbis: totus homo paveat, totus mundus contremiscat, & calum exultet, quando in manibus sacerdotis est Christus filius Dei viri. O admiranda altitudo! o superna dignatio! o sublimitas humilis, quod Dominus universitatis Deus, & Dei filius sic se humiliat, ut pro nostra salute sub MODICA PANIS FORMULA se abscondat! vide fratres humilitatem Dei, & effundite coram illo corda vestra, humiliamini, ut & vos exaltemini ab eo. Hæc est sanctissimi viri efficax peroratio, qua & nos accendi par est, ut exemplo Christi, quo nihil revera majus est, nihil in specie minus, nos etiam in specie minimi esse studeamus, & cum Chanaanæ hac ad pedes Domini nos abicientes, omni demissionis habitu gratiæ ejus emereamur, & cum catellis micæ illas pretiosas, de mensa ejus emedicemus. Exemplo hactenus inusitato hic esse poterit senator Venetus, vir potentissimus: Ferrariam Veneti occuparant, cum in eos Clemens V. fulmen jecit excommunicationis: ne eo arderet Respublica Catholica, legatos mittunt Avenionem ad summum Pontificem: a quo tamen nec auditi illi, nec admissi. Id ubi ex iis sensit, senator unus, canina pelle se apte induit, abjecitque sub mensam: atque de ea improviso eripuit, stupente qui assederat, Pontifici, qui ea demissione permotus, in gratiam recepit, paterne complexus est; & amplissimis donis oneravit. Haud aliter ubi quis vana sua opinione turgidus, & superbo vestium luxu splendidus, sese ad incultum habitum abjicit, & luctuosus in sordibus, ac Domini pedes supplex obsolescit, tum deum eam, quam a Domino expolcit veniam impetrat, & vindictam iram avertit, insuper Chanaanæ inlat catellæ, cum regniæ mensæ micis dignatur, & splendidissimæ sa-

cræ synaxeos epulo reficit ac æternis secum cæli deliciis, percipi concedit.

SECUNDUM MIRACULUM.

TRANSUBSTANTIATIO. Dogma datum Christianis, quod in carnem transiit panis, & Vinum in sanguinem.

Vix testamentum suum instituerat Salvator, cum ecce Capharnaïæ muliere incipiunt: quomodo hic potest nobis suam carnem dare ad manducandum? sed quomodo inquit Judæus, quomodo inquit novæ testæ Itoldus, ac insipiens Minister, potest hic nobis suam carnem dare ad manducandum; nescis quomodo? O ignoratio! quæris quomodo? o curiositas! ambigis quomodo? o perveritas! quomodo tu inquit Cyrillus flagris dignus non es, qui cum Deo loquaris, rogas QUOMODO? quod si usque adeo pergis insuane, & sæpius insuferis istud quomodo? mihi ades tu, tecum volo impetita velitari. Dic amabo Judæe, quomodo tu Ægypto exivisti? nescis? quomodo Aaronicum sceptrum ex arido revirescit, nescis? quomodo uberes fontes de silice emanant nescis? quomodo pellucidi fontes versu in sanguinem? nescis? quomodo vastum pelagus in cõtrarias partes retrocessit? nescis? quomodo manna habuerit omnis saporis suavitatem? nescis? plane nescis? & tamen hæc omnia facta credis? ergo mitte tuum illud quomodo, scias factum a Deo aliquid, quod nescias quomodo.

Tu hæretice quæris quomodo? Dic amabo, & hie te, qui ne apicem Theologicae scientiæ calles, cum Doctore Angelico vide qui cum te committo: quomodo verbum Domini, substantiam unam in aliam commutavit, aquam in vinum? ergo potest hic, quia ubi similis præcipit, similis obedit effectus. Quomodo res vel minus possunt quam verbum Dei, unam substantiam mutant in alteram arte, natura, gratia? ars enim hominis, unam substantiam mutat in aliam, ut pater in vitificæ, qui vilem cinerem mutat in præclarum, & nobile vitrum: tantum artificis valet halitus oris: Ergo magis verbum Dei Eccl. 8. Verbum Dei potestate plenum est. 2. natura in vite aqua mu-

Bern. ser.
i. de S.
Michaeli.

Ioan.
Mosehus.
vita c. 14.
Surius.
Non.

Epist. 12.

P. Rho d
Passione
pag. 479.

Lobbesius
de cultu
templ. pag.
193.

Bern. apud
Thom. oppo.
58. c. 2. 193
num. divi
1. 3. c. 18.

S. Thom.
opus c. 58. q.
11.

Inven. Sm.
10.

tatur in vinum, & opera apum, succus florum, per secreta naturæ, mutatur in favum, & panem quem mendicamus quotidie, per naturam mutatur in carnem & vinum in sanguinem. Vestra quotidie viscera, & qui in vobis ardet perpetuus naturæ focus de pane carne efficiunt, & hoc divinæ potentia denegatur? 3. gratia hominis mutat unam substantiam in alteram, sic Moyses per gratiam specialem, mutavit virgam in serpentem & aquam in sanguinem. Ergo si tantum valuit benedictio humana, ut naturam converteret, quid dicemus de ipsa consecratione divina ubi ita verba Salvatoris operantur? atque hæc argumenta a Minoribus.

Quæris ulterius quomodo? adducam à majori: verbum Dei multo facit majora, & facere potest, ut patet ex eo: ipse dixit. & facta sunt. Ambrosius: sermo ergo, qui potest facere quod non erat, non potest ea que sunt mutare in id quod non erat? non enim minus est dare verbum novas, quam mutare naturas.

Subsiste hic tu miser Philosophæ, & perpetuo silentio, doctam tuam ignorantiam testare, quando de Dei operibus sermo est; quod si timere pergas, & divinam potentiam naturæ cancellis includere audeas, æternam gehennam, tuæ huic audaci curiositati præparatam esse noveris. Rectè Cyrillus Alexandrinus, maxima quævis supplicia eos manere dicit, qui Dei cavillantes opera, illud quærunt, an & quomodo illud fieri possit, cum Dei voluntas, ad omnia operando sufficiat. Est hæc infallibilis consequentia, potest Deus quidquid vult; sed hoc vult, si quidem aperitis verbis id dixitis, qui est ipsa veritas, ergo. Figuras rerum: quæ scripturis continentur creditis, ò hæretici umbras veritatis amplectimini, & ad ipsam lucem veritatis, ò nocturæ cæcutitis. Calvinus ut eludat argumentum quod peti potest à conversione virgæ Moysis in serpentem & traduci ad transubstantiationem panis in Christi corpus, ita loquitur: quid simile aut vicinum reperiant; inter illud si miraculum, & fictitiam illorum illusionem, cujus nullus interea oculus testis est? Transubstantiationem, illusionem appellat, quia sub aspectu nõ cadit: quasi pro vero habendum sit illud unum, quod hauritur oculis; ac non potius quod

certa fide tenetur, ad quam Christus, religionis nostræ oculos adhiberi voluit, & beatos pronuntiavit qui non viderunt, & crediderunt.

Lutherus initio de Sacramento altaris, idem cum Catholica sentit Ecclesia: hinc ad Albertum Marchionem Brandenburgicum scribit: cum opinio de SS. Sacramento in Ecclesia semper fuerit uniformis, eam in dubium revocare, nihil aliud esse, quam dubitare, utrum Deus Ecclesiam in terra habeat: & alibi ait, verba Dei nuda & aperta, neque ulla interpretatione eo defecti posse, ut panis corpus Christi pro nobis traditum & calix sanguinis pro nobis effusus esse negetur. At postea à sententia ita descendit, ut in uno hoc de SS. Eucharistiæ articulo, triginta sex Lutheri contrariæ inter se opiniones notentur. Jam enim illud hoc exponebat in. Jam cum hoc, imo verba hæc centum alii modis transformabat Verissime lumen Ecclesiæ Augustinus contra Manichæos qui in Evangelio quod vultis creditis, quod non vultis, hoc non creditis, non Evangelio, sed vobis ipsis creditis. Quidquod Minister repertus, qui tam parum verbis sacrosanctis fidem habuit, ut agræ extema Sacramenta administraturus, cum calicem non haberet ad manum, diceret: accipe cochlear Domini nostri Jesu Christi.

Sacramentarii in plures errorum Mæandros, & inextricabilem labyrinthum devolvuntur, ut pauca hæc verba, hoc est corpus meum, exponant. Alii corpus Christi in cœna assistere, alii existere, subsistere dicunt; Item in, cum, sub, supra, infra, subter, penes panem esse: panem tantum manducari, corpus opinione, seu fide, adeo ut fuerit qui numeratit ducentas hæreticorum expositiones, vel depravationes horum paucorum verborum: hoc est Corpus meum. Quos omnes ut noctem, lux eliminat, benignissimus Redemptor noster nunquam alias, quam sub id tempus quo maxime impugnabatur, majora circa veritatem Eucharisticam, prodigia manifestavit. Ubi ut alia innumera omittam, non possum non inquit, magnus ille Galliarum Regis in curia Burdegalensi Consiliarius illud ponere, quod meo ipse oculis vidi; & cujus beneficio à profundo hæresos lutu sui exivatus. Miraculum

S. Thom. o. puse. 59. c. 2. ex Damasc.

Amb. l. 4. de Sacram.

Aug. l. 21. de civit. c. 7. V. Florimund. Remund. de ortu hæres. l. 2. c. 12. n. 4.

Instit. l. 4. c. 24.

Ioan. 20. Florimund. cit. l. 2. de 10. n. 4.

Aug. xviii. Fastum. lib. 16. c. 7.

Ioan. 12.

Florimund. l. 5. 12. n. 2.

Florimund. l. 2. c. 12. n. 3.

lum hoc inter pauca celeberrimū factum est Laoduni. anno 1566. in iuencula quadam, Vervini, non procul à Laoduno nata. Nicolaa Obrii nomine. Quamvis autem initio illa à pluribus diabolis oblectā fuerit, omnes tamen ante meum & sociorum, qui comitati me fuerant adventum, ab ea expulsi fuerant, præter eorum principem Beelzebub. Misera hæc & infortunata tamina, infinita spectante hominum multitudine in templum deducta, tam miseris modis à Diabolo habita, ac torta fuit, ut ossium fragor, ac dentium stridor audiretur, totumque ejus corpus nullam fere humanam speciem præ se ferret. Inhabatur ei venter ad instar doli, ingluviem ita aperiebat, ut stomachi fundus posset inspicere, linguam pedis longitudine exerebat, oculisque crassis & rutilantibus ita scintillabat, ut ejus aspectum vix quisquam ferre posset, tumque ita se in aërem efferebat, ut a duodecim, aut quindecim hominibus non posset retineri. Laodunenſi Episcopo super caput ejus hostiam tenente, & iidem quibus S. Bernhardus olim in simili casu usus legitur armis, malignum spiritum oppugnante, ac dicente: Ecce o infelix spiritus Judicentium, ecce calorū virtutem resiste si potes ei, qui dixit: nunc princeps hujus mundi ejicitur foras. Hoc corpus natum ex Maria Virgine, quod in arbore Crucis expansum fuit, quod in sepulchro quievit, & resuscitatum in caelos ascendit. Adjuro te in virtute caelestis hujus Majestatis, ut ex ejus ancillæ corpore egrediaris. His inquam, & similibus exorcismis, Episcopo malignum spiritum oppugnante, dæmoniaca illa horrendum in modum se elevabat, & averſis à sacra hostia oculis, mille blasphemias evomebat. Deinde defixis in templi fornicem truculentis ac minacibus oculis, venturam tanquam fumum ex ore & naribus emittebat. Tum tremens ac pavens concidebat, & magna totius corporis deformitate, velut erinaceus in se convolvebatur. Cum rogaretur vero, cur ad S. Hostiæ conspectum tanto horrore cortiperetur, Diabolus respondit: ob illud Hoc est. Hoc est, vim Sacramentalium verborum, Hoc est Corpus meum. eo inuenens. Omitto multa stuporis plena

verba, per Diabolum ex ore hujus dæmoniaca prolata. Tandem victus præsentia Sacratissimi Jesu Corporis Beelzebub, ex hospicio suo discessit, edito prius velut ingenti fumo, quem horribiles fragores, seu tonitrua infecuta sunt, adeo ut totum templum una cum adjunctis turribus insonuerunt, cum magno omnium adstantium stupore, estque hoc miraculum adeo illustre, ut nec ipsi Diaboli suppressere, aut oblesare potuerunt. Hæc hæc tenus fidelissime ipsis Auctoris verbis, quibus vir ille ingenio perspicaci, judicio acri, juris prudentia, historiarum scientia perquam eruditus, perversa ante hac fide imbutus, veritati oculos aperuit, quos tu anus deliria, Rusticæ agrestis, stolidæ textor, pertinaciter claudis, nec verbis hisce: *Hoc est Corpus meum*, Deum præsentem constitui agnoscis, quem ut audisti, dæmon ipse credit, & contremiscit. Ita nunc sit divina providentia, ut luculentis signis, ac miraculis, manifestis doctrinis, ac Theologorū argumentis per ipsam hæreticorum caliginem, veritas magis eluceſcat. Sic olim, nisi Arius, & Nestorius exstiterent, nunquam sanctum Incarnationis Myſterium tam clare fuisset explicatum? sic nisi Lutherus prodississet, plures articuli, ac præcipuè qui est de Augustissimo altaris Sacramento tenebris adhuc involuti essent, quæ jam ita depulsæ sunt, ut detractū velo, ipsa caro nuda, ut sic dicam, appareat.

Jam Ecclesiæ Catholice pulchritudo in summo consistit fastigio, nec ullam in doctrina umbram de se facit, non plus quam sol in Zenith, quod si vos ea pietate in Deum qua par est, ea Religione, ac sinceritate qua oportet, quaeritis *quomodo?* amando fecit Deus, quod nemo intelligat inquirendo, quod quilibet consequatur credendo, quare *demus Deum aliquid facere posse, quod nos facere non investigare non posse.* Quæcum ita sint, te fidum ac genuinum Romanæ Ecclesiæ filium compello, qui credis tam amabili & mirabili metamorphosi, passim & vinum, in corpus & sanguinem Christi commutari, qui fiat, ut nulla in te fiat transmutatio spiritalis: qui fiat ut ad tam luculentam ardoris divini

Aug. epist.
3. ad Vel-
sian.

IOAN. 20.
Florimund.
cit. l. 2. ad
10. n. 4.

Aug. 1000
Fauslan.
lib. 16. c. 7.

IOAN. 12.

Florimund.
l. 5. c. 12. n. 1.

Florimund.
l. 2. c. 12. n. 1.

S. Thom.
opusc. 38. ex
1.

fornacem, propius accedens, imò ignem in sinu tuo concludens, non comburaris? qui fiat, ut hunc panem Angelorum manducando, illum in tuam substantiam non totum convertas, aut potius te convertat in se? quod ut maxime detestandum, ac indignandum execratur S. Thomas dices, cum *irrationalis creatura, & inanimata, scilicet panis mutatur in melius, scilicet in corpus Christi virtute verbi Dei; mirum quod peccator homo, nec multis verbis, nec beneficiis, etià ipsius corporis & sanguinis Christi in potum & cibum) converti potest de mala in bonam.*

Quod unum inter omnia mirabilia videtur mihi mirabilissimum, & quod meritò omnes immenso quodam stupore attonitos habere deberet, illud est, tam multos reperiti qui sapissimæ Dominicæ mensæ accumbentes sacratissima Christi carne & sanguine pascuntur; tamen paucos reperiri qui ad meliorem frugem convertuntur, ut ad altiorem perfectionis gradum evehantur. Quo pacto fit, ut Jesus tam humilis non destruat nostram superbiam, ut Jesus tam mitis & mansuetus non comprimat nostram iracundiam: ut Jesus tam castus, tam Virgineus, non extinguat nostram libidinem; ut silentium Jesus tam admirandum, non moveat nos ad injurias cum silentio sustinendas? Sanguinaria quædam nutrix cum suo lacte, tantam humani sanguinis effundendi sitim, infudit Neroni, ut nil illi esset jucundius, quam humano cruore saginari & in eo helluari, & nos toties saginamur corpore Christi, & haurimus ejus sanguinem, cur non simul cum ejus sanguine, & spiritum illius haurimus, virtutesque ipsius inbibimus? Audi hic gravius detonantem quam loquentem Chrysostrum: *Audiamus, inquit, & perhorrescamus: carnem suam nobis iradidit, seipsum immolatum proposuit, quam ergo satisfactionem offeremus, cum tali pabulo enutriti peccemus: cum Agnum comedentes in lupos convertamur, cū ovinis carnibus saturati, ut leones repiamus.* Exclamare hic licet cum eruditissimo, ac SS. viro Guilielmo Parisiensi hoc est maximum, sed **DIABOLICUM, miraculum!** nonne toties pascus corpore Christi, homo quilibet deberet cum Paulo dicere? *Vivo ego, jam non ego, vivit vero in me Christus, Ut Augusti-*

In Matth.
c. 14. hom.
15.

no accidit, ad quem ipse Agnus Eucharisticus: *non memutabis in te, sicut cibum carnis tua, sed tu mutaberis in me.* Sed tantum abest, ut post sumptam Eucharistiam, vivat in te Christus, ut potius vivat in te Bacchus, vivat in te Venus, vivat in te Mars, vivat in te Plupus: quænam enim apparent in te lineamenta Christi, postquam toties in pectus tuum admisisti Christum? quinam in te elucent colores, non dicam Christi, sed hominis Christiani? spirat in te oculis tuis iracundia, in vultu impudentia, in capite superbia, in ore maledicentia, in manibus avaritia, in superciliis arrogantia, in corde luxuria, in stomacho intemperantia in toto corpore ignavia, in tota anima nequitia. Prodigium sane maxime mirandum, è potu, quem Circes Ulyssis sociis propinavit, illico omnes in feras belluas degenerare, at longè illud immanius potentum, calicem Domini bibentes in monstra adeo terrificam converti, cum in mitissimos agnos, in Angelos, Serapinos immutari deberent homines, post sumptū divinū illud poculū, nō reddidit dumtaxat, sed omni ex parte sanctum, *mutet vitam, qui vult accipere vitam.* Nil penitus mihi videtur magis admirandum, ac deplorandum, quam Christianum, qui sæpius per annum sacro isto epulo reficitur, & præsertim sacerdotem, qui per 10. aut plures annos, pane isto cælesti quotidie pascitur, hodierna die adeo adhuc debilem esse, adeo à rebus divinis abhorrentem, tam parum Christi amantem, tam tenuiter cælestium avidum, totum perituris affixum! Tantopere rem hanc demiratur Joannes, à Jesu Maria ut dicat: *Equidem fateor sumopere me hoc prodigium demirari, ut de cæteris Sacramentis nihil dicam. Sacramentum Eucharisticum adeo divinum, & eminenter prodigiosum est, ut Christianus, qui vel semel comunicat, in Seraphinum, aliquem converti debere videatur.* Vultis & aliud huic conforme candidissimæ animæ judicium?

B. Matia de Victoria, Cælestinarum Fundatrix, à Patre quodam Societatis Jesu, qui eia confessionibus erat, interrogata, quid in ipsa sumptione cælestis epuli sentiret? respondit ingenuè, videri sibi Dominū Jesum subire animæ suæ penetralia, & dicere

Galat. 2.
Aug. l. 7.
conf. s. 10.

Vitæ. 10.

S. Thom. 2.
p. 1. q. 86. 12

Aug. ser.
de temp.

Ars vivendi
di spirit.
43.

dicere: non es amplius Maria de Victoria, sed es alter ego. Atque ab hac mutatione spiritali, argumentatur Doctor Angelicus, de mutatione panis in corpus Domini: *similitudo inquit ejusdem sumitur à conversione spirituali de qua Reg. 10. insiliet in te spiritus Domini, & mutaberis in virum alterum, nam dum peccator per spiritum Dei convertitur, specie corporis manente exterius amaritudo & languor peccati interior, in dulcedinem & sanitatem gratis commutatur.* Quo argumento Eugenium usum fuisse, & circa hanc transubstantiationem, hominem vacillantem confirmasse, subjungit dicens: *Eugenius ad quendam conversum: quanta unquam celebranda beneficia vi divina bonitatis operatur, & quod non tibi novum & impossibile esse debeat, quod in Christi substantia terrena convertuntur, te ipsum interroga, qui praterita vilitate deposita, subito novam induit es bonitatem, in exterior: NIHIL ADDITUM, TOTUM EST IN INTERIORI mutatum.*

TERTIUM MIRABILIUM.

REPLICATIO, Sumit unus, sumunt mille, quantum illi, tantum ille.

Veteris religionis sacrificia, in quas angustias cogebantur? una tantum fiebat in provincia, una in urbe, uno in templo; cetera terrarum loca profana erant, nullis factis inaugurata. At hoc caeleste sacrificium ubique est, quam urbem? quod oppidum? quem vicum in tota terrarum mole reperietis, ubi hoc caeleste miraculum non adfit? adite religiosa templa auro illustria, gemmis distincta, multis opibus pro dignitate hospitibus abundantia, adest. Recurrite ad exigua facella, inter stramineas casae affixa, nullo laqueari suffulta, omni spoliata ornatu, adest Peragrate rectas vias, quibus precariae pompae deferuntur, multis frondibus inumbratas, multis floribus redimitas, adest. Pergite ad aegrotantium hospitia, pestifero infecta rabie, teterrimum odorem exhalantia, adest. Lutrate militum hiberna, seu aestivo bellico militum tumultu perstreptentia, vixite tabernacula carbaceis intenta velis, ad-

est. Abjicite vos ad humile stabulum, quod olim in hanc rem Seraphicus ille Pater Franciscus coaptavit, rudibus obfessum animalibus, adest. Ubique est. Ipsas quoque oceani undas penetrare, ibi quoque invenietis inter tempestates, qui imperet undis & mari, hoc caeleste epulum apparari.

Quod ne cui forte insolens, atque inusitatum videatur, paulo uberius pertractabo. Ac primum quidem Fagundez sic ait: Hodie per Clementem VIII, & Paulum V. concessum ad instantiam Patrum Societatis Jesu, ut in Indiarum Orientalium navigatione Missa celebrari possit sereno caelo & tranquillo mari. Quod hi Pontifices vivacis oraculo, post probatissimas, & fidei dignissimas informationes, diuque & mature rem discussam concessere, maximo navigantium solatio, & animarum emolumento. Neque id videri novum probat ipse, & Lugo Cardinalis ex veteris Ecclesiae consuetudine. Etenim S. Wulfranus Archiepiscopus Senonensis, dum inter navigandum medio in Oceano sacris operaretur, & patena de Ministri manu in mare prolapsa esset, sancti hujus viri precibus rursus in manum Diaconi devenit. Ex quibus inquit Baronius an 700. prater insignia miraculi virtutem, intelligis lector, non destitisse sanctos viros in mari etiam cum tranquillitas esset, relegata anchoris navi, celebrare ibi sacro sanctum sacrificium Missae, Deo maxime gratum, quod ipse tanti editio-
miraculi virtutem, intelligis lector, non destitisse sanctos viros in mari etiam cum tranquillitas esset, relegata anchoris navi, celebrare ibi sacro sanctum sacrificium Missae, Deo maxime gratum, quod ipse tanti editio-

Nec irreverentia, aut everfio calicistimenda est ut in varia consultatione super eo negotio peritissimi Naucleri proreges Gubernatores, duces restati sunt (quorum testimonia & subscriptiones ait Lugo, ipse vidi] quin in navibus illis majoribus, locus aliquis decenter & magnifice adornari potest, in quo debito tempore celebretur, ut 500. v. 1500. aliquando in una navi, & aliquot millia in tota classe, per plures menses in mari, sacrificio vel caelesti pabulo frustrentur. Unde concludit: cum gravissimae rationes urgeant, non omittatur, praeterim, cum experientia comperitum sit, in longa illa navigatione 100. aliquando vel 200. ex nautis obire in uno navi

Fagundez. in 1. praeceptum Eccl. 5. 10 n. 15.

Lugo de Euchar. disp. 20. sec. 3 n. 8

Baron. tom. 6. an. 700.

Lugo cit. n. 87.

Lugo n. 88.

gio,

Vitae. 10.

8. Thom. o. p. 58. c. 12.

Galat. 2. Aug. 1. 7. conf. c. 10.

Aug. ser. de temp.

Ar. vi. di. spirit. 48.

gio, quibus omnibus de viatico debet provideri, si fieri honestè possit. Mitto hic loca illa, quæ frequentibus naufragiis, & tempestatibus horribilia, quasi Dominum maris, qui imperaret ventis & mari agnoscerent, & tranquilla & pacata reddita fuisset. *A solis ortu usque ad occasum*, in omni loco hæc oblatio munda, æterno Numini libatur, & ubique, sanctissimum ejus corpus per consecrationis verba ponitur.

S. Thom. o-
pus 58. c. 13.

Florimund. l.
7. c. 3. n. 1.

Ad Coloss. 3.

Hanc corporis Christi in cælis, & simul in terris præsentiam, Gallus quidam irridens, Francisco Christianissimo Galliarum Regi imponere studebat, illud identidem iplo coram ingerendo, speciebus illis nequaquam adhærescendum, *sed sursum corda* *sursum corda* ubi verè ad dextram Patris consider, erigenda, ad eum sensum D. Pauli verba allegans: *quæ sursum sunt quarite. &c.*

At vos, quicumque superbix, & arrogantix spiritu inflati, non minus stultis, quam ambitiosis opinionibus velificamini, parumper rogo antennas dimitte, ac vela colligite, ne ad errorum scopulos illisa navi æternæ salutis naufragium faciatis. Legite si vultis, quæ apud D. Dionysium, S. Clementem, & in aliis tam Græcis quam Latinis liturgiis scripta extant: invenietis certe sic ab antiquissimis usque temporibus in Ecclesia observatum fuisse, ut dum Sacerdos ad consecrationem se præparat, illud *sursum corda*, populo acclamaretur, S. Cyprianus inquit verbis illis, *sursum corda*, Sacerdotem assistentium animos præparare ac monere, ut omnes suas cogitationes in deo defixas habeant, ut ille juxta promissum suum, inde ad altare descendat. Tum vero universis populus, una cum Sacerdotibus, & Diaconis respondere solet: *habemus ad Dominum*, quasi diceret; jam nos corda nostra ad Deum elevamus, ut sanctum hoc & tremendum sacrificium perficiatur. Ex quo brutalis ignorantia cujusdam Ministri in Aquitania nostra apparet, qui cum Franciscano Religioso de fide disputans aiebat, magis convenire ut nos in Missæ sacrificio *deorsum corda* cantemus, ut qui credamus Corpus Christi in altare esse. Atqui meminisse ille debuerat verba illa, *sursum corda*

Florimund.
cit.

usurpante verborum Sacramentalium prolationem.

Fateor quidem ut è sacro textu pater, ca-codæmonem esse Dei simiam, varia signa & prodigia in lege veteri amulatum fuisse sed querit doctè & diserte Delrio nos: *an possit demon unum corpus in duobus locis disjunctis, vel duo corpora in uno, & eodem loco penetrative collocare:* ad quæ respondet, nec ipsemet demon potest loca distantia ab invicem non occupato medio, simul implere; multo minus potest idem corpus in diversis locis statuere; præstigias vero quas hic dæmon aliquando commentetur, ut idem in duobus locis apparet, scitè & solide elidit, atque eludit Delrio, Soli itaq; hoc Deo reservatum, ut probant exempla sanctorum, quibus docemur multos, alio loco aliis apparuisse, quam ubi revera erant non dormientibus modo, sed & vigilantibus, quales apparitiones de S. Nicolao, D. Agatho, & D. Benedicto, Dei virtute factæ sunt.

Delrio disp.
mag. l. 2. q.
17. Thyram
de spirit. 2. 1

Delrio cit.

Exoritur in
signis Eru.
tom. 2. l. 13.
signo 60.

Exoritur in
vita.

D Ambrosius cum Mediolani palam cunctis inspectantibus sacris operaretur, funeri S. Martini, Turoni cunctis eum videntibus, & agnoscentibus, ut ipsemet factus est, interfuit. Ita constat Antonium Patavinum, eodem tempore & Paravii, & Ulyssiponæ conspectum fuisse; Ignatium, Franciscum Seraphicum, Xaverium, variis in locis simul, se exhibuisse. Et ut alio simitam, unum B. Laurentium Justinianum hic mitandum proponam, qui cum celebraret ad populū, post elevatū Sacramentū, factus est extra seipsum, detulitque eum Spiritus ad Virginem sacram in cellâ clausam, & contemplationi vacantem; quæ fortè tunc miro desiderio communicandi tenebatur, & sacra illi mysteria comunicavit, sic ut ab oculis populi non discesserit, donec ad se ipsū reversus, ab illo pietatis officio, reliquū Missæ peregit. Ut & tu hoc tam stupendo dono spiritualiter perfrui, & gaudere valeas docet illud Aristoteles, quod *anima plus est ubi amat quam ubi animat*; atque adeo animus qui in corpore est, sæpe etiam in amante est. Ita animus Pauli corporis ergastulo inclusus, habitationem simul habebat in cælis. Et ut ait S. Thomas, non raro fit,

S. Thom.
opus 59.
cap. 8.

S. Thom.
opus 59.
cap. 8.

Less. de per-
fect. divin.
l. 12. c. 16. n.
119.

Less. l. 5. c. 2.
n. 9.

S. Thom.
opus 58.
cap. 13.

S. Thom.
epist. 59.
cap. 8.

fit, ut sunt corpore in choro & corde in foro. Accedit unum plures esse posse zelo, labore, industria, vel laitem desiderio. Dilatate hic anima mea, & in plura te extendere. Expetam ego amoris ingenio univcrsas littoris arenas, non in unum, sed mille mundos, eosque pulcherrimos mihi exerescere: desiderabo singulas oceani guttas in infinita maria exundare, volam singulas res creatas, novum mihi cælum fieri, Seraphicis plenum amoribus. Optabo denique hæc omnia mea esse, non alio fine, quam ut eadem omnia tibi, sponsæ mi, cedam, donem, offeram centies millies, ô Deus cordis mei. Quare? quia his omnibus, & immensis aliis infinitis dignus es.

Omnium illud mentibus altè infedit: *inter omnia MIRABILIA, quæ sunt in isto Sacramento, illud videtur MIRABILIUS, & difficilissimum intellectu quod unum & idem corpus numero, est in diversis locis.*

Quod autem Deo possibile sit, unum corpus in pluribus locis reproducere, dubitari non potest, ut doctè Lessius: si enim quod perit, Deus restituere potest, & idem omnino reproducere, cur non possit secundò producere, id quod mansit: cur enim exhausta sit potentia ad rem producendam quia eandem semel produxit? imò probabile est, idem numero à causa naturali produci, posse, si omnes eadem circumstantiæ, quæ illam ad hujus individui procreationem, determinarunt, concurrant, ut insignes DD. tradunt. Sed id fieri vi, & lege naturali nequit; quia naturaliter impossibile, ut omnes eadem circumstantiæ concurrant, verum Deus ab istis circumstantiis non pendet, sed pro suo arbitrio determinat id, quod ipsi est producendum. Itaque quotiescunque libet, potest idem alibi centies, & millies producere. Unde sequitur *ex uno homine, posse efficere integrum exercitum, ex uno pisce implere totum mare, & flumina omnia, ex una arbore omnia sylvarum spatia, omnesque montes vestire, & cujuslibet individui infinitas, ut ita dicam, proferre replicationes.* Sic unum speculum in tot facies scinditur. Qua similitudine Angelicus Doctor usus est: *probatum inquit, per visibilem similitudinem, quæ cunctis in speculo declaratur: nam si faciei tuæ plura proponas speciosis Panthei pars I.*

cula, in omnibus æqualiter, & integraliter una apparebit facies. Et si unum speculum in plura frustra, etiam parva confringas, perfecta tua facies in singulis erit.

Raddunt se totidem facies.

Unum corpus centum speculis præsens in omnibus relucet, & per vitra poligona, multiplex apparet, reddunt se totidem facies. Una vox in tot millia auditorum spargitur: *neque incredibile est, si verbum hominis transiens, simul audiat à multis, & à singulis eorum, quod verbum. Dei permanens simul ubique sit totum.*

Amabilis Echo, mortalium auribus adlabitur, & clamanti promptè respondet amanti. Credamus & nos, multò promptius verbo verbum, divinum illud & æternum adesse. O miraculum! exclamat Chrysostronus: *O Dei bonitatem! illi qui in alto cum Patre sedet, eodem instanti manibus nostris tractatur.* Quare cesset impia Carolstadii blasphemia jactantis, sibi tam persuasum esse, Christum in pluribus locis esse corporaliter quàm persuasum sit S. Annam quinque habuisse capita, & innocentem infantem habuisse barbam duodecim cubitos prolixam. Aptissimè & amantissimè aliquando hujus Carolstadii sectatoribus, respondit Pater Joannes Gauda, quem cum Bruxellis hac solemnissima luce Sacramenti miraculosi, duo ministelli convenissent, atque illud stolidum argumentum adferrent: si Christus qui in cælis regnat, cum divinitate præsens sit hostiæ, quam Mystra in supplicatione publica detulerat, necesse esse, ut Papista ille totius orbis molem ferat: nam qui portat portantem orbem, juxta illud Isaia, *appendit tribus digitis molem terra, orbem univcrsum porter necesse est*: atqui hoc absurdum, ergo. Suaviter ad hæc subridens Gauda repoluit, hoc illis non debere mirum videri, quandoquidem & frater vester, A sinus nempe, Christum Jerosolymam intrantem portavit: & Pater vester Diabolus (vos enim ex patre Diabolo estis) eum supra pinnaculum templi portavit: *Quis autem aded bardus aur blennus, ut univcrsam terrarum machinam ab iis simul*

K k subla-

Virg.
Æneid.

S. Thom. 2. p.
q. 1. a. 11.

Chrysostr. l. 3.
de Sacerdot.
Florimud. l.
2. c. 7. n. 2.

Isa. 40.

Delrio disp.
mag. l. 2. q.
7. Thyram
de spirit. a. 1

Delrio cit.

S. Thom.
epist. 59.
cap. 8.

Exovini d
signis etc.
rom. 2. l. 1.
figno 60.

Less. de per-
fuit. divin.
l. 12. c. 16. n.
119.

Exovini d
In vna.

Less. l. 1. c. 2.
n. 9.

S. Thom.
epist. 58.
cap. 13.

sublatam existinet? Hæc obiter, ut & vos, ubi subinde res sese obtulerit, ejusmodi infirmitate possitis in Spiritu leniratis. Non casu sed amabili Dei providentia factum, ut multiplicatio 5. panum, præcederet concionem de pane Eucharistico ut videre est ex D. Joanne, & ut doctè advertit Chrysostomus. Volebat nimirum benignissimus Salvator, ubi paucis panibus quinque millia hominum pavit, præcludere illi cœnæ, in qua non una duntaxat die quinque millia reficeret, sed in annos, & sæcula, tot hominum millia, quot essent Christianorum, qui ea sacra usurparent.

Chrysof.
hom. 49. in
Ioann.

Paulin.

epist. 31. ad
Aug. Aug. l.
21. de civit.
9. 4. & tract.
24. in Ioann.
6. 6.

Augustinus, quem Paulinus Ecclesia lucernam & venam fontis æterni appellat, ex natura rei lucem præfert, dum ait mirari nos, paucis panibus tot millia saturari; consimile miraculum indies accidit, dum unum granum, 50. aut 100. alia producit. Naturæ fertilitatem vel ex una spicæ calculatione considerate: si unum granum tritici produceret 50. grana, ut sæpe sæpius accidit, & illa quinquaginta rursus 50. & sic deinceps, spatium 12. annorum, ex uno grano habebis, ducentos quadraginta quatuor milliones millionum & 140. millia millionum milliones. Si jam unicuique pedis cubico des tantum 10. grana, implebuntur his granis urbes, Parisii pares 14. milliones, & quadraginta & quatuordecim millia. Labet hic nece ream Ambrosij sententiam affundere: *si illud miraris quod mirari umbra est, quantum illud est, cujus est umbram miraris?*

Hæc exuberantis naturæ prodigia, stupendum illud unius panis azymi consecrati, in mille millia naturæ minima divisi mysterium, supra naturam, non supra fidem, totum Deum in singulis millies geminari, fertilissimè adumbrat. Enim vero illud hic maximè deplorandum, ac execrandum occurrit ut docet Augustinus: hæc miracula Corporis Domini, jam assiduitate viluisse, ita ut penè nemo dignetur attendere opera Dei mira, & stupenda in quolibet seminis grano: *Majus miraculum est gubernatio totius Mundi, quàm saturatio quinque millium hominum de 5. panibus: & tamen hæc nemo miratur: quia quotidiana viluerunt.*

Profecto non majus propè videtur amo-

ris miraculum, talem cibum dedisse, quàm mortalium, tam frigidè, ac remisse hunc appetentium fastidia tolerare. Estimabant hoc donum primi Christiani, qui avidissimè ad has epulas confluebant, nemo ad biduum eorum desiderium ferre poterat: sed hodierna satietas, crastinam acuebat famem. Hic non possum quin scordiam, tædium, fastidium, contemptum complurium fidelium exaggerem, quibus cœlestes illæ epulæ jam *assiduitate viluerunt*: qui cum hoc pluris beneficium facere deberent, quòd Redemptor noster prodigaliter prodigus omnibus, omnibus in locis, omnibus diebus hunc panem Angelorum manducandum proponat: ingratitude barbata, cum Israelitis vociferentur: *nauseat anima nostra super cibo isto levissimo*. Si ubi in orbe terrarum, ipsi summo Pontifici semel in vita ea potestas concessa foret, sitendi Christum sibi in Sacramento mirabili: quomodo non orbis in urbem conflueret, quàm admirabili stupore, quàm sacro horrore, Religione quanta isti sacrificio quisquis nostrum interset quàm avidè ardentique hic Deum suum sub speciebus panis absconditum contemplaretur? refert Spondanus anno Jubilæi, indies Romæ supra decies, imò duodecies hominum extraneorum millia fuisse, tamque confertam multitudinem ad spectandum Sudarium Veronicæ Dominicis ac festis solennibus ostendi solitum confluisse, ut sæpius contigerit plures præfocari. Ut faciem Christi autem, non in speculo, aut umbra speculari sed ipsummet intra sinum cordis complecti valeamus, vix pes à terra movetur.

Si uno in loco, una in urbe Hierosolomitana, sanctissimum Christi corpus sub Eucharistica hostia exponeretur, & quot mortales per mille incommoda, per mille discrimina, ardor divinum hunc solem sub nube hac candida, contemplandi, adorandi, quid sit etiam sumendi, exciter? Nunc cum hic Sol ubique relucet, & millies & millies geminetur, cum ne oculo dignamur,

Sideribus quæ plurima collucet, nihil pulchritudinis, aut æstimationis, multitudine

Numb. 11.

Spondan.
ann. 1570.
n. 2. pag.
503.

Aug. in
tract. 24. in
Ioann. cap.
6.

Ibid.

tudine deperit, quamvis toto cœlo dense dispersa videantur; quin imò plura, eò gratiora, & jucundiora sese oculis inferunt, Deique magnificentiam contemplantibus explicant. O mi amantissime Jesu! ò dilectissime sponse animæ meæ, eò te majori honore, ardentiori amore dignissimum sentio, quò te totum sapius mihi donate dignatus es. Totam reverentiam quam omnes Angeli habuerunt, cum te exceperunt redeuntem à mundo, & vita passibili, ego unius tibi debeo mille modis; nam intras in me sapius, ut me unum solum oblectes, qui semel in cœlos intrasti, delectaturus omnes Angelos. Sæpius pro me uno facis, quod semel pro universis cœlestium Spirituum Hierarchiis fecisti. Si hoc beneficium uni dumtaxat ex omnibus mortalibus fieret, ut semel in æternitate tota intraret Christus in illius pectus hoc amabilissimo modo quam stupendum beneficium censeretur? qui audirent vix crederent, attoniti hoc benignitatis miraculo. Ipse qui suscepisset quam extra se admirans, sine voce, sine motu, imò sine vita maneret, nisi miraculosè juvaretur, præ stupore, timore, gaudio, amore, ex tanta benevolentia? At nunc verò cur non veneror, non admiror, longè majus beneficium, cum non semel, sed frequentissimè, non mihi soli, sed omnibus se communicet, multoties se det, ut quam multipliciter noster sit, idque non alio quam exuberanti amoris prodigio. Cui ut quoquo modo responderent, & omnem animi nostri nauseam tollerent, divino Spiritu ferventes & hujus cœlestis pabuli maximè appetentes quidam existere.

Thomas Walsinghamus Angliæ Historicus, refert de Orhone Imperatore, in extremis summè desideranti extremum viaticum, hoc illi propter assiduum stomachi nauseam denegarum, id saltem impetrasse, SS. Christi Corpus in cubile deferretur, ut oculos pasceret; quod dum factum, & ille summo affectu, ut alter Simeon brachia explicaret, ceu Christum amplexurus, pars ea pectoris quæ cor obtegit, aperta est, ipsaque hostia è Sacerdotis manu, quasi in sedem sibi paratam, in cor Orhonis evolavit, pectus

que hoc hospite recepto, rursus clausum est, absque ullo cicatricis vestigio. Quem admodum & Seraphico Doctore accidisse legimus. Sed hæc ut vobis notiora prætereo, unum hic tacitus præterire non possum, ut hujus cœlestis cibi sacra fames in vobis accendatur. Joannes Nider pius pariter, & pereruditus Scriptor, paulò antè quam Coloniæ missus esset ad litteras addiscendas, tradit fuisse in illa civitate duas insignes Virgines, eadem matre & mente natas, unaquies in una eademque domo degentes, & Sponso Christo Virginitatem conservantes, præ omnibus epulis sacrum Eucharistiæ epulum in delictis habuisse. Harum unam cœlestis Sponsus sub vitæ sanctioris tirocinio duriter; postea tamen amabili eventu comprobavit. Cum enim ingenti desiderio, & flagranti esurie divini pabuli teneretur, ut fames magis accenderetur, in gravem ad eò morbum incidit, ut nervis, quibus labia & mandibulæ solent moveri, se contrahentibus etiam adhibito totius corporis nisu, os diducere ad sumendum cibum non posset. Enimverò ea erat contracti oris vis & pertinacia, ut labia etiam liquido jusculo sumendo, etiam cochleari, aut argenteo instrumento non possent aperiri; adeo mandibula superior inferiori tenaciter cohærebat, ut concrevisse viderentur. Erat itaque non mirabilis solum, sed etiam mirabilis hujus Virginis aspectus, quam maximè excruciatum, non tam terreni cibi sumendi cupiditas, quam divini epulifames: quæ eo potentius exardecebat, quo se indies celerius ad mortem properare advertebat. Negabant omnes qui eam visebant, fieri posse ut sacro se viatico muniret quæ etiam vel minimum liquorem admittere non valebat: ut tamen ejus flagranti desiderio utcumque fieret satis, accitus est Sacerdos, qui ei de peccatis confessæ SS. Sacramentum sub oculis poneret adorandum: Et ecce quid non mortalia pectora cogis, Christi sacra fames? statim ut hunc panem Angelorum illa conspexit, præter omnem spem & opinionem vires colligit, & Spiritu qui intus agebat, os referavit: accepitque cunctis inspectantibus, quem tanto tempore esurierat. Hæc fames, hæc orexis,

Nider. l. 2.
fornic. c. 7.
Stengelius
de divin.
judiciis,
tom 2. c. 57.
n. 2.

hoc desiderium in vobis hodie acendum est. Mirabile convivium Christi Dominus daturus, *secessit in locum desertum, quod cum cognovissent turbae, secuta sunt illum.* Cur in desertum frequentibus, & non potius, ac commodius intra urbem commorantibus, convivium ministravit? D. Ambrosius apte ad rem nostram: *gratia caelestis impartitur alimentum, non in civitate quasi in Synagoga, vel seculari dignitate residentibus; sed inter deserta quarentibus Christum, qui enim non fastidiunt, ipsi excipiuntur à Christo.* Si igitur iste panis hordeaceus, non nisi appetentibus dabatur, quo jure, seu qua injuria, hic panis caelestis fastidientibus apponeretur? etenim *memoriale tuum in deserto anima;* quæ hunc panem suspirat, desideret, esuriant, & cum mellifluo Doctore hisce verbis ardentissime expectat.

Isa. 26.

*Desidero te milles,
Mi Iesu, quando venies,
Me latum quando facies,
Me de te quando facies?*

QUARTUM MIRABILIUM.

CIBUS INDEFICIENS. *Nec sumptus consumitur.*

Hujus tam stupendi, tam suspiciendi miraculi, omnipotens Deus ad incredulorum perfidiam confutandam, aliquod nobis in natura vestigium relinquere voluit. Ecquis porro non videat ab uno elychno succenso, mille alios sibi lumen mutare?

Nec habet inde minus.

Ad quam similitudinem alludens Isidorus Pelusiota: *Vnus ignis, inquit, mille lampades accendit, nec minuitur & alias iterum totidem, imò plures valet accendere, quia, ut ait Eccl. 24. & signat anni proxime in sequentis Chronicon: est LV Men in Deficiens.* Confirmat id ipsum, qui ab hac face omnem sibi lucem in pectus derivavit, Thomas Aquinas: *Habemus simile exemplum de candela, quia ab una candela accensâ, inlini-*

Isid. Pelusiota in Chronica Græca Luc. 3.

S. Thom. opusc. 59. cap. 8.

ta candela infinitas possunt accendi; nec prima candela lumen diminitur. Non est, quod quis Attrebarum excurret, ut prodigiosam illic candelam contueatur, & contrectet, quæ semper ardens non consumitur.

Quidquid usquam sanctum, ac sacrum est, in altaris Sacramentum ad eod perenniter continetur, ut quantam inde delibaris, non minuatur, quantum desumpseris, non consumatur. *Probat similitudine humana opusc. 58. scientia: nam quanto homo magis scientiam cap. 14. suam aliis distribuit, tanto plus crescit.*

Efficacissime verò has divinas epulas, ab innumeris etiam conviviis thumpras, nunquam consumi, probat S. Thomas exponens illud Luc. 14. *homo quidam fecit cœnam magnam: ubi sic ait: magnam esse propter tria,*

1. *Magna est, propter ferendorum copiositatem.*
2. *Magna propter accumbentium frequentiam.*
3. *Magna propter ipsius aternitatem.*

Quod primum spectat, cum Saluator noster Augustissimum Corporis sui Sacramentum instituire decrevisset, modestissimum ceterum in omnibus, *cœnatulum grande* voluit apparari. Ubi mihi videtur simile quid præstare voluisse, quod à munificis Dynastis, & potentissimis Orbis Monarchis aliquando factitatum legimus, ut regias suas opes, ac magnificentiam Regni sui omnibus declararent. Sic magna dici potest cœna illa splendidissima quam barbaro luxu potentissimus Rex Chaldaeorum adornavit, ut eam describit Hebræus vates: *Balthasar Rex fecit grande convivium optimatibus suis mille; ductis grandem in aulam convivis, belluatis tapetibus ornatam.* Hic in abaco mirari licet guttos, lagenulas, pateras & gemmas grandes, pocula crystallina, myrrhinaque, tum asyntheta effigiarum; aliaque vasa aurea, & argentea. Tum lecti Juvenes ordinato gressu atque spectabili ingreditur, patinas deferentes: hic ficedulas & peregrinas coturnices: ille atragenas ab Jonia, hic anteres fertiles ex Germania, hic ab India Gallinas, vel è Colchide Phasianos. Alia ferunt nemorum dona, lacuum prædant

Petrarcha. l. 1. Dial. 96.

Cyprian. serm. de cœna Domini.

Dantol. cap. 5.

dam, fluminum delicias, oceani exuvias, præstabiliſſima tuceta Apiceani dulciani cum tragematis belliorum, cum placentis inauratis, cum Sacharatis confectis, cum mellicis ſcitamentis, Mirantur convivæ, lætantur, & ſplendidæ epulantur. Verè COENNA MAGNA propter ferculorum copioſitatem. At hic omnis apparatus, & quanta, quanta exquisitiſſimorum ferculorum copia, brevi confumitur, totumque hoc, quantumvis ſplendidum convivium, exiguo temporis ſpatio finitur, & abſolvitur.

Gera, menſæ inferri jubebat tot fercula ordine alphabetico, quod excogitare poterat? anſeres, janates, attagenas, apros, atrocreas, &c. Pullos, pavones perdices, phasianos, &c. quæ omnia, uno die abſumebantur: Aurelius verus talem cœnam inſtituit, ut ſi eo prædium par facere voluiſſet, neſcio, inquit Patriarcha, an Romana res ſufficere potuiſſet. Sed ut Cyprianus veriffimè aſſeverat: hic panis, omnium carnalium ſaporum irritamenta, & omnium exſuperat dulcedinum voluptates. Cœna Calvinistica indies confumitur, & quandoque ad centum, imò mille lotavini conſumpta ſunt; quemadmodum non ita pridem in Germania, anno nempe 1655. in exequias Accatholici Principis, vel potius in convivium funebre, certis litteris inde miſſis, conſtat impenſos fuiſſe boves 170. vitulos 330. verveces 300. porcellos Trojanos 400. Juvencos 248. Agnos 6000. Sues 300. Gallos Indicos 300. Capones 400. Anſeres 600. Galinas 11000. Pullos Gallinaceos 22000. Ovorum 23000. modios butyri centenaria 1000. plauſtra vini 400. cereviſiæ urnas 3000. ſalis modios 100. lucii piſcis centenaria 600. carpiſionum centenaria 2000. præter ſeras animantes, apros, cervos, lepores, cuniculos, perdices, turbos, ſine numero: quæ omnia pretio minimo & leviffimè æſtimata, ſteterunt quinquaginta millibus, & ducentis florenſis: & tamen intratriduum ab hoſpitibus abſumpta fuere.

Hactenus carnales epulas, regias, opulentas, & opiparas ab hominibus carnalibus avidiſſimè ſumi, & conſumi aud. Itis: ſed illud maxime deplorandum, tam paucos eſſe,

qui epulas cœleſtes eſuriant, qui ad diviniſſimum Eucharistiæ convivium toti famelici accedant: quod quantumvis ab infinitis hominum millibus, mille ſexcentis annis, & amplius ſumptum: ſemperque ſumendum, ſemper menſa integra & recens eſt. *O miraculum menſæ myſtica, tam munificè inſtructa, in qua Agnus Dei vivus immolatur.* Præclare hoc intellexit S. Andreas, ut nobis Presbyteri Achaia, in ejus actis traderunt. *Ego Omnipotenti Deo immolo quotidie: non taurorum carnes nec hircorum ſanguinem, ſed immaculatum agnum in altari: cujus carnem poſtquam omnis populus credentium manducaverit, Agnus qui ſacriticatus eſt, integer perſeverat, & vivus.* Nihil de hac menſa imminuitur: non ſecus ac ſacri Regum annales referunt, *quod hydrya farina non deficit, & lecythus olei non eſt imminutus.* Quæ per appoſitè ad rem noſtram accommodat S. Thomas *quantumcumque etiam à quibuſcumque hominibus Corpus Chriſti comedatur, ſemper eſt unum & in nullo diminuitur: ſed ſemper perfectum & integrum perſeverat.* Cujus memoriale exemplum habemus in ſacra ſcriptura, 3. Reg. 17. *de lecytho olei, & hydrya farina.* Sumptuoſum illud videretur convivium Ptolomæi, Regis Ægypti, patris Cleopatræ, quem Plinius ex Varrone refert mille convivas, totidem aureis potoriis mutarem vaſa cum ferculis ſaginâſſe.

Recentioris hoc memoriæ, quo Carolus V. ut ex P. Vivero ipſe accepi, Franciſcum Galliarum Regum, Madriti excepi, dum centum lanceas argenteas, menſæ ejus inferri juſſit non niſi cerebellis avium refertas; alias inſuper centum aureas totidem porcellanas, omnes cerebellis avium inſtructas, Menſis que remotis Regem per duodecim conclavia deduxit, harum omnium volucrum plumis conveſtita. Sed hæc omnia, tot avium millia, eodem die cum plumis ſuis, ex oculis evolutant.

Quæ non indies per orbem magnifica Principum Regumque convivia exſtruuntur? in privatis etiam menſis quantum catnis, panis, vini quovis die, quovis anno abſumitur: At cibus ille cœleſtis panis Angelorum, *habens in ſe omne delectamentum &*

Chryſoſt.
ſerm. de di-
vina men-
ſa.

3. Reg. 17.

S. Thom.
opuſc. 59.
cap. 8.

Plin. l. 33,
cap. 10.

Sap. 16.

S. ap. 16.
S. Thom.
o. ujc. 59.
cap. 8.

omnis saporis suavitatem, mensa Domini impoliticus, nunquam deficit. 1. Exemplum habemus in natura, quia jam sunt sex millia annorum, & ultra quod homines triticeum panem comederunt, & semper per gratiam Dei comederunt; & tamen triticum non est diminutum sed hodie satis plus est de tritico, quam fuit initio, quando homines triticum comedere ceperunt.

2. Cœna magna, ratione accumbentium, qui subinde innumerabiles adhibiti sunt.

1. Paral. 12. Inaugurationem Davidis Regis in Hebron, convivium excepit eo apparatu, & convivantium numero, quem nemo crederet, nisi cæli testimonio id sciret: nam trecentis quinquaginta septem millibus viro-

rum, David epulum triduanum præbuit, sumptu incredibili. Cui accenseri potest nuptiale convivium Alexandri Magni, ad quod exhibitæ sunt decem millia conviviarum, singulis ab eo patera aurea donatis.

Nec minus stupendum quod Spondanus in annalibus Eccles. ann. 1285. n. xix. commemorat, nuptias Wenceslai Regis Bohemæ, cum Juditha Rudolphi Regis filia, tanta Principum ac Nobilium frequentia celebratas, ut Indies supra centum millia hominum, Pragæ convivio excepta sint. Supra omnia tamen quæ hæcenus audistis, splendidissimum, & quodammodo fidem excedens fuisse videtur illud convivium Pychy Bithini. Hic, si vera sunt quæ traduntur a

Plin. l. 33.
cap. 10.

Plinio, Xerxis copias, hoc est, septies centena octoginta octo millia hominum, lauto epulo refecit. Hic tamen convivantium numerus prope innumerabilis, & incredibilis, velut unitas ad millenariam vel zero ad infinitum, si cum iis quæ cælesti mensa supra jam mille sexcentis annis, per orbem univertsum refecti, & usque ad supremum iudicii diem reficiendi sunt, conferatur.

Imago 1. Sac.
culi Societ.
li. 3. c. 9.

Quale spectaculum est in urbe orbis Principe, & purpureo Patrum Senatu, quandoque quatuor ex illis, aliquando quinque, diversis, eodem in templo locis, eodem tempore ad multas horas Augustissimum hoc epulum sacre mensæ accumbentibus distribuere, et conviviarum frequentia, ut censa sint Romæ uno in templo, uno die, modò sedecim, modò viginti, aliquando e-

tiam triginta millia cælesti hoc epulo perfruentium.

Similiter Ulyssiponæ ad viginti quinque millia hostiarum uno die distributa, his si quis alias urbes Europæ S. Synaxis maximè frequentari solitas, ac Belgii nostri; cujus oculati testes sumus. Infulas, Audomarum, Antverpiam, Bruxellas addiderit, perque univertsum orbem Christianum, non per dies, aut menses, sed annos, magnæ hujus cœnæ convivas enumerare voluerit, innumerabiles fore nemo non fateatur necesse est.

3 Cœna magna, propter ipsius aternitatem.

Persarum Regem Assuerum sæpius audivistis divitiarum gloria præcellentem extitisse, quas ut omnium deligeret in conspectu, convivium paravisse, quam potuit splendidissimum, de quo sacræ paginæ: Tercio anno Imperis sui fecit grande convivium cunctis Principibus & pueris suis, fertilissimis Persarum & Medorum inelytis, & præfectis Provinciarum coram se. Tum ne cives ac plebejos excludere videretur, invitavit omnem populum qui inventus est in Susjan, à maximo usque ad minimum.

Doctor Angelicus opusc. 58. c. 29 Rex iste (Assuerus) significat Christum: facit convivium magnus, & pueris fidelibus. Atque ut quisque norit, cœnam magnam ab eo institutam, omne convivium Assueri longè exsuperasse propter ipsius cœnæ aternitatem, utrumque inter se conferamus. Protendebatur Assueri convivium per annum dimidium; Potiò ut ostenderet divitias gloriæ Regni sui, ac magnitudinem, atque iactantiâ potentia sua multo tempore, centum videlicet & octoginta diebus, opipare convivas habuit. Magna continuatio ferculorum, fateor; sed quam exigna ista iudicabitur, si divitiis hujus convivii perpetuitas spectetur: quanta illa est mensium paucitas, si hæc annorum numerositas attendatur? Diuturnius quam illud Assueri convivium, fuit illud, quo Hebræorum exercitus recreatus, vastam incultam solitudinem peragrantes, quadragenos circiter annos liberaliter impensum, nunquam defuit

Salian. an.
mundi 25.
n. 265.

Aug. l. 10.
Conf. c. 19.

Esther. 1.

Esther. 1.

L. 4. revel.
1. 6. in Dial.
n. 36. 110

L. 1. de
beati. opus.

fuit, semper è cælo commeatus (quem nulus interciperè poterat) fideliter submissus. Quis non miretur tantam epuli perennitatem, copijs illis Israeliticis, quæ ut Salius suppetat, tricies centena hominum capita complectebantur, ne ad idem defuisse?

At sacrum convivium, in quo Christus sumitur, longius excurrit, diutius perennat. Quot jam annos? quot lustra? quot sæcula quot chiliades his divinis epulis convivamur? quo tandem sine hoc caeleste convivium claudetur, nisi eo pariter, quo & orbis? Hujus convivii typus est, æternus ille ignis quo divinum quondam altare (ut Levit. 6. præcipitur) semper ardebat. Ut enim ille nunquam poterat consopiri; ita hoc nunquam poterit aboleri. Quis non ad hanc inextinguibilis amoris fornacem propius accedens, cum Hipponensi Præsule exclamet: O ignis qui semper ardes & non extingueris! Caritas Deus meus, accende me, ut & ipse amore tui ardeam, non per horam, per diem quo visitas me, sed per omnem vitam, per omnem æternitatem.

QUINTUM MIRABILIUM.

INTER SACRILEGORUM SICAS IL-
LÆSUS. *Asument non concisus, non
contractus, non divisus, integer
accipitur.*

Divinus ille Magister Christus prædictas sibi Sponsas, quandoque familiariter super hoc sublimi mysterio, aptis similitudinibus erudiit. Ac primum, nihil officere sacerrimo Christi corpori quod in fœda in dignaque loca projiciatur, Brigittæ, ac Catharinæ, per radios solares demonstrat, ut enim illi per sordes, ac lutum dispersi, nihil sordium contrahunt, aut contrahere possunt, manentque ubique inviolato fulgore; ita ubi corpus Christi candidissimum colloceat, illibatum perstat, perstatque necesse est. Uti nec gladio eum laedere, aut dividere potes, qui si vitteus, aptissima, ait Lessius, similitudo erit,

Hoc & vos aliqua ratione æmulari percuperem, ut dum infernalis ille leo, can-

didæ ejusdam menti, fœdas nescio quas libidinis sordes aspergere conatur, illam illibatam, ut Solis radium conservetis. Quoties obscœna verba auribus, lasciva abjecta à dæmonis administris, oculis ingeruntur, animum inviolatum & intactum tueamini. Quoties inter homines carni & sanguini deditos, agere necesse fuerit, ex eorum consuetudine non plus salignis quam piscis in mari salluginis contrahere vitamini.

Altera similitudo ducitur à speculo, quod licet frangatur, imago tamen in eo relucens non frangitur. Sic est revera in Sacramento Christi qui speculum dicitur, & imago bonitatis illius. Unde subdit idem Doctor. tertium MIRABILE est, quod corpus Domini sit in pluribus locis, & portionibus: tamen per partes non est divisum sed manet in se integrum, & conjunctum. 1. Corinth. 2. divisus est Christus: quasi diceret non est divisus. Quare Judæi frustra stilis, cultris, gladiolis, Sanctissimum hoc Christi Corpus fauciare, in partes discindere conati sunt. Sanguis qui inde prodigiosè profluxit injuriam dumtaxat quam ipsi Salvatori inferre satagebant, & vindictam quæ illos manet, clamabat. Unam hic toti Belgio, imo orbi Christiano celeberrimam Sacramenti miraculosi, quod Bruxellis asservatur, tragœdiam paucis enarrabo.

Anno partæ salutis 1370. die veneris sanctiore, quo Cives Christiano ritu memoria cruciatum Domini nostri recolunt, Judæi quidam Bruxellis raptam jam ante hac in æde S. Catharinæ sacram pyxidem, cum hostiis aliquot consecratis, in Synagogam detulerunt, hostias, ut sic loquar, suo furori sacrificaturi. Præludia fuere scommata in Christum impia, spûra, diræ, dentium stridor, cum amaro risu, insultoria verba in deastrum Christianorum, & hujusmodi cetera, quæ quisque pro virili excogitaverat, impietate magistra. Inde ad graviora ventum: correptis pugionibus confodere hostias Sicarii Numinis, donec è foraminibus sanguis emanans, eas, ac mensam cui impostæ erant, inficeret: viso sanguine, universi nimium quantum perculli, supini de sedibus corruere, majorum exemplo, qui Christum in Olive-

postbum.

S. Thom. 2.
p. 58 c. 13.Rosovei.
hist. Eccl.
Belgii. an.
1370.Salian. an.
mundi 2545
n. 265.Aug. l. 10.
Conf. c. 19.L. 4. revel.
c. 61. in Dial
n. 11. c. 110Lessius de
vitiis op. 16.

Esther. 6.

Esther. 6.

tico horto prehensuri venerant, quorum utique impierat, si non in eodem genere imitabantur, in suo superabant. Humi jacuerunt bene longo tempore, super pavimento fusi, tanquam afflati fulmine erigunt se tandem uti possunt: tumque hostias, ac se mutuo respectantes, primum hærent velut mente, & lingua capti. Deinde trepidè ac perturbatè eas in pixidem rejiciunt. Amota potro ab oculis pavoris causa, quasi Psalmistæ vaticinium ad se derivare laborarent, dissipati sunt nec compuncti, tentaverunt Christum, subsannaverunt illum, frenduerunt super eum dentibus suis. Verum, *ô Domine quando respicies? euge non supergaudeant qui adversantur tibi inique, qui annuunt oculis, & oderunt te gratis.*

Ite Recuriti, pyxis clausa est, vestra res in tuto est, scelus pixide oclusum, & occultum. Quasi qui prodigioso sanguine notas quasdam descripsit divinitatis suæ, is scelus vestrum proderi non possit. Imo prodidit: cum enim ne deprehenderentur, veriti, Catharinæ cuidam, genere Judææ, at Religione Christianæ, pyxidem cum hostiis tradidissent, Coloniæ ad suos gentiles transferendam, illa facinoris conscientia deterrita, & divino afflatu impulsâ, postridie summo mane, sacrum tribunal adit, patrum cum Judæis in initum, Confessario suo, Petro de Heede, in divæ Virginis Sacello, Pastori aperit, pyxidem exhibet, ad extremum Wenceslao Bohemo, Brabantix Ducis, Judæorum facibus juridico more defert; ac tum tandem deprehensi illi, disceptatoque crimine, flammis adjudicati sunt. Ad supplicium ita processum: nudi per plateas Bruxellenses in caris circumvecti: singulis in compitis qua transirent, item in majore foro, nec non ante vestibulum ædis S. Catharinæ, unde raptum erat ter adorandum Sacramentum, candenti forcipe ustulati, laoiatique: ac tandem pridie Ascensionis Domini, flammis vivi combusti, ad periculum tartarei rogi faciendum, quo perfidiam deferebant. Hæc sceleris merces fuit. Exinde pia ac celebri pompa delatæ hostiæ cruentæ, partim in templum S. Gudulæ, partim in Sacellum S. Catharinæ unde pyxis fuerat

ablata, ex omnibus (sedecim fuisse memorantur) tres reliquæ, hodieque videntur; ignoratur, quid cæteris factum. Eriamnum sanguinis tinctura in iis apparet, quamvis diluitor, propterea quod jam olim, nescio qua incuria, cælo pluvio, in supplicatione expositæ immaduerint. Ceterum, inter innumera quæ Deus per illas miracula edidit hoc illustre, quod an. 1529. accidit, dum Belgium infectum erat sudore, quem Anglicanum, qui ex Anglia fluxerat, vocabant genus pestis prælentaneæ: quæ intra 24. horas sudore & calore homines conficeret. Bruxellenses huic malo vitando, vel profugando, indicto jejunio & celeberrima supplicatione, cum prodigiis hostiis urbem lustrarunt, & ex eo, nemo unus Bruxellensium ista lue extinctus est; cum tamen eadem afflatæ circumjacentes urbes eo tempore nil nisi funera viderent. Quid quod eodem supplicationis die, duobus claudis gressus, precibus ad dictas hostias fuis, divinitus firmatus sit: quis hoc immane Judæorum sacrilegium non gravissimè detestetur & illud Pauli in eos vibret? *quantâ putatis mereri supplicia qui filium Dei conculeaverit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit?* dum interim quis credat? forte etiam in hoc cætu reperire est, qui hisce Judæis, atque ipso Juda truculentior, manus corpori dominico inferre non veretur! *Etenim qui indignè Christum sumit, idem agit ac si interficiat. Quam temerarium est, quam nefarium est, cruentis manibus, inemerata Virginis tractare filium: quis auditus justinet aurium? quis oculus non confunderetur ad intuitum? cujus mens non rapere in excessum, ubi mundi pretium mittitur in sterquilinum? non enim minus est detestabile in os polli: tum, quam in lutum mittere Dei filium.* Sed hæc alibi ex proposito copiose egimus. Ut nos filium æptum contextamus, certa fide tenendum est, glorioso Christi corpori nil à mortalibus (etsi non minor eorū perfidia) læsionis inferri, atque illâ divinorū membrorū unionem, neutiquam infringi posse. *Corpus Christi quidem sumi potest ab impiis & peccatoribus & ab iis sapissimè tractatur indignè: posset etiam ipsa hostia in lutum projici, vel bestis tradâ, seu ab*

aman-

Cit. Sala-
zar. in
Prov. c. 9.

Reg. 3.
Bern. ep. 258

8. Cor. 1.

Hebr. 10.

O. 10.

Aug. cit. a
puâ D. Tho.
op. 1. 3. 1. 1

Rupert. l. 7.
de opere
Spir. S. cap.
13. Aug.
traç. 26. in
Joan. S.
Thom. in
Joan. c. 6.

V. Lux E-
vang. p. 1.
Dom. 2. 11
Pent.

S. Thom. 1.
puç. 59. 4. 1

animalibus comedi, & undique multis aliis modis tractari. Quamvis autem talia facientes gravissimè peccent; tamen Corpus Christi per talia nullo modo coinguinatur, nec ullam in eo efficiunt lationem; sicut radius Solis per lutum transiens, exinde non inficitur, vel gladius vulneratur. Sic non concisus, non confractus, non divisus.

Integer accipitur.

Quod expendens Bonaventura, ait: *Divinus indivisum, & integrum Corpus obtulit; male ergo dividor, & vel minima mei parte illum defraudo.* Hæc vox infamis meretricis, carnalis voluptatis, tartarei tyranni est: *DIVIDATUR.* Suaviter & fortiter Bernardus: *Non Patris, non Matris illa vox erit: nec mihi nec tibi sit, sed DIDIVATUR.* Hæc vox mundi est, vox cacodæmonis est, dum Deus, & Dominus cordis nostri, jure suorum sibi indivisum postulat. Unam partem maritus uxori tradit, *ET DIVISVS EST.* Unam aurem Judex æquitati, & justitiæ, alteram crumenæ vel amicitia, & *DIVISVS EST.* Adolescens unum oculum altari, alterum puellæ intendit: unum genu Deo, alterum diabolo consecrat. Quibus non minus verè quàm severè *Offensas interminatur: DIVISVS EST cor eorum, nunc interibunt.* Quæ divisio & scissura, cum inter plures gladio linguæ oriatur, & in annos multos cor inveterato odio divisum maneat, hoc Sacramentum, quod unionis, pacis, & concordia, ubi Christus non divisus, sed integer accipitur, hodierna die omnium animos unire, & conglutinare debere, ostendam. Augustinus, teste Ruperto, *Columna veritatis, hoc Sacramentum concordia, appellare non dubitavit: Liti- gabant ergo Iudæi, & dissecabantur cordibus suis; quia panem CONCORDIÆ non intelligebant, ad invicem litigabant, qui autem manducant talem panem, non litigant ad invicem; sed per hunc facit Deus VNANIMES in domo.* Concordia panem manducare non videtur, qui discordias ferit, qui dissidia & rixas cum altero miscet. Quod utinam non eo ipso die, quo hoc pane concordia refecti sunt, contingeret! cum interim hic panis convivas omnes tam concordies reddere

Cœlestis Panthes pars I.

deberet, ut multorum corporum una anima esse videatur.

Hoc votum Divi Cypriani fuit: *Quibus S. Cypri. ser. unus est panis, unum est corpus, & omnium unum cor, & una anima, uni Christo adhaerens, 1. Cor. 10. 17.* juxta illud Pauli: *Vnus panis, unum corpus multi sumus omnes, qui de uno pane participamus.*

Multa grana, quibus panis conficitur, jam contrita, ita inter se uniuntur, ut discerni nequeant, ut nec acini, qui in vinum confluunt. Quibus unitatem, ac animorum concordiam Deus nobis maximè commendare voluit, ut docet sanctus Thomas: *Prop- terea Dominus noster Iesus Christus, corpus & sanguinem suum in eis rebus commendavit, qua ad unum aliquod rediguntur: ex multis namque granis unus panis conficitur, & ex multis racemis vinum confluit.*

Quid ad hanc unitatis, & pacis mensam communicaturi accedunt, ensem, ut videmus, deponunt; sed quid juvat, ut cum Tullio loquar, nudum gladio habere latus, & animum servare armatum? quid juvat columbinam mansuetudinem in Eucharistico Agno tibi proponi, si animus tuus felle redundet, & in rabiem belluinam efferatur? istiusmodi similes dixero Reginæ Semiramidi, quæ pro symbolo habebat columbam, gladium rostro suo præferentem, indicare volens, quod sub sexu fœmineo truculentos tamen animos gestaret. Istud est, quod gravissimè insectatur Chryostomus, quod *lupi fiamus agnum comedentes.* Hoc porrò *mysterium ab omni vel tenui inimicitia purum esse peditus jubet: est enim PACIS mysterium, in quo Deus pacis & dilectionis, in timo cordis nostri sinu excipitur, & unitur.*

B. Blondæ, marito vita functo, unicus restabat filius, matris amor & delicia. Verùm inveterata odia quorundam in partem, necdum cum eo sepulta, in filium exarserunt: Sicarii quippe cum in parentem favere amplius non possent, in nato rabiem suam saturarunt, inficitisque vulneribus, fœdè trucidarunt. Quid hic mater, orba marito, & filio? ad lacrymas, ad lamenta, ad fœmineos ejulatus confugit, cælumque lacessit justis querelis; dum

L I

que

Cit. Sala.
zar. in
Prov. c. 9.

3. Reg. 3.
Bern. ep. 258.

6. Cor. 1.

O. 410.

Rupert. l. 7.
de opere
Spir. S. cap.
19. Aug.
tract. 26. in
Joan. S.
Thom. in
Joan. s. 6.

S. Thom. 1.
2. 2. q. 77. a. 1.
ad 1. q. 77. a. 1.
ad 2. q. 77. a. 1.

S. Thom.
2. 2. q. 77. a. 1.
ad 2. q. 77. a. 1.

Causa.

Cours. s. 20.
4 pag. 514.

Chrysof. h. 60.
ad pop.

Ex hist.
Ord. Servit.
tarum.

que sic aut suam solatur, aut deplorat orbitatem, ecce ingens aliud paratur malum: illi ipsi fidei, sepultum adolescentis cadaver, egesta humo erunt, ferrum algido pectori immergunt, rimantur viscera, cor immani crudelitate evellunt, & parato jam epulo inter fercula commisit, improbeque conditum apponunt ferali mensæ, cui cum aliis fœminis affidebat mœsta ac plorans mater; ecce inscia, incautaque de fœali isto ferculo edere jubetur. Edidit illa, nihilque finitri metuens, etiam cor filii absorbet, inque sua viscera dimittit. Nec sic satiata inimicorum rabies, nisi illud ipsum facinus afflictæ matri manifestaretur. Quid hic expectatis, auditores? quæ irarum fulmina? quæ verborum tonitrua? quæ lacrymarum flumina? quos æstus excitatæ mentis ac vindictam spirantis? At nihil horum: illico quippe ex hoc corde flammam sibi non vindictæ, sed divinæ charitatis sentire visa est, quæ ita cor ejus immurarunt, ut ad Christi crucifixi pedes provoluta, sicut ignoscere ardentissimè expetierit, & te, ô Jesu, hæmôr, ô corculum ejus, in sponsum delecto, à sæculo ad religiosam, sanctioremque vitam, inter servitas moniales sese coaruletit.

Accipimus in Eucharistica cum reliquo Christi Corpore, amabilissimum cor Domini Jesu; numquid eo refecti mansuescimus, & omnem iram, odium, simultatem ex animo deponemus, omnesque velut cor unum, & anima una complectemur? quod charitatis vinculum Deus tanti facit, ut malit omnem suum honorem illi posthaberi, ut dicitur testatur Chrysostomus ad illa verba Matth. 5 Si offers munus tuum ad altare, & ibi recordatus fueris, quia frater tuus habet aliquid adversum te, relinque ibi munus tuum ante altare, & vade prius reconciliare fratri tuo. Ubi aureo ore exclamat: O admirabilem benignitatem, atque ineffabilem erga homines amorem Dei! honorem suum despicit, dum proximi charitatem requirit, quid his verbis mitius esse potest? interrumpatur cultus meus, inquit, ut tua charitas integretur. Hoc probè nōrat Alexander Ursinus Cardinalis, qui dum jam iret ut Sacris operaretur, literæ illi deferuntur de homine nefario,

qui necem ei intentabat. Tum ille: hoc demum tempus est, ut meum in Te amorem, mi Deus ignoscendo approbem. Nec plura, litteras sacrificialis candelæ flammis abolevit, & sic ad aram pacis perrexit. Valtis & vos aeternum cum Deo unitatis vinculo colligari, si quæ fortè in animo odia, aut similtates, ea pro hostia pacifica, Agno Eucharistico immolare.

SEXTUM MIRABILIUM.

VENERATIO A BRUTIS EXHIBITA,
Quod non capis, quod non vides, animosa firmat fides, præter rerum ordinem.

Quanta mentis, corporisque munditie, religione, reverentia, divina hæc mysteria pertractanda, facile concipit, qui fide vera & vivâ hinc sancta sanctorum, sacratissimum Christi Corpus & Sanguinem agnoscit. Ubi non immeritò illa quaestio movetur, cur Christus se à Magdalena vel leviter contingi noluerit, *noli me tangere*. Thomam verò ultrò invitavit, ut etiam lateri manum infereret: *Mitte manum tuam in latus meum*. Unde hæc sanctæ mulieris repulsâ, discipuli tam amica invitatio? nisi quia Magdalena necdum Spiritus sancti gratia, visibili missione sanctificata, qua discipulus Thomas fuerat præventus; hanc causam adfert Cyrillus Alexandrinus, dicens: illi (scilicet Magdalene) nondum gratiâ Spiritus sancti sanctificata, tangere non licebat: nam antequam Dominus in calum ascendisset, de consensu Spiritus in omnes non fuit. Thoma autem hoc licebat, quia unâ cum aliis, Spiritum fuit consecutus: ad unum sum namque discipulorum consortium vox illa transivit, accipite Spiritum sanctum. Ex quo manifestè colligere est, qua puritate, & sanctitate hoc virginicum Christi Corpus à Sacerdotibus tractandum, & à fidelibus sumendum sit. Adeo ut si omnes gratiâ & charitate flagrant, qua Seraphin & Cherubin, qua Virgo Mater prædita fuit, non dignæ satis ad hoc omnis sanctitatis, & divinitatis mysterium

virt. hist. 1. c. 5. §. 19.

V. Iux. Evang. p. 2. Dm. 2. p. 2. Pent.

Ista 1. v. 3.

Cornel. hæc

Jesubi 2. demon. str. Evang. c. 16.

Aug. in Psal. 126. v. 4.

Ioan. 10.

Ibid.

Hugo Caro in Isaiam, c. 1. v. 3. Nazianz. orat. 38. Nicetas

Cyrrill. Alex. 1. 12 in lib. c. 38.

Sermon 13. Iunii.

Chrysost. hom. 16. in Matt.

P. Rho. via.

acc-

V. Inx. E-
wang. p. 2.
Dnm. 2. post
Pm.

accederent. Sed quoniam hæc alibi fufius
deduximus, ne actum agamus, inde nunc ad
ruborem, & confufionem Hæreticorum ar-
gumentum deducam, ut qui Augustiffimo
huic Sacramento fidem detogant, atque
omnem venerationem, & adorationem de-
negant, ipsis brutis animantibus, quæ stu-
pida venerationis figna exhibuere, stoli-
diores effe convincam. Iuftiffimæ funt illæ

Iſaï 1. v. 3.

*Iſaïæ Vatis querelæ: Cognovit vos poſſeſſorem
ſuum, & aſinus præſepi Domini ſui, Iſraël au-
tem non cognovit, & populus meus non in-
tellexit.* Hieronymus docet argumentum

Cornel. hęc.

hic de ſumi à minori ad majus, à brutis ad
homines, & obſervat Judæos rebelles, & in-
gratos, hic non conſerri cani ſagaci, &
grato animali, ſed ſtolido bovi, & aſino, at-
que iis ſtolidiores, & minus gratos exſtitit-
ſe. Huic conſentit illud Eufebii: *Cunctam
Iudaorum nationem redarguit. dicens: Cognov-
vit vos &c.*

Eufebii 2.
demonſtr.
Evang. c.
56.

Ut autem cognoscatis, noſtri temporis
Hereticos hic una redargui, norandum eſt,
quod ipſi Panem Angelorum in præſepi, aſi-
no ſtolidiores non agnoſcant, cum interim
clare, & præclare Auguſtinus: *quia Domi-
nus noſter Ieſus Chriſtus CIBARIA NO-
STRA voluit eſſe, propterea natus, in præſepio
collocatus eſt.* Enimverò Iſraël hoc non cog-
novit, & populus meus non intellexit, id eſt
inquit Hugo Card. *Me per ſiæm Calviniſta,
Lutheranus, Sacramentarius non intellexit.*
Unde illos quoque hoc Iſaïæ vaticinio con-
tineri, Nazianzenus ſatis aperte declarat
hilce verbis: **COGNOVIT BOS POSSESSO-
REM &c.** Iudaos, multis animantibus prope-
modum ſtupidiores exſtititſe ait: *atque omni-
nibus iniquè & ingratiè erga Deum affectis,
hæc oratio congruit.* Quam autem iniquè &
ingratè Heterodoxi omnes, erga Chriſtum
efficiantur, & ipsis brutis brutaliores ſint, ex
eo manifeſtum eſt, quod quem mata mula
ad nutum Antonii de Padua in Euchariftia
præſentem agnovit, & flexo poplite venera-
ta eſt, aſini illi non agnoſcant. Res ſic ſe ha-
bet.

Savini 13.
Lxxii.

Bonvillus quidam Hereſiarca, cum S.
Antonio Patavino de veritate Euchariftiæ
diſceptans: *Tum demum credam, inquit, cum
hoc prodigii, quod ſubjiciam, fieri videro: tri-
duana fame macerabo mulum meum, ac tum*

*demum poſt triduum deducam in populi con-
ſpectum, ibidemq; pabulum illi offeram; tu verò
Antoni, ſtibus ex adverſo, cum tuo illo, quod
ais, Chriſti Corpore. Quod ſi neglecto pabulo,
mulus ad venerandum Deum tuum feratur,
tum demum nec antea præſentiam Chriſti in
Euchariftia tibi credidero.* Ita ipſe pretioſa
nimirum fide, quam non niſi miraculo ven-
diderat; ſed bene habuit, quod ejuſmodi mi-
raculum poſtularit, ut beſtia à beſtia docere-
tur. Porro conditionem accepit vit ſanctus.
Certamini dies condicta eſt, locusque ac
tota res brevi tota civitate evulgata. Ad-
veniente die, undique in plateam aſigna-
tam concurrunt, adducitur ab hæretico
fameliicus mulus, intereaque in proxima
ædicula Sacris operatur Antonius; quibus
peractis, ad populum egreditur, maxima
cum reverentia, manibus Euchariftiam
gerens, ſimulque animo ſummam in præ-
fidem ſuum, quem tenebat fiduciam. Deinde
ſuſpenſis rei expectatione omnibus, Bon-
villus animo jam devorans victoriam, le-
ciſſimum ac copioſum pabulum mulo
huic proponit, etiam ſaturo futurum in
deliciis; illuc verò Auguſtiſſimum Sacra-
mentum ab Antonio proferitur, qui eore-
rum articulo, ubi Dei gloria, fidesque in
divinum myſterium agitur, fiduciam pro-
digii exſuſcitans, cunctis audientibus atque
avidè defixis, mulum adhuc detentum comp-
pellans: *Hujus, inquit, nomine Conditore tuus,
quæ manibus, tametsi indignus revera teneo,
præcipio tibi, ut conſeſtim huc accedas, eumq;
quo par eſt, cultu venerare, ut vel hinc intelli-
gat hæretica perſidia, õnes res creatas ſuo Juddi
Creatori, quæ Sacerdos in altari voce conſecit,
ac manibus contrectat.* Hic dictis ſolvitur ra-
bidum fame animal, ac ſivo relinquitur: atq;
è veſtigio, õ vim divinam! õ prodigium per-
fidia teſte certiffimum! neglecto pabulo,
ante os oculoſque poſito, ad Euchariftiam
ſe convertit, uſque ad poplites dimittit
caput, & coram ea genua curvans, adora-
bundum accidit. Hic præ gaudio non ſe ca-
pere Catholici: acerrimo pudoris aculeo
compungi hæretici, Bonvillus ipſe hære-
ſiarca, mulum Doctorem ſequi, hæreſim
execrari, ſuumque in hoſtia adorare Con-
ditorem, gratias Chriſto ſuo agente Pata-
vino, quod & ille cæcus, & cum eo multi

ex asseclis, è plateis, & vicis civitatis Tolofanae lucem aspexissent.

Nec adhuc vos pudet Calvinianos, jumentis insipientibus stolidiores persistere? cognovit bos, cognovit Asinus, & mulus Dominum tuum, quem beati illi spiritus velata facie in ara venerantur & adorant.

Chrysolog. serm. 141.

Ad Titum 1. 10.

Movarin. Agnus Eucharist. l. 5. pag. 31.

Execr. c. 8.

Del Ancre inconstance du monde.

Aureo vos sermone (tam pretiosa mihi vestra salus est) quemque compello: Tu homo, si non mox cum Angelis, agnosce vel tardissime cum jumentis; ne dum moraris, ipsis jumentis, quibus ante comparatus fueras, postponaris. O bestias, testes Sacramenti mirabilis fideles rationalem sine ratione cultum exhibentes! Hæc dum commemoro, nonne pudore summo suffusus, meritò ambæ aures iis tinniunt, qui ore fatentur se nosse Deum, factis autem negant. Qui se fideles, & veraciter Christum sub **HOC SACRAMENTO MIRABILI** contineri profitentur; vita autem & moribus ita ei præsentibus assunt, ac si fictus, aut pictus Deus, velut Calviniani, veritatis dumtaxat umbra, & figura nobis in altari exhiberetur: contentur se hic nosse Deum, sed risui, nutibus, gestibus, fabulis, summæ irreverentiæ in loco sancto indulgentes, illic præsentem negant. Nudis pedibus, & ima veneratione, Turcæ non solum Moscheas suas, sed & cœnaculum nunc in Basilicam constructum, in quo Christus sanctissimum Sacramentum instituit, ingredi consuevere, adeo ut vel luto, vel sputo, locum illum scædare, ipsis etiam præculum sit. O hæc illorum mentibus hærent, qui in Dei templis, ubi hoc mysterium toties peragitur, adeo non luto & sputo contaminare, sed domum Dei verrentes in speluncam latronum, liberiori visu, effusore risu, verbis lascivis, affectu perverso foedissime conspurcant, & Creatori suo dorsum obvertentes, abominaciones gravissimas, ut in spiritu vidit Prophetæ, committere non reformidant! Digni profectò, in quos severius vindex Deus, & zelosi pro domo Dei potentius animadvertant, quàm qui mortali Regi aut Principi, indecenter aut impudenter assunt. Princeps quidem legatis Turcicis se coram, o aperto capite consistere ausis, cydarium tribus clavibus capiti affigi iussit. Non caput, non lingua, non manus, sacrilegis istis consignendi, sed atrociora, & æterna illos manent sup-

plia. Nunc, unde digressi lumus, revertamur, & à minutis animalculis, novum Eucharistiam venerandi modum condiscere non erubescamus.

Audite quæso, quod olim contigisse locupletissimi testes prodiderunt: Mulier quædam, cum ex apibus suis non referret expectatum proventum, videretq; eas, nescio qua lue, aut veneficio contabescere atq; emoti, ab altera muliere sibi persuaderi factuè passa est, ut detentam ore sacrâ Hostiâ, quam super mensa divina à Sacerdote acciperet, in unum alvearium suorum injiceret. Injecit, nec fefellit eventus vota, optimo Deo, ut nonnunquam solet, malis mortaliu consiliis, utenre in bonum: siquidem ab injecta hostia cessavit lues, viguere apes, fluxere mella, quid in super apes? Amplius ne per alveare cursitare? petulcis pedibus lascivire? labem aliquam sanctissimæ Hostiæ aspergere? nihil vobis minus veniat in mentem. Ecce tibi omnes confestim advolant, officiosissimè circumstant, religiosè venerantur, bombis ad harmoniæ legem temperatis prosequuntur. Interim aliæ in selectissimis floribus, ceterâ conflant, aliæ ex cera ædiculam compingunt: idoneo enim tempore alveare mulier aperiens, ut mel educat, ecce in illò rem miram, apiculæ ipsa sapientiores Dominum suum, ut par erat, agnoverant, & Angelica quadam arte, scellum illi è virgine cera eas concinnasse deprehendit. Patres hinc & hinc substructi, ac suis fenestellis appositè instructi, introsum ostio jungebantur: in medio erecta ara SS. Eucharistiam velut in Hierotheca spectabilem exponebat. Supra eminebat turricula, non sine campanulis, quasi ad venerationem hospitum, homines accire vellent, & volebant omnino: nam qui sonus in cymbalo deerat, eum festivo amabilique bombo repræsentabant, ambientes Conditorum suum, venerabundo volatu & pro facultate prædicantes. Eo miraculo attonita mulier ad Sacerdotem deferret rem totam, qui advocato undique populo stipatus, supplicabundus ad aparium contendit, indeq; subductam sacram Hostiam, ad templum deportavit. Hæc Cæsarius, Antistes Arelatenis, vitæ sanctimoniam præditus, ut non prius ipse mor-

Cæsarius, l. 8. c. 9. Anonin. 3. p. summa, tit. 12. c. 8. Thom. Cas. ep. di. apum

Sensu l. 2. de Clemens.

Hist. Eccl. Belgic. a. 1554.

Niremb. hist. naturæ l. 9. c. 94. pag. 200.

In vita 27.
Aug.

mortuus è vivis abierit, quam mortuum ad vivos ipse revocasset, S. Antonius, Florentinorum Præful, B. Thomas Cantip. Magni Thomæ Aquinatis, insignis discipulus. O Apiculæ ingeniosæ in Domini vestri, nostrique cultum architectæ? Quis vobis non invidet tam raram, tam præclaram artem? Quis eam non in animo suo æmuletur? ut templum unum Domino nostro concinnamus, aram in corde nostro illi exstruamus? *Pudeat cerè*, quod vel gentilis Philosophus inculcat, à *parvis animalibus non trahere mores*; docent nos in Eucharistico cultu ingeniosæ apiculæ, hujus SS. Sacramenti reverentiæ, ac Religioni augendæ, omnem solertiæ & indulgentiam conferendam: doceat ædiculas & aras ei exstruendas, doceat eas cereis & floribus exornandas, voce, gestu, motibus, omnemque venerationem exhibendam, cujusmodi cultu, non minus ingenioso, quam sumptuoso apparatu Anno 1654. diebus antecinerabilibus, Romæ in domo professa congregatio Nobilium, cui Eminent. Card. Barberinus præerat, contestata est, dum ad Barberinas apes alludendo, machinam crexit, quæ supra 3000. Scutorum stetit, spectaculo maximè augusto, historiam apum, quæ SS. Hostiæ in alveari reconditæ, ædiculam exstruere, representando. Consimilem apibus, oviculas Sacramento mirabili religionis signa exhibuisse, refert Rosvvedus. Qui verò his dictis humanam fidem denegant, quia sacris Bibliis non continentur, etiam Amstelredamum in rerum naturâ esse pernegent, quos velut oves errantes, fortè canis Ulyssiponensis, quo nihil unquam mirabilius hoc in genere legisse me memini, reducet Joannes Kusebius Nierenbergius, factarum litterarum Doctor eximius, & Scriptor religiosissimus, sic refert: pro confirmanda fide, augendoque cultu sacerrimæ mensæ, novum in urbe Ulyssiponensi, & mirandum profus eventum narrabo, quia, dum hæc scribo, in omnium admiratione, & lingua vertatur. In templi divæ Justæ vicinia, atrocitatum quidem artifex habitat, qui domi canem alit mediocri magnitudine, denso rubore, nonnullis albis maculis distinctum, & no-

mine Tudecum, duos ante annos S. Eucharistiam, cum in niveo velo deferretur ad ægrotos, caput comitati, ut à pluribus attentius fuit observatum. In primis, quoriscumque parvum cymbalum, (cujus sonitu monentur vicini ad Domini Corpus honorandum, vel ærea campana è turri concrepant,) domo etumpit celer, accurritque ad templum festinanter, eoque circumquaque lustrato, reperit domum. Cum verò ad templi ostium, egredientis Domini parvum cymbalum, alterum signum edit, incredibili velocitate redit ad templum, ibique prospectans consistit, donec sub pallio, seu umbraculo Sacramentum jam procedat. Tum repetito cum alacritate saltu, pergit ad canentes pueros initio pompæ, huc illucque sæpius recursans, quasi ipse ad reverentiam, & venerabilem comitalè disponderet pompam. Mansuetus licet cum natura, tum familiaritate canis, id temporis tamen hoc unum agit, & obtemperat nemini, nullum sequitur, nullum agnoscit, ne herum quidem vocitantem. Ubi ad ægroti, deventum est ædes, hic in propatulo expectat, dum exeuntem Dominum ad templum de nudò deducat: nec prius quam in sacram cellulam sanctissimum Domini Corpus reconditum sit, mirus ille ante ambulo discedit. Mortalium locordiam! ô Christianorum ignaviam! in augustissimum hoc epulum, fidem propè dicam mortuam! quis vestrum, quam canis hic docet promptitudinem, æmuletur, ut nola audita, præforibus velociter excurrat, alacer comitetur, quacumq; cæli temperie Dominum suum per vicos, & plateas ad moribundos prosequatur? aut ubi in publicis supplicationibus sacri hoc ferculum defertur, præluceat? *Nô est servus major Domino juos*, ille etiam, cujus deliciae sunt esse cum filiis hominum, sic libenter etiam à morte plateas obambulat, omnesque invitat, ut hunc circuitum amoris divini, filii hujus sæculi præ circuitu vanitatis (den tuor à la mode) frequentare dignentur.

Joanna, Regina Castellæ & Aragoniæ, maritum suum Philippum I. Pulchrum nomine, tanto amore prosecuta est, ut nunquam à corpore ejus jam mortuo potuerit separari, indes sacrophagum aperiri

Caesarij.
8. c. 9. An-
nin. 3. p.
summa, in
12. c. 8.
Thom. Cas.
cip. li. apum

Sem. l. 2.
de Clement.

Hist. Eccl.
Belgic. a.
154.

Niremb.
hist. natura
l. 9. c. 94.
pag. 200.

Joan. 13.

F. Hilar. de
Coste Eloges
des Reines
& Dames.
tom. 2. pag.
61.

ri iubebat, & quorsum iter faceret, cadaver secum asportari volebat, quo propheta implebatur, olim Philippo, regia magnificenti Hispaniam ingredienti, à detrula nuntiata, *magis illum à morte, quam in vita ambulaturum.* Quod cum Rex Regum in se verificari voluerit, impius sit, qui hunc suo, suorumque comitatu solitariu destituar. Sed captum historię prosequamur. Semel noctu canis idem excitatus tinnitu cymbali, currit properè ad januam: quàm ub obsecratam reperit, caput unguibus vellere, pulsare, faucibus ululare, ut solverent, non exauditus heri dormientis cubile intrat, circum, gemit, clamitat, ea arte sibi exitum dari flagitans; sed cum ab hero sopito non auditus, vel à nolente contemptus esset, ad ancillam etiamnum vigilem, & domesticis officii occupatam, accurrit; insilit ludibundus, vestis oram levi dente admordet, perducit ad januam, eaque patefactâ, ad templum procurrit, comitatusque SS. Hostiam, ad propria rediit.

Accidit & alias, cum SS. Sacramentum de more præcederet, ut bajulum quendam offenderit dormientem ad fontem roris, tenentem capistro bestiam: hunc extemplo allatrat vehementer, nec dimittit, donec experrectus, se illic in genua venerabundus abiecit. Aliquando in eodem comitatu rusticana occurrit, a fello insidenti, quam a deo animosè allatrat & assilit, ut conterrita, & quid agendum à nonneminè communita, descenderit, & genua flexerit. Ita & alterum virum nobilem equo descendere, & Eucharistiam pronum venerari compulit, non leviter interim ungula equi in pede læsus, quem obligari detrectavit, donec claudicans morem suo mori gessisset.

Viginti quatuor horarum spatio adfuit Christo velato in hebdomada sancta.

Ingenti sexus nriusq; turba, frequentissimum erat templum in octava Paschæ, eratq; jam Sacerdos accinctus, ut S. Hostiam ad ægrum deferret, cum fœmina quædam vestitu non fulgari, quamquam vulgari turpitudine per trãversum ostium ingressa staret, hanc ut canis videt, curriculo illam impetu tanto, tamque terrifico insilit, ut pudore ac terrore correpta, & à circumstantibus officii monita, solo se abiecerit, ac

tum tandem canis comirando, se in sua statione solita locavit. Istiusmodi canes si plures excubarent, quam multo hæreticos, & frigidos Catholicos ad officium compellerent, atque utinam in omnibus tempus circumcularent, & infames quosdam juvenculos, canesne an homines? certè minime Christianos officii sui, ac venerationis commonerent, dum vel unico genu curvato Judæos, vel toto corpore ad irreverentiam, imò ad probum Numinis composito, Atheos repræsentant! nam quid ego de iis loquar, qui ædes sacras ut lustra Veneris, ac lupanaria adeunt? quam merito, illis oblatraret illis similis Ulyssiponenfis ille Molossus, imò ad sanguinem usque morderet, quos conscientia tam fœdarum cogitationum, ac cupiditatum non remordent; sed foris illi canes, canibus inverecundiores.

Hic autem si quis se perstringi sentiat, audiat, & obaudiat B. Chrylogonum graviter commonentem: *Ecce jumenta adulantur caudis, blandiuntur auribus, linguis lambunt, & mutu quo possunt, auctorem juum fatentur contra naturam, in tuam venisse naturam, Israël verò, populus electus, me non cognovit, intellexit, contemptui, & despectui habuit. Quod dum attentius considero, & animo pervolvo, inter animantes, qui mirabili huic Sacramento se mirabiles exhibuere. non possum, quin Aquilas inducam, sed morales & rationales, Aquilas inquam Austriacas, quæ ubicumque fuerit corpus illic congregabuntur. In quæ verba divus Ambrosius Est corpus, de quo dictum est: *Caro mea verè est cibus Circa hoc corpus, veræ aquila sunt, quæ alis circumvolant spiritualibus.**

Quod quam sollicitè, quam solerter Aquilæ Austriacæ fecerint, quamque alacriter & ardentèr alis spiritualibus SS. hoc Corpus circumvolitarint, attendite. Rudolphus Imperator, unde hæc prima Aquillarum origo promanavit, quam studiosè ubi hoc Corpus fuerit, adfuerit, omnibus in comperto est. Non indogeneres, suis spiritualibus alis hoc Corpus circumvolitarunt Maximilianus I. Ferdinandus omnes, Carolus V. & omnes Philippi, Reges ac Principes, Austriacum eum secuti, ut apud Historicos domus Austriacæ legere est. Hoc paucis ad commendationem dixisse, sufficiat.

E. X.

Vernulus
Apolog
ger. AustraScrib polit
in pref.Chrylog.
ser. 14.Scrib in
Annal.Spondan.
Annal. Ecc
a. 154. n.
14 pag. 39.Matt. 24.
Ambros. l. 6.
in Luc. 17.Lipinus epist
cent. 2. epist
98 Vernul.
cit.Scribam p
lirico.
Chrylog. in
pref.

Vernulani
Apolog.
ger. Austr.

Ex illo auro, quod primum in Castellam, ex India Occidua advectum, facta est Hierothea, in qua augustissimam Eucharistiam sancta Ecclesia Tolerana pro more retectam proponit: Et ex eo, quod primum India orientalis Reges, Clienteralis obsequi nomine, Emanueli Lusitaniæ Regi perolverunt, fabrefacta similiter est sacrosancta Dominici Corporis pyxis, quæ Ulyssiponæ in templo Bethlemitica Virginis, Indiarum victoriarum magnificentissimo trophæo visitur. Laborabit posterorum fides, ut credat, quod refert alloquens Philippum IV. Scribanius: *Memineris, te ab his venire, qui in solo occidente supra septuaginta templorum millia, ditissima pietate exererunt: Et à Jacobo Aragonio, qui solus bis mille templa, Dei Matri felici, locuplere, ac regia manu adificavit.* Nusquam clarius fulget, quam in aris, delubris, & Divorum simulachris, Austriacum aurum, & potissimum in sacrosanctis capsis, in quibus ille latet, quem orbis non capit. Addit Surtius: *Tot hominum millia in novo orbe Carolino, sic Americam Caroli V. armis subactam nuncupat) Christi fidem complexa, atque hoc admirandum Eucharistica misterium istic veneratos fuisse, quot esse possint Christiani in veteri orbe nostro.* Quare frendeat orbis & orcus, domus hæc tali basi fultra, nunquam corruet. Narrat quidem Spondanus in internecinum inter Duces Austriæ, & Suiceros odium esse, adeo amarum, ut non possent nomen audire: & si quis bonum aliquod locutus fuisset de domo Austriaca aut signo aliquo favere monstrasset, fuisset sine iudicio occisus; in tantum, ut non solum insignia ejus ex omnibus locis sacris, & prophanis (quæ jam ubique præfulgent,) abraisissent, verum etiam, quoniam Duces Austriæ gestant in galea pavonis caudam, nullum ipsi in tota terra sua pavonem esse paterentur; & si quis in pileo gestasset pavonis pennam, sine interrogatione interficeretur. Hactenus Spondanus Histamen frendentibus, & aliis invidentibus. Religiosissima hæc domus perstabit, quæ Lipsius vocat: *Domū ad summū fastigiū genitam*, quæ, ut alius recte asserit, *una manu Orientem, altera Occidentē ferre videtur*

Scrit polit.
in prof.

His denique Aquilis, dum Corpus hoc aliis suis spiritualibus circumvolant, nulli accipitres, aut gryphes nocebunt,

Surtius in
Annal.

Spondan.
Annal. Ecc.
a. 1454. n.
14. pag. 39.

Lipsius epist.
cont. a. epist.
98 Vernul.
cis.

Christi fidem complexa, atque hoc admirandum Eucharistica misterium istic veneratos fuisse, quot esse possint Christiani in veteri orbe nostro. Quare frendeat orbis & orcus, domus hæc tali basi fultra, nunquam corruet. Narrat quidem Spondanus in internecinum inter Duces Austriæ, & Suiceros odium esse, adeo amarum, ut non possent nomen audire: & si quis bonum aliquod locutus fuisset de domo Austriaca aut signo aliquo favere monstrasset, fuisset sine iudicio occisus; in tantum, ut non solum insignia ejus ex omnibus locis sacris, & prophanis (quæ jam ubique præfulgent,) abraisissent, verum etiam, quoniam Duces Austriæ gestant in galea pavonis caudam, nullum ipsi in tota terra sua pavonem esse paterentur; & si quis in pileo gestasset pavonis pennam, sine interrogatione interficeretur. Hactenus Spondanus Histamen frendentibus, & aliis invidentibus. Religiosissima hæc domus perstabit, quæ Lipsius vocat: *Domū ad summū fastigiū genitam*, quæ, ut alius recte asserit, *una manu Orientem, altera Occidentē ferre videtur*

SEPTIMUM MIRABILIUM.

SPECIES EXTRA SUBJECTUM *sub*
diversis speciebus signis tantum
Et non rebus.

Thomas opus, de Sacramento Altaris agens, qua ratione Deus noster abconditus, sub specieum velamine delitescat, dicit, hoc pulchre signari in benedictione Jacob, ubi sensus Isaac sunt decepti, putantis sentire Esau, dum sensit similitudinem ejus, qui velatus erat Jacob Esau, quem amabat Isaac, id est corpus, eo quod de cibis suis vescitur, significat substantiam panis cum juic accidentibus, scilicet colore; sapore &c. Dum itaque Isaac quasi homo exterior, id est Sacerdos benedicere debet; Esau, id est substantia panis, recedit; sed similitudo Esau, scilicet vestes cum odore, cibus cum sapore &c. manent circa Jacob, & sensus nostri falluntur. Hic Jacob sub vestibus Esau, hoc est, Christus sub speciebus panis, adeo gratum erat spectaculum B. Coletæ, ut nullum formosius ulli mortalium exhibuit sit. Coleta oculos suos magno habebat in pretio. Quid illud? An quia oculis poterat suspicere vas illud admirabile, opus Excelsi, Solem? vel luminare illud minus, quod præest nocti, Lunam; vel ignes illos minores, rutilantes illas faculas, itellas: An quia poterat aspiciere viridaria, & agros, & hortos tanta florum verticorum pompa, & virentium herbarum decore collucentes ab illis potius oculos, ne viderent illam vanitatem, avertentur; sed ideo tantum gaudebat se pollere oculis, ideo altimabat oculos, quod eis liceret sibi species Eucharisticas intueri: quod si agebat illa, oculorum usura ante mortem privaret, ob id præsertim eorum jactura acerba mihi foret, quod deinceps prohiberet divinas illas species, & sponsi absconditi, Jelu latentis caodidissimam nubem & tegumenta aspiciere. Frustra post hæc & nobis objiciantur facies stybio & fuco, ut alliciant, illitæ, in quibus sunt roseæ genæ, corallina labra, lucentes oculi, lactæa collis; frustra nobis proponantur tot oculorum lenocinia, aurum, argentum, gemmæ, purpura, ostium, & quæcumque sunt digna visu,

S. Thom. o.
puse 28. c. 7.
Gen. 27.

Barvri fa-
veur de lesu
446. in vi-
ta.

vel

Chryso.
ser. 14.

Matt. 24.
Ambr. l. 6.
in Luc. 6. 17.

Scribanus
litico.
Chryso. in
prat.

Ecl. 31.

vel propter pretium, vel propter decorem, vel propter splendorem; claudis his omnibus oculos Colecta, & spectis omnibus, quae possunt oculi aspicere, uni intenta, qui est *splendidus in panibus*. Sic amantes animae, fide luce ocularæ, sponsum suum, etiam post candidum hunc parietem delitescentem agnoscunt, & amice confabulantur. Dum interim falsitatis sectatores, volunt ipsam primam veritatem nobis, ut olim Heliogabalum convivis suis, fictis & pictis epulis illudere voluisse. Nec aliter agunt falsitatis Sacramentarii, & testamentarii, quam si Rex aliquis filio suo secundo genito, talem, ac talem civitatem relinqueret testamento, & postea executores, tabulam illi Regis filio traderent, in qua illæ civitates pictæ continerentur, dicentes: Ecce civitates à patre, tali testamēto relictas. Itane Principi satisfacerent? Audiant hi D. Thomam: *Quid hoc Sacramento mirabilius: in ipso namque panis & vinum in Christi Corpus, & sanguinem substantialiter convertuntur. Accidentia autem sine subiecto in eodem subsistunt.* Hauserat hoc ex ipso fonte ætæ: Veritatis, qui fallere non potest:

S Thom. o-
pus. c. 27.

Ioan 6. v. 55

Caro mea VERE est cibus, & sanguis meus VERE est potus. Cur Dominus non simpliciter dixit: *Caro mea est cibus, &c.* Cur apposuit illud VERE? S. Chrylostomus: *VERE*, inquit Dominus, *Caro mea est cibus, ne obscure locutum, & in parabolis, audientes arbitrarentur.* Ambrosius hæc tam vera esse

Amb. l. 6. de
Sacram. cit.

asserit, quam Christum esse Filium Dei: *Christus est VERE Dei Filius, non quemadmodum homines per gratiam, sed quasi filius ex substantia Patris: ita ejus caro VERE caro est, sicut ipse dixit, & VERVS sanguis ejus.* Quæ adeo manifesta S. Hilario, ut dicat: *De*

S. Hilar. c. 3.
de Trinit.

veritate carnis, & sanguinis Christi, non est relictus ambigendi locus: nunc & ipsius Domini professione & fide nostra VERE caro est, & VERE sanguis est. Sicut, cum quis domum suam Regi in hospitium offert, optimis taperibus & stragulis, & suppellectili ornatam, ipso jam inde decedente, Rex domum intrat, quam quidem alienam inhabitat Rex, & solus eam occupat: non enim Dominus domus ibi remanet, sed solum suppellex ejus. Sic panis ad hoc Sacramentum, accidentia sua, velut suppellectilia

quædam obtulit: ipse tamen abiit & recessit, & quantitatem, candorem, colorem, odorem, cum aliis speciebus, velut domum ornatam, Christo Domino relinquit. Atque hæc recepta ineffabili veritate, post mille annos, quidam nomine Berengarius, hanc corporis Christi, sub speciebus Eucharisticis impugnare ausus præsentiam, hæresim induxit, multosque seduxit, ejus errorem ut confutaret, & exscinderet Nicolaus Papa II. Concilium Lateranense, centum & tredecim Episcoporum coëgit, ubi ejus hæresim damnavit, & anathematizavit, atque in ipso Concilio Berengarius divina misericordia oculos aperiens, hæresim ejuravit, & conversus ad Dominum, seductum se fuisse, confessus est. Ac tandem in hora mortis suæ, angustias in eo magnas passus est, quod eos ad veritatem reducere non posset, quos subdola sua doctrina pervertisset. Hunc ergo, qui Ecclesiam non audiunt, sic in extrema lucta audiant profitentem: *Deus meus, hodie mihi apparebis ad meam salvationem, ut spero propter penitentiam meam: vel meam condemnationem, ut timeo, propter eos, quos per versa doctrina mea decepi, quos reducere nequivi ad veritatem tui Sacramenti, & sic expitavit, Erit aliquando illa dies, dum & ipsi sero, quos Berengarius deplorat, agnoscent Deum suum absconditum, quem hic, dum habitarent in nubecula, vera fide agnoscere noluerunt.*

Aulicis hæc sollicitudo, & unica cura est, regem aut Principem non solum coram, dum conspicuus est venerari, verum etiam in sacello suo regio, ut non semel conspexi, sub umbella, clausis cortinis delitescentem ita præsentem agnoscere, ut ne minimum strepitum excitare, nec unquam transire sine profunda reverentia præsumant. Vivacius longè ac veracius sub candidissimo specierum sipario, Thomas Sanchez, vir doctrinæ eximius, & sanctimoniam excellens, Deum suum hic latentem adoravit, de quo suum erga SS. hoc Sacramentum studium, affectum voluntatem, verbis illis memoriæ dignis testatus est. quæ ab ejus morte inter aſterica ad veritaria fuerant reperta: *Omnis cura mea est Deus meus in venerabili Eucharistia absconditus.* Obæta cura: id aptanda cura: quæ

Labatit.
Eucharist.
prop. 2.Barrii cit.
554.

cura

cura reddit hominem sine cura securum: *Omnis mea cura, Deus meus in Eucharistia absconditus*; curent proceres, magnates, palatini, placere cui ferviunt, principi: Cives cui se subijciunt, consuli: Maritus quam diligit, uxori: filius cui devincitur, parenti, servus cui famulatur, Domino: Amicus, quem amat, amico: *omnis mea cura, est Deus meus in Eucharistia absconditus*. Cura militum sit in campo belligerando aucupari gloriam, mercatorum in foro conquirere pecuniam, caufidicorum in museo intendere litibus Philosophorum in scholis excellere scientia. Curent alii hoc, alii istud: *omnis mea cura, Deus meus in Eucharistia absconditus*. Sic illa sit vobis omnis cura, seponite jam omnem curam, quoniam *ipsi est cura de vobis ipsi erit cura*, ne quid desit e temporalibus corpori, e spiritualibus animae; ipsi erit cura ne vobis in morte, in profanis, in adversis, in tempore; in aternitate.

Et quid ni sit haec omnis Jesum amantium cura, per has species ad cor ejus penetrare, quandoquidem omnis quodammodo infinitae sapientiae cura, & industria in eo posita fuit, ut sic aditum sibi in animam nostram mirabili amoris stratagemate aperiret. Sic se res habet. Serenissimus aulae Princeps in filiam Nobilem, sed solitudinis abditam, & arcte conclusam poterat exarsit; unicum illi votum, ad penitius amantiae suae cubile sibi viam sternere.

Tandem cum omnem aditum solerter exploraret, advertit famulum ultro citroque ad eam commeare: hoc itaque astu uti placuit; vestes famuli, formamque indutus ad eam sibi accessum patefecit, & voris positus est.

Haec non fabula, sed historia non infrequens, ut certis auctoribus comprobare possem, peracta est. Nullus unquam potentius & ardentius filiam, quam Princeps ille supremus animam, tam sublimi stemmate progenitam, tanto pretio emptam, hujus corporis erga stulo conclusam adamavit: cui ut intime conjungeretur, hoc divino usus est stratagemate, formam & figuram famuli, id est panis, qui indes ad nos subingreditur, assumpsit, seque nobis ita intime *Caelestis Panis Pars I.*

communicavit, exinanivit semetipsum formam servi accipiens: *O ad inventiones mirabiles! o amoris abyssum! o amoris excessum!* Haec Magdalena de Pazzis ardentia erat suspiria.

Sub hisce vestibus Esau, quam amabilis mihi Jacob es? S. Gertrudis divinitus intellexit, quod quoties homo cum desiderio & devotione aspexerit hostiam, in qua latet corpus Christi sacramentaliter, toties meritum suum auget in calo: quia aeternaliter in futura visione Dei, tot sibi speciales delectationes alludent, quoties in terris cum devotione, & desiderio inspexerit Corpus Christi, vel etiam videre vellet si posset, cum rationabiliter impeditur.

Alterum est, speciebus Eucharisticis manentibus, si homo sacro epulo refectus sese magis & magis disponit, ex opere operantis gratiam auget, ac caelestia dona cumulari, ut apud Suarem, Lugo, Valentiam, aliosque Theologos videre est. Ea propter S. Theresia merito monebat suas, *ut cum Christo Domino in Eucharistia recepto, tam diu orando manerent, quam diu species panis, a naturali calore consumptae non essent*. Si enim vel solo actu morbidos janabat, minime dubitandum est, quin jam adeo intime, intra nos constitutus, miraculo paraturus sit, dummodo fidem vivam habeamus. Ad hanc devotionem inflammabat Novitias B. Magdalena de Pazzis hisce verbis: *o mea sorores! si penetraremus, quod tunc dum duranti nobis illa sacra species, facit in nobis verbum divinum!* Illud potro est quod S. Thomas, & Henriques asserit: Christum per species, tanquam per instrumentum, excitare, & active inclinare ad actum vitalem devotionis, si homo sit bene dispositus.

OCTAVUM MIRABILUM,

COMPENDIUM OMNIS BONITATIS ET SANCTITATIS:

Latens res eximia.

Carolus IX. Galliarum Rex pretiosum monile illustri feminae donavit hisce Gallicis verbis insculptum, qui *m'a n'a sainte derien. hoc est, qui me habet, nullius eget.* Quod gloriofum ac insolens lemma,

L. 4. c. 25.
insinuat.
divin. piet.

Suarez p. 9.
720. a. 8. sec.
7. Lugo de
Eucharist.
disp. 12. sect.
2. n. 54. Va-
lencia. q. 7.
disp. 6. punct.
1. Gabriel.
Major. Pala-
dian. S.
Theresia iii-
nerar. perse.
c. 34. In vita
c. 95. Lanci-
cius opus. 14.
c. 5. n. 27. S.
Thomas in
4. d. 45. q. 2.
a. 3.

M m lemma,

1. Petri 5.

Labatit.
Eucharist.
prop. 2.

Barricit.
554.

lemma potiori jure divinis amor, Sacramento mirabili subscribit: *qui me habet, nullius eget*, Olim Deus bona sua donavit, hominibus, terram cum plantis & frugibus atque omnibus feris & animalibus: maria & flumina cum suis piscibus: aërem cum volucribus: cælum ipsum cum astris & planetis, gratisque influentis; at in hoc celesti convivio dedit & se. Unde Summus Pontifex in Clementia de reliquiis SS. *O larga & prodiga largitas, ubi donator venit in domum, & datum est idem penitus cum datore*. In quo cum sint omnia, quid non cum ipso donavit? *quomodo non cum illo omnia nobis donavit? quomodo non quod ipse est, nobis omne bonum donavit*: Unde in magna illa cæna (quam S. Cyrillus, ait fuisse SS. Sacramenti symbolum) ecce inquit Deus parata sunt omnia. Non ait parati sunt cibi, parati epulæ, parata vina; sed *parata sunt omnia*; quia nobis hic exhibetur Deus, qui omnia est. Atque hoc omne bonum, non quomodocunque collatum, sed in summo gradu; ut præclare de hac redisserit Doct. Angelicus: *Redemptor totum quod ipse est, & habet cum S. Spiritu, in summo dedit*. Divina natura totum quod est optimum, naturaliter in se habet. Cum ergo corpus & sanguinem filii sui Deus Pater sub Sacramento dedit, tunc corporalem substantiam in summo contulit, quando vero animam ejusdem filii dedit tunc spiritualem substantiam in summo tradidit, cujus anima omnibus Angelis & sanctis animabus perfectior gratia in omni sanctitate fuit. Insuper in eo totam divinam naturam, obtulit, omnem bonum in se naturaliter & æternaliter continentem. Nec hoc semel tantum; aut bis in tota hominis vita fecit: imo quocumque tempore quocumque loco à quocumque Sacerdote fidei bono vel malo, salutare illud sacrificium in forma Ecclesie oblatum fuerit, toties Deus Pater cum Spiritu Sancto singulis animabus se totum ad fruendum exhibet. Fingite animo ex universis rerum omnium formis, quæ divina fonte continentur infinita, excellentissimam speciem atque perfectissimam ideam hoc quidquid est, hic est. Cogitare absolute perfectissimum opus, in quo efficiendo divinæ virtutes singula toto conatu, atque impetu elaborarunt, quo sapientia nihil mirabilius

bonitas nihil melius, potentia nihil majus, majestas nihil augustius, ipsa denique infinita Dei Charitas ad amorem potentius possit effingere, hic est. Nam Deus hic posuit, quidquid ubique fuit.

Quæris in hoc opere potentiam Authoris: stupendum prodigium est, in quo se tota numinis potestas exhausta. Quid sapientiam commemorem, quæ inaudito hactenus artificio, ipsum artificem immensum, in suum opus conclusit? Quis bonitatem non oblituscelat, quæ quo majus, aut melius nihil dari, vel excogitari potest, se ipsum, id est omne bonum donavit.

Tot bona tam parvo clausit in orbe Deus.

Quid igitur vis ultra me hic dicere, cum plus neque tu possis optare, neque Deus ipse communicare. Unde Ambrosius: *OMNIA habemus in Christo, & OMNIA Christus est nobis*. Quare dumtaxat dolendum est, adeo hujus infiniti, & omnis boni imperitos, aut avaros esse, quibus hæc omnia simul non sufficiunt.

Horum quemque compellat Augustinus: *avare quid aliud cupias; quid tibi sufficit, si Deus non sufficit?*

Eadem lamenta, & justæ querelæ fuere B. Mariæ de incarnatione: *nimis avarus est, cui Deus non sufficit*. Si unquam, nunquam aptius, quam ubi hoc celesti pabulo refecti, Deum intra cordis finem complectitur in Seraphica illa suspiria prorumpendum nobis est: *Deus meus & omnia*. Alii alia querant, alia desiderant, aliis oblectentur, quem quero, desidero, in quo solo delector intra me est, *Deus meus, & omnia*. Opes alius & honores, voluptates aliis universas relinquo, sufficit mihi *Deus meus, & omnia*. Totos ergo alii mundos concedo, aureos & gemmeos montes non invideo, exquisitissimas illorum delicias non ambio, mihi *Deus meus est omnia*. Tu mihi o bone Jesu cibus es, tu mihi potus es, tu mihi quies, mihi gaudium, voluptas, meus mihi maximus honos es, *Deus meus & omnia*. Alterum est non tantum omne bonum hoc Sacramento contineri, sed & omnibus malis illud ipsum mederi: *cibus medicinalis est contra pomi mortiferi corruptionem*.

Æneam ferunt ad inferos descensurum, visendi Patris Anchisis gratia, a Sibylla medi-

Rom. 8.

S. Thom. 2.º
2.º. de be-
nitud.Euseb. hom.
in Pascha.Tibull. 3.
eleg. 21.Bern. ser. 2.
in cena
Dom.Tibull. 1.
eleg. 17.Amb. 1. 3. d.
Virgin.Aug. ser. 1.
de virtut.
Dom.Amb. de
Sacram. 1.
c. 4.S. Thom. 3.
2.º. 79. a. 2.S. Thom. 4.
pase. 58. 2.º

medicatum panem accepisse, quem Cerbero objeceret. Commentum hoc Poëtarum est, sed uti ait Eusebius Emislenus: licet fabulis nihil possimus probari, rectè quidem possumus obscura declarare. Intra nos triplex concupiscentia, seu triplex Cerberus latet, cui si panem hunc caelestem objeceris, ilico omnem iracundiam, superbiam, luxuriam sedabis, & ora obturabis. Suos ipse Abbas in Claravalle fratres, hic testes compellat, dicens: duo hoc Sacramentum operatur in nobis, in minimis peccatis minus jejuniis; & in gravioribus tollit omnino consensum. Quare si quis vestrum fratres, non ita sapè sentit iracundia motus, aut invidia (vel luxuriae) aut aliorum hujusmodi, gratias agat Corpori Domini: nam virtus Sacramenti operatur in eo. Idem confirmat Tridentinum sessione 13. Cau. 2. sumi voluit Christus à nobis hoc Sacramentum, tanquam ANTIDOTUM, quo liberemur à culpa quotidianis & à peccatis mortalibus praeservemur, disertè S. Thom. 3. p. 1. q. 79. a. 4. hoc Sacramentum sumitur sub specie cibi nutrientis: nutrimentum autem cibi esse necessarium corpori, ad restaurandum id quod deperditur quotidie, per actionem caloris naturalis. Spiritualiter autem quotidie in nobis deperditur ex calore concupiscentia per peccata venialia, qua diminuunt fervorem charitatis, & ideo competit huius Sacramento, ut remittat peccata venialia. Tum Mediolanensis praefatus adducit testimonium: Vnde & Ambrosius, dicit, quod iste panis quotidianus, sumitur in remedium quotidiana infirmitatis.

Quid quod à mortali non modo praeservet, sed & in eo ignorat, delet: gratiam insuper & salutem confert aeternam, hæc principis Theologorum, omniumque communis sententia est: potest hoc Sacramentum operari remissionem peccati, perceptum ab eo qui est in peccato mortali, cujus conscientiam, & affectum non habet. Adeo ut duo invincibiliter ex oblivione ignorantes, se admisisse noxam lethalem, si eorum alter in extremis sacra synaxi, nullius gravioris peccati sibi conscius, bona fide reficiatur, alter non, prior salvandus, alter damnandus sit: nescit etenim hæc medicina vitæ, cum veneno mortifero consistere. Vides

certè prodigiota quadam mutatione, ex virtute hujus Sacramenti, ea fieri, quæ David velut impossibilia ducebat, cum ait numquid mortuis facies mirabiles, aut medici suscitabunt? Cælestis medicus cum possit veniendo ad te, tangendo te, respiciendo te, malis tuis moderari, id noluit facere; sed ordinavit in pharmacum, sui ipsius præstantissimum sanguinem, veluti Conjurmatum totius vitæ, & operum suorum, ubi varia ingredientia sputorum, sudorum, lacrymarum. O Medicina vere divina, ubi ipse medicus, ejusque nobilissimus sanguis in medicamentum versus est, seipso, & per seipsum PURGATIONEM peccatorum faciens. Mirabilis, æquè ac amabilis fuit illa curatio, de qua loquitur Rodericus Sancius: cum Edwardus primogenitus Regis Angliæ transfretalset ad Christi sepulchrum, proditoriè Mauri alicujus intoxicato gladio percussus fuit: frustra consulti medici, vulnus coalescere nequibat. Sancius donum defertur, & ecce uxor, filia Regis Hispaniæ, purgationem vulneris per seipsam facit. Quotidie lingit, & fugit virulentum illud vulnus, & tandem exluxit, dum integra valetudo, pristinaq; vites marito restitutæ sunt. Hoc amoris prodigium singulare obstupescimus: & tamen si adhibuit illa os suum labia, linguam; non adhibuit, cruentas manus, perfosos pedes, peccatus apertum, nondum per mille vulnera extortum sanguinem. Hæc medicina tua est, ô anima Christiana. Et etiamnum reperite est peccatorem, qui biantia, & Auentia habeat vulnera, quæ adhuc sanie fluunt, ac scætant? Querebatur olim Jeremias: numquid resina non est in Galaad: aut medicus non est ibi? Quare ergo non est obducta cicatrix filia populi mei? Numquid resina non est, aut medicus non est in Gallia, in Germania, in Hispania, in Belgio, in Aotverpia &c. quod si illud altare, hoc templum, illa Hierotheca, vestri oculi aliud clamant, quare ergo non est obducta cicatrix, filia filii, viri, faminae, populi mei? Qui fit nonneminem inter vos repetiri, de quo illud, Isaïæ jure poterit liceat: à planta pedis, usque ad verticem capitis, non est in eo sanitas. Pedes, manus, oculi, aures,

M m 2 lingua,

Psal. 87.

Ad Hebr. c. 1.

Roderic. Sancius. part. 1. Histor. Hispan. c. 4.

Jerem. 8.

Isa. 2.

Euseb. hom. in Pascha.

Tibull. 3. eleg. 2.

Bern. ser. 1. in cena Dom.

Tibull. 1. eleg. 17.

Amb. 1. 3. d. in Virgin.

Aug. ser. 1. de virt. Dom.

Amb. de Sacram. 1. 1. c. 4.

S. Thom. 3. p. 1. q. 79. a. 3.

S. Thom. 1. p. 1. c. 58. a.

lingua, pectus, omnes sensus externi, interni omnes vulnerati sunt, contrita sunt omnia ossa ejus. Quid remedii. Si quis è summo ædis fastigio lapsus, omnibus membris confractis, ac ossibus eonrulis esset, insueretur is laneo vellero, ex agno detracto: Nobiliori profecto, pratiosiori vellero, recenti adhuc sanguine repenti te non semel involvit, & non est *abdu-
hæsitatrix*. Age recurre ad medicum, & dic: Domine si vis, potes me sanare, tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. Dic animæ meæ salus tua ego sum. Quod nulla medicorum ars valet, virtus valet hujus cœlestis medicamenti. Caro nostra viperina est, & labefactata remansit veneno serpentis antiqui; at caro Christi, virtute qua pollet divîna; in Eucharistia à nobis sumpta, cœlestis quædam adversus omne peccati virus,

theriaca est, ut ipsum nomen indicat: EUCHARISTIA, Anagrammaticismo, VIS THERIACA. S. Ignatius Martyr epistola ad Ephesios, vocat *Pharmacum immortalitatis*, & amuletum ad circæa pocula, & philtera, ad mundi illecebras, & tartarea toxica eneranda. Unde recte conclusero cum S. Ambrosio: OMNIA habemus in Christo (qui in Eucharistia continetur) & omnia Christus in nobis: si vulnus curare desideras, medicina est, si febris astuas, fons est, si gravaris iniquitate, justitia est: si auxilio indiges, virtus est, si mortem times, vita est, si calum desideras, via est, si tenebras fugis, lux est: si cibum quaris, alimentum est. Denique cum se hic dedit nobis, omnia simul donavit.

*Amb. l. 6.
hexam. 1.*

* * *

F E S T V M

 B. ALOYSII , SOCIETA-
T I S J E S V.

Qui facis Angelos tuos spiritus. Psalm. 103.

E M B L E M A XXI.

SERAPHIN TOTUS ALIS CONTECTUS.

Terrenæ nil facis habentes. Ovid. l. 1. Met.

A R G V M E N T V M.

IN terris Angelos versari fictos, & pictos conspiciamus: veros cælis delapsos, aliquando audivimus. At inter homines, homines Angelos commemorari, omnibus propè inauditum est. Ex iis tamen vobis hodie unum, non tamen corporis, quam mentis oculis conspiciendum proponam Aloysium: quem dum attentâ, & assiduâ ipsius divinitatis contemplatione, rerum omnium humanarum contemptu, prompta ad omnes Dei, ac Moderatorum nutus, quasi alis instructum, observantiâ: integerrima denique corporis. animique castimonia, quæ ut videbimus homines Angelis æquales, quin imò & superiores facit, excelluisse ostendero, Aloysium in terris verum Angelum existisse, nemo diffitebitur. Quem si plures ea in ætate Adolescentes, inter Mundi delicias, aut carnis illecebras enutriti æmularentur, ejusque exemplo animum orationi, corpus mortificationi addicerent, oculosque non in cœnum, sed in cœlum sustollerent, plures terra Angelos haberet & terra cœlum fieret.

- §. I. B. Aloysius moribus, & vita Angelus.
- §. II. Aloysius ut aliis virtutibus excelluerit: castitate potissimum Angelus existit.
- §. III. Quaratione B. Aloysius Angelis maior, & excellenior dicendus sit?

FESTVM

B. ALOYSII, SOCIETATIS JESV.

Qui facis Angelos tuos Spiritus. Psalm. 103.

Nihil nobis prope frequentius in ore, in oculis, quam Angelus: nullæ fere ædes sacræ, nullæ aræ, nullæ piæ tabulæ sine cælesti genio: integras passim vides in aëre depictas Angelorum turmas: hos peniculo expressos, cera fusos, cæte sculptos, acu pictos, argento & auro ductos, in dies cernere est: quos dum pumilionum instar, venustissimè abumbratos contuemur, nil minus videmus, quam Angelos: nil minus intelligimus quam Anglos: nam ut de iis Doctor Angelicus: *Substantia Angelica sunt supra intellectum nostrum*: unde intellectus noster non potest attingere ad apprehendendum eas: & dum homo de natura Angelica, de motu, de locutione, de præstantia dislerit, cæcus de coloribus loquitur.

Quare noli tales tibi fingere, quales forte apud pictores & pictores sæpe vidisti, pufiones formosulos, quib' vult' admirabili fulgore circumfusus: crines in cervicè molliter effusi, aut obryzo flaccescunt, & lactei colli nitorem blandidissimo favonorum spiritu ventilati petcurrunt: quibus alæ ex humeris emergunt geminæ, in cælesti textrina continnatæ, florida varietate, qualis in pavonibus esse solet irradiatæ: aureo, croceo, puniceo, cæruleo denique colore, miti admodum temperie distinctæ, rot referant spectantibus pigmenta, quor in arcu cælesti, cum voluptate miramur: tunica deinde bysina est, quam subtilis denticulati operis limbis aureis circumquaque excurrens magnus, vestis cum dignitate.

Tales si Angelos cogitas, quales tibi

cum pictoribus ludens expressi: toram virm ignoras Angelorum. natura illis pura est, subtilis, ætherea, quam nulla Corporis figura delineat, nulla materiæ labes infuscat, nullus corruptionis nævus aspergit: magnæ illius mentis, purissimæ quædam scintilla sunt, de superni luminis facibus accensæ: & ut summam omnia dicam, nostri pars melior, animus est, Angelus nihil est præter animam, ab omni carnis concretionem remotum, tanto expressius ad æternæ pulchritudinis exemplar conformatus, quorò de ejus fonte propius, & uberius resperisus. Hinc est quod Seleucienfis Antistes vocet *incorpoream creaturam*: Damascenus: *substantiam intellectualem, materia atque corporis expertem*: Dionysius, *intellectuales substantias, ab universa corruptione, morte, materia generatione, mundas existentes*. Paucis omnia: *qui facit Angelos suos spiritus. NEC QUIDQUAM TERRENÆ FÆCIS HABENTES.*

Has subtiles intelligentias, sublimes montes, purissimos spiritus, *Verbum Patris* in cælesti Regia aulicos habet, & domesticos: jamque hominem indaens, & homines socios haberet Angelos, è cælis vitam Angelicam sevocavit in terras, dum Patrem habens Virginem, (siquidem, teste Gregorio Theologo: *prima trias Virgo est*) è Virgine Matre nasci voluit, Virginitatis filius, quod Mediolanensis Præsul expendens: *Virginitas, inquit, è cælo accersivit, quod imitaretur in terris. Hæc nubes aëra, Angelos sideraque transcendens, Verbum Dei in ipso sinu Patris invenit* Quod ut à conglobatis comprobemus. Magnus Gregorius,

Pon.

S. Thom. 1. p.
q. 50. a. 2.

Basil. l. 11.
contra Euz.
nom. S.
Damas. l.
2. de fidelit.
Dionys. c. 4.
de divin.
nomin.
Psalm. 103.
Ovid. l. 1.
Metam.

Greg. N.
11. v. carm.
de Virg.
Amb. l. 1. d.
Virg.

S. Greg.
Orat. de
laud. Ba-
sili.

Quintil. q. 1
410.

Psalm. 4.

Nirenbr.
11. v. c. 1.
4. 11. 4. c.
20.

Nirenbr. cit

Pontifex maximus, sic ait: *Eximias virginitas, atque in Angelorum natura singularis ordine debet censeri. Vereor enim dicere Christi: qui cum propter nos procreandos procreandus esset, ex Virgine procreatur Virginitas.* Hieronym. verò epist. 22. ad Eustoch. c. 9. *Statim, inquit, ut filius Dei ingressus est super terram, novâ sibi familiâ instituit; ut qui ab Angelis adorabatur in caelis, haberet Angelos in terris, nempe Virgines. Natales suos castimonia è cælo ducit, quare vetustissimi in Italia sapientes, qui Latinam linguâ exornarunt & nomina rebus imposuerunt, castos appellaverunt calibes, quasi calites, & caelestes, quod vitam in terris æmuletur caelestium, quam in lege veteri, Pisci Patres, ac Patriarchæ ignorarunt: nec vulgare illis Elogium visum est, quod fides Regius de homine mortali protulit, cujus dignitatem tantum non Angelis æqualem exclamat: *Quid est homo, quo memores ejus; aut filius hominis; quia visitas eum? minuisi eum paulo minus ab Angelis.* Ubi Doctor Asceticus. Equidem magna gloria, & honor humani generis pro illo legis statuerat, paulò minus Angelis esse; nunc autem post descensum filij Dei ad nos, ascendit humana dignitas ad æqualem Angelorum, idque ex eo confirmat, quòd caelestes genii se olim ab Abrahamo; aliisque Patriarchis adorari permiserunt: quos, inquit, nondum æquales sibi per Virginitatis dignitatem agnoverant. At ubi filius Dei Virginitatem de cælo in terras detulit, jam suspiciunt Angelicæ illæ mentes, homines castos, & Virgineos non ut paulò seminiores, sed ut æquales, & conservos. Sic Virgini Joanni respondit genius ille Apocalypiticus, fas non esse ut se adoraret: *Vide ne feceris, CONSERVUS enim tuus sum.* Ubi Magnus Gregorius homil. 8. in Evang. ANGELI, quos prius infirmos, abjectosque despexerant, jam locios venerantur: hinc est enim, quod Loth & Iosue, Angelos adorant; nec tamen adorare prohibentur; Iohannes verò in Apocalypsi sua, adorare voluit; sed idem hunc Angelus compefcuit. Naturæ suæ, dignitatis suæ, conditionis suæ immemor videtur caelestis alicuius divinus spiritus, nisi in Joanne quid emergentis, & sibi paræ excellentiæ perspexerit, nosti quænam illa fuerit: eminentissimi Cardina-*

lis Petri Domiani doctrinam attendite: *Rem fugit, obsequium ab illo ANGELUS suscipere, & noluit adoratorem, quem noverat. QUALEM, fratrem recognovit, socium judicavit; subjectionis obedientiam non accepit: quia in omnibus Sanctis semper & ANGELICÆ MUNDITIEI contubernalis, & cognata Virginitas.*

Nulla Medea in vetustis fabulis tam potens fuit medicari herbis, quam divina gratia dono, & potenti Numinis auxilio, Virginalis castitas, quæ ex homine possit Angelum efficere. Talem vobis hodie castissimum juvenem B. Aloysium, hominem caelestem, & nescio qua divina metamorphosi, totum Angelum, & quidem visibilem, omnibus ad imitationem, atque admirationem in medium adducant.

§. I.

B. Aloysius moribus, & vita ANGELUS.

Nescias quid à primis incunabulis in Aloysio nostro radiarit, quo parens ejus lectissima Matrona eum cum reverentia, ut rem sacram sinu reclinabat, illum non tam filium, quam ANGELUM suum vocitavit, nisi forte ex eo, quòd quemadmodum caelestis intelligentia, in gratiâ creata sunt, ita divinum hunc punitionem in gratiâ natum; imo antequam solis lucè aspiceret, luce gratiæ præventum, ut Angelum cælo delapsum Mater contemplata sit. De Angelis quidem Doctor Angelicus: *Statim cum natura gratiam dare conventens fuit; & divinus Doctor Augustinus: Bonam voluntatem quis fecit in ANGELIS, nisi ille, qui eos cum sua voluntate, id est, cum amore casto, quo illi adherent, creavit simul in eis condens naturam, & largiens gratiam.* De Aloysio verò qua ratione id ipsum prædicari & affirmari possit ortus ejus prope divinus comprobabit. Etenim cum Marchionissâ parturiens, unâ cum prole, de vita graviter periclitaretur, votum Matri Muericordiæ; Laureranam ædem cum prole sua salutandi, emisit: jamque fœtum in lucem eniti videbatur, dum ea primum cura tenuit ut quam primum animæ succurratur: & nondum totus natus, inter parturientis Matris angu-

B. Pet. Damian. serm. 1. de S. Iohâ. Bapt. Greg. Nazian. carm. de Virg.

Ceparius in vita l. c. 1. Nierenb. in vita §. xi. Pintar Ramirez scriptura sacra selecta tra. 2. c. 5. §. 10. n. 862. S. Thomas p. 1. q. 62. a. 3. ad 3. August. l. 12. de civit. c. 9.

S. Greg. Orat. de laud. Basilii.

Quintil. q. 1. c. 10.

Psal. 4.

Nierenb. de asc. c. 1. & de f. c. 20.

Basil. l. 12. contra Eunom. S. Damasc. l. 2. de fidel. 3. Dionys. c. 4. de divin. nomin. Psal. 102. Ovid. l. 1. Metam.

Nierenb. cit.

Greg. Nazian. carm. de Virg. Amb. l. 1. de Virg.

Nierenberg.
Hisp. in vi-
ta s. i. Pin-
tus Ramirez
110.

angustias, vix toto emisso capite baptizatur. Nonne verissimè benignus Deus simul in eo condens naturam & largiens gratiam; sicut im- que cum natura gratiam dare, conveniens duxit: ut dici possit, inquit Nierenbergius, ope Virginis baptizatus, & Deo prius natus, quam mundo. Triumphavit certè adhuc Diabolum, atque hoc splendido Divi Joannis, quem prima veritas Angelum nuncupavit: Ecce ego mitto Angelum meum, dignus fuit elogio: antequam exires de utero, sanctificavi te.

Ceparius in
vita l. 1. c. 1.
Nierenb. cit.

O verè cælesti fato, & fausto sidere natum puerum! Planè prælagiebat id, qui, ut idem auctor affirmat, in albo Baptismi, post Aloysij nomen notum sic scripsit:

Sit felix charusq; Deo ter opt. terque
Max. & hominibus in aeternum vivat.

Escobar.
in Evang.
tom 5. in c.
11. Luc. l.
12. sect. xi.
observ. 9.
Gen. 2.

Ceparius l.
l. c. 1. Nie-
remb. cit.

Natus anno 1568. die 9 Martij, ut primum fari potuit, salutationem Angelicam, etiam num reptans per quoslibet gradus puer recitabat; adeo cunctis amabilis, ut qui eum in ulnas sumebant, sibi ANGELUM cali complecti viderentur, seque intus ad pietatem commoveri per se sentirent. Jamque tam familiare erat parentibus, ac domesticis, Aloysium compellere Angelum, ut si hospes aliquis ad palatium divertisset, existimaret ANGELUM esse pueri nomen. O Adam! si rursum nomina rebus conditis propria, à te imponenda forent, Aloysij proprietates expensens, non dubito quin eum Angelum appellando, diceres: ipsum est nomen ejus. Adde ipsis Angelis, in gratia à Deo procreatis, excelsores fuisse; quod irrefragabili Cardinalis Bellarmini constat testimonio, qui animum Aloysij perspectum habens, eum in gratia confirmatum fuisse pronuntiavit. & mentis integritatem, quam in baptismo velut candidam vestem indueret, ab omni labe puram, intactamque servasse. Ubi & illud observatione dignum occurrit: Admodum Reverendum Patrem Mutium Vitellesci, Societatis Jesu Generalem, pro informatione Canonizationis juramento deposuisse: se quodam die familiariter cum Aloysio agendo, hanc illi questionem D. Thomæ movisse, l. 2. q. 89. a. 6.

quam primum quis ad usum rationis pervenerit, teneri sub peccato mortali actum amoris elicere, atque ad hæc candidè, & sincerè Aloysium respondisse, se minimo ea te infero pulo angere, quòd certus esset, primo eo ipso instanti, quo usu rationis præditus, ea gratia præventum, ut se totum ad Deum converteret, eique ex toto corde se dicarit, ad consecravit. Nunc quibus coloribus, seu quibus moribus Angelum hic depingendus sit, videamus. Alii illum Angelum ex sublimi mentis in Deum volatu: alii ex prompta & veloci ad nutum moderatorum obtemperantia, nonnulli, ex generoso rerum omnium terrenarum despectu; quidam etiam ex Seraphico, quo in eis flagrabat, divini amoris æstu, hoc eum nomine indigerandum, & pari cum beatis mentibus gradu, non injuria, constitutum putant. Quod si cui fortasse mirum videbitur, audiat non humanam, sed divinam olim B. Mechuldi factam revelationem.

S. Thom.
1. 2. q. 89. a.
6.

L. 1. gratia
spirit. s. 74
Bary pado
calph. c. 3.

S. Bas. de
punit.
S. Nilus in
Hicaten. de
vni.

Corysoph. l.
de orando
Deo & tom.
1. in p. 4.

Illam aureum ascensum vidit, novem gradibus instructum, cinctumque ingenti Angelorum multitudine, qui sic erant dispositi, ut in primo gradu Angeli, in secundo Archangeli, & ita ceteri ordines, & chori Angelorum collocarentur. Neque hic spectaculi finis fuit, Deo illi ulterius significante, homines pro diversis meritis, in diversis itidem Angelorum gradibus esse constitutos; ita quidem, ut intelligeret, eos qui peregrinis, & egentibus benefecissent, ut & pacificos, inter Angelos versari: Orationis, obedientiæ, paupertatis, & humilitatis studiosos, cum Archangelis esse; virtute præditos, qui se ardentè, ac seriò virtutum omnia studio consecrassent, inter Virtutes numerari: gloriosos vitiorum triumphatores, quique salutis enim inimicum suis illecebris contempserant, Potestatibus accenseri: prælatos, qui pro suis ovibus die, noctuque strenuè excubassent, inter Principatus vivere: excellenti humilitate insignes, quique aut divinæ voluntati per omnia se permisere, aut animo Corpus subjecere, fortiterque suas cupiditates edomuerunt, Dominationibus annumeratos con-templa-

Nierenb. in
vita s. 7.
Ceparius l. i.
c. 6. P. Rho.
varia virt.
hisp. l. 3. c. 8.
nostra s. 6.

templationi deditos, quique mentis puritati, paci spiritus, & animæ tranquillitati studuissent, cum *Thronis* considerare: scientia rerum divinarum illustres, inter *Cherubinos* collocari: Denique flammis divini amoris exæstantes *Seraphinis* asserere, qui increata illi essentia quam proximè appropinquare perhibentur. At in quo gradu, cælesti huic juveni consistendum sit, spectatis virtutum Angelicarum præconiis, vobis dijudicandum relinquo.

Ac primum quidem, præcipuum, & perpetuum beatorum spirituum officium est, noctes & dies sine ulla lætitudinis mentis, ad alia evagatione, immensam illam Dei majestatem deprecandam, & jusque pulchritudinem contemplari **ANGELORUM munus est**, inquit *Basilius*, *Deum ornare laudibus*. Quo si mortales quoque ritè perfungantur, Angelis non immerito accenseri posse, sanctissimus præsul *Nolanus* affirmat, qui expendens illud *Matthæi* 18. **ANGELI eorum, semper vident faciem patris mei, qui in cælis est**, sic ait: **ANGELIS efficitur similis, qui per veram orationem, cupit videre faciem Patris, qui in cælis est**. Oratio homini alas aptat, brutis animantibus subducit, supra omnia terrena sustollit, Angelis consortem facit. Orator aureus in hanc rem testis locupletissimus: **Orare inquit, commune opus est ANGELORUM pariter & hominum: neque quidquam interest, inter nostram naturam, & illorum dumtaxat quod attinet ad præcatonem, hac te separat à mutis animantibus, hac te sociat Angelis**. His alis instructus, hoc munere Angelico, quam divinè aloysius perfunctus sit, audite.

Orationem auspicatorum, inter beatos spiritus ante thronum Dei hymnum illum sanctus *Deus, sanctus fortis, sanctus immortalis*, concinentes, seipsum animo præsentem sistebat, Tanta adolescentulo ac propè puero, erat precum, ac divina meditandi contentio, ut cum alii se ad quietem recipissent, ipse lynteo tantum amictus, media hyeme, frigidissima iustitiae plagâ, extensis brachiis, persusus tam largo lacrymarum imbri, ut pavimentum cui ingeniculatus fuerat, per plutum diceret: **Quandoque in terra pronum, per plures horas, tamuli ob-**

servant. Subinde statua instar immortum quasi vero frigoris illa inclementia, fluxam ejus corporis molem in marmoream firmitatem solidasset, & animus habitator, ut *Augustinus* loquitur, relicto terreno habitaculo in cælos evolasset, nec unquam occyus, aut altius, quam dum perfectiones divinas, seu attributa ut vocant, (quæ cælicus edoctus est) attento mentis oculo contemplanda suscepisset. *Is vero in hæterendo, tanto divini amoris actu abripiebatur, ut moderatores ne ardor spiritus, corpus in cineres redigeret, temperandum rati, à divinis animum avocare, & quibusdam humanis a dominiculis vires instaurare julerint*. Verum enim vero hæc ab oratione quies & cessatio, tormenti genus gravissimum illi videbatur, affirmabatque sancte, longe sibi difficilius fore, mente alio evagari, & per hæc inferiora distrahere, quam de Deo cogitare, divinisque inhærere. Ut pote in quiete, hoc mihi nunc usu quodam naturale est, atque adeo violentum, à cælesti hac contemplatione avelli; ut cum Superiorum imperio obtemperandum esset, non semel exclamare auditus sit: *recede à me Domine, recede Domine*; quæ omnia cum beatis illis mentibus, si lubet, conferamus, de quibus *Procopius* in *Isaiam* c. 6. **Primaria est Angelus & NATURALIS VITA, in Dei pulchritudine, semper aciem intendere, eumque perpetuo celebrare**.

Addit Doctor Angelicus: neque sic à divina visione ferus exeuat, ut interna contemplationis gaudiis priventur. Illud certe solis angelis ita proprium videtur, divina semper sine ulla mentis evagatione contemplari, ut si id mortali cupiam concessum sit, eum Choris ipsorum jure meritissimo inferendum, omnes mecum suffragentur. Hoc in Aloysio nostro obstupefuit. Auditum illius ex ore veritatis religiosissimo, quod præcisa imitandi spe, uni tantum debeatur admirationi: cum legitima inspectione, quæ bis quoque anno Societati sollempnis moris est, beatæ illius mentis rationes omnes, Collegii Romani Rector ipso aperiente illustraret, toto illo semi-anni spatio, qui horas quotidie alia quot meditando, orandoque exigeret, vagæ, perque devia erra-

Ribadin. in vita.

Nieremb. 5. 8. Ribad.

ibid.

S. Thom. in Matth. c. 18. Angeli eorum semper vident &c.

Nieremb. cit. P. Rho. cit. l. 3. c. 9. nostra § 3.

S. Thom. 1. 2. q. 83. 6.

L. i. gratia spirit. s. 54. Bary padis caelest. 6. 6.

S. Bas. l. de penit.

S. Nilus in Hicaten. de vi.

Chrysost. l. de orando. Deo & com. l. in Ps. 4.

Nieremb. in vita 6. 7. Ceparius l. i. c. 6. P. Rho. varia virt. hist. l. 3. c. 8. nostra 5. 6.

de Aloysio elogium? non modo ad quater-
nas, quinas horas Aloysius orationi conti-
nenter infittebat; *sed tota vita, orare fuit.*
Verba religiosi Auctoris fideliter refero.

*Finalmente ele stava tam recogido, y tan
metido en sus meditaciones, que se pude con-
verda dezir, que ERA ORATION CON-
TINUA.*

Quid, quod iplas inter epulas, ad mini-
mam de divina pulchritudine auditionem
conceptis in fomite veluti flammis tempe-
rare sibi non posset: suffusus ilico rubore,
intumescenti pectore atque affluante corde,
immutus hætere, furtivas inter lacrymas
sui oblitus, totum se amori permittere, quasi
cælo Deoq; jam proximus; ut timor esset,
spectantibus, ne animus, libata summi amo-
ris dulcedine, ad se non rediret. Accedit, in
quo Angelis certè major videri posset ea fi-
ducia ipsum orasse, ea gratia apud Deum
valuisset, ut candido pectore & ore, in quo
non est inventum mendacium falsus sit: nil
se unquam quantumvis difficile, quodque
aliis impossibile videretur, Deum rogasse,
quod non impetravit: sic enim habet: *affir-
mo de si cosa maravillosa, que Iamas comen-
dò à Dios cosa ninguna, grande opequenna,
que no tu vísse et successo, que disseava, per mas
difficultosa, y parecer de otros imposible. Ex
quibus illud Divi Chrysoctomi rectè con-
cluseris. Homo qui sic cum Deo loqui didicit,
ut par est, erit deinceps ANGELUS.* Veloci-
tatem hanc in cælos evolandi, mentisq; agi-
litate quæ Angelis propria est Aloysio, o-
rationis comes, abstinentia contulit, de qua
juvat aureum Antiocheni antistitis audite
oraculum, *Jejunans levis est, & ALATUS*
Nemo non videt quantum inter sit, inter se
anserens saginatos pave domestico, & avem
paradisii, ut vocant, quæ *vescitur aura.* Illi
obeso jam corpore, ægre se in altum sustol-
lere, aut si id ingenti nisu conentur, statim
deorsum eos trahente sagina, mole sua in
terras decidunt, hæc vero profus agilis, ex-
pedita, nullo corporis depressa pondere, per
aëra pernici volatu fertur. Vides, inquit i-
dem SS. Doctor, quanta res sit abstinentia:
ANGELOS ex hominibus facit. Angelicam
quippe vitam is passim inter mortales dedu-

cere perhibetur, qui cibo potuque profus
abstiniens est. Hanc vivendi rationem, quis
in Aloysio satis valeat admirari? etiamnum
puer bis, aut tæ in hebdomada, inedia tene-
re, pane & aqua contentus, corpusculum
macerabat pro communi refectioe ovum,
vel unicum prægravare dictitabat. Atque
hunc Domini sui planè divinum se susten-
tandi modum, quo famuli exploratum ha-
berent, dum quid in quavis refectioe as-
sumpsisset, acurata lance expendisset, vix
unciatim in diem vivere affirmavere. Mitto
exinde, pane & frigida illum vitam toleraf-
se, omnisque plane in terrenis hisce ci-
bis gustus ac saporis expertem, semper qua-
si miraculosè & planè divinitus vitam su-
stentasse, ut gravissimifq; auctores, asseverant.
O vitam plane Angelicam! Hanc jejunium
metamorphosim inducit, ut hominem in
angelum transformet, teste Hugone Cardina-
le, qui ait: *Semel in die concedere, quasi vi-
ta Angelica est, bis, vita humana, pluries vi-
ta jumentina, sive vitabrutorum.* Hinc S.
Chrysoctomus virum abstemium, sic com-
pellat: *Non es homo, sed ferme Angelus, quia
Angelus est jejunans, & quisquis abstiniens
est, vitam vivit Angelicam, quod vir immor-
tali nomine dignus Athanasius confirmat,
dicens: Jejunium Angelorum cibus est, ut qui
eo vescitur, merito ANGELICI ORDINIS
conferatur.*

Scio hic quibusdam forte dubium hoc
suboriri, num Angelorum sit alimento om-
ni abstinere, num Angeli non comedant?
cum Gen. cap. 18. Abraham Angelis vitulum
renerrimum, & optimum apposuerit, & c.
19. Loth. convivium Angelis exstruxisse,
& apud hunc & illum comedisse dicantur,
quam quæstionem more suo Theologorum
Phœnix Aquinas dissolvit, dicens:
*Comedere est proprium opus animalis,
& Angeli in Assumptis corporibus ap-
parentes comederunt, & Abraham eis
cibos obtulit.* Tum respondet: *vera non
fuit comestio Angelorum, sed figurativa spi-
ritualis comestio. Hic fidem & lucem
addit, quod Raphaël dixisse legitur Tobia, cum
essem inquit vobiscum, VIDEBAR
quidem manũcare, & bibere, sed ego cibo in-
visibili*

*Cepariust.
1. c. 6. Nie-
rem. §. 2. P.
Rho 1. 7. c. 6.*

*Hugo Card.
in 1. 4. reg. c.
2. Chrysoct.
serm. 2. de je-
junio.*

*Athan. de
S. Virg.*

*S. Thom. 1.
p. 9 52. a. 1.*

B. Pet. Du
mian. Jer.
Natu. B. 7.

Drexel.
Resol. 1. a.

Hautin. de
Sacramen-
torum sig.
130.

Nieremb.
tit. §. 3. §. xi.
P. Rho 1. 5. c.
1. mostr. §. 3.

Hieron. §. 3.

Chrysoct. l. 1.
de odo Deo
& in Pal.
4.

Chrysoct.
hom. 71. ad
pop.

Chrysoct.
hom. 17. in
ad.

Aug. in ps.

Procop. in
1. a. c. 6.

Theod. q. 29.
in exo. Ter-
rull. apol. c.
22.

Ecl. 10.

Cantip. l. 2.
s. 25. n. 8.
Lacerd. de
Aug. c. 15.

visibilibus & potuitor. Haud aliter homo ille
caelestis & terrestris Angelus, velut incorpo-
rea natura, non tam vesci humanis cibis,
quam caelesti pabulo enutriti videbatur. Ve-
tus illud exultat Tertulliani effatum: *omnis
spiritus Ales est. Hoc Angeli; igitur momento
ubique sunt, velocitas divinitas creditur.* Sic
eos non usitata penna olim sapiens descrip-
sit: *Aves caeli portabunt vocem tuam;* quod
ad Angelos SS. Patres referunt, Olympio-
dorus, Carensis, Neocæsariensis, & his lu-
culentior Hieronymus, qui eos *instar a-
vium*, ad Dei nutum promptos evolare as-
serit, imo speciem ac pennas induisse, Maxi-
mi magistri magnus Discipulus contestatur:
Avem scilicet miræ pulchritudinis & deco-
ris, argutissimo cantu, & ineffabili vocis sua-
vitate, plurimis ante mortem annis, venera-
bilem quandam feminam multo tempore,
graves inter cruciatus, lecto affixam, sola-
tam fuisse; cumque ab ea quævisset, cujus
avis vocem imitari illa volucris videretur?
nihil ait in terris esse, cui comparetur; sed
caelestis paradisi philomelam fuisse in com-
perto est.

Verum quod ad propositum nostrum facit,
notat Ales noster Aloysius, si visco, si lu-
to, si pulvere, volucrum alæ infectæ, aut res-
pectæ fuerint, ad sublimiora eniti non posse;
ea propter terrena omnia, quæ hic inquirit
& prægravant, contempnit, abiecit, excussit.
Angelica hæc paupertas onus non sustinet,
nec divini illi alites, pennas suas patiuntur
aggravari: Eliam olim à caelestibus illis
spiritibus in cælum evectum PP. restantur,
sed quid causæ fuisse arbitramini, quod
pallium suum, jam raptus in cælos, dimiserit?
ita ne perturbatus ascendit, ut illi inficio
excidere? minimè. Tulerat secum è terra
licet spoliū abjectissimum, palliolum super-
fluum, quod sentit in medio cursu, oneri
& impedimento esse sibi, & vectoribus:
Hieronymus: *Elias ad cælorum regna festi-
nans, non potest ire cum pallio, sed mundi
in mundo vestimenta dimisit.* Sic nimirum ve-
lociores pennas, & expeditiores reddit, qua-
si ipsi Angeli, inquit ingeniosus interpres,
qui ut Ambrosius & Chrysostomus sub ig-
niti curris, & quorum forma delitescerant,
superfluo illo pallio prægravari viderentur.

Hieron. 4.
Reg. 2. Pin-
sus Rami-
rez script.
selecta pag.
52.

Huc ergo inquit, collineavit Aloysius: nihil
superflui, licet vilissimum retinuit, è terra
scilicet Angelus ad cælum ocius evoluturus.

Hieronymus in illud Matthæi 19. *si vis
perfectus esse, vende, vende omne quod habes
&c.* Sic in rem nostram acutè disserit: *diffi-
cile intrant divites in regna calorum, quæ ex-
peditos & alarum levitate subnoxios habita-
tores desiderant.* Hinc celeberrimus Eccle-
siastes, & S. literarum interpres egregius
paupertatem Angelicam, aptissima nomen-
clatura indigetavit, & pluribus, ut videre
est, comprobavit. Angelis quippe nihil di-
tius, nihil pauperius potest reperiri; nudæ
sunt & simplices substantiæ non carne, non
cute, non veste ulla contexti, non lecto, non
lecto, non auro, & argento, non fundis,
non censu, non victu, non amictu ullo in-
structi, omnibus plane destituti. Quæ om-
nia, cum Aloysio convenient, quis Angelum
fuisse diffirebitur? Pauperiem adeo dili-
genter ac reverenter velut matrem observa-
vit, ut ne in levissima materia unquam vio-
larit, nec phylitiam chartæ, citra licentiam
usurparit. Nihil ejus cubiculo pauperius,
nihil veste vilius, nihil lecto abjectius, victu
tenuius.

Paupertas alata est, ubi solerter obser-
vandam, pauperibus non promittit, sed ip-
sorum esse regnum cælorum, dum dicitur:
*Beati pauperes Spiritu, quoniam ipsorum EST
regnum cælorum;* cum aliis beatis, merces
duntaxat promittatur. Appositi è hic Sanctus
Bernardus: *magna quadam penna est pau-
pertatis, qua tam cito volatur in Regnum cæ-
lorum:* nam in aliis virtutibus quæ sequun-
tur, promissio tuturo tempore indicatur,
paupertati non tam promittitur, quam da-
tur; unde concludit desertissimus Eccle-
siastes: non temerè igitur pauperes Spiritu
Angelos appellaverim, quibus ejusdem re-
gni consortium, communis patria, alarum
expeditio conceditur: meritissimoq; hinc
etiam Gonzaga Angelus perhibetur, quem
perfectissima paupertas, exutum terrenis
omnibus laureavit. Et quid mirum si cælum
teneat, qui univertum terrarum orbem, jam
sub pedibus habebat:

Alexandrum Magnum quandoque in ta-
bulâ

Imago 1. J.
culi Soci
pag. 164.

Ibid. tom. 1.
c. 5. §. xi. n.
890.

Bern. opus
de claris
q. 18.

Bern. serm.
4. de Adv.

Pin. Ram-
rez cit. l. 1.
c. 1. §. xi. n.
895.

Imago 1. fa-
culi Societ.
pag. 164.

bulâ conspicati estis, mundi globum (ut
moderni Imperatores pingi aſſolent) manu
geſtantes; B. Aloyſium vero nunc orbem
pedibus protentem, exprimere conſue-
verunt. Accidit autem ut infanti ſuo laudî-
bunda Mater, expreſſam utriuſque in diver-
ſis tabulis effigiem obrulerit: mundi glo-
bum obterebat impoſito pede Aloyſius; or-
bem ſubjecta manu ſuſtentabat Alexander:
hic multa, cum pro ætatis ingenio percun-
ctando, curioſè tandem ex Matre quaſi viſi-
ſer: Rex ne eſſet Aloyſius, & orbis victor, ed
quod eum pedibus calcaret? reſpondiſſetq;
illa non quia univerſo imperaret, orbem pe-
dibus conculcat; ſed quia animo excelſo,
infra ſe humana omnia duxiſſet, victorem
eum dici, ac mundo excelſiorem haberi.
Tum ad imaginem Alexandri puer conver-
ſus: Iſtene igitur Mater à mundo victus eſt,
qui onus dominatumq; ſubjecta manu ſer-
re compellitur; belle hercule ſupra æta-
tem, ſiquidem ut manum, ſic mentem
mundi jugo Alexander ſubjecerat, quam A-
loyſius mundo longe ſublimiorem geſta-
bat.

Bern. opus.
de charit.
cap. 18.

Qua ſuper remelleo ſumme S. Bernar-
dus excurrit: *Quid glorioſius quam mundo
contempto: mundo ſe cernere celſiorem, ac in
bona conſcientia vertice conſiſtentem; totum
mundum habere ſub pedibus?*

Sed quam multos reperite eſt, etiam de
hic ſtantibus, qui mundum non ſub pedi-
bus, ſed in capite, & ſuper caput geſtant:
quam multi nil aliud, quam de mundi va-
nitate inter diu cogitant, noctu ſomniant?
quot puellæ mundum in capite geſtant, &
mundum muliebrem circumferunt?
Nunc quoniam alæ non deſunt, alio con-
volemus: magnæ ſunt & præſtantes An-
gelorum dotes, ac dona proſuſ ſingula-
ria, ob quæ maximè gloriari cenſentur:
mens ab omni terrena colluvie libera, inge-
nii vigor, mentisque acies, omnia quæ ſub
cælo, terraque continentur, mira per-
ſpicacitate pervadens; viſ & potentia in
agendo ſupra omnem humanam ſtupenda:
omnis incorruptionis ac mortalitatis ho-
nor perpetuus: cæleſtium gratiarum ubi-
tetas, denique quod in ſinu, & intima

Numinis familiaritate, liquidâ lætitiâ deli-
buti, verſentur; hoc uno tamen præ ceteris
gloriari, ad quod toti facti videntur, & quo
uno ſecluſo, cælum illis in Barathram ver-
teretur, quod ſupremo omnium Domino,
quam promptiſſimè obediant, ejuſque nu-
tus avidi præſolentur. Quod verè, ac elo-
quenter notavit Lactantius l. 2. c. 17. *quo-
rum inquit, unum, ſolumque officium eſt, ſer-
vire nutibus Dei, nec omnino quidquam niſi
ejuſ iuſſa facere.* Quæ ea animi alacritate,
ea pernicitate exequuntur, ut nutu percep-
to, præceptum prævertete omni ſtudio ni-
tantur. Unde Propheta: *Benedicite Domino
omnes ANGELI ejuſ, potentes virtute, faci-
entes verbum illius, ad audiendam vocem
ſermonum ejuſ;* facientes inquit Lorinſ,
antequam audiant, quaſi præceptum præ-
veniendò juxta illud Bernardi: *Fidelis obe-
diens præcipit præipientem.* Tam prompta
tam alacris, tam velox ſunt Angelici hujuſ
juvenis obedientia, ut nullum vel mini-
mum unquam mandatum, aut regulam re-
ligionis violarit, & ad omnes ſuperiorum
nutus non curreret, ſed volaret. Affirma-
bat ſe nec minimum reuſum habuiſſe, vel
ſenſiſſe contra Superiorum voluntatem;
nec unquâ rationem inquirebat, aut propo-
ſitionem ſuam exponebat, ad omne Moder-
atoris arbitrium quaſi iplius Dei, (quem in
Superiore ſe agnoſcere & verè erari dictira-
bat) indiſſerens; ut dici poſſit Aloyſius, vo-
luntatem Dei teciſſe in terris ſicut Angeli in
cælis; quod quid eſt aliud, quam cælum ſibi
in terris ſtrueret, & homines ad omnia
promptos, Angelos æmulari? ut ut ſciè,
Chryſoſtomus exponit: *Iubet Deus hic de-
gentes, converſationem cum cæli habitatori-
bus, habere communem: & antequam ſuperna
illa præſetur habitatio, cælum quodammodo
vult fieri in terra; alioſq; nobis ANGELOS
terram monſtrare.* Quos Angelos, nob alios
Doctör Angelicus deſcribit, quam eos qui
Dei voluntatem in terris faciunt, ſicut An-
geli in cælis, hilariter, promptè, integrè,
conſtanter, amanter: *Sicut, inquit ANGELI
faciunt voluntatem in calo, ſic nos terreni fa-
ciamus in terra.*

Scire vultis, qua arte vobis alas conqui-
rere, quo remigio vola e poſſitis? verbo
xtadam unico: ſiſilij ad omnia præce-
pta

Pſal. 107.

Bern. ſer. 41.
in Cant.

Ceparius
Nieremb. 6.
7. 10.

Chryſoſt.
in c. 61.
Matt.

S Thom in
Matth. cap.

Bern. ſer.
4. de ad v.

Pint. Ramo
rex cit. 11.
c. 1. §. 21. 11.
895.

pra parentum, & quisquis vestrum ad præcepta Dei semper responderit: *volo*. Hæc volendo, quæ ipsi volunt, quæ Deus vult, jam volas, jam Angelis non modò simillimus, sed ipse Angelus effectus es. Si pater huc illuc se miserit: *volo*; si hoc, illudve operis commiserit, *volo*; si Dei iussa jejunandum præceperint, *volo*; sacrum audiendum, *volo*; si mendacio, perjurio, turpiliquo, furto, fornicatione abstinendum, *volo*. Atque ut Princeps ac præcipuum Angelotum munus est, Dei præceptis obtemperare, ita vestrum esse debet, si eos æmulari studueritis: *Quid præcipuum, quarit Chrylostomus, in ANGELIS & magnificum videmus? profecto quod cum omni cura OBEDIANT DEO*. Amabo vos, quid præcipuum in filiis? quid præcipuum in vobis, & magnificum videmus? quod in studia diligenter filii incumbant, quod globulos Matianus manu volvant, quod lactis quotidie intersint; quod vos in pauperes profusi, in oratione assidui, in jejunis eximii; at nisi ad hoc accedat, quod ipsi *cum omni cura obediant parentibus, & vos Deo*, nunquam in Angelos evaditis. Accedit Angelos non modò, ut ethymo patet celeritimos summi Regis nuncios esse, sed & omnes sunt administratores Spiritus, in ministerium quantum vis humile, & abjectum missi. Angelus ministrat Danieli in lacu Leonum, Angelus ministrat Eliæ, & cibos, quos corvi deferre solebant, hic dapifer portat. Angelus Tobie se comitem præbet. Angelus Domini descendit de cælo, & movebatur aqua Infinitus sim, si obsequia quæ mortalibus ægris, cælestes Spiritus, infima etiam exhibuere, recensere velim; unum digito signasse sufficiat. B. Joanni ægrotanti Angelus custos familiarem operam præstitit: illi etenim cum vena aperienda esset, nec quis mortalium præter Medicum secantem adesset, duo Angeli advolatunt, qui lumen ac alia necessaria ministrabant, qui que ex ægri Joannis vena fluebat, sanguinem excipiebant. Ejusmodi innumera apud Auctores videre est. Unoc recte Athanasius: *Angeli sursum deorsum commeantes, ministros se præbent*. Videtis, ut opinor cælestis aulae Principes, quorum excellentiam humanus ani-

mus nulla cogitatione complecti valer, abjectissimis hominibus famulantes, æquè ad pauperum casas, ac Regum Palatia divertere, afflictis ægris, etiam peccatoribus, imò obsequia præstare, nullo gloriae aut meriti incremento, sola obedientiæ excellentiâ spectatâ. Quo unico parendi desiderio omnes incensî, ejus se exercitio beatos arbitrantur. Talem se Aloysius noster præbuit, qui ad infima se semper abiecit, pauperibus, miseris, ac ulcerosis in nosocomio se mancipium verè præbuit, horum lectos sternere, pedes abluere, cibos ingerere, sordes efferre, & ubi paulò gravior, aut fœdior æger decumbebat, ibi adesse, ac veluti à pulcherrimo, in quo charitas saturari posset, fosculo, non abire. Nec præsens periculum luis aut contagionis, quo non pauci expirabant, deterruit, unde & ipse febri lethalem domum detulit, quæ corpus quidem, sed animam adeo non deiecit, ut votum conceperit, vitam si superstes foret, pestilentiam malo infectis libens impendere, ac devovere. Sed charitatis victimam Deum in cælum exulit; atque in ipsa vota canonizationis agitata, ad non Martyris instar habendus, qui dum contagiosis adfuit, animam pro proximo ponere non dubitavit, ut ex rationibus illic adductis, probat Nierenbergus, & ex illustri revelatione B. Magdalenæ de Pazzi Carmelitanae, in urbe Florentina, sanctimoniali, notæ ac celebratæ sanctitatis fœmina confirmari potest: quæ eximiam in cælis B. Aloysii gloriam, divinitus sibi manifestatam, jurejurando testata est, coram commissariis Apostolicis, iussa id dicere auctoritate Apostolica, dum processus pro canonizatione B. Aloysii institueretur, & habetur in vita B. Mariæ cap. 65. Cum enim illa, anno 1600. 4. Aprilis esset in profundissimo raptu, interictum loqui cœpit, atque hæc ipsa verba, quæ alta voce protulit, à Monialibus ejusdem Monasterii illo ipso tempore scripto consignata: *Vix capio tantam calidibus communicari posse gloriam, quantum video in Aloysio. O quanta est Aloysii proles Ignatiana gloria! nunquã credidissim, nisi meus mihi monstrasset Jesus. Aloysium magnum esse Sanctum affirmo. Quos in Ecclesia habemus Sanctos, tanta*

Arham,
serm. 2. cap.
17 Arian.

Nieremb. l.
xii. Rbo. l.
1. c. 6.

Chrysof.
serm. 19.
ad divit.

Heb. 1.

P. Nadas
1. annus
Angelic.
pag. 341.

V. Lacerda
de Angelo
Cust. Barris
Padag. al

Sacchin. in
vita. l. 3.
cap. 1.
Nieremb.
cit. Lancic.
Opusc. Spir.
1. cap. 6. in
95.

Coparius l.
1. c. 2. Nieremb. 5. 2.

Coparius l.
1. c. 8. Nieremb. 5. 4.

Regula
num. 28.

Imago 2.
Jacul. 56.

non opinor gloria fulgere. [Eos intelligebat quorum ossa, & reliquias in Lipjanohæcistēpli sui religiose asseruabant.) Vinam orbem uniuersum peragrarè liceret, ac predicare Ignatii filium Aloysium, magnam Sanctum ! Vinam gloriam ejus omnibus, ad majorē Dei honorem, indicare possem, tanta gaudet gloria, quoniam interne operabantur. Quis valorem & virtutem interiorum explicet? non est cōparatio intrinseci cum extrinseci, Aloysius fuit MARTYR incognitus. Nolim hic adferre, Aloysium non sine copioso sanguine se diuerberare solitum, cumque flagellum ad manum non esset, calcaria sibi currenti subdidisse: ad eam, quæ mortales verè Angelos facit, Virginitatem contendo.

§. II.

Aloysius ut aliis virtutibus excelluerit, castitate potissimum Angelus existit.

Occennis Virginem Matrem in Patronam adscivit, & Florentiæ ante aram ejusdem Virginis Annūciatæ, celebri voto perpetuæ castitati se adstrinxit Annotum 16. cum deuotione anxius ductuaret, assumptæ in cœlos Virginis fecunditate Madri, in templo Societatis, sacri synaxi animum refecit, ibidemque ardentius Mariam invocens, vocem claram ac manifestam cœlitus ad se delapsam excepit, ut in Societatem filii sui Jesu se recepere: ubi ea lex viget, quæ omnes quam proximè conti debent, ANGELICAM PURITATEM, corporis, & mentis nostræ munditiæ amulari. Quam olim summum Ecclesiæ caput Gregorius XIII. Pontifex Maximus, in hac minima Societate suspexit: nam cum alia in aliis Religiosis ordinibus obleraret, in Societate tria potissimum, ut agebat singularia mirabatur.

1. Tantam in tam variâ, excellentique Doctrinâ demissionem animi.
2. Tantam in nationum, ingeniorumque diversitate unionem, ac charitatem.
3. Tantam in tam viridi, vividâque iuventute castitatem. Hanc à puero, ut dixi, voto firmatam, ita deinceps Aloysius per omnem vitam inuolatam seruavit,

ut qui ei ab arcanis confessionibus, interque eos Card. Bellarmius testati sint, ne minimam illum unquam carnis titillationem vel levissimè perlenisisset; imò ne cogitationem ejusmodi per umbram ei unquam obiectam fuisse. Quem animi, corporisque cædorem, nescio quo nominis omne Aloysius. SIS VIOLA, omnino inuolata portenderit. Id si cui unquam à condita Ecclesia contigit, is socium habet Aloysium, culpares oppidò paucos legere me aliquando memini, solam fortè si Seraphicam Theresiam exceperis, Hæc raræ & Angelicæ puritatis Virgo, secunda simul religiosissimi utriusque lexis, Spiritualis Mater, & Magistra sanctissima, omni vita ne minimum nævum venialem contra castitatem in animum admisit, qui esset materia confessionis, quem admodum testatus est noster Pater Franciscus Ribera, in defensione ejus vitæ immaculatæ: & alij Societatis nostræ, P. Rodericus Alvarez, ejus Confessarius, ostensis suis perspicillibus crystallinis, quibusdam dixit: *Sicut est impossibile, ut huc intret mala cogitatio: ita erat anima Theresia, beneficio specialis diuina gratia.* Vultis ipsius candidissimæ animæ testimonium? adierat ad Theresiam una ex suis Virginibus, quam Sathanas, omnis osor puritatis, obscœnâ visorum turbâ, & verò reliquâ sua arte ita fatigabat, ut à medica tantæ Matris manu, certissimo victoriæ compendio, opem quæreret. Obtupuit ad novas illas rerum formas Theresia, & consulentem affata: tu verò parce, inquit filia, de his me quærere remedium: in hoc enim bello ita hospes sum, & peregrina, (cum nunquam me his telis malus impetiverit) ut quid loquaris prorsus ignorem. Quid ni terra cœlum sit, si plures Theresias, plures Aloysios haberet; nam ut rectè Hieronymus: *in carne sine carne vivere, Angelicum est.*

Baptista, quo non surrexit major in terris plurimis titulis posset Angelus nuncupari. Sed potissimum, quod à Virgine adhuc in utero, Angelicam bibit puritatem, hoc Divi Thomæ de Villa Nova, dissertissimi juxta, ac sanctissimi Oratoris judicium est: *laudat Christus ANGELICAM puritatem, cum ait: Ecco ego mitto ANGELUM meum.*

Ita

*Aloysius
Anagram.
Sis viola.*

*Didacus
Lopez. in
vital. 3.
cap. 4.*

*Tancitus de
profectis in
virtut. c. 1.
n. 42.*

*P. Rho.
varia viro
hist. l. 7. c. 1.
§. 6.*

*Ceparius l.
1. c. 2. Nie-
rem. §. 2.*

*Ceparius l.
1. c. 8. Nie-
rem. §. 4.*

*Regula
sum. 1. 8.*

*Imago 2.
facul. scilicet.*

*Atham,
serm. 2. con-
tra Arian.*

*Nieremb. §.
xii. Rho.
1. c. 6.*

*Sacchin. in
vital. 3.
cap. 1.
Nieremb.
cit. Lan-
Opusc. Spir.
1. cap. 6. n.
93.*

Thomas Vili-
la de Nova
Jerm. 3. Caf-
sian. l. 6. in-
stit. Monast.

Epiphani-
harez. 60.

Hieron. l.
Assumpt.

Hieron. l. 1.
contra Ioviniam.

Bern. epist.
42.

Bacchin.
compendio
vita. l. 3. cap.
3.

Ita Aloysium potissimum ab illibata vita castimonia, & puritate Virginea Angelum exitibile comprobabo: nulla quippe virtute tam proprie carnales homines, Spiritibus ANGELIS, imitatione conversationis aquantur, quam merito & gratia castitatis. Unde eam alis instructam, levissimamque pennam præditam ad volandum D. Epiphanius depingit: Cum Petrus & Ioannes pergerent ad sepulchrum Domini, Ioannes præcucurrit citius Petro, & venit prius ad monumentum: quia, inquit Hieronymus, Virginitate Angelus erat, & alis volabat: Ioannes ALATUS Virginitatis alis, cucurrit ad Dominum. Idem Hieronymus: nonne castitas, vita ANGELICA est, sine corporis cura expedita, & libera, & pura? transcendit siquidem homo carneus, & luteus, ad statum ANGELICUM, dum beneficio castitatis, singularis sit natura, sicut Spiritus caelestes sunt: Unde cum olim Christus prædixit, omnes beatos fore sicut Angelos Dei, (Matt. 22.) asserunt gravissimi Patres, Virgines in terris hoc præmium obtinere; Nam D. Hieronymus: quod alii in calo postea futuri, hos Virgines in terra esse caperunt.

Quisquis vestrum cædâ dæmonum infectione impugnatur, spurcis in mente imaginibus ludificatur, cogitationibus luxuria, turpitudinis, qua de cænojo lacu prurientis pectoris incessanter ebulliunt, infeltatur, hos duos castimoniae singulares Patronos, Theresiam, & Aloysium, de quibus supra egimus, cœlestes homines, terrestres Angelos inelamet, oret; & exoret. Hanc enim sibi, & illum in hisce animi morbis proprios nonnulli experti sunt.

Hoc certe de B. Aloysio in confesso est: Adolefens Polonus ab ipsa usque pueritia orationi, jejuniis, corporis afflictationi cum primis addictus, annis omnibus innocenter exactis, Societatem Jesu denique ingressus est. Is Cracoviae tyrociniis positus, gravissimis, ac molestissimis phantasmatis, vehementer admodum, orationis præsertim, ac meditationis tempore, urgeri, ac infestari cœpit. Sæpe ille divinum implorare auxilium; læpe ad SS. Virginem: Beatosque alios confugere; nunquam tamen exaudiri meruit: dum longo in hac animi acritudine transacto tempore, mane quodam oratio-

ni vocans, infestis de more illusionibus divexatus, salutaris ejus animum subijte cogitatio, ad opem B. Aloysij recurrere, ipsum itaque precatur, ut afflicto sibi adesse vellet; atque ilico Beati meritis, ita levatum percepit, ut ex ea die nullam deinceps ejusmodi vexationem senserit. Religiosus insuper alius, divino permisso tanta vi & importunitate ab immundo spiritu exagitati cœpit, ut anno integro, continuum illi cum impuris imaginibus, cum carnis stimulis, sensuumque illecebris, sine intermissione, sine solatio, certamen esset. Corpus ille quidem jejuniis, flagris, ciliciis nequidquam macerare. Recordatus tandem eorum, quæ de immaculata B. Aloysij vita inaudierat, ac illius nominatim quod is singulari Numinis prærogativa, nullum quo ad vixisset carnis aculeum expertus esset, ad eum veluti ad sacram anchoram sese confert: tota illum animi contentione invocatur, ejus, quæ tum opportunè ad manum, lipsana collo applicat, vix applicuerat, cum de lubito permolestis illis curis & angoribus, quasi detrecta nube, animus serenatur. Hæc obiter.

Quod adulatoriè olim, ac mendaciter de Alipio jactabat Ennapius in Jamblichio Alipium fuisse totum animam, quasi corpore, & materia caruisset, id verè in Aloysium cadere potest. Cogitationes ejus nil terreni; amor ejus & desiderium, nil sensualis oblectationis spectabat; nil carnis, nil corruptelæ habebat, sed totus Anima erat; & ut Nierembergus §. 10. vitæ Hispanicè scriptæ loquitur parecemas ANGELUM in corpore, quæ mago compueso di carne, magis Angelus hoc corpore, quam juvenis in carne apparebat. De hujus castimonia usurpare licet illud D. Ephren. ferm. de Cast. O castitas! cui abomnationi sunt delicia, venustas corporis, ornatus vestrum! O castitas! dapibus, epulis, ebrietati inimica! O castitas! qua carnem castigat, & in servitutem redigit! O castitas Mater PULCHRÆ DILECTIONIS; & ANGELICÆ vitæ ratio! O castitas! qua mundo es corde! O castitas! qua homines ANGELIS similes reddit!

Alit illud observatione hic dignum occurrit, eam mentis corporisque puritatem

Ceparius
l. 7. Rho.
l. 7. cap. 3.

Escobar, E.
vang. vol.
l. 12. ad r. 1.
Luc. sect. 10
obseruat. 3.

Tertull. ad
nar. l. 1.
cap. 4.

Cornelius
Evang. hi
Escobar.
111.

Coparius l.
1. c. 7. Rho.
17. cap. 3.

tern, accurata sensu custodia, Aloysium sibi procurasse, & conservasse. Miraculo propius quam virtuti est, navigasse illum in Hispaniam cum Maria Augusta, ejusque inter pueros, quos Hispani, patria voce *Meninos* vocant, Ephebum ei per annum integrum fuisse, promptum indies ad ministeria; atque ita inde discessisse, ut atrine, an albi coloris esset Regina, proæus ipse unus nesciret, cum ab omnibus Augustæ forma, quâ plurimum excellebat, a vidè admodam spectaretur: ut proverbio intet primos aulæ jactaretur, Aloysium non constare carne.

Escobar, E.
vang. vol. 5.
l. 2. ad r. 12.
Luc. sect. 10.
obseruat. 3.

Sed quid ego de Augusta commemoro in Aloysio, qui Matris ipsius, Matronæ modestissimæ ac religiosissimæ consuetudinem, sine arbitro vitaret, nec eam intueri sustinuerit. Jussit aliquando Marchionissa parens per familiariter, aspice me Aloysi, nec fugias eam quæ te genuit; at ille ingenuo rubore: ideo te fugio, quia scio te me genuisse: si natus non fuisset ex muliere, sed Spiritu qui carnem & ossa non habet, haud mihi esset formidabilis fœminarum aspectus. Vel hoc ipso Angelis annumerandus; etenim qui tam illibatam, lutea in domo vitam degunt, meritò Tertulliano teste, *de familia ANGELICA deputantur*. Quod si hujus Angelici Adolescentis exemplo, plures fœminarum confortia devitarent, & à levissimo aspectu, nedum tactu abstererent, facile de carne triumpharent, quam Virgineam etiam corporis integritatem Servator noster, omnibus cordi, ac curæ esse debere, ostendit. Dum ne in corpore glorioso, ardentissimo divini amoris igne Magdalenam incensam, se tangere passus est, dicens: *Noli me tangere*, idque inquit D. Epiphanius, hæref. 26. *ut ostenderet manifestam castitatem, & sanctimoniam*. Quod eventu profus inusitato, idem Auctor confirmat. In urbe Legionensi, magna in veneratione est sepulchrum Isidori Hispaniarum ornamentum, juxta quod Regia erigitur aula; quâ opportunitate Regina Sancta; Virgo castissima, plurimum sibi gratulabatur, seque cæli civem & sanctorum domesticam arbitrabatur, quod è fenestra Regii cubiculi oculi in aram D. Isidori posset intendere, & Sanctum quæ

Tertull. Ad
xor. l. 1.
cap. 4.

Cornelius in
Evang. hic.
Escobar.
611.

Cælestis Panthei Pars I.

si præsentem precari. Dum ecce nocte quadam Vir Sanctus è sepulchro procedens, cælesti luce circumfulus, sese Regiæ ostentavit edicens: *Quamvis ipsa Virginitatis voto Deo sacraveris, & ego Deo devotas semper dilexerim fœminas, tamen nunquam acceptam habui earum mecum diuturnam residentiam corporalem*. Ita Lucas Episcop. Tundensis hist. miracul. D. Isidori cap. 55.

Si purus Spiritus, jam es, ô Isidore, à corpore jam separatus, cur refugis castissimæ Virginis consortium? adhuc meum corpus in terris residet, nolo ad illud accedere fœminam; licet Spiritu Angelus sit, corpore tamen mulier. Quare juverit hic illud D. Hieron. monitum inculcare: *grandis esse virtutis, & sollicita diligentia in carne, non carnaliter vivere; secum pugnare quotidie, & insulsum hostem, Argi, ut fabula ferunt, centum oculis observare*.

Hieron. e-
pist. 10. ad
Euzium

Alterum quod ad nitorem illum Angelicum, plurimum contulit, fuit panis Angelorum: nam si juxta Aristotelem, alimentum vertatur in substantiam alicui, qui pane Angelorum rite vescitur, in Angelum converti necesse est: unde B. Algerius: *ne cælesti alimonia in indignè reficiamur, simus spe & conversatione cælestes; Panis ANGELORUM ANGELICÆ vitæ stipendium est*.

Algerius
lib. 1. de Sa-
cram. altar.
c. ultimo.

Ad hunc panem dignè suscipiendum B. Aloysius etiam munus puer, à S. Carolo Borromæo plenè instructus, eâ mentis ac corporis puritate, per omnem vitam comparatus accessit, ut facile constaret, qualem quantumque in hac materia Magistram nactus fuerit. Hebdomadam omnem ita sibi in hanc pietatem descriperat, modò horas aliquot post sacras epulas, liquidissimæ voluptatis lacrymis perflusus, jisdem altius ruminandis infunderet; sed & proximos à Dominico dies, gratiæ & suavissima cum Deo hospite colloquia occuparent; reliqui præparando novis epulis animo destinerentur, itaque æternitatis epulo, tempus omne habebat operatum, Advenerat fortè, ingenti nobilium comitatu stipatus frater Marchio, ut Aloysium conveniret, cum Janitor prope jam S. Synaxi refectum admonet eum expectari; at ille cum cælestium

Sacchin l. 1.
c. 6. vita
comp.

Nieremb. S.
12.

O o aulico-

aulicorum Domino occupatus, per duas omnino horas, Angelicæ huic mensæ assistere perrexit, & vel gravatè assurrexit. Et dubitamus adhuc Aloysium ab omni iniquitatis labe alienum, Angelicam in terris vitam duxisse, qui Angelorum Domino copulatur, Angelorum pane toties, tam avidè vescitur, Angelorum mensæ tam instanter assidit?

Zachar. 9.

Hieron. l. 2.
contra Iovinian.
Cyrill l. 3. in
Ioan. cap.
37.

S. Thomas
opus. 48.
cap. 6. D.
Thom. 3 p. 9.
79. a. 6. ad 3.
Aug. l. 83.
99 q. 36.

Bern. ser. 1.
de Cena
Dom.

Cressobit
Anthol. 13.
decus. 1. h.
xi. sect. 9.

De hoc etenim pane Propheta admirabilundus exclamat? *quid bonum ejus est, & quid pulchrum ejus, nisi frumentum electorum, & vinum germinans VIRGINES?* vinum terra omnium malorum Metropolitim, Pontianus jure vocitavit, Aristophanes, *lat Teneris*. Hieronymus *seminarium libidinis*. Vinum verò illud divinum, ut S. Cyrillus observavit, *sedat savientem membrorum nostrorum legem, pietatem corroborat, perturbationes animæ extinguit*. Cœlestis hujus alimenti figuram describens Moyses, dicit cecidisse rotam in similitudinem pruinæ super terram, quod exponens D. Thomas, & in rem nostram excellenti judicio accommodans: *Panis, inquit, cœlestis, in similitudinem pruinæ, rorisque apparebat, quia corpus Domini à fervore prava CONCUPISCENTIÆ REFRIGERAT*. Et alio in loco ait, *augustissimum hoc Sacramentum imminuere fomitem concupiscentiæ, quia, ut dicit Aug. augmentum est charitatis, & diminutio cupiditatis*. Si quis istiusmodi stimulis carnis exagitetur, inde sibi modelam poscat & certissimum inveniet. Vadem habeo Doctorem mellissimum: *Quis poterit, inquit tam efferos motus frangere? quis pruritus ulteris hujus ferre queat? confidite, buia & in hoc gratia subvenit, & ut securi sitis, Sacramenti Domini Corporis, & sanguinis pretiosi investituram habetis: duo enim Sacramentum illud operatur in nobis, ut & sensum minuat in minimis, & in gravioribus peccatis tollat omnino consensum*.

Contra Cerbereum illud libidinis virus, nullum præsentius antidotum hoc pane Angelico. Quare fuit olim consuetudo, ut energumenis sæpe daretur Eucharistia, ad impurum Satanam ejiciendum, & ejus sputicitias exurendum: quippe illa ab homine

sumpta, inquit Serenus apud Cassianum, *insidentem in membris luxuriæ Spiritum, vel exurens fugat incendio*, atque animum divino castimoniam adore simul in flammam. Hinc & illud complures observarunt, atque hos inter P. Iustiniellè Societate JESU, primis illis Ecclesiæ temporibus, ideo tot præstantiâ, ac numero floruisse Virgines, quod frequenter divino hoc pabulo reficerentur. Et nunc, quæso, quid est, quod tot Virginum choros, postremis hæc temporibus Orbis dedit? quid tot modestissimis viduis, castæ orbitatis studium in seruit? quid tot pudicis conjugibus, amorem integritatis conjugalis indidit? nonne Eucharisticus panis frequentior: Quod si quis ulterius causam sciscitetur, cur in Societate JESU, hæcenus Angelica viguerit castitas, etiam inimicorum & heterodoxorum calculo comprobata? eam in studium frequentandæ Eucharistiæ, ejusque cultum referendum dico. Ut auream hic usurpare possim D. Algerii sententiam: Eucharistiam esse *Sacramentum Societatis Jesu*. Facit hæc Scraphicæ Theresæ testimonium, quæ non semel in Ecclesia nostra conspexit, Societatis Religiosos, cum ad Eucharistiam accederent, *sociari ab Angelis*, pallium interrim pulcherrimum, & locupletissimum obtendentibus super capita ipsorum, ut eos tanquam Regias sponas hoc cultu condecorarent. Quos inter, quis non eximum Gonzagam existisse dixerit, qui tanto hujus cœlestis epuli sapore capiebatur, tanto ejus ardore inflammabatur, eique tam jugi meditatione inhærebat, ut Patres Romani, cum de imagine ejus in tabula exprimendâ ageretur, illum ante Augustissimum Eucharistiæ Sacramentum depingendum censuerint.

Denique ut concludam, Aloysium Angelum moribus, & vitâ extitisse, ex hæcenus dictis in confesso est, ut non injuria Societatis nostræ Generalis Claudius Aqua viva, cum vitæ historiam typis mandari approbasset, Juvenem hunc *Angelicum* appellavit, & quod caput est, Venerabilis Congregatio Cardinalium, in pre-

Basil. de
Virg.

Algerii
c. 3.

Cyrolog
irm. 143

Nieremb. de
adorat. in
Spiritu

Nieremb. in
vita 8.

Bern. epist.
13. ad So
phiam Vi

processu Congregationis, illum meritissimo Angelis titulo insigniendum decrevit. Nec hoc satis.

§. III.

Quaratione B. Aloysius Angelus major, & excellentior discendus sit?

Seleucensis Antistes de Virginibus agens, illas quidem summis Angelis superiores censet dicens: *si in Resurrectione neq; nubent, neq; nubentur, sed erunt sicut Angelis, efficiuntur filii Dei; & hi profecto, qui Virginitatem servant, ANGELI sunt, qui viventes in carne corruptibili, mortalium vitam illustrando tuentur. Sunt autem ANGELI non ex infimo quovis ordine, sed certe illustrissimi atq; nobilissimi. Atq; adeo omnibus etiam supremis intelligentiis homines castos antecellere, recte sermone aureo Antistes Ravennas declaravit: semper est Angelis cognata Virginitas: in carne præter carnem vivere, non terrena vita est, sed cælestis. Et si vultis scire, Angelicam gloriam acquirere majus est, quam habere. Esse ANGELUM felicitatis est, Virginitatem esse, virtutis, & certe heroicæ, quæ Athletas suos exercet, & læpe non sine sanguine comparatur, ac servatur: hac nos Angelis fortiores esse, candido ut solet stylo affirmat Bernard. epist. 42. quid castitate decorius, quæ Angelum de homine facit: differunt quidem inter se homo pudicus & Angelus; sed felicitate, non virtute: sed et si illius castitas felicitior; huius tamen fortior esse cognoscitur. Quid, quod alibi ipsos Angelos Virginibus, sibi veluti Prælati, invidere non obscure insinuet, ubi enim hanc movisset questionem: Virginitas cui gloria præfertur? responderet ANGELICÆ. Et rationem subjicit: ANGELUS habet virginitatem, non carnem, sanè felicitior, quam fortior. In hac parte optimus, & optabilis ornatus iste, qui & ANGELIS possit esse invidiosus, suam enim Angelus puritatem conservando, nullum meriti, nullum gratiæ, nullum gloriæ accipit incrementum, sed homo castus, per actus singulos in excelsum gratiæ, & gloriæ apicem conscendit Chrysol. ser. 120. Homo è terrena vilitate*

concretus, dum terrenam labem vincit, dum sanguinis stimulos frangit, dum carnis excessu perat passiones, transcendit calum, ad ipsum Deitatis pervolat solem, & sic fit major calo, meritis supergreditur ANGELOS. Nec mirum, cum pro hac animi, corporisq; castimonia, multi ad sanguinem decertarint. Atque illud præ cæteris obstupescendum, Aloysium nostrum omnis luctæ, ac certaminis expertem, nullis unquam carnis stimulis vel levissimis perstrictum, carnem tamen ne unquam recalcitraret, & sanam ne computresceret, singulis hebdomadis minimum ter flagris excepsisse: ultimis verò annis, quibus in sæculo versatus est, quotidie, ac tandem intra noctis & diei spatium tertio, usque eo dum se sanguine perfunderet. Quia vero principio, contexto in hunc usum flagello carebat, loris quibus canes alligari solent, aut catena ferrea se diverberabat. Marti non semel ostensa indusia sanguine imbuta. Faciebat & illud crebro, ut fragmen aliquod tabulæ linteis tegeter, quo durius cubaret. Ne verò interdiu perpetuo dolor corpus vacaret, pro cilicio calcaria nudo corpori admota gestabat, & in mollem suam carnem ferreos ipsorum radiolos defigebat, non alio consilio, quam quod nosset carnem etiamnum integram, & incorruptam, sale condiendam ne computresceret. Aloysi, exclamat hic Hispanus Orator: plus te catenulis duabus constrictum revereor, quam Angelicæ naturæ æmulatorem. Contemplate quæso Angelum descendentem ad Petrum catenis illigatum. Act. 12. visne esse Angelus, splendor circumfusus, an Petrus catenis illigatus? respondeo cum Chrysol. hom. 8. in c. 4. ad Eph. hic est mihi quispiam dixisset: vis esse ANGELUS Petrum solvens, an Petrus vinculis constrictus; Petrus utique esse maluisset. Ita Angelus non semel ad cubile Aloysii viferunt, & duplici catenula vincitum repererunt, hic profiteor ingenuè: si mihi diceretur, vis esse ANGELUS Aloysii Custas, an Aloysius catenulis illigatus? Aloysii vinculis potiri libuisset.

Denique ut multa paucis complectar, incredibilis amor Angelorum est in ho-

Ceparius l.
1. c. 6.

Escobar.
tom. 5. in E-
vang. in c.
12. Luc. l.
12. seff. 10.
observ. 9. n.
46. 49.

Basil. de
Virg.

Chrysolog.
serm. 143.

Algerius
c. 3.

Nieremb. de
adorat. in
c. Spirit.

Nieremb. in
vita § 8.

Bern. epist.
113. ad So-
phiam Virg.

minus pudicos, ut si magnus Mundi Imperator sineret, subito illos ex hac face & colluvione raperent, & secum ducerent ad æternam gloriam persuendam. Cujus rei species quædam, & imago in Elia fuit, qui quadrigæ igneæ impositus, & in quodam velut castitatis triumpho cælum invehctus. Huc, opinor, intuens B. Ephrem, exclamat: *O castitatis currus spiritualis, possessorem tuum in sublime evehens! Quod si quem vestrum Adolescentes, divinus hic ardor, & cælestis ambitio teneat, ut consimili triumphali curru sublime teratis: imitari non pigeat, quem celebrare delectat; imitari non pigeat cælestem in terris Angelum, de quo ingeniosus Poëta lusit:*

*Angele Gonzagæ, si pictas exuis alas?
Si Gonzaga alas induis, ANGELUSES,*

*Et vos Angelici, toti Angelitexteris, si
castos oculos, castam linguam, castas ma-*

nus, castas cogitationes habueritis. Huc & vos etiam conjugati conniti, & conscendere potestis, castimoniam conjugalem sectantes, quam inculcat Apostolus Heb. 13. honorabile conjugium in omnibus, & thorus immaculatus, & 1. Thess. 4. Sciat unusquisque vas suum possidere in sanctificatione & honore. Atque ubi 2. Cor. 11. dixit: respondi vos uni viro VIRGINEM CASTAM exhibere Christo. Chrysostomus ad conjuges ita Virginitatem extendit, dum ait: non solis dicebat VIRGINIBUS, sed ad diversam Ecclesie plenitudinem loquebatur: anima quippe incorrupta. VIRGO est, etiam si virum habeat: VIRGO EST VIRGINITATE veritate atque mirabili.

Quam ut confido, suo apud Deum Patrocinio, Angelicus noster juvenis vobis impetrabit: si imitari non pigeat; quem celebrare delectet.

* *

N A T I V I T A S
 SANCTI JOANNIS
 B A P T I S T A E.

Quis putas puer iste erit? Luc. 1.

EMBLEMA XXII.

SERPENS, QUO INFANS IMPLICITUS CONFIGITUR.

Fortunate puer. Virg. Eclog. 5.

A R G V M E N T V M.

Nihil parentes magis sollicitos habet, quam scire fata suorum: ubi proles in lucem edita, ea primum cura sollicitat: *quis putas puer iste erit?* potissimum si inusitata quædam signa Natalis prognostica antecesserint, aut consecuta sint, quæ cum in Nativitate Joannis, omnino illustria existierint, jure meritissimo percunctari juvat: *quis putas puer iste erit?* qui qualis, quantusque fuerit, ubi omnibus perspectum fecero, quales vestri liberi futuri sint, quem vitæ statum, quem exitum nacturi sint, non ex horoscopo, aut vanâ cœlestium siderum observatione, aut fallaci etiam Physionomix scientia, sed certiori conjectura, ex natura, ex moribus, & genio parentum, ac puerorum educatione, vos consequi posse comprobabo. Tum quid momenti in nutrice ponendum sit, exaggerabo: nec levi sanctorum Patrum censura, eas Matres perstringam, quæ nulla nisi commodi, voluptatis, aut formæ propriæ tuendæ causa, liberos tradunt aliis faminis inurbanis, sæpè corruptis, ac pravis moribus & humoribus nutriendos. Ex hoc autem quæ, & quanta incommoda subinde orta, & indices oriantur, tragici exitus satis loquentur.

§. I. *QUIS PUTAS PUER ISTE ERIT?* de testimoniis sacra scriptura, ac ipsius prima veritatis oraculo declaratur.

§. II. *QUIS PUTAS PUER ISTE ERIT?* non quarendum ab Astrologis magis, Necromanticis, aut Ægyptiacis: nec etiam ex Physionomia.

§. III. *Certior conjectura, ex natura genio & ingenio parentum: ex nutricibus & puerorum educatione.*

NATIVITAS SANCTI JOANNIS BAPTISTAE.

Quis putas puer iste erit? LUC. I.

Actavit olim antiquitas jaculandi peritiam in Alcone Cretensi, nobili sagittario, qui cum filium dormientem ingenti serpente implicitum videret, arcum e vestigio arripit, atque ita sagittam direxit, ut illaeso filio, serpentem confixerit. Unde acutè Manilius:

Valerius
Flaccus l. 1.

*Ars erat esse patrem, vicit naturam periculum,
Et pariter puerum, somnoq; & morte levavit.*

Alium hodierna die parvulum, stygius ille serpens, suis spiritus involverat, quod ut coelestis Amazon inaudit, Alconem arte & affectu materno longè antecellens, festinavit eripere, & puero innoxio, serpentis caput contrivit, Maria inquam, teterrimum originalis noxæ spectrum, quo Joannes miserimè implexus, confecit: *Hac siquidem est illa mulier fortis, de cuius fortitudine dictum est diabolo: ipsa conteret caput tuum: illud inquit Augustinus, Caput serpentis, quod initium omnium peccati Quid quod celeberrimus Ecclesiastes P. Paravicino, illud Isaia: posuit mensuram sagittam electam. De iparæ applicat. Atq; hanc festinationis causam Origenes allegat, dicens: festinabas adhuc in ventre Matris, Ioannem appositum sanctificare. Inimicitias ab ipsis Mundi incunalis posuit Deus inter serpentem & hanc mulierem, quem non modò in se, sed & in prædicto Joanne triumphavit.*

Petrus Blesensis serm. 1. in adventu Augusti. in psalm. 73. Isa. 49. Orig. hom. 7. in Luc.

Ars erat hac Matris.

Exclamat hic Albinus, sermone de Nativitate Virgin. *Tu bellatrix egregia, primo eum, qui primus Evam supplantavit, expug-*

*nare viriliter aggressas, hodieq; illustriorem, quam ullus unquam de fulis, fugatisq; infinitis hostium myriadibus, de hoste tartareo victoriam reportasti, quam suo mellifluis encomio Bernardus celebrans, ad illa verba: ipsa conteret caput tuum, ait, cui hac servata victoria est, nisi Maria? Adducit idem Doctor S. Victorem adhuc in utero existentem inferorum spectris terrore fuisse, atque inde illustre Victoris nomen obtinuisse: Miror inquit, & stupeo, infantulum adhuc in utero, pavore fuisse pavendis Dæmoniis: quippe ab ipsis præcognitum, & jam tunc ex nomine designatum. Nec vacuum nomen, ubi hostium fuga, & exorta confessio victoriam concessit infantulo. Verum enim verò plus miror & stupeo infantulum adhuc in utero, unius Virginis ope non terrore duntaxat fuisse dæmonibus, sed & fugasse, & superasse. Extollit nunc Romana scriptor historiae, inauditum à sæculo festivitatis prodigium: Infantem utero matris etiam num conclusum, in Maruccinis, diserte clamasse: *Io triumpho. Quis putas puer iste erit?* quam aurea infanti huic fortuna? quam fusa vitæ aurea nec tenda? quam aurea illi sæcula ducenda auguramini? Ast aliam obtrito tartareo serpente, exultandi causam, & exclamandi, *Io triumpho*, hodierna die infans Joannes, per Virginem Matrem nactus est, ut iure meritissimo liceat sciscitari: *quis putas puer iste erit?**

Nulla Matero unquam tant in unicum prolem affectu fuit, quanto Dei Mater Nepotolum suum Joannem, ut ex dicens patebit complexa est. Eximium illud sane celebrat Materni amoris exemplum Spondanus; quod an. Christi 1259, accidisse commemorat, fuerat populo Florentino, donatus quidam Leo ferocissimus, qui cum aliquando incuria custodis, è cavea

Bern. ser. signi magni.

Bern. ser. de S. Vict.

a. Petri. 5.

Reg. 17.

Livius l. 11.

Raderus in

Mart. l. 7. 6.

6.

Aug. rom. hom. 31. ex 50. hom.

Seneca Hel. cal. fure 7.

Spondan.

annal. an.

1259. v. 11.

clap.

elapsus, per urbis compita, ingenti omniũ terrore rugiens pererraret, arreptum infantem unguibus tenuit; quod videns mater vidua, cui unicus erat, dolore & præpotenti amore abrepta, in leonem insilvens, filium ei eripuit, nihil eos lædente leone; respexit tantum & abiit, majorine bellæ generositate, an feminæ animositate. *Sed quis putas puer iste erit?* servatus infans Orlanducius de Leone dictus, jam vir factus, indolem & animos Maternos æmulatus, hostes parentis ac interfectores, propria manu jugulavit.

Stygiũ illud monstrum, quod è sacris paginis serpentem nominamus Regius Plaltes draconem indigeravit. Plalm. 73. *confregit capita draconis*; Princeps Apostolorum, Leonem rugientem nuncupavit, qui circuit quærens quem devoret; hujus unguibus, Milericordix Mater hodie Joannem eripuit, Leonem contrivit, quidni exclamet: *Id triumphe.*

David inter pueros opiliones puer, animosè gloriatur: *Veniebat Leo vel Ursus, & tollebat arietem de medio gregis, & prosequeretur eos, & uebamque de ore eorum.* Ac tandem subdit: *Leonem & Ursum interfeci ego.* Unde hæc tenellulo vites, unde puero robur, & lacertis? Hipponensis Antistes hic quid diuinum observat, dum sic Saulem loquentem inducit: *intellexit cum videres audentem puerum, aliquid divinitatis in eo esse, nec illum tenera ætate sine diuino instinctu, talia posse præsumere.* Quæ rudimenta Saulem in tantam admirationem rapuerit, ut non iniuria percunctari potuerit: *quis putas puer iste erit?*

Nolim hic inducere Herculem, etiamnum in cunis, angues præfocantem, de quo Poëta Tragicus:

Gemina cristati caput

*Angues ferebant ora, quos contra obuius
Reprexit infans: lumine ac placido intuen-*

*ens,
Et tumida tenera gustura elidens manu,
Prælusit hydra.*

Quis autem, qualisque ex inde puer exstiterit, duodecim herculei labores, miranda totidem invictæ fortitudinis supra humanam argumenta, satis loquuntur.

Joannes cum teste Luca, miraculum nullum fecerit, perpetuum inquit Maldonatus fuit ipse miraculum, angues originalis, & actualis peccati, miraculo inaudito superavit, *nesciens labem nrvei pudoris,* quod ab omni peccato immunis; miraculo conceptus, miraculo clausus adhuc in utero venientem Dominum sentiens, & matri suæ demonstrans: miraculo circumcisus, mutam patris sui linguam evolvens: miraculo inter tetras vitam degens, ipsaq; ferocissimas belluas, manuefecit. Unde Athanasius Episcopus Nyssenus quæst. 63. *dracones & aspidēs, & cerasta Joannem in solitudine formidarunt.* Quæ omnia miranda prorsus ac stupenda præfagia, cogunt exclamare: *quis putas puer iste erit?*

Lucem hic cum primis præferunt, fausta vel infaustra, sub infantis ortum edita prodigia.

Nota est ista Trojanorum fax, quam utero se gestare somniavit Hecuba, dum prægnans, Paridem utero gestaret.

Anno 1361. Norinbergæ natus est Veneslaus, filius Caroli IV. Imperatoris, sinistro omine in lucem editus: nam Mater in partu extincta est. *Ædes ubi aqua ad eum baptizandum calefiebat, incendio absumptæ: ipse fontem baptismalem, ut a ter Copronymus infecit: quis putas puer iste erit?* timendum inquit Auctor Francus, non fore magnum Imperatorem, *Grand Empereur, mais un tro grand Empereur de bonnes moeurs.* Sed missis, hoc auspiciatissimo die, similitis prodigiis, festiuiora audimus.

Zoroastes, quo die lucem aspexit, omnium præter morem infantum in risum solutus est. Puerum Octavianum catena aurea è cælo, in Capitolium dimitti vidit Tullius Aureliano quondam Augusto felix ac bene fortunatum portendisse imperium testantur Annales, quod puerum adhuc in cunis vagientem; Aquila innoxie aureis è cunabulis extulerit, atque in aram portarit, quæ propè sacellum erat ornatissima. At Joannem vestrum etiam in utero non risisse modo, sed exiliisse; ut hominem cælo delapsum, atque ipsi è cunis ad Sancta Sanctorum, ad complexum Jesu, ad basia Mariæ translatum, quis satis valeat de prædicare: *quis putas puer iste*

Luc. 1. Mal. donat. in Matth. c. 12.

Perard fesso Nativit. S. Joannis.

a. Petri. 5.

1. Reg. 17.

Aug. rom. 10. hom. 31. ex 50. hom.

Seneca Herc. cul. furens.

Spondan. annal. an. 1259. c. 11

ste erit? qualem Auditores augurari par est prolem, quam non aviam præbes Aquila, sed idem summus ille cæli aliger, mirando prope magis prodigio, quam ipsum Redemptorem, nascituram prænuñtiavit: *Salva reverentia Redemptoris* (inquit Cardinalis Damiani) *digniore præmonstratione Ioannes nuntiatur, quam Christus; Christus fortasse in Thalamo, Ioannes in templo, & non solum in templo, sed etiam ante Sancta Sanctorum, Ioannes ab eodem Archangelo, in loco digniori, tempore sacratiore, apertiore miraculo prædicatur. Quæ dum commemoro, videor mihi cognatos, & vicinos Zachariae, vosque omnes queritantes.*

B. Petrus
Damianus ser
1. in Nativ.
S. Ioan.

§. I.

Quis PUTAS PUER ISTE ERIT? è testimoniis sacra Scriptura, ac ipsius primæ veritatis oraculo declaratur.

PRIMUM quidem, nemo quisquam, proli in dolem ac naturam, magis perspectam habere censetur, quam ipsi progenitores. Te itaque compello Zacharia, cujus linguam Spiritus S. fecit desertam, quis putas puer iste erit? quid dicis, quid censes de puero hoc? Tu puer Propheta altissimi vocaberis. Præclarissimum hoc parentis vaticinium, forte quis elidere conabitur, ipsius filii testimonio, qui interrogatus à Judæis Propheta es tu? disertè respondit, non sum. Cui objectioni occurrit Augustinus, dicens: non erat Propheta Ioannes, major erat quam Propheta, plusquam propheta.

Noctis cur plusquam Propheta? rationem reddit Ambrosius: plusquam Propheta, quia quod nulli contigit, nondum editus prophetavit. Plusquam Propheta inquit Hieronymus, quia non tantum Propheta, sed & Apostolus. Quam Apostoli dignitatem, Chrysolomus, Origenes aliique apud Suarem, Joanni tribuunt. Quid, quod à Chrysolologo audiat vox Apostolorum, & silentium Prophetarum, Aliam causam adfert S. Greg. hom 3 Ioannes plus quam Propheta, quia quem verbo dixit, digito ostendit. Quemque alii in ænigmate, hic facie ad faciem vidit & exhibuit. Hier. epist. 151. ad

Aug. l. 4. in
Ioan.

Aug. l. 2. de
fide c. 4. S.
Hieron. ad
Gal. 1. Sua-
rex. 3. p. tom.
21. dist. 24.
sect. 5. Chry-
sol. ser. 127.

Algasiam, dicit eum non solum Prophetam, sed plus esse quam Prophetam, quia quem illi venturi esse dixerunt, hic venisse monstravit dicens: Ecce Agnus Dei. Ac tandem alteram rationem subædit: præsertim inquit, cum ad privilegium prophetale, baptista accesserit præmium, Quod & S. Maximus in Joanne miratur, illum supra verticem Domini e-vec-tum, eique se Mundi conditorem inclinasse, cujus manibus quod nulli est præstitum Prophetarum, baptizandum se Dei filius inclinavit. Hujus muneris dignitatem, & excellentiam prope divinam, pia secum commendatione expendens Bernardus, in has voces erumpit: *parvet calum, stupet terra, Jordanis arridet, mirantur Angeli, Dominum Sabaoth inter manus baptizantis concludi. Ubi vere mirandum, tres SS. Triados personas in Joannis favorè condescendisse quodammodo, seque illi humano more [liceat ita loqui] jamice inflexisse, & familiariter inclinasse: nam Pater auditur in voce, filius in flumine, Spiritus Sanctus in Columba specie demonstratur: adest Ioannes totius medius Trinitatis. Plus dicit Chrysol. totam solus capit, tenet & complectitur Trinitatem. Sed quoniam parentum, ac propinquorum testimonium, in jure passim infirmum, ac suspectum censei consuevit, rursus percunctari libet: quis putas puer iste erit? ex antiquioribus vatem Malachiam, inducentem Dominum sic de Joanne loquentem audiamus: Ecce ego mitto Angelum meum, qui præparabit viam ante faciem meam, quod ipsius Christi confirmatum est suffragio Matth. 11. Joannem vero non solum nomine, sed officio, vita, & moribus Angelum fuisse attendite. An non Angelus officio & legatus Dei ad homines, ut illos ad Christum adduceret, testante Evangelista: multos filiorum Israel convertet ad Dominum & ipse præcedet ante illum in Spiritu, & virtute Elias & convertet corda patrum in filios & incredulos ad prudentiam Iustorum, parare Domino plebem perfectam, Nunquid ad hæc omnia peragenda, velut Angelus cœlitus est missus, cœlitusque edoc-tus: Angelus enim non natura sed officii est nomen. Possumus & in hoc nos fieri Angeli, & Joannem imitari, ut ostendit Gregorius: dicens: *hujus altitudinem nominis (scilicet Angeli**

S. Maxim.
hom. 3. de
Ioan.

S. Bern. ser.
de priv. Iov.

Damian. ser.
de S. Ioan.
Bapt. Chry-
sol. ser. 43.

Malach. 3.

Luc. 1.

S. Gregor.
hom. 6. in
Evang.

Mich. b. p.
l. 1. cap. 24.
Chrysol.
hom. 10. in
Matth.
Matth. 11.

Amb. lib. d
Eliæ & Jo-
han.

Hieron. in
Agg. 1. 1.

E. Pet. Da.
ser. in Na-
tiv. S. Ioan.

S. Gregor.
hom. 6. in
Evang.

Angeli etiam vos si vultis potestis mereri, nã unuquisq; vestru in quantum sufficit, in quantum gratiam superna aspirationis accepit, si à bene operandum curat, si æternum Regnum, vel supplicium erranti denunciat, profecto ANGELUS existit. Atque ejusmodi Angelici officii, vobis omnibus in privatis familiis, in quotidianis congressibus, in conviviis, in navibus, in curribus exercitium quotidie

Joseph. hist.
l. 1. cap. 24.

suppetit. An non Angelus vita, & moribus, qui ab Angelis ductus in desertum? ab ipsis incunabulis teste Chrysoftomo, in eremo semper habitavit, non lecto usus non lecto: non mensam vel aliquid huiusmodi requisivit? sed ANGELICA quaedam vitã, in carne mortali respanduit. Venit enim [quod Angelis proprium est] neque manducans neque bibens. Hæc frugalitas, puritatem Angelicam, ac Virginealem continentiam, & comitem habuit, & ideo quia vitã humanã possibilitatẽ continentia supergressus fuerat, non homo, sed ANGELUS est existimatus. Tam veris, tam vivis coloribus, id est moribus ac motibus angelum expresserat, ut Hieronymo attestante quidam (inter quot Origines) Ioannẽ ANGELUM INCARNATUM esse putaverunt. Verum inquit, decepti sunt. Non fuit ille natura Angelus, sed fuit Angelus vitã, & castitatis eximia puritate: nam in carne præter carnem vivere, ANGELICA EST VITA; quisquis vestrum in terris Angelicam vitam ducere satagit, abstinentiam Ioannis, castimoniam Ioannis, quam proximẽ imitetur, moribus Ioannem referat, & Angelum expresserit.

S. Bern. ser.
de priv. l. 1.
Matth. 11.

suppetit. An non Angelus vita, & moribus, qui ab Angelis ductus in desertum? ab ipsis incunabulis teste Chrysoftomo, in eremo semper habitavit, non lecto usus non lecto: non mensam vel aliquid huiusmodi requisivit? sed ANGELICA quaedam vitã, in carne mortali respanduit. Venit enim [quod Angelis proprium est] neque manducans neque bibens. Hæc frugalitas, puritatem Angelicam, ac Virginealem continentiam, & comitem habuit, & ideo quia vitã humanã possibilitatẽ continentia supergressus fuerat, non homo, sed ANGELUS est existimatus. Tam veris, tam vivis coloribus, id est moribus ac motibus angelum expresserat, ut Hieronymo attestante quidam (inter quot Origines) Ioannẽ ANGELUM INCARNATUM esse putaverunt. Verum inquit, decepti sunt. Non fuit ille natura Angelus, sed fuit Angelus vitã, & castitatis eximia puritate: nam in carne præter carnem vivere, ANGELICA EST VITA; quisquis vestrum in terris Angelicam vitam ducere satagit, abstinentiam Ioannis, castimoniam Ioannis, quam proximẽ imitetur, moribus Ioannem referat, & Angelum expresserit.

Qua super re vide quæ fuse diximus festo B. Aloysii.

Sed ne testimoniis hominum dumtaxat immoremur, unum è supremis illis intelligentiis rogemus: quis putas puer iste erit testimonium perhibet non quilibet Angelus, sed iste sublimior, qui B. Virginis nuntium attulit singulare, & electus est, ut nunciaret militem qui nuntiare debebat Regem. Gabriel inquam hoc breve, sed excellens de Ioanne tulit elogium: *Hic magnus erit coram Domino.*

Coram hominibus magnus existit Alexander, magnus Pompeius, Orho Magnus, Carolus Magnus, Magnus quoque Turca, Cœlestis Panthes pars I.

& magnus Cham indigetantur; alii magni, imo maximi fiunt apud homines divitiis, aurea basi innoxii, magni potentia, magni honoribus, quales in aula Hispaniarum Regis, complures magni, Grandes dicti, qui regi adstant recti. At noster Archidux novi testamenti (ut cum S. Cyrillus appellat) summi ac potentissimi imperatoris (cujus regni non erit finis) Grandis declaratur. Quare laudate eum in virtutibus ejus, laudate eum secundã multitudinẽ magnitudinis ejus, Multi magni coram servis & subdicitis suis, non coram Domino. Multi magni in oculis suis, parvi in oculis Domini, unico, quod verè magnos facit, fundamento virtutis destituti. Si quis vetæ magnitudinis mensuram scire desiderat, Bernardum consulat serm. 27. in Cant. *Quantitas cuiusq; animã, estimetur de mensura charitatis quã habet; ut verbi gratia, quã multum habet charitatis, quã magna sit quã parum parva, quã verè nihil, dicitur Apostolo 1. Cor. 3. si charitatem non habuero nihil sum.* Hujus magnitudinis omnes vos beatã quãdam superbia ambitiosos esse pervelim; ut omnes viri verè magni esse coram Domino existere possitis; qualis vero hæc magnitudo sit, divino stylo Mediolanensis Antistes expressit, dicens: *Non Corporis, sed animi magnitudinem declaravit.*

Cyrril. in
Catechesi.

Pet. Damiani
ad Agnet.
Imperat.

Amb. l. 1. in
Luc. c. 3.

Est coram Domino, magnitudo animã, magnitudo virtutis. Est etiã parvitas animã, & pueritia virtutis. Pusillus est, qui nullũ adhuc virtutis videatur habere progressũ. Vir MAGNUS iste dicitur qui caret errore pueritiã. Variis titulis verè magni existere. Iob à facultatibus, & fortunis suis VIR MAGNUS habitus est: *fuit possessio ejus, septem millia ovium, & tria millia camelorum, quingenta quoq; iuga boum, & quingenta Asina ac familia multa nimis.* Dum tandem addit scriptura: *eratque VIR ILLE MAGNUS inter omnes orientales.* Quia amicitia, & gratia Mardocheus valebat in aula Assueti: *VIR MAGNUS & inter primos aula Regis habitus est.* Ob generis splendorem Azarias MAGNUS à Tobia nuncupatus est: *Ego sum Azarias, Anania magni filius, & respondit Tobias ex MAGNO GENERE es tu.* Exodi 17. Moyses ob stupenda prodigia, & signa mirabilia quæ patravit, omnibus admirationi, *fuitque Moyses VIR MAGNUS in terra Egypti.* Qui omnes in ter-

Tob. 1.

Esther c. 2.

Tobia 5.

S. Maxim.
hom. 3. de b
Ioan.

S. Bern. ser.
de priv. l. 1.
Matth. 11.

Joseph. hist.
l. 1. cap. 24.

S. Bern. ser.
de priv. l. 1.
Matth. 11.

Amb. lib. de
Eliã & Je-
ru.

Hieron. in
Agnum,
c. 6.

Malach. 3.

Luc. 1.
B. Pet. Da.
serm. in Na-
tiv. S. Ioan.

ris *Viri Magni*, & ex parte tantum exsistere. Job vir Magnus in oriente, Marthocheus vir magnus in aula Regis Persarum, Ananias vir magnus inter Judæos, Moyses vir Magnus in Ægypto: At ut quis vere *vir Magnus* sit, ut quis *magnus* sit non in terris, sed in regno calorum, ut sit magnus coram Domino, quæ magnitudo, non corporis, sed animæ, & magnitudo virtutis est, ut charitate magnus sit, castitate magnus, mansuetudine magnus, Eleemosyna magnus, omni denique virtute magnus sit, spectare debet. Ubi hoc quam maxime deplorandum est, cum omni in re homines magni esse satagant, magna sperent, ad magna anhelent & contendant, in virtute sola pueros, ac pusillos exsistere. Stulti porro mortales, Magnitudinem à basi aurea, à cumulis argenteis quibus innixi, à vanis titulis, & honorum gradibus, quibus insistant metiuntur: quasi gigas non magnus etiam in valle sit.

O vani filii hominum, qui magnitudinē hic fictam, & falsam, per mille discrimina & mortes sectamini, ut sua auctoritate, & magni Pompei illustrat exemplo, sapientissimus Seneca his verbis: *Nec Cneo quidem Pompeio, externa inire bella; aut domestica virtus, aut ratio suadebat, sed INSANUS AMORE MAGNITUDINIS FALSÆ, modo in Hispaniam & Sertorianam arma, modo ad colligendos spiratas, ac maria pacanda vadebat. Haec prætuebantur causa ad continuandā potentiam. Quid illi in Africam: quid in septentrionem: quid in Mithridatem, & Armeniam, & omnes Asia angulos traxit? infinita scilicet cupido crescendi: cum sibi unū PARUM MAGNUS VIDERETUR. Ubi expende, quanto cum acumine dicatur Pompeius: Insanus AMORE MAGNITUDINIS FALSÆ, profecto falsa est ea magnitudo, quam ratio amore homines prosequuntur: ac tanta molitus est Pompeius, cum sibi unū, PARUM MAGNUS videretur.*

Istiusmodi metirō ridet Romanus Philoſophus: nemo istorum quos divitiæ, honoresque in altiore fastigio ponunt, MAGNUS EST. Quare ergo MAGNUS videretur cum basi illum sua metiris Colossus MAGNITUDINEM suam servabis, etiam si fletur in puteo. Nunc quam non falso, sed vere magnus

Joannes fuerit, videamus. Quo super argumento, non hominum, non Angelorum sed increata sapientiæ, ac primæ veritatis consulendum est oraculum, ipsum Dei filium interrogemus: *quis putas puer iste erit?* Hanc audite: *inter natos mulierum inquit, non surrexit MAJOR Ioanne Baptista. Alexander ille magnus, felicem appellavit Achillem* (inquit Hieronymus) quod Homerum laudum suarum haberet præconem. At nos meliori jure Joannem felicissimum nominabimus, quod non unum Homerum, sed plurimos illo præstantiores præcones, imo ipsum virtutum suarum Deum habuerit laudatorem. Quod egregiè deducit Abbas Guarricus: *Salomon ait laudent te labia proximi tui, sed quam felicitus & gloriosus cum laudant quæ, tam labia Dei sunt. Deus quippe nec falli potest, nec adulari. Ac paulò post subdit: indubitabile eximia virtutis, & magna perfectionis est indicium, quoties hominem adhuc corruptione subditū, sua suffragio laudis illud irrefragabile Dei dignatur iudicium. Non possum quin hic exclamem cum Ruperto. O magnum præconium! O magnum & fidele testimonium, ore veritatis de promptum! laudatur fides Abrahæ, obediencia Jlaac, Patientia Jobi, Castitas Josephi, mansuetudo Moyſis, pietas Samuelis, Eliæ zelus, sanctitas Davidis; At ubi de Joanne sermo est, præcellit cunctis inquit Ambrosius eminet univērsis: antecellit Prophetas, supergreditur Patriarchas, & quisquis ex muliere est, inferior est Joanne, non surrexit major gratia, non surrexit major castimonia; non surrexit major corporis austeritate, non surrexit major animi modestia, non surrexit major virtutum sublimitate. Sunt qui prædilectum Christi discipulum Joannem Evangelistam, Baptistæ conferant, atque honestet, parallelas edidere; sed hunc alteri antistare, atque ipsi Apostolorum principi, Claravallensis doctor astruere videtur, dicens: non opponans mihi Evangelistam ceteris discipulis magis dilectum, non Apostolorum principem, nec Apostolicus splendor, audeat occurrere præcursori. Magna quidem laus, magna dignitas: Tu es Petrus, & super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam. Magnum Christi jammomentis, in*

Hieroni
vita Hilari
on.

Guarricus
serm. 3. in
nativitate,
Ioan.

Rupertus
Ioan. lib. 2.

Cyrril l. 2.
Theosaur. s.
4. Rhodensis
civis de u-
troque Ioan-
ne. S. Bern.
de privileg.
Ioan. Bapt.

S. Hilarius
Eclim. hom.
E. de S. Ioan-
ne ait hanc
com. DD.
Sentent.
Aug. serm.
4. de S. Ioan-
ne. 43. de
ss.

Aug. tract.
43. in Ioan-

Tolet. in
Luc. c. 1.
aug. not. 21

Ambros. 2.

Seneca epist.
95.

Seneca epist.
766.

Evangelistam, amoris testimonium: *Mulier ecce filius tuus.* Habuit & Nathanaël, & Centurio, & Magdalena, Verbum patris, Mundi Redemptorem encomiasten; sed illud: quo non surrexit major, omnium aliorum meritâ transcendit, omnemque gloriam quodammodo obscuravit: *Et ventur omnes inquit Petrus Damiani, & meritorum prerogatiuis ante consistorium Majestatis exultent non erit tamen, qui ad Joannis Baptista privilegium audeat aspirare. Unus est, secundum habet, qui choris intertextus Angelicis, sublimioris coronatus titulis, universitatis humana transcendit ascensum, atque ut hunc summum (Utam si Deiparam exceperis) in caelo cognoscatis, addit Arelateosis Antites; cui nullum prapopuit in praconio Christum, anullum ei pralaturus in pramio?* Hæc paucis complexus Augustinus: *quisquis Ioanne plus est, non tantum homo, sed Deus est.* Quod veltrum nemini mirum, nedum nimium existimabitur, si attenderitis tanta Joannem gratia, tanta vitæ sanctimonia excelluisse, ut Messias, & ipse Dei filius habitus sit Augult. serm. 21. de SS. *tanta in illo excellentia erat, ut ipse putatus sit Christus, & cum tantus fuerit Joannes, atque tanta apud homines in veneratione, id maxime mirandum occurrit, vitum hunc tam mirabilem, nullum patriasse miraculum, Evangelista testante. Ioannes quidem fecit signum nullum.* Joan. 10. *non Daemonia fugavit; non expulit febrem, non caecos illuminavit, non moriuos suscitavit, non tot millia hominum de quinque vel septem panibus parvit; non supra mare ambulavit, non ventis & fluctibus imperavit, nihil horum fecit Ioannes.*

Quod quam in commendationem Joannis, ejusque summam excellentiam cesserit, ex eo colligere est, quod tanta, tamque stupenda sanctitatis famâ, & virtutum splendore apud homines valuerit, ut sine ullis signis, & miraculis, eum Messiam agnoverint. Toletus Cardinalis: hæc magnitudo in Joanne reperitur, & quidem mira: *quia ad hanc magnitudinem pervenit sine miraculis, quæ nulla fecit; sed vitæ sanctitate & splendore, quod fieri non posset, nisi ejus præstantissima,*

planèque admirabilis omnibus, vita fuisset.

Adeo ut si signa & miracula accessissent, timendum, ne totus Mundus in errorem idololatriæ incidisset, Joannem pro Christo adorando, quam rationem Salmeron, gravis auctor observasse videtur tom. 2. tract. 22. in illa verbat: *non erat ille lux; Joannes inquit nullum signum fecit: nam si signa edidisset, magis de Christo dubitarent, & majorem, procul dubio refutandi Jesum, & Joannem in Messiam accipiendi, habuissent occasionem, nam citra etiam ulla miracula, ita firmiret Judæi illum Messiam esse in animum induxerant, ut isti opinioni immortui fuissent, nisi Joannes aperte se Christum esse negasset, Joannis. Confessus est: quia non sum, ego Christus. Etias es tu? & dixit non sum: propheta es tu? & respondit non. Ubi ad propositum soletter Augustinus: potuit credi Christus, imo ab eis, qui ejus magnitudinis gratiâ fallerantur, credebatur Christus & in illo morentur, nisi ab illo confitente corrigerentur. Tandem ut & nos exemplo Joannis magni esse valeamus, modum & methodum disquiramus, quo Ioannes tantus evaserit, ut inter natos mulierum major non surrexerit. Noster Salmeron imprimis non alios ad hanc sublimitatem, quam profundissimæ humilitatis gradus assignat: dum populo existimante, quod ipse esset Christus, recusavit tantum honorem; job hoc humilitatis meritum, à Domino pronuntiatum est: *non surrexit major Ioanne Baptista.**

A castro in parte hyemali fol. 71. festivum quid retet: Imperatorem fingit curasse statuam S. Joannis sedentis, tantæ altitudinis, ut vertice cornicem pertingeret, subjecto lemmate, *non surrexit major Ioanne Baptista*, cumque unus è proceribus ridendo diceret, si assurgat, totum templum destruendum, respondit Imperator, nullum inde metuendum periculum, certo confitis de humilitate Joannis, qui hoc major quod non surrexit; eo quippe altitudinis per hu-

Rodericus de uero, Joanne pag. 472.

Aug. serm. 23. de Jan. tis.

Salmeron. tom. 7. tract. 22. n. 20.

Hieron. in vita Hilari- on.

Guarrius serm. 3. in natiuitate Ioan.

Rupert. in Ioan. lib. 1.

S. Hilarius Eclisii homo. 8. de S. Ioan. ait hanc com. DD. Sentent. Aug. serm. 4. de S. Ioan. vol. 43. de SS.

Aug. tract. 43. in Ioan.

Cyrill. l. 2. Theosaur. 4. Rhodanicus de ueroque Ioanne. S. Bern. de prou. l. Ioan. Bapt.

Tolet. in Luc. c. 1. annot. 21.

Guarrius
serm. 3. in
nativit.
Ioan.

Chrysol.
serm. 38.

Aug. serm.
10. de ver-
bis dom.

**Basil. in il-
lud atten-
detibi.**

Virg. 2 Georg.
9.

Tob. 3.

**Aug. de san-
ctis. Virg. c.**
31.

**Metaphra-
ses 29. Aug.**
Raderus in
viduario
sanctorum
translatio
dextera S.
Joan. Bapt.

militarem conscendit, quam Guarrius om-
nium virtutum maximam nuncupavit di-
cens: *Hac utique illa MAGNITUDO Ioan-
nis fuit, qua inter magnos tam MAGNUS
excrevit: qua videlicet virtutes quas MAG-
NAS & innumeras, quibus nulli mortalium
secundus fuit, maxima omnium virte, humi-
litate cumularis.* Appositè in Argumentum
summæ sublimitatis adducit Chrysologus,
quod se indignum duxerit, qui solveret
corrigiam calceamenti: *manum inquit, quæ
calceamento dicit indignam, super caput ju-
um Christus astraxit.*

Quicumque veræ gloriæ cupidus, quem
summi honoris, laudis, que immensa cupido
exagitat; quicumque MAGNUS esse vis, à
minimo incipe, cogitas magnam fabricam con-
struere celsitudinis, de fundamento prius co-
gitam humilitatis.

Æterna lege sancitum est, ut omnis qui
se humiliat exaltetur, quod consimili pro-
pe modo Basilius fieri allerit, ut si in statera
alteram lancem depresseris, altera ele-
vetur, necesse sit. Nummo aureo iustum
pretium est: si bilanci impositus descen-
dat, sic enim se pondere prodit, at si ascende-
rit, ut serapis aliquot levior, reprobatur.
Cui similes hodierna die, omnes illi levi
corde, levi capite, levi oculo, levi pede, qui
in levitate ambulat, quantum se quisque
magis depresserit, hoc altius extolletur.
Celsitudinis origo vera & prima, humilitas
est. Proinde rectè Augustinus dixerit: *men-
sura humilitatis cujusque in mensuram ipsius
magnitudinis, data est.*

Unum, ut ad Joannem revertamur, di-
xisse sufficit, manum illam, *quam calcea-
mento dixit indignam, Deum prodigiola
virtute exaltasse.* Sebaste (civitas diurno iti-
nere Hierosolymis distans, ubi præcursoris
corpus humatum dicitur, Luc. Evang. dex-
teram ex Propheta corpore manum detra-
xit, secumque Antiochiam deportavit, ubi
plurima designavit miracula. Inter quæ dra-
co erat, in sinibus illis latitans, quem cives
Deum arbitrati, quot annis statò die, im-
molatione hominis, per Græcanicam sor-
tem delecti, venerabantur. Accidit progres-
su temporis, ut fors super Virginem Christi
anam ceciderit, ut draconi objiceretur, cui
tam immani sacile gio, ac barbaræ Janiæ

ut parens filiam eriperet, pium utebatur,
sed audax facinus commisisse. Impetrat
potestatem colendæ sanctæ præcursoris ma-
nus, quam dum exoscularur, clam dentibus
pollicem morsu vellit, desideratoque pigro
potitur, templo egreditur, dieque sacri-
ficii destinato populo frequentissimo affu-
so, filiam sistit, proximusque jam draconi,
ubi illum aperto rictu hiantem vidit, ho-
stiamque anhelantem, sacrum illum digi-
tum, in medias hiantis fauces conjicit, quo
ille bolo repente interemptus concidit.
Populus inuitati facti portento attonitus,
persolutis Deo, & Dei prodromo Joanni
gratiis magnificentissimam ædem, in qua
digitus reconditus, suis sumptibus exædifi-
cavit.

Dicitur Episcopus die sacro exaltationi
S. Crucis, venerandam hanc manum spe-
ctante populo sublimem tollere, eamque dum
collitur, subinde explicari, subinde contra-
hi: atque per explicatam quidem manum,
frugum ubertatem portendi: contractione
vero, annonæ caritatem denuntiari. En
quanto manus in honore, quanta in veneratione,
manus illa Joannis humiliantis,
quanta virtute, potentia, manus illa conde-
corata est! Ita & alia quoque.

Exultabunt ossa humiliata

*Amplectamur itaque humilitatem, si subli-
mes fieri desideramus: hæc enim unica ad su-
premos, ad divinos honores via est. Quia
Elias popularem auram averfarus est, ig-
neo curru hominum oculis subductus, in
cælum evectus est. Quis autem hic radio-
sus, ac triumphalis currus fuerit, aureo ore
Chrysofomus pronuntiavit, qui ad con-
similem ascensum, quemque vetrum hor-
tatur dicens: *Sedebis in curru HUMILI-
TATIS, qui te in cælum suscollet, qui equos
habet alatos.* Ita enim vero se res habet, teste
Propheta: *qui HUMILIATUS fuerit, erit
in gloria.* Ut ex composito fuisse diximus, &
deduximus p. 2. Lucis Evang. Dom. x. post
Pentec.*

Nunc ad vos parentes me converto, qui-
bus quam primum proles in lucem edita,
est omnium sollicitudo, omnium exspe-
ctatio, omnium saltem tacita interrogatio
est:

Psal. 56.
Chrysof.
hom. 66. in
c. 20. Matt.

Chrysof.
hom. 40. in
epist. 1. ad
Cor. 10. 22.

**Julius Ge-
lius 14.**

**Cassian. de
domo Dei
l. 3. c. 14.**

est: quis putas puer iste erit? quid felicitaris, quid fortunæ, quid omnis boni vel mali, capiti ipsius imminet? quo genio, quo ingenio, quibus moribus futurus? quibus occupationibus, studiis, scientiis se maximè daturus sit? Ad quæ munia, officia, gradus, dignitates devenitur: quem vitæ statum, sæcularem an Ecclesiasticum electurus? an divitem, an pauperem ducturus, nullam vel numerosam prolem habiturus? quem tandem finem & exitum ex hac vita ad immortalem (quæ rei summa est) nasciturus sit: Hæc & similia, prænoscere, præscire, omnium & patrum, & matrum avidissima propensio est.

§. II.

QUIS PUTAS PUER ISTE ERIT?

non quarendum ab Astrologis, Magis, Necromanticis, aut Ægyptiacis, nec etiam ex Physiognomicis.

MOS fuit antiquis, nascentium principum partus curiosus inspicere, & ex naturalibus conjicere, quod cuique fata servarent, ad quid destinarent. Quid consulta dicam oracula? quid ab orco quæsitæ mendacia: quid adhibita tempestatum dierum, horarum examina? partusne contigisset amœno verè, an rigida byeme: Kalendis an Idibus? die Jovi, vel Palladi sacra? sub quo sideris aspectu, & cæli situ? infinitæ fuere artes divinando, sed totidem quoque tallendi, atque ubi cessit ars in lucrum, nullis inventiendi, ac mentiendi finis fuit. Unde Pícus mirandula, qui hanc materiam, eruditè tractavit & discussit, scribit multorum annorum prædictiones se observasse, & septem duntaxat, intra centum & triginta dies, veras deprehendisse. Aulus Gellius quoque affirmare non dubitavit: vera ab Astronomis prædicta non esse milliesimam partem mendaciorum, quæ quotidie effluunt.

Itaque sæpe deprehensum, ait Caussin. de domo Dei l. 3. c. 14.

Itaque sæpe deprehensum, ait Caussin. de domo Dei l. 3. c. 14.

sunt, omnes felicitate transcendisse. Ex quo patet, domos istas fictitias, nullo fundamento in aère nixas. In exemplum hominem adducit, qui dum momenta martialis commercii, sedulus à Genethliaco inquit, cupidines ut ipse arbitrat, geniturus edidit monstra.

Non in hoc condita sunt ab æterno rerum fatore: Non est hæc astorum sapientia, at insipientium decipula, sollicitudo crucians, & mera fallacia, ut scite dixerit Cato; *mirari se, quod non rediret aruspex, aruspicem cum videret*: quota enim res venit prædicta ab his? aut si venerit quidpiam, cur non casu, cur non ex aliis causis occultris, id evenerit? quis porro est qui dies & noctes tesseras versans, aliquando non sermonem jaciatur, perperam itaque & impiè eventus humani, & animi motus ad astra referuntur, manifestè augurum falsitatem arguit, dum prædicere audeant Joannem V. G. fore Pontificem, quod ex omnium Cardinalium pendet voluntate. Unde non satis est nosse compositionem stellarum, sub quibus Joannes natus est, sed quæ in cælo constellatio sub singulis Cardinalibus, ac singulorum Horoscopum.

Pererius in Genesim l. 2. c. 3. v. 4. falsas docet cælestium signorum influentias in ipsis geminis, qui aliquando inter se maxime dissimiles: hic mas, ille tæmina. Cicero de divinatione, Proclum & Euristhenem, & Reges Lacedæmoniorum, fratresque geminos commemorat, quorum tamen exitus vitæ dissimilis, & gloria rerum gestarum dispar fuit. Luculenter Augustinus de geminis sic argumentatur: *qui sit quod nihil unquam dicere potuerunt cur in vita geminorum in actionibus, in eventis, in possessionibus, artibus, honoribus ceterisque rebus, ad humanam vitam pertinentibus atq; in ipsa morte sit plerumque tanta diversitas, ut similiores eis sint multi extranei, quam ipsi inter se gemini, per exiguum temporis intervallum, in nascendo separati.* Quam doctrinam suam ipse oculatus testis confirmat dicens: *novim⁹ geminos diversi sexus, & ambo adhuc vivunt, iste in officio comitis militat, & à se domo pane rēper peregrinatur: illa de solo patrio, & de rure proprio non recedit, in super quod incredibile, si astralis fata credantur, non autē mirum si vos*

Cicero l. 2. de divin.

Aug l. 5. de civit. c. 1.

ib. c. 6.

*Psal. 56.
Chrysof.
hom. 66. in
c. 20. Matt.*

*Chrysof.
hom. 40. in
epist. 1. ad
Cor. 106. 22.*

*Aulus Gel.
lib. 1. c. 4.*

*Caussin. de
domo Dei
l. 3. c. 14.*

luntates hominum. & Dei munera cogitentur, ille conjugatus, illa Virgo sacra est, ille numerosam prolem genuit, illa nec nupsit. Quid quod omnium Romanorum, qui Cannensi clade quam plurimi caesi sunt ab Hannibale, & omnium Turcarum qui in pugna navali sub Joanne Austriaco perierunt, idem vitæ exitus & interitus fuerit; quis autem existimet omnes sub eodem cæli siderumque aspectu fuisse genitos?

Scio geminos, ex diversis diversarum nationum parentibus, casu quandoque, atque ex iisdem parentibus non ex siderum influxu, sed ex simili temperamento simillimos prognatos: Nam Cicero dicit Hippocratem nobilissimum Medicum scriptum reliquisse, quosdam fratres cum simul agrotare capissent, eorum morbus eodem tempore ingravesceret, eodem lavaretur, geminos suspicatum. Quos Possidonius Stoicus, multum Astrologia deditus, eadem constitutione astrorum natos, eademque conceptos, solebat asserere. Ita quod Medicus pertinere credebatur ad simillimam temperiem valetudinis, hoc Astrologus ad vim, constitutionemque siderum. Addit Alex. in lib. de animalibus, se vidisse, in Germania geminos tantæ conformitatis, ut dignosci non possent, qui ægre a se mutuo separabantur, & ab invicem avelli ægerrimè ferebant. Uno in ægitudinem incidente, & alter ægrotabat, illo convalescente & alter convalescebat. Unde non ex altris, sed ex consimili temperie, hi tamen provectiores, non ideo simile studium, similem vivendi modum & statum complexi, non eundem exitum sortiti sunt. Quemadmodum ovum quidem ovo simillimum est, nihilominus ex hoc albus, ex illo frequenter niger pullus excluditur. Quare toto cælo aberrare docet Hippocrensis Antistes, qui in his ad horoscopus confugiunt: nos novum, inquit, geminos non solùm actus & peregrinationes habere diversas; verum etiam disparēs ægitudines perpeti. Si tamen celeriter alter post alterum nascitur, ut eadem pars horoscopi maneat, cuncta paria quæro qua in multis possunt geminis inveniri; sed summa sæpe in vita, motibus, in omnibus disparitas, ut clarissime patet in Jacob, & Esau: Nati sunt duo gemini, inquit, antiqua patrum memoria ut de insignibus loquar; sic alter post alterum, ut posterior plantam prioris teneret.

Tanta in eorū vita fuerunt, moribusque diversa, tanta in actibus disparitas, tanta in paritum amore dissimilitudo, ut etiam inimicos eos inter se faceret ipsa distantia. Vnus duxit mercenariā servitutē, alius non servavit: Vnus à matre diligebatur, alius non diligebatur: unus honorem qui Magnus apud eos habebatur amisit, alter adeptus est. Quid de uxoribus, quid de filiis, quid de rebus, quanta diversitas.

Quare istiusmodi Astrologi, augures, chiro-mantici omnes damnandi, atque execranda sunt, ut rectè Phavorinus demonstrat: aut enim adversa eventura dicunt, aut prospera: si dicunt prospera & fallunt, miser fies, frustra expectando; si adversa dicunt, & mentiuuntur, miser fies, frustra timendo: si vera respondent, eaque sunt non prospera, jam inde ex animo miser fies, antequam facta sit: si felicia promittunt, eaque eventura sunt, tum plane duo erunt incommoda: & expectatio te suspensum fatigabit, & futurum gaudii fructum, spes tibi jam defloraverit, nullo igitur pacto utendum est istiusmodi hominibus, res futuras præflagrantibus.

Alia sidera spectanda; alienæ influentiæ cælo expectandæ. Astruant Astrologi ad felicissimum alicujus natalem duo concurrere, sidus propitium, & domum in qua dominatur, fortunatam. Ex utroque auspiciatissimum Joannis ortum dixerō, ex Sole, & ex Virgine, in qua velut in domo sua tunc erant, sub quo fidere, & signo magno, quod hodie apparuit, divino quodam afflatu præventus puer, teste Bernardo exultat: quid mirum si miratur puer, & exultat à tactu tam proxima divinitatis & afflatu? S. Zeno Veronensis Antistes, ac purpuratus Martyr, dum perillustrem Neophytis Ecclesiæ Horoscopo assignat, ad eundem salubriter contemplandum, & de Neophytis vestris, id est filiis fonte baptismatis renatis feliciter augurandum, vos invitat, forsitan requiratur & a nobis, qua genitura quoque signo, tam diversos, tam plures, tam dispares, unā uno partu vestra vos peperit Mater? sicut parvulus morem gerat, sacrique horoscopi pādā tota brevitate secreta. Igitur fratres, genesis talis est vestra: primo vos, qui in se credetis reprobat nullū nō ARIES sed agnus exceptit, qui vestram nuditatē, velle-ris sui nivo candore vestivit; qui suum lac beatum, vagitis hiantibus vestris labris indul-

Aulus Gell.
lib. 1, 14, 6.

Bern. serm.
de privit.
Ioan.

S. Zeno.
serm. 5. ad
Neophyt.

Ecl. 19.
Causis d.
regno Dei.

Aug. l. 5. de
civ. c. 2.

Aug. l. 5. de
civ. c. 2.

Aug. l. 5. de
civ. c. 4.

gener

genter effudit. Idem non tumidus cervice, non torvus fronte, non minor cornu taurus sed optimus dulcis, blandus ac mitis vos admonet vitulus, ut nulla ullo in opere captantes aurguria, ejus sine malitia succedentes jugo, terramque vestra carnis domando fecundantes latam diuinorum seminum messem, celestibus horreüs inferatis. Et admonet proquentibus GEMINIS, id est duobus salutare canentibus testamentis, ut principaliter Idolatriam, impudicitiam, auaritamque fugiatis, quæ est incurabilis CANCER, LEO autem noster, sicut Genesis protestetur, Leonis est Catulus, cuius ista pia Sacramenta celebravit, qui ad hoc recubans obdormiuit, ut vinceres mortem, ad hoc euigilavit, ut beata resurrectionis sua in nos minus conferret. Quem competenter sequitur VIRGO, prænuncians LIBRAM, ut noceremus per Dei filium, qui inclinatius processit ex Virgine, æquitatem, iussit tanque terris illatam, quam qui constanter tenuerit ac fideliter ministraverit, non aicam SCORPIONEM sed sicut Dominus ait in Evangelio, omnes omnino serpentes, illa se plantâ calcabit. Sed nec ipsum quodque diabolium, qui vere est acerrimus SAGITTARIUS formidabit unquam variis atque igneis sagittis armatus, totius humani generis omni momento corda distringens, propter quod hoc Paulus Apostolus ait induite vos armatura Dei &c. Is enim infelicibus, nonnunquam immittit CAPRICORNUM, vultu deformem, qui alios amentes, alios furiosos, alios homicidas efficit. Innumera biles nocendi artes habet; sed has omnes salutaris profuens amore, non magno opere noster AQUARIUS delere consuevit, quem necessario sequuntur duo PISCES in signo, id est duo ex Iudæis & gentilibus populi, baptismatis aqua viventes, in unum populum Christi, uno signo signati.

Quis putas puer iste erit? in promptu magis est physiognomita, qua ex temperamento conjicitur animi facies, acris in bile, in sanguine amoris & iræ capax. In atra bile patiens, & ingeniosa. In pituita arcens, & dejecta Adjuvat etiam conjecturas exterior forma corporis, nam ut ait Sapiens: ex visu cognoscitur vir, ab occursum faciei cognoscitur sentiat. Anticus corporis, & risus dentium & ingressus hominis, enuntiant de illo. Facies ampla legnes arguit, parva pu-

illanimes, carnosa pigros, macilenta subtiles rotunda iracundos, valde pilosa feros, nimis alba famineos, nimis nigra melancholicos, pallida & exanguis sæpe perverlos; improbi sunt nonnunquam facie deformi, auribus longis & angustis, oculis vibrantibus, ore parvo, exteriori protenso, dentibus caninis longis & exertis, lingua veloci, collo incurvo. Prudentes: corpore sunt parvo, capite paulo majore, in sinciput & occiput protenso, fronte quadrata justæ magnitudinis, pectore lato, manibus longis oculis magnis & fulgentibus. Ingeniosi, carne molli & humida: capite mediocri, pilis mediis, inter duros & molles, facie alba, & subrubricunda, magnis luminibus voce clarâ, erutibus non carnosus, statura concinna. Probi magno naso & bene discreto, facie pulchra, anhelitu temperato, pectore lato, humeris magnis, humidis oculis, aspectu miti. Fortes, erecta cervice, vigilantibus oculis, lato pectore, humeris musculosis, valentibus digitis, longioribus brachiis, ventre modico. Sed quid si fetus in formis, luscus, lippus, simus, varus, stambo, abjecta prorsus corpore specie, in lucem prodierit: Quis putas puer iste erit? An ut abortivus despiciendus, abjiciendus, ceteris libebris forma præstantibus, longè posthabendus? minime: uti enim sub sordido pallolo sæpe latet sapientia, ita non raro sub deformi specie, virtus & ingenium; quo velut natura ipsa, corporis defectum nobilitari dote contextit, ut possit illud Poëtæ liberè jaçtare;

*Si mihi difficilem formam natura negavit Ovid.
Ingenio, forma damna rependo mea.*

Agefilam Lacedæmoniorum Regem, omnibus virtutibus, & imperandi gratia instructissimum, quis mortalium fati colaudariteum tamen Plurarchus, claudum, pusillum, facie omnino despicabilem fuisse commemorat.

Non formosuserat, sed erat facundus Vlyses.

Nemo prudens, unum ex terfo aut poliro dolio dijudicavit, nam & vas elegantius quandoque vacuum, aut in vappam degeneravit: despumans vero, & limo oblitum, generoso multo plerumque refertum

Aulus Gellius, 14, 6, 1.

Bern. serm. de privit. Ioan.

S. Zeno, serm. 5, ab Neophyt.

Ecl. 19. Caussin de regno Dei.

Philip. Bar
thol. tract.
del. con. segl.
di. c. 6. Spon-
aan. in an-
nal.

ferum est Hoc eventu satis amœno Fre-
dericus Imperator verissimum comproba-
vit: diventerat forte imperator à venatione
ad ædiculam quondam sacram, ubi presby-
terum vidit sacris operantem, vultu, toti-
usque corporis habitudine admodum in-
formi. Ut peracto sacrificio, se continere
non potuerit, quin monstrum hoc se satis
demirari non posse, circumstantibus insu-
furrarit; quod ut presbyter percepit illud
Psaltis ingeniose Imperatori respondit: ipse
nos, non ipsi nos. Quo dicto Cæsaris ani-
mum occupavit, in aulam assumptus, tan-
tam in gravioribus etiam negotiis tractan-
dis dexteritatem ac prudentiam ostendit,
ut in Cancellarium Imperià Cæsare adle-
ctus sit: quare errant gravissimè parentes,
ac moderatores, qui puellum formosum,
crispum, comptulum quasi ex ovo prodie-
rit, depereunt, fovent, ablandiunt,
huic præ ceteris: Gallina filius alba; Alii
vilioris formæ, ut pulli nati infelicibus ovia,
contemptui habentur, ac neglectui sunt.
Cum experientia Magistra compertum sit,
plus vice simplici excellens ingenium, ju-
diciū acre, ac indolem præclaram in mi-
sero corpuleculo habitare; contra vero Nar-
cissos, trosculos lacteos, roseos, delicias pa-
rentum, stupidos obtusos, fungos, imo &
perverfos, ac intractabiles esse. In putri va-
gina sæpe chalybæus ensis reconditur, &
contra ferugineus ac plumbeus in gem-
mea, ut recte Seneca: gladius bonus non cui
deauratus est baltheus, aut vagina gemmis
distincta, sed cui ad secandum acies subtilis.
Quare quam vana, quam insana, ex Physio-
nomia conjectura sit, ex illo Tullii manife-
stum est: Frons, oculi, vultus per sæpe menti-
untur.

Luce. sat.
23.

Seneca ep. 7.

s. III.

Certior conjectura ex natura, genio, & inge-
nio, parentum, ex nutricibus, &
puerorum educatione.

PRæclare Cassiodorus, ex parentum vir-
tutibus prolis indicatur successus, quia
bona certa sunt qua fidem ab exordio
trahunt, dum origo nescit desicere, qua con-
suevit, radicibus pullulare. Sapor qui conces-

sus est origini nisi per accidentia forte fuerit
vitiatus, nec cui rivulus negari. Unde Thu-
cydides ait: insignis ducis filium non facile
degenerare, scilicet.

Fortes creantur fortibus, & bonis:
Est in Iuvencis, est in equis patrum
Virtus, nec imbellem feroces
Progenerant aquila columbam.

Thucid.
belli Pelop.
Horat.

Solidius forte illud Principis Philoso-
phorum Verisimile est, meliores esse eos qui
sunt ex melioribus. Hinc nulla prope non
modo conjectura, sed consequentia certior
quam filios ex parentibus, ac vicissim ex
filiis parentes dignoscere, juxta illud: à fru-
tibus eorum cognoscetis eos. Quod dilucidè
Ecclesiasticus expressit, dicens: In filiis suis
cognoscitur vir. Unde proverbium Hæbre-
orum: sicut mater, sic & filia: quæ illam mo-
ribus imitatur. Peculiaris enim ratio est in
filiabus inquit Procopius, quia diuicius, cre-
brius cum matre conversantur, quam cum
patre filii, & S. Ambros. l. 3. de Virg. Quid po-
tuit filia de adultera matre discere, nisi dam-
num pudoris?

Arist. 3. 40.
lit. c. 8.

Matt. 7.

Eccl. xi.
Cernel. lit.

Hinc acutè apud Senecam: cum Clytem-
nestra adultera diceret Electræ filia.

Delrio ad-
gia sacra
910. luv. 51

Quis esse credat Virginem respondit filia,
natam tuam.
scilicet exspectes ut tradat mater honestos.
Aut alios mores, quam quos habet, ut ille
porro,
Filiolam turpi vetula producere turpem.

Quod aureo suo stylo confirmat Chry-
sostomus: solent plerumq; filiola ad rationem
educationis componi & mores imitari mater-
nos. Et si filiola tua, castitatis, & modestiæ ex-
emplar. Et tu pater filio tuo, honestatis,
probitatis, pietatis: modestiæ, temperantiæ
exemplar, maximè quippe liberorum cor-
ruptela, sunt vitia parentum, qui si segnes, si
lascivi, si iracundi, si remulenti, eadem in fi-
lios, quasi per traducem, facilius quam
morbos naturæ, dum podagricos, epi-
lepticos, phisicos progignunt, dif-
fundere consueverunt. Liber id Salo-
monico iudicio vobis manifestum red-
dere. Adhaeserat in urbe, famosus
per ea tempora Scorto Germanus
miles,

Chrysost. ho.
10. in epist.
ad Coloss.

P. Rbo. 7.
via virr.
hij. l. 4.

Olem. Ad
xand. l. 1.
ped. c. 6.
Pontan.
tica bell.
s. 17.

Miles consuetudine prope uxoriam, cum tandem illi abeundum fuit, in eisdem peccatis ac sceleris possessionem, eadem die inuasit Hispanus, & nono veniente mense, muliercula infantulum enixa est, oris pulcherrimi, que in Hispanus pro suo sustulit, atque apud matrem diligenter educavit. Abierant anni aliquot, cum in urbem revertens Germanus, ad amicum divertit, novaque prole delectatur; ita ratione temporum, pro sua complectitur, ac fovet. Rem ut rescivit Hispanus, irasci, ac negare se filium alteri concessurum. Ubi domestico convivio controversia expediti non potuit, in suo ad Philippum Archintum, urbis Gubernatorem ambulatur. Adhibiti ab eo periti conceptionis, ac foeturae medici, implicante se lupa, incerti abiēre. Ille adesse consequenti luce jubet litigantes cum puerulo, cui ab aulicis Philippi iussa affatim oblata sunt bellaria, quæ sitim acuerent: mox prodit Gubernator, puerumque blandiens, interrogat: num libenter bibiturus es? annuenti, duas lagunculas offerri jubet vini alteram, alteram frigidam, ut pro arbitrio biberet: nec mota, puero strenuè frigidam hauriente, detestatur degenerem animum, averfatusque, ut sibi congenitam indolem Germanus, ultro causa cessit, magno adstantium plausu, & infinita cum Philippi laude, Salomon à suis dictus est. Hoc enim vero infallibile, maximè de liberis indicium, quod ex parentum vita & moribus efformatur, nutricibus & educatione deducitur. Hinc si rursus percontetur: *Quis puer iste erit?* Nutricem attende, quæ qualisve lactaverit. Nutricibus proles læpe similes, quia eas frequenter præ parentibus amant, juxta illud scitissimum oraculum Alexandrini: *Aluisse majora inter dum habet incitamenta, quam creasse;* ubi autem maior amor datur, & major similitudo: quia hæc causa, & velut mater amoris est; prope id nōrat Catonis majoris uxor quæ vernas, ac fervorum liberos lactabat, ut ita eos suis filiis benevolentiores redderet; unde amoris teneritudo non tam parentis, quam nutricis, in Scriptura exprimitur, *Olea II. Ego quasi nutricius Ephraim. Iſaia 66. ad ubera portabimini, & super genna*

Coelestianus hei Pars I.

blandientur vobis. Num. II. Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet NUTRIX infantulum. Nutrices melius suas qualitates, & naturas dispositiones in alumnos, quam parentes in filios transfundunt, quia parentes interventu sanguinis, nutrices interventu lactis, quod est sanguis magis coctus, dispositionibus ac spiritibus maternis imbutus: *adnata etenim sunt lac & genitura*, idque ex principio medicorum iudicio. Avicenna *lib. I. leu. 3. doct. I. c. 3. Nutrix secundum mores suos consideratur, quoniam ipsam oportet bonorum morum, & laudabilium esse, quæ tardè à malis animi passionibus patitur sicut ira, tristitia, & timore: omnes enim isti corrumpunt complexionem, & permutant, & transeunt in infantem lactatum.* Quod paucis Galenus complexus, ait: *Cum lacte, nutrices, mores quoque transfundunt:* Quale ergo lac puer haurit, talis & indole, & moribus evadit, quod sanctissimi Doctoris ac celestis Medici stabilire juvat suffragio: *Nutrices mores suos, vel bonos, vel malos in pueros quos alunt, cum lacte transmittunt.* Innumera sunt exempla, quæ majorem inter nutricem & alumnos, quam inter parentes & filios similitudinem probant, quæ fulè Tiraquell de Nobil. *lib. 20. n. 85.* Ubi de stirpibus & plantis, ad aliud solum translatis, plura recenset. Hinc est, quod multi natura, ac parentibus mites ac benigni degenerent in feros ac crudeles. Optime apud Justinum *lib. 38.* Mithridates arguit Romanos de crudelitate & aviditate lupina, utpote qui referebant originem ad homines lupæ uberibus enutritos. Dion. Græcus *lib. 2. de Cæsare,* crudelitatem Caligulæ imputat nutrici ejus, quæ papillas sanguine illinire solebat, unde & ipse in eam ferociam evasit, ut jam adultus sanguinem è Cæsaris cadaveribus stillantem, avide lingeret, optabatque unam cervicem populo Romano, quam uno ictu demeteret. Sic Tiberius potator vini, Biberrius audiebat, Hellogabalus, Cyrus, ferores ac cœventi exstiterē, quia tales nutrices habuerant. Hinc Tartari nonnulli, suos infantes lactant lacte canino, ut evadant feri, pugnaces, rixosi instar canum. De achille etiam dicitur, non lacte sed bile fuisse alitum, quod iracundiæ nimium indulgeret,

Q9

ita

Thucid. l. belli Pelop. Horat.

P. Rbo. varia virt. hist. l. 4. c. 1.

Arist. 3. polit. lib. 8.

Matt. 7.

Ecl. xi. Cornel. hist.

Delrio adagia sacra 9. luv. 50.

Chrysostr. 10. in epist. ad Coloss.

Clem. Alexand. l. 1. pad. c. 6.

Pontan. Attica bell. p. 2. c. 17.

Arist. l. de generat.

Galen. de tuenda sanitate.

Salvian. l. 5. de provid.

ira Homer Iliad. l. 16. sicque Dido Regina
in Æneam excandescit.

Virg. l. 4. Æ-
neid. Men-
dosa l. 4.
prob. 7.
Cauffim.
Cour. S. l. 4.
jugements
des esprits.

Hircania; adnorunt ubera tigres.

Quo loco Donatus interpres offendit, per
alimoniam lactis mores pueris infundi. Il-
lud, inquit mendosa noster, testibus ocula-
tissimis ac locupletissimis accepi, virum
Religiosum, & optimis moribus imbutum,
in publico valde moderatum & modestum
cum se solum crederet, remotis arbitris in
morem capræ saltare, & currere solitum
fuisse, nec se continere potuisse, quin hanc
ludicram saltationem exhiberet. Rogatus
reddidit causam, capræ lacte sui educa-
tus. Vide capræ nutricis naturam, in alum-
num suum transfusam. Simillimum est il-
lud apud Justium lib. ult. de Rege Hispaniarum,
Habis nomine, qui cervæ lacte enu-
tritus, cursu perniciosissimos cervos adæ-
quabat, Plutarchus morum Magister, Cat-
onem majorem laudat, quod non tantum
filiorum suorum præceptor ac magister
esse voluerit, sed etiam interesset, quoties
nutrix illos fasciis vinciret, aut in cunis ex-
poneret, vel alio quovis modo tractaret.
Hanc ob causam Tacitus Germanorum
mores probat, quod quæque mater infan-
tem suum uberibus alat, nec ancillis, aut
nutricibus id committat: quippe lac, &
spiritus materni, longè magis ingenii &
corporis augment incrementa: *Ipsum enim*
inquit Avicenna, est magis nutriens, quod
magis simile est substantia nutrientium præ-
teritorum, quibus alebatur, dum in ventre
erat. Ne vero infantes, quod fieri nonnun-
quam solet, simul cum nutricis alienæ lac-
tæ vitia etiam & mores improbos imbibe-
rent, matres ipsas eadem provida dispen-
satrix natura, duplici quasi instruxit fonte
candidioris sanguinis, unde alimenta sup-
petere possunt. At inertia, aut forma amitte-
nda matris, non raro in causa est, cur ma-
tres non absque insigni liberorum derri-
mento, suo fungi noliant officio, & prolis
lactationem committant aliis; quæque
matris viscera gestant in filios, reculent
nutricis ubera producere in alumnos, juxta
illud Chrysoctomi in parentes, qui filios

suos aliis nutriendos committunt: *Erubescit fieri nutrix, quæ facta est mater; & pietatis insignia abscindit superbia.* Quod factum non barbarum, sed plus quam belluivum, Ecclesiæ Doctores execrantur. Et quis porro ferat, ut indies videmus, præporentes ac prædivites Dominas, Acanthides, lucinias graculos, plurtacos, caniculos summa cura ac diligentia enutrire, sinu fovere, adblandiri, complecti? liberos autem rurali famina; aut corruptæ filia; alendos exponere; in ejusmodi jure excaudescit Clemens Alexandrinus: *Quæ pistracos, inquit, & graculos enutriunt, filios damnatos foris exponunt, gallinarum autem pullos excipiunt, & quæ sunt expertia rationis iis præferunt.* Unde D. Ambrosius has matres ipsis feris ditiores existimat: nam *cornices inquit, volantes filios comitatis sedulo prosequuntur, & sollicita, ne teneritudine deficiant, cibos suggerunt, ac plurimo tempore nutriendi officia non derelinquunt. At vero femina nostri generis, cito ablactant suos, aut si ditiores sunt lactare fastidiunt.* Navarrus cum quibusdam aliis, censet peccatum esse veniale, absque justa causa, vel necessitate non lactare prolem, alii non excusant à mortali, propter gravia incommoda, quia sæpè contingit, infantum corpora, animosque corrumpi, dum alieno lacte educantur. Corpora quidem non ita vivida fiunt ac nobilia, quia lac sugere compelluntur, naturæ suæ non conforme, sic in naturalibus, si hædi oviū lacte alantur, pilos teneriores gignunt & agni si lac caprarū sugant lana existunt durior; & quiscquam miratur, si infantes veltri lac sugant nutricis ferocis, iracundiæ, cholericæ, eos pervicacis cervicis existere? similiter, si temulenta sit, si impudica, si improba sit nutrix, eadem vitia à prole in lacte imbibit. Peculiari Dei providentia, id Catharina Suedica filia S. Birgittæ dicitur consecuta, ut ad infantia refugerit, & abhorruerit ubera, quæ mulier minus pudica admovisset, sed suæ matris, aliarūque pudicarū matronarū libens admittebat. Idè legitur de P. Roberto apud Surium 22. Maji, & 24. April. Tandem hoc omnes matres monitū velim, si à liberis suis amari, observari, si similes

Chrysoctomi
Pj 50. bon.
10. V. elg.
Mendosa in
l. Reg. l. 1. d. 1.
n. xxxi.

Clem. Alex.
l. 3. Pad. 4.
Amb. l. 5.
hexam. s. 11.

Marchant
Candelab.
Mystic.
traç. s. le 6.
19 prop. 3.

smiles in natura, & moribus reddere desiderant, cum lacte illis amorem, affectum, benevolentiam, ac indolem suam instillare satagant, ne nutricibus committant, quæ supposititiam duntaxat curam adhibeant, unde non leves difficultates nec parva incommoda secuta. Hujus rei fidem facit eventus sanè insolens, qui Lutetia Parisiorum, quasi in publico orbis theatro innotuit anno Jubilæi 1626. Vir inter primarios urbis consiliarios, prolem nutriendam & lactandam commiserat conjugi vinitoris cujusdam sui, extra urbem in agris & vinetis commoranti; cum de sedulitate mulieris nihil ambigeretur, tota ei recentis puellulæ cura ita concredita est, ut ferè curam ipsius parentes viderentur ad tempus deponere, & resignare. Contigit autem, infantulam, nutricis negligentia, igni propius admotam, in facie utulari, & gravem ei, deformemque maculam inuri. Quid faceret illa, quæ parentibus id nunquam esset ausa nuntiare: inuito consilio cum conjugè, suam ipsa prolem, nec ætate nec facie ab similem, loco alterius supponit, & cum per plures hebdomadas, & fortè menses altera visa non foret, credunt parentes sine scrupulo suam esse.

Itaque ætate crescens, educatur in urbe more nobilium, quæ filia rustici erat, quæ filia consiliarii, ignobiliter in agris versatur, & more rustico enuritur. Tandem & illa rustica, secundum nobile genus putatitium, alterius consiliarii filio nobiliter & opulente in matrimonium datur, cum dote correspondente. Altera penes vinitorem commoratur ignobilis. Quid faceret mater? non mater urgetur scrupulis conscientia, ob fraudem, & ob damnum legitima proli inde exortum. Post multos tandem annos Jubilæo adveniente compuncta, suam Confessarii fraudem detegit illis, quos res ista concernebat. Agnoscitur puella legitima, per notam quandam secretam, quam in ortu atulerat, instatur pro recuperanda dote extraneæ data, res apud Judicem decernenda defertur. Matrimonium prioris non sine perturbatione est, tanquam in quo error fuerit circa personam, quibus omnibus etiam gravissimis incommodis mater

corruisset, si lactare non detrectasset.

Quod si iterum, iterumque de prole recens in lucem edita, sollicitus scisciteris: *Quis putas puer iste erit?* talem futurum noveris, qualem per educationem rectam, vel perverfam effinxeris. Quod antequam pluribus probare aggrediar, fatendum est, præclarioris indolis etiam in puero, passim quædam indicia, & generosæ mentis scintillas abfisterè.

Cyrus admodum puer, & à cœtaneis electus in Regem, in eâ ætatulâ, & imperio puerili, tam præclara edidit facinora, ut latentem magnitudinem animi, & indolem regiam satis ostenderet. Egregii scilicet naturæ partus, ipsi se suo pte nutu produunt.

Jam olim ingentes animi, mentisque planè præcellæ, illustre specimen in ipsa infantia Hannibalem præbuisse, scribit Titus Livius: nono fermè ætatis anno, cum pater Amilcar perfectò Africano bello in Hispaniam trajecturus sacrificaret, puellus Hannibal altaribus admotus, tractis sacris, jurjurando se obstrinxit, cum primum per ætatem liceret, illaturum se populo Romano cladem & cum regnatrice tum temporis toto orbe Republica, gesturum se perpetuas simultates Eximium lanè future magnanimitatis rudimentum ut qui tantillum ætate, tanto esset animo Leuculus simul ac lucem aspicit, suos explorat ungues, & regiū velut ostentans animum, præludit pugna. Ipse se à pueritia innocenter delegit, & imbellem aut ferocem animum, etiam in prima ætatula juvat observare. Viderant Carthaginenses, Hannonem etiamnum juvenem inter homines primum manu leonem tractare, & metuere cœperunt, ne & ipsos tandem subjugaret, qui ferarum immanitatem domuisset. Omnis natura adhuc doli, aut simularionis experts, se ipsam manifestat, atque in fronte, in oculis, in risu, in manibus, aliisque corporis motibus, suos sine fuce prodit affectus. Beatæ Legati, facultate sibi tacta ab Illustrissimo Domino Guilielmo de Moncada, ut alterutrum è duobus ipsius filiis legerent Principem, cum unius manus in pugnum clausas, alterius

Q q 2

contra

Chrysof. in
Ps 50. hom.
10. V. eleg.
Mordochæ in
l. Reg. 1. 1. 6. 1.
n. xxiii.

Morchant
Candelab.
Mystic.
traç. 8. lect.
19. prop. 3.

Clem. Alex.
l. 3. Paid. 4.
Amb. l. 5.
hexam. s. 6.

Savedra
sym. 1.

Livius l. 1.
dec. 3.

Pont.
Hentorius
in Gent.
comit.
Beata.

contra explicata in palmam observassent, hunc pro illo elegerunt, quod liberalitatis & munificentie signum id interpretarentur; nec vano omniae, ut eventus docuit. Si infans generoso & excelsiori sit animo, ad suas laudes frontem exporrigit, serenat oculos, subridet ore, contra, si qua in te vituperetur, tristitiam præ se fert, suffunditur rubore, & oculos dimittit. Si animo infracto, obfirmat vultum, non umbris terretur aut minis. Si liberalis munuscula respuit, aut promptè largitur iterum aliis. Si appetens vindictæ, foveat iras, nec lacrymis facile ponit modum, donec sibi satisfiat. Si biliosus, exardeat levi de causa, deprimit supercilia, limis contuetur, minatur pugno. Si benignus, suaviter arridendo, & blandientibus ocellulis sibi conciliat amicos. Si melancholicus, fugit consortia, amat loca sola, multus est in ejulatu & lacrymis, in risu parcus, fronte ut plurimum tristiore. Si hilaris, nunc frontem explicat, & grato oculorum obtutu, lucem amœnam spargit, nunc eosdem inhaerendo, & palpebris suaviter consistantibus, animi serenitatem prodit. Pari modo ceteras quoque virtutes, & vitia in exteriori corporis motu, & vultu, cor exhibet, donec cautior ætas contingere noverit. Quid, quod etiam lusus parvulorum, ad quos naturæ feruntur imperu, actionum maturiorum signa sunt, & prognostica, ut in ipsis sanctis videre licuit. Cum aliquando Thermutis filia Pharaonis, Moysen pumilionem venustissimum, in sinum Pharaonis collocaisset, Rex, (ut ait Josephus) blandè conceptum puerum, pectori appressit, & ut filia gratificaretur, comiter diadema sicut infantis capiti imposuit, Moyses verò diadema capiti detractum, indignabundus in terram abiecit, ac pedibus conculcavit.

Et tunc animus illi excelsus erat, & hic ad majora gradus, ut Deus Pharaonis post hæc audierit. Generosi pectoris indoles, vel in ipso naturæ, & actionum suarum primordio, si quid occurrerit gloriosum, si quid excelsum, si quid divinum emicet. S. Vincentius Ferrariensis, & Bernardinus Senensis, ut fieri poterant, sedilia conscendebant, & ad puerorum cœtus conciona-

bantur. S. Athanasius puer luscans cum pueris, per ludum Episcopus creatur: ipsi clerum referentes, adducebant infideles, ut ab Athanasio baptizarentur. Quem ludum Alexander Archiepiscopus è fenestra conspicatus, puerum hunc aliquando magnum futurum prælagiebat. Id ipsum quotidiana experientia compertum, quosdam à teneris totos esse in arulis extruendis, in incuniculis adornandis, in sacris cantuunculis balbutiendis, quæ non semel manifesta fuere status Ecclesiastici, ac vitæ sanctioris præludia. Edburgæ filia adhuc tremula sensum investigaturus Pater Edwardus, Rex Angliæ, ex una parte mensæ monilia, pretiosaque cimelia; ex altera sacrum Calicem, & Evangeliorum codicem obtulit: illa muliebrem mundum torvo vultu despiciens, reprævit ad facia. Magnum, quæ postea redoxit in natura virgine sanctitatis argumentum. Unum addo, & finem impono. S. Carolus Borromæus, à pueritia sapientiæ, & sanctimoniam futuræ specimen dedit; cum enim quodam die in occulto paterni castri cubiculo ageret, iaventus est pomum in diversas partes secare, illaque in ordinem varium distribuere, rogatus verò quid ageret, respondit: *Totus hic eram occupatus in orbe, varias in partes, regioneque dividendo: ex quibus verbis puerum ad summa Reip. gubernacula natum, prudenter à peritis observatum est; cumque totus esset in arulis exornandis, ac ecclesiasticis frequens & assiduus officii interessel, ea boni ominis signa dedit, ut R. P. Bonaventura, Præpositus S. Ambrosii, vir gravis, cum torré præteriret Carolus puer, substiterit, eumque obrutu defixo bene diu intuitus, submissam illi tandem reverentiam exhibuerit, aliisque circumstantibus id mirantibus dixerit, Non miraremini, nisi puer hic vos lateret: futurus est enim aliquando totius Ecclesiæ lumen, & columen, sed quoniam hæc scintillæ pietatis à parentibus & moderatoribus fovendæ sunt, sic & in malis perfidia fomes restinguendus est. Ultimum hoc moneo, si scire vultis, quis puer iste erit, dum in lucem editus est? Hortulanos æmulari juvat, qui tenentores plantulas, quas ante etiam,*

Enissimum
in vita.

Josephus l. 2.
antiq. c. 5.

Sanchez
Royanna de
Dreu. l. 5. c.
4. §. 4.

quam è terra proturbarent, muniant sepi-
mentis, ne pede cujusquam opprimi, aut
manu effodi possint. E declaratione prima
ultima picturæ pendet perfectio; haud se-
cus bona educatio ab iis, quæ tenerior hau-
serit ætas, priusquam affectu vires sumant,
& rationis detrectent imperium. Eglande
ingens quercus enascitur: sed sub initium
non nisi tenella virgula est, quæ in omnem
se selecti partem facile patitur; post ubi in-
duerit corticem, & in ramos se effuderit,
nulli robori cedit. Affectus in pueritia, vene-
no haud multo sunt absimiles, quod ubi se-
mel ad cordis interiora pervaserit, nullum
postea superest remedium. Virtutes, quæ
cum ipsa ætate incrementa capiunt, non a-
liis præstant solum, sed quod mereris, etiam
se ipsis. E quatuor animalibus alatis, quæ vi-
dit Ezechiël, Aquila ex hoc ipso numero
una, omnibus iis quatuor ferebatur subli-

mior: *Facies Aquila desuper ipsorum
quatuor*, quia ipsa ex primo suo statim ortu,
alas habere inceperat; alia vero non nisi lon-
gè post, hinc non supra hæc solum, se supra
se etiam eminebat. Id quia non æque omnes
ac par est, expendunt, hinc fieri reor, inquit
nobilissimus ac eruditissimus scriptor Di-
dacus Sæveda, quod filios suos bene multi,
mox ab incunabilis, muliercularum curæ
committere soleant, quæ progenio sui se-
xus, parvulorum deinde effæminant ani-
mos, aliasque muliebres iis imprimunt af-
fectiones, quibus toti imbelles macu-
losi, molles evadunt, ut enuclea-
tè alibi tractabimus.

FESTVM
SS. PETRI ET PAULI
APOSTOLORVM.

Ego confirmavi columnas ejus. Pſal. 72.

EMBLEMA XXIII.

Duæ Columnæ Herculis cum hac Epigraphæ: PLUS ULTRA.

His ego nec metas rerum, nec tempora pono. Virg. l. I. AEncid.

ARGVMENTVM.

Mnes, quas olim antiquitas erexit, aut Roma, vel Ægyptus ſuſpexit columnas, infinitis paraſangis, binas hæſce Eccleſiæ columnas antecellere comprobabo. Hæ olim per geminas illas portentofas, ac prodigioſas ignis, & nubis columnas adumbratæ, nobis hodie documento erunt ut divini verbi Præcones, Prætores, Præſides, Prælati, parentes, ſe ſuis quâdoq; ut columnas ignis, quandoq; ut columna nubis, præbere conentur. Aliæ quoque, quas ſapientiſſimus mortalium Salomon, in veſtibulo auguſtiſſimi illius Templi collocavit, quarum una *Iachim*, altera *Boos* nuncupata, Petrum & Paulum, Eccleſiæ Romanæ columnas, ex mente doctiſſimorum virorum designarunt. Ut verò & nos in mortales columnas eſſingi, ac eſſormari poſſimus, hæſ proprietates Hugo Cardinalis obſervavit: ut quis ſit *Columna*, debet eſſe *firmus per fidem, reſtus per equalitatem, erecltus per intentionem, ſublimis per proprietatem*: quæ ſingula ad mores enucleatè exponemus. Demum ex Petri, aliorumque gravifſimorum lapſu, meritò quemque cum tremore ſalutem operari oſtendemus; quoniam *columna cæli contremiſcunt*, ac penitus collabefcunt. At ubi geminæ noſtræ columna, virtute roboratæ ex alto, contra omnes Heterodoxorum injurias, & inferorum minas, ſtabiles ac inconcuſſæ permansère.

Alcazar. in Apoc. c. 3. v. 12. not. 1. Hugo Card. in Apoc. c. 3. v. 12.

- §. I. *Varia è ſacris paginis figura, duas hæſ Eccleſiæ columnas designant.*
- §. II. *COLVMNÆ cæli contremiſcunt. Job. 26.*
- §. III. *Ego confirmavi COLVMNAS ejus. Pſalm. 74.*

FESTVM

Cornel. in Apoc. 3. v. 12.

Virg. 2. AEncid.

FESTVM

PRINCIPVM APOSTOLORVM

SS. PETRI ET PAULI,

Ego confirmavi columnas ejus. Psal. 74.

Nter exquisita Urbis Romanæ opera, & excelsas fabricas, tum ab arte spectandas: tum ab antiquitate & raritate commendandas, potissimum præcellere dicuntur binæ illæ Columnæ, quarum altera Trojana, altera Antonino Imperatoribus erecta, utriusque victoriis & triumphis exornata, ac celata: tam illustres, ut simile quid in orbe non reperias, siue materiam, siue artem, ipsamque molem, ac amplitudinem spectes: Trojani quippe Columna, centum viginti pedes altitudinis, & crassitudinis tantæ, ut sex viri expansis ulois eam complecti nequirent! intus vero per trochleam, centum octoginta quinque gradibus in culmen ascenditur; ea latitudine, ut plures simul, circum circa inambulare per cancellos possint.

Nec hoc sine numine Divinæ, & peculiari Dei providentiâ factum, ut eam præcellæ ac excelsæ columnæ, in ipsa religionis arce, ad hodiernum diem asserventur: debebant enim non tam Trojano, & Antonino, quam Petro & Paulo, Ecclesiæ Principibus, qui ut per orbem univertsum, gloriosissime tamen in urbe Romana, orbis domina triumphârunt. Unde jure longe meritissimo eas sanctissimus Dominus Sixtus V. illis consecravit; Columnæ quidem Trojani, statuam S. Petri; Antonini verò, statuam S. Pauli, utramque ex aurichalco fusam, elegantiamque spectabili forma imposuit. Hi porro Apostoli, præstantissimæ orbis Christiani columnæ erant, ut eas disertè appellat S. Dionysius in epist. ad Timoth. de morte Pauli: *Adveniente inquit terribili tempore*

consummationis ipsorum cum separentur ab invicem, ligaverunt COLUMNAS ECCLESIAE. Et aureo suo stylo Chrysothomus, in mundi excidio, ubi omnes tyranni dejecti ac prostrati erunt, stabunt hæ Columnæ erectæ, & toti orbi spectabiles: *Considerate, quale spectaculum sit Roma visura in resurrectione: hinc rapietur Paulus, inde Petrus in occursum Domini. Propterea celebrè hanc Urbem, non propter copiam auri: non propter COLUMNAS (Trojani & Antonini) neque propter aliam phantasmam, sed propter COLUMNAS ILLAS ECCLESIAE. His etenim Religio ac fides nostra firmissimè nititur, ac inconcussa persistit Petrus & Paulus, inquit Gaudentius duo mundi lumina, COLUMNÆ FIDEI, Ecclesiæ fundatores. Celebertimæ sunt orbi universo Columnæ Herculeæ, quarum unam Alcides in Mauritanix, alteram in Hispaniæ littoribus collocavit, dum monte intermedio sublato, in sinum Hispanensem oceanum immisit, ultra quas mortaliū nemo usque ad Caroli V. Imp. tempora navigarat; ipse vero dimissis in Indiam classibus, feliciter excessit, assumptis sibi hisce in symbolum columnis, adjecto lemmate: PLUS ULTRA Europæo nostro Alexandro perpetua comes fuit constantia, & animi fortitudo: Quidquid in magno desiderari Principe potest, in Carolo V. reperies: ut*

S. Dionys. in epist. ad Timoth.

Chrysof. hom. 32. in epist. ad Rom.

S. Gaudentius in Festo SS. Petri & Pauli.

Scriban. poem. tit. Christo. l. 2. cap. 2.

centis

Cruel. in Apr. 3. v. 11.

Virg. 2. Æneid.

centis, nunc propè sexcentis Turcorum millibus armatum, obsidionem solvere, & fugere compulet. PLUS ULTRA suo, suorumque ductu, quadraginta illustres ab hoste victorias reportavit. PLUS ULTRA. Bella & numero, & hostium potentia ac viribus magna, supra septuaginta, Deo auspice, fortiter suscepit, & feliciter confecit. PLUS ULTRA. Hujus bellatrici manu relatae manubiæ, fuere decies octingentæ urbes, & totidem naves spolia, castella supra centum millia. PLUS ULTRA hunc orbem, in orbem novum Columnas promovit, ubi octodecim praeliis, totidem Reges debellavit, è quibus Athabalida, ultimus Guslorum Regum, septuaginta aureorum milliones intra dies septuaginta appensurum se sponderant, si libertati restitueretur. PLUS ULTRA. Jam a. 1552. quasi coronidem triumphis suis impositurus, appetente hyeme, in portuno tempore, Metim urbem amplissimam, ac munitissimam 22. Octob. tribus castris obsidere cepit. Nunquam ferè tantas copias eduxisse legitur, in quibus numerati duodecim millia equitum, præter domesticos ejus, ac Principum famulos: peditem ad centum millia: fossorum septem millia: tormenta majora centum quatuordecim. Ca. 20. Nov. venit in castra: tunc verò tanta vi urbs oppugnata est, ut tormentorum horrenda tonitrua ultra viginti duo milliaria Germanica, seu quadraginta Belgica, audita sint. Inviçtilissimus hæcæus Imperator, nunquam castris exutus, nunquam acie, aut praelio victus, rerum humanarum successus, suis finibus ac limitibus contineri hic didicit: obsidionem enim Metensem solvere coactus est, nec PLUS ULTRA, victoriæ Columnas ducere valuit: unde quidam acutè & argutè lusit:

Spondantes in annal. a. 1552. Surius annales rerum in orbe gest. a. 1552.

Srada de bello Belg. a. 1552.

Roy des Armes de P. Varenn. pag. 569.

Herculeas victor poteras superare CO- LVMNAS :

Siste gradum Metis; hæc tibi meta datur.

Quo factum nonnulli arbitrantur, ut Carolus veritus, ne fortuna plus ultra, sed

plus citra posthac decurreret, Columnas Herculeas in extremo mundi confinio, in regni termino, ac vitæ metâ, regno ac mundo excedens, sui nobilissimus victor extenderit, unde non injuria, in exequiis illius Herculeas columnas circum culatas referunt, in quas Gordius Poëta:

Iure tibi Herculeas sumpsisti signa CO- LVMNAS, Monstrorum domitor, temporis ipse tui.

Ubi ad rem nostram maximè facit, quod Urbs Metensis Caroli Columis metam fixerit, verum sanctissimis ac solidissimis Ecclesiæ columnis PETRO & PAULO:

Hic ego non metas rerum, nec tempora pono.

Hi semper PLUS ULTRA sine termino, sine limite, sine metâ, in omnem terram, extenderunt. De S. Petro ait Leo Pontifex: Iam populos, qui ex circumcissione crederant, erudieras: iam Antiochenam Ecclesiam, ubi primum Christiani nominis dignitas est orta, fundaveras. PLUS ULTRA. Iam Pontum Galatiam, Capadociam, Asiam atque Bithyniam legibus Evangelicæ prædicationis impleveras. PLUS ULTRA. Nec ut dubius de proventu operis, aut de spatio tua ignarus & tatis trophaum Crucis Christi, Romanis arcibus inferebas. Sunt, qui eum in Africam, & Britanniam pervenisse scribunt.

Hic ego metas rerum, nec tempora pono.

Paulus autem, ut testatur ipse ad Romanos cap. 15. ab Hierosolymis usque ad Illyricum, per omnes interjacentes Provincias, & ab Illyrico in Italianam, & Hispaniam peragravit. Chrysofostomum audite hom. 4. de laudibus Pauli: In tantum virtute progressus est, ut vix 30. annorum spatio, Romanos, Perjas, & Parthos, & Medos, & Saracenos, & omne prorsus humanum genus sub jugum mitteret virtutis. Porro quantum corporis passibus, tantum virtutis gressibus plura ultra semper progrediebatur.

Novarin. Sacra et. a. tom. 5. pag. 76.

Virg. l. 1. Æn. id.

S. Leo ser. 2. festo S. Petri & Pauli.

Virg. 6. Æn. id.

August. serm. 5. de SS. Petro & Paulo.

Chrysof. hom. 1. de laudibus Pauli.

Has

Philipp. 3. v. 13.

Lux Evang. p. 1. Dom. infr. O. G. Novin.

Has Columnas æmulari studeamus, ut semper PLUS ULTRA, in via perfectionis progredi cum Apostolo nitamur, qui quantumvis in sui despicientia, laborum tolerantia, indicta animi patientia, virtutum omnium singulari excellentia profecisset, non arbitratur se comprehendisse; sed semper PLUS ULTRA ad anteriora se extendens Bern. Ibi Christiane fige tu cursus, profectusque tui metam, ubi Christus posuit & suam. Quibus, ne pluribus inbareamus, & more nostro captum prosequamur, vide dicta in Luce Evangelica. Nos interim Apostolos hos Columnas existisse, demonstrare pergitur.

§. I.

Varia è sacris paginis figura, duas has Ecclesie Columnas designant.

EXodi 13. COLUMNA ignis per noctem: & COLUMNA nubes per diem, Israëliticum populum per Arabiæ deserta, quadraginta annos deduxere: quas proinde non nemo uno symbolo expressas, hac Epigraphe donavit: *Estè Duces.*

Petrus COLUMNA NUBIS per diem; quia Judæos initio Ecclesie, Dei cognitionem habentes, instruxit.

Paulus COLUMNA IGNIS per noctem; quia Gentiles in nocte ignorantie oberrantes, ad terram promissionis duxit, rectè indigitantur: *hi enim duo,* inquit Augustinus, *electi sunt ad duorum populorum salutem: Petrus ad Iudæorum, Paulus ad gentium.*

Petrus COLUMNA NUBIS, quæ velamento, seu umbra sua, febricitantium ardorem temperabat, & quavis infirmitate affectos, umbra sua sanitati restituebat. Atque utinam hodierna die, non corpora, sed animos nostros longa infirmitate dejectos, obumbraret, & febres libidinis, avaritiæ, invidiæ, iracundiæ, umbra sua temperaret!

Petrus COLUMNA NUBIS; quia jugi imbre lacrymarum, & admittum semel peccatum constanter diluebat. COLUMNA NUBIS; quia suo verbo, & exemplo, innumeros peccatores in uberrimum fletum fecit colliguescere.

Cælestis Panthoi pars I.

Paulus verò COLUMNA IGNIS; quia, ut de eo testatur Chrysostr. *ignem spirabat, ut nemo ad eum propius accedere posset;* qui non solum divino amore calefieret, sed torus accenderetur. Atque ut penitius Columna hujus ignea vim, & efficaciam perspicias, Paulus, cujus sermo ut facula, tot corda pigro gelu torpencia, inflammavit.

Paulus vastissimas scelerum & flagitiorum silvas, ardentissimo zelo incendit atque consumpsit. Quam porro ipse arserit, dum quempiam adverteret, innoxie ac innocenti animæ suis verbis, aut factis offendiculo esse, testatur dicens: *Quis scandalizatur, & ego non VROR?* & non torus inflammas ab eo? Hoc enim verò Paulum acerrimè urebat, quod cælestes flammæ, & divinum ignem, à pervertis ac protervis hominibus, cerneret velut injecta frigida suffocari.

Paulus COLUMNA IGNIS per noctem, virtutum splendore lucendo, suoque exemplo prælucendo; unde ait: *Imitatores mei estote:* illud quippe gratissimum ac utilissimum Israëlitis, Columna ignis per noctem præstitit obsequium, quod obices, in quos impingerent, voragine in quas deciderent, pericula quæ incurterent, luce sua deieceret, rectumque, ac tutum iter, epehebi instaret, face sua demonstraret. Vos quoque Auditores, oportet esse duces: in omni familia duæ Columnæ sunt, *quibus domus inclinata recumbit:* Paterfamilias ut COLUMNA IGNIS, Mater, ut COLUMNA NUBIS, præluceant suis morum probitate, verborum honestate, integerrimæ vitæ exemplo; non splendore vestium, non inani fastu, non auri fulgore, & opum affluentia, ut ignes fatui, qui ut Delrio ait, in stagnorum, fluminumque voragine ac præcipitia deducunt; sed tanquam COLUMNA IGNIS, quæ Israëlitas deduxit per vias tutas, ac securas; nam, ut sanctissimi Concilii Patres: *Integritas præcedentium, salus est subditorum.*

Prælucebant suis, ante ebitum preces fundendo, conscientie latebras discutendo, indies Sacrum audiendo, quot hebdomadis, ut summum mensibus, sacram Synaxim, prævia exhomologesi, frequentando

R r tando

Chrysostr.
hom. 25. in
4. ad Cor.

2. Cor. II.

Virg. l. 12.
Æneid.

Delrio in
Disquis.
Mag. l. 2.
q. 10.
Concil. Tri-
dent. sess. 6.
c. 1.

Philipp. 3. v.
15.

Lux EVANG.
p. 1. Dom.
infr. Off.
XIV.

Notar. in
Sacra elo-
gia tom. 5.
pag. 76.

Virg. l. 1.
Æneid.

S. Leo ser. 2.
fest. S. Pauli
& Pauli

Virg. 6.
Æneid.

August.
serm. 5. de
SS. Petro &
Paulo.

Chrysostr.
hom. 1. in
laudib.
S. Pauli.

tando: Dominicis & festis diebus, Dei verbum avidè excipiendo. Ejusmodi exstirere Pipinus, Paula Romana, Eizearius: qui, quam exemplariter suis prælexerit, ex regulis, quas domesticis præcipit, dicere potestis. Primò, ut domestici indies Missæ sacrificio intersint. Secundo, ut vivant castè & purè; qui secus fecerit, domo sua exturbandum: neque enim quemquam peccato mortali infectum, pane suo vesci volebat. Tertio quot hebdomadis peccata confiteantur, & sacram Eucharistiam frequentent. Quarto abstineant à blasphemis, perjuriis, verbis lascivis. Quintò, diem ab oratione auspicentur, & omnia opera Deo offerant, nec domi nostræ orium locum habeat. Sextò, nulli fas sit ludere tesseriis, aliove lusu verito. Septimò, ad pacem & concordiam fovendam, nemo alium verbo, factove lædat, quin mox cum offenso in gratiam redeat, &c. Atque hæc, ut ipse in se eximie observabat, ita a suis constanter, instar Columnæ, ad ultimum spiritum exigebat. Quisquis es Paterfamilias, *Columnam ignis* te tuis præbeas, exurendo quidquid lascivum, quidquid lubricum, quidquid vitiosum, nudas tabulas, libros obscenos, verba turpia, consuetudinem filiorum, filiarum noxiam, divino amoris zelo consumendo. Materfamilias sit *COLVMNA NVBIS*, quæ virum quandoque cholera ac ira æstuantem, temperet: liberos, servos, ancillas, quandoque nimis fervidè à viro perstrictos, ac ædibus exturbandos delimitre, & imbrem lacrymarum provocare fatagat. Hoc officium utriusque hujus Columnæ esse, docet Gregorius hom. 21. in Evangelio *Quid in igne nisi terror: in nube autem nublionis, sive blandimentum.*

Ecc. 36, v. 26.

Talis fœmina merito *COLVMNA*, & requies viri, ab Ecclesiastico nuncupatur. Denique vos, O parentes, *este duces*, non ad tabernas, non ad choreas, non ad conversationes lascivas, sed ad Ecclesias, ad cœtus Marianos, ad omnem pietatem, Dei, Sanctorumque cultum, ac religionem. S. Gregorius oratione 20. S. Basilii parentes, qui tales liberis se duces præbuere, *SPIRANTES COLVMNAS* indigitavit, ut meritò de us, deque omnibus, qui eorum gesta se-

stantur, prædicari possit, quod in Regum, Principumque atris laudantur capita columnarum, istic aurea corulcare, juxta illud Hieronymi: *Auro fulgent laquearia, auro fulgent capita COLVMNARVM.* Quod morali sensu per appositè Chrysostomus exponit, dum capita familiarum, curæ Reip. Regni vocat *aureis capitibus COLVMNAS.* Ejusmodi porro inauratis capitellis longe antecellunt, dum aureos sensus atque divinos in capite gestant & virtutum splendore coruscant. In sacris Regum Annalibus, dicitur sapientissimus mortalium Salomon, ante Templum illud augustissimum collocasse *duas ingentes COLVMNAS*, quarum una vocabatur *Iachin*, altera *Boos*, per Salomonem Christus, per Templum Ecclesia, per Columnas Apostoli, ac potissimum, doctissimo interprete Ludovico Alcazar asserente, Apostolorum Principes designantur: *Cerrè, inquit, si quis in eis COLVMNIS assereret assignari PETRVM & PAVLVM, Ecclesia Romana COLVMNAS, nemini potest ea exposito displicere.* Horum fortitudinem, constantisque fidei robur, tanto antè in divinis literis, sapientissimus Rex Salomon expressit, & velut bono in lumine collocavit: nam cum duas magnificentissimas illas columnas, & artis velut prodigio affabre factas, 18. cubitorum in altum porrectas, seu, ut dicitur 2. Paralip. c. 3. v. 13. 35. cubitorum, quantitatem basis & capitelli supputando, easq; in vestibulo Templi sui erexit, atque unam *Iachin* Hebraicè, id est, *directio, seu restitudo*, alteram *Boos*, id est, *fortitudo*, nuncupavit; quid aliud significare voluit, quam Magistros Religionis, quos Deus in sanctissimi templi vestibulo constituit, esse vita, moribusque, ut scapi in cælum erectos, atque adeundam firmandamque fidem fortissimos, ut *Iachin*, quippe, ut docet Cornelius, repræsentat Doctores, & Rectores Ecclesiæ: hi enim alios docent, & dirigunt in viam virtutis, & salutis. *Boos* significat Martyres, virosque fortes; unde S. Hieronymus, Beda, Eucherius, Angelomus: *COLVMNÆ sunt Apostoli*, & Doctores, quia contemplatione ad suprema erecti, ac fortes fide & opere: sunt *duæ*, quia Judæos & Gentes fulciunt; sunt ante fores templi

Hieron. 1. pist. 12. Chrysost. hom. 10. in epist. ad Ephes.

Corn. cit.

L. 3. Reg. cap. 7.

Alcazar. in Apoc. 1. 3. v. 12. notat. 1.

Cornel. in 1. 2. Paralip. c. 3. v. 13. in Apoc. cit.

templi, ut utroque in templum, id est, in cælum inducant.

Insuper quilibet Sancti in fide eminentes, in aduersis constantes, *Columna sunt æneæ*, propter firmitatem in bonis operibus, erectæ per intentionem, altæ per contemplationem, striatæ: excavatæ, ac politæ per mortificationem. Ut & nos Columnæ esse possimus, audire iuvat S. Gregorium Nyssenum hom. 14. in Cant. *Discere conuenit, quo pacto quis COLUMNNA fieri possit, & nos digni hac appellatione fiamus.* Discere conuenit, quo pacto vos mercatores, vos Senatores, non modo uiri, sed & vos infirmæ, ac imbelles fœminæ, vos teneri adolescentuli, vos puellulæ, stabiles ac firmæ Columnæ fieri possitis. Ad quod conducet, columnarum proprietates, ac conditiones penitus inuestigare. Hugo Cardinalis in Apocalip. cap. 3. v. 12. *Ut quis sit COLUMNNA, debet esse firmus per fidem, rectus per aequalitatem, erectus per intentionem, sublimis per contemplationem.* Ut & 1. tu Columna sis, esto firmus in fide, non diuina duntaxat, sed & humana; fidem alicui obstrinxisti, secretum spopondisti, opem vel operam condixisti, subsidium, patrocinium, beneficium promissisti: debitum tali die, tali moneta perloquendum a djuisti, esto firmus in fide. Tali nepoti, nepi, cognato, tenuioris fortunæ, amplum legatum: pauperibus illis, illi Religioni summam tot aureorum testamento contscripsisti, tene illud constanter: quod scripsisti, scripsisti. Non calumniæ, non leues offensa non fallæ suspiciones cogant immutare, sed esto firmus in fide.

2. Columna recta sit, oportet. Si in unam alteramve partem inclinet aut deflectat, breui ruina minuitur, et eoque graviore calu in terram corruet, quo grauiore & celsiori mole consistenterit. Ut tu Caudidice, tu Senator, Judex, Prætor, Præfes, Columna sis debes esse rectus per aequalitatem; non odio, aut amore, aliove affectu, in unam vel alteram partem propendere: nullis promissis, muneribus, a rectitudine deflectas. Columnæ marmoreæ, si crumenam auro oppletam, si lacum aureis refertum, si pateram, si torquem aureum affigas, non se inclinat, sed manet recta, & erecta: ita & tu sis rectus

per aequalitatem. Ludimagister Columna sit, non magis inclinet in pueros nobiles, diuites, spectolos, quam in plebeos, pauperes, minusque gratiosos. Pater familias non uoi filio, aut filia propensioem se exhibeat: Superior nemini se præ cæteris inclinet, ut prudenter monet Scribanus. Alias Columnæ proprietates, ut in te exprimas, ut sis erectus per intentionem, sublimis per contemplationem, alibi prolixè exposuimus. Unde hic, ac præcipue, id est, firmitati ejus inhærebimus.

3. Columna constantia ac fortitudinis symbolum est, hac Apostoli ad eum excellere; ad eum firmi in fide perstitere, ut nulla vi, nullis turbationibus, ne languentibus fluctibus concuti potuerint. Chrysostomus Pauli constantiam collaudans, ubi labores, ludores, pericula ejus enarrasset, exclamat: *In his omnibus superabat. ac quemadmodum si miles unus ab uniuerso terrarum orbe, bello impetitus, inter meatos hostium euneos uerteretur, & FIRMVS PER FIDEM CONSISTAT:*

Chrysof. sic etiam PAVLVS, solus inter barbaros, inter gentes ubiq; terrarum, atq; in omnibus maris partibus, inuictus manebat: Et que sancti omnes in tot corporibus pertulerunt, ea hic uniuersa in uno uo pertulit. Quare, quod ipse de alius gloriose prædicauit, ad Galat. 2. Iacobus, & Cephas, & Ioannes, qui uidebantur COLUMNÆ esse, hoc in Paulum, qui inter maxime aduersa constantissimè fidem seruauit, uerò cadere, mecum omnes suffragantur. Præ his, firmissimam Ecclesiæ Columnam Guericus Abbas extollit. Deiparam ser 4. in Natiuit. Maria, inquit, COLUMNNA CÆLI, gloria generis humani, miraculum mundi, illa sub Cruce non fracta jacuit, sed stetit. Ruere tunc uidebantur omnia, stetit tamen Maria; corruit ad arborem Eva, stetit ad Crucem Marias Sol extingui, sidera mori, montes cadere, terra deficere, totum cælum ruere uidebatur, stetit Maria; omnia irati Numinis manu fulminari credebantur, stetit tamen Maria; fractus uidebatur illi labi orbis, stetit nihilominus Maria. Stetit hæc inter Judæorum rabiem, inter milicium seuitiam, inter plebis impudentiam inconcussa. Hanc STANTEM COLUMNAM

R 1 2 mille

Scriban. superior. Relig. pag. 215.

Chrysof. hom. 25. in 2. ad Cor.

Hieron. e. pist. 12. Chrysof. hom. 10. in epist. ad Ephes.

Corn. cit.

L. 3. Reg. cap. 7.

Alcazar. in Apoc. 1. 3. v. 12. notat. 1.

Cornel. in L. 2. Paralip. c. 3. v. 13. in Apoc. cit.

Horat. l. 1.
Ode 35.

mille telis impetebant linguæ: mille audit maledicta, imprecationes, blasphemias, & tamen stetit inter tot Molossos, tot inter leones, qui unicum illius agnellum maledicis dentibus laniabant. Huic alteram in sexu fragili *STANIEM COLUMNAM*, ad animos vestros, ò mulierculæ, firmandos adjungo, quæ etiam gravissimè concussa, stetit immobilis. Ut eam terro suo stylo

S. Hieron. ad
Paulam de
obitu Basili
l. c. 5.

depingit Hieronymus: *Melania nostræ temporis inter Christianos vera nobilitas, cum qua mihi Dominus concedat in die sua habere partem: calente adhuc mariti corpuscule, & necdum humato, duos simul perdidit filios. Rem sum dicturus incredibilem, sed teste Christo, non falsam. Quis illam tunc non putaret, more lymphatico, sparsis crinibus, veste confessa, lacerum pectus in vada: Lacrymæ gutta non fluxit: STETIT IMMOBILIS, & ad pedes advoluta Christi, quasi ipsum teneret, arrisit: Expeditus, inquit, tibi servitura sum Domine, quia tanto me onere liberaisti.* Stetit hæc immobilis, stetit & mater Christi mediis cruciatuum procellis impetita. Constantiam pingebat presei, in rupe seu columna stantem, marinis fluctibus undique allidentibus, additâ inscriptione: *In motu, immota manet.* Stetit *COLVMNACÆLI*, dolorum fluctibus vallata: illud tamen de illa verissimè usurpatur: *In motu, immota manet.* Heu quam paucas huic similes columnas reperire est! ab! quoties levi vento dejicimur? Levis injuria, asperius verbum minima molestia, oculus austerior quicumque demum infestior casus nos concutit, subvertit, humo affigit. Quam multas Reip. ipsiusque Religionis nostræ columnas, adversitatis turbo evertit, & persecutionis tempestas fœdè prostravit! Vidit Silva ducis, vidit Trajectum, vidit Breda, vidit Hollandia, vidit Belgium universum, vidit Anglia, ubi aut de bonis, aut de patria cedendum, aut à fide & religione recedendum: ubi vel vita periclitatur, vel anima, quam pauci constantia vere christiana se columnas profiteantur. Alterum est, quod vos propius concernit, aut quæ toties animo concepistis, ore promissistis, sanctè, ipso Dei Vicario teste, proposita firmastis, constantè servetis. Hic quemque vestrum, for-

Guer. cit.

Horat. l. 3.
Ode 3.

instar columnæ esse pervelim. Id olim Socrates etiam Gentili præscripsit, cum hoc inculcat: *Sicut statua, vel COLUMNÆ basi, ita vir bonus institut ionibus innixus honestis nullatenus dimoveri debet.* Quoties tu homo temulente; dum capitis, dum stomachi, dum podagræ dolores, dum infamia, rerum temporalium penuria excruciarat, propositum firmasti, tabernas, focios, pocula vitandi; quoties tu avare, à fraude, à lucro injusto, ab usura manum continendi, restituenti propositum fecisti; quoties tu lascive adolescens, colloquium puellæ, tu conjugate, consuetudinem pedisse quæ, ædes noxias, declinandi propositum concepisti; tu iracunde, quoties sacram Synaxim sumptuus, Confessario monenti, ut cum adversario in gratiam redites, omnem bilem evomeres, sanctè affirmasti, & propositum sanxisti; quoties tu pietatis, mortificationis virtutis exercendæ, quot festis diebus S. Synaxim sumendi, verbum Dei audiendi fecistis proposita: sed eheu! ventis exposita, decreta ex creta fuere. R. mus Antistes Camus pro concione edixit: Columnas se 42. numerate, Auditores constantes designans qui plurimum annorum spatio constantes ipso perorante steterant: quam paucas hic columnas reperire, quæ per annum se non subducant, ac instabiles, nunc huc, nunc illic fluctuant? quæ cum quisque in se verissima deprehendat, cum ingenti animi rubore coram Domino fateatur necesse est: Ab mi bone Deus, quam ego fragilis, & instabilis homo sum! vel aura leviuscula me dejicit, asperius verbum turbat, & ad omnem impatentiam exasperat. Ego hæcenus & scivi, & expertus sum temulentiam corpori, & animo obesse, centies devitare constitui; & tamen cum in oculis, in manibus vitrum est, contra scientiam, & conscientiam, & experientiam meam, liberrimè delinquo. Scivi hæcenus, & expertus sum, mulierum consortium, ac libidinis malum mihi plurimum nocuisse; & tamen cum tentatio invitat, & præceptum voluntariè ruo. Quapropter & hæc, & illa, & ista sexcenties, imo millies & millies decrevi, & statui cavere constantissimè; at ubi vel levis tentatio, aut occasio titillat aut invitat, illa omnia jam toties ejurata,

Stobæus.

Biblioth.
Script. Soc.
Crombr. de
pers. l. 2. c.
31. Rho. v.
via virt.
lib. l. 6. c.
nostra.

P. Rho. l. 6.

7.

in meam perniciem avidissimè refumo, & meipsum capitis ego ipse damno. O quoties bone Jesu! animo firmissimo proposui, gula nil indulgere, temperantia limites bibendo, & edendo non excedere, ex iis, quæ noxia, etsi palato grata, nil attingere; at cum epulæ, & vina placent oculis, mox narant saliva dentes, manus præcipitant, & citò corruunt, tam firmiter stabilita proposita. *Fortem, & tenacem propositi virum*, Thomã Sanchez in exemplar propono, is, quæ semel animo proposita statuerat, totis quadraginta tribus annis, quibus in Societate vixit, nunquam infregit; non exigua, aut levia, sed magna, & planè ardua fuere hæc ejus proposita: semel in die sub noctem cibum capere; quater in hebdomada pane tantum, & oleibus vitæ: tota Quadragesima, & Adventu, ad panem nihil præter legumina, & fructus aridos adhibere; pervigiliis Christi Domini, & B. Virginis, pane duntaxat & aqua jejunare: atque ut alia innumera omittam, pietatis, ac Religionis hæc facere: quotidie SS. Sacramentum quinies salutaribus, diebus Jovis octies, adhibita unâ verberatione, & gestatione cilicii: octo diebus ante Festum Corporis Christi, & toridem post quotidie disciplinam faciam, & cilicium gestabo, solitis orationibus, unius præterea horæ spatium adjiciam, atque octies quot diebus SS. Eucharistiam visitabo. Hactenus ex ejus manuscripto; in quo illud maximè admirandum, quòd totis 44. annis nihil prædictorum propositorum quovis impedimento vel semel interruperit.

Ita, quæ primo anni exorientis diluculo Didacus martinez proposita firmat, atque in syllabam redegerat, eorundem sub anni exitum rationem exigendo, ne jota unum, aut apicem violasse deprehensus est.

Joannes Lorinus, quem virtus & eruditio orbi celebrem fecit, hoc constantiæ specimen dedit singulare: Propositum ad primū nolæ pulsum quarea matutina strato exiliendi tam firmiter servavit, ut ad quinquaginta annos nunquam violarit. O viros vere constantes! O Columnas Herculeas! quare vel ipsi Ethnici sibi erigi optabant. Narra- rat Livius, Hannibalem Carthaginensium ducem, cum videret suos, priusquam con-

figerent, magnos animos præ se ferre, & ad mira patranda se ultro offerre, dixisse illis: *Si tales animos in pralio habueritis, quales hæc & nunc ostenditis, vicimus*. Id de pœnitentibus non incongruè dicendum, & sentiendum est, qui dum confitentur, dum bene dispositi, dum tempus pugnae & tentationis necdum advenit, spondent se potius Martyrum tormenta subituros, quam propositum violare; in quo si steterint, vicerunt; sed plures videmus indies, in quos cadit illud Plal. 77. *Filiis Ephraim intendentes, & mittentes arcum, conversi sunt in die belli*. Appositè Bellarmus sic exponit: *Filiis Ephraim, seu Israëlita, similes sunt militibus, qui incipiunt præcari cum hostibus, & mox hostibus terga vertunt; sic filii Israel in deserto proposuerunt, non semel se Deo parituros, & statim mutati à voluntate, cogitabant de reditu*. Israëlitis hæc plerique Christiani similes, in progressu virtutis, ac perfectionis inconstantes, de quibus Princeps Apostolorum queritur: *Anima instabilis sicut vaga*, quæ nullam habet in bono constantiam sed inconsideratissima levitate, ut arundines huic illuc feruntur. Quæ ut casum suum propiciant, ac ruinam prævertant, certificam illam Jobi sententiam audiant.

§. II.

Columna cali contremiscunt. Job. 26.

Mirari quis meritò, & sciscitari possit, quo portò consilio Simon Machabæus in Mausolæo, quod patri ac fratribus exædificasse legitur, *navis super columnas collocavit*? res adeo inter se toto elemento dissitas, contraria adeo inconstantia ac constantia symbola, *Simon vir consilii, copulavit*? Respondet doctissimus ac disertissimus Ecclesiastes, hoc symbolo significari mortales, qui hic, quantum vis fortissimæ ac firmissimæ columnæ videantur, minimo quandoque vento, navis instar, jactant, ac in profundum præcipitari. Exponere intendit, inquit, omnes nos mundi hujus pelago veli, ubi *omnium FORTISSIMA COLUMNÆ, tam parva consistat securitate, quæta vel una navis, ad ejus*

Rt 3

submer-

Bellarm. 20
P. 77.

2. Petri 2.

Matth. 13.
v. 29.Lanuxa
quadlib. 4.
n. 13 & 24.Biblioth.
Script. Soc.
Crombt. de
ps. l. 2 c.
3. Rbo. Va-
ria Virs.
lib. l. 6. c. 7.
infra.P. Rbo. l. 6. c.
7.

August.
tract. 113.
in c. 18 lo-
an.

submerſionem, unicus ventus, turbo, fluctusque ſufficit Hipponeuſis Antiſtes graviffimum illum Petri lapſum explorans & deplorans, ait: Ecce **COLVMNA FIRMISSIMA**, ad unius aura impulſum contremuit. Vbi eſt illa promittentis audacia, & de ſe præſumentis ubi ſunt illa verba quando ait: quare non poſſum te ſequi modo? animam meam pro te ponam. Hęcine eſt ſequi magiſtrum, ſe negare diſcipulum? Siccine pro Domino anima ponitur, ut hoc ne fiat, vox ancillula formidetur? Quid non admirationis, ac commiſerationis habet, Petri **COLVMNAM FIRMISSIMAM**, in fide tam fundatam, in charitate radica tam, tanta ſolidatam virtutum mole ſtabilitam, adedæ ſœdè collapſam! Eandem ruinæ cauſam obſeruat Chryſoſtomus, quam ſupra Auguſtius, dum ait, ſuam præcæteris Petrum in fide, ac dilectione conſtantiam, præſidenter nimium jaçtitaſſe: Et ſi omnes ſcandalizati ſuerint, ego nunquã ſcandalizabor. Ubi ſic Petrum differentem inducit: Quid ais, Domine, omnes ſcandalum propter te patiemur, & cum omnibus me quoque annueraſſi? Siccine mea conſtantia diſſidiſi? etiamne ego te negabo, qui in mari ambulavi? nonne ego te omnium primus agnovi, & exclamavi: Tu eſt Chriſtus Filius Dei vivi. Egone igitur te negabo, Princeps Apoſtolorum, **COLVMNA ECCLESIE**? quam obrem & mihi ipſi præſidens vociferor. Et ſi omnes ſcandalizati ſuerint, ego nunquã ſcandalizabor. Imbecillis omnis noſtra fortitudo eſt, humanis viribus oixa. Recordari debuerat, ſe ita ſuper aquas ambulante, ut mergi cœperit, & fluctibus hauriendus fuerit, niſi auxiliatricem Chriſtus manum protexiſſet. **COLVMNAS CÆLI**, Doctores Angelicus ſupremas illas intelligentias non injuria nuncupavit: quæ etenim præſtantioreſ, excelſioreſ, elegantioreſ, unquam columbæ exſtitere? a lummo illo rerum omnium artiſtice conditæ, erectæ, politæ, naturã incorruptibiles, tot donis, gratiis, virtutibus ſtabilitæ? haſta men tantas moles, omniumque ceſſiſſimam & fortiſſimam, unus turbo ſuperbiæ evertit, dejecit, ad ima demerſit. Quis hic non obſtupefcat? quis non exhorreſcat? ad levem ſuperbiæ ventum: **COLVMNÆ cali** non ſolum contremiſcunt, ſed cadunt. Eodem

Matt. 16,

Chryſoſt.
tom. 6. ſer.
de negat.
Petri.

S. Thom. in
c. 26. 1ob. v.
11.

collixæ ac collapſæ ſunt, duæ illæ ſolidiſſimæ columbæ divina manu in Paradifo voluptatis exadificatæ, quibus totius generis humani ſalus, ac naturæ noſtræ nobiliſſimum ædificium nitetur. Columbam non modo è robore, aut matmore ſectam, ſed velut ære fuſam, quis meritò non ſuſpexerit Daxidem, qui quaſi nullis ventis, aut turbinibus concuti, aut proſterni poſſet, gloriatur: *Ego dixi in abundantia mea, non movebor in æternum*; Cum ecce peſtilens libidinis ſtatus eum adedæ jaçtavit, concuſſit, proſtravit, ut vociferari compulſus ſit: *Veni in altitudinem maris, & tempeſtas demerſit me*. Quare altum quiſque in animum inducat illud Pauli monitum: *Qui ſtat, videat, ne cadat*. Non eſt ſanctior Davide, ſapientior Salomone, fortior Sampſone: hæc tamen Columbæ corruerunt. Tragicos eorum caſus, qui pro fide orthodoxa etiam carceres, & verbera experti, alibi commemoravimus. Unde non eſt, quòd quis vitæ rigori, virtuti ſuæ ac animi robori confidat. D. Auguſtinus ſic omnes terret: *Experto crede, cor am Deo non mentor: Cedros Libani, Duces gregum ſub hac peſte cecidiſſe reperi, de quorum caſu non magis ſuſpicabar, quàm Hieronymi, vel Ambroſii. Clemens Alexandrinus l. 7. Recogitationum, rem ſeitu digniſſimam poſteris tradidit: Neophytos cum S. Petro in Inſulam Atrabum excurrille, atque iſtic illos quidem per magiſtica Phidixæ opera, alias ab arte & materia aſtetuas contemplatos fuiſſe: Petrus verò ubi ſolas Templi **COLVMNAS miratus eſt VITREAS**, egreſſus eſt: Suffecerat quippe Petro, ut Clemens Alexandrinus oculatus teſtis aſtruit, vidille columnas, quæ fortitudinis ac cõſtantix ſymbolum ſunt, è tam fictili ac fragili materia, apriſſimum humanæ fragilitatis, infirmitatis, ac in-cõſtantix, in exemplo ſuo didicit, typum referre: audis virum in toga, in ſago, curiæ, ac Reip. Columnam, omnibus peccabilem, in adulterium, in perjurium, in que gravem injuſticiam corruille, & lapſu ſuo ſe vitream profeſſam fuiſſe: Vitrum Ecceſtaſticum, Religioſum, doctri-na ac ſanctimonio conſpicuum, Ordinis ſui columbam, aut arrogantix turbine aſſatum, aut*

Pſal. 29.

Pſal. 97.

1. Cor. 10.

Lux E-

vang. p. 1.

Dom. 13.

poſt Pent.

Auguſtin.

cit.

Cantiq. l.

2. apum. 6.

10. ſec. 47.

2. Cor. 4. v.
7. Bernard
ſerm. 3. Ad
vent.

alio turpi scandalo collapsam vides, vitream fuisse deprehendis.

Paellam vitæ integerrimæ, moribus virgineam, voto insuper calcitratis Deo firmatam, quæ ex iis columnis censerî posset, de quibus 1. Reg. 7. *Capita COLUMNARUM, quasi opere liliis fabricata erunt*; Subinde consuetudine liberiori contremuisse, in lutum decidisse, ac fragore suo vitream extitisse, cognovimus. Infirmutatis ac fragilitatis nostræ memores nos quoque esse convenit, quia habemus thesaurum, Paulo attestante, *in vasîs fictilibus*, in quæ verba Doctor mellifluus: *Si scillantem, inquit de cruce Domini sanguinem collegissem, essetq; repositus penè, me in vase vitreo, quod & portari sapientius oporteret: quid animi habiturus essem in discrimine tanto? & cerè id ser vandum accepi, pro quo mercator non inspiens (ipsa autique sapientia) sanguinem illum aedit. Sed & habeo thesaurum istum in vasîs fictilibus, & quibus multò plura, quam vitris imminere pericula videantur.* Hac fragilitate sua nos commoente, ut in quotidianis congressibus cautè ambulem, in festivis conviviis castè & sobriè agamus; quæ uti rarò celebrantur, quia aliquot vitra frangantur, ita frequentius pudicitia, & animæ integritas violatur. Quisque se marmoreos, ac ferreos arbitrantur, ubi se occasione noxiæ inferuerint, casu ipso quam fragiles sint, experiuntur Alypius modestissimus ille, & clarissimus juvenis, in anitatum omnium contemptor singularis, Collossum se, & stantem COLUMNAM arbitrabatur: frustra, inquebat locis ero, & non ero in theatris, claudam oculos chalybeo sigillo, vestri, & popularis infania videtur inde recedam. At ille turpiter sui, & constantia oblitus, succubuit, & eversus est. Ita fit, quod S. Greg. Naz. & S. Hier. deplorant: *Videtur subinde non nemo, qui heri fuit in sacrario, hodie sit in gurgustio: heri devotus, hodie profanus: jam inter clericos, mox inter saltatores: nunc praco iustitia, mox impudentia nunc in calo, mox in cæno.*

Quæ execranda, ac maxime detestanda inconstantia, ne in principes Apostolorum caderet, sua singulari providentia, ac peculiarî gratia, has Ecclesiæ Columnas stabilivit potens & bonus Deus.

§. III.

Ego confirmavi COLUMNAS EJUS.

Psal. 74.

Ecclesiæ columnæ, ac columna Angustinus in illud Psalmi: *Ego confirmavi COLUMNAS EJUS*, sic excurrit: *quas COLUMNAS confirmavit? COLUMNAS Apostolos dicit, sic Apostolus Paulus de coapostolis suis, qui videbantur, inquit COLUMNÆ EJUS. Et quid essent illæ COLUMNÆ, nisi ab eo firmarentur? quia terra motu quodam, etiam ipsæ COLUMNÆ nutaverunt, in passione Domini omnes Apostoli desperaverunt. Ergo COLUMNÆ illæ, quæ in passione Domini nutaverunt, resurrectione firmata sunt.* Præ cæteris verò eos solidius confirmavit, quos in Ecclesiæ firmamentum ab æterno delegerat. S. Leo: *Nec mundi Dominam timet Romam, qui in Capite domo expaverat Sacerdotis ancillam. Nunquid aut judicio Pilati, aut sevitia Iudeorum, minor erat in Claudio potestas, vel in Nerone crudelitas? causam nostris? Ipse confirmavit COLUMNAS ejus, ut nullis calumniantium telis, nullis invidorum incurtibus, nullis hostium machinis, nullis tyrannorum ac carnificum viribus vel levissimè commoverentur, sed suâ invictâ constantiâ, omnibus essent stabilitatis fundamentum.*

Ambr. serm. 47. *Petrus fidelior factus est, postquam fidem se perdidisse deservit: atq; ideo majorem gratiam reperit, quam amisit. Tanquam bonus pastor ovium, tuendum gregem accepit, ut qui sibi ante infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum: & qui ipse tentatione nutaverat, ceteros fidei stabilitate fundaret, nutantes firmaret, vacillantes tulciret, claudicantes consolideret. Ubi oblervandum occurrit, non caruisse mysterio, primum, quod divina virtute prodigium, patravit, fuisse claudicantis gressum firmare; rursus facundia sua dulci DULCIOR a MBROSIA: Rectè primum signum mirabilem suorum, Petrus fecit solida ad plantas hominis claudî, ut sicut in Ecclesiâ fidei fundamentum continet: ita & in homine membrorum fundamenta confirmet. Rectè inquam, primum in Christiano pedes curat, ut jam non trepidus, & imbecillis possit, super petram Ecclesiæ, sed robustus & for-*

August. in
Psal. 74.

S. Leo serm.
1. de SS. Petro & Paulo.

S. Ambros.
serm. 66. de
natali SS.
Petri &
Pauli Aug.
serm. 2. eodem
Festo.

Psal. 29.

Psal. 98.

1. Cor. 10.

Lux E-

wang. p. 1.

Dom. 1. 3.

post Pent.

Augustin.

cit.

Cantip. l.

2. apum.

10. let. 47.

& fortis incedere. Imitare Petrum columnam peccatorum firmissimam, tremuit ille ad ancillæ vocem, & primus in terram corruit: ac respicit ad Christi aspectum, ac deinde stetit in omni vita, inter omnes turbas, ac turbantes tyrannorum: stetit, inquam, pro virtute, pro lege, pro grege, pro Deo, & ita quidem, ut teste S. Maximo, qui sibi ante infirmus fuerat, fieret omnibus firmamentum. Crederes ab infirmitate fortitudinem: ab inconstantia stabilitatem, à casu constantiam hausisse. Quare nemo quæretur, se tanto pondere, ac mole peccatorum in terram dejectum, ut nullo molimine erigi valeat. Doctorem Gentium in exemplum ducit Bernardus serm. 1. in Conversione S. Pauli: *Quis desperet ultra pro magnitudine cuiuslibet criminis, quandoquidem Paulum audit adhuc spirantem minarum, & cædis in discipulos Domini, subitò factum vas electionis? quis dicat iniquitatis pondere pressus, assurgere jam ad studia meliora non valeo! Cum Paulum videt pondere peccatorum dejectum, in cælum erectum. Vide, non recidas, ubi semel erectus, iactura hæc nimis gravis est. Refert naturæ panegyristes nobilissimus, Thebis viginti hominum millia elaborasse, in columna, seu obelisco ingenti effingendo; quem cum subrexturus ipse Rex esset, verereturque, ne machinæ non sufficerent moli, quò majorem curam ac solertiam operis adderet, filium suum vertici alligari præcepit, ut cum in unius filii Regis vita, omnium capita periclitarentur, omni nisu ac industria ruinam & casum avertere molirentur, Haud aliter cuiusq; anima, cui cælestis Pater pretium Filii alligavit, ubi omni obelisco, ac columna præstantior assurgere cœpit, id omni studio, ac viribus satagat, ne corruat, ac dilabatur. Franciscus Villava inter symbola pinxerat erectam Columnam, hoc lemmate adjecto: *plus recta valebo*: collapsa enim, aut dejecta, nulli ului, telluris inutile pondus est. Dejectam Damasci columnam Paulum vidimus: sed Redemptor noster eandem erexit, ac firmissime stabilivit: nam ut Aug. supra cit. *COLVMNA una erat ex illis Paulus Apostolus, quas confirmavit.**

Inter omnes turbines ac tempestates. coram sævissimo tyranno Nerone, omnibus

corruentibus, stetit intrepidus & inconcusus, 2. ad Timoth. c. 4. *In prima mea defensione nemo mihi adfuit, sed omnes me dereliquerunt, non illis imputetur, Dominus autem mihi adfuit, & confortavit me, ut per me prædicatio impleatur, & audiant omnes gentes. Illustre olim prima Veritas de Jeremia dedit testimonium: Ego dedi te hodie in civitatem munitam & in COLVMNAM FERREAM, & in murum aneum, Regibus Iuda loquere ad eos omnia, qua præcipio tibi, ne formides à facie eorum: nec enim timere te faciam. Orator aureus hoc splendidum elogium, COLVMNÆ FERREÆ, primo Apostolorum Principi accomodat: Pater ad Teremiam dicebat: sicut COLVMNAM FERREAM, & sicut murum aneum posui te: sed ipsum quidem gentium patrem, hunc autem Petrum, orbi universo Christo.*

Vis videre & alteram columnam ferream, imo adamantinam? idem Chrysostomus extollens Patriarchæ Jacob in adversis constantiam, sic in laudes S. Pauli excurrit: Jacob admiratur Scriptura: *At quam illa est ADAMANTINA PRORSVS ANIMA, quæ Pauli patientiam possit imitari? neque enim bis septem annorū, sed totius vitæ servitiū pro sponsa pertulit Christi: non adustus solum est udiei, & noctis gelu, sed tentationes mille perpatiens. Et nunc quidem verberibus, nunc vero lapidibus cæsus, atq; collisus: & nunc quidem cum bestiis, modo autē cum fluctibus pugnans, modo etiam continue reluctans fami, diebus & noctibus inter certamina.*

Columnæ è vario lapide confictæ reperitur, sed aureo ore; Paulus Jobo compositus: *Omni lapide toleranti or prædicatur. At hodie COLVMNÆ ECCLESIE sunt testes, fictiles sunt, fragiles sunt, lignæ sunt, atq; utinam non siant igneæ!*

Sed pergo porro: Columnæ marmoreæ quantumvis duræ ac solidæ, ludare tamen deprehenduntur, quod Chrysostomus in Paulo commendat: *Moyse quidem Pharaoni, Paulus autem quotidie diabolo repugnabat. Et ille pro una gente, iste pro uni verso orbe certavit, non sudore, sed sanguine, vice sudoris undique profusente.*

Talis Columna existit in Galliis Pictaviensis Antistes Hilarius, quem Hieron. inter calumniarum, persecutionū, adversitatis

S. Maxim.
hom. 4.

Plinius l.
36. c. 9

Pise tom. 2.
pag. 14.

August. in
psal. 74.

Jerem. c. 1.

Chrysost.
hom. 1. de
Laud. Paul.

Chrysost.
Hugo Card.
in illud ad
Gal. 2.
Videbantur
Columnæ
esse.

Hier. in Psal.
57. Idem
epist. 61.

Gregor. Na-
zianz. orat.
nat. 19.

Aug. ser. 29.
de Sanctis.

Coloss. 3. v.
2. Petri 2.

Hier. in Psal
57. Idem
epist. 61.

tistempestatis inconcussum suspiciens, illustri elogio commendavit, dicens: *Inter procellas mundi, magnus SVSTENTATOR Ecclesia.* Epiphanius verò, Cypri antistitem, cujus fuit in tuenda religione clarus & sudatus labor. COLUMNAM VERITATIS, ac fidei, indigitavit. Gregorius Naz. non minus Theologiae, quam dicendi elegantia princeps, Basilium Magnum valide impetum, vocat COLUMNAM, ac firmamentum Ecclesiae. Hi omnes, quod propriam columnarum est, humeris suis Ecclesiam sustentarunt, omnia in se pauperum, miserorum, viduarum, pupillorum onus susceperunt, infirmos ac debiles sustentarunt.

Cant. 3. *Cruce illius (Christi) COLUMNAE MARMOREAE, qua fundata sunt super bases aureas.* Columnae marmoreae sunt pedes Christi, Petrus & Paulus, fortissimi ac firmissimi, ut nascentis Ecclesiae infirma membra fulciant, Neophytorum onera in se suscipiant, omnino imbecillitate sustentent. August. serm. 29. de SS. Petrus extolens, dignum ait fuisse, qui adificandis in domo Dei populis, lapis esset ad fundamentum, COLUMNAM AD SUSTENTACULUM; & alterum Ecclesiae fulcrum. Paulus ad Rom. 15. *Debemus nos infirmiores, imbecillitates infirmorum sustinere, alterius onera portare, defectus mutuos, infirmitates miserias, supportantes invicem in charitate.* Ad hoc & nos hortatur Petrus Apostolus: *Si beneficientes, patienter sustinetis; debetis vos ditiores pauperiem miserorum sustinere, homines tenues, exhaustos, morbosos, qui non habent, quo se sustentent, sublevare debetis vos viri potentes, caustidici, Senatores, Judices, causas pupillorum, viduarum avidè suscipere, Exstat illud hominis miseri, qui patrocino & adminiculo viri misericordis, è gravi penuria, ad honestam sustentationem ereperat, praclarum in benefactorem suum, monumentum, columnam depingi curarat, quam hedera circumplexa, cum hac Epigraphe: *Te stante virebo.* Quam multi repunt humi, quos vos aureae Columnae, si auxilio vestro, si complexu vestro dignaremini, assurgerent, virerent, ac florent! Hanc sibi laudem meruit Reverendissimus Gandensis, Antonius Trieslius, cujus munificenciam, in sublevanda militum potif-*

Caelstis Panthes pars I.

sumum, hic in castro degentium penuria, vel ipsi nomen reitatur: *Antonius Trieslius Episcopus. Anagr. Pios sustentat viros pecuniis.* Vos quoque pietate animae, Religiosi ac Religiosae, humeros ad sustentandum subjicite: columnas vos praebere, sacrificiis, precibus ac sanctis operibus, caelum ne ruat, fulcit: quippe non injuria Rufinus jussos, *Orbis Atlantes, & Telamones appellandos putavit, qui precibus suis, velur humeris caelum sustentent, ne peccatores obruat & opprimat: sic enim ait in praef. l. 2. de Vitis Patrum, de justis loquens: Dubitari non debet, eorum meritis, adhuc stare mundum: dum invicti animi robore, ad omnia infracti ac stabiles, velur columnae, caelum sustentant.* Unde de illis Job. c. 9. *sub quo curvantur, qui PORTANT orbem.* Quod primum quidem deiparatae convenit, de qua S. Fulgentius lib. 4. *Mythol. Caelum & terra jam dudum ruisent, si Maria precibus non sustentasset S. Hieron. Cujus ingenium (teste Augustino) divinum & aureum, exponens illud Job. c. 9. v. 13. Sub quo curvantur, qui PORTANT orbem, sic ait: PORTANTES orbem Sancti rectè intelliguntur, qui gloria meritorum suorum magni & potentes sunt apud Deum, hi ergo cordis humilitate, ad interveniendum pro peccatoribus, in conspectu ejus sunt incurvati: Ita Sancti portant mundum, dum eum, ne ruat, at pereat, rationum fortitudine SUSTINENT.* Quemadmodum in Breviario Rom. 4. Octob. de Seraphico Francisco legitur, quod eum summus Pontifex Innocentius III. in somnis viderit divinitus collabentem Lateranensem Basilicam suis humeris sustinere, & alteram Ecclesiae columnam Dominicum, cum ipso ruentem mundum sustentasse novimus.

Hoc corruptissimo saeculo, quo orbis excidium merito timendum est, vos orationum fortitudinè sustinete: videmus enim, quod curiae corrumpat pietas, justitia, veritas corrumpat; dum qui Atlantes, qui columnae sunt, omne onus abjiciunt, humeros subducunt. Praclare de his ait Seneca epist. 86. ubi luxum Romanorum perstringit, *quantum COLUMNARUM est, nihil sustinentium! sed in ornamentum positarum, impensa causa.* In caminis vides Atlantes, Telamones quandoque effectos, velur humeris suis gravissimo o-

Anagramma.

Rufinus 2. de Vitis Patrum, in praef.

August. epist. ad Hier. in Job. c. 9. v. 13.

Hier. cit.

Jerem. c. 2.

Chrysof. hom. 1. de Laud. Paul.

Chrysof. cit. Hugo Card. in illud ad Gal. 2. Videbantur Columnae esse.

Aug. ser. 29. de Sanctis.

Coloss. 3. v. 1. Petri 2.

neri succollentes, cum interim tota ædificii moles, parietis alicujus fulcro, quod à tergo est, ionitur.

Seneca cit.

Juvat hac tempestate illud Romani Philosophi usurpare : *Quantum est COLUMNARUM NIHIL SUSTINENTIUM*, dum in Magistratu, in militia, in curia sæculari, & Ecclesiastica, in assumuntur, qui nec ætate, nec maturitate, nec probitate, nec prudentia, nec æquitate, quidquam virtutis, roboris, ac constantiæ habent, ut onus sibi impositum sustinent, sed in unum, alterumve rejiciunt. Hæc pro loci ac temporis opportunitate, prudens Orator divina sua facundia exaggeret. Demum, ut eò revertamur, unde exoritur, unam Redemptor noster, Orbis domitor, ad rubrum sanguinis sui mare, columnam, vel ut alii, duas posuit, quas præterire non possumus. Has posuit, virtuti nostræ, patientiæ nostræ, dolori nostro, amori nostro terminos. *Non plus ultra*. Ad has duo Ecclesiæ Principes feliciter pertigerunt, has amplexi sunt, his confixi & immortui sunt. Aptè Hieronymus in Psal 95. *Est, inquit, Crux Christi humani generis COLUMNNA*.

Ad has Columnas Petrus utrasque palmas extendit. Ubi soletter observat Augustinus. Sampsonem, dum manus ad ambas columnas extendit, figuram Christi Crucifixi exhibuisse : at longè perfectius eam Petrus, dum brachia in Crucem porrexit,

expressit. Ipsum audite : *Iam hæc imaginem Aug. ser. Crucis attendite : expensas enim manus ad 107. ut duas COLUMNAS, quasi ad duo ligna Crucis temp. extendit : Paulus verò, etsi gladio Neronis occubuit, per omnem vitam Christo confixus, Crucis columnæ colligatus fuit.*

Unum superest, ut coronidis loco, *aureas Columnis coronas imponamus, quibus longè gloriosius Ecclesiæ Principes, quam illustissimi Italiæ Duces Columnneses gloriantur : fateor, omni posterorum memoria dignum censeo, dum anno Christi 1216. Joannes Cardinalis Columna, sacram Christi sanguine tinctam Columnam, Hierosolymis Romam a portavit, vel hoc facto gentilitia sua parmula, in qua Columnam argenteam deferebat, illustrior ; quam propter majorum in Rempublicam merita, quibus illam obtinuisse narratur.*

Spondan. ann. 1216.

Hanc gentilitiam tesseram, non multò post corona aurea, Columnæ apposita, nobilitavit, ut deinceps *Columnneses* non simplicem Columnam, sed aurea corona imposita radiantem, gestare conspiciantur.

At longè illustrius ambæ, de quibus egimus, cæli terræque Columnæ, coronâ gloriæ redimitæ, in omni æternitate refulgebunt.

*Columna
ad quam
Christus
flagellatus.*

FESTVM

S. PHILIPPI APOSTOLI.

Invenit Philippum. Ioan. c. 1.

EMBLEMA XXIV.

Numerus, qui Philippeus dicitur, in quo ostenditur sanctorum Patrum testimoniis, animam cuiusque pretiosum nummum esse, insignitum Dei imagine.

Regale numisma PHILIPPI. Horat. l. 2. epist.

ARGVMENTVM.

Olim hinc Pharisaico more vobis obtrudere numisma census, & percunctari, cuius sit hæc imago? sed Christiano more & amore, *Regale numisma* Philippi proponere & exponere, cuius hic nummus imaginem referat, decrevi. Ubi imprimis comprobabo, non *Philippum* dumtaxat à Christo inventum, nummum fuisse pretiosissimum: sed ut quemque nostrum, juxta illud Hipponensis Præfulis: *NUMMUS Dei homo est, imaginem habens Dei*; qui tanto fuit Redemptori nostro in pretio & æstimatione, ut sanctus Bonaventura affirmare dubitavit: *Pro isto NUMMO Christum servivisse plusquam triginta annis.*

*August.
tract. 10. in
Ioan. Bonav. Dom.
22. pest
Pent. serm.*

Tum illud moraliter deducemus, quam indignum, ut peccator inducta imagine Regis sui, pecudis imaginem assumat, hic porci, ille leonis, alius ursi, equi vel muli.

Alterum erit, ut nummis omnia comparentur, nullum hæcenus unum repletum quo omnia venalia sint, nisi unum *Philippum*, qui imaginem Christi crucifixi perfectissime expressit.

Ac tandem concludam, unum hunc sanctum *Philippum*, Philippis Magnis, Philippis Pulchris, Philippis Bonis, ac Philippis Sanctis antistare.

- §. I. Cum homo sit numisma Dei, monet Apostolus: *Sicut portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem cælestis.* 1. Cor. 15.
§. II. *Multis valet ille PHILIPPIS.*

FESTVM

S. PHILIPPI APOSTOLI.

Invenit Philippum, Ioan. c. i.

Lacerda in lib. 1. meta- mor.

Rammaticos inter ea quaestio ventilatur, ut eruditè Lacerda noster disceprat, quid discriminis sit inter reperite, & invenite: dum exagitat illud Ovidii: *Et non inventa, reperta est.* Ubi, ut plures Philosophi se torqueant, & res frivola videatur, in re nostra, eaque Evangelica, ubi nec jora unum, aut apex mysterio caret, Doctor Seraphicus diviniſſimè diſlerit, dum ait: *Reperire nil aliud eſſe, quam in rem aliquam fortuitè incidere, ut theſaurum reperire, gemmam reperire, nummum aliquem inter deambulandum reperire, Philippeum caſu reperire.*

Bonav. in Ioan. c. 2.

At non sic Christus Philippum invenit, ut ſcitè obſervat Bonaventura in 1. cap. Ioan. *Invenit Philippum, quod ſic expoſit: talia dicuntur, INVENIRI, qua non eſſent, niſi eſſent quaſita, & inventa.* Ac tandem ſubdit: *Notetur, quòd Chriſtus eum QUÆREBAT, Dominus ſervum, magiſter Diſcipulum, creator creaturam quærebat?*

Luc. 15. Hugo Car. in Luc. 15.

Quod nemo quiſquam demirabitur, qui expenderit illud Lucæ 19. *Filius hominis venit QUÆRERE, & ſalvum facere quod perierat:* qui attenderit benigniſſimum Paſto- rem reliquiſſe nonaginta novem oves in deſerto: *quia ſcilicet novem Ordines Angelorum in cælo remiſit, & vadit, ut requirat errabundam ovem per vepres, ſentes, ſpinas, labore, ſudore, ſanguine ſuo ardentiffimè quaſivit: & quarens me, dilectiffime Jeſu, ſediſti laſſus.* Ubi & S. Lucas & alteram ſimilitudinem de drachma perdita inducit: *Mulier autem ad quarendam drachmam, lucernam accendit: id eſt, Dei ſapientia ad qua- rendum hominem, in carne apparuit, per drachmam verò ſignificatur qualibet anima, Dei imagine inſignita.* Quæ prolixius S. Thomas proſequitur, dicens: *Genem hu-*

S. Th. in Luc. c. 15.

manum comparatur drachma, qua perit: per quam oſtendit, nos ad ſimilitudinem, & imaginem regiam factos: nam drachma NVMMVS eſt, impreſſam habens regiam imaginem.

Talis nummus Philippus noſter exiſtit, qui in vita, & morte, dum Chriſto confixus eſt cruci, regiam imaginem in ſe diviniſſimè expreſſit: & quod ampliùs, altiſ impref- ſit. Eruditè de ſpiritualibus nummis philoſophatur ſanctus Paulinus, epiſt. 4. ubi viros Apoſtolicos illis rectè confert: *Chriſtus in iis, inquit, ſacram imaginis ſua percuffit monetam, imprimens cordibus & linguis eorum, veritatis ſua verbum: eoſdemque ipſos ſta- tuens nummularios, ut ſecundum ſuam formam probabiles Domino cuderent NVMMOS, & abolita de nobis figura Caſaris, virum Regis æterni NV MISMA ſignarent.* Quod Phil- lippus luculenter præſtitit, dum in Scythiam profectus, ubi, ut Tertullianus loquitur, *omnia rigent, & nihil niſi feritas olet.*

S. Paulin. epiſt. 4.

S. Aug. traſt. 40. in Ioan.

Tertull. in Marcum

Barbaros, non homines, vix iſto nomine dig- nos, Quamque lupi homines plus feritatis habent.

Ovid. l. de Ponte.

Illos inquam ſignaculo fidei, & imagine Regis noſtri JEſu ſignaavit; quam ut & nobis impreſſam ſervare, & ſi qui ea oblitterata, imaginem pecudis aut cacodæmonis induxere, hac luce inducere conentur, juxta illud Apoſtoli.

**

Bonav. Dom. 22. poſt Pent. ſer. 2.

Euseb. E. miſſ. hom. de ſymb. circa mea

§. I.

Sicut portavimus imaginem terreni, portemus & imaginem caelestis. 1 Cor. 15.

v. 49.

Non abs re olim Venustus vates perunctatus est: *Nescis quid valeat NUMMVS, quem praebeat usum; Panis ematur, olus, vini sextarius &c. Lana, linum ematur, quid vis nummus praesentibus opta, veniet, & eveniet tibi, at nullus hactenus unicus repertus nummus, quo universa haec cōparentur: nullus tanti pretii nummus argenteus, aut aureus, quantum vis magnus, & densus à Principibus, aut Regibus excusus, qui unus rebus omnibus humanis aequivaleat. Ejusmodi vobis nummum, qui non modò res omnes caducas: infinitis parasangis excedat, sed & caelestibus, & aeternis aequivaleat, vel unum Philippum, imò vel animam cujusque vestrum aestimari, irrefragabili sanctorum Patrum probabo testimonio.*

S. Augustinus tract. 40. in Joannem; *NUMMVS Casaris est argentum, habens imaginem Casaris: NUMMVS Dei homo est, imaginem habens Dei* Paschasius lib. 10. in Matt. *NUMMVS Dei totus homo est, ad imaginem Dei creatus. Vult hic, ut lingua, manus, pedes, pectus, cor, & brachia denique, totus homo referat imaginem, quam auctor impressit.*

Bonaventura ad illa verba: *Ostende mihi NUMMVS, sic dixerit: NUMMVS est anima, quam Dominus maximè in morte examinat, ut imaginem suam quarat.* At fortè hujus nummi pretium ignoras, hic nescis quid valeat NUMMVS, quem praebeat usum: non panis, non olus, non vinum, non lana aut linum, sed virtus, sed gratia, sed caelum, Deus ipse ematur, qui eum tanto in pretio habuit, ut Doctor Seraphicus disertè allèrat: *Pro isto NUMMO Christus servavit plusquam triginta annis, eumque suo sibi sudore, ac sanguine comparavit, ut rectè Eusebius Emileus: Quam pretiosus sis, si factus foret non credis, interroga Redemptorem.* Exstat & illud aureum Hipponeus Praefulis pronuntiatum: *Homo chara, & amica possessio Dei.*

Verum enim verò illud maxime deplorandum, ac gravissimè detestandum, numisma hoc regium, nummum hunc adeo pretiosum, inductà Imperatoris sui imagine: à multis sacrilegè adulterati, falsa immanis belluæ, ac tartarei tyranni monera signari. Quod quisque vestrum, quàm enorme flagitium sit, ex pœnis, ac suppliciis, quæ Judices humani moneræ falsarii inflexerunt, facilè dijudicabit.

Nihil reperire est, quod adeo incolumitatem Reipublicæ labefactari, quod adeo utilitatem communem, & politiam omnem subvertat: nihil, quod adeo Regis ac Imperatorum auctoritatem violet & pessumdet, quàm nummi, regiarque moneræ falsificatio. Rationes ponderat Cassiodorus, apud quem leges: *Omnino MONETA debet integritas quærri, ubi & vultus noster imprimitur, & generalis utilitas invenitur: qui denim erit tutus, si in nostra peccatur effigie? Quare qui nummum adulterare ausus fuerit, lætæ Majestatis reus, capitali supplicio afficiendus, qui aeternales vultus Imperatorum duxerit violari, & lege 2. codice de falsa moneta l. 9 tit. 24 Constantinus Imp. sanxit: Si quis NUMMVS falsa fusione formaverit universas ejus facultates sisco nostro addicimus: & ilico omni dilatione submot à flammis exustionibus mancipetur, & manus amputetur.* Nostro etiam more patriæ receptum, ut istiusmodi falsarii, bullenti oleo vivi exurantur.

At quantò gravius flagitium, quantò enormius sacrilegium committit, quantò atrociori supplicio afficiendus, atque omnibus, tum corporis, tum animi bonis privandis, qui caelestis Imperatoris effigie deletà, mali dæmonis, ferique tyranni imaginem in se expresserit! Graphicè S. Ambròsius tē exaggerat: *Si tyranni, inquit, aliquis imaginem habeat, nonne obnoxius est damnationi, tu deponis imaginem aeterni Imperatoris, & erigis in te imaginem mortis. Ejice de NUMMATE animam tuam imaginem diaboli, & attolle imaginem Christi.* Ejice a te imaginem pœcudis: ejice à te, ô iracunde, imaginem leonis: ejice à te, ô gulse, imaginem lupi: ejice à te, ô libidine, imaginem porci: ejice à te, ô calide, imaginem serpentis, & attolle imaginem Christi: harum quippe

Aug. ser. 225 de temp.

Cassiod. l. 7. variat. c. 32.

Lege ult. de vet. nummis.

S. Ambr. lib. 1. offic. c. 49.

Horat. l. 1. Sat. 1.

S. Paulin. epist. 4.

S. Aug. tract. 40. in Ioan.

Tertul. l. 1. in Marcum

Ovid. l. 1. Pontic.

Bonav. Dom. 22. post Pent. serm. 2.

Euseb. E. miss. hom. 2. de symb. circa med.

quippe omnium belluarum effigies in vobis exprimitur, dum facies peccatorum sumitis, ut jam videbitur. Divo Joanni hæc olim subiecta species, signum in cælo: & ecce draco magnus, habens capita septem, & cornua decem. In quæ verba Alcazar, per capita septem intelligi credit, septem peccata, quæ vulgò capitalia dicimus, superbiæ, avaritiæ, luxuriæ, invidiæ, iræ, gulæ, acediæ: quæ à feris animantibus mutuari voluere, vel ipsi Ethnici, qui infamem hydram, in forme draconis monstrum ob oculos objecere, è cuius collo eminebant capita septem: Leonis, tygridis, ursi, viperæ, lupi, serpentis, asini. Apposuit B. Laurentius Justinianus: *Suas imagines exstruxerunt* (de peccatoribus verba facit,) *alius ferocitate factus est leo, alius sus, libidinis sorde, alius asinus corpore, &c.* Non potuit expressius nobis proponere, quo pacto homines pravis moribus pecora referentes, Dei imagine amittà, induant belluinam.

Psal. 81.

Apoc. 12.

B Laur. in
sin. in psal.
72.

Plinius l. 33.
c. 3.

Chrysof.
hom. 16. in
epist. 2. ad
Cor.

S. Thom in
Matth. c. 22.

Barbara nunc & belluina redièrè sæcula, quibus nummi imagine pecudis, eudebantur, ut Plinius testatur: *Servius Rex primus signavit as. Ante arduos Roma, Remus iradit. Signatum est nota pecudum, unde & pecunia appellata, quia bovis, ursi, serpentis effigiem nummi referebant.* Chrysofotomus ad interius numisma, Dei imagine signatum iraducit, quam dum & in homine requirit, sic ait: *Vnde mihi exploratum esse queat, humanam animam tibi inesse, cum ut asinus calcitres, ut camelus memor sis injuriarum, ut urus mordeas, ut lupus raptas, ut vulpes fureris, ut serpens vaser ac fraudulentus sis, ut canis impudenter te geras? unde inquam te humana anima (id est Dei imagine) pradium esse intelligere queam?*

Ac primùm quidem, ut ex hydra septicipiti, summum caput superbiæ attingam, quam illa belluinam animo speciem imprimat, attendite. Humani generis parentes, superbia inflati, fructum scientiæ degultare, & Diis similes esse cupiebant: at qualis derepentè metamorphosis facta est? *Adamus Dei numisma, in quo Dei imago figurata, ipsius Dei manu perfectissimè excusa, superbiendo, in belluinam deformata est.* Gen. 3. *Deus fecit eis tunicas pelliceas.* Quorsum hoc? Rem tetigit S. Gregorius

Nysenus: *Vt foris, inquit, pelle belluina uterentur, qui intus belluina cupiditate animum deformarant: & quia spirant ad divinam naturam superbiendo, intelligerent se peccando degenerasse in belluinam.* Greg Nys. in vita Moysi.

Terras infami, & cælos ipsos insolenti fastu læserat, ac fatigarat Rex Nabuchodonosor, divinamque animo impressam imaginem obliterarat. Non tulit summus Imperator impotentes animos, sibi que injuriam illatam, ad belluas abjecit: si enim divo Epiphanio, & Dorotheo credimus, Nabuchodonosor, non externa tantum specie ac moribus, belluam induit; sed omnino deposita hominis naturam, ferinam assumpsit, quæ capite & ventre bovem, pedibus leonem referret: ut ipsa exterior forma, totius vitæ antea cæcæ scelerata proderet: ut in bove, ventris ingluviem, ac libidinem: in leone ferociam agnosceres. In hanc sententiam inclinat S. Augustinus epist. 187. ad Bonifacium, & D. Gregorius l. 5. mor. c. 6. confirmat id ipsum D. Paulinus epist. 4. ad Severum: *Nabuchodonosor, inquit, non solum à regnis, sed etiam à sensibus exulabat humanis; comam tristi leone, uncis unguibus vulturem, sensu & pabulo bovem referens; ne unius tantum belluæ similitudinem ferret, in pennis, qui multarum similis fuisset in moribus.* Quantum alii malint extrinsecus quidè hominem fuisse: at intrinsecus in belluam degenerasse, & quidem ex sententia D. Justinii Martyris, quadriformem habuisse speciem, nempe ex homine, leone, aquila, & vitulo compositam, cui sententiæ favet primùm ipse textus Scripturæ sacræ, quæ ita habet: *Ejicient te ab hominibus, & cum bestis, feris que erit habitatio tua, & sænum ut bos comedis & infra v. 33. ita ipse loquitur: Figura reversa est ad me, abierat ergo, & in belluinam defecerat.* Imodò, quisquis es, & te ipsum contemplare, ac hominem, Deique imaginem externa specie mentire. At intrinsecus non es homo, sed infamis bellua, in forme monstrum, & è multis malè coagmentata brutorum colluvies. Puderet enim verò, taderetque illius formæ, si ea in corpus ipsum elabi, si in oculos incurtere posset; sed quia sese animo continet, quia aspectum fugit, te tui ipsius non pudet, nec

Cap. 17.
Nieremb.
hij. nas.

Daniel 4.

nec miseret; cum tamen vel maxime pudere debuisset: quantum enim distat corpus ab animo, tantum inter utriusque imagines deformitatem distare necesse est; sed quia qua vivimus aetate, eò malorum, eò cæcitatibus & amentiarum ventum est, ut nihil ferre moveat, nisi quod oculos ferit, & male corpus afficit, aliquas habet à peccato metamorphoses, ex quibus intelliges ascititias illas belluarum imagines, non animo tantum adhærescere, sed in ipsum quoque corpus effundi. Sic vindice Dei manu comperimus, externa etiam specie in belluas complures abiisse, ut iret in ipsum corpus, quod jam in animo expresserant.

Cap. 17. &
Nierenb. in
hij. nar.

Tiridates Armeniæ Princeps, Gregorium Magnum, intolerando factu, & per summam injuriam in vincula conjecerat, & in porcorum stabulum abjecerat: Non tulit è cælo Deus tam invisum nefas: ut pari pœna scelus elueret, ipse cum aliquot eodem typho incensis consiliariis in porcum est mutatus. Cui divino prodigio aliud non ab simile subdicio, ut noveris, qui animo belluinam jam pridem formam induerunt etiam specie externa palam omnibus exhibuisse. Silvester Giraldus Cambrensis, in topographia Hiberniæ narrat, in eadem Hibernia familiam fuisse Ossiensium, in qua post septimum quemque annum, per imprecationem sancti cujusdam Naralis Abbatis, duo videlicet, mas & fœmina, in lupos vertuntur, & à patria procul extortes, in silvis ac nemoribus vitam belluino more ducunt; donec tandem elapso septennio ad pristinam hominis formam redeant, suaque recta repetunt; verum vix ad se, suosque illi rediére, cum eadem species belluina (marem & fœminam) ex illa ipsa familia transformatur, & luporum in morem in saltus, & vasta nemora abripit. Hæc adeo insolens & nova metamorphosis, illatæ quondam sancto Abbati injuriæ pœna fuit, & extus omnibus comprobavit, quales intus essent in animo? Quæ si hodie à Deo vindice plaga peccatoribus infligeretur, quot, quam horrenda, quam enormia inter hic stantes monstra, parentes filiis, filii parentibus, uxores maritis, mariti uxoribus terrorem inciperent? Sed ceptum profe-

quamur: insolentem hominum factum & arroganciam explorans Psaltes Regius, miserandam eorum sortem deplorat: *Homo inquit, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est jumentis in insipientibus, & similis factus est illis.* Ubi D. Bernardus sermone de primordiis, mediis & novissimis nostris, sic ait: *Erubescere, quod pro consortio Angelorum, consortium sortitus es peccatorum: non modo in necessitatibus corporis, sed etiam in affectibus cordis.* Cum jumentis partiris panem terra, qui panem Angelorum fastidisti. *In corpore manet humana similitudo; in anima vero bestiali similitudine mutata est similitudo Dei.* Ubi vides hominem suo peccato effecisse, ut forma humana deformitatem indueret belluinam. Inter alia beneficia, quæ David à misericordia sperabat, unum erat, ut de laqueis venantium liberaretur: *Ipsè, inquit, liberabit me de laqueo venantium.* At quis ignorat, laqueos non hominibus, sed bestiis præparari? quare D. Bernardus: *Ergone bestia sumus nos? bestia prorsum. Homo, cum in honore esset, non intellexit, comparatus est jumentis in insipientibus. Bestia profecto sunt homines. Quid superbis, ô homo? quid te sciolum jactas? Vide quia bestia factus es, cui venanda laquei præparantur.* Gravissimam mortales illam, & non ferendam contumeliam ducunt, si bestias nuncuparis: si avarum, qui pauperum ac pupillorum sanguinem exlugit, lupum: si fallacem fœminam, libidinis cano immerfam suam: si hominem iracundum, furibundum, qui domesticos suos evertit, leonem compellas, in rabiem aguntur, ad ferrum & faces provolant; ac interim esse volunt, quod nuncupari non volunt. Hoc in numero innumeri censendi sunt, qui crapulâ & ebrietate belluis longè tetriores ac deteriores evadunt, ut vel gentiles ipsi observarunt.

Detestanda fuit illa metamorphosis, qua Circe venefica, socios Ulyssis medicato vino in porcos convertit; quod cautus Ulysses solus vitavit, ut Poëta canit:

Sirenum vultus, & Circes pocula nostri: Horat. l. 1.
Quæ si cum sociis stultus, cupidusq; bibisses epist.
Sub

Greg. Nyss.
in vita.
Moyss.

Pf. 48.

Bern.

Psal. 90.

Bern. in ps. 9
serm. 2.

Daniel 4.

Sub Domina meretrice fuisses, turpis & ex-
cors
Vixisses canis immundus, vel amica luto-
sus.

S. Basil. hom. in ebriosos Has belluinas formas quotidie ebrietas inducit, teste Magno Basilio: *Qua in re, dicitur homo in ebriosos* *ô homo miser, à brutis differs, nonne rationis munere, reliqua creatura factus Dominus, & Imperatori. Hoc igitur mentis lumine per ebrietatem privaris, inter bestias ratione carentes numerari poteris, & illis similis videri.* Quod in genioso apologo, gesta Romanorum moralitate exponunt. Tradunt hæc, Noë quatuor animalium fimeto vineas stercoreasse, eorumque sanguine rigasse: nempe porci, simiæ, ovis, & leonis, atque inde vinum has quatuor proprietates habere, ut iis animalibus homines similes reddat: quosdam enim ebriosos videas foetentes ructantes, vomentes, in sordibus stercentes, ut porcos. Alios faceros, lepidos, histiones, mimos, meras simias. Alios taciturnos, capitosos, ad omnia flagitia, velut oves ad occisionem duci. Alios denique reperite est, qui rixentur, tumultuentur, mactent, evertant, & sunt *sicut leones in domo sua.*

Ecc. 4.

Chryso. hom. 58. in Matth.

Hos helluones brutis pejores esse ex auro Tripode Chrysostomus pronuntiavit: *Quanto melior asinus ebrioso est, quanto canis praestantior: omnes certe animantes, quæ rationis expertes sunt cum bibunt, aut comedunt ultra quàm satis est, etiamsi mille homines cogere, nunquam elabuntur; pejores igitur irrationabilibus vos estis, qui inebriamini.* Hujus rei Pastor quidam suburbanus amœnum documentum dedit: is ubi acriter in ebriosorum rusticorum turbam fuisset inventus, à concione cum Prætorè, aliisque Scabinis tabernam adit, atque ilico cauponi jubet, ut largiter promat, se bestiarum in morem bibere velle. Aliis mirantibus, ac percunctantibus, num hic fructus concionis: imo inquit, bibamus ut bestia: hæ enim, ubi sitis expleta, desistunt; at vos longe pejores estis bestiis, qui quamvis saturi non desistitis. Vidistis saepe equos ad flumina, ad copiam aquarum duci, sed quantum satis est, potant. Augustinus: *Animalia du-*

cuntur ad aquas, ubi saturaverunt sitim suam, bibere nolunt, nec possunt. Considerent ebriosi, an non pejores animantibus: cum enim animalia amplius quam eis opus est bibere nolunt, illi & duplum, & triplum quam eis expedit, potum accipiunt. Ut verissimè Aristoteles asseveravit: Ebrius non modo pejor, sed decies millies deterior est bestia.

Arist. l. 10. Ethic.

Quod vel ex eo compertum est, quod ebrius gravissima scelera, & pecudi indigna committat: *Quod pecus, per Deum immortalem exclamat S. Basilius, ita ut ebriosus visu & auditu delinquit: nam vino obrutus, familiarissimos suos non agnoscit, sæpè ad extraneos tanquam ad suos accurrit: unusquisque ad uxorem proximi sui binniebat.*

Basil. hom. in ebriosos.

Tandem ne hic pluribus immerer, suffecerit in medium adduxisse vitium, quod ex hominibus camelos, elefantos, imo plusquam Insulares balenas facit. Nihil fingam vera dicam, & nemo credet, nisi digitis monstraro. Reperiuntur scæminæ tam magnæ, ut iis vesticendis, non unus, non duo; non centum sartores sufficiant; sed ut tegantur, totæ debent nationes laborare. Sunt tam robustæ, ut totos agros, & fundos possint manibus, & digitis portare. Sunt tam validæ, ut capiti domos, & arces, ac turres imponant. Sunt tam artificiosæ, ut alium vultum, quam auctor naturæ dedit, assument. Ejusmodi non paucæ in oculis nostros incurrun. Dudum hæc omnia, & plura scripsit Tertullianus, scripserunt & alii Patres. An non pro uoica cegenda, & vesticenda Cleopatra, aut Messalina, totæ laborant nationes? *Milesi oves tonderent & Seres arbores verent, & Tyrii ringerent, & Phryges insuerent & Babylonii intexent, & margarita canderent, & Ceraunia coruscarent?* In sandalia unius Reginæ, quot urbes sumptum conferunt. Athenæus memorat, subacta à Persis Ægypto, Anthyllam urbem Regis uxori datam in calceamenta, Herodotus tradit, plurimos pagos, in quibus fixerat tabernacula, Parysati di Reginæ datos in cingulum. Ex his perspici potest, quam vere dixerit Tertullianus: *Vno lino decies sestertium inseritur. Saltus & insulas tenera cervix fert. Graciles aurium cutes Calendarium expendant, & sinistra*

per

Aug. ser. 231 de temp.

Seneca lib. 7. de benevol. c. 10.

Idem de vit. tabernac. c. 17.

Ovid. l. 6. Fast.

Seneca. Div. 2. l. 13. Pent. l. 2.

Tertul. de habitu mulierum. c. 1.

Idem.

per singulos digitos de saccis singulis ludis. Ha sunt vires ambrosianis, tantarum usurarum substantiam uno & muliebri corporeculo bajulare

§. II.

Multis valet ille PHILIPPIS.

Vides robustas fœminas, quibus in capite lucet gemma tribus assibus empta, & de turrata capillorum structura, pretia domorum splendescunt. Parum hoc, inquit Seneca: *Video uniones non singulis singulis auribus comparatos: jam enim exercitua aures ornari sperando sunt. Non satis muliebris in sania viros subjecerat, nisi bina ac terna patrimoniam auribus singulis pendissent; & alibi quaerit: Quare uxor tua locupletis domus censum auribus gerit?*

Atque ita mulier procedit *laudato pavone superior*, de qua arrogantia animali usurpare licet illud Poëtæ:

Et prater pennas nihil in pavone placebat.

De fuce, stibio, cerussa, aliisque pigmentis, quibus Chameleontis iactat, novam indies formam inducunt, alias dicturi sumus. Nunc, ut eò revertamur, unde exorsimus, cum tot, a deo que terrificas belluarum formas, per lethales noxas mortalium animis imprimi contingat, superest, ut illud Bonaventuræ attentius perpendamus, aliquando adfore tempus, quo Imperator noster, rationem exacturus, numisma animæ nostræ inspiciet, cujus imaginem præ se ferat: *In morte, inquit, diligenter hunc Nummum examinat, utrum Dei, an diaboli imaginem habeat. O felix, qui [cum Philippo] in morte bonum nummum, [cum imagine Crucis Christi] ostendet: Dominus enim ostendet bonum pramium: ostendet illi Patrem, quod sufficit illi.*

Alterum est hoc, *Regale numisma Philippi.*

Quod pro symbolo oculis subjecimus, tanto apud Deum, hominesque in pretio ac veneratione esse, ut omnibus, qui ab condito Philippi Magni, Philippi Boni, Philippi Pulchri existere, nimium quantum S. PHILIPPUS antecellat, quod quò manifestius fiat, attendite, & expendite, quia:

Cœlestis Panthei Pars I.

Philippus Magnus Macedonum Imperator, Thebis optimo Magistro Epaminonda usus, ad dicendum, sapiendum, faciendum. Hoc major Alexandro, quod mitior & moderatior. Is inquam Philippus, famam & immortalitatem vel hac sola virtute meruit. Amici stomachabantur, & deferebant, quòd Peloponesi tot beneficiis affecti, criminarentur eum, atque adeo ludis Olympici exhibilarent. Ille in jocum rem vertit; *Et quid ergo, inquit, facient, si lasi à nobis fuerint?* Idem suadentibus, ut severius paulò cum Atheniensibus ageret, palam ingratiss: *Nihil agitis, inquit, an ego, qui ad gloriam omnia refero, theatrum gloriae meae evertam?* At illud in hoc ipso incredibilis non modò clementiæ, sed & patientiæ: quòd cum idem Athenienses Legatos super aliqua re ad eum misissent, atque ipse benignè audisset, ac indulgisset, dimittens pro cumulo adjecit: *Ecqua alia in re gratificari vis possit.* Hic Demochares è Legatis: *Ita verè, inquit, si teipsum suspenderis.* O vocem & convitiù importunum, & ut rem dicam, flagro ac cruce dignum. Itaque amici adstantes exarserant; sed compescuit se, & illos Philippus, ac Thersitem illum nulla vel re, vel voce acerbiore læsum dimisit. Tantùm hoc ad Legatos alios: *Nunciate Atheniensibus, impotentiores esse qui ista dicunt, quàm qui dicèta comiter audiunt.*

Suspexit Antiquitas, & aliam in homine gentili virtutem, dum Philippum, Nobilem in Alexandri militia Juvenem deprædicat, quòd per quingenta stadia Regem vectum, pedes & armatus, per aspera & ardua quævis comitatus sit. Verùm præ his, de quo argimus,

Multis valet ille PHILIPPIS.

Stupenda quidem in Imperatore barbaro inter opprobria patientia, atque invicti animi moderatio; at mihi conferenda christianæ fortitudini, quam S.

T t PHI-

Lipfi monitoria & exemplaris c. 2.

Idem c. 14.

Aug. ser. 231
de temp.

Arifl. l. 10.
Ethic.

Seneca lib.
7. de benef.
c. 10.

Basil. hom.
in ebriosos.

Idem de vit.
taberna, c.
17.

Ovid. l. 6.
Elog.

Boet. l.
Dion. 21.
p. Pent.
l. 1.

Tertul. l. de
habitu mil.
l. 1.

Idem.

PHILIPPUS non inter verba, sed atrocissima verbera; non inter convicia dumtaxat, sed inter vulnera, & saxum imbrem exercuit.

Qui his verbis illectus: *sequere me*, cruenta Regis vestigia, propius quam miles Alexandri pressit, vitæque & mortis expressit. Quid ad hæc vos auditores, qui vel sinistro oculo præstricti excaudescitis: qui levi verbo laceffiti, vita & sanguine id vindicare statuitis. Quod si cum PHILIPPO lapidantium ictus ferre reformidatis; at saltem à Philippo Rege gentili, convicium etiam ab inferiori vobis illatum, christiana fortitudine tolerate. Si cum S. PHILIPPO sanguinolentis Christi vestigiis in silite non potestis, Ducem saltem vestrum quoquo modo sequi viam mandatorum currendo, ne defatigamini animis vestris.

Act. 8.

Sed, ut Ethnicos mittamus, *Philippus* diaconus, vir Apostolicus, de quo Actorum 8. *Descendens in civitatem Samaria, prædicavit illis Christum*, illumque sacris dignum literis, Apostolicum actum per transennam exercuit, quod Eunucho in curru sedenti evangelizavit *Jesus, cumque baptizavit* Huic uni vel unum Nathanaëlem à PHILIPPO ad Christum adductum conferre possem, verum noster ejusmodi longè.

Multis valet ille PHILIPPIS.

Breviar.
Rom. 11.
Ad 11.

Is postè accepto Spiritu sancto, cum ei Scythia ad prædicandum Evangelium obligisset, (non unum, alterumve hominem) omnem ferè illam gentem ad christianam fidem convertit. Quæ dum adfero, nemo quisquam vestrum hæc ad se minime spectare, magisque miranda, quam imitanda arbitretur. Quasi verò non sit, qui Nathanaëlem, verum *Israëlitam, in quo dolus non sit*, vicinum aliquem bonum, cælestis disciplinæ ignarum, ad Christum, ejusque vicarios adducere, ad Sacramenta frequentanda inducere possit.

Quasi verò & vos Legis periti, Judices, Tutores, Patrini, Patres familias, cum S. PHILIPPO animas convertere non possi-

tis. Hoc Apostolico munere functa est Cæcilia, quæ sponsum suum Valerianum, & fratrem Tiburtium convertit. Fecit hoc Catharina, quæ quinquaginta Doctores ad Christum adduxit.

Fecit hoc S. Elzearius, S. Bernardus, & Evangelicus ille Regulus, qui *credidit, & domus ejus tota*. Hoc & vos piis monitionibus, *Joan. 4.* sanctis correptionibus, castis moribus, & potissimum domesticis exemplis facere potestis.

Anno salutis 1214. *Philippus* Francorum Rex, contra Orthonem Imperatorem pugnarurus, & in patenâ aureâ buccellas panis vino prægnantes, Principibus suis propinans: *Bibite ex hoc omnes, exclamavit, commune hoc aut victoria, aut gloriosa mortis potulum erit*. Qua voce animati Franci, hostes alacritate superant. Longè nobiliori ratione Christus Dominus, cum suis commilitones adversus mundi tyrannos, & principes tenebrarum animaret, communes laborum, & crucis ærumnas, communè cuique pro meritis palmam gloriæ proposuit, & simul suo sanguine calicem, PHILIPPO prælibavit, quam ille cum omni amaritudine, amore Domini sui generosissimè epotavit.

Hunc Calicem Passionis rogavit Christus, *ut transfret à se*; id est, ut S. Hilarius exponit, ut ad nos quoque deveniret, & propinans nos aliquo consimili haustu responderemus. Hoc non larga solum sui sanguinis amygdale S. PHILIPPUS Apostolus fecit, sed & alii ejusdem calicis participes præstiterunt.

S. *Philippus* Nervus ænei Crucifixi imaginem à Cruce se junctam, apud se assidue *In vita* habebat, quâ posset liberius ori & pectori admodum, sui cordis affectum explere, atque ex hac Dominicæ Passionis assidua meditatione, fitis in eo exarsit fervens in Indos proficiscendi, ut sanguine suo Redemptori respondere posset, ut quod à Dei Filio tam liberaliter factum noverat, ipse & suo sudore & sanguine litaret. Sed cum voti compos fieri nequaquam posset, alia via clementissimus Dominus ejus ardentem sitim explere visus est, dum effervescenti amoris astu, tantam sanguinis copiam ex ore

ex ore profudit, ut quandòque aciem oculorum perdidisse, atque arteriarum pulsu, omnino destitutus videretur.

In quo dulcissimo, ac desideratissimo animi deliquio, hoc dicere identidem solebat: O urinam pro Te, bone Jesu, tantum sanguinis effundam, donec minima saltem ex parte, amoris tuo maximo, quo calicem Passionis pro me bibisti, respondeam.

Quid quod etiam, quod sitientibus Christi Calicem orexim excites, in vino, sui contemptum & despectum *Philippus* generosè epotavit.

Erit profectò opportunum ætatis nostræ exemplum proferre. *Philippus* itaque, sicuti novi vivendi instituti Auctor probatissimus, ita inauditis post hominum memoriam inventis, illustrioribus veluti radiis sanctitatis eluxit. Eluxit, inquam, eo planè modo, quo se ipso clarior quodammodo videri vult Sol, eam sese paulatim inter nubes abscondit, ipsoque interposito, nubium sit spectabilior. Ita profectò *Philippus*, suæ nitorem virtutis regere, non raro conatus est communibus gestis, & quæ in speciem laxioris vitæ genus redolerent, cum revera perfectionis esset sublimioris.

Illud sit instar omnium, quod omnium monumentis celebrabitur, quam diu vigebit proborum hominum commendatio. In ea urbis parte, in qua negotiorum conficiendorum causa, concurrunt omnium hominum ordines multitudine numerosiore, offendit fortè *Philippus* ut moribus similem, ita charitatis religiosæ nexu conjunctissimum caput B. Felicem Capuccinorum familiaræ decus eximium, quem peramanter de more salutarum, ubi primum vino ex piarum eleëmofynis corrogatò, onustum animadvertit *Philippus*, rogare obnixè, ut sitienti sibi, faciat bibendi facultatem.

Eo, quo erat morum candore, Felix dolum porrigit sine mora, eoque ambabus manibus arrepto, in nobilissima frequentia hominum bibit *Philippus*; quasi verò sitis aded impatiens, ut neque frequentissimi celebritate loci, neque circumstantium hominum gravitate, neque prætereun-

tium multitudine, neque Sacerdotis, quam gerebat persona, neque præstantissimorum virorum familia, cui præerat, honestate coerceri posset, ne tam publicè, tam avidè, tam inconsideratè & si fas est dicere, tam petulanter atque procaciter sese vino ingurgitaret. Ardebas tu quidem *Philippe* siti inextinguibili, sed ejus vini, quod opprobriis & contumeliis myrrharum, Christo in Cruce oblatum fuit. Æstuabas siti, novis semper invetis existimationis tuæ, quam veneratione omnium videbas & dolebas sublimem proterendæ, conculcandæque.

Erit fortè hic, qui commodo, propriæque existimationi impensius deditus, hæc virorum Religiosorum, Sanctorumque exempla supra se, supra captum suum arbitrabitur; cum interim reperti sint, qui inter regias aulae delicias, calicem Domini largiter bibere non detractarunt. Talis existit potentissimus Hispaniarum Rex, & orbis monarcha *Philippus III.* qui cilicium purpurâ palliare noverat, atque ea, quam Carolus V. ipsi hæreditatem, flagellum suo sanguine tinctum transcripserat, ita usus est, ut non nisi affuso cruore proprio, illud poneret, ac ne à pavimento sanguine infecto proderetur, purpureæ gaufulate expansæ insistebat, eamque purpuram lepositam clausamque, ipse diligenter asservabat. O verè dibapham, quæq; post regium sanguinem, vermiculi se prius sanie infectam erubesceret.

Ad hanc regii sanguinis purpuram, habent molles illi, & effœminati, in cure curanda, toti quod erubescant: qui tantum abest, ut aliqua corporis afflictione spontè suscepta, in se ultro laviant, & vel guttam unam de suo, largo illi sanguini Redemptoris propineat, ut etiam levissimos dentium podagræ, calculi cruciatus à paterna Dei manu immisos impatientissimè ferant. Ejusmodi si ad flagelli conspectum perhorrescant, hoc saltem ab altero hujus parente *Philippo II.* discant. Nulla est morborum reverentia adversus rerum Dominos, & nescio, an cuiquam insularit in solentius, quam *Philippo*, Regi maximo: con-

Rho. Exempla vir. l. 6. c. 5.

Horat. l. 1. Epist. 2.

Rho varia virt. historial. 6. c. 4. §. 1. jurasse videbantur in unum caput morborum savissimi, colligatis signis, totaque acie impressionem facere, febrim, ulcerum, podagræ, ac chiragræ dolores acutissimi. Unus tamen omnibus par fuit, & qui virtutis tenor fortunam non semel adversam exceperat, non inter valetudinis incommoda mutavit. Nec minor vocis constantia, querelis procul, sed magnas in preces collaræ, non quidem deprecantis ea cruciamenta, sed ut criminum ea essent piacula postulantis: jamque animam efflaturus, quam pridem cordi impresserat crucem, cum qua sepeliretur, è collo suspendi voluit.

Hæc quantumvis illustria virtutum exempla, a variis *Philippis* nobis propostita, unus, quem hodierna die celebrat Ecclesia, *Philippus*, PHILIPPUS APOSTOLUS obscuravit: qui toto corpore horrendum in modum flagris concisus, cruci affixus, lapidibusque obrutus est.

Ex quibus omnibus manifestum est, hoc Regale numisma PHILIPPI, vivam Christi Crucifixi imaginem in se perfectissimè expressisse. Quo illud consecutus est, quod mille votis exoptarat: *Domine ostende nobis Patrem, & sufficit nobis.*

Cervicalis de excessu Philippi.
Brev. Rom. 1. Maji. M. cap.

F I N I S,

INDEX

Cap. Ver
2 18
6 12
6 1
8
11 4
32 32
41 15
12 19.
18 16
19 16
23 19
34 29
41 5
1 19
4 24

I N D E X

L O C O R U M S A C R A E S C R I P T U R A E.

Quæ in hac Prima Parte diffusius explicantur.

Cap. Vers.	fol.	Cap. Vers.	fol.
GENESIS.			
2 18	78, 79	14	88
6 12	110	8	3
6 1	140	15	158
8	136	19	20
11 4	1	7	154
32 32	168	18	96
41 55	88, 89	5	246
EXODUS.			
11 19.	57	20, 21, 22.	170
18 16	214	SECUNDUS REGUM.	
19 16	197	18	11
23 19	21	4	21
34 29	113	14	124
NUMERI.		TERTIUS REGUM.	
41 5	258	24.	135
DEUTERONOMI.		16	261
1 19	21	QUARTUS REGUM.	
4 24	214	3	37, 95
		PRIMUS	
		T r 3	

Cervarali
de excessu
Philippi.

Brev. Rom
i. Maji. Mo
taph.

Cap. Verf.		fol.
PRIMUS PARALIPOMENON.		
29 15	Peregrini sumus coram te, & advena, sicut omnes patres nostri.	122
T O B I A S.		
3 17	In levitate ambulans.	310
5 18	Ego sum Azarias Anania Magni filius.	307
12 13	Quia eras acceptus Deo, necesse fuit, ut tentatio probaret te.	167
J U D I T H.		
6 15	Respice ad nostram humilitatem.	93
13 9	Domine Deus, confirma me in hac hora.	157
E S T H E R.		
2 3	Tertio anno imperii sui, fecit grande convivium cunctis Principibus & pueris suis, fortissimis Persarum & Medorum inclitus & praefectus provinciarum coram se.	262
4	Ut ostenderet divitias regni sui ac magnitudinem atque jactantiam potentia sua multo tempore, centum videlicet & octoginta diebus.	268
J O B.		
1 3	Fuit possessio ejus septem millia ovium & tria millia Camelorum, quingenta quoque juba bovum & quingenta asinae, ac familia multa nimis.	307
2 10	Si bona suscepimus de manu Domini, mala quare non suscipiamus.	161, 162 & 173
7 13	Conjolabitur me lectulus meus.	60
6	Dies mei transierunt.	25
9 4	Quis restitit ei, & pacem habuit?	138
10 8	Manus tua fecerunt & plasma verunt me totum in circuitu, & sic repente precipitas me?	13
15 21	Sonitus terroris semper auribus impii & cum pax sit, ille insidias suspicatur.	143
25	Tendit impius adversus Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est.	138
19 25 & 26	De terra surrecturus sum, & in carne mea videbo Deum Salvatorem meum.	
21 7	Quare impii vivunt sublevati sunt, confortati quoque divitiis?	163
30 27	Quorum interiora absque ulla requie.	36
34 24	Stare fecit alios pro eis.	95
	Conteret multos & innumerabiles, & stare facient alios pro eis.	67

Cap. Verf.		fol.
LIBER PSALMORUM.		
1 1	Qui in Cathedra pestilentia non sedis, Erit tanquam lingnum, quod plantatum est sicut decursus aquarum, & fructum suum dabit in tempore suo.	46
9	In pace in idipsum dormiam & requiescam.	146 & 147
9 8	Perit memoria eorum cum sonitu.	1
13 1	Corrupti sunt & abominabiles facti sunt.	110
17 9	Carbones succensi sunt ab eo.	100
30	In omnem terram transgrediar murum.	119
18 5	In omnem terram exiit sonus eorum.	196
	197, 198	
2 4	Si ambulavero in medio umbrae mortis non timebo mala quoniam tu mecum es.	43
24 16	Respice in me, & miserere mei.	99
29 7	Ego dixi in abundantia mea, non movebor in aeternum.	103
33 20	Multa tribulationes iustorum,	166 & 171
38 13	Advena & ego sum apud te,	111
34 16	Dissipati sunt nec compuncti, tentaverunt Christum, subsannaverunt illum, frederunt super eum dentibus suis v. 17. O Domine, quando respicies? v. 19. Euge non supergaudeant, qui adversantur tibi inique, qui annuunt oculis & oderunt te gratis.	104
36 14	Gladium evaginaverunt peccatores.	133
37 2	Domine ne in furore tuo arguas me.	119
6	Sicut onus grave gravata sum.	11
3 3	Quoniam sagitta tua infixae sunt in me.	113
38 4	In meditatione vestra non exarsit lingua mea.	110
13	Peregrinus es super terram sicut omnes peregrini tui.	110 & 111
39 8	Non respexit in vanitates & insanias superbiae.	114
13	Cor meum dereliquit me.	119
45 9	Venite & videte opera Domini, quae posuit prodigia super terram,	116

LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ.

fol.	Cap. Verſ.	fol.	Cap. Verſ.	fol.
	47	11	Secundum nomen tuum sic & laus tua in omnes fines terra.	5
	48	12	Vocauerunt nomina in terris suis.	6
	50	10	Exultabunt ossa humiliata.	310
	51	4	Sicut novacula acuta fecisti dolium	169
	55	4	Ab altitudine diei timebo.	20.43
	60	5	Protegar in velamento alarum tuarum	136
	61	5	Cucurri in siti.	47
	67	36	Mirabilis Deus in sanctis suis.	224
	98	3	Veni in altitudinem maris & tempestas demersit me.	245
	71	7	Orietur in diebus ejus justitia & abundantia pacis.	328
	72	2	Mei autem pœne moti sunt pedes pœnè effusi sunt gressus mei, v.2. quia zelavi super iniquos pacem peccatorum videns.	135
	75	3	Factus est in pace locus ejus.	162
	76	18	Vocem dederunt nubes.	143
	77	27	Pluit super eos sicut pulverem carnis, & sicut arenam maris volatilia pennata.	149
	83	10	Respice in faciem Christi tui.	209
	87	21	Melior est dies una in atriis tuis super millia.	103
	88	38	Nunquid mortuis facies mirabilia aut medici suscitabunt.	26
	92	4	Luna est perfecta in aeternum.	275
	102	18	Mirabiles elationes maris.	98
	1	20	Respexit orationem humilium.	244
	103	7	Benedicite Domino omnes Angeli ejus potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendum vocem sermonum ejus.	94
	11	4	Ab increpatione fugient, à voce tonitruus tui formidabunt.	295
	11	4	Respicit terram, & facit eam tremere.	34
	111	3	Memoriam facit mirabilium suorum.	97
	111	3	Laudabile nomen.	242. & 244
	113	1	A solis ortu usque ad occasum laudabile nomen Domini.	5
	113	1	Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo agloriam.	5
	114	3	Tribulationem & dolorem inveni.	4
	119	5	Treu mihi quia incolatus meus prolongatus est.	179
	116	4	Velut filii excussorum.	133
	128	3	Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores, prolongaverunt iniquitatem suam.	116
	129	7	Quia apud Dominum misericordia & copiosa apud eum redemptio.	223
	130	1	Ambulans in magnis & mirabilibus supra se.	245
	136	7	Exinanite exinanite.	95
	139	3	Qui cogitaverunt iniquitates in corde, tota die consticiebant praelia.	138
	144	3	Magnus Dominus & laudabilis nimis & magnitudinis ejus non est finis.	247
	147	1	Qui posuit fines tuos pacem.	147
	1	12	Ante faciem frigoris ejus quis sustinebit.	202
	1	12	Laudent nomen Domini, quia exaltatum est nomen ejus solus.	5

LIBER PROVERBIORUM.

2	Nil proderint thesauri impii.	174
15	Securamentum quasi juce convivium.	143 & 82
1	Quasi statera dolosa abominatio est apud Dominum.	146
1	Melius est nomen bonum quam divitiæ multa.	13

ECCLESIASTES.

2	Sicut leones in domo sua.	318
16	Aves cali portabunt vocem tuam.	294

CANTICUM CANTICORUM.

5	Nigra sum sed formosa.	38.39.40
6	Indica mihi ubi pascas, ubi cubes in meridie.	60
14	Ecce tu pulchra es amica mea ecce tu pulchra es.	100
16	Lectulus noster floridus est.	61
1	Ego flos campi & lilium convallium.	41
6	Sicut cortex mali punici, sic gena tua.	41
7	Statera tua assimilata est palma.	246
6	Vt signaculum super cor & super brachium.	5

LIBER

I N D E X

Cap. Verf.		fol.	Cap. Verf.		fol.	Cap. Verf.		fol.
	LIBER SAPIENTIÆ							
5	15	Memoria hospitis unius diei prateruntis.	25.	24	Mater pulchra dilectionis.	6	14	84
		123		1	Et in tribus placitum est spiritui meo concordata fratrum, & amor proximo & vir & mulier bene sibi consentientis.	12	14	142
2	8	Divitias nihil esse duxi in comparatione illius, nec comparavi illi lapidem pretiosum: quoniam aurum in comparatione illius arena est exigua, & tanquam lutum aestimabitur argentum in comparatione illius.	28	10	Abstine à lite, & minues peccata.	14	8	112
		177		31	8 Beatus vir, qui post aurum non abiit, nec speravit in pecunia thesauri.	31	3	183
	14	In finitus enim thesaurus hominibus est, quo qui usi sunt, participes facti sunt amicis Dei propter disciplina dona.		27	In omnibus operibus tuis esto veloc.	33	2.2	116
		178 & 181		28	Splendidus in panibus.	1	13	172
9	15	Deprimunt sensum.	35	21	Oratio humiliantis se nubes penetrat.	4	2	119
		117		41	15 Curam habe de bono nomine.			9
	16	Qua in prospectu sunt, invenimus cum labore, qua autem in calis sunt, quis investigabit?	43	2	Vas admirabile, opus excelsi.			27.28
		232		7	Luminare quod manuitur in consummatione.			99
10	4	Propter quem dum aqua deleteret terram, sanavit iterum sapientia per contemptibile lignum iustum gubernans.	49	17	Nemo natus est in terra sicut Ioseph.			78
		61			ISAIAS.			
11	21	In mensura & numero & pondere fecit omnia.		1	2 Angelos voloces.			116
		122		3	Cognovit bos possessorem suum & asinus praecepe Domini sui, Israel autem me non cognovit, & populus meus non intellexit.			267
13	5	Amagnitudine speciei & creatura cognoscibiliter poterit Creator illorum videri.		9	6 Princeps pacis.			131
		247		14	13 Sedebo in lateribus aquilonis.			202
16	20	Angelorum escã enutrivit & panem de celo præsinit illis, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem.		26	8 Memor tale tuum in desiderio anima.			269
		208		30	3 Et lux luna sicut lux solis.			97
16	10	Habens in se omne delectamentum, & omnis saporis suavitatem.		39	3 Obsecro Domine, memento quo modo ambulaverim coram te, & quod bonum est, in oculis tuis fecerim.			146
		261		40	12 Appendit tribus digitis molem terra.			257
	LIBER ECCLESIASTICI.			31	Assument pennas ut Aquila.			111
4	35	Ut leo in domo tua evertens domesticos tuos.		48	22 Non est pax impiis, dicit Deus			138
		142		49	10 Non esurient neq; sitient amplius, non cadet super illos sol neq; ullus astus.			107
10	12	Rex est hodie, & cras morietur. 15.16.		59	2 Iniquitates vestra diviserunt inter vos & Deum vestrum.			119
		& 20		60	8 Hi sunt, qui ut nubes, volant.			199
11		Omnis potentatus vita brevis.		66	8 Quis audivit unquam tale, aut vidit huc simile?			81
		10			JEREMIAS.			
11	30	In filio suis agnoscitur vir.		1	10 Si evellat, destruat, dissipet, simul & a disiect, & plantet.			66
19	16 & 27	Ex visu cognoscitur vir, ab occursum faciei cognoscitur sensatus, amictus corporis & risus dentium, & ingressus hominis enuntiant illud						18 Ego
		313						
20	9	Quia est inventio in detrimentum.						
		183						
23	28	Oculi Domini multo plus lucidiores Sole,						
		96						
24	19	Quasi oliva speciosa in campis, & quasi pteranus exaltata sum iuxta aquam in plateis.						
		46						

LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ.

fol.	Cap. Verſ.	fol.
84	18	Ego dedi te hodie in civitatem munitam & in columnam ferream, & in murum are- um regibus Iuda. 350
142	6 14	Pax, pax, & non erat pax. 146
122	12 1	Quare via impiorum proſperatur. 161
122	14 8	Quare quaſi colonus futurus es in terra, & quaſi viator declinans ad manendum. 121
183	31 3	Charitate perpetua dilexisti te, ideo attraxit te. 218
272	33 12	Enumerari non poſſunt ſtella cali. THRENI. 92
119	1 13	Miſte ignem in offibus eorum. 201
9	4 2	Sion inclysi & amicti auro primo, quomodo reputati ſunt in vaſa teſtea: 37
272	8	Denigrata eſt ſuper carbones facies eorum, & non ſunt cogniti in plateis. 200
99	20	In umbra tua vivemus. 42
78	5 16	Cecidit corona capitis ejus. 74
116		BARUCH, 1 25 Quis invenit locum ejus, aut quis intravit in theſauros ejus. 174 & 175. 182
116		EZECHIEL. 17 1 Facta eſt ſuper me manus Domini, & eduxit me in ſpiritu Dominus, Et poſuit me in me- dio campi, & hic erat plenus offibus huma- nis, &c. 105
200		DANIEL. 24 22 Ejicient te ab hominibus. 336
97	5 1	Balthaſar Rex fecit grande convivium optimatibus ſuis mille. 260
146	12	Qui ad juſtitiam erudiunt mulſos. 115
257		OSEAS. 10 2 Diviſum eſt cor eorum, nunc interibunt. 265
115		JOEL. 2 32 Omnis, qui invocaverit nomen Domini, ſalvus erit.
198		AMOS. 3 8 Leogriet, quis non timebit? 150
107		HABACUC. 5 17 Tunc mentietur opus oliva. 146
119		ZACHARIE. 9 17 Quid bonum ejus eſt, & quid pulchrum ejus niſi frumentum electorum & vinum ger- minans virgines. 300
199	13 6	Qua ſunt plagæ iſta in medio manuum tu- arum? 189
85		Cœleſtis Panthei pars I.

fol.	Cap. Verſ.	fol.
		MALACHIAS. 3 1 Ecce ego mitto Angelum meum, qui præpara- bit viam ante faciem meam. 305
	4 2	Orietur vobis timentibus nomen meum ſol juſtitia. 10
		Et ſanitas in pennis ejus. 35

PRIMUS LIBER MACHA-
bæorum.

2	63	Hodie extollitur, & cras non invenitur. 20
13	29	Naves ſuper columnas. 327

SECUNDUS LIBER MACHA-
bæorum.

6	25	Modicum corruptibilis vita. 197
---	----	---------------------------------

Ex novo Testamento.

MATTHÆUS.

1	19	Ioseph autem vir ejus. 79
5	9	Beati paciſici, quoniam filii Dei vocabuntur. 142
	14	Vos eſtis lux mundi. 115
48		Eſtote perfecti, ſicut pater veſter caeleſtis perfectus eſt. 228
6	20	Theſaurizabat ſibi theſauros in odio, ubi neque arugo, neque tineæ corrumpit, & ubi fures non effodiunt. 179
	21	Ubi eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. 185
7	16	A fructibus eorum cognoscetis eos. 314
9	9	Vidit hominem ſedentem in telonio 95
11	11	Non surrexit major Ioanne Baptiſta. 87
	29	Tollite jugum meum ſuper vos & non in- venietis requiem animabus veſtris. 65
16	18	Porta inferi non prævalebunt adverſus eam. 49. 50
17	5	Nubes lucida in monte obumbraret. 40
19	16	Magiſter bone, quid boni faciam, ut habeam vitam æternam. 27
22	37	Diliges Dominum Deum tuum. 211
23	21 & 3	Super Cathedram Moysi ſederunt ſcribæ & Phariſai, omnia ergo, quacunquẽ dixit Vn

I N D E X

Cap. Verf.		fol.
	<i>rini vobis, servate, & facite, secundum opera vero eorum nolite facere.</i>	50
25	10 <i>Clausula est janua.</i>	129
	35 <i>Ejuri vi & dedistis mihi manducare.</i>	87
26	14 <i>Iudas unus de duodecim.</i>	72
	33 <i>Etsi omnes scandalizati fuerint, ego nunquam scandalizabor.</i>	328
25	27 <i>Congregaverunt ad eum universam cohortem.</i>	223
	46 <i>Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me.</i>	224

MARCUS.

4	34 <i>Eterae ipse in puppi super cervical dormiens.</i>	3
16	14 <i>Duobus ex illis ambulantis, ostensus est in alia effigie. Linguis loquentur nobis.</i>	121 204

LUCAS.

	2 <i>Vocatum est nomen eius Iesus.</i>	1
3	17 <i>Multos filiorum Israel convertet ad Dominum, & ipse praeceat ante illum in spiritu & virtute Eliae, & convertet corda patrum in filios, & credulos ad prudentiam iustorum, parare Domino plebem perfectam.</i>	305 &
	48 <i>Qui respexit.</i>	306
	49 <i>Fecit illi magna.</i>	91. 92. 93
	66 <i>Quis putas, puer iste erit.</i>	41
	14 <i>Pacem hominibus bona voluntatis.</i>	303. & 304.
	21 <i>Vocatum est nomen eius Iesus.</i>	135.
	23 <i>Medice, cura te ipsum.</i>	1. & 2.
4	16 <i>Magistri sui proditor.</i>	22
	10 <i>Secessit seorsum in locum desertum, v. 11. quod cum cognovissent, turba secuta sunt illum.</i>	72 260
10	5 <i>Pax huic domui.</i>	141
11	34 <i>Si oculus tuus fuerit simplex, totum corpus tuum lucidum erit.</i>	115
12	10 <i>Anima habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare.</i>	23
12	49 <i>Ignem veni mittere in terram, & quid volumus, nisi ut accendatur.</i>	196. & 201.

Cap. Verf.		fol.
	20 <i>Vxorem duci & ideo non possum venire.</i>	14
	34 <i>Vnus assumetur, & alter relinquetur.</i>	14
	13 <i>Negotiamini, dum venio.</i>	17
	34 <i>Attendite, ne forte corda vestra graventur crapula & ebrietate.</i>	21
	18 <i>Tu solus peregrinus es in Ierusalem.</i>	24
	36 <i>Pax vobis.</i>	374. 125.

JOANNES.

3	16 <i>Sic Deus dilexit mundum.</i>	206 & 207 & 217.
	<i>Sic Deus dilexit mundum, ut omnia iu- bis communicarit.</i>	208
	<i>Sic Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret.</i>	211
9	53 <i>Quomodo hic potest nobis suam carnem dare ad manducandum?</i>	212
	56 <i>Caro mea est cibus.</i>	213
10	10 <i>Vt vitam habeant, & abundantiam habeant.</i>	220. & 221. & 122. & 215.
20	21 <i>Princeps huius mundi eicietur foras.</i>	219
13	16 <i>Non est servus major Domino suo.</i>	219
14	12 <i>Qui credit in me opera, quae ego facio & ipse faciet, & maiora horum faciet.</i>	219
	27 <i>Pacem relinquo vobis, pacem meam relinquo vobis.</i>	219
18	1 <i>Calicem, quem dedit mihi pater, non visum bibam illum?</i>	217
19	37 <i>Transfixerunt.</i>	219
20	17 <i>Noli me tangere.</i>	216
	29 <i>Beati, qui non viderunt, & crederunt.</i>	216

ACTA APOSTOLORVM.

1	9 <i>Videntibus illis elevatus est.</i>	196. & 117 17. L.
---	---	-------------------------

LOCORUM SACRÆ SCRIPTURÆ,

Cap.	Verf.	fol.
17		65
25		65.68
2	2	198
3		196
6		198
4	12	14
5	15	47
8	33	232
9	15	27.28
12	7	144
26	8	105

AD ROMANOS.

1	5	114 & 274
8	32	34
13	13	243
23	13	

PRIMA AD CORINTHIOS.

1	2	184
4	7	191
7	31	124
	33	83

Cap.	Verf.	fol.
10	12	65.73. & 328
13		181
17		265
12	8	99
13	1	149. & 203
15	49	333. & 335
		229. & 230

PRIMA AD THESS.

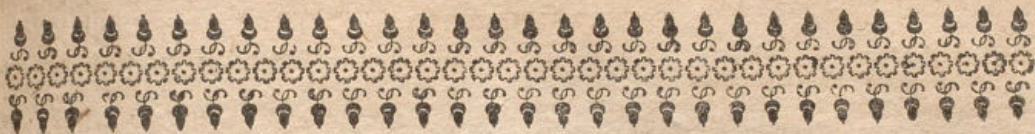
3		228
42		107
43		107.112
51		105
33		107

SECUNDA AD CORINTHIOS.

1	12	145
4	7	329
5		244
11	29	323
11	25	219
13	11	135
		142
		142

AD GALATAS.

2		
5		
		143

I N D E X

A L P H A B E T I C U S.

Rerum memorabilium, quæ in hac prima parte
Cælestis Panthei copiosius ex-
planantur.

A.

<p>Patrem, Iesum 22. & 192 Scientia oculi 136 124 129 11 iam ipse prior 116 202 229 S 18 57 ipiat coronam 71 141 qui affusus est 191 107 31</p>	<p>Abstinentia Angelos facit. 293 Achate ex puro vas confectum, quan- ti à Nerone emprum? 37 Adami dotes in statu innocentia. 109 Peccatum inter Deum & nos belli causa. 137 Hujus belli incommoda. <i>ibid.</i> Maximus fuit inter Gigantes. 246 Adolphus Holfatiæ Comes Ord. Min. mendicat. 119 Adulatores sunt vasa plena serpentibus. 33 Advocati boni officium. 22 P. Egidii obedientia. 61 Reprehendit divitem Deo ingratum. 210 Ægyptis fuit causa Belli, felis occisio. 141 Æthiopes cur dentibus candeanr. 39 Afflictiones cur permittat Deus in mundo? 119 Aliorum Erudiunt nos. 73 Debet contemnere pergens ad Cælum. 132 Nihil infelicius eo, qui illis caret. 165 Probat exemplo. <i>ibid.</i> Sola probat justum. 166 Est sagitta amoris. 170</p>
---	--

<p>Ejus desiderii exemplum. 170 Modeste ferentis exemplum. 157 Est iudicium amicitia Dei. 169 Sancti plus cæteris afflicti narrantur. 170 Dum Sanctos affligit Deus, cum illis ludere videtur 171 Afflicti non sunt culpandi. 172 Est beneficium Dei. 172 Afflicti non sunt temere judicandi <i>ibidem.</i> Fortes affliguntur, debiles fruuntur consolatione. <i>ibid.</i> Dum Deus affligit, gratiosè nostrum recordatur, <i>ibid.</i> & 173. In illa Deus laudandus. 173 Maxime Deo chari, maxime ab eo affliguntur. 166 Est instar novacula. <i>ibid.</i> B. Virgo nullam horam sine tribulatione cordis transegit in terris? <i>ibid.</i> S. P. Ignatius gaudet affligi pro Christo. 179 Est lætitia iustorum. 80 Injurias pati, est congregare thesaurum. 181 P. Alvarez exultat in afflictione. 172 Agilitas corporis beati explicatur. 115 Sæcularis reprehenditur. <i>ibid.</i> Beatorum acquiritur per obedientiam. 116 B. Agnes Politiana Ord. Præd veneratur vulnera Chri- sti. 245</p>	<p>170 157 169 170 171 172 172 <i>ibid.</i> <i>ibid.</i> 173 166 <i>ibid.</i> <i>ibid.</i> 179 80 181 172 115 <i>ibid.</i> 116 245</p>
---	--

INDEX ALPHABETICUS

Alberti Arch. Mogunt. Epitaphium	123	Ad amandum Deum nos excitare debent beneficia & bonitas ipsius.	ibid.
Alcax Cretensis optimas sagittarius.	304	Deus amat homines.	211
S. Aldegundis desiderabat affligi.	170	Ex hujus recordatione in lacrymas solvitur Beata Margaretha à Lotharingia Alanconi, duciſſa.	213
Alexander invadit Arabiam, & cur?	141	Deus totum se tradidit nobis ex amore.	213
Ejus convivium sumptuosum.	162. & 179	Solus Deus vult amari.	216
Alexandri VII. cura in reformando lascivo vestitu.	190	Omnes creaturæ amantur, solus Deus repudiatur.	218
Alibius fuit totus anima.	192	Amor Dei est sine modo.	224
Beatus Aloysius moribus & vita est Angelus.	279	Hujus excessus est nunquam vitiosus.	ibid.
In infantia à matre tanquam Angelus habetur.	280	In illo non decet esse avarum.	226
Mater ejus in partu de vita periclitatur.	279	Plus explet, quàm sit injunctum.	ibid.
Quomodo sanctificatus, antequam natus?	280	Anchora crucem repræsentat.	61
Ejus animi puritas.	ibid.	S. Andreas attestatur Eucharisticum cibum esse indeficientem.	261
Orationis fervor & attentio.	291	Beata Angela de Fulgino delectatur in cruce.	60
Nihil petit à Deo quin impetrarit.	293	& 61	
Ejus abſtinentia.	ibid. & seq.	In Angeloma ſubditorum cæremonia dum Rex bibit.	20
Famillarum, etiam Matris fugit aspectum.	299	Angeli ubique depicti.	278
Paupertatem Angelicam servavit.	294	Depictorum descriptio.	ibid.
Est Rex cordis.	ibid.	Horum ut in se sunt descriptio.	ibid.
Ejus obedientia.	296	In veteri testamento homine superiores, in novo æquales.	278
Humilitas.	ibid.	Cur permiserint se ab Abrahamo adorari, non autem à S. Joan. Evang.	ibid.
Gloria in cœlis.	296 & 297	Horum officium præcipuum est laudare Deum & contemplari.	292. & seq.
Est Martyr incognitus.	297	Horum comestio figurativa.	293
Est castissimus.	ibid.	Amant castos.	301
Nominis anagramma, ſis viola.	ibid.	Aliquorum ruina confirmavit alios in gloria.	77
Ex Eucharistico pane puritatem ſumpſit.	300	Quantum temporis ſpatium datum eis ſit ad merendum.	101
Devotissimus fuit erga Eucharistiam.	ibid.	Belli inter Deum & hominem sunt ministerii.	91 & 137
Est major Angelis.	301	Nos possumus illos cognoscere.	278
Ejus mortificatio.	ibid.	Anima plus ubi amat, quam ubi animat, probatur exemplo.	123
Alphonſi Castellæ Regis liberalitas.	189	In die judicii culpam in corpus rejicit, & è contra corpus in animam.	123
Alphonſus Rex Neapol. quomodo ſubditorum affectum evicerit.	217	Ejus magnitudo ex charitate pensatur.	308
S. Ambrosij humilitas.	43	Animalia adorant Eucharistiam.	249
Fugit ædes illius, quique nihil adverſi paſſus.	165	Inter ea in Arca Noë pax fuit.	171
Amor patriæ, iræ moleſtias leves facit.	130	Terrestria benefactorem agnoscunt, non ipsa.	171
Conjugalis amoris exemplum.	82	quætilia.	Anna
Deum pauci amant inter illecebras.	130		
Quisque quarit, quod amat.	175		
Amandus est Christus omnibus membris.	206		
Populi Romani consensu decernitur.	207		
Deus ab omnibus colendus.	207		
Vis, ut ameris, ama.	218		
Describitur.	207		
Facilitas illius, ita ut nemo se possit ab illis excusare.	211		

Anna cul
Anſer &

Antonij d
cunda

Certamen
Anronius
ros ſult

Antropop
S. Apollin

Apoſtoli
Sunt ca
Horum

Aquileius
Arca Noë
Archidux

Dux Arch

Argentiv
Ariſtarch

Atrius to
Aragone

Parva ſe
Aspectus

Aſſueti gr
Attribuer

Atrebati

Avari ſede

Crucem
Damo

Avariti
Lapici

Auguſti C
S. Auguſti

Tria o
Ejus

Ejus

Maxim
Ejus a

Auguſtiſſ
Euchar

Cur in

RERUM MEMORABILIM.

Anna cultrix SS. Trinitatis.	138
Anser & apis post mortem toti mundo imperant.	193
Antonij de Padua lingua 32. annis post mortem rubicunda inventa est.	203
Certamen cum Hæretico de Eucharistia.	207
Antonius Trigeftius Episcopus, Anagramma. Pios viros sustentat pecuniis.	331
Antropophagi Brasili.	105
S. Apollinaris apparet in magno splendore.	113
Apostoli sunt nubes.	199
Sunt carbones accensi in die Pentecostes.	200
Horum linguæ igneæ illorum mors.	204
Aquileius reus propter vulnera liberatus.	191
Arca Noë typum gessit crucis Christi.	61
Archidux novi testamenti est S. Joannes Bapt.	307
Dux Archoranus profa piam suam ab Adamo derivat.	52
Argenti vivi partium unio.	105
Anitarchus mille commentarios scripsit.	2
Atrius totum prope mundum subvertit.	233
Aragonensium qualia insignia, & unde orta.	188
Parva sunt artificiosa.	247
Aspectus Christi mirabilis virtus.	95
Allucri grande convivium.	262
Attribuere debemus Deo bona nostra.	100
Atebati candela ardela ardens non minuitur.	178
Avari sedent in cathedra pestilentia.	59
Cruces quærun in pecuniis.	182
Dæmon illudic eis nummos potrigens.	184
Avaritia Darij prodigio contunditur.	183.
Lapicida primum liberalis, ditatus fit avarus.	ibid.
Augusti Cæsaris oculi quales.	95
S. Augustinus conversus ex lectione Epistolæ S. Pauli.	33
Tria optavit in vita,	34
Ejus confidentia ob bonam conscientiam.	144
Ejus cor quotannis clamat SS. Trinitatem.	238
Maximus SS. Trinitatis cultor.	ibid.
Ejus affectus ad Nomen JESU.	4
Augustissima Austriaca domus; floret ex reverentia ad Eucharistiam.	270
Cur in scuto gentilitio gesserit pavonis caudam.	271

Aulam frequentare non decet Monachum.	58
Avis instar in cælum est evolandum.	294
Aves Hannonis doctæ cantare. Hannon est Deus & cur.	1

B.

B abylonij nominis immortalitatem vanè per turrim ambiebant.	1
barbari conversi ad fidem.	68
Barcinonensium qualia insignia, & unde orta.	188
S. Bartholomæus cultor SS. Trinitatis.	238
Basilij Magni oratio tonitruum, quia vita fulgur erat.	519
Bellum contra Deum gerit genus humanum ab Adami peccato.	136
Hujus incommoda.	137
Hujus ministri sunt Angeli.	ibid.
Illud singuli peccatores Deo inferunt.	138
Hujus incommoda.	ibid.
Bellorum gravissimorum causæ vilissimæ.	141
Etiã inter Domesticos.	142
Beneficia Dei à peccatis nos retrahere debent.	210
Horum immemores sunt homines.	ibid.
Beneficium est veneficium.	238
Inter Benedictiones Dei maxima est pacis.	140
Benefactorem agnoscunt animalia terrestria magis quam aquatilia.	173
Benigni patris familias descriptio.	70
Beniamin conscientia bonæ exemplum.	144
Qui ipsum imitentur.	168
S. Bercharij obedientia & promptido.	216
S. Bernardus laudatur à Calvino.	52
Berengarius impugnat præsentiam Christi in Eucharistia.	272
Bestiæ sedes Apocal. 16. est hæreticorum cathedra.	
Beza publicè agnovit successionem Pontificum à S. Petro esse in Ecclesia Catholica Exemplum.	55
Bibliothecæ quorundam sumptuosæ.	2. & 3.
Blanca Regina S. Ludovici mater ob nomen sponso placuit.	92
Boleslaus Rex S. Stanislaum in partes disseccari jussit.	106
Omnia	

INDEX ALPHABETICUS

Omnia bona volumus excepta vita.	228
Bona temporalia sine pace nihil sunt.	240
<i>Vide Divitiæ.</i>	
S. Bonaventuræ caput post mortem incorruptum.	112
Brafilandro prophagi.	105
Brachmanorum Rex gentilis ad patriam post mortem ànhelat.	131
C.	
C æsi vulnera, vulnera hostes venerantur.	
Cælestini Papæ humilitas.	41
Calamitas <i>vide</i> afflictio.	
Calumnia <i>vide</i> afflictio & crux.	
Calvinus S. Bernardum pium scriptorem nuncupat.	52
Contentio de calceorum elegantia causa belli.	141
Canis fidelitas.	161. 173
Hujus humilitatem imitatus placet,	251
Mulier Cananæa se canem nominat cum mysterio.	250
Petro Canisio infirmo Societar. JESU avis cupita divinitus comparatur.	209
Candela ardens non minuitur	178. & 260
Carmen unicum 2020. mutatur sensu & metro eodem manente.	92
Caro & sanguis Christi quantum vigoris habeant.	111
An carne humanâ vesci liceat pro sanitate. <i>ibid.</i>	
Carolus 9. pretiosum monile donat illustri faminæ.	273
Caroli V. fastuosa ex nimis titulis litteræ.	10
Orbis Christiani conservator.	<i>ibid.</i>
Ejus humilitas.	41
Generosa virtus.	321
Maxime excepit Regem Galliarum.	261
Aula proferibit offerentes artem inveniendi thesauros.	184
Ejus adventus in Gallia per tormentorum explosionem cognoscitur.	208
Carolus Flandriæ Comes singulis annis supra 1300. nudos operiebat.	195
Carolus dux Lotharingiæ curram sponte procedentem ostendit.	187
Carolus Botromæus à pueritia ad magna natus.	318
Carossa unde dicta?	187
Castaneis saccum plenum misit Rex Saracenorum cum minis Papæ, & hujus responsio.	52
Castitas custodiâ sensuum procuratur.	258. 299
Castus in carne esse superat castitatem Angelorum.	301
Per illam incipimus esse immortales.	112

B. Aloysii.	299
Ad illam exhortatio.	84
B. Catharina Raconisia cordi inscriptum habuit Jesus spes mea.	1
S. Catharinæ Senensis caput, quot spinis coronatum, tot radijs illustre.	100
Catholicorum rusticorum animæ mundæ hæreticorum magnatum immundæ.	31
De Catonis vulneribus plus gloria quam sanguinis fluxit.	190
Ejus Encomium.	262
Cathedra Moysis hanc habuit virtutem, ut non nisi verum in ea sedentes profertent.	50
Ex D. Petri nihil nisi verum profertur.	<i>ibid.</i>
Miraculis clara asservatur.	56
Illa est sedes David Patris Christi.	<i>ibid.</i>
Hanc D. Petri contemnens hæreticus, triduo post moritur	51
Hæreticorum calumniæ adversus illam.	50
Nemo illam calumniari debet propter ejus retores.	51
Cathedra pestilentie quænam sit.	34
Est exitialis sedentibus in ea.	51
Illa non una, sed varia & instabilis est.	57
Per illam superbia designatur.	<i>ibid.</i>
Primas cathedras multi ambiunt. Exempli	<i>ibid.</i>
Quomodo honoris ascendenda.	58
David regiam formam crucis expressit.	60
Christi crux fuit.	<i>ibid.</i>
Ex hac efficaciter prædicatur.	<i>ibid.</i>
Cathedræ Regis in sidere apud Persas fatale est.	57
Celeritas <i>vide</i> velocitas.	
Charitas <i>vide</i> amor,	
Chinenses putant se in terra posse fieri immortales.	180
Chryssippus septingenta volumina scripsit.	2
Christianus quis sit?	17
Christus totus impensus in nostros usus.	194
In Circumcisione, & mater in purificatione peccati notam subidre.	44
Ejus generatio duplex, una in gloria, alia in humilitate.	<i>ibid.</i>
Ejus varia nomina & officia.	221
Est peregrinus & pauper.	<i>ibid.</i>
Est peregrinus in Eucharistia.	<i>ibid.</i>
Humanitas ejus est umbra Deitatis ejus.	42
Ejus oculi quales.	55
Differentia ejus inter respicere ejus & aliorum hominum.	56

Diligite

Diligite &
Amor int
Amor int
Corporis
Cum cic
Cum maj
Cicatrice
cumferat
Cicatrice
tur.
Ejus vuln
Reliqua
Francisc
Ex vuln
Per vuln
Torora
Joannis
Justi illa
fusionem
Per ea C
Peccato
Praxes
Christi.
Apparui
matus.
Cur ad
Se torum
Est Pell
Quor pl
Quor g
Elt adh
Christu
Opus ej
Discipu
Vide Cr
Cicero an
rabar.
Laudat
Claritas
Quom
Clemens
Cælum af
Cælestis p
Cælibatu
Cælibatu
Itoloru

RERUM MEMORABILIUM.

29	Diligit & sanat quos respicit.	ibid.	B. Coleta multum æstimat Crucem Christi.	177
34	Amor inter eum & S. Joseph.	86	Desiderat videre Christum in Eucharistia.	278
m habuit 30	Amor inter ipsum & S. Joannem.	87	Columba Noë symbolum Christi resurgentis.	136
1	Corporis ejus dotes.	107	Columbæ ferentes litteras.	238
s coronatum.	Cum cicatricibus resurrexit & ascendit.	86	Illustris Columnensium familia commendatur.	332
190	Cum magna gloria ad Patrem ascendit.	187	Comitas <i>vide</i> societas.	
dæ hæretico-	Cicatrice servavit, ut in perpetuum victoriæ circumferat triumphum.	288	Concordia <i>vide</i> pax.	
31	Cicatrice tanquam linguæ ejus gloriam loquuntur.	ibid.	Confessio non differendū.	24
n sanguini	Ejus vulnera speciali decore relucent.	ibid.	Hac de te exemplum.	ibid.
190	Reliqua instar stellarum, lateris instar lunæ fulgent.	ibid.	Confessarius vitia non palpet.	ibid.
262	Francisca Romana vidit ejus vulnera radiare.	189	In ordinato connubio paritas & similitudo conjugum spectanda est.	83
, ut non nisi	Ex vulnere manuum colligitur ejus liberalitas.	ibid.	Hoc hodie non servatur.	ibid.
50	Per vulnus lateris ipsius patet amor & cor ejus.	ibid.	Conjugalis electionis & castitatis exempla. 82. & seqq.	
ibid.	Tot ora habet, quot vulnera.	190	Conjuges pro invicem vitam offerre debent.	216
56	Joannis Lusitanæ Regis devotio erga ejus vulnera.	ibid.	Maritus sit columna ignis & mulier nubis.	223
ibid.	Justi illa videbunt ad consolationem, impij ad confusionem.	163	Terrenum & carnale officit perfectioni.	83
triduo post	Per ea Christus apud Patrem pro nobis intercedit.	ibid.	Pacem conciliat.	131
51	Peccatoribus improperebit sua vulnera.	194	Dei cum humana natura pacem reddidit.	ibid.
50	Præx & exempla devotè venerantium vulnera Christi.	146. & 195	Copernicus Astrologus docuit terram moveri, alia verò immobilia.	125
er ejus recto-	Apparuit in habitu Cupidino arcu & pharetrâ armatus.	212	Cor eujusdam Sacerdotis defuncti non in illo, sed ad pedes Christi repertum.	285
51	Cur ad nos venerit in forma pueri.	ibid.	Coronas nostras eripere conatur diabolus.	74
34	Setorum nobis tradidit.	213	Coronam, quam quis amittit, alter accipit, probatur exemplis.	ibid.
56	Est Pellicanus.	225	Corporis gloriosi impassibilitas.	106
57	Quot plagas in flagellatione acceperit.	223	Corporis Christi dotes.	207
ibid.	Quot guttas sanguinis effuderit.	ibid.	Quomodo in æternum in suo vigore corporis conservetur.	110
mpl	Est adhuc pluræ pro nobis pati paratus.	223	Gloriosum alia corpora penetrat.	ibid.
58	Christus ignotus omnibus.	221	Sanctorum corpora incorrupta manserunt post mortem, exempla.	ibid.
60	Opus ejus præcipuum est pacem facere.	236	In die judicii inculpabit animam, & è contra.	128
ibid.	Discipulos binos & binos quare miserit.	135	Corfinus visus est matri gravidæ in utero lupus & postea agnus.	311
ibid.	<i>Vide</i> Cruz.		Constantia laudatur.	326
rale est. 57	Cicero anhelabat ad patriam, quam post mortem sperabat.	132	Constantini Imperatoris bibliotheca sumptuosa.	3
immortales.	Laudatur ab eloquentia.	149	Deridet Trajanum nominis immortalitatem vanè quærentem.	6
180	Claritas corporis beati.	114	Ejus observantia in reliquiis.	191
2	Quomodo obtinenda.	115	Conscientia bona est lectus floribus.	244
31	Clemens Papa V. Venetos excommunicat.	251	Est cervical regium.	ibid.
190	Cælum aspirantes sunt veri peregrini.	127	In illa sola quies.	145
ione peccati	Cælestis patriæ desiderium.	133	Pacem adfert.	144
44	Cælibatus unde dictus?	279	A periculis servat.	146
alia in humili-	Cælibatus quantum ad Episcopos, à temporibus Apostolorum in usu fuit etiam in Ecclesia Græca.	69	Exemplum bonæ conscientie in Religioso Ordine prædicat. lætè morientis.	ibid.
ibid.			Consolatione fruuntur debiles, fortes affliguntur.	ibid.
221			Exemplum illam non desiderantis.	ibid.
ibid.			Confue-	
42				
95				
aliorum ho-				
56				
Diligit				

Cælestis Panthei Pars I.

INDEX ALPHABETICUS

Consuetudo bona campanam vesperi pulsandi ad portas claudendas.	129
Conversatio <i>vide</i> Societas.	
Convivium fecit Ingo Dux Gentis magnatibus hæreticis, & rusticis Catholicis.	32
In illo primum locum ambire tolerabile, in Ecclesia execrabile.	57
Celeberrima convivia recensentur.	261
Cosmi Medices egregium dictum de vanitate mundi.	214
Crucis inventionis descriptio.	176
Mortuum resuscitavit.	ibid.
Gemmis ornata.	177
Multum æstimatur à B. Coleta.	ibid.
Amorem accendit.	ibid.
Non minuitur particula detracta.	178
Humani generis columna.	332
Est cathedra Christi.	61
In illa vera quies.	ibid.
In illa tanquam in lecto requiescebat B. Angela de Fulgino.	60. & 61
Per Anchoram repræsentatur.	612
Item per Arcam.	611
In illa quiescentes, tandem ad requiem assumuntur.	63
Hæreticorum calumniæ adversus illam	17
In illa magnus thesaurus.	179
Grando cecidit insignitâ Cruce, & nomine Jesus.	180
Avari Cruces quærunt in pecuniis.	182
Cruces & calumniæ sunt lapides pretiosi.	ibid.
Quoties quis Crucifixum intuetur, amorosè ab illo respicitur.	185
Currus, quo vehebantur Romani victores, quam gloriosi.	187
Non excedens unguis magnitudinem.	247
Triumphalem sponte sua procedentem ostendit	187
Carolus Dux Lotharingiæ	187
Cyrus Tigranem Regem Armeniæ & conjugem libertate donat.	216
A pueritia bellicosus.	317
D.	
S. Petr D Amiani humilitas	43
Darius Imperator vanè per impressam sui numinis imaginem quæsit immortalitatem.	5
Sepulchrum Semiramidis jubet aperiri.	182
Ejus avaritia prodigio confunditur.	183
David pacis internæ exemplum.	143
Mirum occurrit, iustis mala, impiis bona evenire	162
Monumentum ei à Salomone exstructum.	175

In illo multa pecunia inventa.	181
Regia ejus cathedra crucis formam expressit.	10
In sua inauguratione 357000 viris epulum triduum præbuit.	245
Demosthenis laus ab eloquentia.	149
Dentes in æthiope cur candean.	31
In deserto cur Christus miraculosum convivium paravit?	261
Deus laudatus est primum ab Angelis, quando sol factus creatus.	21
Sanans hominem à peccatis, non relinquit aliquod vestigium peccatorum.	4
Providentia ejus bonos affligens, impios exaltans.	163
Est sagittarius.	170
Ludit cum sanctis, dum illos affligit.	171
Certamen Romanorum, quis è numero Deorum ab omnibus esset præcipuè colendus.	207
Charitas est, non honor.	ibid.
A nobis præter amorem nil exigit.	216
Famulis suis quandoque insperatò delicias suppeditat.	209
Propriis quasi manibus nobis inservit.	ibid.
Amabilis est propter beneficia & bonitatem.	211
& 212	
Ejus beneficia nos à peccatis debent retrahere.	210
Amor ipsius in homines.	213
Humilia respicit.	91
Quare nos non exaudiat?	ibid.
Nostri bona ei attribuenda,	100
Quare permittat tot molestias in mundo.	139
A paucis amatur inter illecebras & fallacias.	110
Pax cum Deo in statu innocentiae.	196
Hujus pacis beneficia.	ibid.
Bellum generis humani cum Deo ex Adæ peccato.	157
Hujus belli magna incommoda.	ibid.
Pace cum Deo nulla major.	ibid.
Pacem hanc turbant peccatores.	131
In quo pax illa consistat? ibid. & seqq. Ibi est	141
pax est.	171
Omni tempore est benedicendus.	171
Natura ejus nesciendo scitur.	235
Tres mirabiles fecit uniones.	374
Potest, quidquid vult.	251
Ipsum laudare Angelorum officium est.	291
Deus ab omnibus colendus decernitur consensu populi Romani.	207
Ipse omnibus omnia.	221
Conandum, ut inter debitores nostros Deum mereamus.	214

Diabolus av	
Præsentia	
Auferre co	
Difficillimu	
Dignitate	
Episcopatu	
Dionysius G	
edidit.	
Prolibus	
Diogenis C	
Discordia ca	
Dispositio te	
Membron	
Dispositio C	
Distractio i	
Divitiæ sun	
Laqueus	
Eas in cav	
Divites non	
Sæpius h	
cellam it	
Nunqua	
Eorum ut	
Cum dor	
Sine pac	
Ubi pax,	
Substant	
Inter dor	
mam.	
Propter	
cipulos b	
S. Dominici	
Domitiani	
Dormire in	
De septem	
Peregrin	
plum.	
Dotes Corp	
B. Virgin	
E Brietar	
Exempl	
Ebrum	
Ebrus unâ l	
cratus.	
Ab Ecclesia	
In ipsam	
si non est	
Die	

RERUM MEMORABILIU M.

Diabolus avaris illudit, dum iis nummos porrigit.	184
Præsentiam Christi in Eucharistia confitetur,	253
Auferre coronas nostras conatur.	74
Difficillimum omnium quid sit?	292
Dignitates sunt Cruces.	58
Episcopalis quanta?	69
Dionysius Grammaticus tria millia quingentos libros edidit.	2
Proflibus suis nomina virtutum imposuit.	13
Diogenis Cynici dictum de homine ebrioso.	79
Discordiarum causa, duo verba: Meum & Tuum.	142
Dispositio totius corporis videbitur in Beatis.	213
Membrorum corporis ad invicem.	39
Dispositio Corporis qualis.	313
Distractio in oratione <i>vide</i> oratio.	
Divitiarum sint speciosa supplicia.	183
Laqueus diaboli.	ibid.
Eas in cavernis quæritantes præfocati.	ibid.
Divites non sunt veri peregrini.	126
Sæpius habent multas domos in terris, nec unam cellam in cælis.	7
Nunquam habent saties.	23
Eorum vana desideria.	ibid.
Cum domesticis pax habenda.	140
Sine pace hac nihil prodest publica.	ibid.
Ubi pax, ibi una domus, ubi dissensio plures domus.	
Substantia domestica sine pace citò perditur.	ibid.
Inter domesticos bellum propter causam levissimam.	142
Propter hanc pacem servandam misit Christus discipulos binos & binos.	135
S. Dominicus columna mundi.	331
Domitiani Imper. dexterias in jaculando.	190
Dormire in peccato mortali nemo debet.	24
De septem dormientibus exemplum.	111
Peregrini dormientis in dorso testitudinis exemplum.	125
Dotes Corporis Christi.	107
B. Virginis.	109

E.

Ebrietas omnium vitiorum mater.	70
Exemplum illius ridiculum.	ibid.
Ebrium maritum trucidat uxor & filios.	ibid.
Ebrius unâ horâ consumit, quod totâ hebdomadâ lucratus.	ibid.
Ab Ecclesia nihil nisi verum proficiscitur.	50, & 51
In ipsam hæreticorum calumniarum.	ibid.
Et non est inferenda injuria propter ipsius Prælatos.	ibid.

Non debet malè audire ex hoc, quod in ea sint mule?	75
mali.	140
Navi comparatur.	140
In choro Ecclesiarum sumus corpore, corde in foro.	257
Ejus fundatores Petrus & Paulus.	351
Ejus columnæ Petrus & Paulus.	322. & seqq.
<i>Vide</i> Cathedra Petri.	
Echo octophona mire adinventæ.	2
S. Eleazari fervor in pauperibus patrocinando.	152
Elias non potest ire cum pallio in cælum.	294
Eloquentiam Ciceronis superat S. Marcus.	ibid.
Elogius lapidica in pauperes liberalis.	83
Episcopus est quasi inspector vel speculator.	69
Qualis debeat esse?	70
A temporibus Apostolorum etiam Græci cœlibes fuerunt, & uxores, ut sorores retinuerunt.	69
Episcopalis dignitas quanta?	ibid.
Quomodo omnes & viri & feminae possint fieri Episcopi.	ibidem
Spiritualis Episcopatus in anima nostra, & affectionibus nostris.	71
Epitaphium Alberti Archiep. Moguntini.	123
Evangelii secundum Joannem verba quædam in Platone inventa.	230
Eucharistiam sumpsit B. Virgo & Apostoli de manu S. Jacobi minoris.	168
Eucharistia est compendium miraculorum Dei.	243
Hoc mysterium habet specialem difficultatem præ multis fidei articulis.	244
Est miraculum in substantia & accidentibus.	245
Christus tunc maximus, cum hominibus pusillus.	246
Cur dicatur Sacramentum mirabile?	ibid. & seqq.
Deus hic parvus & humilis vult humiliter adorari.	ibid.
Sub minima particula continetur totus Christus.	ibid.
Parvus est ut nos magnos efficiat.	ibid.
In Eucharistia fit vere transubstantiatio.	251
Quomodo mirabilia fiant; non oportet examinare.	ibidem
Christus hic non maculatur in sordibus.	363
Christus in Eucharistia speculo comparatur.	ibid.
Præsentiam corporis Christi in illa diabolus confiteretur.	253
Per illam homo ille totus immutatur.	254
Ex faciei & Echi multiplicatione declaratur præsentia corporis Christi in Eucharistia.	257
Hostiæ à Judæis perforatæ miraculum.	263
Miracula corporis Domini assidue viderunt.	258
Hic cibus sumptus non consumitur, quod pulchre probat S. Thomas.	260

H.

Hereticorum minister annuè accepit 100. libras
ad prædicandum contra vitia, qui 6000. noluit
fer accipere ad servandum, quod prædicabat.

Brutis stolidiores.	31
Errant a sinidè circa S. Eucharistiam.	267
Magnatum animæ immundæ, rusticorum Catho- licorum mundæ.	252
Merito despiciuntur.	32
Contemnens cathedram S. Petri moritur.	25
Miserima successio.	ibid.
Singulis sæculis novi successerunt.	ibid.
Novo eorum veneno exurgunt, novi reoppositi Do- ctores.	67
S. Franc. Xaverius unus plures ad Christum, quam illi simul Ethnicos in errorem traxerunt.	ibid.
Hæresis Cathedra designatur per bestiam.	68
Hannibal à pueritia bellicosus.	317
Hannonis aves cur doctæ dicere, <i>Hannonesi Deus.</i>	2
Helena quærit & invenit Crucem Christi.	184
Heliogabalus Imp. misit Parasitis vasa cum scorpionibus & serpentibus.	33
Hemerocallis flos uno die durans.	18
Hemerobios avis unico die vivens.	ibid.
B. Henricus Suso nomen Jesu pectori inculpfit.	8
S. Henricus Imp. singulis diebus tria solemnia sacra au- dit.	227
B. Hermanni Ord. Præd. devotio erga Christi vulnera.	191
Hesiodus docuit Deos utentes nectare fieri immorta- les.	111
S. Hieronymi laus.	51
Hieronymus Lanuza quanti æstimet unum Pilum S. Mariæ Magdalenæ.	177
S. Hilarius Columba & sustentator Ecclesiæ.	330
Homo & maximè mulier est animal varium & multi- plex.	71
Gloriosi & excellentis descriptio per similitudinem ad arborem quam vidit Nabuchodonosor.	37
Inquieti descriptio per comparationem cum avicu- la.	62
Ejusdem exemplum.	ibid.
An plures ad gloriam assumentur, quam Angeli ce- ciderint?	67
Quilibet habet duos filios.	165
Perfectissima S. Trinitatis imago, in quo?	234

In ipso triplex imago Dei.	236 & seq.
In veteri lege paulo minor Angelis in statu gratiæ per castitatem æqualis.	279
Omnes debent esse columnæ immobiles.	125
Deus in magnis & parvis laudabilis.	246
Parvi sunt Deo magis similes.	247
Similis pernici.	ibidem
Secundum sphingis ænigma est animal mane qua- drupes, in meridie bipes, vesperi tripes.	18
Honor, vide gloria & hospes divitiæ.	
Hospitia diversorum diversa.	123
Quæ sint adeunda.	ibid.
Hospitalitatem exercens describitur.	71
Omnes in mundo sunt hospites.	122
Hospes vide peregrinus.	
S. Huberti stola non minuitur inde dissectis variis laci- niis.	178
Hugo à S. Victore tria bona optavit.	14
Humana carne an vesci liceat pro sanitate recuperan- da?	111
Humanitas Christi umbra Deitatis ejus.	41
Humilitas Christi.	45
B. Mariæ Virginis.	40
Petri Cælestini Papæ.	41
Caroli quinti.	ibid.
Petri Damiani, Ambrosii & aliorum.	43
Narcissi Jerosolymorum Pontificis.	45
S. Francisci.	58
S. Gregorii Turonensis.	ibid.
Joannis Friderici Ord. Præd. Ducis Albani filii.	157
B. Aloysii.	206
Christi & B. Virginis comparatur lilio convallium.	
Cineri comparatur.	41 & seq.
Item fusco & nigro colori seu umbræ.	ibid.
Exhortatio ad illam.	95
Hanc respicit ad illam:	94
Facit magnos.	309
Est nummus aureus, cujus pretium in descensu con- sistit.	308
Deus in Eucharistia parvus & humilis vult humiliter adorari.	244

I.

J acob & Esau præfigurant Eucharistiam.	271
S. Jacobus minor cur frater Domini vocatus?	168
Primus missam celebravit Jerosolymis.	ibid.
Eucharistiam dedit B. Virginii & Apostolis.	ibid.

INDEX ALPHABETICUS

Orando callum genibus obduxit.	ibid.	Ei se mundi Conditor inclinavit.	ibid.
Fuit similis Christo.	ibid.	Tota SS. Trinitas in ejus favorem videtur conde-	
Cur solus ex Apostolis passus Jerosolymis.	ibid.	cendisse.	ibid.
B. Jacobus Ord. Minor. conqueritur, Quod amor		Angelus fuit & nomine, & vitâ.	ibid.
non amatur.	218	Putatus Angelus incarnatus ob continentiam.	
Jaeculandi dexteritas Domitiani.	190		
S. Ida à triplici Sole illustratur.	231		
Jesus, vide nomen.			
Jesuitæ omnes in cælo vocabimur.	15	Arclidux novi Testamenti.	
S. Ignatius Episcopus desideravit videre S. Jacobum		Est vere Magnus.	ibid. & seq.
& cur?	108	Antecellit Prophetas & Patriarchas	301
S. P. Ignatius gaudet pro Christo injurias & tormenta		Laudatus à Salvatore supra omnes.	ibid.
pati.	179	Nulla signa fecit, & cur?	301
Ignis designat Spiritum S.	207	Magnitudo ejus humilis, lepidæ de hoc historia.	ibid.
Imago Dei in homine triplex.	136. & seq.	Miracula manus ejus.	310
De immortalitate error Chinenfium.	108	S. Joannes Columbanus quoties nomen Jesu in Episto-	
Impassibilitas dos Corporis gloriosi.	107	lis suis expresserit?	5
Magicam esse falsam probatur exemplo.	108	S. Joannes Evangelista multum à Christo dilectus.	87
Sanctorum in hac vita quasi impassibilium exempla			
Quomodo hic tales fieri debeamus?	ibid.	P. Joannes Gauda Soc. Jesu quotidie quasi moriturus	
Per castitatem tales fieri incipimus.	112	confititur.	24
Imperium maximum imperare sibi.	20	Nervosè excipit Hæreticum impugnantem Eucha-	
Tria animalia post mortem toti mundo imparant.		ristiam.	217
		Joannes Friderici Ducis Albani filius Ordinis Prædi-	
		catorum coquam adjuvat.	157
		Joannis Lusitaniæ Regis devotio erga Christi vulnere.	192
		Nihil negavit, quod per vulnera Christi ab illo pe-	
		tabatur.	195
		Joannis secundi Lusitaniæ Regis Symbolum: pro lege	
		& pro Grege.	121
		Jonathæ victoria de Philisteis.	97
		Ex oculis ejus splendor egreditur.	ibid.
		B. Josephus similis B. Virginii in omnibus virtutibus.	79
			80
		Laus ejus & encomium. B. V.	ibid.
		Probabile est in utero sanctificatum atque omnis	
		fomitis expertum fuisse.	ibid.
		Nemo post Christum & B. Virginem pulchrior ipso.	81
		Multa bona accepit à Deo per intercessionem B.	
		Virginis.	ibid.
		Ex instinctu Spiritus Sancti accepit B. Virginem in	
		conjugem.	85
		In Christum habuit patris auctoritatem.	76
		Magnus amor inter Christum & ipsum.	ibid.
		Probabile est ipsum majorem gratiam habuisse	
		Joanne Baptista & Apostolis.	87
		Quodammodo omni creaturæ imperans.	88
		Sanctæ Theresiæ patronus, cui nihil denegavit.	ibid.
			ibid.

Miraculu
ab igne.
Exhortati
Inacundi sed
Itroz infelic
S. Nidorus è S
narum con
Iter, vide, via
Judas merito
Judai perfor
miraculu
Depreher
Judez servar
Ex facie n
Neque pi
Mirabilia

In die jud
bunt.
Christus
neta.
Julius Drusu

B. Juniperi
Jurandi con
B. Justina

Justificatio

Fit per po
Omnibus
Justus Lipsi

L Asciv
Sup
Laureatæ Ep

Latonis mi
Meritis a
Leo Bizaoti
Ex ungue
Liberalitas
Alphonfi
Libris editis
In Libro
foamiae
vit ponti B
L'hum con
B. Virg.

RERUM MEMORABILIU M.

ibid.	Miraculum ab ipſo patratum in liberatione pueri	Lingua bona eſt magnum bonum.	203
condel.	ab igne.	Mala maximum malum.	ibid.
ibid.	Exhortatio ad cultum ipſus.	Lis. <i>vide</i> pax, & domeſtica pax & diſcordia.	
ibid.	Intrandi ſedent in Cathedra peſtilentia.	In duobus locis unum corpus poteſt eſſe.	257
ntinentiam.	Irenae inſelicitas.	Lucifer cur voluerit ſedere in lateribus Aquilonis.	202
367	S. Iſidorus eſt ſepulchro damnat etiam ſanctarum fami-	Lucullus quot pallia habuerit.	127
ibid.	narum conuerſationem.	Ludolphi à Saxonia Carthuſiani laus.	15
ibid. & ſeq.	Ier. <i>vide</i> , viator.	Ludovicus undecimus inſirmus quantum quotidie de-	
301	Judas merito contemnitur.	derit ſuo medico.	107
ibid.	Judaei perforant cultris corpus Chriſti in Euchariftia:	Ludovici Epilcopi Tholoſani oculus poſt mortem in-	
304	miraculum.	ſtat A damantis ſulget.	112
oc hiftoria.	Depreheſi puniti.	Luna ſimilis ſoli, & quare?	57
ibid.	Judex ſervare debet aequitatem.	In quo ſtatu creata?	ibid.
310	Ex facie nemo judicandus.	Lutherus damnatur inconstantia.	232
u in Epilto-	Neque propter afflictiones.	Opponendo ſe Euchariftiae cauſa eſt veritatis mani-	
to dilectus.	Mirabilia judicia Dei in lapicida oſtenduntur.	feſtata.	233
87	In die iudicii corpus & anima ſe invicem inculca-	Lux quas proprietates habeat?	104
moriturus	bunt.	Quomodo exprimentur in noſtro mortali corpore?	ibid.
24	Chriſtus tunc improperebit peccatoribus ſua vul-		
tem Eucha-	nera.		
217	Julius Drufus vitam ſuam voluit omnibus eſſe notam.		
inis Prædi-			
157	B. Juniperi rara patientia.		
ſtili vulnera.	Jurandi conſuetudo quomodo facile vitanda.		
192	B. Juſtinam à tentationibus carnis liberat B. Virgo.		
di ab illo pe-			
195	Juſtificatio peccatoris comparatur ortui Solis.		
n: pro lege			
221	Fit per poenitentiae Sacramentum.		
97	Omnibus miraculis mirabilior.		
ibid.	Juſtus Lipſius iter ſuum moleſtum deſcribit.		
virtutibus.			
79			
80			
que omnis			
ibid.			
chriſtopho.			
81			
ſſionem B.			
ibid.			
Virginem in			
85			
n.			
76			
ibid.			
am habuit			
87			
s.			
81			
denegavit			
ibid.			
Mira-			

M.

M agica invulnerabilitas falſa eſt, probatur ex-	
emplo.	103
Magnitudo animi ex virtute penſatur.	373
Magnos facit humilitas.	309
S. Malachiae de Pontificibus Prophetia.	54
S. Malehus cum conjuge ob bonam conſcientiam à	
beſtiis liberi.	144
Marcus eſt tuba caeleſtis.	149
Superat eloquentiam Ciceronis.	ibid.
Eſt myſticus Leo.	150
Pollicem ſibi præcidit, ut ſacerdotium effugiat	151
Ejus conſtantia.	153
B. Margarita a Caſtro Ord. Præd. habuit in corde tres	
gemmas, in quibus depictae erant imagines Chriſti	
B. Virginis & S. Joſephi.	90
B. Margareta Ungarica devotè oſculatur vulnera	
Chriſti.	195
B. Margareta Lotharinga ex recordatione divini amo-	
tis in homines lacrymatur.	213
B. Maria Virgo Mater Dei comparatur nubeculae.	42
Perfectiſſima Dei imago.	41
Cum filio peccati notam ſubiit.	44
Perivit, ut ultima poneretur in libro generationis	
Chriſti, ubi ſolum foeminae reprehendibiles recen-	
ſentur.	45
Ejus humilitas.	40
Humilitatis ejus ſectatores quales.	43
Ejus ſapientia.	89
Encomium.	ibid.
Quare comparetur platano?	46

INDEX ALPHABETICUS

Liberat à carnis tentationibus, probatur exemplis.		Matrimonium, <i>vide</i> connubium.	
Exemplum adolescentis ipsam in sponsam elegentis,	47	S. Matthæi conversio miraculosa.	30
Multa bona impetravit sponso suo Josepho.	81	S. Mechthildis impensè amat Deum.	217
Lunæ comparatur.	97. & 98	Ipsi diversarum virtutum diversa præmia revelantur.	280
Plena est gratiâ.	ibid.	Medici boni officium.	21
Plus amata in primo instanti conceptionis à verbo Dei, quam Angeli.	98	Non debet visitare infirmum ultra tertium diem post monitionem confessionis.	ibid.
Gratia ejus major gratia omnium SS. simul sumpta.	ibid.	Ludovici undecimi Galliarum Regis quantum in dies accepterit in infirmitate ipsius.	107
Omnes gratias gratis datas habuit.	99	Memnonis statua Solis radiis illuminata, humanas voces articulatè proferebat.	34
Omnes virtutes.	ibid.	Mendici non sunt veri peregrini.	126
Quam diu vixerit.	101	Mercatoris labor & studium acquirendi divitiarum.	24
Omnia sua bona Deo attribuit.	ibid.	Meritum laborum Christi pax.	236
In ipsa non fuit aliquis actus indeliberatus.	ibid.	Ad merendum quantum temporis datum Angelis.	101
Gratia ipsius per singulos actus fuit aucta.	ibid.	Merelli studium pro memoria immortalis Cæciliæ Metellæ.	22
Augmentum gratiæ ejus admirabile.	ibid.	Meum & tuum causa discordiæ.	142
Plus apud Deum potest, quam omnes Beati simul sumpti.	102	B. Michelina, ut ardentius amaret Christum, mortem filii petiit.	37
Exemplum misericordiæ & efficacæ intercessionis ejus,	ibid.	Militum generositas declaratur.	181.
Respicit omnes invocantes se, probatur exemplo.	103	Præclaris factis Gentilitias tesseras merentur.	ibidem
Dotes ejus in hac vita.	119	Ostensis in corpore vulneribus liberantur à morte.	192
Nullam diem sine tribulatione cordis transigit in terra.	169	Miraculum summum est Eucharistia.	244
Plus quam martyr.	ibid.	Diabolicū est pasci corpore Christi, & non imitari mores ejus.	214
Festinavit juvare Joannem in utero materno.	304	Quotidiana vilesunt.	258
Est columna cæli.	155	In Eucharistia à Judæis perforata.	267
<i>Vide</i> Joseph.		Miseria <i>vide</i> afflictio.	
B. Mariæ Bonaventuræ Ord. S. Benedicti devotio.	ibid.	Missâ in mari si cælum favet, celebrari potest.	255
B. Mariæ Magdalenæ unicus pilus multum æstimatur.	177	Unde ortum, quod canetur Sursum corda, & non deorsum, cum Christus sit in altari?	261
B. Maria Magdalena de Pazzis conformis voluntati divinæ.	166	Quod in præfatione cantetur: Quem laudant Angeli & Archangeli?	27
Edocta à Christo viam brevissimam ad perfectionem esse, omnem diem quasi ultimum reputare.	25	Tres solemnes audiebat quotidie S. Henricus 11.	11
B. Maria de Victoria locum ingressâ dolebat, si crucem non invenisset.	184	Monachus, <i>vide</i> Religiosus.	
Per Eucharistiam non est magis ipsa, sed alter Christus.	254 & seq.	Monumentum, <i>vide</i> thesaurus.	
Martyrum membra, in quibus passi sunt fulgebunt in cælis.	190	Morbi in uno oculo deprehensi	122. 107
Vulneribus suis pro nobis intercedunt.	192	In toto corpore 300.	ibid.
Martyrii magnum desiderium.	36	Mortuorum resurrectio apud Gentiles incredibilis.	11
Martyres diaboli recensentur.	236	Hanc Philosophi impossibilem æstimaverunt.	ibidem
Matet, <i>Vide</i> parentes.		Inter articulos fidei est difficillimus.	116

Propriet
fuor.
Hanc h
Post ha
Gentile
Latè r
Tria an
Morum
Moyse
Thesau
sti.
Ejus Ca
nisi ver
Mulier est
Hujus p
Etiam p
Etiam S
Mundus in
Tanqua
Licet to
pretium
Non sa
Falsæ m
Ei servi
Hunc c
Sancti
& S. Fr
Ejus be
Munda
Non ag
In van
Quidq
Rex m
De van
Mutabil
N
Na
Navi com
Cur su
baus.
Neaias
A mat
à Chr
Nero qu
Nunq
Nicolau

RERUM MEMORABILIMUM.

Propter mortis memoriam omnes actiones bene- fiunt.	25
Hanc habuit Pacovius Syriæ Princeps.	20
Posthanc, aliquam alicubi mansionem sperarunt Gentiles.	132
Lætè morientis exemplum.	246
Tria animalia post mortem totimundo imperant.	193
Morum disparitas hoc tempore in conjugibus.	82
Moyfes unde splendorem vultus contraxit.	115
Theſauro Ægyptiorum prætulit improperiũ Chri- ſti.	181
Ejus Cathedra hanc habuit virtutem, ut ex ea non niſi vera dicerentur.	50
Mulier eſt animal maximè varium & muntabile.	71
Hujus probitas multum confert viro.	81
Etiã propriæ matris converſatio periculofa.	299
Etiã Sanctarum.	ibid.
Mundus in hoc ſæculo ſuos laſtat.	164
Tanquam tauros paſcit, & ad necem ducit.	ibid.
Licet totus verteretur in aurum, minus eſſet ejus pretium quàm tribulationis.	280
Non ſariat, ſed cor turbat.	235
Falſe magnitudinis laborat.	308
Ei ſervientes ſunt martyres diaboli.	236
Hunc debemus in pedibus, non in capite habere.	295
Sancti illum ſuſtinent. 330. & ſeq. S. Dominicus & S. Franciſcus columnæ ejus.	331
Ejus bona ſoliciti quærunt mundani.	169
Mundanos tractat Deus ut privignos.	165
Non agnoſcunt Dei beneficia, niſi temporalia.	172
In vanum laborant.	214
Quidquid quærunt extra Deum, affigit. <i>ibid.</i> & ſeq.	
Rex mundi eſt, qui illum ſpernit.	295
De vanitate ejus egregium dictum.	215
Mirabilitas rerum, <i>vide</i> vanitas.	

N.

N arcifſus conſiderando imaginem ſuam, periit.	230
Naturalia omnia ex arte cognofci non poſſunt.	232
Navi comparatur Eccleſia.	440
Cur ſuper columnas ædificaverit Simon Macha- bæus.	327
Neanias mirabiliter converſus.	50
A matre propria tyranno traditur.	ibid.
à Chriſto baptizatur.	ibid.
Nero quanti emerit vaſculum ex Achate.	34
Nunquam bis eandem veſtem induit.	127
Nicolaus Papa quintus pacè componit in Eccleſia.	143

Cœleſtis Panthei pars I.

Nigredo non ſemper facit deforme.	40
Nominis immortalitas labore comparatur.	2
Vanè illam quærerent exempla.	ibid.
Sola virtute acquiritur.	6
Plurimi canis inſtar Æſopici quærunt.	ibid.
Monumenta ad comparandum erecta, ſæpè lunc occafio calumniarum.	6
Bonum nomen cato virtutum prærio emitur.	8
Hoc ſolum eſt noſtrum.	9
Vana titulorum nomina.	10
Per labores, ſudores, cruor quæritur.	12
Juxta nomen videndum.	ibid.
Infantibus non ſunt nomina Gentiliũ imponenda.	15
Nomen mutare debet, qui ſecundum nomen non vivit.	ibid.
Nomen JESU omni veneratione colendum.	3
Romæ docuit pueros B. Fœlix.	ibid.
Omnia ſine eò deſipiabant S. Auguſtino.	4
In eo colendo rarum mulieris ſtudium.	ibid.
Contra pericula munimentum.	ibid.
S. Paulus in omnibus membris portavit.	ibid.
Quoties illud & Chriſti in ſcriptis expreſſerit.	ibid.
S. Columbinus in paucis ſuis Epiftolis millies & quingenties poſuit.	5
Ab omnibus ſtatibus venerandum.	ibid.
In omnibus membris exprimentum.	ibid.
Caro conſtitit Jeſu.	8
Peccatorum refugium.	10
In agone invocondum.	15
Ejus efficacia.	ibid.
In agone illud inſtantibus, dantur plenariæ in- dulgentiæ.	ibid.
Modus in agone invocandi.	ibid.
Cordi inſculpfit B. Henricus Suſo Ord. Præd.	8
In cælo omnes vocabimur Jeſuitæ.	ibid.
Nubi comparatur B. Virgo.	38
Nutrix cum lacte mores ſuos in pueros tranſmittit, quod probatur exemplis.	315

O.

O bedientiæ exemplum in B. Ægidio.	67
In B. Berchario.	116
In B. Aloyſio.	295
In B. Francisca Romana.	216
Facit Angelos.	296
Disponit ad agilitatem Beatorum.	117
Obſequia etiam ſupererogatoria Deo exhibenda.	226.
Obſtinatio peccatoris terribili viſione punitur.	195
Oculus ſpeculum naturæ.	221
Amantis ſymbolum.	222

Y y

Caſaris

INDEX ALPHABETICUS

Cæsaris Augusti & Christi quales?	95	S. Paulus nomen Jesu habuit in omnibus suis membris.	
Jonathæ splendorem emittunt.	97	In suis Epistolis illud ducenties decies novies Christi verò quadringenties & semel expressè.	
In unico 112. morbi.	107	In ejus conversione Angeli exultant.	
Officia & dignitates unico die durant ad similitudinem Regalium.	17	Conversio ejus præponitur quibuscunque Christi miraculis.	
Unicuique suo bene fungendum est.	19	Qui nascuntur in festo ipsius Conversionis, non mordentur à serpentibus.	
Oliva symbolum pacis.	136	Ejus cum Sole comparatio.	
Opposita relativa ubi in divinis non est, omnia sunt eadem.	231	Ex lectione epistolæ ipsius conversus est S. Augustinus.	
Orationes quare non exaudiantur à Domino?	94	Illum prædicantem audire optavit idem.	
Magni Basilii orant tonitrua, quia vita fulgur.	199	Ipsius peregrinatio.	
Devotæ Angelos efficiunt.	291. & seq.	Labores & patientia.	ibid. & seq.
In illa non est quærendus spiritali gustus ac dulcedo.	166	Gaudet in tribulationibus.	179
Patientis ariditatem resignatio.	ibid.	Est columna ignis.	311
Fervor S. Francisci de Paula.	202	Adamantina Ecclesiæ columna.	310
B. Aloysii.	291	Columna & fundator Ecclesiæ.	320. & seq.
Levis distractio gravissimè reprehensa in S. Veronica de Binafco.	292	Columna marmorea.	311
Otto Imp. miraculosè Eucharistiam suscipit.	259	Paupertas est magna pœna.	214
Ovis post mortem tori mundo imperat.	293	B. Eleazarij fervor in pauperes.	151
P.		Item Elogii lapidæ.	183
Palladii cæcis Romani Imperii celeritas.	54	Pax omnibus data in nativitate Christi.	121
Pallia quot habuerit Lucullus Romanus.	137	Est meritum omnium laborum ejus.	126
Parentes boni propter filios malos non contemnendi.	77	Opus præcipuum ipsius.	ibid.
Sancti habuerunt sæpè filios nequam.	ibid.	Cum Deo fuit in statu innocentia.	116
Mangnâ indigent prudentiâ ad regendam familiam.	71	Hujus beneficia.	ibid.
Debent esse benigni, pacifici, non percussores.	ibid.	Hinc nulla major.	117
Domui suæ bene præpositi.	ibid.	In quo consistat?	129
Curare debent circa ortum prolium.	303	Inter Reges matrimonio conciliatur, quot exemplo probatur.	137
Proprias debent proles lactare.	316	Turbatur cum Deo ab impiis.	138
Sint columnæ ductrices prolium.	324. & seq.	Non est cum impiis.	ibid.
Mater ex faucibus leonis infantè eripit.	304. & seq.	Præsupponit gratiam.	139
Nunquam est offensa à filio Pomponio Attico.	141	Cum omnibus, maximè domesticis habenda.	140
Filiæ imitantur mores maternos.	314	Ab omnibus desideratur.	141
Parva sunt artificia fiora.	248	Publica nihil prodest sine privata.	ibid.
Cur Corpus Domini contineatur sub tam parva specie panis.	ibid.	Ubi adest, ibi una domus, ubi dissensio, plures domus.	ibid.
Non est contra naturam, Deum magnum sub parva hostia contineri.	249	Sine ipsa substantia domestica citò perditur.	ibid.
Patientia reddit hominem impassibilem.	109	Bona temporalia sine illa nihil sunt.	ibid.
S. Ignatii.	179	Inter domesticos rumpitur per vilissimam causam.	142
B. Juniperi.	181	Pax nostra, vitrea:	ibid.
Exhortatio ad patientiam.	63	Fuit inter animalia in arca Noë.	140
Cælestis desiderium.	133	Austeritatibus præfertur.	141
Patriæ amor viâ molestias facit leves.	130	Ubi ipsa est, ibi Deus.	141
S. Paulinus se captivum tradidit pro captivo redimendo.	212	Cordis, præstantior publica.	ibid.
		Juncta gaudio,	ibid.

Confertu
pax tripl
pacis sym
Benedicti
sima.
Pacis Intern
In Eccle
Christus
Peccatum
Impedit
Adz, bel
Hujus b
Causat f
Ab illo n
S. quæ da
committ
Peccator s
Quantu
Quomo
Conver
Obstina
Peccato
Esse vol
Illos far
veltigiu
Pecunia q
Pelican
Penthe
Cur Spi
Quidan
rium.
B. Peregrin
Peregrinu
perfection
mum
Hanc vi
de razz
Hanc S
Hanc t
ri.
Hanc &
In hac v
Huic of
perfect
pericles
Persecutio
resiliencia
Confertu

RERUM MEMORABILIU M.

fuis membra	Confertur à bona conscientia.	ibid.	petri Damiani humilitas.	43
cijs novies	pax triplex.	136	S. petrus Apoftolus accepit à Chrifto fedem	David,
mel expreff	pacis fymbolum oliva.	ibid.	quam ipfe à patre accepit.	56
ibid.	Benedictio illius inter benedictiones Dei perfectif-		Refuscitavit filium Theophili præfecti 14. annis fe-	
unque Chri	lima.	140	pultum.	56
ibid.	Pacis veræ exemplum.	142	Columna nubis.	323
erfionis, mo	Interna, David & Benjamin exempla.	144	Quam inftabilis columna,	328
	In Ecclefia illam reflituit Nicolaus V. Papa.	143	post lapfum animofior.	329
	Chriftus vult sumi in Euchariftia à pacificis.	265	Primum ejus miraculum, date claudogreffum, &	
	Peccatum eft umbra valde pestilens.	44	cur?	ibid.
	Impedit fubtilitatem corporis	119	Columna Ecclefie & fundator.	320 & feq.
	Adz, bellum fecit inter nos & Deum,	137	Columna marmorea.	331
	Hujus belli incommoda.	ibid.	In monte à Chrifto quare reprehensus?	126
	Caufat frigus cordis noftri.	200	S. Petrum mart. Ord. prædicatorum vifitant virgines de	
	Ab illo nos retrahere debent beneficia Dei.	210	calo.	5
	S. quædam Virgo miratur, quomodo quis poffet		philippidæ cujufdam velocitas.	11
	committere peccatum mortale.	223	philippus fecundus Rex Hifp. fervavit præceptum	
	Peccator fuo exemplo debet alios convertere.	31	Chrifti de non ambiendis primis cathedris.	58
	Quantumvis magnus nunquam desperet.	ibid.	philift hæi victi à Jonatha.	97
	Quomodo fiat iuftus?	ibid.	Philofophi refurrectionem mortuorum impoffibilem	
	Converfio ejus inter omnia miracula mirabilior.		putaverunt.	105
		28	In eorum libris quædam quafi de fâncta Trinitate	
	Obftinatio ejus terribili vifione punitur.	198	depicta reperiuntur.	230
	Peccatores Chriflum flagellant.	223	Propter admirari, cœperunt philofophari.	244
	Effè volumus, reputari nolumus.	46	Phœnix mortua revivifcit,	106
	Illos fanans Deus, à peccatis non relinquit aliquod		Pingendi Thimantis ingenium.	150
	veftigium peccatorum.	31	Platano comparatur B. V.	46
	Pecunia quomodo utendum?	127	in Platonis fcriptis reperta funt verba quædam Evan-	
	Pelicanus eft fymbolum Chrifli.	222	gelii fecundum Ioannem.	230
	Penthecofte figura mons Sinai.	197	Plinius quot morbos in toto corpore humano obser-	
	Cur Spiritus S. cum fono de celo defcenderit?	198	varit.	107
	Quidam pro fcutio Gentilitio habebat hoc myfte-		Pomponius Atticus matrem nunquam offendit.	147
	rium.	204	de Pontificum fucceffione prudens fœminæ refponfum	
	B. Petegrinus Ord. Servitarum tribus annis non fedit.	128		55
	Petegrinus vide Viator.		Potator, vide ebrietas.	
	perfectionis via breviffima eft omnem diem quafi ulti-		Potestas folvendi à peccatis major potestate folvendi	
	mum reputate,	2	à morbis.	29
	Hanc viam tradidit Chriflus B. Mariæ Magdalena		Prædicans hæreticorum, vide Hæreticus.	
	de bazzis.	ibid.	Præmia diverfarum virtutum diverfa.	280
	Hanc S. Ignatius filiis fuis reliquit.	ibid.	Preces vide oratio.	
	Hanc tenuit B. Clara de monte Falco in vita fæcula-		Primarum in convivio ambire tolerabile eft, in Ecclefia	
	ri.	ibid.	execrabile.	57
	Hanc & antiqui pe.	ibid.	Principes comparantur Soli, plebs umbra.	35
	In hac via verum eft illud Hercules plus ultra.	322	Probus laudatus eft, quod effer vir fui neminis.	12
	Huic officit terrenum & carnale matrimonium.	83	S. Proclus vidit S. Paulum S. Joanni Chryfoftomo fcri-	
	perfectiores plures fubeunt mortificationes.	172 &	benti adftantem.	33
		173	S. Procopius, vide Neanias.	
	pericles Orator laudatur, quod tonare videretur.	35	Prometheus furatus eft de celo ignem.	202
	persecutio, vide afflictio.		Promiffa Vefpafiani Imp. magna.	213
	perilientia cathedra, vide cathedra.		Promptitudo, vide obedientia.	

INDEX ALPHABETICIUS

Pronubus nuptiarum B. Virginis fuit Spiritus S.	83	Romani splendidiſſimè honorabant victores	187
Prophetia S. Malachia Episc. de ſucceſſione Pontificum recenſetur.	54	Certant, quis præcipuus Deorum?	207
Profapia Ducis Archorani ab Adamo derivatur,	52	S. Romualdus vidit S. Apollinarem in magno ſplendore.	11
Providentia Dei ſæpe probos affligit, reis favet.	163	Rudolphus ex reverentia erga Euchariftiam ſit imparator.	273
Hujus ſtupendam exemplum.	164	Ruffini & palladii peregrinationis deſcriptio.	233
Prudentia ſecundum S. Bernardum eſt Abbatiffa virutum.	70. & 71	S.	
Necceſſaria eſt patriſamilias ad regendam domũ.	71	Sacerdotes & viri Apoſtoli, Throni & ſedes Dei appellantur.	64
Pudicitia, vide caſtitas.		Sacerdotium ut effugeret S. Marcus, pollicem ſibi præſcidit.	151
Pulchritudo in magnitudine corporis conſiſtit.	246	Salvandorum numerus an major ſit numero angelorum apoſtatarum?	67
		Samſon figuram Chriſti exhibuit.	331
Q uærit unuſquiſque hoc, quod amat.	175	Sancti ſunt columnæ.	315
Quies vera in cruce Domini.	60	Etiã in interdum de ſanctiratis culmine labuntur.	321
In Religione.	61	In hoc mundo peregrini.	127
In ſola conſcientia bona.	146	Multis afflictionibus a Deo afficiuntur.	170
In ſolo Deo	215	A Domino tractantur ut filii.	165
Quiſcentes in cruce, tandem ad requiem æternam aſſumentur.	63	Cum Deo ludunt, dum affliguntur.	170
		Suſtentant mundum.	331
		Sunt canes.	228
		Viſorum in magno ſplendore exempla.	111
		Sapientius Sacerdos jam martyrium ſubiturus, reſiliit.	74
		Rex Saracenorã miſit pontifici ſaccum caſtaneis plenum cum miniſ.	12
		Scorum cauſa belli Trojani.	142
		Multorum iridem malorum origo.	ibid
		Securitas nullibi reperitur, ſed ubique videas ne cadas.	27 & ſeqq.
		Seneca ſic dictus, quia ſe necavit.	161
		Senſuum defeſtus & vitium.	115
		Decipitur in Euchariftia.	271
		Serpentes non mordent natos in converſione S. Pauli.	33
		Servus noſter dignatur eſſe Deus.	207
		Simon Machabæus naves ædificavit ſuper columnas & curſ.	347
		In monte Sinai refulſis gloria Domini.	197
		Figura feſti pentecoſtes.	ibidem
		Societas mala fugienda.	131
		Maximè mulierum.	299
		Etiã ſanctarum	ibidem
		Comites in via quandoque oneroſi.	131
		Carbonis inſtar proximum inflammat.	200
		Societas Jeſu propter diſmiſſionem quorundã floret.	71
		Hanc diſmittendi poteſtatem confirmavit Gregorius XIV.	ibidem
		Anagramma : Vitioſa ſeces.	ibidem
			Aliis

Aliis R
 præferu
 Hujus R
 Acceder
 Angeli.
 In aqua
 Ei nihil
 Pingeba
 Tria cor
 Eſt ſym
 plebis.
 Sophocles
 Speculum
 Spiritus S. I
 Velut i
 Cur cur
 derit ?
 Subird
 Cur in h
 Totus
 In ſpon
 S. Stanislai
 Status Inn
 Statua Me
 Stellæ on
 Major
 A Sole
 Exiis n
 Quant
 S. Stephan
 corrupt
 Silliconis
 perta.
 Stola S. H
 Subſtantia
 Subnilitas
 Penetr
 Muli i
 Per pec
 Succellio
 Beza.
 Pruden
 Qualis
 Sudarium
 Sumptuſi
 Superbia
 Superiori
 ſeq.
T Emp
 Ten

RERUM MEMORABILIU M.

res	27	Aliis Religionibus propter tria à Gregorio XIII. præfertur.	297
no splendo	207	Hujus Religionis Sacramentum est Eucharistia.	300
am firmp	11	Accedentibus illis ad Eucharistiam, comites sunt Angeli.	ibid.
io.	270	Solis velocitas quanta.	34
& sedes De	64	In æquatore.	101
pollicem fibi	151	Ei nihil tam simile quàm luna, & quare.	97
o angelorum	67	Pingebatur ab antiquis vibrans tres radios.	9
labuntur.	328	Tria continet. Esse, lucere, ardere.	240
r.	170	Est symbolum Principum, umbra vero symbolum plebis.	35
a.	143	Sophocles doluit, se turpiter educatum fuisse.	33
us, testifit.	74	Speculum est omnibus omnia.	211
astaneis ple	52	Spiritus S. Paranympus fuit nuptiarum B. Virginis.	83
cas ne cadat.	27 & 309	Velur ignis Apostolos in die Pentecostes accedit.	200
27 & 309	161	Cur cum sono de cælo in die Pentecostes ascenderit?	108
115	271	Subitò corda immutat.	202
117	205	Cur in linguis igneis apparuerit?	203
131	218	Torus misericors apparet in visione.	205
209	161	In sponfam B. Virgo eligitur ab adolescente.	84
131	112	S. Stanislai partes divinitus rejuuntur.	106
209	111	Status Innocentiæ, vide Innocentia.	
131	111	Statua Memnonis humana voce loquebatur.	34
209	111	Stellæ omnes numerari non possunt.	91
131	111	Majores & distinctæ visibiles solum sunt.	122
209	111	A Sole suum lumen recipiunt.	100
131	111	Ex iis nulla certitudo haberi potest.	ibid.
209	111	Quanta sit earum in firmamento velocitas.	101
131	111	S. Stephani Hungariæ Regis manus post mortem incorrupta.	112
209	111	Stilliconis filiarum corpora cum magnis thesauris re- petra.	176
131	111	Stola S. Huberti licet disseceretur, non minuitur.	178
209	111	Substantia domestica sine pace citò perditur.	140
131	111	Subtilitas dos corporis gloriosi.	117
209	111	Penetrat alia corpora.	111
131	111	Multi in hac vite illum habuerunt.	116
209	111	Per peccatum impeditur.	119
131	111	Successionem Pontificum in Ecclesia publicè agnovit Beza.	55
209	111	Prudens responsio fœminæ de illa.	ibid.
131	111	Qualis successio hæreticorum.	ibid.
209	111	Sudarium Veronicæ in Jubilæo ostenditur Romæ.	258
131	111	Sumptus incredibiles convivi funeralis.	261
209	111	Superbia per cathedram superbiæ significatur.	56
131	111	Superioris symbolum, pro lege & pro grege.	221 & seq.

De terræ mobilitate & æstorum immobilitate sententia Copernici.	ibid.
Testamentum vetus pro terrore : novum pro amore.	196
Testudinis in dorso dormit peregrinus.	125
Themistocles comparabat se platano.	46
Ejusdem argumentatio	88
Theophylus abjurato Christo, & ejus Matre, per hanc in gratiam rediit.	102
S. Theresia à S. Josepho Patrono quicquid petiit, impetravit.	88
Læcatur in tribulationibus.	118
Libera ab omni carnis titillatione.	297
B. Theresia de la Corda Ord. Præd. & alii, viderunt parvulum Jesum.	86
Thesauros solebant abscondere Gentiles.	176
Mangoi reperti.	ibid.
Thimantis ingenium in pingendo.	150
S. Thomas Aquinas pluris fecit commentaria Chrysostomi, quam Lutetiam Parisiorum.	4
Decumbenti pisces divinitus procurantur.	209
Tiberius Imperator sub Cruce invenit magnum thesaurum.	179
Tigrantis in conjugem amor.	116
Semper timidus impius.	143
Titulorum vanitas.	2
Tormenta bellica variè insigniuntur.	168
Transsubstantiatio vere fit in Eucharistia.	251
Non repugnat naturæ.	252
Calvinus impiè vocat illusionem.	ibid.
Tribulatio. vide afflictio.	
SS Trinitatis mysterium imperferibile.	229
Fide credendum, licet mente capi nequeat.	ibid.
Per speculum adumbratur.	231
Ratione naturali attingi nequit.	232
Quare in fine cujuslibet Psalmi honoretur.	238
Ejus cultores recensentur.	138. 39 & 40
Bona & mala.	135, & 136
Traiani columna quam alta.	321
Trimegistus supra 36525 libros propriâ manu conscripsit.	3
Trojani belli origo.	141
Turcarum reverentia erga conclave, in quo Christus sacram Eucharistiam instituit.	268
Turris Babylonicæ structura.	7

V.
Vanitas & mutabilitas omnium rerum. 125
 Meditantis exemplum. 124
 Udalrico Agricola in hyeme divinitus fraga procurantur. 209

T.
Temporalia bona sine pace nihil sunt. 140
 Temporis fluxus. 125

INDEX ALPHABETICUS

Velocitas Solis & Stellarum quanta?	374,	101	Victoria Jonathæ de Philisthæis.	97
Palladii cursoris.		24	B. Victoria obiit invocans nomen Jesu.	14
Philippidæ cujusdam.		15	Vindictæ exemplum.	58
Corporum beatorum.		116	Vinum. <i>vide</i> ebrietas.	
Veneri.			Viro multum confert probitas mulieris,	
Respublica Venetorum.		ibid.	Beata Virgo, <i>vide</i> Maria.	
Anagramma. Vere caput, lumen orbis.		ibid.	Virginitatis encomium.	
Excommunicantur.		257	Virgines in terra, sunt Angeli.	
Veronicæ sudarium Romæ in Jubilæo ostenditur.		258	Æquales Angelis.	
B. Veronica de Binasco propter levem distractionem in oratione gravissimè reprehenditur.		291	Cur plures fuerint in primitiva Ecclesia.	
Verficulus unus 2020. mutatur, sensu & meteo eodem permanente.		92	Virtus sola facit nomen immortale.	
Vespasiani Imp. magna promissio.		213	Tanto studio acquirenda, quanto & divitiæ conquiruntur.	
Vestium lascivia repressâ per Alexandrum VII. Papam.			Omnes in B. V. reperiuntur.	
Diversitas.		126	Diversarum virtutum diversa in cœlis inter Angelos loca & præmia.	
Nunquam eandem bis induit Nero.		127	Vita hominis comparatur tempori matutino, meridiano, vespertino, & nocturno.	
Qualem debeat habere peregrinus.		126	In ipsâ 4. partes anni, scilicet Ver, Æstas, Autumnus, Hyems.	
In Via peregrinus morari non debet.		127	Potentum & Magnatum brevis est.	
Molesti quandoque comites.		131	Valdè velox.	
A pravis locis cavendum,		ibid.	Nemo vixit uno die secundum Dei Calendarium.	
Itineris molesti Justi Lipsii descriptio.		130	B. Virgo vixit 72. annis.	
Palladii & Ruffini descriptio.		ibid.	Julius Drusus vitam suam voluit esse aliis notam.	
Molestias viæ, amor patriæ facit leves.		ibid.	Omnia bona volumus habere, solam vitam malam.	
Omnis homo in hac vita est viator & peregrinus.		122	Vitia non sunt palpanda.	
Cogitare se talem, confert multum ad perfectionem acquirendam.		120, & 127	Pulchra praxis eradicandi.	
Omnes Sancti tales sunt.		ibid.	Caput semper impetendum.	
Veri viatoris proprietates.		ibid.	Umbræ comparatur plebs: Princeps Soli.	
Tales propriè non sunt mendici.		ibid.	Umbra Deitatis Christi est humanitas ejus.	
Divites non sunt verè tales.		ibid.	Comparatur peccatum.	
Veri sunt peregrini, qui cælo inhiant.		ibid.	Umbella sumptuosa.	
Tales se existimaverunt Ethnici.		132	Uniones tres mirabiles fecit Dominus.	
Einxerunt illi sibi post hanc vitam aliquam patriam.		ibid.	Voca tria Augustini in mundo.	
Secundum itineris longitudinem sibi provident.		127	Hugonis etiam tria.	
Quid in via retardet.		129	Urbinius servus pro Domino moritur.	
Stulti obliviscuntur ire quò debent.		128	Vulnera varia militum ex bellis.	
Quid contingat in via tardantibus.		129	Ex Catonis plus gloriæ, quam sanguinis fluxit.	
Ad cælum pergentes, omnia aspera contemnere debent.		130	Aquilium reum defendunt.	
Sequentium viam amœnam, viâ rectâ relictâ exemplum.		127	Cælos gloriose, etiam hostes colunt.	
Dormientis in dorso testudinis exemplum.		125	seq.	
Christus est peregrinus & pauper.		121	Uxor ob asperitatem nominis spreta.	
In Eucharistia.		ibid.	W.	
			W enceslaus in convivio nuptiali supra 1000000. Pragæ excepit.	
			S. Wulfranus Archiep. Zenotensis in mare cœlebrat miraculosè.	

S. X Aver
dena
sump

Erzgr v

97
14
58
27
ibid
ibid
300
24
98
280
18
ibid
20
ibid
12
59
114
15
24
156
173
35
47
44
40
234
34
14
211
118
193
191
ibid. 88
11

X

Xerxes 788000. homines habuit in convivio. 192

X.

Z.

Xaverius plures Gentiles solus convertit ad fidem Catholicam, quam omnes hæretici simul sumpti ad suas sectas unquam traxerint. 68

Zodiacus mysticè explicatur. 303

Ex ægri vulnere manentem saniam labris exsuxit. 157

Indicis Cælestis Panthei primæ Partis.

PROTESTATIO

PROTESTATIO A V T H O R I S.

CVM S. D. N. *VRBANVS PAPA VIII.* die 13. Martii decretum edidit, idemque confirmavit die 5. Julii 1634. quo inhibuit imprimi libros hominum, qui sanctitatis seu martyrii famam celebres, è vitâ migraverint, gesta, miracula, vel revelationes, seu quaecumque beneficia tamquam eorum intercessionibus à Deo accepta continent, sine cognitione atque approbatione Ordinarii, & quæ impressa hætenus sunt, nullo modo vult censerî approbata.

Idem autem Sanctissimus die 5. Junii 1641. ita explicaverit, ut nimirum non admittantur elogia Sancti vel Beati absolute, & quæ cadunt super personam; bene tamen ea, quæ cadunt super mores & opinionem, cum protestatione quod nulla eis adsit auctoritas ab Ecclesia Romana, sed fides tantum sit penes authorem.

Huic decreto ejusque confirmationi & declarationi, observantiâ ac reverentiâ, quæ par est, insistendo, profiteor me haud alio sensu, quidquid in hoc Cælesti Pantheo refero, accipere, & accipi ab ullo velle, quàm quo ea solent, quæ humana dumtaxat auctoritate, non autem divina, Catholicæ Romanæ Ecclesiæ, aut S. Sedis Apostolice nituntur: iis tantummodo exceptis, quos eadem S. Sedes Sanctorum Beatorum, aut Martyrum Cathalogo adscripsit.

